

דף ב.א

מתני'. **כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן** - שנשחט עולה לשם שלמים. **כשרים** - לזרוק דמן ולהקטיר אימוריהם ולאכול את הנאכלין אע"פ שמצותן לשוחטן לשמן כדיליף בגמ'. **אלא שלא עלו וכו'** - וצריך להביא אחר לחובתו או לנדרו וישחטנו לשמו. **חוץ מן הפסח והחטאת** - שהן פסולין לגמרי ויליף לה בגמ'. **הפסח בזמנו** - [פסול] שלא לשמו כל זמן שחיטתו דהיינו מחצות היום של ערב פסח עד הערב אבל קודם לכן ואחר מכאן קיימא לן (לקמן זבחים דף ז) דפסח בשאר ימות השנה [שלמים] הוא וכל דינו כשלמים ואמרינן לעיל דשאר זבחים כשרין שלא לשמן ובגמ' יליף לה מקראי. **אף האשם** - כדמפרש טעמא ואזיל. **הנשחטין לשם פסח** - כל שאר זבחים שנזבחו בי"ד בניסן לשם פסח או שנזבחו לשם חטאת בכל זמן פסולין כי היכי דאינהו פסולין לשם אחרים ובגמרא יליף טעמא דאחרים לשם פסח בברייתא. **שמעון אחי עזריה** - על שם שעזריה עסק בפרקמטיא וסיפק צורכי שמעון אחיו בשעה שהיה עוסק בתורה והתנו ביניהן שיהא חלק לעזריה בשכר תלמודו של שמעון כדאמרי' בסוטה (דף כא) אם יתן איש את כל הון ביתו וגו' לא כשמעון אחי עזריה לפיכך נקרא על שמו שלמד על ידו. **שחטן** - לשאר זבחים לשם גבוה מהן כשרין כדמפרש ואזיל ובגמרא (לקמן זבחים דף יא) יליף לה ומפרש להאי כשרין אי כשרין [ועלו] קאמר ובתרתיה פליגי אי כשרין ולא עלו קאמר ובגבוה ובנמוך הוא דפליגי. **לשם נמוך מהן פסולין** - לגמרי. **בכור ומעשר בהמה** - נמוכין משלמים כדאמרינן בפ' כל התדיר (לקמן זבחים דף פט) מפני שהשלמים טעונין מתן ארבע סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק. **גמ' למה לי למיתני אלא** - להאריך בלשונו ליתני ולא עלו לבעלים כו' לשון קצרה כדקיימא לן (פסחים דף ג) לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה. **הא קמ"ל** - שאין בהם שום ירידה אלא אותה לבדו. **אבל בקדושתיהו קיימי** - ואסור לשנויי בהו, תו שינויא אחרינא לעבוד אחת משאר עבודות לכתחילה שלא לשמה מיהו אם עבר ושינה כשר. **משום דשני בה** - חדא זימנא לישני בה כל הני וניזיל.

דף ב.ב

**נדר הוא** - דהא כאשר נדרת כתיב ויש חילוק בין נדר לנדבה נדר דאמר הרי

עלי ונדבה הרי זו. **אם כמה שנדרת עשית** - שעבד עבודותיה לשמה. **יהא נדר** - ויעלה זה לנדרך. **ואם לאו יהא לנדבה** - כאילו התנדבת לזה נדבה אחרת ולא לשם הראשונה. **ונדבה מי שרי לשנויי בה** - וכיון דרחמנא קרייה נדבה מי שרי לשנויי בה הא אמרינן בפ' שני (לקמן זבחים ד' כט) אסור לחשב בקדשים ויליף מקרא דלא יחשב והכי מיזרש קרא אם מוצא שפתיך תשמור ועשית אז יהיה נדר אשר נדרת ואם לאו נדבה. (**מפי השמועה במנחות** - עד כאן). **לא הוית גבן באורתא בתחומא** - כלומר חבל על שלא היית אמש בשבת אצלנו בתוך התחום שתוכל לבא לבית המדרש ולשמוע. **בי חרמך** - שם מקום. **ושני להו** - ופירקן. **שלא לשמן** - משמע דעקר שמייהו בהדיא. **שלא לשם אשה** - האשה הזאת שנכתב לשום אחרת ששמה כשם זו פסול דכתיב וכתב לה לשמה. **וסתמא נמי פסול** - כגון אם כתבו הסופר [סתם] לשם לאה שיהא מזומן לכשיבא אדם אצלו ששמו ושם אשתו (שוין) כן ויתננו לו ולקמן מפרש מנלן ממתני' דסתם פסול. **ושני** - ותריץ רבא גופיה דרמינהו אהדדי. **בסתמן לשמן עומדין** - הילכך כל כמה דלא עקר שמייהו בהדיא הוה לשמן. **מנלן** - ממתני' היכי שמע ליה רבא דתיקשה ליה. **שנזבחו שלא לשמן** - משמע דעקר שמן מהן. **שלא נזבחו לשמן** - משמע שלא הזכיר שמן עלייהו דהיינו סתמא. **שנכתב שלא לשם אשה זו** - משמע שנכתב לשם אחרת בפירוש. **כיצד לשמן כו'** - מתני' היא. **לשם פסח ולשם שלמים** - כך חישוב עליו. **הא לשם פסח וסתמא** - שלא חישוב אחריו לשם שלמים כשר ואע"ג דסוף שחיטה סתמא אישתחית. **אלמא סתמן כלשמן דמי** - דאי כשלא לשמן דמי הויא ליה כאילו אמר לשם פסח ולשם שלמים. **על דעת [ראשונה** - אבל] היכא דשחטיה כוליה סתמא אימא לך דפסול. **הא סתמא [ולשם] פסח** - תחילה שחטה סתם וסופה לשם פסח כשר ולא מיפסיל משום תחילתה אלמא סתמא כלשמן. **א"נ איידי כו'** - כלומר לעולם לא תידוק מיניה הא סתמא ולשם פסח כשר דלעולם אימא לך פסול דסתמא כשלא לשמו והאי דקתני לשם שלמים איידי דפריש בלשמן ולא לשמן לשם שלמים דהתם דווקא הוא דאילו סתמא הוי כשר דעל דעת ראשונה הוא עושה פריש נמי תנא דמתני' בשלא לשמו ולשמו לשם שלמים ולשם פסח ולא דווקא דה"ה לסתמא ולשם פסח דמיפסיל בתחילת שחיטה. **לשם ששה דברים** - משנה בפרק ב"ש ומקראי יליף להו. **לשם זבח** - לשם מה שהוקדש. **לשם זבח** - שיתכפר בו בעליו ולא שיתכפר בו אחר. **לשם שם** - (לנחת רוח) להקב"ה

שאמר (ונעשה רצונו) (מסורת הש"ס: [והיה העולם]). **לשם אשים** - להקטירם ולא לעשותם צלי על המזבח קרבוניי"ש בלע"ז. **לשם ריח** - לאפוקי איברים שצלאן והעלן דשוב אין בהן ריח והכי מפרש להו התם. **לשם ניחוח** - לשם הנחת רוח להקב"ה שאמר ונעשה רצונו. **שלא היה בלבו** - לשמו אלא סתם ולא הזכיר אחד מאלה. **שתנאי בית דין הוא** - שישחטו סתם ולא יזכירו בשחיטתן לשמו כדמפרש טעמא ואזיל אתנו ב"ד דלא לימא לשמן כו'. **וגבי גט דסתמא פסול מנא ליה** - כלומר היכי שמע ליה רבא ממתני' דגיטין דפסול דתיקשה ליה ורמינהי אהדדי. **מקרין** - את התלמידין שמלמדין אותן לכתוב טופסי גיטין. **דלא איכתוב לשם כריתות כלל** - אבל היכא דאיכתב לשם כריתות שיהא מזומן לו לכשיזדמן לו מגרש ששמו ושם אשתו שוין בו כשר.

דף גא

**ונמלך** - שלא יגרשנה. **דילמא שאני התם** - דלאו סתמא הוא אלא שלא לשמה ממש. **דאינתיק** - משאר כל האנשים והנשים [לשם] גירושין של זה ושל זו. **אלא מהא** - דעדיפא מקמייתא דהכא חד גברא הוא. **דאין ברירה** - וגריעה מסתמא דשמא בשעה שנכתב לא היה בדעתו של בעל לזו ואינתק לשם האחרת. **הכותב טופסי גיטין** - שיהו מזומנין לו טופס לשון טפוס מול"ל בלע"ז. **מקום הרי את כו'** - דזהו עיקר גופו אלמא סתמא פסול ואף על גב דאיכתב לשם כריתות לכשיזדמן לו. **תו רמי מילתא אחריתי** - אדרבינא ורב פפא קאי דקאמר דרמי רבא אהדדי ושנינהו. **דרב יהודה אמר רב** - לקמן בפרק בית שמאי (דף מו). **לשם חולין כשירה** - קס"ד סברא דידיה היא כדמפרש דמינה מחריב בה דבר שהוא מינו מועיל בו לעקור את שמו. **דלאו מינה** - כגון חולין שאינו מין קדשים לא מחריב בה ואין שמו נתפס על הזבח לעקור שמו ממנו. **פסול** - לגרש בו אשה אחרת. **ואפי' לשם עובדת כוכבים** - דהא שלא לשם האשה קתני דמשמע שלא לשם אשה זו אלא לשום אשה אחרת כל דהו ואע"ג דעובדת כוכבים לאו בת גירושין היא מהניא לפסול אלמא דלאו מינה [מחריב] בה. **דל עובדת כוכבים מיניה** - ואימא נמי דלאו מינה לא מחריב בה אפילו הכי פסול דהוה ליה סתמא דמיהו לאו לשם אשה זו נכתב. **דל חולין מינייהו** - כדסבירא לן דלא חייל ולא מחריב ביה דלא מינייה הוה הוה להו שחוטיין סתם ואמרן לעיל סתמא כשירה. **תוכו** - כל

כלי חרס וגו' (ויקרא יא) ולא תוך תוכו כלי המונח בתנור ופיו למעלה מן פי התנור ואוכלין ומשקין בתוכו ושרץ בתנור אוכלין שבכלים טהורין והכי אמרינן בת"כ אבל היה פיו בתוך התנור תוכו קרינן ביה. **ואפי' כלי שטף מציל** - כלומר לא מיבעיא כלי חרס המונח בתנור דמציל על האוכלין שבתוכו דהא תוך תוכו הוא וכלי גופיה ליכא למימר דמיטמא באויר ויטמא אוכלין שבו דאין כלי חרס מיטמא מגבו אלא אפי' כלי שטף שמיטמא מגבו הכא טהור ומציל דאמר [בפ' קמא דפסחים] (דף כ) אוכלין מיטמאים מאויר כלי חרס ואין כלי מיטמא מאויר כלי חרס ומדקתני כלי שטף מציל אלמא דלאו מיניה חייץ ביה [ומבטל את שם תוכו] הכא נמי ליחול שם חולין וליפסל. **ושני הכא עשו חולין אצל קדשים כו'** - כלומר לעולם דלאו מינה לאו מחריב ביה וכלי שטף אצל כלי חרס מיניה הוא דהא מנא והא מנא אבל חולין אצל קדשים הוי דלאו מיניה כמחיצה אצל תנור דאמרינן ביה לקמן דלא מהניא ביה להיות חציצה בין שרץ לאוכלין כדאמרן דלאו מיניה לא מחריב בה. **שחצו בנסרים** - שעשה מחיצה באמצעו וחלקו עד למעלה מפיו הכל טמא אפילו אוכלין שבעבר השני של מחיצה. **כוורת שהיא פחותה** - גרסינן בטהרות ולהכי נקט פחותה דלאו כלי הוא דאי הואי שלימה הוה מצלת על אוכלין שבתוכה כדאמרן אפי' כלי שטף מציל אבל השתא דלאו כלי הוא הויא כמחיצה בעלמא. **ופקוקה בקש** - רבותא נקט דאע"ג דפקוקה פחיתתה בקש לא הוי כלי ואפי' פיה למעלה מפי תנור לא מצלת על אוכלין שבתוכה. **ומשולשלת** - תלויה. **אוכלין שבתוכה טמאים** - והיינו דאמרן דלא מינה כגון מחיצה לא מחריב בה לבטל שם תוכו ממנו.

דף ג.ב.

**אם הציל** - המחיצה במת החמור באהל המת שהמחיצה מפסקת וכלים שמעבר השני טהורין דכתיב (במדבר יט) כל אשר באהל יטמא והני לאו בההוא אהל נינהו. **שכן חולקין** - דרך בני אדם לחלוק אוהלין במחיצה הלכך אהל אחרינא הוא. **תציל בכלי חרס** - [בתמיה שאין חולקין כלי חרס] במחיצות הלכך תוכו קרינא ביה. **התינח לרבנן** - דאמרי מחיצה לא מצלא איתא לדרב דאמר דלאו מיניה לא מחריב ביה. **אלא לר' אליעזר מאי איכא למימר** - לימא דרב תנאי היא. **ר' אליעזר קל וחומר קאמר** - לעולם בעלמא ר' אליעזר כרב סבירא ליה כגון חולין וקדשים אבל לענין מחיצה מקל וחומר

יילף כיון דבמת החמור מצלא קל וחומר לכלי חרס הקל שהשרץ קל מן המת. **הכי גרסינן** - אלא טעמא דרב כר' אלעזר ולא יחללו את קדשי הכי דריש ליה אין דבר אחר מחלל את קדשי בני ישראל וגזירת הכתוב היא ופרכינן אלמא לר' אלעזר דבעית לאוקמה לדרב אליביה אתא קרא דלא יחללו ואפקיה מק"ו דהוה לן למידרש קדשים מחללין קדשים כו'. **ה"נ ליתי תוכו** - קרא יתירא דדרשינן לקמן תוכו ולא תוך תוכו (וקאמרת מקרא למידק למידרש תוכו ולא תוך תוכו) וקאמרת מסברא דלא ממעט אלא תוך כלי אחר אבל מחיצה דלאו בת מיניה לית ליה לאיחרוביה אי לאו משום קל וחומר ואמאי אמרת קל וחומר ליתי תוכו וליפקיה דמדמעט תוך תוכו מכלל דתוכו לעולם טמא דאי מחיצה (בעלמא) מצלא למה לי קרא למעוטי תוך תוכו השתא תוכו מציל תוך תוכו מבעיא והאי שבעבר המחיצה תוכו הוא לרב דהאמרת דלאו מיניה לא מחריב ביה. **אמר לך ר' אלעזר** - האי תוכו דאתי למעוטי תוך תוכו ובעית למידק מיניה מחיצה לא מצלא. **מיבעי ליה לאוכלין שגיבלן** - וחיפן בטיט סביב שאין השרץ יכול ליגע בהן והכניסן לאויר התנור והני הוא דאיתרבו לטומאה מדרשא דלא תוך תוכו הוא כדקאמרת תוך תוכו הוא דמציל אבל הקפת טיט א - לא מיחרבא ביה לבטולי שם תוכו דלאו מיניה כה"ג לא מחריב ביה דס"ד אמינא הואיל וא"א להם ליטמא במגע שרץ לא נטמאו נמי מתורת אויר כלי חרס קמ"ל מיעוטא דלא תוך תוכו הוא (דאמר) דלא מטמא אבל הני מיטמו ומיהו מחיצה אע"ג דלאו מיניה הוא אתא ק"ו ורבייה לאיחרובי ביה. **ורבנן הני** - אוכלין לא צריכי קרא הך וי"ו יתירא דדריש לקמן למעוטי תוך תוכו ואיתרבו הנך [דלאו] מיניה נינהו לא איצטריך קרא לרבויינהו דהני מתוך נפקי דהא בתוך נינהו ומהיכא תיתי לך לטהרינהו והא דקאמר הואיל ובנגיעה לא מטמאו לאו איריא היא לטהרינהו מדין אויר. **שינוי קודש** - חטאת לשם עולה. **שינוי בעלים** - חטאת ראובן ששחט לשם שמעון להתכפר בה שמעון דקי"ל [לקמן] דפסולה דכתיב לכפר עליו ולא על חבירו. **חטאת ששחטה לשם חטאת** - חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם והא מילתא לקמן בפירקין זבחים (דף ז). **והאמר רב** - בשינוי בעלים חטאת ראובן ששחטה להתכפר בה שמעון אם שמעון מחוייב חטאת (הוה) פסולה אבל אם מחוייב עולה ולא חטאת כשרה אלמא לאו מיניה לאו מחריב ביה. **התם** - שינוי קודש נפקא לן [לפסולא מושחט] אותה לחטאת שתהא שחיטה לשם חטאת וכאן הרי

חטאת לשם חטאת נשחטה. **הכא** - בשינוי בעלים פסולה נפקא לן מעליו ולא על חבירו והילכך חבירו דומיא דידיה דבר מיניה הוא דמחריב ביה לבטולי שמיה. **ארבעה תוכו כתיבי** - כיצד תוכו תרי זימני ודרוש תוך ודרוש תוכו דהוה מצי למיכתב אל תוך וכתיב תוכו למיעוטא וכן בחבירו. **חד לגופיה** - שיטמא [אוכלין] מאוירן. **וחד לג"ש** - שיטמא שרץ את הכלי ואע"פ שלא נגע כו' כדיליף ליה בהכל שוחטין (חולין דף כד) נאמר תוכו ליטמא ונאמר תוכו לטמא. **ולא תוכו של אחר** - למעוטי כלי שטף מטומאת אויר אא"כ נגע. **וחד תוכו ולא תוך תוכו** - כדפרישית לעיל וע"כ עיקר קרא לכלי שטף אתא דאי למעוטי כלי חרס שבתוך התנור ופיו למעלה מפי התנור שיציל על האוכלין שבתוכו למה לי וי"ו יתירא למעוטי לכתוב כל אשר [בתוך] יטמא ומהיכא תיתי לטמויי אוכלים שבפנימי הא לאו תוכו נינהו אלא ללמד על כלי שטף שאף הוא יציל דלא תימא דלאו מיניה לאו מחריב ביה הילכך גזירת הכתוב היא.

דף ד.א.

**ומנלן דבעינן זביחה לשמה** - לכתחילה דאי ממוצא שפתיך לא מיפרשי ביה עבודות. **ממאי דלענין שחיטה קרוי זבח [דלמא] היינו שמייהו** - זבח שלמים ולא נאמר זבח משום שחיטה. **מה לזביחה שכן פוסלת שלא לשם אוכלין בפסח** - שאם שחטו שלא לאוכלין כגון לחולה ולזקן שאין יכולין לאכול כזית פסול ואפילו הן בעליו דכתיב איש לפי אכלו אכילה בכזית ושאר עבודות לא פסלי שלא לאוכלין דכתיב תכוסו ותניא (פסחים דף סא) רבי אומר לשון סורסי הוא זה כאדם האומר לחבירו כוס לי טלה זה והכי אמרינן בפסחים (דף עח) דאין (מחשבה) אוכלין בזריקה. **המקריב** - קבלה הוא דתניא והקריבו זה קבלת הדם. **שכן פסולה בזר** - לאפוקי שחיטה שכשירה בזר כדלקמן בפרק שלישי זבחים (דף לב) שחיטה וקבלה טעונות צפון בפ' איזהו מקומן (לקמן זבחים דף מט) יליף להו מקראי. **וישנן בחטאות הפנימיות** - אבל זריקת מזבח החיצון לית בהו. **זריקה זר חייב עליה מיתה** - אבל שחיטה כשרה בזר וקבלה והולכה אע"פ שפסולה בזר אין חייב עליה מיתה כדאמרי' בסדר יומא (דף כד) ארבעה עבודות זר חייב עליהם מיתה זריקה והקטרה וניסוך המים והיין דכתיב גבי והזר הקרב יומת ועבדתם עבודת מתנה ודרשינן עבודת מתנה ולא עבודת סילוק ועבדתם עבודה תמה

ולא עבודה שיש אחריה עבודה והני כולהו יש אחריהם עבודה. **מכולהו** - במה הצד השווה שבהן שהן עבודה וצריכה לשמה אף אני אביא הולכה. **הולכה אפשר לבטלה** - שאם רצה שוחט בצד המזבח וזורק כדתניא במתניתין (לקמן דף יג). **והקריבו זו קבלת הדם** - ושחט את בן הבקר והקריבו בני אהרן הכהנים זו קבלה דהא בתר שחיטה כתיב ולא אפשר לאוקומיה בהולכה ואף על גב דלשון הולכה הוא כדחזינן בהולכת אברים דכתיב ביה הקרבה ולשון הולכה היא. **ה"ג** - ואפקיה רחמנא קבלה בלשון הולכה למימרא דהולכה לא תפקה מכלל קבלה. **שינוי בעלים מנלן** - שצריך לשוחטו על מנת שיתכפרו בו בעליו לא שיתכפר בו אחר דקתני לקמן זבחים (דף מו) לשם ששה דברים הזבח נזבח לשם זבוח מנלן דבעינן לשם זבוח. **זבח תודת שלמיו** - שתהא זביחתו לשם תודה. **כשרה** - ועלו לשם חובה. **פסולה** - כלומר לא עלו לשם חובה. **תודה קרויה שלמים** - כדכתיב תודת שלמיו כמו חטאת הקהל (ויקרא ד) תורת משה עבדי (מלאכי ג). **אנן מזבח תודה קאמרי'** - דרשא דידן ואבא חנן מתודת שלמיו. **חטאת ואשם מנין** - בת"כ קתני לה גבי האי קרא ובשר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו יאכל למדנו לתודה שנאכלת ליום ולילה. **חטאת ואשם מנין** - ת"ל זבח. **א"כ** - דלהך דרשא לחודיה אתא לרבות חטאת ואשם שתהא אכילתו ליום ולילה לכתוב לזבח לבסוף לגבי אכילה. **לא חלקת** - דהא כולהו איתרבו לעיל. **שכן פסולו בגופו** - לקמן מפרש לה ואזיל. **וישנו בד' עבודות** - שאם שחט שלא לשמו או קיבל והלך וזרק שלא לשמו אע"פ שלא חישב אלא על השחיטה שלא לשמו פסול כדרבינן להו לעיל אבל שינוי בעלים לא שייך אלא בזריקה דהא דרבינן שחיטה לפסול בשינוי בעלים אינו אלא כגון ששחט על מנת לזרוק להתכפר בו אחר אבל שחט שלא לשם בעליו ולא הזכיר על מנת לזרוק אין זו מחשבה דשנוי בעלים לא שייך בקרבן אלא להתכפר בו וכפרה בזריקה היא והכי אמרי' לקמן בפרקין זבחים (דף י) שאם אמר הריני שוחט לשם פלוני כשר שחטו על מנת לזרוק לשם פלוני פסול וכן לענין קבלה והולכה לא שייך שינוי בעלים אא"כ חישב לקבל על מנת לזרוק לשם אחר. **וישנו לאחר מיתה** - המפריש קרבנו ומת והיורש מקריבו שייך בו שינוי קדש אבל לא שינוי בעלים שהרי מתו בעליו. **וישנו בצבור** - אבל שנוי בעלים לא שייך בקרבן צבור שהרי הכל בעליו.

**ואע"ג דתרתני לאו דוקא תרתני דוקא** - אע"ג דמותביןן ארבעה פרכי איכא תרתני שאינן עיקר כדמפרש ואזיל. **תרתני מיהא דוקא** - והשתא מפרש אמאי תרתני לאו דוקא. **ולרב פנחס כו'** - ולקמן בשילהי שמעתין אזלה לה הך פירכא דלאחר מיתה. **לכפר עליו** - היינו זריקה אלמא זריקה לשם בעלים בעיא. **את שעליו** - כגון נדר דאמר הרי עלי עולה חייב באחריותו אם הפריש בהמה לנדרו אם מתה או נגנבה דהכי משמע אותו שעליו יקריב אותו ונרצה לו ועד שיקריבנו לא נרצה ולא נפטר. **את שאינו עליו** - כגון דאמר הרי זו עולה. **מונרצה לו לכפר קאמר** - דהכי משמע לו לכפר ולא לחבירו. **שכן עבודה שחייבין עליה בחוץ** - דכתיב (ויקרא יז) אשר ישחט מחוץ למחנה וזורק נמי מרבין ליה לקמן בפ' השוחט זבחים (דף קז) דם שפך לרבות הזורק תאמר בקבלה והולכה שאין חייבין עליה בחוץ דתנן בפ' בתרא (שם זבחים קיב) והיוצק והבולל כו' והמקבל דמים בחוץ פטור. **יעשה כלל** - שיהו כל עשיותיו לשם שלמים. **זבח פרט** - שחיטה הוא דבעי לשמה. **אי כתיב יעשה שלמים זבח כדקאמרת** - דמשמע כללא שיהו עשייתו שלמים. **השתא דכתיב יעשה זבח שלמים** - לא גמר הכלל את דבריו ולא נשלם להשמיענו על מה הזכרו כאן העשיות עד שבא זבח והפסיק את הדבר. **כלל שאינו מלא** - ולא נתמלא דבריו להשלים, מלא פרדאשביי"ן בלע"ז. **לה'** - יעשה זבח שלמים לה'. **עשייתו** - עבודות המיוחדות שחיטה וזריקה קבלה והולכה. **שפיכת שירים** - שנשפכין שירי הדם ליסוד [אחר] שנתן ארבע מתנות ואינן מעכבין כפרה. **הא תנא דבי רבי ישמעאל כו'** - בשילהי אלו טריפות (חולין דף סו) גבי פרשת חגבים. **איכא למימר הכי** - עבודה וחייבין עליה בחוץ ואתיא לה זריקה. **ואיכא למימר הכי** - עבודה שטעונה צפון ואתיא לה קבלה. **שקולין הן** - המדות שוות והי מינייהו מפקת אי דרשת הא אנא דרישנא לאידך הלכך יבאו שניהם והולכה על כרחך לא תפקה מכלל קבלה. **מדרב אשי** - מונרצה לו לכפר וכלל ופרט לאיתווי קבלה דאי לזריקה לא איצטריך. **שכן יש עמו דמים אחרים** - שבאין עמו חטאת ועולה. **אשכחן שלמים** - בין בשינוי קודש בין בשינוי בעלים. **שכן טעונין כו'** - ושאר זבחים יש מהן שאין טעונים סמיכה ולא נסכים כגון בכור ומעשר ופסח ויש מהן שאין טעונין נסכים כגון חטאת ואשם ובכולן אין אחד שיהא טעון חזה ושוק. **ליפסלו** - שהרי לא נעשו כהלכתן ואין זריקתן מתרת בשרן לאכילה. **ואיצטריך** -



למיכתב זאת התורה למיגמר משלמים ולא תימא ממוצא שפתיך נפקא דלכתחילה בעינן לשמה.

דף ה.א.

**לא ידעינן במאי** - קאמר רחמנא מוצא שפתיך תשמור דהא לא כתיב בהדי' בהאי קרא עבודות לשמן ודלמא לאו בלשמן משתעי קרא כתב רחמנא זאת התורה למילף משלמים דמפרשה בהו לשמן. **הכי גרסי' רמי ריש לקיש על מעוהי** - שוכב על בטנו פניו (על) (מסורת הש"ס: [למטה]) כלפי קרקע. **למה הן באין** - ואכתי לא קמא ליה טעמא דמתני' דילפינן ממוצא שפתיך. **ואין מרצין** - שאין כפרה למתים ואף אתה אל תתמה על אלו. **האשה** - יולדת. **לא יביאו יורשין חטאתה** - דהויא לה חטאת שמתו בעליה והלכתא גמירי לה דלמיתה אזלה. **מודינא לך בעולה** - שאם שחטה שלא לשמן שתתקרב אע"פ שאינה מרצה הואיל ומצינו שבאה לאחר מיתה ואינה מרצה וה"ה לשלמים ושאר קרבנות חוץ מחטאת ואשם מיהו דלא אתי לאחר מיתה דקי"ל (תמורה דף יח) דכל שבחטאת מתה באשם רועה מנא לן דקרב שלא לשמן הואיל ואינו מרצה דלא אפיק תנא דמתני' אלא פסח וחטאת. **מחלוקתך** - וסייעתך דאיכא רבי אליעזר דקאי כוותך. **משנה שלימה** - סתם מתני' דלא פסל אלא חטאת. **פתחא לנפשאי** - מנלן דקרבי. **יתיב רבי זירא וכו'** - וקמתמה אפירוקיה דר"ל. **וקשיא ליה לריש לקיש אשם** - אמאי קרב שלא לשמו שלא לרצות הא לא אתי לאחר מיתה. **ונסיב תלמודא** - כלומר נסיב קרא לתלמודא דמילתיה. **אימא הבא בנדר ונדבה** - כדמשמע קרא לייתו ולא לירצו כו'. **ריש לקיש מהכא פתח** - לה (מהכא) לא נפקא ליה ממוצא שפתיך דליקרב אלא דלא לירצי והקרבתו מהאי קרא יליף ושחט אותה לחטאת אותה מיעוטא הוא אותה הוא דבעינן לשמה ואי לא פסולה כדילפינן לקמן הא שאר קדשים כו'. **ארצויי נמי לירצו** - כיון דנפקא לן הקרבנות מאותה. **אינה מרצה** - כדאמר אם לאו יהא נדבה. **אשם שמכפר** - על לאוין האמורים בשבועת הפקדון והקדש ושפחה חרופה. **שכן טעונים נסכים** - ולא גרס סמיכה דאשם נמי טעון סמיכה. **שלמים ישנו בצבור** - כבשי עצרת.

דף ה.ב.

**הקיש הכתוב** - אשם לשלמים ואין משיבין על ההיקש. **אקיש לחטאת** - דפסול. **קשיא ליה לריש לקיש אשם משום דלא אתי לאחר מיתה לימא ליה ר' אליעזר אשם נמי אתי לאחר מיתה** - שאשם שמתו בעליו רועה ודמיו נופלין לקיץ המזבח. **למותרו** - שדמיו נופלין לנדבה כדפרישית. **חטאת נמי** - מותרו נדבה הוא כגון הפריש שתי חטאות לאחריות מתכפר באחת מהן והשניה תרעה (יומא סה) וההיא קריבה לאחר מיתת בעלים שהרי נתכפר בחבירתה בחייו ואין זו חטאת שמתו בעליה אלמא אתיא חטאת לאחר מיתה ואפי' הכי פסולה שלא לשמה ואשם נמי ליפסול. **מיעט רחמנא הוא** - בשעיר נשיא כתיב בשחיטתו (ויקרא ד) ושחט אותו במקום אשר ישחט את העולה לפני ה' חטאת הוא שישחטנו לשם חטאת ואם לאו פסול דהוא משמע בהוייתו יהא אם בהוייתו א - יהא כשר ואם לאו פסול ומינה ילפי' פסול דחטאת לקמן בפרקין זבחים (דף י). **אשם נמי כתיב ביה אשם הוא** - בצו את אהרן והקטירו המזבח אשה לה' אשם הוא בזמן שהוא לשם אשם כשר ואם לאו פסול. **ההוא לאחר הקטרת אימורין** - דלא ילפינן מיניה כדתניא לקמן בפ"ק אבל אשם לא נאמר בו הוא אלא לאחר הקטרת אימורין וליכא למימר בהקטרה דמבעי לשמו לעכב דהוא עצמו שלא הוקטרו אימורין כשר דאין כפרה אלא בדם ואע"ג דכתיב באשם קדש קדשים הוא (ויקרא ו) קודם שחיטה לא ילפינן מיניה דלא משמע לשמו אלא כשכתוב הוא עם שם הקרבן כגון חטאת הוא אשם הוא והיכא דכתיב גבי אחת מעבודת הדם. **שניתק לרעייה** - שמתו בעליו או שנתכפרו באחר וניתק מדין אשם לרעייה שאמרו לו ב"ד הוציאו וירעה. **ושחטו סתם כשר** - לעולה הואיל וסופו לקיץ המזבח שהוא עולה. **ניתק אין** - דמיעקר שם אשם מיניה משנמסר לרועה וקם סתמיה לעולה לא ניתק לא הוי סתמיה לעולה דאמר קרא אשם הוא בהווייתו יהא. **הנהו נמי לייתו ולירצו** - איורשים. **יולדת** - עולת יולדת דאייתי ראייה מיניה יביאו יורשים עולתה מאי לייתו ולירצו איכא אם היא ילדה כו'. **מאן לימא דאי איכא כמה עשה גבה** - דיולדת דלא מיכפרא עולתה עלייהו אם הביאה מחיים עולה מכפרת על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה דתניא גבי עולת נדבה בת"כ ונרצה לו מלמד שהמקום מרוצה לו ועל מה המקום מרוצה לו אם תאמר דברים שחייבין עליהם מיתת ב"ד מיתה בידי שמים כרת (בידי שמים) מלקות ארבעים חטאות אשמות הרי עונשן אמור הא אין עולה באה אלא על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה. **למימרא דקני להו** -

ליורשין בהמת קרבן אביהן דקפרכת תכפר עלייהו. **אין בה משום שותפות** - דאמרינן בהמנחות והנסכים (מנחות קד) הכל בא בשותפות לא חילק הכתוב אלא מנחה שנאמר בו נפש. ה"ג [נפש] **אמר רחמנא** - ונפש כי תקריב קרבן מנחה וגו' (ויקרא ב). **דאין ממירין בה** - אם המיר אינו תמורה.

דף ו.א

**ושותפין לא מצו ממירין** - דתניא הכל ממירין [חוץ מן השותפים] לפי שכל הפרשה כולה נאמרה בלשון יחיד כמו לא יחליפנו ולא ימיר אותנו ואם המיר ימיר אחד מימיר ולא שנים ממירין. **שאני התם** - אע"ג דלא קניא להו גזירת הכתוב הוא דשני יורשין אין ממירין זבח שהפריש אביהן. **אחד ממיר** - דהא דיורש ממיר בקרבן אביו מהכא נפקא לן אם המיר לרבות את היורש דהוה מצי למיכתב אם ימיר והכא נמי בלשון יחיד כתביה. **אם יגאל איש ממעשרו לרבות יורש** - שמוסיף חומש ופודה את מעשר אביו. **איתיה בשותפות** - דלא אשכחן דמימעט שותפין מפדיון מעשר שני ותמורה היינו טעמא משום דכל הפרשה נאמרה בלשון יחיד. **המקדיש מוסיף חומש כו'** - אדם שנדר קרבן והפרישו חבירו משלו להתכפר בו הנודר והומם ובא לחללו אם המפריש מחללו מוסיף חומש ואם המתכפר מחללו אינו מוסיף חומש דתלייה רחמנא לחומש במקדיש דכתיב (ויקרא כז) ואם המקדיש יגאל את ביתו ויסף חמישיתו ואם גאל יגאל את השדה [המקדיש אותו]. **ומתכפר עושה תמורה** - דאיהו הוה בעלים דידיה ובמסכת תמורה יליף טעמא בפ"ק. **והתורם** - תרומה משלו על הכרי של חבירו טובת הנאה של מפריש הוא בידו לתתה לכהן שירצה ואם בא ישראל ואמר לו הילך סלע זו ותן תרומתך לבן בתי כהן אותה סלע טובת הנאה של מפריש הוא ויליף התם טעמא את כל מעשר תבואתך ונתת (דברים כו) מי שהפרישה מתבואתו בידו לתתה. **ומשני** - מקיבעא לא מכפרא מקופיא מכפרא כפרה קבועה שיהא יורש בעליו ממש אין להן הלכך גבי מנחה כשרה ליקרב דלא דשותפין היא אבל כפרה קופיא וצפה ממילא יש להן בו והלכך ממיר. **קופיא** - לשון צף כמו (חגיגה טז) אקפו ידייכו וכמו (מלכים ב ו) ויצף הברזל תרגום וקפא ברזלא ויש לו דומה במסכת יומא (דף טז). **כיפרו על מה שבאו** - קדשים שנובחו שלא לשמן יקרבו ותנן לא עלו לשם חובה וצריך להביא אחר מיהו מבעיא ליה אם כפרו על החטא שהופרשו עליו ונפקא מיניה שלא ידאג מן היסורין בינתיים. **אמר**

**רב אשי רב שישא בריה דרב אידי** - דיליף לא כיפרו מדבעי לאיתויי שני. **הכי קשיא ליה** - בהבאת שני טפי מהקרבת ראשון. **אי אמרת בשלמא לא כיפרו** - אפילו הכי מיקרב קרבי דשלא לשמו מכח לשמו קאתי דמתחילתו לשמו הוקדש ושני בא לכפר על החטא כגון אם עולה היא מכפרת על עשה או אם אשם הוא יכפר על אשמו. **אעשה דלאחר הפרשה כו'** - אסתם עולה קאי שנזבחו לשמן. **אחטאת** - דלא מכפרא אלא שגגת כרת דקודם הפרשה דכתיב או הודע אליו חטאתו וגו' (ויקרא ד). **כיון דאי איכא כמה עשה גביה מכפרא** - שהרי לא חייב הכתוב להביאו שתחייב על כל עשה ועשה אלא דורון בעלמא וכתוב ונרצה לו מלמד שנתרצה להקדוש ברוך הוא (בת"כ פ' ויקרא) אלמא כולן נתכפרו. **שירי מצוה** - שלא נחשבה בעיניו ולא עשאה. **כאילו לא כיפר וכיפר** - כלומר אף על פי כן כיפר. **מאי כיפר ומאי לא כיפר** - לאו כיפר עשה קמא דקודם הפרשה ולא כיפר עשה דסמיכה דהוה ליה לאחר הפרשה. **בעמוד וסמוך קאי** - ואכתי כל כמה דלא שחטיה לא עבר עליה. **כיפר גברא** - על כל עשה שבידו וניצל מן היסורין.

דף ו.ב.

**לא כיפר קמי שמיא** - לנחת רוח לקונו דלא עבד מצוה מן המובחר. **אם נתן** - שיריים על ראש מצורע כיפר כו' דכפרה אמתנות הראש כתיבא. **שירי מצוה הן** - דכתיב והנותר הלכך הוי כשפיכת שירי הדם דחטאת דלא מעכבי כדלקמן זבחים (דף נב). **לא כיפר מתנות הראש** - ויביא לוג אחר ויתן מתנות הראש ולר' עקיבא צריך שיתחיל בבהונות. **כבשי עצרת שלמים נינהו** - והיכי תנא סיפא דמילתיה על טומאת מקדש וקדשיו והלא חובה ללחם הן באין להתיר את החדש במקדש למנחות ולבכורים. **שעירי עצרת** - גבי עצרת כתיבי שני שעירים חד בתורת כהנים ועשיתם שעיר עזים אחד לחטאת וחד בחומש הפקודים למוספין וקיימא לן במסכת שבועות (דף ב) שעירי הרגלים באין על טומאת מקדש וקדשיו שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף. **שני למה קרב** - והלא ראשון כיפר לטומאה שלפניו. **בין זה לזה** - קס"ד בין הקרבתו של זה להקרבתו של זה. **[ראויים היו ישראל כו' - דכל שעה]** בספק חוטאין קיימי. **אלא שחיסך הכתוב** - חסך מעונותיהם ולא דקדק אחריהם לפי שחס על ממונם וחבירו במסכת מנחות (דף עו) מפני החיסחון ומפרש מאי מפני החיסחון התורה חסה על ממונם של ישראל. **והא הכא** - דטומאה שאירעה

בין זה לזה עשה דלאחר הפרשה הוא שהרי מאתמול הופרשו וקתני דשני מכפר טומאת מקדש וקדשיו עשה נמי הוא דכתיב וישלחו מן המחנה וגו' (במדבר ה). **אי דאפרשינהו בבת אחת הכי נמי** - דלא מכפר שני אמידי ואין צריך לבא. **הכא במאי עסקינן** - דהוצרך שני לבא דאפרשינן בזה אחר זה והאי שאורעה בין זה לזה דקתני שאורעה אתמול בין הפרשתו של זה להפרשתו של זה ולעולם אעשה דלאחר הפרשה לא מכפר. **וליקום ולימא ליה כו'** - בתמיה אפשר שלא בא הכתוב אלא לכך והלא בכל שנה הצריכו שנים. **לב בית דין** - (העם) העוסקין בצרכי צבור מתנה עליהן שאפי' יפרישו הכהנים בבת אחת לא תהא הפרשת האחרון הפרשה עד סמוך להקרבתו כדי שיהא ראוי שני זה לבא על טומאה שאורעה בינתיים. **קרבנות צבור סכין** - השוחטן מושכתן למה שהן ראויים ועומדין ואפילו לא ידע השוחט מה הן (או) כגון תמידין שלא הוצרכו לצבור שניקחו מתרומה ישנה והגיע אחד בניסן שמצוה להביא מן החדש כדאמרינן בראש השנה (דף ז) שוחטן וכשרין לקיץ המזבח כדין שאר מותר תרומת כסף הנשאר בקופות התרומה כשמגיע אחד בניסן שמקייצין בו את המזבח ואע"ג דלשם תמידין נלקחו ולא לשם עולת נדבת צבור כגון קיץ המזבח הואיל ולא חזו לתמידין קרבי למאי דחזו משום דלב ב"ד מתנה עליהן אם הוצרכו ואם לאו יקייצו בהן את המזבח ונראה בעיני דלא דלא גרסי לה להא דשמואל הכא דהא מוקמינן ליה בפ"ק דשבועות (דף יב) אליבא דמאן דלית ליה לב בית דין מתנה עליהן.

דף זא

**לדברי רבי שמעון אין נפדין תמימין** - דהכי גמר לה רבי יוחנן מרביה דפליגי בה רבי שמעון ורבנן לרבי שמעון לית ליה לב ב"ד מתנה עליהן להכשירן לתמידי שנה הבאה [לומר] אם הוצרכו הוצרכו ואם לאו יהא קדושים לדמיהן שיפדו אותן ממעות חולין בלא מום ויוציאם לחול ויפלו דמיהם למותר תרומה ואחר כך יחזרו ויקחו אותם מתרומה חדשה ויוכשרו לתמידין ולדברי חכמים נפדין תמימים דאית להו לב בית דין מתנה עליהן תנאי זה אלמא לית ליה לרבי שמעון לב בית דין מתנה עליהן (בהן) דאי אית ליה יוכשרו לתמידין ולא יקייצו אלא לית [ליה לב ב"ד מתנה] כך שמעתי בשבועות. **ועוד** - אי נמי בעית למימר דקרא דחיק ומוקי אנפשיה כשהפרישן בזה אחר זה ובטומאה דערב יום טוב קאמר מי מצית למימר דכי קתני

שאירעה בין זה לזה בהפרשה קאמר והא בעא מיניה כו'. **בשתי כוסות** - נשחטין כאחד ואין שהות לאורועי טומאה בין שחיתתיהן ונזרק דמו של ראשון שני למה קרב לר' שמעון הרי אין טומאה בין זה לזה ואמר ליה לטומאה שאורעה בין זריקתו של זה לזריקתו של זה. **ע"כ לא מיבעיא כו'** - אפילו לרבי ירמיה לא מתמה אלא אי מכפר אעשה דלאחר שחיתתו אי לא מכלל דפשיטא ליה דבין זה לזה דקאמר רבי שמעון בטומאת י"ט קאמר בין שחיתתו של זה לשחיתתו של זה. **דלמא אם תמצא לומר קאמר** - דלמא תרוייהו קמיבעיא ליה והכי קמיבעיא ליה האי בין זה לזה דקאמר רבי שמעון קודם הפרשה קאי או לאחר הפרשה קאי ואם תימצי לומר אחר הפרשה נמי קאי קודם שחיטה או אפילו לאחר שחיטה עד זריקה ואהדר ליה איהו אפילו עד זריקה ודלמא לא קיימא לן כר' זירא ולא איפשיטא בעיין. **תודה ששחטה לשם תודת חבירו** - לא ששחטה ע"מ שיתכפר בה מי שאינו בעליה ואין זה שינוי בעלים אלא שינוי קודש שהיתה לראובן תודה ולשמעון תודה אחרת ושחט את תודתו של זה לשם תודתו של זה [וה"ה] בשוחט חטאת חלב לשם חטאת דם. **כשרה** - ועולה לבעלים דאפי' שינוי קדש אין כאן. **פסולה** - לא עלתה לבעלים דשינוי קדש הוא. **לשם שלמים דידיה בעינן** - דכתיב זבח תודת שלמיו והאי דאיפלוג בתודה משום דמינה מייתי רבה סייעתא למילתיה מדאבא חנן ומיהו ה"ה לשאר זבחים. **כשרה** - עלתה לבעלים. **פסולין** - לא עלו. **לא דידיה** - ואע"פ שלא באו על הודייה אחת דארבעה צריכין להודות כדאמרינן בברכות (דף נד) וכתוב בהו (תהלים קז) ויזבחו זבחי תודה ושחט תודה בשעת עלייתו מן הים לשם תודה שהפריש על יציאתו מבית האסורין. - חטאת ששחטה לשם חטאת - כגון חטאת חלב שנשחטה לשם חטאת דם. **כשרה** - ועלתה לו. **פסולה** - פסולה לגמרי כדתנן חוץ מן הפסח והחטאת. **על מי שמחוייב חטאת** - בשינוי בעלים על מנת לזרוק דמה לשם חבירו המחוייב חטאת כמותו. **שאינו מחוייב עשה** - שלא עבר עשה ובעשה שייך למימר חטאת כדמפרש ואזיל. **ואמר רבא חטאת מכפרת על חייבי עשה** - הלכך מחוייב כפרה כמותו הוא. **למימרא** - דעשה בת מינה דחטאת היא. **והאמר רבא כו' על מי שמחוייב עולה כשרה** - אלמא לאו מיניה הוא דהא עבירות עשה בידו שהפריש עולה עליהן.

**מקיבעא לא מכפרא** - חטאת אעשה. **מקופיא מכפרא** - הלכך על מי שמחוייב עולה כשרה כיון [דהפריש] עולה שייכי כולהו עשה שבידו אעולה ותו לא שייך חטאת גביה אבל מי שלא הפריש כלום ועבירות עשה בידו שייך חטאת גביה דאילו הוה מתחייב חטאת מכפר עשה מקופיא הלכך חייל שמיה אחטאתו שנשחטה לשמו לפוסלה. **לאחר מיתה** - שמת בעליה והקריבה היורש. **פסולה** - לא עלתה וצריך היורש להביא אחרת. **יש בעלים** - שהיורש הוא בעליה. **זוקא קאמר מר** - אי פליגי אדרבא ובעי לאתויי אחריתי או דלמא דאי איכא כמה עשה גביה דיוורש מכפרא אם לא שינה בה ומיהו היכא דשני לא בעי לאיתויי אחריתי דהא איהו לא נדר מידי. **עולה דורון היא** - אינה באה לכפר על עשה כפרה ממש אלא אחר שכפרה התשובה על העשה היא באה להקבלת פנים כאדם שסרח במלך וריצהו ע"י פרקליטין וכשבא להקביל פניו מביא דורון בידו. **היכי דמי** - כלומר היכי דמי שתהא באה לכפרה. **אי דליכא תשובה** - אעבירות עשה שבידו. **זבח רשעים תועבה** - פסוק הוא במשלי (כא). **למה באה לפני עולה** - כל מקום שמביא חטאת ועולה חטאת קודם כדיליף לקמן בפרק כל התדיר (דף פט). **פרקליט** - מליץ טוב. **פסח מנלן** - בין למצוה בין לעכב דקס"ד לא אתי לן כשאר זבחים משלמים דלא כתיב בההוא קרא דזאת התורה דאיתרבי כל הזבחים מיניה למצוה. **מותר הפסח** - שאבד ונתכפר באחר ונמצא הראשון. **לדבר הבא מן הצאן ומן הבקר** - היינו שלמים שהן באין מכל צאן ומכל בקר בין זכרים בין נקבות מה שאין כן בשאר זבחים שהוקבעו או בזכר או בנקבה עולה ואשם הוקבעו בזכרים חטאת הוקבע בנקבות והוקבע בזכרים כגון שעיר נשיא אינו בא בנקבה. **למצוה בשינוי קודש** - בכולהו עשיות ילפינן מיניה דהא כתיב ועשית. **הוא** - משמע פסח הוא בהוייתו לשמו כשר שלא לשמו פסול. **דהכא והכא** - בשינוי קודש ובשינוי בעלים דהוא משמע אתרוייהו כשהוא עשוי כמצותו משמע. **ואשכתן זביחה** - בשינוי [קודש ובשינוי] בעלים. **ביום צוותו** - סמוך לזאת התורה ודרשינן סמוכין ביום צוותו להקריב את קרבניהם לרבות קרבנות שלא הוזכרו במקרא בענין שלמעלה. **אף כל כו'** - הלכך מצוה בפסח ילפינן משלמים דרבינן להו לעיל לשינוי קודש ולשינוי בעלים (ועשית פסח לעכב בכל עשיותיו בשינוי קודש ואמרתם זבח פסח לעכב בזביחה בשינוי בעלים). **וכשלמים** - כלומ' כיון דגלי קרא עכובא בזביחה ילפינן שאר עבודות לעכובא מהיקשא דמצוה כשלמים מה שלמים כו'. **הכי גרסי'** - אלא הוא

למה לי לכדתניא [וכו'] אבל אשם לא נאמר כו' ול"ג כל מקום שנאמר בזביחה אינו אלא לעכב דהך ברייתא לקמן היא בפירקין בדינא ר' אליעזר ורבי יהושע ול"ג ליה. **לכדתניא** - כלומר לגלויי על הוא דגבי אשם דלא ילפינן פסול מיניה כדמהדר ליה רבי יהושע לר' אליעזר לקמן בפירקין זבחים (דף י) שהיה דורש אשם הוא לשמו כשר שלא לשמו פסול וקא מהדר ליה רבי יהושע פסח נאמר בו הוא בשחיטה לפיכך שלא לשמו פסול אבל אשם כו'.

דף ח.א.

**ולקח הכהן** - לשון קבלה הוא. **וכפר** - היינו בזריקה הולכה לא אצטריך קרא דבכלל קבלה היא מתרביא ליה. **אשכחן למצוה כו'** - ואי קשיא מצוה מהיקשא דזאת התורה משלמים אתיא כשאר כל הזבחים אין הכי נמי ומסקנא מהתם יליף לה לקמיה ומעיקרא הוא דמהדרינן דנכתבו כולהו בגופיה. **כדאמר רב הונא כו'** - לקמן בשמעתין. **חטאתו** - וכפר עליו הכהן מחטאתו (כשזרק דמו לשמו חטאת חטאתו) מדהוה ליה למכתב מחטאת וכתיב וי"ו יתירא למדרש בה לשם בעלים. **אשכחן מצוה בשנוי קדש** - בכל עבודות וזריקה אשכחן בה מצוה ועכוב בשנוי בעלים דהאי מחטאתו נמי בזריקה כתיב שהיא הכפרה. **לעכב בכל עבודות בשנוי קדש** - שלא למדנו לאחד מהן ושאר עבודות לבד מזריקה בשנוי בעלים בין למצוה בין לעכב מנלן. **שיהו כל עשיותיו לשם חטאת** - ולמצוה לא אצטריך קרא דהא נפקא לן משאר חטאות והאי לעכובא. [ה"ג בס"א] **אשכחן שנוי קדש שנוי בעלים מנלן. אמר רב הונא כו'** - גבי נזיר כתיב ועשה את חטאתו ואת עולתו הרי למצוה וכשלמים מה שלמים לא חלקת בהן בין זריקה לשאר עבודות בשנוי בעלים למצוה אף חטאת לא תחלק בין זריקה לשאר עבודות לעכב הרי לך מצוה ועכוב בין בשנוי קדש בין בשנוי בעלים כך נ"ל וכן יש לפרש גבי חטאת מצורע לקמן נ"ל. **ולרבינא** - דלא קשיא ליה אלא עולת עולתו מנחתו ונסכו דכתיבי נמי גבי נזיר אמאי לא קשיא ליה. **ההוא מיבעי ליה** - כי היכי דדרשינן לכל מנחתם ונסכיהם בלילה ואפי' למחר שיוכשרו לבא למחר לבא בלילה הכי נמי דרשינן להאי ועשה את מנחתו כל זמן שיעשנו הוא קרוי מנחתו ונסכו של זה אע"פ שלא קרבו עם זבחו. **מי גמרי** - שאר חטאות וחטאת נזיר מהדדי דתמצי לומר חד למצוה וחד לעכב סתם חטאת קרי חטאת חלב משום דשכיחא טפי. **שכן כרת** - מכפרת על חייבי כרת אלמא לא גמרי



מהדדי וכיון דלא גמרי מהדדי תרווייהו למצוה אצטריכו. **ואשכחן שנוי קדש** - ולעכב דהא נפקא לן מצוה לעיל בשאר חטאות. **וכפר על המטהר** - סיפיה דועשה הכהן את החטאת הוא ועל המטהר אכולהו עשיות קאי. **ותיתי מהנדך** - נזיר ומצורע. **שאלה** - נזיר נשאל לחכם ועוקר נזירתו ופטור מן הקרבן. **שכן אין באין בדלות גרסינן** - שאין חטאות יורדות בעניות להביא עוף. **והנדך קראי לעכב** - וכשלמים מה שלמים לא חלקת בהן למצוה אף חטאת לא תחלוק בו לעכב וכיון דכתיב עכובא בזריקה אתיא להו לכולהו עבודות בהך דרשא מהיקשא דשלמים. **אשכחן חטאת חלב דכתיב ביה לחטאת** - ושחט אותה לחטאת בסתם חטאת כתיב אם נפש כי תחטא וגו'.

דף ח.ב.

**חטאת דעבודת כוכבים** - דכתיב בפ' שלח לך ולא כתיב בהאי עניינא וכן חטאת דשמיעת הקול לא כתיב בההוא עניינא דההוא עניינא בחטאת דשגגת כרת קיימא כדילפינן בהוריות (דף ב). **שמיעת הקול** - שבועת העדות ושמעה קול אלה (שמיעת הקול) ושבועת ביטוי וטומאת מקדש וקדשיו בחד עניינא כתיבי בקרבן עולה ויורד ושמעה קול אלה או נפש כי תשבע לבטא או נפש אשר תגע וגו' ומוקמא לה במסכת שבועות בטומאת מקדש וקדשיו. **אתיין במה הצד** - מחטאת חלב וחטאת נזיר ומצורע דכי פרכת מה לחטאת חלב שכן כרת חטאת נזיר ומצורע יוכיחו מה לחטאת נזיר ומצורע שכן יש עמהן דמים אחרים חטאת חלב תוכיח הצד השווה שבהן כו' אף אני אביא חטאת דשמיעת הקול ומחטאת חלב וחדא מהני לא אתיא דאי מחטאת חלב וחטאת נזיר איכא למיפרך מה להצד השווה שבהן שכן אינן באין בדלות תאמר בשבועת ביטוי שהיא בעולה ויורד אי מחטאת חלב וחטאת מצורע איכא למיפרך מה להצד השווה שבהן שכן אינן בשאלה תאמר בשבועת שישנה בשאלה. **שלא לשמו פסול** - כדאמר' (לעיל זבחים דף ז). **בשאר ימות השנה לשמו פסול** - כדאמר' במס' פסחים (דף סא) שחטו קודם חצות פסול דכתיב בין הערבים וכמה פעמים שנה הכתוב בקביעות זמנו בי"ד בין הערבים. **שלא לשמו כשר** - כדמפרש ואזיל. **מנהני מילי** - דבשאר ימות השנה שלא לשמו כשר. **ואם מן הצאן קרבנו כו'** - לאו קרא יתירא קא דריש אלא משמעוּתא דקרא משמע ליה הכי ואם דבר הבא מן הצאן דהיינו פסח שאינו בא אלא מן הצאן היה קרבנו הרי הוא לזבח שלמים ועל כרחך שלא

בזמנו קאמר דאי בזמנו הא ילפינן ליה לעיל דפסול. **ואימא שלמים אין כו'** - שחטו לשם שלמים ליתכשר אבל שחטו לשם עולה ליפסיל וברייתא קתני שלא לשמו כשר ואפילו שחטו לשם עולה או לשם חטאת. **לזבח** - קרא יתירא הוא דמצי למכתב לשלמים. **אימא לכל דשחיט להוי כוותיה** - שחטו לשם עולה יהא עולה דהא אתרבי ליה כל זבח. **ה"ג אי הוה כתיב לשלמים וזבח כדקא אמרת** - דאי כתב הכי הוה משמע יהא כשלמים או כשאר זבח. **השתא דכתיב לזבח שלמים** - הכי משמע לכל זבח שיזבחנו לשמו שלמים יהיה. **ואימא לזבח כלל כו'** - אמאי דריש להאי זבח שלמים הכי דרוש הכי דבר הבא מן הצאן יהא לכל הזבחים כלל שכשר שלא לשמו כי הדר כתב שלמים פרט שלא הכשרתיו בעקירת שמו אלא א"כ שחטו לשלמים אבל שחטו לשם זבח אחר פסול. **ואפי' לעופות** - שחטו לשם חטאת עוף. **אף כל שהוא שלא לשמו** - יצא לשמו. **חטאת ואשם לא** - שחטו לשם חטאת ואשם יהא פסול אפילו לשלמים. **אלא לזבח רבויא הוא** - אינו לשון כלל ולא דרשי ליה בכלל ופרט שאין כללות ופרטות באין מרבויו לשון אלא ממשמעות המקראות וכגון (ב"ק דף סג) בכל אשר תאוו נפשך כלל וכן מן הבהמה כלל בקר וצאן פרט אבל לזבח שלמים שתי תיבות דבוקות הן כאילו כתיב לזבח השלמים וקרא יתירא בעלמא הוא דהוה מצי למכתב לשלמים וכל מקרא של לשון ייתור אינו לכלל ופרט אלא לרבות וכמאן דכתיב לשלמים וזבח דמי דאיתרבו ליה כל הזבחים.

דף ט.א.

**דוחין קדשים הנאכלין** - פסח זה מתחלה הוקדש לשם קרבן הנאכל הילכך דוחין אותו אצל שלמים שהן נאכלין ולא אצל עולה. **שאין נאכלין לכל אדם** - אלא לזכרי כהונה. **ליהוי מעשר** - דהא קדשים קלים הוא, בכור ומעשר אין טעונין נסכים בפרק שתי מדות (מנחות דף צ). **במעשר בהמה** - כתיב יהיה קודש לא יגאל ודרשינן בבכורות בפרק כל פסולי המוקדשין (דף לב) דהאי לא יגאל לא ימכר הוא. **עברה עברה** - בבכור כתיב (שמות יג) והעברת כל פטר רחם ובמעשר כתיב כל אשר יעבור תחת השבט (ויקרא כז). **למילקא עלה** - משום לא יחליפנו. **זו תמורה** - ממש שהעומדת כשהיא חולין אצל בהמת קדשים והמיר הוא דהויא תמורה. **ואין אחר** - זבח ראשון ששחטו לשם תמורה. **ומותרו בעי נסכים** - דהא אמרת שלמים ניהוי. **דמותר תודה**

**עצמה** - כגון הפריש תודתו ואבדה והפריש אחרת ונמצאת הראשונה אין השנייה טעונה לחם כדאמר' בפ' התודה - (מנחות דף עט) זבח התודה טעון לחם ולא ולדה ולא תמורתה ולא חליפתה טעונין לחם. **ומותר דאתי לה מעלמא** - תודה שבאה ממותר פסח. **דילמא במותר אשם כתיב** - האי ואם מן הצאן דאשם נמי איל תמים מן הצאן הוא ואינו בא מן הבקר. **בכל צאן** - בכבשים ועזים כגון פסח לאפוקי אשם דאינו בא מן העזים. **בכל אתר את אמר** - בכל מקום אתה אומר מן להוציא הוא כגון מן הבהמה להוציא רובע ונרבע מן הבקר להוציא את הנעבד מן הצאן להוציא את המוקצה (ב"ק דף מ). **וכאן אתה אומר מן לרבות** - דקאמרת [מן הצאן] פסח משמע שבא מכל צאן. ה"נ - כי מוקמינן לה בפסח מן להוציא הוא דלא אתי בן שתי שנים ולא אתי נקיבה ומיהו הצאן מכל מין צאן משמע בין כבשים בין עזים ומיעוטא דמן לנקיבות אתא. ה"ג - דלא אתי בן שתי שנים ולא אתי נקיבה. **והא מדכתיב אם כבש אם עז מכלל דלאו במותר הפסח הוא דכתיב** - אלא בשלמים גרידי וה"ק אם נדר להביא מן הצאן יביא איזה שירצה או כבש או עז דאי במותר הפסח כתיב למה לי אם כבש אם עז פשיטא דמכבשים ומעזים הוא בא דהא בגופיה כתיב מן הכבשים ומן העזים (שמות יב). **לכדתניא כו'** - לחלק ביניהם ולפרש הילכותיהן לומר שהכבש טעון אליה למזבח והעז אין אלייתו בכלל אימורים. **כבש** - קרא יתירא הוא דכיון דכתיב [מעיקרא ואם מן הצאן וכתיב] בתריה ואם עז מכלל דעד השתא בכבש איירי דאין לך מן הצאן אלא שני מינין. **לאליה** - שתהא קריבה עם אימורין כנגד הכליות ולמטה דכתיב לעומת העצה יסירנה מקום שהכליות יועצות. **שלמים הבאין מחמת פסח** - חגיגת ארבעה עשר כדאמר' בפסחים (דף סט). **והא מהכא נפקא** - דפסח שעברה שנתו קרב שלמים והלא זה הוא מותר הפסח והא ילפת לה לעיל מדאבוה דשמואל. **ומאי ניהו שלמים** - דבאין מכל צאן ובקר בין זכרים ובין נקיבות.

דף ט.ב.

**עיברה זמנו** - זמן שחיטת הפסח. **לא זמנו ולא שנתו** - ואם שחטו קודם הפסח לשם שלמים כשר ואע"ג דחזי לפסח ראשון. **ממילתייהו** - מפסח ראשון. **משמיה דמבוג** - שם חכם. **חטאת ששחטה לשם חטאת נחשון** - שעיר חטאת [דחנוכת] הנשיאים. **כשרה** - ולא הויא שינוי קדש דלא אמר'

חטאת נחשון כיון דלדורון אתי ולא לכפרה על חטא הרי היא כשחיטה לשם עולה וכ"ש דשינוי בעלים לא הוי דלא שחטה להתכפר בה נחשון. **ועלו לבעלים** - ר"ש פליג אמנחות ומודה בזבחים. **מחבת ומרחשת** - שני כלים שבהם מטגנים את המנחות שכל המנחות היו עשר עשר חלות מחבת צפה ומעשיה קשים מתוך שהכלי צף מעשיה מתפשטין והאור שורף את השמן מרחשת עמוקה ומעשיה רוחשין ורכין שאין האור שורף את השמן וכשמניח אדם אצבעו עליה נראה כמו רוחשת. **חריבה** - מנחת חוטא שאין בה שמן דכתיב (ויקרא ה) לא ישים עליה שמן. **מעשיה מוכיחין** - דמחשבה הניכרת שהיא שקר סבר ר"ש דלא מהניא. **שחיטה אחת לכולן** - וכי שחית עולה לשם חטאת ליכא הכירא דמשקר הילכך מהניא מחשבה כ"ך שמעת"י במנחו"ת. **טעמא כו'** - אלמא אפי' לרבי שמעון דמהדר להיכשירא לא יליף מזאת תורה וכ"ש דמדרבנן קשיא לך דאמרי אף במנחות לא עלו אלמא לא דרשי תורה להכי ולרבא דאמר לעיל (זבחים דף ז) חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם כשירה ליכא למיפרך מינה דהתם כיון דכי הדדי נינהו דתרוייהו חטאת סתמא שמייהו וכפרת שתיהן שוה על הכרת אין שם שינוי קודש והרי חטאת לשם חטאת נשחטה ואילו מנחת מחבת ומנחת מרחשת אין שמוותיהן שוין זו שמה לבדה וזו שמה לבדה אלא לרב קשיא דהא לשם חטאת נחשון שינוי גמור הוא שהרי היא כעולה וקאמר כשרה משום תורת חטאת. **אלא אי איתמר** - דרב הכי איתמר ובשינוי בעלים איתמר. **שיתכפר בה** - היינו שינוי בעלים. **שאין כפרה למתים** - הילכך לא קרינא ביה במחוייב כפרה כמותו. **הא חי** - אם שחטה בשינוי בעלים לשם אדם חי. **דומיא דנחשון** - שמחוייב חטאת שאינה על חטא הדומה לשעיר נחשון כגון חטאת נזיר ומצורע הבאות להכשיר פסולה. **ופרכינן הני עולות נינהו** - ואנן קים לן לעיל (זבחים דף ז) חטאת ששחטה על מי שמחוייב עולה כשירה והני כעולה דמו. **פשיטא** - ל"ג. **עיקר חטאת נקט** - שורש החטאת שהיא היתה חטאת יחיד ראשונה. **לשם חטאת עבודת כוכבים** - רבותא נקט אע"ג דלא דמיא לשאר חטאות שהן בכבשה או שעירה והיא אינה כשירה בכבשה אלא בשעירה. **בעיא דרבא היכי מתניתו לה** - וכיון דאמרת דרבא בכולהו פסיל ואפילו חטאת חלב לשם חטאת דם כ"ש לשם חטאת דטומאת מקדש וקדשיו. **מי אמרינן כרת כמותה** - והוה ליה מחוייב כפרה כמותו וקרינן ביה עליו ולא על חבירו וחבירו דומיא דידיה או דילמא כו' דאין קבוע כמותו שבא בעולה ויורד. **שחטה לשמה** -

שלא חישב על השחיטה אלא על הזריקה חישב בשעת שחיטה דהיינו מעבודה לעבודה. **מחשבין מעבודה לעבודה** - כלומר מחשבה מועלת מעבודה לעבודה במחשבת שלא לשמו. **דילפינן ממחשבת פיגול** - דמהניא ביה הכי דתנן בפרק שני (לקמן זבחים דף כז) השוחט את הזבח על מנת לזרוק דמו למחר פיגול. **אין מחשבין מעבודה לעבודה** - בשלא לשמו דלא ילפינן לה מפיגול דהתם עיקר מחשבתו המביאה לידי פיגול זו היא שיחשוב בעבודה זו לעשות עבודה אחרת מן אחת העבודות להאכיל לאדם או למזבח חוץ לזמנו וזריקה אכילת מזבח היא והוא הדין אם חישב על הקטרת החלב שאינה מן עבודות הילכך לא דמיא לשלא לשמו.

דף יא.

**השוחט את הבהמה** - של חולין לעבודת כוכבים אסורה בהנאה כדן זבחי מתים וזבחי מתים ילפינן (ע"ז דף כט) שם שם מעגלה ערופה. **לזרוק דמה לעבודת כוכבים** - (ועבודת) השחיטה לא נעשית לשם עבודת כוכבים אלא בשעת שחיטה חישב לעבוד הזריקה לשם עבודת כוכבים ולא זרק. **מחשבין מעבודה לעבודה** - מחשבה היא לענין זבחי מתים ליאסר בהנאה. **דילפינן** - עבודת כוכבים שהיא חוץ ממחשבת פיגול שהוא פנים. **מותרת** - לאכילה. **אין מחשבין מעבודה לעבודה** - ואינה אסורה אלא אם כן שחט לעבודת כוכבים שבשחיטתה עבד עבודת כוכבים או זרק לעבודת כוכבים. **פנים מפנים** - מחשבת שלא לשמו מפיגול. **הריני שוחט חוץ לזמנו** - ולא חישב על מנת לאכול ולא על מנת לזרוק או להקטיר אלא על השחיטה חישב סתם חוץ לזמנה כשר דלאו מחשבה היא דאין זמן אלא באכילת אדם ומזבח (דזהו) פיגול. **שכן כרת** - האוכל פיגול אפי' לאלתר חייב כרת הואיל וחמור מהניא ביה מעבודה לעבודה. **הריני שוחטו חוץ למקומו** - שלא חישב לא על אכילה ולא על זריקה אלא אמר הריני שוחט חוץ למקומו כשר דהא חזינן דבמקומו הוא שוחטו ועוד דבאכילת אדם או מזבח תלה רחמנא לחוץ למקומו וחוץ לזמנו דכתיב ואם האכל יאכל וגו' וילפינן חוץ למקומו וחוץ לזמנו מהאי קרא לקמן זבחים (דף יג). **על מנת לזרוק דמו חוץ למקומו כו' פסול** - (בפרק שני) והשתא ליכא למפרך שכן כרת שאין חייבין כרת על אכילתן כדתניא לקמן [בפרק שני] זבחים (דף כח). **שחט לשם פלוני כשר** - דאין שינוי בעלים חל על השחיטה דלא שייך שם בעלים אלא על הכפרה והיינו דאמרן לעיל זבחים

(דף ד) דשינוי בעלים אינו בד' עבודות. **לא תאמר בזריקה** - מחשבין שלא לשמו דרבינן ליה לעיל בכולהו עבודות. **משחיטה וקבלה** - ומה שחיטה שכשרה בזר פסולה בשלא לשמה זריקה לא כל שכן כי פרכת מה לשחיטה שכן פוסלת שלא לשם אוכלין בפסח קבלה תוכיח. **דאין מחשבין מעבודה לעבודה** - אלא בשעת זריקה גופה בעי מיחשב. **ודלמא** - להכי כתביה לאשמועינן רבותא דמחשבין מעבודה לעבודה [שלא] בשעת זריקה גופה בעי מחשב דאפי' לא חישב על הזריקה בשעתה אלא בשעת שחיטה הויא מחשבה. **אם כן** - דמחשבין אתא לאשמועינן לשתוק קרא מיניה ותיתי דמחשבין מקל וחומר דרב אשי כדאמרן ומה אם במקום שאם אמר הריני שוחט לשם פלוני כו'. **ואידך** - רבי יוחנן פריך הכי דלא נפקא לן זריקה מקל וחומר דקבלה ושחיטה. **מה להנך כו'** - הלכך לאו קרא יתירא הוא דניליף מיניה דאין מחשבין. **השתא מיהת בשלמים קיימינן** - דבשלמים כתיבא מחשבה שלא לשמו הלכך מצי למילף זריקה משחיטה וקבלה וליכא למיפרך צפון דשלמים לא בעי צפון וליתנהו פנימיות. **שכן דמה למעלה** - מחוט הסיקרא דתנן במס' מדות (פ"ג מ"א) חוט הסיקרא חוגרת באמצע להבדיל בין דמים עליונים לדמים התחתונים ויליף לקמן זבחים (דף נג) מן והיתה הרשת עד חצי המזבח התורה נתנה מחיצה להבדיל וחטאת בהמה נעשית למעלה דכתיב בה (ויקרא ד) על קרנות וכן עולת העוף כדלקמן זבחים (דף ס"ד). **ושאר זבחים** - שלא פירש בהן נעשין למטה דכתיב בהו מזבח ולא כתיב בהו קרנות וכוליה מזבח ליכא למימר דהוה מקומן שהרי תורה נתנה מחיצה.

דף יב.

**חוזרני חלילה** - ולא יקום הדין ולקמן פריך וניהדר דינא וניתי במה הצד. **נאמר בה היא בשחיטה** - שעיר נשיא. **הרי הוא אומר כו'** - ואין משיבין על ההיקש ולקמן בסוף שמעתא מפרש טעמייהו דרבנן דסמכי אהיקשא אחרינא והך היקשא דרשינן למילתא אחריתי. **תיתי במה הצד** - דפסח וחטאת נאכלין (ליום ולילה) אף אני אביא אשם. **צד כרת** - חטאת באה על שגגת כרת ופסח חייבים עליו כרת טהור שלא היה בדרך רחוקה. **שכן נכנס דמה לפני ולפנים** - כגון ביום הכפורים. **בחטאות החיצונות קאמרינן** - במתני' דפסולה ואע"ג דלא עיילי לפנים ומינייהו יליף ר' אליעזר. **שם נכנס**

**דמה לפניס פסול** - פירכא היא וה"ק ולימא ליה מה לחטאת החיצונה שכן אם נכנס דמה לפניס פסולה דכתיב (ויקרא ו) וכל חטאת אשר יובא מדמה כו' תאמר באשם דלא מיפסיל בהכי. **אית ליה לרבי אליעזר אף באשם** - שנכנס דמו לפניס פסול לקמן בשמעתין. **ולימא ליה ר' יהושע מה לחטאה שכן מכפרת** - על חייבי כריתות. **מחטאת דשמיעת קול** - יליף רבי אליעזר דאינה באה על כרת. **ולימא ליה שכן טעונה ארבע מתנות** - תאמר באשם שאינו טעון אלא שני מתנות שהן ד'. **כר' ישמעאל כו'** - באיזהו מקומן (לקמן נג) נאמר כאן סביב בעולה ואשם ונאמר להלן סביב - בחטאת [המילואים] מה להלן פיסוק ארבע מתנות דהא ד' מתנות כתיבי בה ואי אפשר לשתי קרנות בבת אחת אף כאן פיסוק ד' מתנות באותה מתנה שנותן לקרן שהוא כשתים צריך לפסוק לצפונה של קרן ולמזרחה של קרן. **ולימא ליה שכן טעונין ד' מתנות על ד' קרנות** - מה שאין כן באשם דר' ישמעאל גופיה לא בעי בשאר זבחים אלא ד' מתנות בשתי קרנות דקתני בדר' ישמעאל אי מה להלן ארבע מתנות [על ארבע קרנות] אף כאן כו' אמרת עולה טעונה יסוד וקרן מזרחית דרומית לא היה לה יסוד. **וליטעמיך** - טובא הוה ליה לרבי יהושע למיפרך דהא איכא קרן ואצבע וחודה שחטאת טעונה ליתן מתנותיה באצבע כנגד חודה של קרן אבן של אמה על אמה ברום אמה בד' מקצעות המזבח מה שאין כן בשאר הדמים דאפילו עולת העוף שהיא למעלה מחוט הסיקרא כדלקמן אינה צריכה להגביה כ"כ ולתת על הקרן ממש אלא שתהא למעלה מן החוט כל שהוא כדתניא לקמן זבחים (דף נג) עשאה למטה מרגליו אפי' אמה כשרה ואין שום זבח טעון מתנות אצבע אלא זורק מן הכלי אל קיר המזבח למקצעותיו השנים והדם מתפשט לצפון ולמערב ואין מתנתו כנגד חודה במשך מלמעלה למטה כחטאת שצריכה כנגד חודה לקמן באיזהו מקומן (דף נג). **ולימא ליה רבי אליעזר אשם נמי דמו למעלה** - דהא רבי אליעזר מקיש אשם לחטאת. **חטאת העוף** - דמה למטה לקמן בפרק קדשי קדשים (דף סג). **אינה מין זבח** - אלא מין מליקה. **אין להן קצבה** - לדמיהן ואשם יש לו קצבה לדמיו בכסף שקלים. **המחטא אותה** - הזורק דמה ובחטאת כתיב ומיעט אותה בחטאת למעוטי שאר קדשים ממקום מתן דמו של חטאת. **אי הכי** - בשחיטת חטאת נמי כתיב אותה לחטאת ומיעוטה הוא ולידרשא ר' אליעזר למעוטי אשם מפסול שלא לשמו. **שייר עולת העוף** - שהיא למעלה דילפינן לקמן זבחים (דף סה) מומלק והקטיר מה הקטרה

בראשו של מזבח אף מליקה בראשו של מזבח. **בזביחה לא שייר מידי** - אדבר שהוא זבח לא שייר כלום שכל הזבחים נמעטו שלא יהא דמו למעלה ועולת העוף לאו שיורא הוא דאינו זבח כמותו. **הא מני** - דלא חשיב עולת העוף שיור רבי אלעזר בר' שמעון היא. **דאמר האי מקום** - דחטאת בהמה לחוד ודעולת העוף לחוד אע"פ ששניהם למעלה אין מקומן שוה הלכך במיעוטא דגבי זריקת חטאת ליכא שיור. **במה דברים אמורים** - דעליונים לא קביע להו מקום אלא שיהא מן החוט ולמעלה. **בעולת העוף אבל חטאת בהמה אינה נעשית אלא בגופה של קרן** - האבן של אמה על אמה שבראש מזבח שכל למטה מן הקרנות פסולה ואף על פי שהיא למעלה מן החוט ארבע אמות. **כל דמים** - החיצונים שנכנסו להיכל לכפר פסולין ואף על גב דלא כתיב אלא וכל חטאת אשר יובא מדמה וגו' מרבה רבי עקיבא קדשי קדשים וקדשים קלים מריבויא דכל וכל לקמן בכל הזבחים שנתערבו (דף פב). **אלא לרבנן מאי טעמייהו** - הא ודאי איתקש אשם לחטאת.

דף יא.א

**עולה נכנס דמה לפנים כשרה** - בין לרבנן בין לרבי אליעזר דלא דרשינן כל וכל והיקשא נמי ליכא הכא. **מנחת חוטא** - דקרבן עולה ויורד דשמיעת הקול. **תוכיח** - שמכפרת ואם נכנסה לפנים כשירה דלא פסל הכתוב אלא דם. **ונימא חטאת העוף תוכיח** - והכי שפיר טפי שהוא ממיני דמים וראויה להוכיח על מיני דמים. **חטאת העוף בעיא דר' אבין היא** - היכא דהכניס דמה לפנים בצוארה שאין לדמה קבלה ומיבעיא ליה בפ' דם חטאת (לקמן צב) אם נפסלה בכך או לא ולא איפשיטא לה. **דמה** - אשר יובא מדמה. **ולא בשרה** - שאם נכנס בשרה להיכל אינה נפסלת. **דם דמה לא דריש** - דכיון דלא מצי למיכתב וכל חטאת אשר יובא אל אהל מועד דאיצטריך למיכתב דם למעוטי בשר אורחיה דקרא למיכתב מדמה. **קדש קדשים היא כחטאת וכאשם** - במנחה הוא דכתיב וקא א"ר שמעון מדקא מקיש מנחות לחטאת ואשם להכי מקיש [לשניהם לומר לך דיש מהם כחטאת ויש מהם כאשם] שתהא מנחת חוטא כחטאת דלא לשמה פסולה ומנחת נדבה כאשם דכשר שלא לשמו. **אלא לרבי אליעזר** - כיון דחטאת ואשם כי הדדי נינהו למאי הלכתא איתקש לתרוייהו. **שלא בכלי שרת** - שלא קדש הקומץ בכלי שרת פסולה שהמנחות הוקשו לזבחים ליטעון ארבע עבודות קמיצה כנגד שחיטה



מתן קומץ בכלי שרת כנגד קבלת הדם הולכה כנגד הולכה הקטרה כנגד זריקה. **ור"ש מכשיר** - אם הולכו בידו בקומצו עד המזבח והקטירו. **כחטאת וכאשם** - להכי איתקש מנחה לחטאת ולאשם שאינן שוין בהלכותיהן לומר לך. **בא לעובדה** - בהלכות והקטרות ביד שלא בכלי. **עובדה בימין** - שהקומץ בה כזריקת דם חטאת שהיא ביד באצבע ובימין דכתיב בחטאת ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן וגו' ודרשינן לקמן בפ"ב זבחים (דף כד) באצבעו ונתן שלא תהא נתינה אלא בימין דכל מקום שנאמר אצבע וכהונה אינו אלא ימין. **בא לעובדה בכלי** - רשאי לעובדה בשמאל להוליך הכלי שקדשה בתוכו בשמאלו למזבח וליתן בשמאלו מן הכלי על האשים כזריקת דם אשם שהוא מן הכלי למזבח שאינה בנתינת אצבע דלא כתיב אצבע אלא בחטאת וכשרה בשמאל לר"ש בכל הזבחים חוץ מחטאת דאמרינן לקמן בפרק שני (שם זבחים כד) זרק בשמאל פסול ור"ש מכשיר חוץ מחטאת משום דרבי שמעון תרתי בעי אצבע וכהונה דגמרינן ממצורע דכתיב ביה אצבע וכהונה וימין וטבל הכהן באצבעו הימנית ובזריקת כל הזבחים לא כתיב בו אצבע אלא כהונה חוץ מחטאת. **מנחת חוטא כתיב בה כי חטאת היא** - גבי שמיעת הקול בויקרא. **ולרבנן** - דפליגי עליה דר' אליעזר במתני' למאי הלכתא כו'. **חטאת** - כתיב בה (ויקרא ד) וסמך ידו על ראש החטאת. **אמרו דבר אחד** - דרבי אליעזר נמי פסיל באחרים הנשחטים לשם פסח בזמנו ולשם חטאת כל ימות השנה ומברייתא דלקמן דייק לה רבי יוחנן. **ורבה אמר באחרים לשם חטאת פליגי** - יוסף בן חוני ורבי אליעזר ולא פסיל רבי אליעזר אלא באחרים לשם פסח אבל באחרים לשם חטאת מכשיר כדתניא כו' ובין רבה ובין ר' יוחנן דייקי מילתייהו מהא מתני' ובמסקנא בעינא לפרושי דיוקיהו. **הפסח שעברה שנתו** - דתו לא חזי לפסח סתמיה שלמים כדרבינן לעיל זבחים (דף ח) מקראי. **ושחטו בזמנו לשמו** - דהוה ליה שוחט שלמים לשם פסח. **וכן השוחט** - אחד מכל הזבחים לשם פסח בזמנו. **אם בשאר ימות השנה שאינו כשר לשמו** - כדילפינן לה במסכת פסחים (דף סא) שחטו קודם חצות פסול שנאמר בין הערבים וכמה פעמים שנה הכתוב לעכב קביעות זמנו בי"ד בין הערבים. **אחרים כשרים לשמו** - דרבי אליעזר מודה בו דלא פליג אלא בזמנו כדתנן בהדיא אבל כל ימות השנה אין שם שחיטת פסח חל על קרבן אחר. **אמר לו רבי אליעזר או חילוף** - אם ק"ו אתה בא לדרוש יכול אני להחליפו בענין אחר ולומר דבר שאינו ולהכשיר פסח בזמנו שלא לשמו. **ויוכשר פסח**

**בי"ד שלא לשמו** - ובדין הזה אתה יכול להכשיר פסח בזמנו שלא לשמו. **וכן אתה אומר** - בתמיהה התדרוש ק"ו ויתכשרו. **מה לי הוכשרו אחרים כו'** - ק"ו שדרשת יש עליו תשובה. **מה לי הוכשרו אחרים כו' יוכשרו אחרים כו'** - בתמיהה ומהכא דייק רבי יוחנן למילתיה ואמר דכי היכי דפסיל רבי אליעזר באחרים לשם פסח פסיל באחרים לשם חטאת דהא טעמו דרבי אליעזר משום דהוא פסול לשם אחרים וה"נ בחטאת איתא ורבה דייק מסיפא שחזר רבי אליעזר מדין זה ודנו בדין אחר ומודה דאחרים לשם חטאת כשרים. **א"כ** - אם אתה פוסל אחרים לשמו בזמנו הורעת פסח ונתת כח בשלמים שכל השנה שהיא זמן שלמים פסח הנשחט לשמו כשר והיום שהוא זמן פסח כל שלמים הנשחטין לשמו פסולין נמצאת מחשבת שלו גדול כח בשלמים מפסח וקרא אשכחן דאחמור בפסח מבשלמים דכתיב ביה הוא ובכל הזבחים הכשיר שלא לשמן.

דף יא.ב

**אמר לו רבי יהושע מצינו מותר חטאת בא עולה** - כדתניא בתמורה (דף כג) זה מדרש דרש יהודיע הכהן כל דבר שבא ממותר חטאת וממותר אשם ילקח בהן עולה לקיץ המזבח והיכי דמי מותר חטאת כגון הפריש מעות לחטאתו וניתותרו אי נמי מפריש שתי חטאות לאחריות דקי"ל בתמורה (דף כד) מתכפר באחת מהן והשניה תרעה. **ומה חטאת שמותרה כו'** - ואם ק"ו כזה אתה דורש יש לך לפסול עולה לשם חטאת ומהכא דייק רבה מילתיה לעיל מדלא אהדר ליה רבי אליעזר אנא נמי פסילנא בנשחטין לשם חטאת. **שכן כשרה לשמה כל השנה** - לפיכך עולה הנשחטת לשם חטאת כשרה. **ולא יחללו את קדשי** - אין (כאן) חילול כשירימו אותם לשם גבוה מהם. **בעתידין לתרום** - דהיינו טבל דכתיב ירימו דבר העתיד ומסיים בהא בסנהדרין פרק אלו הן הנשרפין גמר חילול מתרומה דכתיב בה ומתו בו כי יחללוהו. **א"כ** - דלכר"ש אחי עזריה לחודיה אתא לכתוב ולא יחללו אשר הורמו מ"ש לשון עתיד דנקט ש"מ למידרש ביה נמי הא. **בעי רבי זירא** - לשום גבוה מהן כשרים דקתני כשרין ואין מרצין קאמר כת"ק ולא פליג אלא בנמוך דקאמר פסולים לגמרי. **ובתרתני פליגי** - לשם גבוה מכשיר לגמרי ובנמוך פסיל לגמרי ואילו רבנן בתרוייהו מכשירים ואין מרצין קאמרי. **ת"ש** - מדקא מפרש מילתיה ונקיט בכור ומעשר דלא לרצויי אתו ש"מ כשרין ואינן מרצין קאמר.

**ומדסיפא** - הבכור והמעשר ששחטן לשם שלמים כשרים ואין מרצין רישא קדשים קלים ששחטן לשם קדשי קדשים נמי כשרין ואין מרצין קאמר. **הא כדאיתא כו'** - כשרין דקתני גבי בכור כשרין למילתייהו קאמר [וכשרים נמי דקתני גבי קדשי קדשים למילתייהו קאמר] ואפ' לרצות לשם חובה. **אלא מאי קמשמע לן** - האי דנקט הבכור והמעשר אי לאו לגלויי עלה דרישא נקט לה ולמימר דכשרין ואין מרצין קאמר. **גבוה ונמוך קמשמע לן** - בתמיה וכי אתא לפרושי לן היכי דמי נמוך לשם גבוה. **תנינא** - ברישא דמילתא. **הא נמי תנינא** - לקמן בפרק כל התדיר (דף פט) דבכור נמוך משלמים. **שלמים קודמין את הבכור** - אם שניהם עומדים לישחט בעזרה ולהקריב. **שהן טעונים מתן ארבע** - שתי מתנות שהן ארבע ובכור במתנה אחת כדתנן באיזהו מקומן (לקמן נו) סמיכה ונסכים ליתנהו בבכור כדילפינן במנחות בפרק שתי מדות (דף צ). **הא עיקר** - שנשנית תחילה לצורך לאשמועינן גבי פסול שלא לשמו דאיכא בקדשים קלים גבוה ונמוך. **ההיא** - דכל התדיר אגררא נסבה ששנה שם את הקודמים זה לזה ונקט נמי האי בהדייהו אע"ג דכבר תנייה הכא. **מתני'** **רבי יהושע מכשיר** - דפסח בשאר ימות השנה חשיב ליה. **בן בתירא פוסל** - בגמרא מפרש להו. **שבעים ושנים זקן** - בגמרא מפרש אמאי לא תנא זקנים. **כל הזבחים הנאכלין** - אבל עולה לא. **לא הוסיף בן עזאי** - על דברי חכמים לפסול חוץ מפסח ומחטאת אלא העולה. **גמ'** **מכשיר היה בן בתירא בפסח ששחטו שחרית לשמו** - והוה ליה זמנו לפיכך פסול שלא לשמו כדאמר פסח בזמנו שלא לשמו פסול. **ומאי כאילו** - נשחט בין הערבים והאמרת דכולא יומא בין הערבים קרי ליה מדקמכשרת ליה שחרית וקרא כתיב בין הערבים אלמא סבירא ליה בין ערב של אמש לערב של אחריו כדמפרשינן ליה לקמיה דהיינו משעלה השחר שפסק ליל של אמש עד שתשקע החמה ומאי כאילו הא הוא גופיה בין הערבים. **ליפלגו בלשמו** - ולימא [פסח ששחטו בי"ד שחרית] ר' יהושע פוסל ובן בתירא מכשיר. **אבל בשלא לשמו מודה רבי יהושע** - דאע"ג דשחרית לאו זימניה הוא פסול הואיל ומקצתו של יום ראוי לשמו קמ"ל. **והא כתיב בין הערבים** - לרבי אושעיא פריך היכי מצי למימר פסח זמנו שחרית. **בין שני ערבים** - מעלות השחר עד שקיעת החמה דהיינו בין סוף ערב דאתמול ותחילת ערב דאורתא. **ואימא חד בבקר** - את הראשון לא ישהא יותר מחצות והשני כל - היום זמנו רצה שחרית רצה ערבית כדכתיב בין הערבים דמפרשת ליה כל יומא. **ולא**

**שנים בבקר** - הלכך על כרחך צריך להשהות השני עד הערב. **מדתה** - חצי לוג לכל נר ונר כך שיערו חכמים לילי תקופת טבת שלא תכבה כל הלילה ובתמוז ובניסן ובתשרי אם תדליק שליש היום לא איכפת לך. **אין לך עבודה** - מעבודות שהן אמורות ביום כגון עבודות הדם וקמצו וקטרת שכשרין מהדלקת נרות ואילך שזו מאוחרת לכולן.

דף יב.א

**דאיתקש לנרות** - ובהעלות אהרן וגו' והיינו בין הערבים דקטורת. **יאוחר דבר** - יאוחר פסח לתמיד דאע"ג דכולה יומא זמניה אי שהייה עד זמן שחיטת התמיד תמיד קודם לו. **אין זהא"ר יוחנן** - במסכת ברכות. **הלכה** - כדברי האומר היו לפניו ב' תפלות אחת של מנחה ואחת של מוספין ששהא ולא התפלל של מוספין עד זמן חבירתה משהינן לה. **ובין הערבים דכתיב גבי קטורת ונרות למה לי** - הואיל ומיניה לא הוי משמע לך בין הערבים ממש ומבעי לך קרא אחריני לפרושי. **ועוד** - תני בתוספתא תיובתא לר' אושעיא דקתני השיב רבי תחת בן בתירא כו'. **לדברי ר' יהושע** - דאמר כאילו נשחט בי"ג. **שאין מקצתו ראוי** - לשמו הלכך לא קרינן ביה פסח בזמנו אלמא דרבי דס"ל כבן בתירא ומשום דמקצתו ראוי לשמו הוא דקאמר טעמיה. **ואם איתא** - דבן בתירא שחרית מכשר לשמו כולו ראוי לשמו הוא. **מגדף בה** - בהא דרבי יוחנן. **א"כ** - דבין לשמו ובין שלא לשמו פסול. **פסח כשר** - בזמנו לשמו לבן בתירא. **היכי משכחת לה אי דאפרשיה האידנא** - בי"ד בשחרית. **דחוי מעיקרא הוא** - דבשעת הפרשה לא חזי למידי ושמעינן ליה לר' יוחנן דאמר דחוי מעיקרא הוי דחוי לגמרי שלא להירצות עוד. **ואי דאפרשיה מאתמול נראה ונדחה הוא** - דכי אפרשיה חזי להקריבו שלא לשמו וכי מטיא י"ד שחרית לא חזי למידי ונראה ונדחה שוב אינו חוזר ונראה לדברי הכל בשלמא לרבנן פסח אינו נדחה כלל או מלשמו או משלא לשמו דעד זמן שחיטתו חזי לשלמים ובזמנו חזי לפסח אלא לבן בתירא דחוי הוא. **תהא לאחר חצות** - משכחת לה פסח כשר לבן בתירא במפריש לאחר חצות דהיינו זמן שחיטתו וחזי לשמו. **אפי' תימא מצפרא** - ואין כאן דחוי מעיקרו הואיל וראוי היום אין כאן חסרון זמן ראייתו. **ליל שמיני נכנס** - הולד להתעשר וקיימא לך בבכורות בפרק מעשר בהמה (דף נז) מחוסר זמן אינו נכנס לדיר להתעשר. **הא לילה** - ליל שמיני חזי ולא הוי מחוסר זמן. **לקדושה** - ראוי

להקדישו ואע"ג דלא חזי לילה להקרבה קאמרינן דמקדיש ליה אלמא לילה אין מחוסר זמן הואיל ומחר יהיה ראוי. **לימא קסבר ר' יוחנן כו'** - מדאיצטריך לן לשנויי אליביה במפריש לאחר חצות דאי לא שמיע לך מיניה בעלי חיים נדחים ראוי להפרישו לעולם דדלמא אין דחוי אלא בשחוטין כגון מת המשתלח ישפך הדם במס' יומא (דף סב). **הקדיש חציה** - אחד מהם. **ועושה תמורה** - דהא אינה דשותפין. **ואינה קריבה** - הואיל ובתחילת הקדשה לא נראה להקריב דחצייה היתה חולין ודחוי מעיקרו הוא הלכך אינה קריבה עוד ותרעה ולוקחין בדמיה אחרת.

דף יב.ב

**יש דחוי בדמים** - יש תורת דחוי בקדושת דמים אע"פ שאינה קדושת הגוף כגון הכא שהקדיש חציה לא קדשה אלא לדמיה שהרי אין לו חלק [אלא] בחציה ואין קדושה ראויה לפשוט בכולה על פיו ואפי' הכי שייך בה דחוי ותדחה עולמית ולא אמרי' לא אלימא קדושת דמים ליפסל משום דחוי. **לישנא אחרינא** - יש דחוי בשביל הדמים שלא פרע לקנות חציה של חברו שלא היתה קנויה לו כשהקדישה שעדיין לא קנה חציה משל חברו ואינ"ו נרא"ה למור"י. **והמיר דת** - נדחה מקרבן בהכל שוחטין (חולין דף ה) מעם הארץ פרט למומר. **ונשתטה** - נדחה דבעינן דעת במסכת ערכין בפ' האומר משקלי עלי (דף כא). **נשתפה** - שקט משעמומו כגון על הר נשפה (ישעיהו יג) דמתרגם על טורא שלויא. **הורו ב"ד שחלב מותר** - נדחה לו דאילו עבר השתא לאו בר קרבן הוא דאמרינן בהוריות (דף ב) יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור. **מהא פתח** - ודורש בו שידחה. **התם** - גבי מומר ושוטה גברא אידחי מקרבן קרבן לא אידחי תורת חטאת זאת לא נדחת מישראל מן הכשרין אבל הכא תורת קרבן זה נדחית מן הכל. **למה לי למיתני זקן** - ליתני זקנים. **בחדא** - בישיבה אחת היו יושבין וכולן היו כאיש אחד. **לאחר הקטרת אימורין כתיב** - וליכא למידרשיה לעיכובא דעצמו שלא הוקטרו אימוריו כשר והאי הוא דרשינן למילתא אחריתי. **תרי הוא כתיבי** - ואם אין השני ענין לאחר הקטרה דהא כתיב חד תנהו ענין לעבודת דם ולפסול בשלא לשמן חד הוא כתיב באיל עולה של מילואים בואתה תצוה וחד הוא כתיב בויקרא גבי עולת בן צאן. **אשם נמי תרי (אשם) הוא כתיבי** - חד בצו את אהרן אחר הקטרה וחד בויקרא אשם הוא אשם לה' ואע"ג דליכא חד מינייהו דכתיב גבי

עבודת דם תן האחד באם אינו ענין לכך כדאמרת בעולה.

דף יג.א

**צד כרת לא פריך** - לפי שאינו שוה בשניהם דחטאת אינו ענוש כרת על הבאתו אלא שעל שגגת כרת הוא בא ופסח ענוש כרת על הבאתו. **אשם נמי לייתי** - לפסול בשלא לשמו מבנין אב כדאמר רבי אליעזר לעיל (זבחים דף י) דקא"ל רבי יהושע חוזרני חלילה ופרכינן וליהדר דינא ולייתי במה הצד וסליקנא להך אתקפתא משום דאיכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד כרת, ומשני לבן עזאי אשם מפירכא אחריתא מסלק ליה דלא לייתי בבנין אב דפריך מה להצד השוה שבהן שישנו בצבור פסח קרי ליה קרבן צבור כדאמרן בסדר יומא בפ' הוציאו לו (דף נא) משום דאתי בכינופיא. **גמרא גמיר לה** - מפי ע"ב זקנים כדתנן. **לחדד תלמידיו** - שיקשו לו תשובה עליו א"נ שיתנו לבם להיות חריפין לדרוש קלים וחמורים מאיליהן כבן עזאי. **מתני' וקבל והלך וזרק כו'** - או או קתני קבל או הלך או זרק. **או לשמו ושלא לשמו** - שחישב בעבודה אחת לשמו ושלא לשמו. **אבל אפשר בלא הילוך** - הלכך לא חשיבא למיפסל. **המהלך במקום שהוא צריך להוליך** - הולכה זו מחשבה פוסלת בה אם חישב בה שלא לשמה ובגמ' מפרש למילתי' מאי צריך ומאי אין צריך. **גמ' והקריבו** - דכתוב בעולה ושחט את בן הבקר והקריבו בני אהרן את הדם זו קבלת הדם וללמד שצריך לקבלו בכלי. **אתה אומר כו' או אינו אלא לזריקה** - דהא לשון הקרבה למזבח הוא כדכתוב לכהן המקריב אותה וגו' והאי נמי בהקרבה למזבח משתעי דהיינו זריקה אבל קבלה לא צריך [כלין] מאהל מועד ואילך. **כשהוא אומר כו' זו קבלת הדם** - כדאשכחן קבלה בעולת סיני (שמות כד) ויקח משה חצי הדם וישם באגנות ואע"ג דהקרבה לשון הולכה היא כדאמרן לעיל (זבחים דף ד) והקריב הכהן את הכלל זה הולכת אברים לכבש הכא כיון דזימנין הולכה ליתיה כלל כמו השוחט בצד המזבח לא כתב לה קרא ואקבלה הוא דאכתביה והיכא דאיצטריכא הולכה נפקא לן דהויא עבודה מדאפקא רחמנא לקבלה בלשון הולכה. **בכהן כשר** - לאפוקי חללים ובעלי מומין. **ובכלי שרת** - שיהו מלובשים בגדי כהונה דכהנים משמע (הכהנים) בכיהונם (לקמן זבחים דף יח) והיינו בגדי כהונה וכל היכא דקתני נמי בכהן כשר ובכלי שרת בבגדי כהונה קאמר. **אמר רבי עקיבא** - ר' עקיבא לא משמע ליה מהכא דאיכא למימר בני

אהרן כל שהן והכהנים בכיהונם לא משמע ליה. **מה להלן בכהנים כשרין** - הכתוב מדבר דהא אלעזר ואיתמר כתיבי ובכלי שרת נמי הכתוב מדבר דכתיב אשר מלא את ידם והיינו לשון רבוי בגדי כהונה דכתיב (ויקרא כא) ומלא את ידו ללבוש את הבגדים וכתיב נמי ובגדי הקדש אשר לאהרן יהיו לבניו אחריו למשחה בהם למלא בם את ידם (שמות כט). **להבחין הפרש כו'** - ואתה עושה את הקבלה כשאר עבודות. **ואין לי לפרש** - איני יודע לפרש מה הפרש שמעתי ביניהן. **לא עשה בה מחשבה כמעשה** - השתא סלקא דעתך הא דקאמר אין מחשבה פוסלת בשבילה אם חישב בה חוץ לזמנו או שלא לשמו אלמא לא פסלה בקבלה. **קבלו בחוץ אינו חייב כרת** - דשחיטה היא דכתיב לחיובא [ואל פתח אהל מועד] וזריקה נפקא מדם יחשב לקמן בפרק השוחט (דף קז). **קבלו פסולין** - זרים ושאר חייבי מיתות כגון שתויי יין והדומין להם. **אין חייבין עליו** - מיתה דבעיא עבודה תמה שאין אחריה עבודה בסדר יומא (דף כד) ובפרק בתרא דהכא (זבחים דף קיב) נמי תנן אין בהם משום זרות ולא משום טומאה ולא משום מחוסר בגדים כו'. **אתה דורש** - מאילך ומסכים למה ששמעתי. **מחשבת פיגול** - דחוץ לזמנו למה ששמעתי. **מחשבת פיגול** - דחוץ לזמנו לא פסלה בקבלה. **דיקא נמי** - [דתנא] דמתניתין לא איירי במחשבת פיגול. **אלא בזריקה** - במחשב בשעת זריקה ע"מ לאכול מזבחו ביום השלישי כדכתיב בקרא דמחשבת פיגול המקריב אותו לא יחשב ילפינן מיניה בפ"ב זבחים (לקמן כט) במחשב בשעת הקרבה לאכול מזבחו ביום השלישי הכתוב מדבר [והקרבה] היינו זריקה. **בדברים המביאים** - את הקרבן לידי היתר אכילה הכתוב מדבר. **אף שפיכת שירים** - אם שפך שירי הדם ליסוד על מנת לאכול בשר חוץ לזמנו או אם הקטיר אימורין במחשבה זו. **לא ירצה** - היינו זריקה שהיא מרצה. **בכלל היתה** - בכלל הדברים המביאין לידי אכילה. **שאין מעכבין** - שירים אין מעכבין כדתניא באיזהו מקומן (לקמן דף נב) יכול יעכבנו תלמוד לומר ואת כל הדם ישפך נתקו הכתוב ועשאו שירי מצוה כו' הקטרת אימורין לא מעכבין כפרה דכתיב הדם הוא בנפש יכפר. **לא קשיא הא** - דקתני לעיל מחשבת קבלה לא פסלה בפיגול לא כשחישב בשעת קבלה על אכילת בשר אלא במחשב בשעת שחיטה על מנת לקבל דם למחר דאילו זריקה כהאי גוונא עשה בה מחשבה כמעשה אם שחט על מנת לזרוק דם למחר פיגול דהיינו אכילת מזבח (ואי נמי) דאיתרבי בהדיא אפי' שפיכת שיריים לקמן. **הא דאמר כו'** - והאי דקתני

מנין לרבות שחיטה וקבלה מחשב בשעת קבלה על מנת לשפוך שירים או אחת משאר האכילות קאמרי. **ושפיכת שירים לא פסלה בהו מחשבה** - דקתני לעיל יכול שאני מרבה אף שפיכת שיריים. **אלא באכילת בשר** - בשחיטת בשר לאכול בשר חוץ לזמנו. **מנין לרבות שפיכת שיריים** - וכל שכן תחלת זריקה.

דף יג.ב

**לא קשיא הא** - דקמרי שפיכת שירים כגון דאמר הריני זורק או אחת משאר עבודות על מנת לשפוך שירים למחר שהרי חיטב להאכיל את המזבח חוץ לזמנו. **והא** - דמעטינהו לעיל כגון דאמר הריני שופך שירים כו' כללא דמילתא בעינן מחשבה בשעת עבודה על דבר אכילת אדם או למזבח הלכך חיטב בשעת שפיכת שיריים על אכילת בשר לא כלום היא דלא הואי מחשבה בשעת עבודה. **שמעתי מרבתי שטבילת אצבע** - האמור בחטאות הפנימיות וטבל הכהן אצבעו וגו' (ויקרא ג) מפגלת בחטאת אם טבל ע"מ להקטיר אימורים למחר. **כלום למדנו פיגול** - בחטאת אלא משלמים דעיקר פיגול בשלמים כתיב ואם האכל יאכל ושלמים אין בהן טבילת אצבע שכל הדמים בזריקה מן הכלי למזבח חוץ מן החטאת שהיא במתנת אצבע. **ופרכינן וכי הכל משלמים למדנו** - דין פיגול בכל הזבחים כדינו בשלמים. **אי מה שלמים אין שלא לשמו מוציאו מידי פיגול** - אם שחט במחשבת חוץ לזמנו וקבל והוליד שלא לשמן לא יצאו מידי פיגולן שהרי אין שלא לשמו פוסל - בשלמים והוה ליה קרב המתיר כמצותו בפיגול בלא פסול מחשבה אחרת. **אף חטאת** - אע"פ שלא לשמו פסול בה לא תוציאנה מידי פיגול ואנן תנן בפ"ב (לקמן זבחים דף כט) הפסח והחטאת ששחטן חוץ לזמנו וקבל והלך זרק שלא לשמו זהו שלא קרב המתיר כמצותו ואינה פיגול ליענש כרת על אכילתו כדילפינן בפ"ב (שם זבחים דף כח) מקרא כהרצאת כשר כך הרצאת פיגול שיקרבו כל מתירין דהיינו ארבע עבודות בלא פסול מחשבה אחרת. **אלא מאי אית לך למימר מרבויה דקרא קאתי** - כל הזבחים לפיגול בת"כ ולא משלמים למדו הילכך כל חד וחד מאי דפסיל מוציאו מידי פיגול וכן לענין הבאתו לידי פיגול כל חד וחד מאי דכתיב ביה דהוי עבודה מביאו לידי פיגול. **הכי גרסינן** - שטבילת אצבע מפגלת. **אין הכל משלמים למדנו** - ודקשיא לך בחטאת היאך שלא לשמו מוציאה מידי פיגול. **הואיל וחוצ**



**למקומה כו'** - מחשבת ע"מ לאוכלו חוץ למחיצת אכילתו דהיינו בכל העיר וחוץ לעיר הוי חוץ למקומו פוסל בשלמים בהדיא מרבינן לה לפסולא בפ"ב אלא שאין בו כרת. **מוציא מידי פיגול** - כדילפינן בפ"ב שכל מחשבת פסול מוציאתו מידי פיגול. **מצדה תברא** - תשובתה בצדה אם מחוץ למקומו אתה לומד לשלא לשמו ולהעמיד פיגול על עבודות הנוהגות בשלמים ותו לא אלא שמוציאתה מידי פיגול תלמד בחטאת שלא לשמו מחוץ למקומו דשלמים יש להשיב מה לחוץ למקומו דין הוא שיוציא מידי פיגול שהרי פסול וחמור לנהוג בכל הזבחים תאמר כו'. **אלא מאי אית לך למימר** - אם באת לומר הכל משלמים למדו מה יש לך טעם בשלא לשמו המוציא חטאת מידי פיגול כך יש לך לומר שלמים דבר הפוסל בהו כגון חוץ למקומו מוציאן מידי פיגול. **ודבר המעכב בהו** - כגון ד' עבודות הדם מביאין לידי פיגול. **הכא נמי** - אף חטאת דבר הפוסל בה כגון שלא לשמה מוציאה ודבר המעכב בה כל הכתוב בעבודת דמה וטבילת אצבע בכלל. **אף און נמי תנינא** - דטבילת אצבע מפגלת דתנן במנחות כל הקומץ בכל ד' עבודות [אם] חישב על מנת לאכול שיריים או להקטיר קומץ למחר פיגול. **בשלמא קומץ** - מפגל דהיינו כשוחט שמוציא דם שהוא חלק גבוה מן הבשר [והבשר] שיריים הם אף זה הפריש קומץ מתוך שיריים וכן שאר ב' עבודות דמפגל מהיקישא דהוקש מנחה לזבח דכתיב זאת התורה ואמר לקמן זבחים (דף צח) דהך היקשא מה שלמים מפגל ומתפגלין אף כל מפגלין ומתפגלין. **התם ממילא** - נופל הדם בכלי הכא קא שקיל בידיה ורמי. **אלא כיון דלא סגי דלא יהיב** - קומץ לכלי לקדשו בתוכו כדאמרינן לעיל זבחים (דף יא) שלא בכלי שרת פסולה ואמרינן טעמא במסכת סוטה בפרק שני (דף יד) מידי דהוה אדם לאו אע"ג דקדישתיה סכין בצואר בהמה הדר בעי לקבוליה וקדושיה בכלי זימנא אחריתי קומץ נמי אע"ג דקדשה מנחה כולה בכלי בעי לקדושי קומץ זימנא אחריתי הלכך עבודה חשובה היא ומפגלה הכי נמי בטבילת אצבע כיון דלא סגי כו' היינו הולכה שמוליד הדם באצבעו לקרבן למזבח. **לעולם דדמי לקבלה** - הלכך אתיא בהיקישא דאיתקוש מנחות לשלמים דהא איתרבי קבלה בשלמים לפגל כדאמרי' לעיל ומתן כלי במנחה כקבלה בדם אבל טבילת אצבע לא איתרבאי ולא תיפשוט. **לא מפגלת** - אם טבל על מנת להקטיר אימורין למחר. **ולא מתפגלת** - אם שחט [או קבל] ע"מ לטבול אצבע למחר. **מאי לאו תנאי היא** - דמר חשיב לה הולכה ומר לא חשיב לה

הולכה. **לא** - דכ"ע הולכה היא והא דקתני אינה מפגלת רבי שמעון היא דאמר במתניתין הולכה לא מפגלא כדתנן ורבי שמעון מכשיר בהילוך.

דף יד.א

**כל קרבן שאינו על מזבח החיצון כשלמים** - שלמדנו מהם פיגול לכל הזבחים אין בו משום פיגול לקמן בפרק בית שמאי (דף מג). **בחטאות החיצונות** - אינה מפגלת דלא כתיב בהו וטבל אלא ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו וההיא לקיחה קבלה היא ומינה ילפינן קבלה לקמן באיזהו מקומן (דף מח). **איצטריכא מהו דתימא הואיל וכתוב ולקח** - דמשמע הוא בעצמו יקח. **ואי אתי קוף ורמי להו אידיה** - על אצבעו בעי מיהדר ומשקל אלמא ולקח נמי אאצבעו קאי שיטבול אצבעו אימא כמאן דכתיב וטבל דמי. **להכי לא כתביה טבילה** - בהדיא אלא כתב קבלה ומדסמכיה אאצבעו ונתן הוא דיליף לטבול אצבעו שצריך ליקח בעצמו ולטבול דמשמע הכי דלא תהא טבילת אצבע עבודה חשובה בהן לפגל מדלא אחשבה קרא להצריכה בפירוש ומשמע הכי שצריכה היא לטבול כחטאות החיצונה ולא דלישקל קוף ולירמייה לדם על האצבע דבעינן לקיחת אצבע מעליותא דולקח נמי אאצבע קאי. **שאי אפשר לבטלה** - דלאו אורח ארעא לשחוט בהיכל ועל כרחו הוא שוחטו בעזרה ומוליכה בהיכל לקרנות מזבח פנימי ולהזאת פרוכת. **כל שאינו** - כל קרבן שאין מתן דמו על מזבח החיצון לאפוקי חטאות הפנימיות וקס"ד דה"ה לפסול דשלא לשמו. **מודה הוא לפסול** - נהי דאין בהן פיגול להתחייב כרת על אכילתו אבל מודה הוא דמחשבה חוץ לזמנו פוסלתו מק"ו והכי נמי הוה מצי לתרוצי ליה אנן במחשבה שלא לשמו קיימינא דפסלה בהו אלא דבעי רבי יוסי בר חנינא לאשמועינן דמחשבת חוץ לזמנו פסלה בהו לר"ש. **חוץ לזמנו הפוסל בשלמים כו'** - ומיהו כרת לא נפקא לן בו מינה דהא ק"ו מכח שלא לשמו אתי ודיו להבא מן הדין להיות כנדון. **חוץ למקומו מנא לן** - דהא חוץ למקומו נמי בשלמים כתיב ומינייהו גמרינן לכל הזבחים ולר' שמעון דלא גמר מינייהו אלא חיצונות כמותן מנ"ל דפסלה בפנימיות. **אי מחוץ לזמנו** - במה מצינו. **אי משלא לשמו** - ובק"ו כדלעיל. **שכן נוהג בבמה** - [בקרבת במת יחיד בשעת היתר הבמות שהרי שנוי קדש הוא תאמר בחוץ למקומו דלא שאין מחיצה בבמה] וכל הבקעה מקומו עד סוף העולם. **ומשני שלא לשמו במאי נוהג** - באיזה קרבן אתה מוצא פסולו בפסח וחטאת והני בבמה לא

קרבי דתנן לקמן זבחים (דף קיז) כל הנידר ונידב קרב בבמה ושאינו נידר ונידב אינו קרב בבמה. **ואיבעית אימא** - חוץ למקומו מחוץ לזמנו אתי ולא פרכינן שכן כרת דהיקשא הוא דאיתקש חוץ למקומו לחוץ לזמנו בפ' שני (לקמן זבחים דף כח) בקרא אחרינא דאמרינן אם האכל יאכל ביום השלישי זה מחשבת חוץ לזמנו לא יחשב לו פיגול יהיה קרא יתירא הוא לאתויי חוץ למקומו וכיון דאיתקוש גמרינן מהדדי ואין משיבין על ההיקש. **אמר רבא את"ל ר' שמעון סבר לה כבריה דאמר** - לקמן בפ' שני זבחים (דף כ). **בין האולם למזבח צפון** - חלק צפוני שבעזרה שבין האולם ולמזבח אע"ג דלא קרינן ביה על ירך המזבח צפונה דהא במערבו של מזבח הוא הוי צפון לענין שחיטת קדשי קדשים. **אין מחשבה מועלת בחטאות הפנימיות** - אפילו לפסול. **אלא מפתח האולם ולפנים** - שאם חישב בהולכת הדם ממקום שחיטתו עד האולם אינה מחשבה שהרי אפשר לבטל הולכה זו לשחוט אצל פתח האולם אבל אי סבר כרבי יוסי דפליג אדרבי אלעזר בר' שמעון ואומר אין צפון אלא כנגד המזבח מקיר המזבח צפוני עד כותל העזרה צפונית הויא לה עבודה שאין יכול לבטלה דהא חטאת טעונה צפון לשחיטתה דכתיב במקום אשר תשחט העולה וגו' וצפון בעולה כתיב. **ואת"ל** - ר' שמעון סבר לה כר' יהודה דאמר לקמן בפ' קדשי קדשים (דף נט) תוך עזרה מקדש כל רצפת העזרה בין האולם ולמזבח מקודשת להקטיר חלבים כמזבח עצמו דכתיב ביום ההוא קדש המלך את תוך החצר ותניא לקמן דברים ככתבן דברי ר' יהודה. **אין מחשבה מועלת** - לר' שמעון בהולכת באיכי לחם הפנים שהן מתירין את הלחם כדס המתיר את הבשר וכקומץ המתיר את השיריים והלחם מתפגל במחשבת עבודת הבאיכים הואיל והן מתירין רבי שמעון אי כרבי יהודה סבר לה אין מחשבת הולכה מועלת בה לפסול אלא מפתח היכל ולחוץ משהגיע לפתח היכל עד שמגיע ליציאת אולם לרצפת העזרה שלפניו דבכל ההיכל לא מהניא מחשבה שהרי כל ההיכל כשר להושיב שם שלחן לסדר עליו עד הפתח ואולם כי עזרה סבירא לן ומן האולם ולחוץ נמי לא מהניא מחשבה בהולכה שהרי אפשר להקטירו על רצפת העזרה מיד אם ירצה נמצאת הולכתו עד המזבח שלא לצורך. **ה"ג ואת"ל סבר רבי שמעון קדושת אולם והיכל חדא היא אין מחשבה מועלת אלא מפתח אולם ולחוץ** - כלומר ה' אמות של עובי כותל פתחו של אולם דבכל חללו של אולם לא מהניא דכפנים דמי וחוץ לפתח לא מהניא דאפשר להקטיר שם. **ואת"ל סבר**

לה תוך פתח האולם כלפנים אין מחשבה מועלת אפילו פסיעה שלימה אלא בכדי הושטת ידו - עומד בפתח האולם ומושיט ידו לרצפה היינו הולכה ומהניא בה מחשבה. הכי גרסינן ואם תמצי לומר הולכה שלא ברגל לא שמה הולכה אין מחשבה מועלת כלל - דהא הושטת ידו הולכה שלא ברגל היא. ויזרקו הכהנים את הדם מידם - [מידם] של שוחטין משמע ושוחטין זרים נינהו ואשמועינן קרא שהזרים לוקחין אותו מיד המקבל ומוליכין אותו לזרוק.

דף יד.ב

**שיכור** - היינו שתוי יין. **מעשה איצטבא** - עומדין במקומן הזר אצל הכהן המקבל והכהן נותנו לו ואוחזו עד שבא הזורק ונוטלו מידו ואין הזר מקרבן לצד המזבח לא בהולכת רגל ולא בהושטת יד אלא כאיצטבא זו שמניחין כלי עליה. **והא שחיטה כו'** - אלמא טעם לא בהא תלי וליכא למיפשט לרבנן דמשום דסבירא להו דהולכה אי אפשר לבטל א"כ בשחיטה דאי אפשר לבטל תיפסל בזר והא שחיטה בזר כשרה. **ומשני שחיטה לאו עבודה היא** - מדאתכשרו בה כל הפסולים אבל מידי דהוי עבודה ואי אפשר לבטלה פסול בזר. **ואמר רב עלה** - לפרושי למילתיה מאי טעם פסולה דכתיב בשחיטתה ונתתם אותה אל אלעזר הכהן ושחט וכתוב בה בפרה חוקה וכל היכא דכתיב חוקה עכובא. **שאני פרה** - וחילוק טעם זה אינו מטעם עבודה דהא אינה קדושת מזבח אלא קדושת דמים בעלמא כקדשי בדק הבית ועל כרחך טעם הפוסל בה לאו משום תורת עבודה אלא גזירת הכתוב בעלמא היא אבל בקדשי מזבח דשייכי בהן עבודות לא חשיבא להיות עבודה. **הולכת אברים אפשר לבטלה** - שאם רצה מפשיט ומנתח אצל המזבח. **היכא דגלי גלי** - הולכת אברים דגלי בהן כהן בעינן כהן אבל הולכת הדם דלא גלי בהו כהן לרבי שמעון דאפשר לבטלה לא בעי כהן. **אפילו לר' שמעון** - דאע"ג דאמר ר' שמעון לא פסל בה מחשבה משום דאין היתר הקרבן תלוי בה ולא קרינא בה דברים המביאים לידי אכילה אבל עבודה הוי ליפסל בזר. **שמה הולכה** - ופסלה בה מחשבה לרבנן או אם עשאה זר פסולה. **או לא שמה הולכה** - ולא פסלה מחשבה. **וכן כהן יושב** - קתני דפסול בהולכה [הא עומד] דאינו מוליך אלא בהושטת יד דומיא דיושב כשר אלמא שמה הולכה. **דשייף מישף** - שמגרר עצמו לצד המזבח שייף משפסף בקרקע שייף מגרר כמו שייף ליה

מישחא (שבת דף י) שף אחת ובוועט שתיים (מנחות דף עו) פדיי"ר ודכוותה דוק מיניה בעומד דכשרה דנייד פורתא בשפשוף רגלים. **ת"ש דתנן בסדר הפסח שחט ישראל כו'** - כן היה דרכן לעשות. **נתנו לחבירו** - דקתני התם הכהנים עומדים שורות שורות. **יחזיר לכשר** - שנתנו לו ואשמעינן תרתי בה חדא דלא מיפסל במאי דאפסקיה פסול ואשמעינן בה דהולכה זו שעשה הכשר שלא ברגל שהושיט לפסול שהיה עומד בצד המזבח לא נעשית בהכשר ולא שמה הולכה דקתני יחזירנה למי שנתנה לו ואי הולכה שלא ברגל שמה הולכה אמאי יחזירנה לאחור יבא כשר ויטלנה מידו לצד המזבח וזה לא יושיטנה לו אלא דמעשה אצטבא בעלמא עביד. **אימא יחזור כשר** - לצד המזבח ויקבלנו יטלנו מיד הפסול דהולכת כשר קמא כשרה. **לא שמה הולכה** - ואינה כשרה להוליכה כן ואין מחשבה מפגלת בה.

דף טו.א

**אפשר לתקנה** - בין שעשאה זר בין שעשאה כהן אמרינן דאין הולכה ופסולה דהא נעשית שלא כהלכתה מיהו יש לה תקנה להחזירה לאחוריה ולחזור להוליך ברגל או אין לה תקנה. **יחזיר לכשר** - אלמא אפשר לתקנה. **ונהי נמי כו'** - כלומר ואי נמי מפרשת לה דבכשר ראשון [שיוליך] לצד המזבח קאמר וכל שכן דשמעת דהולכת כשר קמא דהואי שלא ברגל כשרה היא מכל מקום ש"מ דכשרה ע"י תקנה. **איפסלא** - בהולכת כשר ראשונה. **מי סברת דקאי זר גואי** - לצד המזבח שהקריב הראשון בהושטתו לצד המזבח. **דקאי זר בראי** - וכשר שהושיטה לו הרחיקה מן המזבח הלכך לאו הולכה הואי לפסול וכי פשטינן יחזור כשר ויטלנו זר מעשה איצטבא הוא דעבד דליכא הושטת יד המקרבנו למזבח. **פסלה** - ואפילו עשאה כהן פוסלת הדם וההיא דפסחים בדניידי וכדשנינן. **נשפך מן הכלי על הרצפה ואספו כשר** - הואיל ונתקבל בכלי משנה היא בפ' שלישי בכל הפסולים קס"ד כשנשפך - ונתפשט ברצפה נתקרב לצד המזבח וקתני כשר ונהי נמי דאמרת דצריך להחזירו לאחוריו ולחזור ולהוליך ברגל מ"מ בתקנתא סגי לה. **כשיצא לחוץ** - כשנשפך לא נתפשט לצד המזבח אלא נתפשט להלן מן המזבח ונתרחק. **ופרכינן לבראי נפיק לגואי לא עייל** - בתמיה וכי אפשר לדם צלול שישפך ולא יתפשט לכל צדדין. **במקום מדרון** - ומשופע חוץ למזבח. **בגומא** - שעומד במקומו ולא נתפשט. **אי נמי בסמיכא** - דם עבה וקרוב לקרוש. **באיזך פירקין** - בפ' שני.

**נשפך על הרצפה** - מצואר בהמה ולא נתקבל בכלי. **לפלוג בדידיה** - בההיא דפרק שלישי דאיירי בקבלת כלי נפלוג בה חילוק לפסול שפעמים שאף מן הכלי לרצפה פסול אלא מדלא אשכח פסול אלא מצואר בהמה ש"מ נשפך מן הכלי לא שנא נפק לבראי ול"ש עייל לגואי כשר. **תיובתא** - דעולא.

**מחלוקת ר' שמעון ורבנן** - דמתני' היא אי הויא עבודה אי לא לרבי שמעון לא הויא עבודה דהא קתני מתני' ר' שמעון מכשיר בהילוך דלא פסל בה מחשבה בהולכה שלא ברגל ומשום דלאו הולכה היא. **בהולכה רבתי כו'** - מסקנא היא למילתיה דקמפרש ואומר דכי פליגי ר"ש ורבנן (בהולכה זותרתא) [בהולכה זותרתא פליגי ששחט בצד המזבח וזרק דהיינו שלא ברגל אבל בהולכה רבתי דהיינו ברגל לא פליגי ולקמן מותיב לה ממתניתין דשמעינן מינה דבשוחט נמי רחוק מן המזבח מכשיר רבי שמעון מדקתני שאם רצה שוחט בצד המזבח וזורק. **מחכו עליה במערבא** - [מחייכו עליה] דהאי שמעתא דמוקי טעמא דר"ש [בהולכה זותרתא] ולמימר דלאו הולכה היא ואע"פ שאי אפשר לבטלה לזו לאו עבודה היא. **אלא חטאת העוף** - דקיימא לן בפ' קדשי קדשים (לקמן זבחים דף סה) דפסל בה מחשבה בהזאת דמה שהוא עיקר עבודתה דכתיב שם והזה מדם החטאת על קיר וגו' שאוחזה בגופה ומתיז דמה לקיר והך התזה הולכה זותרתא היא וכיון דטעמא דר"ש משום דהולכה זותרתא לא פסל בה מחשבה היכי פסל בהך. **אי דחשיב עליה מקמי דליפוק דם** - דהיינו בהתזתה. **הא אמרת לא כלום היא** - דהא הולכה זותרתא היא. **ואי בתר שנעקר הדם** - וניתז מן הצואר חשיב. **הא איתעבידא מצוותיה** - דקס"ד מכי נפק דם גמרה לה עבודת הזאתה ואע"ג דלא מטא דם למזבח אא"ב בהולכה רבתי פליגי וטעמא דר"ש משום דאפשר לבטלה הוא הא דחטאת אי אפשר לבטלה אלא אי אמרת משום טעם דלאו הולכה היא ובשלא ברגל פליגי היכי פסלה בהך הלא אין כאן מחשבה אלא בהולכה שלא ברגל ולר' יוחנן דאמר לעיל הולכה שלא ברגל לא שמה הולכה [ולא פסיל בה מחשבה] ליכא למיפרך מהא דכי אמר ר' יוחנן הולכה רבתי קאמר שאין דרכה בכך אבל השוחט בצד המזבח כו' וכן חטאת העוף שנמלקת אצל המזבח עיקר הולכתה בכך ומודה בה רבי יוחנן. **ומאי קושיא דלמא מדפריש** - דם דפסק לה הולכה מתחלת הזאה וישנה להזאה עד דמטי למזבח וחיילא עלה המחשבה. **דהא בעא מיניה כו' היה מזה** - בחטאת העוף או בחטאות הפנימיות. **מהו** - מי הויא עבודה בבעל מום ופסולה או לא דאיכא למימר

מכי פריש דם גמרה לה. **וא"ל פסולה מ"ט והזה** - דחטאת העוף או דחטאות הפנימיות דכתיב בהן הזאה והזה ונתן בעינן הזאה דומיא דנתן דגבי הדדי כתיבי והזה מן הדם וגו' ונתן הכהן מן הדם על קרנות וגו' אלמא ישנה להזאה עד שיגיע למזבח. **היינו חוכא** - הא דמחכו במערבא משום דקשיא להו הכי. **ובהולכה רבתי לא פליגי והא כי פליגי כו'** - דהא דקתני אפשר שלא בהילוך ש"מ בדהילוך עסקינן וטעם משום שאפשר לבטלה הוא והא מיהא לא ביטל. **אלא בהולכה זותרתי כ"ע לא פליגי דפסולה** - גרסינן וטעמא משום דא"א לבטל ומאן דגריס דלא פסלה טעמא משום דלאו כלום היא ואין שם הולכה עליה אלא כולה צורך זריקה היא והא לא הוה בדעתיה למחשב אזריקה אלא אהולכה ולא חשיב מידי ופסול דחטאת העוף כדאוקי מדפריש ועד דמטא למזבח ומשום מחשבת הזאה ולא משום מחשבת הולכה. **הוליכו זר** - ברגל והחזירו כהן שהעבודה עליו מוטלת וחזר והוליכו כשר והא דתניא לעיל זר ואונן בהולכה פסול כשלא הוחזרה. **אפשר לתקונה** - להולכת פסול ולא דמיא לשאר עבודות דאילו שחיטה וקבלה וזריקה מאחר שנעשו בפסול אי אפשר לחזור ולעשותן בהכשר וא"ת קבלה נמי יש לתקן כגון שלא קבל הפסול כל הדם ויכול כשר לחזור ולקבל ההיא ודאי כשרה ובפ' שלישי (לקמן זבחים דף לב) תנן לה אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל וכן בזריקה. **הכי גרסינן** - הוליכו כהן והחזירו וחזר והוליכו זר. **אמר רב שימי לדברי המכשיר** - בהוליכו זר והחזירו כהן וחזר והוליכו. **פוסל** - כיון דהתם מ"ט מכשיר דאזיל בתר בתרייתא ה"נ זיל בתר בתרייתא. **לדברי הפוסל** - דאזיל בתר הולכה קמייתא מכשיר כיון דאזיל בתר קמייתא. **אף לדברי הפוסל [שם] פוסל כאן** - דהא צריך לאמטוייה [מאחר שנתרחק צריך לחזור ולהביאו לצד מזבח נמצא דהולכה אחרונה לצורך ככל ההולכות].

דף טו.ב

**הא צריך לאמטוייה** - דקאמרת לאחשובה עבודה מהאי טעם מחלוקת ר' אליעזר ורבנן במתני'. **בחוף** - להלן מן המזבח והכניסו בפנים לצד המזבח. **והוציאו לחוף** - כלומר ריחקו מן המזבח הנך חוף ופנים כולהו בעזרה. **הא צריך לאמטוייה** - לכשיחזור ויקריבנו לצד המזבח אם תהא אותה הולכה במחשבה פסולה. **לאו כהילוך הצריך לעבודה דמי** - הואיל ושלא לצורך הוציאו על חנם הוצרך לחזור ולהכניסו. **אי תניא** - דמודה בה ר' אליעזר תניא

ואין מחלוקת בין ר"א לת"ק אלא אר"ש אבוח קאי ופליג. **הדרן עלך כל הזבחים. מתני'. כל הזבחים. אונן - כל זמן שלא נקבר המת. טבול יום - דשרץ ודמת ושאר טומאות שלא הוצרכו לקרבן. מחוסר כפורים - זב ומצורע שטבלו והעריב שמשן ולא הביאו כפרתן. מחוסר בגדים - כהן גדול ששימש בפחות משמונה וכהן הדיוט בפחות מד'. ושלא רחץ ידים ורגלים - מן הכיור. ערל - כהן שמתו אחיו מחמת מילה. יושב או עומד על גבי כלים - שיש חציצה בין רגליו לרצפה וכולהו יליף בגמ' דפסלי בעבודה. גמ'. וינזרו מקדשי וגו' - גבי מקריבים בטומאה כתיב דסמיק ליה כל איש אשר יקרב מכל זרעכם. (למעוטי מאי) בני ישראל למעוטי מאי - קרבן של מי הוא ממעט מלהזהיר כהנים על הטומאה. אילימא למעוטי בנות ישראל - קרבן נשים שלא הוזהרו כהנים מלהקריבו בטומאה. קרבן נשים בטומאה קרב - בתמיה וכי יש כח בקרבן נשים לדחות הטומאה. אלא למעוטי קרבן עובדי כוכבים - עובד כוכבים ששילח עולתו כדתניא בהכל שוחטין (חולין דף יג) איש איש לרבות את העובדי כוכבים שנודרים נדרים ונדבות כישראל. השתא ציץ לא מרצה - על טומאת עולין שבקרבנו כגון נטמא הדם או החלב כדרך שמרצה על של ישראל. דאמר מר - במנחות בהקומץ רבה (דף כה). לא הורצה - דכתיב לרצון להם ולא לעובדי כוכבים. בטומאת הגוף יהא קרב - בתמיה והלא [אפילו] אצל קרבן יחיד דישראל לא נדחת. אלא הכי קאמר וינזרו מקדשי - יתרחקו בטומאה מכל קדשים. בני ישראל לא יחללו - והזרים אף הם ינזרו כדי שלא יחללו לימד על זר שעבד שחילל את הקדשים ופסלם. בעל מום שאוכל - את קדשי קדשים דכתיב (ויקרא כא) מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל. אם עבד חילל - דכתיב מום בו ולא יחלל את מקדשי (שם).**

דף טזא

**זר שאינו אוכל - בקדשי קדשים. שכן עשה בו קרב כמקריב - המום פוסל בקרבן כדרך שפוסל בכהן. טמא יוכיח - שלא עשה בו קרב כמקריב שאין בהמה מקבלת טומאה מחיים כשם שהכהן טמא מחיים וכתוב וינזרו ולא יחללו אלמא טמא שעבד חילל. שמוזהרין - שלא לעבוד טמא מוינזרו בעל מום מולא יגש. היכא מוזהר - זר. אי נימא מוינזרו - דרשת ליה להאי קרא בני ישראל להזהיר זרים כדאמר לעיל. חילול בגופיה כתיב - וק"ו למה לך. ה"ג מה להצד כו' שכן לא הותרה בבמה - בבמת יחיד (בבמה) בשעת היתר**



הבמות דתנן בפ' בתרא (לקמן זבחים קיג) הזמן והנותר והטמא שוין בזה ובזה ובברייתא תניא עלה דברים ששוותה במה קטנה לבמה גדולה דם מתיר ומפגל ומומין תאמר בזר שכשר בבמה כדתנן התם אלו דברים שבין במה גדולה לבמה קטנה וקתני התם כיהון ובגדי שרת וקראי נמי מוכחי בגדעון ומנוח ושמואל שהקריבו בבמה. **אונן** - ילפינן לקמן מקראי אם עבד חילל. **שכן אסור במעשר** - דכתיב לא אכלתי באוני (דברים כו). **אונן מוזהר שלא יעבוד** - דכתיב בכהן גדול ומן המקדש לא יצא ולא יחלל הא אחר שלא יצא חילל. **דלמא שרי בבמה** - דגבי אונן כתיב ומן המקדש. **יושב אם עבד חילל** - לקמן ילפינן לה בפירקין (זבחים כו). **שכן פסול לעדות** - דאמר' במס' שבועות (דף ל) ועמדו שני האנשים בעדים הכתוב מדבר. **ומשני מיושב תלמיד חכם** - הכא מייתי לה דכשר לעדות כדאמר' התם שבועות ל (שם) שבית דין חולקים לו כבוד ומושיבים אותו. **[שם יושב]** - מצינו שם יושב בעלמא שפסול לעדות משום שם יושב תאמר בשם זר שאינו נפסל לעדות משום שם זרות. **שם יושב לא פריך** - הואיל וההוא יושב ת"ח דמייתי מיניה לק"ו כשר לעדות. **ומחד מהנך** - אונן או טמא או בעל מוס. **ויושב דכשר בבמה מנא לן** - דלא נפרך שכן לא הותרו בבמה דהא מדשבקיה רב משרשיא לקל וחומר דלעיל דאונן וטמא ובעל מוס ונקט יושב משום הני פירכי שבקיה דלא משכחת היתר בבמה בהדיא לחד מינייהו הכא מנליה. **לעמוד לפני ה'** - במקדש הוא דבעי' עמידה. **אונן מנלן** - דפסול כדקתני מתני'. **ומן המקדש וגו'** - לעיל מיניה כתיב לאביו ולאמו לא יטמא ובכהן גדול משתעי וסמיך ליה ומן המקדש וגו' כלומר אף ביום שמתו אביו ואמו אין צריך לצאת מן המקדש אלא עומד ומקריב ולא יחלל שאין הקדשים מתחללין בכך הא הדיוט שלא יצא ועבד חילל. **הן הקריבו** - הן היום הקריבו וגו' מתשובתו של אהרן אתה לומד מה אמר לו משה מדוע לא אכלתם כו' שמא בניך הקריבו באנינות שהיו אוננים על נדב ואביהוא ופסלתיה ולכך נשרפה אמר לו אהרן וכי הן הקריבו והלא הדיוטות הן ופסולין לעבודה אני הקרבתי שאמרת לי ועשה את קרבן העם וגו' ואני כהן גדול ומקריב אונן מכלל דאי אינהו אקרוב דשפיר אשתרוף ולא היה משה אומר להם מדוע לא אכלתם. **מי כתיב הא אחר כו'** - דלמא אחר נמי לא חילל ובדידיה איצטריך ליה למישרייה דלא תימא מתוך חישובו וקדושתו יתירא הוא פסול אונן. **קסבר מפני טומאה** - שנגע בה נשרפה ולא הוזכר שם אנינות לענין הקרבה

והן הקריבו ה"ק הן היום הלא עדיין יום הוא והיינו אסורין בקדשים לאכול עד הערב ומתוך כך אירע בה טומאה באונס ואיכא תנאי דפליגי לקמן (זבחים דף קא) בהא חד אמר מפני טומאה נשרפה וחד אמר מפני אנינות נשרפה שלא היו יכולין לאוכלה אפילו לערב דקסבר אנינות לילה נמי אסור ואפילו נקבר המת ולפי שלא היו לה אוכלין נשרפה וכדר' יוחנן בן ברוקה דאמר בפסחים (דף פב) גבי נטמאו בעלים של פסח אף זה ישרף מיד שאין לו אוכלין ואין טעון עבור צורה.

דף טזב.

**שאינו אוכל** - דכתיב לא אכלתי באוני. **[אין לו תקנה]** - ואונן יש לו תקנה למחר. **בעל מום** - יש לו תקנה כשיעבור מומו. **חילול בגופיה כתיב** - כיון דדייקת הא אחר שלא יצא ק"ו תו למה לך. **וקסבר מפני אנינות נשרפה** - שלא היו לו אוכלין וכדפרישית וכשאמרו לו מפני אנינות שרפנוה טעה כסבור שהקריבוה אוננים ואמר להם שמא באנינות הקריבוה ומיהו חילול לא יליף ר' ישמעאל מיניה דאי לאו (קרא אחרינא) (מסורת הש"ס: [ק"ו]) הוה אמינא האי דאמר להו שמא באנינות הקרבתם אותו לאו למימרא דאי עביד הכי שפיר אשתרוף אלא כשאמרו לו מפני אנינות שרפנוה אמר להם שמא עברתם על האזהרה והקרבתם אוננין ואמר לו אהרן וכי הן הקריבו דאסורים להקריב אוננין אני הקרבתי שאין אנינות פוסל בי. **לא הותרו מכללן** - זר ובעל מום מכלל איסורן שנאסרו במקדש לא הותרו אצל שום קרבן ולא אצל שום אדם תאמר באונן שהותר מכללו אצל כהן גדול. **טמא יוכיח** - שהותר מכללו אצל קרבן צבור דכתיב במועדו ואפילו בטומאה ואם עבד בקרבן יחיד חילל. **ולפרוך מה להצד השוה** - שבשלתן שכן לא הותרו בקרבן יחיד אפי' אצל כ"ג אבל אונן הותר. **שם טומאה מיהא הא אישתראי** - כגון בצבור הלכך לאו פירכא היא ואי קשיא למה לי למימר טמא יוכיח בזר נמי משכחת לה דהותר שם זרות בבמה אין זה הותר מכללו שהרי לא נאסר שם מעולם אבל אונן הותר מכללו שהרי נאסר במקדש אצל כהן [הדיוט]. **מתקיף לה רבא בר אהילאי** - אדרבא פריך דפשיטא ליה דטומאה לא הותרה לכהן גדול בקרבן יחיד מדלא אשכחן דאישתראי אלא בצבור ופשיטא ליה - דהותרה בצבור אפילו אצל כהן הדיוט מדאישתראי סתמא ופשיטא ליה דאנינות הותרה אפילו בקרבן יחיד אצל כהן גדול מדאשתראי סתמא

ובאיסור אנינות אצל כהן הדיוט בא לחלק על ידי ק"ו ולומר לא נאסר אלא ביחיד ולא אמרי' שתמא איתסר אם במה שלא חלקו הכתובים אתה בא לחלק על ידי קל וחומר אמאי פשיטא לך בהנך דלעיל יש לך לדרוש קל וחומר חילוף ולהחליף את כולן. **לא תותר אנינות אצל כהן גדול ביחיד** - וכי שרייה בצבור שרייה. **מק"ו ומה טומאה שהותרה כו'** - דהא שתמא אישתרי. **לא הותרה כו'** - דהא לא אשכחן דאישתראי ביחיד דלא כתיב במועדו אלא בצבור אנינות כו'. **ותותר טומאה כו'** - כלומר אי נמי דריש הכי ותותר טומאה אצל כ"ג ביחיד ואוקי איסורא בכהן הדיוט. **ולא תותר טומאה אצל כהן הדיוט כו'** - כלומר א"נ החליף ודרוש בו נמצא מסולק מכולן ולא תדע מה תדרוש אלא אל תחלוק במה שלא פירשו לך הכתובים.

דף יז.א

**דאיכא למיפרך הכי כו'** - יש לדון כו' ויש להחליף ולא נדע איזה נדרוש הלכך כל חדא תיקו בדוכתה ככתיבתה סתם כשהותרה אנינות לכ"ג סתם בין ביחיד בין בצבור הותרה וכשנאסרה להדיוט בין ביחיד בין בצבור נאסרה וכשהותרה טומאה בצבור הותרה אף לכהן הדיוט וכשנאסרה בקרבן יחיד נאסרה אף לכ"ג. **קדושים יהיו** - גבי טומאה כתיב באמור ולא יחללו וגו' כי את אשי ה' לחם וגו' בחילול קדשים הכתוב מדבר. **דנפקא ליה מוינזרו** - דכתיב ביה חילול. **ונימא תנהו ענין וכו'** - דמינייהו סליק לא יקרחו קרחה וסמיך ליה קדושים יהיו. **אלא** - לא גרס. **טבול יום דאם עבד במיתה** - שינויא הוא כלומר לא מצית למיתני תנהו ענין לקורח קרחה דמיתה גבי טבול יום שעבד ילפינן לה בסנהדרין באלו הן הנשרפין (דף פג) וגמר חילול חילול מתרומה ומחילול דהאי קרא יליף לה נאמר כאן חילול ונאמר בטמא וטבול יום שאכלו תרומה חילול ומתו בו כי יחללוהו מה להלן במיתה כו' והלכך הואיל והאי קרא לג"ש מתרומה אתא ולא מפרש ביה במאי קאי לא תתנהו ענין אלא לפסולין לתרומה דילפי' מיניה דפסול בתרומה מחיל עבודה כו'. **למה לי דכתב רחמנא טמא וטבול יום כו'** - אטמא לא קמיבעיא ליה דאי לאו כתב טמא לא הוה אתי לן חד מנייהו שיחלל עבודה דהא טבול יום באם אינו ענין לטמא ילפינן ואי לא הוה כתב טמא בוינזרו הוה אוקימנא לקדושים יהיו בטמא וכן מחוסר כפורים נמי לא כתב בה חילול אלא מדאיקרי טמא ילפינן ליה לקמן וכי מיבעי ליה לרבה טבול יום ומחוסר כפורים קמיבעיא.

**במחוסר כפורים טבול יום לא אתי מיניה שכן מחוסר מעשה** - הבאת קרבן תאמר בטבול יום שאינו מחוסר הבאת קרבן ושימשא ממילא ערבא בטמא ליכא למימר דלא אתיא מיני' דהא איהו נמי מחוסר טבילה ועוד דטמא לא קמיבעיא ליה מדלא קאמר בסיפא דמילתא לא לכתוב טמא ותיתי מהנך דתו לא הוה ליה לשנויי עלה מידי. **קלישא ליה טומאתו** - דמחוסר כפורים שהרי העריב שמשו ותו ליכא פירכא דמה הצד דהוה ליה חד מינייהו נמי שאינו מחוסר מעשה.

דף יז.ב

**קסבר** - רבה דדרשה להאי שמעתא למימר דכולהו צריכי. **מחוסר כפורים דזב כזב** - ה"ה למצורע אלא חד מנייהו נקט מחוסר כפורים דזב כזב דמי לענין קדשים שלא הותר אצלו הוה ליה כאילו לא טבל ואם אכלו חייב כרת או אם נגע בהו טמאן למנות בהן ראשון ושני לכך לא קלשה טומאה אצל קדשים כלל. **שרפה אונן כו'** - בפרה אדומה קאי. **כשרה** - דקדשי בדק הבית היא ואין אונן אסור בה דלא כתיבי הנך קראי אלא בקדשי מזבח. **כזב דמי** - והוה ליה טמא וקרא כתיב איש טהור. **לאו כזב דמי** - וה"ל כטבול יום דקיימא [לן] דכשר בפרה. **לא דכ"ע כזב דמי** - ולענין שאר קדשים שטבול יום אסור בהו הוה מחוסר כפורים דזב חמור מטבול יום דשאר טומאות שאין טעונות כפרה. **והכא** - גבי פרה בהאי קרא קמיפלגי והזה הטהור על הטמא טהור כל דהוא משמע דהא קרא יתירא הוא דכתיב לעיל מיניה ולקח אזוב וטבל במים איש טהור והוה ליה למכתב והזה על הטמא לימד על טבול יום שכשר בפרה דאשכחן טבול יום דאיקרי טהור למעשר דכתיב ורחץ במים וטהר. **מר סבר טומאה דכל התורה** - ת"ק סבר האי טבול יום דאכשר בה קרא אטבול יום דכל הטומאות שבתורה קאי ואף טבול יום דזב שהוא מחוסר כפורים. **טומאה דאותה פרשה** - והיינו דמת טבול יום דטומאת מת אכשר בה הלכך טבול יום של שאר טומאות דמגע ומשא כגון שרץ ונבילה ומגע [זב] אתי להכשירא מטבול יום דמת מק"ו ומה טבול יום [דמת] דטומאת שבעה כשר טבול יום דטומאת ערב לא כ"ש אבל מחוסר כפורים וכו'. **והיתה להם** - הלבישה הזאת לכהונה אלמא כהונתן תלויה בבגדיהן ואי לא הוו להו זרים ובזר אשכחן דמחיל עבודה. **ובין החול** - עבודה שאתה עובד בשכרות קרויה חול.

דף יח.א

**חוקה חוקה** - בשתויי יין [כתיב] חוקת עולם [ובמחוסר] בגדים כתיב כהונה לחוקת עולם וברחיצת יד ורגל כתיב והיתה להם לחוקת עולם. **אי מהתם** - משתויי יין הוה אמינא ה"מ דמחלי עבודה [במחוסר בגדים] בעבודה שהזר חייב עליה מיתה כדכתיב בההוא קרא בבואכם אל אהל מועד ולא תמותו בעבודה שיש בה חיוב מיתה לפסולים הכתוב מדבר ואינה אלא ארבע עבודות זריקה והקטרה וניסוך המים והיין כדילפינן בפ"ב בסדר יומא (דף כד) מועבדתם עבודת מתנה וגו' והזר הקרב יומת עבודת מתנה ולא עבודת סילוק ועבדתם עבודה תמה ולא עבודה שיש אחריה עבודה כגון קבלה והולכה וקמיצה וכל חיוב מיתות בפסולי עבודה מזרות גמרינן כדתנן בפ' בתרא (לקמן זבחים קיב) הקומץ והבולל והיוצק והמקבל דמים וכו' ואין בהם לא משום זרות ולא משום טומאה ולא משום מחוסר בגדים ולא משום שלא רחץ ידים ורגלים אלמא מזר גמרינן. **אבל עבודה שאין זר חייב עליה מיתה אימא לא** - מחלי לה מחוסר בגדים להכי כתב והיתה להם לכהונת עולם לשוינהו זרים כשאין בגדיהם עליהם ובזר אשכחן חילול ולא חלק בין עבודה שיש בה מיתה לעבודה שאין בה מיתה. **אשכחן מחוסר בגדים** - בכל העבודות. **שתויי יין מנלן** - דפסלי עבודה שאין הזר חייב עליה מיתה. **והא תנא מלהבדיל קנסיב לה** - לשתויי יין ולא גמר מגזירה שוה ואנן ניקו וניפלוג עלה למילף מקרא אחרינא. **הני מילי מקמי דתיקו ליה גזירה שוה** - לא הוה ליה למילף שתויי יין אלא מלהבדיל ובמסקנא אידכר ליה גזירה שוה ותנא (ליה) שבקיה לאורחיה קמייתא ונקט גזירה שוה למילף משתויי יין מחוסר בגדים. **והא תנא** - נקטיה לגזירה שוה מחוסר בגדים הוא דילף בה משתויי יין ולא שבקיה לאורחיה. **והכי קאמר מנין שלא נחלקו כו'** - לעולם לא למילף מחוסר בגדים משתויי יין אתא אלא למילף שתויי יין ממחוסר בגדים והכי קאמר למדנו לעבודות של מיתה שמתחללות בשיכרות מנין שלא נחלק בין מחוסר בגדים לשתויי יין דכי היכי דמחוסר בגדים כל עבודותיו פסולות אף שתויי יין ושלא רחץ כן תלמוד לומר חוקה חוקה. **אלא בין החול למה לי** - הואיל ולא ילפינן מינה חילול לעבודה. **לא מוקים אמורא עליה** - למידרש בפירקין. **מיומא טבא לחבריה** - משעה שאכל ושתה ועשה יום טוב עד למחר דהכי משמע קרא יין ושכר אל תשת בבואכם וגו' וכן בשעה שאתה בא

להבדיל ולהורות בין דבר קדושה לדבר חול אל תהי שכרות. **מהכא נפקא** - מחוסר בגדים. **מהתם נפקא** - אכתי קרא אחרינא כתיב ולמאי איצטריך הכהן הכא גבי ונתנו בני אהרן הכהן אש לאשמועינן מחוסר בגדים. **בכיהונו** - בשעה שהוא מלובש בגדיו נקרא אהרן הכהן ולא כשהוא לבוש בגדי הדיוט. **אי מהתם** - מוהיתה להם כהונה הוי מוקמינא ליה ההיא בעבודה המעכבת כפרה אבל נתינת אש של הדיוט דמצוה בעלמא היא שהרי יש שם אש שירדה מן השמים אימא לא תיבעי בגדים קא משמע לן ונתנו בני אהרן הכהן אש להכי כתב הכא חסרון בגדים למילף [דאף בעבודה שאינה מחוסר כפרה] דאי עבד אהרן בבגדי הדיוט לאו שפיר עבד והא ליכא למיפרך לימא האי ולא תיבעי ההוא דהכא לאו בגדים כתיבי ואי לאו דכתב והיתה להם כהונה [אצל וחגרת אותם אבנט] דשמעינן כהונה תלויה בבגדים לא הוה ידעינן הכהן בכיהונו מאי היא. **הכהנים** - אבני קאי דהווי הדיוטים. **בכיהונו** - בראוין להן שנתלית כהונתן בהן. **אי מהתם** - מוהיתה להם כהונה. **[חיסור]** - כגון כה"ג בבגדי כהן הדיוט. **אבל ייתור** - כגון כהן הדיוט בבגדי כה"ג. **מרושלין** - נגררין בקרקע. **מסולקין** - מן הקרקע מתוך שהם קצרים. **משוחקים** - ישנים. **כשרין** - ואע"ג דכתיב מדו בד שתהא כמדתו מצוה בעלמא היא ולא לעכב. **חיסור אחת** - מכל הבגדים. **ייתר אחת** - הוסיף עליהם שום בגד בעולם. **רטייה** - איפלשטר"א שחוצץ בין בשרו לבגד דבעינן ילבש על בשרו.

דף יח.ב

**מטושטשין** - בטיט. **מקורעין** - ואפילו הן חדשים דלאו בגד הוא הראוי לעבודה דבעינן לכבוד ולתפארת. **כאן שסילקן ע"י אבנט** - משקורציי"ר בלע"ז כדרך שהנשים עושות כשרין דהא איתנהו. **אחד זה ואחד זה** - אחד מרושלין ואחד מסולקין יותר מדאי שלא על ידי אבנט. **והתניא** - בברייתא דלעיל. **אלא לרב קשיא** - מרושלין. **וכ"ת מאי מרושלין** - דמכשר תנא כגון שסילקן עד למדתו על ידי אבנט וקמכשר ליה תנא דקסבר אבנט מיגז אגז כלומר כל סלוק שע"י אבנט הוה ליה כחותך ונוטל היתר שבהן ומכשירו. **אלא מסולקין קשיא** - דקתני כשרין וסתם מסולקין גבוהין מן הקרקע למעלה מרגליו משמע ולרב ליכא לאוקומא כגון שסילקן ע"י אבנט כדתרצה שמואל דהא על כרחיך לרב דשני דסילוק אבנט מיגז אגז והשתא הווי כולהו כקצרים מעיקרא. **רב חדא תני** - להנך מרושלין ומסולקין דברייתא בחדא

מילתא תני להו מרושלין שסילק רישולן ע"י אבנט עד כדי מדתו כשרין אבל מסולקין יותר מדאי פסולין אפילו ע"י אבנט. **ולא שלש** - לימד על טלית של בת שלש כנפות שפטורה מן הציצית והיכי דמי כגון שעיגל אחת מד' כנפיה. **בת חמש** - כגון שחתך מעט מן הכנף ולא עיגל שני מורשי קרנתא ממקום חתך דנעשה כשתי כנפות. **הרי בעלת חמש אמור** - לחיוב דריבויא הוא. **מר סבר** - מאן דפטר בעלת חמש סבר לא אמרינן יתר כמאן דליתיה דמי אלא כמאן דאיתיה הוא ולא קרינן לה בת ארבע ומאן דמחייב ס"ל יתר כמאן דליתיה דמי להאי חמישי וגבי מרושלין נמי לא הוי ייתור בגדים. **פרט לכסות לילה** - טלית העשויה לכסות לילה פטורה מן הציצית. **שישנה בראיה כו'** - וקרינן ביה וראיתם אותו. **בד** - שהוא מן בוץ כדמפרש לקמן ממשמעותא. **חדשים** - כשעת שהיו בבדי פשתן. **שיהו שזורים וחוטן כפול ששה** - ולקמן פריך והא בד לחודיה משמע כמו לבדו. **שלא ילבש של חול עמהם** - דמשמע לבדו ילבש. **ווליטעמיך** - דילפת לה ממשמעותא מקראי חוטן כפול ששה מנא ליה. **דברים שנאמר בהן בד צריכין כו' יש מהן למצוה** - חדשים לנוי דלאו ממשמעותא אתי ויש מהן לעכב בוץ ושזורים וחוטן כפול ששה בוץ כדמפרש ואזיל דבר העולה מן הקרקע בד בבד שזורים כיון דבד היינו בוץ ובעלמא קרי להו שש משזר וחוטן כפול ששה כדאמרינן בסדר יומא (דף עא) וילפינן בסדר יומא מקראי דברים - שנאמר בהן שש חוטן כפול ששה ויליף ליה לעיכובא. **העולה מן הקרקע בד בבד** - קנה יחידי מכל גיזעי ואין ב' קנים עולים מגזע אחד. **ואימא עמרא** - שאף הצמר עולה מן הבהמה בד בבד נימא נימא לבדה. **מיפציל** - הנימא מתפצלת ומתחלקת לשנים על גבי בהמה מאליה. **כיתנא נמי מיפציל** - לפני טוויתו כותשים הגבעול והוא נחלק לנימין הרבה. **אגב לקותא** - שמכין אותו וחובטים אותו בעץ או בגלגל הוא נכתש ונחלק. **ומכנסי פשתים יהיו וגו'** - ובעלמא הרי הוא אומר ומכנסי בד ש"מ בד היינו פשתים. **דבר זה** - קאמר לה לקמן זבחים (דף כב) אמתני' דקתני ערל מחלל עבודה. **בן נכר** - שנתנכרו מעשיו מחמת ערלת לבו שהוא ערל לב רשע. **וערל בשר** - שמתו אחיו מחמת מילה לא יבא אל מקדשי ולקמן זבחים (דף כב) יליף בה חילול בהדיא. **במקום שמזיעין** - במקום שהבשר נכפל על הבשר ומתחמם ומזיע. **כשהן חוגרין** - אבנטיהם בשעת עבודה. **למטה ממתניהם** - מקום שנכפל ונופל שומן הבטן על הקילבוסת שקורין אנק"א. **ולא למעלה מאציליהן** - למעלה מנגד מרפקן שקורא קוד"א לפי ששם היד שוכב תמיד

על הצלעות ומזיע.

דף יט.א

**כנגד אצילי ידיהם** - על צלעותיהן כנגד המרפק. **איזגדר מלכא** - כך שמו ומלך פרס היה. **והוה מידלי המיינאי ותיתייה ניהליה** - אבנטו היה גבוה חגור מלמעלה מכנגד אצילי ידיו והפשיטו למטה כדי לנאותו. **אמר ממלכת כהנים כתיב בכו** - וצריכין אתם לנהוג עצמכם בתפארת של כהנים דכתיב בהו לא יחגרו ביזע. **כורך עליה גמי** - בשעת עבודה שגנאי הוא שתראה שם מכתו ואע"ג דגמי מסי מכה וכל דבר שיש בו משום רפואה אסור משום שבות גזירה שמא ישחוק סמנים ה"מ במדינה אבל במקדש לא גזרו משום שבות. **ואם להוציא דם** - שמתכוין לכך. **כאן וכאן אסור** - דחבורה הוא ואיסור דאורייתא. **צילצול** - בנדי"ל. **אבל שלא במקום בגדים** - כגון אצבע. **ותיפוק לי משום דחוצץ** - בין ידו לעבודה ואסור דבעינן ולקח הכהן שתהא קבלה בעצמו של כהן והיכי שרי ר' יוחנן. **בשמאל** - שאינה כשרה לעבודה. **שלא במקום עבודה** - כגון על גב היד. **ופליגא דרבא** - אדרבי יוחנן. **שש על שלש חוצצות** - כלומר הוי ייתור בגדים ואידי דנקט בנימא אחת במקום בגדים לישנא דחציצה דשייכא בה נקט נמי במסקנא לישנא דחציצה. **ודאי פליגא** - דהא אמר [שלא במקום בגדים] לא הוי ייתור בגדים ואפי' שלש על שלש במשמע. **מי לימא דפליגא** - דאיהו אמר צילצול קטן חוצץ ורבא אמר פחות משלש לא חוצץ. **דחשיב** - לפי שעשוי לנוי והוי בגד. **ל"א אמרי לה כו'** - בדר' יהודה בר' חייא לא פליגי לישני דחוצץ נמי דקאמר משום ייתור בגדים הוא דלא שייכא למימר חציצה שלא במקום בגדים ושלא במקום עבודה דאי במקום עבודה אפי' נימא חייצא ובדר' יוחנן הוא דפליגי לישני. **לימא פליג** - דרבא אדר' יהודה דאילו רבי יוחנן פשיטא לן דפליג עליה ואפילו צילצול קטן מכשר דהא עלה קמהדר ופליג אלא דרבא דאיתמר (עלה) בעלמא מי לימא פליג אדרבי יהודה דנימא דרבא אפי' צילצול קטן מכשר שלא במקום בגדים. **ולר' יוחנן** - דקאמר אפי' צילצול לא חייץ מאי איריא דנקט תנא דמתני' גמי לשמועינן צילצול לא הוי ייתור וכל שכן גמי. **דגמי מסי** - רופא המכה ואפ"ה מותר דאין שבות במקדש דכולה מסכתא באיסור שבת איירי ועיקר משום שבות נקט לה ומשנה זו בעירובין וכן כולה הך סוגיא התם היא. **נכנסה לו רוח בבגדו** - והבדילתו מבשרו בשעת עבודה. **רביתא היא** - הרי



היא כבשרו. **כיון דקפיז עלה** - דברצונו לא תהא בבשרו. **אבק עפר** - דק ואינו מרגיש בו. **בית השחי מהו שיחוץ** - אויר בית השחי כגון בתי זרועותיו של חלוקו שהוא רחב ואינו נוגע בבית השחי מהו שיחוץ וצריך שיהו בתי זרועותיו דחוקים ונוגעין בבשר. **גופו** - ידו שהיא גופו. **נימא** - משמע דאתיא מעלמא. **נימא מדולדלת** - מן הבגד מגוררין ותחובה בו קצת אלא שנתקה מעיקרא. **יצא שערו** - מראשו למטה עד שנכנס בין כתונת לבשרו מהו את"ל ידו לא חייצא שערו מאי. **מהו שיחוצו** - למיהוי ייתור בגדים. **אליבא דמ"ד** - בפרק בתרא דעירובין (דף צו) ובהקומץ רבה (מנחות לו). **לא תבעי לך** - דודאי חייצי כדמפרש טעמא כיון דבעבודות לילה חייצין דהא לא מצוה הוה דניהוי כגופיה משום חביבותא דמצות. **דיום נמי חייצי** - דאל"כ מצינו עבודות לילה חמיר מעבודות יום והן קלים מהן. **ולויס בדוכנן** - לשיר. **ישראל במעמדן** - על כל משמר ומשמר היה מעמד של ישראל בירושלים שבאין ועומדין בעזרה בשעת התמיד והן שלוחי כל ישראל לעמוד על קרבנן דכתיב תשמרו להקריב לי במועדו שתהא שמירתכם עליו בשעת הקרבנות במסכת תענית (דף כו). **פטורין מן התפלה** - (שאין יכולין לכוין). **ומן התפילין** - דקיימא לן (סוכה דף כה) העוסק במצוה פטור מן המצוה. **דלא מיתני ליה אסורין** - שאין יכול לשנות בהן איסור. **דיז** - חוצצות דהוא בין בגד לבשר. **דראש** - אין חוצצות כדמפרש ואזיל. **שערו** - של כהן גדול שהיה נראה בין ציץ שעל מצחו למצנפת שבגובה ראשו.

דף יט.ב

**ששם מניח תפילין** - הלכך ליכא חציצה ותנא דאיצטריך לאשמועינן אם הניחן אין חוצצות משום ייתור בגדים הוא דאיצטריך לאשמועינן דלאו בגד הוא. **מכלל שהיא טמאה** - עד עכשיו וטמא כתיב ביה וינזרו ולא יחללו. **אתיא חוקה חוקה** - מה להלן אם עבד חילל אף כאן אם עבד חילל. **כהן גדול כו'** - כגון בחמש עבודות של יום הכפורים דילפינן בסדר יומא (דף לב) שהוא משנה מבגדי זהב לבגדי לבן ומבגדי לבן לבגדי זהב וצריך לכל חילוף טבילה ושני קידושין מן המקרא אם לא טבל ולא קידש עבודתו כשרה. **שחרית** - בין ביום הכפורים בין בכל השנה עבודתו פסולה כדילפינן חוקה חוקה ממחוסר בגדים. **דאורייתא** - דכתיב ורחץ את בשרו במים ולבשם והתם יליף לכולה מילתא. **וחוקה כתיב בהו** - לאחר שגמר כל הפרשה כתיב

והיתה להם לחוקת עולם בחדש השביעי בעשור וגו'. **אמר קרא ולבשם** - שינה הכתוב בלבישה לעכב דכתיב ילבש ולבשם ולהכי כתיב הכא עכובא למעוטי עכובא דחוקה דלא קיימא אהאי קרא דאיירי ברחיצה ולבישה אלא אשאר (שני) דברים האמורים בפרשה. **ואין דבר אחר** - בפסוק זה מעכב. **צהבו פניו** - של ר' אסי מפני שמחה כסבור טעם הגון שמע. **וי"ו אאופתא כתיבי לך** - כתבתי לך וי"ו על הבקעת אות שאין ניכרת בה מפני שורות הבקעת שמפסיקות בה הפסקות הרבה לשון אחר השורות עצמו קרי להו ווי"ן שדומין לה כלומר אין זה טעם דאיכא לאקשוויי א"כ אפילו קדוש של שחרית [של יוה"כ] נמי לא לעכב ביה דהא אימעוט ביום הכפורים מולבשם. **והיתה להם לחק עולם** - בקידוש כתיב. **בזרעו** - בכהנים הדיוטים דהיינו קידוש שבשעת כניסה שנוהג בכל הכהנים מעכבא באהרן ביום הכפורים דהא חוקה כתיב. **לדורות הוא דכתיב** - אזהרה לנהוג חוקה זו לזרעו אחריו ולאן להיקשא אתא. **שאין בו** - שאין מחזיק מים כשיעור ארבע קידושיין. **משה ואהרן** - תרין ובניו תרין שאף משה כהן היה בשבעת ימי המילואים ואע"ג דלא כהנו בבת אחת מיהו קרא להכי מידריש. **מניח ידיו כו'** - דבעינן ידיו ורגליו כאחד ירחצו כדכתיב קרא. **הפלגתה** - דברים ממדת כל אדם דאי אפשר לו שלא יפול. **אמר רב יוסף** - הא דרבי יוסי ברבי יהודה כשחבירו מסייעו מחזיק בו שלא יפול. **מאי בנייהו** - במאי פליגי. **עמידה מן הצד** - כגון זו שאינו בלא סיוע לרבנן לא הויא עמידה ואנן עמידה בעינן כדמפרש לקמן. **אמר קרא לשרת** - או בגשתם אל המזבח לשרת איתקש קידוש לשירות. **אינו צריך לקדש בלילה** - אם לא יצא ולא הסיח דעתו. **צריך לקדש ביום** - כדמסיים מילתיה שהלינה פוסלת בקידוש ועמוד השחר הוא העושה לינה לקמן בפרק המזבח מקדש (דף פז). **מתחילת עבודה** - כשהתחיל לעבוד עבודות הללו ולא הסיח שוב דעתו [עד עשרה ימים ובלבד שיהא עומד ועובד]. **דפסק ליה מן העבודה** - אלא שלא הסיח דעתו דלא תני בה היה עומד ומקריב כי הכא. **דכתיב בגשתם** - וגישה דשחרית גישה אחריתי היא שהרי יש כאן מערכה חדשה. **דכתיב בבואם** - והרי [זה] לא יצא. **אבל גישה וגישה** - ואפ"ל שתיהן בו ביום. **אביאה ריקנית** - נכנס שלא לעבוד. **דרב אחא בר יעקב** - בסדר יומא. **הכל מודים** - ר"מ ורבנן דפליגי בקידוש שלפני כל טבילה של טבילות [כ"ג רבנן אמרי] קידש ידיו ורגליו ופשט רבי מאיר אומר פשט קידש ידיו ורגליו מודים הם בקידוש של אחר טבילה שלובש הבגדים

שהוא מחליף ואחר כך מקדש ואינו מקדש כשהוא ערום דכתיב בגשתם ירחצו מי שאינו מחוסר אחר קידוש אלא גישה. **להקטיר אשה** - דכתיב גבי קידוש למה לי פשיטא דבעיא קידוש דהא גישת מזבח היא.

דף כ.א

**מהו דתימא ה"מ** - דבעינן קידוש שחרית בעבודה דמעכבת כפרה כגון דם וקמיצה אבל כל הקטרת אימורין דלא מעכבא אימא לא תיבעי קידוש. **מהו שיפסלו** - בלינה אם לא שקעה בבור (בני הגולה) (מסורת הש"ס: [בבור הגולה, בגלגל]) דאמרי' בסדר יומא (דף לז) דמשקע להו. **או דילמא כיון דקדוש בכלי שרת איפסלו** - דלא דמי לקידוש ידים שהמים ניגבו ואין לינה על מי לחול. ה"ג - כי אתא רבין אמר כו' ול"ג ת"ש. **אמר לפניו רבי יצחק בר ביסנא** - לפני ר' אמי וכולה רבין אמר לה. **שלא שקעו** - בבור. **לעבודת לילה** - להקטר חלבים. **והוינן בה** - קמיה דרבי אסי ולא פשט לן. **דלא צריך לקדושי** - ורבין אלעזר בר' שמעון דלא פסל לינה בקידוש או דילמא אין ראויות לקדש דאיפסלו להו בלינה ואפי' לר' אלעזר דאי לרבי ליכא למיבעי אין צריך דהא אפילו בקידוש פסל. **ולא פשט** - ר' אסי הך בעיא למימר דאין צריך לקדש קאמר ולא לפוסלה בלינה כדקאמרת כמחלוקת בזו כך מחלוקת בזו ומר פשיט מיפשט דלר' אלעזר לא פסלה בלינה. **שנים עשר דד** - שמוציאין מימיו ואמרינן בסדר יומא שיהו שנים עשר כהנים העסוקים בתמיד מקדשים בבת אחת. **מוכני** - מפרש התם גלגלים שמעלין אותו בגלגלין מן הבור שחרית שלא יהא מימיו נפסלים בלינה לפיכך משקעין אותו ערבית בבור שיהו מימיו מחוברים למי המעין ובטלה לינתן. **מאי לאו** - אפילו ר' אלעזר קאמר לה דאף על גב דפליג בקידוש שניגב מודה במים. **בא לו** - כהן אצל פרו להתוודות עליו ביום הכיפורים דכתיב וכפר בעדו וגו' (ויקרא טז). **ראשו לדרום ופניו למערב** - מצפון לדרום היה עומד ופניו למערב והתם מפרש לה בעוקם את ראשו והתם פריך לוקמיה להדיא ממזרח למערב ומשנינן לה. **והכהן עומד** - אחוריו למזרח המזבח ופניו למערב כלפי ההיכל, ואמרינן טעמא התם. **במקור יש כאן ציור**. **מאן שמעת ליה [דאמר] כו'** - דקתני בפירקא דבתריה (יומא דף מג) שחטו וקיבל במזרק את דמו סמוך לידו מיד אלמא בין האולם ולמזבח צפון הוא לשחיטת קדשי קדשים דהא פר חטאת - הוא. **כנגד כל המזבח** - כנגד צפונו ולא מן המזבח והלאה לא לצד

מזרח ולא לצד מערב ואע"פ שהוא בחצי חלק עזרה הצפוני לאו כשר הוא לשחיטת חטאת דבעינן על ירך המזבח וליכא. ר' אלעזר מוסיף אף בין האולם ולמזבח - שהוא מערבו של מזבח ובלבד שיהא (כל) חלק צפוני של עזרה אבל מזרחו של מזבח לצד שער נקנור שבו נכנסין לעזרה לא מכשר אפי' חלק צפוני דקילא קדושתיה דהוא מקום דריסת ישראל וכהנים י"א אמה מקום דריסת ישראל מן השער ולפנים וי"א אמה עד לצד המזבח מקום של דריסת רגלי הכהנים. רבי מוסיף - אף צפון שבאותן עשרים ושתים אמה של צד מזרח שהן דריסת ישראל וכהנים. ה"ג - אבל מן החליפות ולפנים הכל מודים שפסול ומיהו בית חליפות האולם עודף רוחבו על רוחב ההיכל ט"ו אמה לצפון וט"ו לדרום והוא נקרא בית החליפות שהיה בכותל האולם מאחוריו חלונות שהכהנים מצניעין שם את סכיניהם [וסכין קרי חילוף בלשון ערבי] הכי תנן לה במסכת מדות ואשמועי' דמאחורי האולם לאו צפון הוא לשחיטת קדשי קדשים דכיון דלא מתחזי מזבח התם לא קרינן על ירך אע"ג דמכשרינן ליה לקמן זבחים (דף כו) לשחיטת קדשים קלים לקדשי קדשים פסול. ותסברא דר' אלעזר היא ולא רבי - דלא מודה רבי בבין האולם ולמזבח דליהוי צפון. השתא רבי כו' - האי מוסיף דקתני אדר' יוסי קאי אדר' אלעזר לא קאי והא [ע"כ] אדר' אלעזר [נמין] אמרה למילתיה דעל כרחך כיון דמכשר מקום קדושה קלה לשחוט שם מקום קדושה חמורה לכ"ש. אנן הכי קאמרי' - הא דשקליה ליה מרבי לאו משום דרבי לא מכשיר בין האולם ולמזבח לשחיטת חטאת אלא הכי קשיא לן כיון דרבי נמי מכשיר (צפון) לצפון שבמזרח למה לו לשוחטו אצל האולם לוקמיה בצפון המזרחי סמוך לכניסתן לעזרה דהא לאו אורח ארעא לאקרובי להיכל. אלא מאי ר"א היא - ומשום דלא מכשר מקום דריסת ישראל וכהנים ושחיטת חטאת ממטי ליה להתם אכתתי תקשה לך דהוה מצי לאוקמי מקיר מזבח צפוני עד כותל עזרה צפוני דהוי צפון לדברי הכל. אלא מאי אית לך למימר - עליה. משום חולשה דכ"ג - שכל עבודות (פנים) של יום הכיפורים עליו ותש כחו להכי ממטינן ליה להתם לפי שהוא צריך להכניס דמו להיכל ולהזות ולא יכבד עליו משוי המזרק והדם. ה"נ - כי מוקמת ליה כרבי הא טעמא איכא. תרומת הדשן - דכתיב והרים את הדשן בכל בקר היה נוטל מחתה מן הגחלים המאוכלות הפנימיות ויורד ונותנה במזרחו של כבש בדרומו של מזבח כדכתיב ושמו אצל המזבח ושם היה נבלע במקומו והיא היתה בכל יום ראשונה לכל העבודות.

**מתחילת עבודה** - שזו תחילת עבודת יום הוא. **הא אמרת פסלה לינה** - ולינה בעמוד השחר תליא דכתיב עד בקר. **הא אמר מכאן ועד ל' ימים** - ואת תלית טעמא משום דקדיש בתחלת עבודת יום זה. **ולינה דרבנן** - לינה זו שתועיל בקידוש שאין המים בפנינו מדרבנן הוא דגזור בה שלא תזלזל בלינה ומודה רבי שכשהעלו לכיור מן הבור מקרות הגבר שהוא זמן תרומת הדשן כדאמרינן בפרק קמא דיומא (דף כ) דמשום האי פורתא לא פסלה לינה בקידוש דלא מסקי אינשי אדעתיהו דדמי כמה שקידש ביום. **וראה רבי יוחנן דבריו** - של ר' אלעזר נכונים במקדש ידיו בתחלת עבודת היום דלא פסל בה לינה ולא במי שקידש בלילה להקטיר חלבים שהוא סוף עבודת יום אתמול. **ראוהו אחיו שירד** - משנה היא במסכת תמיד (פרק ב מ"א) בתורם את הדשן שירד מן המזבח והמחתה של תרומת הדשן בידו. **מיהרו וקידשו כו'** - להוציא את הדשן שבמקום המערכה או לסלקו לתפוח שבאמצע המזבח והכי תנן בה התם החלו מעלין באפר על גבי התפוח וקא סלקא דעתך בכהנים שעבדו כל הלילה קאי ומקודשי ידים ורגלים היו וצריכין לחזור ולקדש עכשיו שתמשך עבודה זו עד היום ויפסל קידוש הלילה בלינת עמוד השחר ויועיל להם קדוש זה של אחר קרות הגבר.

דף כב.

**בשלמא לאביי דמוקי לה** - להא דר' יוחנן כרבי ומודה רבי דמקרות הגבר ועד צפרא לא פסלה לינה בקידוש הא מני נמי דקתני דקידוש זה לא יפסל בעמוד השחר אבל קידוש הלילה יפסל רבי היא. **אלא לרבא כו' הא מני** - שמצריכין קידוש על קידוש ומתיר קידוש השני בקרות הגבר. **אי רבי הא אמר פסלה לינה** - אף בזה שבקרות הגבר. **ואי ר' אלעזר** - אף הראשון לא יפסל ושני זה למה. **בכהני חדתי** - שלא שימשו בלילה ולא היו רחוצי ידים ורגלים. **יציאה** - חוץ לעזרה מהו שתועיל כדרך שפוסל בכל הקדשים שקדשו בכלי שרת שאם יצאו נפסלין ביוצא. **דלא פריש** - לא נבדל מעבודה. **ונטמאו** - הידים בדבר שאין טומאתו מן התורה שיטמא גופו אלא בפיגול או בנותר ששנינו בפסחי' (דף קכ) שמטמאים את הידים. **מטבילין** - את הידים לבדן. **יצאו ידיו** - שהושיטן לחוץ. **מקדש בכלי שרת** - או כיור או כלי שרת אחר דמרבינן לקמן בשמעתין כל כלי שרת לקידוש. **בפנים** - שהרי הוקבעו לו מקום בעזרה דכתיב ונתת את הכיור וגו' והתם כתיב ורחצו ממנו. **בכלי**

**חול פסול** - דרחצו ממנו כתיב וכי איתרבו שאר כלים לקמן דומיא דידיה איתרבו. **או שטבל במי מערה** - שהן כשרין לטבילה וה"ה למים חיים אלא שרוב טבילות במים מכונסין. **עבודתו פסולה** - ולא אמרי' טבילה דבר חשוב הוא ומהני' ליה במקום קידוש. **הא קידש בפנים ויצא כשרין** - דאי ס"ד פסולה השתא קידש בפנים ויצא פסולה קידש בחוץ מיבעיא וכי יש יציאה גדולה מזו. **ומשני דילמא קידש בחוץ** - דאיצטריך ליה לתנא למיתני דפסולה. **כגון דאפיק ידיה לבר** - וגופיה בפנים וקידש דאילו קידש בפנים והוציא ידיו תניא לעיל הרי הן בקדושתן אבל יצא גופו לא תידוק מינה. **אם להשהות טעון טבילה** - קס"ד משום היסח הדעת. **הכא במאי עסקינן** - דקתני אם לשהות טעון טבילה. **שיצא להסך רגליו** - לגדולים ודכוותיה סיפא דקתני אם לפי שעה טעון קידוש שיצא להטיל מים דאמרינן בסדר יומא (דף ל) מצוה לשפשף בידו ניצוצות שעל גבי רגליו שלא יראה ככרות שפכה לפיכך צריך לקדש ידיו ורגליו. **בהדיא קתני לה** - בסיפא דההיא. **פרה** - בעבודת פרה אדומה שהיה חוץ לירושלים בהר המשחה. **ויוצא** - אלמא לא פסל יציאה בקידוש ידים ורגלים. **כעין עבודה** - שינוי' הוא. **טומאה** - קס"ד נטמאו ידיו ולא גופו קמיבעיא ליה. **את"ל יציאה לא פסלה** - התם הוא משום דגברא חזי לחזור וליכנס לא מסח דעתיה ולא מיפסל קידוש בהיסח הדעת. **או דלמא כיון דהדר חזי** - על ידי הטבילה דק ליה מדקדק בקדושין ונזהר מליגע ידיו בדבר טינוף ולא מסח דעתיה.

דף כא.א

**והא פרה דטמויי מטמאין ליה** - אחר קידוש זה כדתנן כו' וטבילה זו בהר המשחה היתה והכי תנן לה במסכת פרה (פ"גמ"ו) ואחר טבילתו מיד הוא מסדר מערכתה ושורפה אלמא אחר הקידוש הזה היתה וש"מ לא פסלה לה טומאה י"ש חסרו"ן בספרי"ם ונראה לי הגירסא הכי שאני פרה הואיל וטבול יום כשר בה טומאה לא פסלה בקידושין שלה. **אי הכי למה לי דמקדש** - הואיל ואין קידוש כשאר קידוש עבודה. **בכיוור** - שיכניס ידיו ורגליו בתוכו. **הא כיוור דומיא דמערה** - והיכי דמי כגון שנכנס לתוכו. **מי מערה איצטריך ליה** - כלומר לעולם דכוותיה בכיוור נמי פסול והאי דנקט מי מערה איצטריך סד"א הואיל וטבילה מעלייתא היא עדיפא היא מכיוור שהן שאובין וקידוש אין כאן וטבילה אין כאן אבל הכא טבילה איכא קמשמע לן. **ה"ג** - אמר רבי

חייא בר יוסף מי כיוור נפסלין למתירין כמתירין לאברים כאברים ורב חסדא אמר אף למתירין אין נפסלין אלא בעמוד השחר כאברים. **מי כיוור** - לפי זמן עבודה שהקידוש צריך לה הוי זמן מימיו ליפסל אם עבודת [מתיר הוא כגון עבודת] דם או קמצים שנפסלים בבא הלילה עליהם כדאמר' באיזהו מקומן (לקמן דף נו) מנין לדם שנפסל בשקיעת החמה וכו' מי כיוור נפסלין בשקיעת החמה אם לא נשקע הכיוור בבור לפני שקיעת החמה נפסלים מימיו לקדש עוד מהם לצורך עבודת יום מחר אפי' שיקעו קודם עמוד השחר העושה לינה בכל מקום אינו מועיל לו שלפי עבודתו הוא חשובו וכן אם שקעו לפני שקיעת החמה והעלהו בלילה מכיון שמצאו הלילה שעה אחת חוץ לבור נפסלו מימיו לעבודת היום. **לאברים כאברים** - לקדש מהן לעבודת הקטר חלבים נפסלין בעמוד השחר כמו שאברים נפסלין בלינת עמוד השחר כדכתיב עד בקר אבל כל הלילה כשרין לקדש מהן לעבודת לילה ואם שיקעו קודם עמוד השחר מעט כשרין מימיו לקידוש עבודת [היום. אף] **למתירין כו'** **כאברים** - כשם שאין האברים נפסלין אלא בעמוד השחר אף כל לינות אין פוסלות בשום קדושה אלא בעמוד השחר. **ור' יוחנן אמר כיוור כיון ששקעו** - בבור כדרך מצותו סמוך לשקיעת החמה. **שוב אין מעלהו** - כל הלילה וקס"ד דאפי' לעבודת הלילה קאמר ר' יוחנן דמיפסל בה העלאתו ואתרוייהו פליג. **לעבודת לילה** - הקטר חלבים. **ולמחר אינו מקדש** - קס"ד דאסור לקדש הימנו קאמר שנפסל בשקיעת החמה לעבודת יום אלמא כולה כרבי חייא סבירא ליה. **מאי אינו מעלהו נמי דקאמר** - רבי יוחנן לעיל לעבודת יום משום פסול עבודת יום קאמר לה שלא יפסלו מימיו לעבודת יום וקא סלקא דעתך השתא שהעלאת הלילה תפסלם לעבודת מתיר כר' חייא. **אי הכי היינו דרבי חייא** - מאי אינו מעלהו דקאמר רבי יוחנן עלה דר' חייא ודרב חסדא מאי אתא למימר הא רבי חייא נמי ה"ק.

דף כא.ב.

**איכא בניייהו גזירת שיקוע** - כלומר הא דאוקים אין מעלהו דרבי יוחנן משום פסול עבודת יום לא כדקס"ד שיהא הלילה פוסלו לעבודת היום כרבי חייא אלא שמא לא יחזור וישקענו ונמצא עמוד השחר פוסלו לעבודת מחר ולעולם (אם שקעו קודם עמוד השחר כשר) והיינו דלא נקט רבי יוחנן לישנא דפסולה אלא לשון איסור העלאה שלא יגרמו להן ליפסל דכיון דקדש להו בכלי שרת

מצוה לשמרן כשאר קדשים ומיהו בהעלאה לא מיפסיל ולקמן פריך היינו דרב חסדא דאמר לילה לא פסיל אלא עמוד השחר פוסל ורבי חייא לא אסר ליה להעלותו משום גזירת שיקוע אלא דבהעלותו נפסל מיד לעבודת מתיר הלכך נקט לשון נפסלין. **והאמר רבי יוחנן כו'** - אלמא אמר שמעלהו לקדש לתרומת הדשן ולא הצריך לחזור ולשקעו ובשלמא העלאתו לא קשיא לן דלא סגי בלאו קידוש זה שזכה לפייס של תרומת הדשן ולגזירת שיקוע ליכא למיחש דכיון שמצאו משוקע והעלהו ועכשיו הגיע הזמן הסמוך לפסולו לא פשע ביה והדר משקע ליה ולא דמי למעלהו בלילה שמניחו לקדש בו כהנים הבאים תמיד להקטיר ואתי למיפשע ביה אלא הא קשיא לך דלא איירי בה רבי יוחנן במצות שיקוע ונימא דנישקעיה. **בשלמא לרבא דמוקי** - לעיל הא מילתא דר' יוחנן אליבא דרבי אלעזר דאמר אין לינה מועלת בקידוש איכא למימר דמשום הכי לא חש לשיקועו דקסבר רבי אלעזר דבמי כיוור גופייהו נמי לא פסלה לינה. **הא** - דאמר ר' יוחנן לעיל אין מעלהו. **כרבי** - אמרה דאמר לינה מועלת בקידוש וכל שכן במי כיוור. **אלא לאביי** - דאוקים לעיל כרבי קשיא דרבי אדרבי לעיל א"ר יוחנן אליבא דרבי לגזירת שיקוע חייש והכא נמי נשקעיה והכא ליכא למיתלי טעמא במודה רבי דמקרות הגבר עד צפרא לא פסלה לינה דבשלמא גבי קידוש דפסול לינה דידיה דרבנן שהרי אין המים בעולם הוא דאיכא למימר הכי אבל מי כיוור דהו קמן וקדושת כלי עליהם ולינה דידיהו דאורייתא עמוד השחר הוא דגרים ליה. **מאי שנא התם דמשקע ליה** - כלומר מאי שנא גבי אין מעלהו דחש לגזירת שיקועו ומ"ש כו'. **דמסלק ליה והדר משקע ליה** - לאחר קידוש תרומת הדשן ורבי יוחנן הוא דלא איירי בתקנת מי כיוור אלא בהלכות קידוש לאשמועינן דמודי רבי מקרות הגבר עד צפרא לא פסלה לינה. **הכי גרסי' אי הכי למחר אינו מקדש אין צריך לקדש היינו דרב חסדא כו'** - אי הכי דלר' יוחנן אוקמא דלילה לא פסל ולמחר אינו מקדש בתמיה. **אמאי** - א"ר יוחנן משמיה דאילפא מקדש ממנו לעבודת לילה ולמחר אינו מקדש דשמעי' מיניה דמשום דלא שיקעו בערב קא פסל להו קידוש מחר. **ומשני אין צריך לקדש** - קאמר דכיון שקידש לעבודת לילה אין צריך למחר ואשמעי' דאין לינה מועלת בקידוש וכדרבי אלעזר. **היינו דרב חסדא** - השתא דאוקמא אין מעלהו דר' יוחנן משום פסול עמוד השחר אבל לילה לא פסיל היינו דרב חסדא. **איכא בנייהו מצות שיקוע** - לר' יוחנן מצות שיקוע מבערב כדי שימצאו משוקע בקידוש



תרומת הדשן ויהא נזכר לחזור ולשקעו והיינו דקאמר כיון ששקעו אלמא מבערב - הוא משקע ליה ולרב חסדא לא החמירו בו כל כך ואין מצות שיקועו אלא סמוך לזמן פסולו קודם עמוד השחר. **לא היו רואין אותו כו'** - [במי שזכה] בתרומת הדשן קמייירי במסכת תמיד כשהיה נכנס לעזרה לקדש ידיו ורגליו לא היה מכניס בידו לא נר ולא אבוקה אלא מהלך לאור המערכה ולא היו רואין אותו אחיו [הכהנים] שהיו בבית מוקד עד ששומעין כו'. **והן אומרים הגיע** - לכיור מזרזין את עצמן להיות נכונים להעלות אפר לתפוח לאחר שירד זה מן המזבח כדתנן לעיל גבי ראוהו אחיו הכהנים שירד. **מאי לאו** - האי שמיעת קול העץ דקתני דסליק ליה לכיור מן הבור אלמא משוקע הוה וקשיא ליה לרב חסדא דאמר לא משקע ליה עד צפרא. **לא דמשקע** - השתא. **מי משתמע קליה** - הלא אין מוכני צריך לשוקעו אלא להעלותו אבל שיקועו משלשלו לבור והוא נופל מאליו. **ומשני דמשקע ליה בגלגלא** - כי היכי דלישתמע קליה וישמעו הכהנים הישנים בעיר וניתו לפייס דתנן במסכת תמיד (פרק ג מ"ח) מיריחו היו שומעין את קול העץ שעשה כו'. **בחומרתייה** - גלגלא. **והא גביני כרוז** - שהיה מכריז עמדו הכהנים לעבודתכם ולוים לדוכנכם וישראל למעמדכם. **גביני** - שם האיש. **בי תרי היכרי הוו עבדי** - שתי היכרות עושין לדבר. **כל הכלים מקדשים** - מים שנתקדשו בהן לקדש את הידים ורגלים.

דף כבא

**בין שאין בהן רביעית** - הלוג מים ואע"ג דליכא שיעורא גבי נטילת ידים לגבי קידוש לא בעינן שיעור. **בקודח בתוכו** - קודח דופנו של כיור ותוחב בתוכו כלי קטן ומקצתו לחוץ ויונק מימי הכיור ומוציא אבל באפיה נפשיה בעינן שיעור ארבעה כהנים. **והא ממנו כתיב** - אמתני' פריך דאמר כל כלי שרת ראויין הם לקדש. **ירחצו** - ובקרבתם אל המזבח ירחצו קרא יתירא הוא האי ירחצו דהא כתיב לעיל מיניה ורחצו ממנו וסמיך ליה בבואם אל אהל מועד ובקרבתם אל המזבח לא לכתוב ירחצו דהא אורחצו הסמוך קאי. **שנמשח עמו** - ונתקדש במשיחתו כמותו אינו מקדש ידים ורגלים. **לנחשת הקשתיו** - לא בהיקשא יליף לה אלא כלומר [דימיתיו לכיור] להיות של נחשת הכן כמו הכיור (דימיתיו לכיור). **ולא לדבר אחר** - לא היקשתי שניהם בפסוק אחד ללמוד שאר דברים ולומר שכנו מקדש כמותו דמדאיצטריך למיכתב נחשת

גבי כנו זימנא אחריתי שמע מינה לאו לאקשינהו בעי דאי איתקוש נחשת נמי  
ניתי בהיקשא אלא שמע מינה למאי דדמיא פריש בהדיא ולמאי דלא פריש  
לא דמיא. **לנחשת** - לענין נחשת הקשתיו. **הקשתיו** - דימיתיו. **כל המשלים**  
**למקוה** - במסכת מקואות (פ"ז מ"א) תנן יש מעלין ולא פוסלין מעלין  
משלימין לארבעים סאה והתם מפרש להו. **משלים למי כוור** - לשיעור ד'  
כהנים. **לרביעית** - של נטילת ידים אינו משלים. **למעוטי מאי** - אתא דאין  
משלים לרביעית. **אילימא למעוטי טיט הנדוק** - שהוא מן המעלין את  
המקוה כדקתני התם. **נדוק** - דק שראוי להריקו מכלי אל כלי. **אי דפרה**  
**שוחה ושותה ממנו** - שאינו עב ליפסל משתיית בהמה. **אפי' לרביעית נמי** -  
דכל זמן שנפסלו משתיית בהמה בין בכלי בין בקרקע פסולין הא לא נפסלו  
כשרין. **אפי' למקוה נמי לא** - דלא נדוק הוא. **יבחושין אדומין** - כמין יתושין  
בלא כנפים כדרך שגדל בשולי חביות של יין שלנו מבחוץ יבחושים דקין אף  
הן נבראים מן המים. **אפי' בעינייהו נמי** - אם כל המקוה נעשה מהן כשר  
וריש לקיש נקט לישנא דהשלמה. **בעינו של דג** - דג גדול שנימוק שומן עינו  
בחורו. **למעוטי נתן סאה ונטל סאה** - למעוטי הנך מינים דתנן בהן לגבי  
מקוה פעמים מעלין ופעמים אין מעלין מי פירות וכל משקה שאינו מים  
ותמד משהחמיץ וקתני התם פעמים מעלין פעמים אין מעלין כיצד מקוה  
שיש בו ל"ט סאין ונפלה סאה מהן לתוכ' לא העלתהו פירוש לא השלימתהו  
ואף לא פסלתו פעמים דמעלין כיצד היו בתוכו ארבעים סאה מכוונות נתן  
סאה מאלו המינים ונטל סאה אחר הנתינה כשר דבטלו להנך קמאי במקוה  
השלם הילכך כי חזר ונטל לא מיפסיל נמצא שהמקוה הזה נשלם על ידיהם  
לכשנטל סאה ודכוותיה בנטילת ידים לא משלמי שאם היתה בו רביעית מים  
ונתן ממינים הללו לתוכו רובע רביעית ונטל כנגדם פסולה דלא חשיבא  
שיעור זוטרא דרביעית לבטולינהו. **עד רובו** - אם עירב בו ממינין הללו עד  
רובו של מקוה ולא רובו בכלל ע"י נתינת ונטילת סאה כשר. **אם קדח רביעית**  
- בדופן המקוה והמים נמשכין שם ואף על פי שנתמעטו המים ואין מעורבין  
מי המקוה באותה קדיחה. **מטבילין בו מחטין כו'** - צינוריות מזלגות קטנות  
של טווי זהב. **מי מקוה** - אף על פי שאינן חיינן. **כשרים** - להשאיב הכיור  
בתוכו למלאות מהן ולתת לתוכו. **למימרא** - דלא בעי מים חיים. **והתניא** -  
בת"כ והקרוב והכרעים ירחץ במים ולא במזוג מים ויין מזוגים יחד שני חלקי  
מים ואחד יין. **שאר מים** - ואפילו מכונסין. **מאי קל וחומר למי כוור לאו**

[למימרא דמים חיים נינהו - וה"ק ק"ו] למים חיים הראויין לכיור שכשירין לרחיצת קרבי קדשים. **לא דקדשי** - ומי כיור ממש קא יליף בק"ו שרוחצין במימיו קרבים וק"ו שלהן דקדשי הוא. **והא תנא דבי שמואל** - לא ידענא אהיכא קאי ומיהו שמעינן מינה דהיכא דכתיב מים סתמא אין מי כיור כשרין לו.

דף כ.ב.

**יכול בן נכר ממש** - עובד כוכבים. **תלמוד לומר ערל לב** - אינו נפסל אלא מחמת ערלות לבו אלמא בכהן קאמר. **שנתנכרו מעשיו** - נחשבים לנכרים למקום. **ערל בשר** - והוא צדיק מנין. **טמא פסול** - אמתני' קאי דתנן במתני' טמא מחלל עבודה ועל כרחיך בקרבן יחיד קאמר דאילו קרבן צבור קרב בטומאה. **מתוך שמרצה בצבור** - לכתחילה. **מרצה ביחיד** - דיעבד על ידי שהציץ מרצה עליו והאי דבטומאת מת פשיטא לן דכתיב במועדו ואפי' בטומאה משמע בין שכהן (נמי) טמא בין שהצבור טמאין ומדגלי בדוכתא אחריתי גבי טומאת בעלים דכי אישתראי טומאה בצבור במת אישתראי דכתיב איש כי יהיה טמא לנפש ילפינן מינה איש נדחה ואין צבור נדחין אף גבי כהן המרצה נמי במת אישתראי. **אי הכי** - ל"ג. **טמא שרץ נמי ליתי בקל וחומר** - דמרצה בצבור לכתחילה בק"ו מטמא מת. **קסברי זקני דרום** - דאמרי מת דווקא. **מכפרין כמתכפרין** - כשהותרה טומאה בצבור שניהם היו במשמע הכהן והצבור דהא ממועדו נפקא לן (פסחים דף עז) הילכך כהן כציבור מה כשהותרה טומאה אצל רוב צבור שנטמאו טמא מת הותר ולא טמא שרץ [אף כשהותר לכהן בקרבן צבור מת הותר ולא שרץ]. **מאי קסברי** - זקני דרום דפשיטא להו דלא הותרה טומאת שרץ אצל רוב צבור ותיתי בקל וחומר. **אי קסברי אין שוחטין וזורקין** - את הפסח על יחיד טמא שרץ ואף ע"ג דיכול לטבול ולאכול לערב ואיכא למ"ד בפסחים (דף צ) [דס"ל] הכי ויליף לה מאיש איש כי יהיה טמא לנפש ואפילו חל שביעי שלו ערב הפסח במשמע דהוה ליה כטמא שרץ. **אמאי לא עבדי ציבור בטומאה הא כל שביחיד נדחה צבור עבדי בטומאה** - דאיש ולא ציבור קאמר רחמנא. **אלא סברי לן כמ"ד התם שוחטין וזורקין על טמא שרץ** - הואיל וחזי לאורתא הילכך צבור טמאי שרץ אף הן לא הותר להן ליכנס לעזרה טמאין אלא ישלחו קרבנותיהם לעזרה ויקריבוהו כהנים טהורין ויטבלו ויאכלו לערב דלא

הותרה להם טומאה אלא במקום שאילו לא הותרה היו נדחין הילכך טמא מת שאינו מותר לאכול לערב הותר להן אבל טומאת שרץ לא ואין כאן ק"ו שהרי יכולין לעשותו בטהרה. **תקע להו** - צעק להם קול גדול. **איזה כח מרובה** - לדחות את הטומאה. **הוי אומר כח מתכפרין** - כדמפרש ואזיל שהיחיד טמא שרץ משלח קרבנו לעזרה כדקאמריתו שוחטין וזורקין על טמא שרץ והכהן המרצה בו אם נטמא בשרץ פסול לו כדמוקמיתו מתני' דקתני טמא פסול בטמא שרץ. **מקום שאם נטמאו בעלים כו'** - יחיד שנטמא במת אין משלח פסחו לעזרה לשחוט עליו [אלא נדחה לפסח שני] כדכתיב איש איש כי יהיה וגו' ואע"ג דכחו מרובה משל כהן אצל שרץ. **כהן שנטמא במת אינו דין שאינו מרצה** - שהרי כחו רע משל בעלים אצל שרץ ואמאי אמרי זקני דרום מרצה ביחיד מגו דמרצה בצבור. **טמא מת נמי** - יחיד טמא מת נמי משלח קרבנותיו כלומר אם שילח פסחו לעזרה ושחטו וזרקו עליו פטור מלעשות פסח שני ואף על פי שלא יאכל ממנו דקסברי אכילת פסחים לא מעכבת ומיהו לכתחילה אמר רחמנא נדחה לפסח שני וצבור עבדי בטומאה הילכך כהן המכפר בקרבן יחיד מתוך שמרצה [בצבור] לכתחילה מרצה ביחיד דיעבד. **והכתיב איש איש וגו' ועשה פסח בחדש השני** - אלמא מידחי.

דף כג.א

**לפי אכלו** - הראוי לאכילה תכוסו עליו דהיינו שחיטה. **במכסת** - לשון מנין כמו מכסת ערכך (ויקרא כז). **ואיתקש אוכלין למנויין** - מה מנויין מעכבי אף אוכלים מעכבי שאם שחטו לטמאים ולערלים וחולה וזקן שאין יכולין לאכול כזית פסול ואפי' הן מנויין דהא לפי אכלו בהאי קרא כתיב לגבי מנויין. **וכי לא מקשי נמי** - וסברי טמא מת משלח קרבנותיו בדיעבד אית להו הך פירכא גופא דפרכינן לעיל אמילתייהו דמוקמינן מתניתין בכהן טמא שרץ אבל כהן טמא מת הציץ מרצה דהא מודה מיהא דלכתחילה אמר רחמנא טמא מת ידחה לשני וטמא שרץ אמרינן לעיל דשוחטין עליו לכתחילה. **ומה במקום כו' בעלים** - יחיד. **מיתבי** - לזקני דרום. **מפני שאמרו** - משנה היא בכיצד צולין (פסחים דף פ) שהנזיר ועושה פסח כו' קס"ד האי טומאת הגוף בבעלים קאמר ולהכי נקט נזיר ועושה פסח דאילו שאר קרבנות אין טומאת בעלים פסול בהן אבל עושה פסח אכילתו מעכבא ונזיר נמי כשנטמא במת שסתר

נזירותו וצריך לחזור ולמנות כדכתיב (במדבר ו) וכי ימות מת עליו וגו' ואין ראוי לקרבנות תגלחתו עד שיטהר ויביא תחילה קרבנות נזירות טומאתו שתי תורים ואשם וימנה את נזירתו ואחר כך יביא קרבנות נזירות טהרה וקתני אין הציץ מרצה בדיעבד. **אלמא נטמאו כו'** - כלומר אם שלח קרבנו ושחטו וזרקו עליו לא נפטר מפסח שני. **הכי נמי** - דמרצה ציץ. **כגון שנטמא כהן בשרץ** - כדתנן טמא פסול ואוקימנא בשרץ ותנן נזיר ועושה פסח וה"ה לכל קרבנות יחיד והא דנקט הני משום סיפא נקט דבעי מיתני נטמא טומאת התהום הרי זה מרצה וכי גמירי היתר טומאת התהום בנזיר ועושה פסח גמירי לה בכיצד צולין וטומאת התהום טומאת ספק והתם מפרש איזוהי טומאת התהום כו' והילכתא גמירי לה דהותרה בנזיר ועושה פסח כדאמר' בכיצד צולין (פסחים דף פ). **לא אמרו** - דהותרה טומאת התהום בנזיר ועושה פסח אלא בטומאת המת בלבד. **מאי לאו למעוטי טומאת התהום דשרץ** - דלא הותרה ומק"ו לא אתיא שאין דנין ק"ו מהלכה. **טומאת התהום דזיבה** - כגון ראה בין השמשות ספק כולה מן היום או כולה מן הלילה ואין כאן אלא ראייה אחת ספק חציה מן היום וחציה מן הלילה והוי לה כשתי ראיות דזב מטמא בימים ובראיות והך טומאת התהום הוא דממעט משום דחמירא דיוצאה עליו מגופו. **דבעי רמי בר חמא** - בכיצד צולין. **כהן המרצה בקרבנותיהן** - של נזיר ועושה פסח הותרה לו טומאת התהום אם נטמא בה. **והא הכא בכהן אוקמא לה** - לרישא דקתני אין הציץ מרצה על טומאת הגוף ועלה קתני נטמא טומאת התהום הרי זה מרצה. **דרמי בר חמא פליג הוא** - אדזקני דרום הוא מוקים לה היא בטומאת בעלים וסבירא דאין יחיד טמא מת משלח קרבנותיו דאכילת פסחים מעכב. **תא שמע** - תיובתא לרמי בר חמא. **ונשא אהרן** - בציץ כתיב. **את עון הקדשים** - פסול קרבנות ירצה בציץ.

דף כגב

**אם עון פיגול הרי כבר נאמר לא ירצה ואם עון נותר הרי כבר נאמר לא יחשב** - ה"ג לה בת"כ וכן הצעתה בכל מקום וה"ק איזה פסול קרבן מרצה הוא אם עון פיגול דמחשבת חוץ למקומו דאיקרי פיגול כדאמר לקמן בפירקין זבחים (דף כח) פיגול הוא לא ירצה אם אינו לענין חוץ לזמנו תניהו לענין חוץ למקומו הרי כבר נאמר לא ירצה. **אם עון נותר** - פסול מחשבת נותר שחישב לאוכלו לאחר שנעשה נותר דהיינו מחשבת חוץ לזמנו. **הרי כבר**

**נאמר המקריב אותו לא יחשב** - והאי קרא בחוץ לזמנו מיתוקמא בפירקין ובספרים שלנו גירסא זו משובשת בכ"מ בהש"ס ומחליפין המקראות ולאותה הגירסא אינדך יכול - לפרש נותר זה במחשבת חוץ לזמנו והפיגול במחשבת חוץ למקומו דלא יחשב בחוץ לזמנו כתיב וצריך אתה לפרש נותר ממש ואי אפשר לומר כן שאין הקרבן שקרבו מתיריו בהכשר נפסל מלרצות ולעלות לשם חובה אם הותיר ממנו. **הא אינו נושא כו'** - הא כלומר הנה מצינו שאינו נושא אלא עון הטומאה ויש טעם לדבר ליתן נשיאת פסול קדשים זה על טומאה הואיל ומצינו לה היתר אחר שהותרה מכללה בצבור לכתחילה הילכך יחיד שלא הותרה אצלו יבא הציץ וירצה בדיעבד. **אילימא טומאת שרץ** - מתוקמא בכהן או בבעלים ולמימר דהאי דשוחט וזורק על טמא שרץ ציץ הוא דמרצה. **היכא אישתראי** - בצבור כיון דאין יחיד נדחה צבור לא עבדי בטומאה. **לאו כגון שנטמאו בעלים במת** - בתמיה ומי לא מיירי בטומאת בעלים וקתני משלחין. **וכי ימות מת עליו אמר רחמנא** - דטמא ראש נזרו וסותר ואין ראוי לקרבנות טהרה עד שיעברו ימי טומאה ויביא כפרת טומאת נזירותו שתי תורים ואשם וימנה וישלים ויביא קרבנות תגלחתו. **אלא בעושה פסח** - וש"מ טמא מת משלח פסחו וקשיא לרמי בר חמא. **לעולם** - טומאת שרץ קאמרינן מהכא דציץ מרצה לשחוט ולזרוק על טמא שרץ ודקשיא לך היכא אישתראי בהן. **ושם טומאה בעולם** - אשכחן דאישתראי בהן וטעמא גדול בהו להטיל ריצוי ציץ על טומאת שרץ. **ואיכא דדייק** - לישנא דקראי ומייתנא להך תיובתא דברייתא לזקני דרום וסייעתא לרמי בר חמא. **עון מקדישים לא** - טומאת הגוף בין דכהנים בין דבעלים לא מרצה במאי טומאה קאי דקא ממעט טומאת הגוף. **אילימא טומאת שרץ** - ונוקמא זקני דרום בכהן דאילו גוף דבעלים לא בעי ציץ שהרי אין נוגע בו בטומאה ולאורתא בטהרה אכיל ליה. **היכא אישתראי בצבור** - הא כיון דאית להו שוחטין וזורקין על טמא שרץ ויחיד אין נדחה צבור לא עבדי בטומאה. **אלא לאו טומאת מת** - שאינו משלח קרבנות ולא כהן טמא מת מרצה בקרבן יחיד. **לעולם בטומאת שרץ** - קאי וקממעט כהן טמא שרץ מלרצות כדאוקמי זקני דרום פסול דמתניתין אטמא שרץ וטומאת בעלים אין צריכין ציץ שהרי קרבן בטהרה קרב ודקשיא לך היכא אישתראי בצבור שום טומאה בעולם אישתראי בהו. **לעמוד לשרת** - רישיה דקרא כי בו בחר ה' אלהיך מכל שבטיך לעמוד לשרת וגו'. **לא לישיבה** - וכיון דלא נבחרו הוו להו זרים וזר מחיל

עבודה. **העומדים שם** - [לעיל מיניה כתיב] ושרת ככל אחיו הלויים וגו'. **[אימא מה זר וכו' - וניגמר במה מצינו בזר שמיחל עבודה וחייב מיתה אף יושב שמחלל עבודה במיתה]**.

דף כד.א

**שני כתובין הבאין כאחד** - דבתרוייהו כתיב קראי למיתה בסנהדרין באלו הן הנשרפין וטובא קשיא לי בגוה חדא דמה לו ללמוד מהן הא מיתה בגופה כתיב דכיון דזר הוא והזר הקרב יומת דהא מחוסר בגדים נמי הכי ילפינן ליה בסנהדרין אין בגדיהן עליהן אין כהונתן עליהן והווי להו זרים ועוד א"כ חילול עבודה לא נילף מיניה דבחילול נמי קראי טובא איכא. **הואיל ורצפה מקדשת** - לעמוד לשרת שהרי דוד קידשה בשתי תודות ובשיר של פגעים כדאמרין לקמן בשמעתין כי קדיש דוד כו'. **וכלי שרת מקדשין** - כדכתיב וימשחם ויקדש אותם (במדבר ז). **לא יהא דבר חוצץ בין כהן לכלי שרת** - בקבלת הדם כדכתיב ולקח הכהן (ויקרא ד) שתהא לקיחה בעצמו של כהן. **וצריכא** - למיתני במתני' חציצת כלים ובהמה ורגל חברו לפי הסדר שנשנו בה. **דלאו מינא דבשר אדם הוא** - וכיון דאינו ממין אדם כלל הוי מין בשאינו מינו וחוצץ. **רגלו אחת על האבן** - שמוטלת על הרצפה ואינה מן הרצפה. **נידלדלה** - אבן אחת מאבניה מקביעותה ומתנענעת ברצפה. **נידלדלה** - לכאן ולכאן. **נעקרה** - לגמרי והגומא נראית שם ועמד בגומא ועבד. **כי קדיש דוד** - שהיה מקדש אותה בשתי תודות ובשיר של פגעים כדתנן במס' שבועות (דף יד טו). **תיבעי ליה כל העזרה כולה** - שנטלה רצפה שלה. **דרך שירות בכך** - מי הוי אורח ארעא ומיקרי שירות או לא. **באצבעו ולקח** - דכתיב ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנות הטילו הכתוב לאצבע בין קבלה לזריקה דורשהו לפניו ולאחריו לומר שלא יהיו אלא בימין דילפינן לקמן בשמעתין כל מקום שנאמר אצבע אינו אלא ימין. **וכי נאמרה יד בקבלה** - קס"ד דאם נאמרה בה יד הוה ר"ש מודה בה אבל באצבע לא יליף בה ימין לקמן בעי לה ומשנינן לה. **אלא באצבעו ונתן כו'** - בהא מודינא לך דזריקת חטאת בעיא ימין. **ור"ש** - דאמר אי הוה כתיב בה יד הוה יליף לה ימין ומאצבע לא יליף. **ממה נפשך אי אית ליה ג"ש** - דילפינן יד יד דקמיצה ממצורע דכתיב ביה על בהן ידו הימנית אף כל מקום שנאמר יד אינה אלא ימין. **כי לא נאמר יד בקבלה מאי הוי** - הרי נאמר בה אצבעו ונילף אצבע אצבע נמי מהתם דכתיב

במצורע וטבל הכהן את אצבעו הימנית. ה"ג - לעולם לית ליה ג"ש וה"ק וכי נאמר יד ימנית כו'. **אלא אמר רבא לעולם אית ליה ג"ש וה"ק וכי נאמר בה יד בקבלה** - אי הוה כתב יד שהיה ראויה לאחוז בכלי ולקבל הדם הוא איכא למידרש נמי אקבלה והואיל ולא נאמר כאן יד אלא אצבע ואי אפשר לקבל דם בכלי באצבע לבדה ע"כ משום נתינה הוא דכתיב בה שהוא ראוי לה ולא משום קבלה נמצא שאף אצבע לא נאמר בו לפיכך קיבל בשמאל כשר. **אוזן** - כמו שעושים לכדים של חרס שקורין מאניק"ו. **ומקבל ביה** - בההוא אוזן מקבל את הדם באצבע שתוחב אצבעו לתוכה ונושא את המזרק ומקבל.

דף כדב.

**נדרש** - ר"ש סבר מקרא נדרש לאחריו ולא לפניו הילכך אצבע אונתן דכתיב בתריה קאי ולא אולקח דכתיב לקמיה ורבנן סברי מקרא נדרש לפניו ולאחריו. **מפקא מדאבוה** - מוצאת מכלל דברי אביו ומכלל דברי חכמים. **כל מקום שנאמר אצבע בקבלה** - ולא בנתינה כגון האי קרא דלעיל דר' אלעזר בר"ש דריש אצבע אולקח דהיינו לפניו ולא אונתן. **שינה בקבלה** - שקיבל בשמאל וקאמר לך במקום שנכתב שם תתננו ולא במה שלא נכתב בו. **ולקחת מדם הפר** - בפר המילואים כתיב. **ולא לפני פניו** - דלא דריש להאי באצבע דמילואים אולקחת ולא לאחריו דלא דריש להאי באצבעו דחטאת יחיד (ויקרא ד) אונתן והיינו פליג אדאבוה דאבוה סבר לאחריו ולא לפניו ואדרבנן דאינהו סברי בין לפניו בין לאחריו. **וכהונה** - כגון הכהן או הכהנים. **תרתוי בעינן** - אצבע וכהונה כגון האי קרא דכתיב גבי זריקת חטאת ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו וקאמר רבי יוחנן דהכא ימין בעי דגמר ממצורע עשיר דכתיב ביה אצבע וכהונה ומפרש ביה ימנית. **הרגל של ימין** - נושא ביד שמאל לכבש משום דרגל ימין קרבה תחילה עם הראש כדקיימא לן בפ"ב דסדר יומא (דף כה) והילכך מוליך הראש בימין שהוא חשוב והרגל בשמאל. **ובית עורה לחוץ** - כלפי העם ומקום החתך כלפי המוליך דהכי שפיר שלא יראה החתך. **המעכב כפרה** - דומיא דהזאה של מצורע כגון קמיצה אבל הולכת איברים דלא מעכבא כפרה דהוא עצמו שלא הוקטרו אימורין כשר לא בעיא ימין. **קבלה כתב בה כהונה** - דכתיב והקריבו בני אהרן הכהנים ואמר מר זו קבלת הדם. **ואלא כהן למה לי** - בקבלה הא כתיב בני אהרן אי לאו לאגמורי אימין אתא. **בכיהונו** - בבגדי כהונה. **זרק בשמאל פסול ור"ש**



**מכשיר** - אשאר כל הזבחים דלא כתב בהו אצבע אלא וזרקו הכהנים אבל בזריקת חטאת מודה ר"ש כדאמר לעיל באצבעו ונתן שלא תהא נתינה אלא בימין. **ואלא הא דאמר רבא** - במנחות בפ"ק (דף י) יד יד לקמיצה בפרשת מצורע עשיר כתיב על תנוך אזן הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית וקרא יתירא הוא כדמפרש התם וקאמר רבא יד דמצורע אתי לג"ש למיגמר יד דקמיצה מינה שתהא בימין והיכא כתב יד בקמיצה וימלא כפו ממנה. **לחליצה** - שתהא בימין. **למה לי** - יד בקמיצה. **מדרבה בר בר חנה נפקא** - דהא כהונה כתיב. **לקידוש קומץ** - בכלי שרת שיהא בימין שיאחז הכלי שהוא מקדש בו בידו הימנית.

דף כה.א

**ולרבי שמעון דלא בעי קידוש קומץ** - כדאמר בהקומץ רבה (מנחות דף כו) שלא בכלי שרת פסולה ורבי שמעון מכשיר. **ולמ"ד נמי ר"ש בעי קידוש קומץ** - דאיכא אמוראי דפליגי התם במילתיה דר"ש ואיכא למ"ד הכל מודים בקומץ שטעון קידוש וכי קאמר ר"ש כשרה בהקטרה קאמר אם נטלו מתוך כלי שרת לאחר שקידשו והקטירו בידו. **בשמאל אכשורי מכשר** - לקדש דלא עדיף קידוש הקומץ מקבלת הדם דמכשר לה רבי שמעון בשמאל. **אי לקמיצה גופה** - שתהא בימין דלר"ש לא נפקא ליה מוקמץ הכהן דהא אמרו לעיל דבעינן לרבי שמעון אצבע מדר' יהודה נפקא. **מאי טעמא דר' שמעון** - דמכשר הקטרת קומץ שלא בכלי אם העלן למזבח בידו אמר קרא במנחה קדש קדשים הוא להכי איתקש מנחה לחטאת ואשם לומר לך בא לעובדה ביד עובדה בימין כחטאת שזריקת דמה בימין במתן אצבע ולא בכלי ובעיא ימין דכתיב בה אצבע וכהונה. **בא לעובדה בכלי עובדה בשמאל כאשם** - שזריקה בכלי והיא כשרה בשמאל לר"ש כדאמר לעיל זרק בשמאל פסול ור' שמעון מכשיר אלמא אי בעי ביד עביד אי בכלי עביד וממילא נפקא קמיצה בימין דהא עבודת יד היא ולא עבודת כלי. **לקומץ דמנחת חוטא** - שתהא קמיצתו בימין. **דהואיל וא"ר שמעון** - בפ"ק דמנחות (דף ו) בדין הוא שתהא מנחת חוטא טעונה שמן ולבונה שלא יהא חוטא נשכר ומפני מה לא הטעינה שלא יהא קרבנו מהודר סד"א קמיצת שמאל תתכשר בה קמ"ל יד יד דרבא כולה שמעתי' במנחות. **מתני' נשפך על הרצפה** - מצואר בהמה שלא נתקבל בכלי. **גמ' מהפר יקבלנו** - שאם נשפך מן הצואר על הרצפה ואספו פסול

שהרי לא נתקבל מהפר דאי ס"ד דהאי מ"ם דכתיבא במדם דרשינן ליה כדכתיב דמשמע מקצת הדם יקבל והאמר רב כו'. **גורעין** - אות מתיבה זו ומוסיפין אותה על חבירתה ודורשים כר"ש בסדר יומא. **בשפיכת שיריים כתיב** - ולא בקבלה. **דהא ליתיה לכוליה דם** - שכבר ניתן ממנו על הקרנות. **סכין למעלה** - שלא יפול דם הסכין על המזרק. **ודבר אחר** - סכין. **בשפת מזרק** - ולא לתוכן. **כפורי זהב** - קרי למזרקין בספר עזרא על שם קינוח כדאמר במסכת חולין (דף ח) אי איכא בליתא דפריסא למכפריה א"נ ובעי לכפורי ידיה בההוא גברא גבי נירון קיסר (גיטין דף נו). **צריך שיתן**

דף כהב.

**ורידין לתוך כלי** - דנהוי קבלה מהפר שפיר והאי תוך לאו דווקא דהא לא אפשר אלא על אוירו של תוך כלי. **שולי מזרק** - קרקעיתו פיני"ו בלע"ז. **עד שלא הגיע דם לאויר מזרק** - לבין דופני מזרק בעוד הדם למעלה מהן ומיהו על כנגד אוירו הן דהא ורידין רואים אויר כלי [בעינן]. **אויר שאין סופו לנוח** - כגון האי שעתידיים שוליו ליפול עד שלא ינוח דם לתוכו כמונח דמי והוה ליה כמי שנתקבל ונשפך דכשר לאוספו או לא כמונח דמי והוה - ליה כנשפך מן הצואר לרצפה דפסול וכשהגיע דם לאויר דופנותיו עד שלא נפחתו שוליו לא מיבעיא ליה דמשנכנס לתוכן הויא קבלה. **חבית שמונח תחת הזינוק** - צנור המקלח מים מהר זקוף והקילוח מקלח למרחוק ונופל לחבית וחבית זו אינה מונחת שם לשם קידוש מי חטאת. **מים שבתוכה ושבחוצה לה פסולין** - כלומר שלא יתן כלי לתוך אוירה ויאחזנו בידו לקבל בו הקילוח לקידוש ואף לא חוצה לה למעלה מאוגניה כנגד אוירה דכיון שהגיעו מים כנגד אוירה הרי הן כמונחים בתוכה ופסק לה חיותייהו ואנן מים חיים אל כלי בעינן לקדוש אלמא אויר כמונח דמי ולקמיה פריך האי אויר שסופו לנוח הוא. **צירף פיה לזינוק** - שאין אויר מפסיק בין פיה לזינוק. **שבתוכה** - כלומר שבאו לתוך אויר דופנותיה פסולים. **שבחוצה לה** - אע"פ שכנגד אוירה כשירין שעדיין לא פירשו מן הצינור ואפי' אויר אין כאן. **וקא פשיט ליה אויר שסופו לנוח הוא** - כגון הא דקתני רישא שבחוצה לה פסולין דילמא האי דחשיב ליה כמונח משום דראוי היה לנוח שהרי חבית זו שלימה וראוי היה לנוח אי לא שבא זה וקלט אבל נפחתו שולי מזרק לא היה עתיד ראוי לנוח. **תרתוי בעא מיניה** - ופשט ליה חדא מינייהו. **חבית בעא מיניה** - לא הוה שמיעא ליה הא מתניתין

ובעא מינייה חבית שמונחת תחת הזינוק מים שבחוצה [לה] כנגד אוירה מהו לקלוט אותן למי חטאת ופשט ליה מהא מתני' דפסולין. **ופשט ליה מזרק** - צא ולמד מקבלת דם. **אי אתה מודה במזרק שאי איפשר לו בלא זינוק** - כששוחט על אויר הכלי אין הדם שותת במקומו אלא מקלח לרוחב הכלי עד להלן ואי אויר שסופו לנוח לאו כמונח דמי נמצא כשהוא יורד לכלי מן האויר הוא בא ולא מן הפר והתורה אמרה דם מהפר יקבלנו וגבי חבית נמי אויר שסופו לנוח הוא וכמונח דמי ופסולין. **נתן ידו או רגלו** - קילוח היורד מהר מעוקם שמשפע ועולה ואין הקילוח יורד לחבית ונתן ידו למעלה מראש הצנור [לעשות כעין מרזב] כדי שיעברו המים דרך ידו לחבית של קידוש. **וכן עלי ירקות** - הראויין לאכילה ומקבלין טומאה. **פסולין** - [המים] כדיליף לקמיה. **הוייתן** - של מים המטהרים ע"י טהרה תהא כשאתה מהווה אותם להיות מקוה או קדוש הוי מהווה אותם על ידי דבר שאין מקבל טומאה. **זאת אומרת אויר כלי ככלי דמי** - מדקתני נתן ידו כו' פסל דהא אין המים שותתין מידו לכלי בשתיתה אלא בהעברה כשיוצאין מידו מקלחין להם על פני רחב פי החבית ואפי' הכי פסול אלמא משיצאו מידו לקלח על פני אויר הוה ליה כאילו שתתו מידו לכלי שהרי ידו על כנגד שפת הכלי מונחת ומשיצאו מידו מקלחים באו כנגד אוירו דאי לאו ככלי דמי אמאי פסול הלא מן האויר באין לו והוה ליה כנותן ידו בצינור משוך מן הקילוח עשר אמות. **דילמא בשותת** - מידו לכלי ולא באו מן האויר. **תרדא** - שוטה בהול. **שיעברו תנן** - והעברה בקילוח משמע. **הצורם** - אקרני"ר דהוי מום דתנן (בבכורות דף לז) נפגמה אזנו גבי מום. **ואחר כך קיבל דמו** - דהוה ביה מום בין שחיטה לקבלה. **שהיה כבר** - צריך שיהא שלם בשעת קבלה כבשעת שחיטה. **אשכחן קדשי קדשים** - דהאי בפר (העלם דבר של צבור) (מסורת הש"ס: [כהן משיח]) כתיב. **בשעת שחיטה** - דכתיב (שמות יב) תכוסו על השה דהיינו שחיטה וסמך ליה שה תמים וגו'. **שנשתייר מהן** - בשעת זריקה אם נטמא כל הבשר והחלב או שאבד לא יזרוק רבי יהושע לטעמיה דדריש ועשית עולותיך הבשר והדם אם אין בשר אין דם במנחות (דף נו) קתני מיהא זורק ואין לך בעל מום גדול מזה קשיא לרבא דאמר בעינן תם בשעת זריקה אבל לרבי זירא לא קשיא דהא לא בעי תם אלא בשחיטה וקבלה. **תרגומה אבן שנה** - אביי אמר ליה לרבא תרגמה אבן שנה למתניתך דבעי כל הוויותיו בשעת שחיטה אבן שנה קאי דסליק מינייה בן שנה יהיה כל הווייתו יהיה בן שנה אבל אם נכנס בשנה שניה

בין שחיטה לזריקה פסול דשעות פוסלות בקדשים כדפירש ואזיל אבל תם לא תילף מיניה דהאי יהיה לאו אתמים קאי וקבלה בקדשים קלים בתמימות הואיל וגלי בקדשי קדשים גלי. **שעות פוסלות בקדשים** - דשנה האמורה בקדשים קיימא לן בפרק יוצא דופן במסכת נדה (דף מז) דאין מונין לה מתשרי כשאר ראשי שנים אלא מיום שנולד מעת לעת לשנה הבאה וילפינן לה מקרא דכתיב בהו בן שנתו שנתו שלו ולא שנתו של מנין עולם ואשמעינן הכא דלא תימא מיום ליום הוא דבעינן ולא משעה לשעה אלא אף משעה לשעה שאם נולד בניסן בי"ד ובט' שעות ושחטו לשנה הבאה בי"ד בניסן בט' שעות אסור לזרוק דמו בעשירית שכבר עברה שנתו. **הוא בפנים** - בעזרה. **חתך** - רגליה ואחר כך שחט כשרה שלא נתערב דם פסול יוצא עם דם שבמזרק שנתקבל בו הדם ולקמיה פריך הא שויה בעלת מום. **שחט ואחר כך חתך פסולה** - שמשנשחטה נפסל דם הרגלים ביוצא וכל דמי בהמה יונקים זה מזה ועלה ויצא דרך בית שחיטה ונתערב בדם המזרק ופסלו.

דף כו.א

**ה"ג שחט ואחר כך חתך פסולה בעלת מום קמקריב אלא אימא חתך ואחר כך קיבל** - שחתכו בין שחיטה לקבלה כשרה. **והא"ר זירא הצורם כו'** - אלמא המום פוסל בקבלה. **ומשני אמר רב חסדא אמר אבימי חותך באבר עד שמגיע לעצם** - דלאו מום הוא והדם מעוכב ע"י חתיכה מלעלות וליכנס לפנים. **קבל ואחר כך חתך פסולה** - מילתיה דרבי אלעזר הדר ונקיט כמו אמר מר. **ש"מ דם המובלע באברים דם הוא** - וכרת נמי לחייב דאי לא הוי דם אהיכא חייל פסול יוצא אמיא בעלמא. **דלמא משום שמנונית** - דחזיא לאכילה וחשיבי כבשר לאיפסולי ביוצא כדכתיב (שמות כב) ובשר בשדה טריפה ומיבלע בדם הרגל ונפקא דרך בית שחיטה ופסלה לה לדם שבמזרק. **ש"מ בשר קדשים קלים שיצא מן העזרה לפני זריקה פסול** - ואע"פ שסופו לצאת אחר זריקה ולהיות נאכל בכל העיר השתא מיהא לא מטא זמניה ותיהוי הך דרב אמר ר' אלעזר דלא כדרבי יוחנן דמכשר ליה לקמן בפר' כל התדיר (דף פט). **דלמא** - כי אמרה רבי [אמי אמר ר' אלעזר]. **בקדשי קדשים** - אמר דמיפסל לפני זריקה ביוצא לדברי הכל שאין סופו לצאת וקיבול זמן בכלי שרת בצפון - לקמן ילפינן לה באיזהו מקומן (דף מט) דסמך קבלה לשחיטה. **עמד** - בחלק דרומי של עזרה סמוך לאמצעה. **הושיט**

**ידו לצפון ושחט שחיטתו כשרה** - לקמן ילפינן לה אותו בצפון ואין השוחט בצפון אבל המקבל צריך להיות בצפון הלכך קיבל קבלתו פסולה. **הכניס ראשו ורובו** - בצפון וקיבל כאילו נכנס כולו כדקי"ל בכל התורה רובו ככולו. **פרכסה** - לאחר שחיטה ויצאה לדרום וחזרה כשרה דאין פסול יוצא אלא מתוך המחיצות והאי וחזרה לאו דוקא אלא איידי דבעי למיתני סיפא גבי פנים וחוץ וחזרה לאשמועינן רבותא דאע"ג דחזרה פסולה תנא רישא נמי וחזרה. **שחיטתן בפנים** - דכתיב (ויקרא ג) בשלמים ושחטו פתח אהל מועד דהיינו תוך העזרה. **וקיבול דמן בכלי שרת בפנים** - קבלה בפנים נפקא לן מלעמוד לפני ה' לשרתו (דברים י) אלמא כל שירות לפני ה' הוא. **עמד בחוץ והושיט ידו בפנים ושחט שחיטתו כשרה** - לקמן בפרק כל הפסולין (דף לב) ילפי' לה בן הבקר לפני ה' ולא השוחט לפני ה'. **קבל קבלתו פסולה** - כדפרישית. **הכניס ראשו ורובו כאילו לא נכנס** - כדילפינן לקמן בשמעתין בבואם אל אהל מועד עד שיבא כולו וגבי עזרה דכתיב יעמוד לפני ה' בעי נמי כולו דכיון דגלי בחדא גלי בכולהו והכי אמר בשמעתין. **פרכסה** - לאחר שחיטה ויצאה לחוץ וחזרה פסולה דאיפסלא ביוצא כדגמרי' פסול יוצא בפסחים בכיצד צולין (דף פב) מהן לא הובא את דמה אל הקודש פנימה (ויקרא י) ומבשר בשדה טריפה (שמות כב). **דילמא** - הא דקתני פסולה באליה ויותרת כו' דאימורין נינהו ואימורי קדשים קלים קדשי קדשים הן. **היא בפנים כו' מהו** - לשוחטה לכתחילה. **תלה** - הבהמה באויר העזרה. **על ירך** - משמע אצלו. **נתלה** - השוחט באויר העזרה מהו. **אמר ליה פסולה** - מיניה קגמר לה דשמע דקא"ל תלה ושחט פסול וסבר ה"ה לנתלה. **אמר ליה כשרה** - כדאמר ליה לנתלה ושחט. **[א"ל פסולה** - מיניה גמר כדאמר ליה בתלה ושחט ובנתלה וקבל וסבר ה"ה לתלה וקיבל]. **בקדשי קדשים** - דכתיב בהו על ירך. **כולן פסולין בר מן נתלה ושחט** - דבשוחט לא כתיב ירך אלא בנשחט כדכתיב אותו על ירך אבל תלה וקבל פסולה דאויר צפון לאו כצפון דמי ובעינן קבלה בצפון כדגמרי' באיזהו מקומן (לקמן מט) ואף על גב דלא כתיב ירך בקבלה צפון מיהא כתיב בה. **בקדשים קלים** - לא כתיב בהו על ירך ולא כתיב בהו צפון כולן כשרים בר מנתלה וקבל דאין דרך שירות בכך. **דאויר פנים כפנים דמי** - דהא על כרחך פנים מיהו כתיב בהו ומודיית דאויר פנים כפנים. **אם כן בקדשי קדשים** - אמאי פלגת אדאבוה דשמואל בתלה וקבל לימא נמי אויר צפון כצפון דמי. **אלא אמר רבא** - כולה כאבוה דשמואל

קאמר לה אלא דאבוה דשמואל לא איירי בקדשים קלים. **בר מן תלה ושחט בקדשי קדשים** - דבעינן על ירך אבל בקדשים קלים דלא כתיב על ירך כשרה תלה וקבל כשר בכולן דדרך שירות בכך ואויר צפון כצפון דמי ובקבלה לא כתיב על ירך. **ונתלה וקבל בין בקדשים כו'** - נמי פסול דקבלה שירות היא ואין דרך שירות בכך אבל נתלה ושחט כשרה דשחיטה לאו שירות היא ועל ירך נמי לאו בשוחט כתיב אלא בבהמה. **ציציתו** - ציצית ראשו דהיינו שערו. **מתני'** **נתנו** - למתן דמו. **על גבי הכבש** - שאינו מקום מתן דמים או במזבח שלא כנגד היסוד וילפינן לקמן דעולה טעונה מתן דמים כנגד היסוד שהיא יסוד המזבח למטה ממתן דמה למעוטי קרן מזרחית דרומית דלא הוה לה יסוד כדאמרינן באיזהו מקומן (לקמן דף נג). **למטה** - מחוט הסיקרא. **ואין בו כרת** - אין באכילתו כרת ובגמרא מפרש למאי איצטריך למתנייה.

דף כו.ב

גמ'. **אמר שמואל פסול** - דקתני מתני' אבשר קאי אבל בעלים נתכפרו. **על המזבח** - כל המזבח שוה לענין כפרה. **לכפרה נתתיו** - הקשיתי כל מקומות המזבח שוין ולא לדבר אחר שתהא זריקה חשובה להתיר בה בשר דזריקה הוא דשריא לה דכתיב ודם זבחך ישפך והדר והבשר תאכל (דברים יב). **יחזור הכשר ויקבל** - יחזור כהן הכשר לקבלה ויקבל כדי מתן מן הבהמה ויחזור ויתן במקומו וקס"ד השתא דעד השתא בכהן כשר נמי איירי והאי הכשר דקתני כדי נסבה. **למה לי יחזור** - הלא נתכפרו. **וכי תימא להתיר בשר באכילה** - דזריקה הוא דשריא לה. **ומי איכא זריקה דלא מיכפרא** - כגון הך בתרייתא דלאו לכפרה אתיא דהא איכפר בקמייתא. **אי דיהביה** - שלא במקומו כהן כשר הכי נמי דלא בעי יחזור ויקבל. **הכא במאי עסקינן דיהביה פסול** - דהא דקתני נתנו על גבי הכבש ארישא קאי דקתני כל הפסולים ששחטו כו' וכולן שקיבלו את הדם כו' ועלה קאי נתנו על גבי הכבש כו' בפ"ג. **וליהוי דחוי** - כיון דאמרי' שלא במקומו כמקומו דמי ובלבד שיהא במזבח כי יהביה פסול הויא לה זריקה פסולה כאילו נתנו פסול במקומו וניהוי כל הדם דחוי ולא תיהוי ליה תו תקנתא. **דהא תנן** - בההיא. **וכולן שקבלו** - את הדם ואפסולין קאי שקבלו את הדם במחשבת אכילת בשר חוץ לזמנו או חוץ למקומו. **אם יש דם הנפש** - עוד בצואר בהמה יחזור הכשר ויקבל מן הדם

ויתן שלא במחשבה וכשר דמחשבה דחשיב עלה קמא לא נפסל דכיון דאינו ראוי לעבודה אין מחשבתו מחשבה. **קבלו אין** - הוא דאית ליה תקנתא. **מאי טעמא לאו משום** - דזריקה פסולה משויא ליה דחוי משום דגמר כפרתו. **לא** - הא דדייקינן זרקו לא משום דמיפסיל במחשבה דהא בעושה מחשבה קיימינא ודכוותה דייקינן זרקו לא. **א"ה** - דמחשבת פסולין פסלה מקבלה שקיבל במחשבה ליפסיל ועוד מי פסל במחשבת כהן פסול. **במי שראוי לעבודה** - כהן כשר. **ובדבר הראוי לעבודה** - מנחת חטים לאפוקי מנחת [העומר שהיא של] שעורים דלא חייל עלה פגול ליענש כרת באכילתה. **ובמקום הראוי לעבודה** - לאפוקי נפגם המזבח הכי מפורש במנחות (דף ה). **לא תימא זרקו לא** - דודאי איכא תקנתא ואפי' זרקו פסול במחשבה. **אלא אימא שחטו לא** - שאם שחטו פסול במחשבה תו ליכא תקנתא דכיון דכל הפסולין כשירין לשחוט פוסלין מחשבתן. **תנינא** - בההיא משנה גופה כל הפסולין ששחטו שחיטתן כשרה לפיכך הן פסולין במחשבה. **הא קמ"ל** - הא דקתני וכולן שקיבלו את הדם כו' [אע"ג] דבשחיטה תנן פוסלין במחשבה אבל בקבלה ומקבלה ואילך לא פסלי ולא למידק מיניה זרקו לא דה"ה לזרקו אלא קמייתא דכולהו נקט דכיון דפסול אינו ראוי לה לא פסלה מחשבתו. **כדרבא** - דאמר אין מחשבה מועלת אלא בראוי לעבודה. **חישב** - כהן כשר. **ליתן את הניתנין כו'** - ששחט או קיבל או הוליד על מנת לזרוק הזריקה שלא במקומו. **לאלתר כשר** - אם חישב על מנת לזרוק שלא במקומו היום כשר ואי נמי זריקה פסולה היא ונמצא שעבד שאר העבודות על מנת לזרוק את הדם בפסול כשר הוא בזריקה הוגנת במקומו כדאמרינן במשנה כל הפסולין זבחים (לקמן לו) אין המחשבה פוסלת אלא חוץ לזמנו - וחוץ למקומו ופסח וחטאת שלא לשמן. **חזר וחישב** - בעבודה שניה על מנת לאוכלו חוץ למקומו פסול ואין חייבין כרת על אכילתו.

דף כז.א

**חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת** - שהרי קרבו מתיריו דהכי תנן במתני' (זבחים לקמן כט) חוץ למקומו פסול חוץ לזמנו פיגול שהרי קרבו מתיריו מהן פיגול מהן שתיקה ואין כאן פסול מחשבה אחרת להוציאו מיד פיגול. **למחר פסול** - אבל אם אותה מחשבה שחישב בעבודה ראשונה ליתן את הניתנין למטה למעלה חישב לזרוק אותה זריקה למחר פסול כדמוקמינן

לקמן מידי דהוה אמחשבת הינוח שהרי שחט ע"מ להניח דמו למחר פסול ורבי יהודה היא דפסיל ליה בפ"ג (לקמן זבחים לה). **חזר וחישב** - בעבודה שניה בין חוץ לזמנו בין חוץ למקומו פסול ואין בו כרת דהא איפסיל ליה במחשבה קמייתא ותו לא חייל עליה פיגול דלא קרבו כל מתיריו. **ואי שלא במקומו** - דמזבח כמקומו דמי. **האי פסול** - בתמיה אמאי קרי ליה פסול להאי דחישב ליתן שלא במקומו למחר פיגול הוא שהרי חישב בשחיטה ע"מ לזרוק דמו למחר דהיא אכילת מזבח אלא לאו כמקומו דמי ולא חשיבא אכילה. **זריקה דשריא בשר באכילה כו'** - כגון במקום מתן הדם מייתי לידי פיגול בין שחישב בה ע"מ להקטיר אימורים למחר בין שחישב בשחיטה לזרוק למחר. **זריקה דלא שריא בשר באכילה** - אי הוה עביד לה בזמנה כגון זריקה שלא במקומו לא מייתי לידי פיגול בין שחישב בה ע"מ להקטיר אימורים למחר בין שחישב בשחיטה למיעבד הך זריקה למחר לא מייתי לידי פיגול. **פיגול יהיה** - והנפש האוכלת וגו'. **מי שפיגולו גורם** - שלא יאכל הוא דקאי בעונה תשא יצא בשר שנזרק הדם שלא במקומו דאיסור זריקה שלא במקומו גרם לו שלא יאכל הלכך אין חייבין על פיגולו כרת ונפקא לן מהכא דאי חישב בזריקה שלא במקומו ע"מ לאכול או להקטיר למחר לא הויא מחשבת זריקה לענין פיגול ומינה כי חישב בשחיטה ע"מ לעשות זריקה זו חוץ לזמנו לא הויא מחשבה בזריקה המפגלת. **אי הכי** - דלא הויא זריקה לענין מחשבה איפסולי נמי לא נפסול. **אמחשבת הינוח** - דהא חשיב מיהא להניחו למחר. **ואליבא דר' יהודה** - לקמן בפ' כל הפסולין (דף לה) תנן להניח מדמו למחר כשר ור' יהודה פוסל. **וריש לקיש אמר כו'** - אמתניתין קאי ופליג אדשמואל. **לעולם פסול ממש** - דלא תני תנא פסול אבשר לחודיה אי לא פריש בהדיא ומתני' פסול לגמרי קאמר שאף בעלים לא נתכפרו. **ושלא במקומו** - כשמואל סבירא ליה דכמקומו דמי לענין כפרה ולא להתיר באכילה כדדריש ליה שמואל לקרא דלעיל ואני נתתיו לכם וגו' ולא קשיא אמתני'. **כאן שנתן בשתיקה** - דרשא דקרא דמשמע בעלים נתכפרו כשנתן בשלא במקומו בשתיקה ומתני' דקתני פסול בנתן במחשבת לאכול בשר חוץ לזמנו ואשמעינן דפסול ואין בו כרת דמחשבת זריקה זו מחשבה הוא לפסול דכמקומו דמי ולא לפגל דזריקה דלא שריא בשר באכילה לא מייתי לידי פיגול. **תנן כו'** - כל הנך תיובתא דאותבי' לשמואל מותבי' נמי לריש לקיש דהא כוותיה סבירא ליה דשלא במקומו כמקומו דמי. **ורבי יוחנן אמר אידי**



**ואידי** - מתניתין דקתני פסול וליכא תקנתא ומתניתין דכל הפסולים דתני תקנתא שנתן בשתיקה. **בשלמא לריש לקיש** - דאוקי מתני' כשנתן במחשבה איצטריך למיתני אין בו כרת לאשמועינן דאע"ג דחשיב בהך זריקה חוץ לזמנו אינו פיגול וכדאמרן דלא שריא בשר באכילה לא מייתי לידי פיגול. **אלא לרבי יוחנן** - דמוקי בשתיקה והאי פסול משום דלא במקומו הוא פשיטא דאין בו כרת קשיא. **ולשמואל מאי אין בו כרת** - דאיהו נמי מוקי לה בשתיקה. **הכי קאמר ואם נתן במחשבה** - דחוץ לזמנו פסול ואין בו כרת ואיצטריך לאשמועינן אע"ג דלענין כפרה כמקומו דמי מחשבת פיגול לא חיילא הואיל ולא שריא בשר באכילה אבל לרבי יוחנן לא מצי לשנויי הכי דכיון דאשמעינן תנא דידן פסול ומשום דשלא במקומו (הוא אלמא) לאו כמקומו דמי פשיטא דאם נתן במחשבה לא הויא מחשבה דהוי כאילו נתנו על הרצפה דלא קרבו כל מתיריו. **ורבי יוחנן** - כיון דלאו זריקה הוא כלל ניהוי כמי שנשפך מן הכלי על הרצפה ויאספנו ואפי' ליכא דם הנפש אחרינא אמאי פסול יאסוף את זה מן המזבח ויחזור ויתננו במקומו בשלמא לשמואל ולריש לקיש כיון דזריקה היא לכפרה אידחי ליה מלאספו שהרי כיפר אלא לר' יוחנן יאספנו. **סבר לה** - תנא דמתניתין. **כמ"ד לא יאספנו** - כיון דהגיע למזבח ואע"ג דשלא כהילכתו הוא קלטיה מזבח לאפוקי מתורת כפרה אחריתי. **הכל מודים בניתנין למעלה שנתנן למעלה שלא כמצוותן** - כגון במחשבה או בשמאל. **שלא יאספנו** - לחזור וליתנו כמצותו דכיון דניתן במקומו אזדא ליה תורת זריקה מיניה. **לא נחלקו** - הנך תנאי דבעינן למימר שרבי יוסי אומר לא יאספנו ואף על גב דלאו כמקומו דמי. **ורבי שמעון אומר כו'** - וע"כ ליכא למימר

דף כזב

דטעמא דר' יוסי משום דס"ל דשלא במקומו כמקומו דמי דאם כן אדמיפלגי באסיפה ליפלגי בכפרה ונימא רבי יוסי כיפר ור' שמעון לא כיפר אלא לרבי יוסי נמי לאו כמקומו דמי ואפ"ה לא יאספנו ומשנתינו כדברי האומר לא יאספנו ומשום הכי תנא פסול במתני'. **ורב חסדא אמר אבימי הכל מודים** - ר' יוסי ור"ש. **בניתנין למטה שנתנן למעלה שלא יאספנו** - דהואיל וניתן במזבח הראוי לו לא הוי כנשפך על הרצפה דקלטיה מזבח לאפוקי מכלל זריקה במקום אחר. **וכל שכן בניתנין למעלה שנתנן למטה** - דקרובה היא

למתנה גמורה שהרי דמים העליונים למטה הן שותתין ויורדין הלכך האי דם סופו לירד למטה היה ראוי וכי יהביה למטה קלטיה מזבח מלאוספו ולחזור וליתנו למעלה. **שרבי יוסי אומר יאספנו** - דכיון דלמזבח זה לא היה ראוי לא קלטיה כלל. **ורבי שמעון אומר לא יאספנו** - שהרי לשם מזבח היה ראוי והרי בא לשום מזבח. **אף אנן נמי תנינא** - דאיתיה לדר' יוחנן דאמר דאיכא דאית ליה לא יאספנו ואע"ג דשלא במקומו לאו במקומו דמי לענין כפרה לענין אסיפה מיהו קלטיה מזבח. **זאת היא העולה** - הרי אלו ג' מעוטין לפי שבא המקרא הזה ללמדנו על הפסולין למזבח שעלו דלא ירדו דילפינן מעולה על מוקדה על המזבח כל הלילה משעלה על מוקדה תהא שם כל הלילה לפיכך מיעט לך בו ג' [מעוטין למעט בו ג'] פסולין. **זאת** - היא מיעוטא זאת ולא אחרת היא הוי מיעוטא ה"א דהעולה הוי מיעוטא כלומר העולה המיוחדת ולא כולן. **פרט לנשפך דמה ולשנשחטה בלילה ושיצא דמה** - אבל שאר פסולין אם עלו לא ירדו ולקמן בפרק המזבח מקדש (דף פד) מפרש טעמא דרבי יהודה דמרבי שאר פסולין ומפיק הנך. **אין לי אלא עולה כשרה** - תהא על מוקדה כל הלילה עד הבקר. **והלן** - שלן בשרה חוץ למזבח. **והיוצא** - שיצא בשרה. **והטמא ושנשחט** - ע"מ להקטיר חוץ לזמנו כו'. **מנין** - שכיון שעלו לא ירדו. **רובע ונרבע** - על פי עד אחד שמותר להדיוט ואסור לגבוה ונפקי לן מקראי במסכת תמורה בפ' כל האסורין (דף כח). **וכן מוקצה ונעבד וטריפה** - מוקצה שהקצהו לתקרובת עבודת כוכבים. **נעבד** - שהשתחוה לבהמה. **כלאים** - שור או כשב פרט לכלאים כי יולד פרט ליוצא דופן (חולין דף לח). **מאי ראית** - אחד שריבה הכתוב ומיעט ולא פירש לך הכתוב מה ריבה ומה מיעט. **אמרת** - ומעצמך מרבה אני את אלו שהיה פסולן בקדש משבאו לעזרה נפסלו. **קתני מיהת כו'** - ולא פליג רבי יהודה לשווינהו כנשפך על הרצפה ונימא ירדו כדאמר ר' יהודה פרט לנשפך דמה ואלמא לאו כנשפך דמה קחשיב ליה. **מאי טעמא לאו משום דקלטיה מזבח** - לקדושי ושמע מינה לענין אסיפה לא יאספנו והא ליכא למימר משום דקסבר שלא במקומו כמקומו דמי ומשום דכיפרה הוא דהא דומיא דשאר זריקות פסולות קתני ליה ומדרבי שמעון היינו טעמא דלא מייתי ליה דאיכא למימר טעמא דרבי שמעון משום דתורת העולה ריבה ואפילו נשפך דמה נמי קאמר דלא ירדו. **מקדש פסולין** - שאם עלו לא ירדו ואף על גב דלא כתיב קרא אלא בחיצון. **תנינא הניתנין בחוץ שנתנן בפנים לא ירדו** - אבריהם ממזבח ולא פליג ר'

יהודה מאי לאו דקלטיה פנימי לדם זה שניתנו עליו ואע"פ שנפסל בכניסתו להיכל משום וכל חטאת אשר יובא מדמה (ויקרא ו) הוה ליה כנשפך דמה. **הני מילי דם** - שפסול הוא דמקדש הואיל וחזי ליה דם בעלמא כגון דמים הפנימיים. **אבל קומץ דלא חזי כלל** - דכתיב (שמות ל) לא תעלו עליו קטרת זרה ועולה ומנחה אימא אם עלה עליו ירד קמ"ל. **קטרת זרה** - קטרת נדבה שלא התיר הכתוב אלא קטרת של ציבור שחרית וערבית. **שעלתה לגבי מזבח** - קסלקא דעתך דבמזבח הקטרת קאי. **בראוי לו** - לאפוקי קמצים שלא קידשו בכלי הכי מפרש לקמן בפרק המזבח (דף פג). **האי רצפה** - בבנין אבנים שלא נמשח לפיכך אין קדושתו בזה חמורה. **והאי כלי שרת** - ונמשח עם המשכן. **מתני'**. **את הזבח** - שלמים או שאר הנאכלין. **פסול ואין בו כרת** - והאוכלו ואפילו בחוץ אין ענוש כרת. **לאכול את בשרו למחר** - ליכא לאוקומה בשלמים אלא בתודה וחטאת ואשם דאילו בשלמים מחר זמנו הוא אבל לזרוק דמו או להקטיר אימוריו אפילו בשלמים הוי למחר חוץ לזמנו. **פיגול וחייבין עליו כרת** - האוכלו אפילו בזמנו ענוש כרת ובגמרא יליף לה. **גמ'.**

דף כח.א

**כאליה דמי** - ואפילו לענין הקטרה ובשלמי כבש שאלייתו קריבה נמי העור קרב כי היכי דלענין אכילה חשיב ליה בשר לענין מצות הקטרתו נמי בשר הוא וקתני מתני' דכי שחיט שלמים לאכול עור האליה בחוץ או למחר הויא מחשבה ואע"ג דחישב מאכילת מזבח לאדם. **רבי אליעזר היא** - לקמן בפ' כל הפסולים (דף לה). **לאכול דבר שאין דרכו לאכול** - כגון אימורים או חוץ לזמנו או חוץ למקומו. **ולהקטיר** - חוץ לזמנו או חוץ למקומו. **דבר שאין דרכו להקטיר** - כגון בשר. **לאכול דבר שדרכו לאכול** - בשר. **שדרכו להקטיר** - אימורין אבל אם חישב להקטיר בשר למחר או לאכול אימורין למחר כשר שאין מחשבין מאכילת אדם למזבח ומאכילת מזבח לאדם. **לאו כאליה דמי** - לענין מצות הקטרתו הוא דמעטיה קרא כדמפרש רבה חלבו האליה תמימה גבי הקטרת אליה כתיב ופריש בהדיא חלב ולא עור. **והכא במאי עסקינן** - מתני' דחשיב ליה אכילת אדם באליה של גדי שאינה קריבה כדאמרן בפ"ק (לעיל זבחים דף ט) לימד על העז שאינה טעונה אליה. **מאי קמ"ל** - תנא דמתני' אי באליה של גדי קאי אי אמרת בשלמא בשל כבש קמ"ל לשמואל

דמחשבין מאכילת אדם למזבח ומאכילת מזבח לאכילת אדם כרבי אליעזר ולרב הונא דמוקי לה כרבנן אשמעינן תנא דידן דעור אליה לאו כאליה דמי להקטירו אלא לרב חסדא למה לי למתנייה אי לאשמועינן דעור אליה לענין אכילת אדם כאליה דמי וכי חשיב עליה לאוכלו למחר כאילו חישב על כזית מבשרו הואיל ורכיך וחזי לאכילה. **תנינא** - בשחיטת חולין. **ואלו שעורותיהן כבשרן** - לטמא טומאת נבילות וקחשיב עור האליה. **מצטרף** - לטמא טומאת אוכלין בכביצה או טומאת נבילות בכזית. **אבל הכא** - לענין קדשים כתיב גבי מתנות כהונה לכל קדשי בני ישראל לך נתתים למשחה (במדבר יח) והיינו לגדולה כדמתרגמינן לרבו ללמד שיהו אוכלין אותן דרך אכילת מלכים המשוחים ולא עבידי מלכים דאכלי עור אימא לא תהא מחשבה. **עגל הרך** - מפרש בהעור והרוטב כל שנתו. **להביא עור בית הבושת** - של נקבה וזה לבדו יש לך להביא עוד אצל קדשים מכל השנויים שם. **עור בית הפרסות** - מן הארכובה ולמטה. **חוץ למקומו** - אם שחט ע"מ לאכול מאחת מאלו חוץ למקומו. **עולה אין** - גבי עולה הוא דתנא מחשבת הקטרת עור אליה דפסלה. **אבל זבח** - סתמא לא קתני שמע מינה אין מחשבת הקטרה מועלת בעור האליה בשאר זבחים. **לרב הונא** - דאמר בהדיא מעטיה קרא גבי אליה דנהוי אימורין אבל גבי עולה לא אימעייט דכתיב הנתחים ועור האליה בשר הוא. **אלא לרב חסדא** - דאמר גבי אליית אימורין עור נמי קרב ליתני זבח סתמא. **איבעית אימא** - הך מתני' נמי באליה של גדי ולא מיתני ליה זבח באליה - במחשבת הקטרה אלא במחשבת אכילת אדם כי מתני'. **מנהני מילי** - דמחשבת חוץ לזמנו וחוץ למקומו פוסלת וענוש כרת באכילה זאת שחישב עליו חוץ לזמנו. **תרי קראי כתיבי** - חד חוץ לזמנו וחד חוץ למקומו. **שלישי** - אם האכל יאכל מבשר זבח השלמים ביום השלישי (ויקרא ז) ומוקי ליה תנא לקמן במחשב בשעת עבודה לאכול מזבחו ביום השלישי הכתוב מדבר. **זה חוץ לזמנו** - דשלישי חוץ לזמן אכילת שלמים הוא. **פגול** - דכתיב בסיפיה דקרא פגול יהיה קרא יתירא הוא לרבות חוץ למקומו ומסתברא דאמחשבת חוץ למקומו מוקמינן לה ולא אמחשבת שאר פסלות כגון לשפוך דמו [על הרצפה או] ע"מ לערבו בדם הפסולין דדמי לחוץ לזמנו קמרבי בהאי קרא וחוץ למחיצה דמי לחוץ לזמן. **ממנו** - משמע דלא קאי אעונה תשא דנפקא לן מיניה כרת אלא אחד מינייהו דאחד משמע ולא שנים מדלא כתיב האוכלת ולשתוק. **למעוטי** - דממנו מיעוטא הוא. **עדיף** - לאוקומי כרת עליה. **דסמיך**

**ליה -** דהאי ממנו סמוך לפגול יהיה דמרבינן ביה חוץ למקומו. **כשהוא אומר שלישי -** בפרשת קדושים תהיו קרא זוטא ואם האכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא ירצה (ויקרא יט). **תנהו לחוץ למקומו -** דבאוכל ממש ביום השלישי ליכא לאוקמא דהא כתיב לא ירצה ואמרינן לקמן זבחים (דף כט) וכי אחר שהוכשר יחזור ויפסל אלא על כרחך במחשב בשעת עבודה ע"מ כן קאמר.

דף כח.ב

**אם אינו ענין לענין מחשבת חוץ לזמנו תנהו לענין חוץ למקומו -** ופיגול דקרא אריכא דצו את אהרן לא תידרשיה לחוץ למקומו אלא כוליה קרא בחוץ לזמנו הלכך ממנו אחוץ לזמנו קאי וכ"ת הכא נמי כרת כתיב דסמיך ליה ואוכליו עונו ישא וגו' ההוא בנותר ממש מיתוקם כדמפרש ואזיל וכדי שלא תאמר שניהם במשמע מיעט רחמנא ואוכליו דהיינו מיעוטא מדלא כתיב והאוכל למעוטי חוץ למקומו דלעיל מיניה. **ואימא ואוכליו עונו ישא אחוץ למקומו -** דסליק מיניה קאי וכדי שלא תאמר אין מקרא יוצא מידי פשוטו ואף נותר במשמע ונהי דבלא ירצה ליתא אבל בכרת איתיה להכי מיעט ואוכליו דמשמע אחד ולא שנים למעט נותר מכרת. **ה"ג מסתברא נותר אית לך לאוקומי בכרת למיגמר עון עון לחוץ לזמנו דדמי ליה בז"ב אדרבה חוץ למקומו הוה ליה לאוקומי בכרת דמיגמר עון עון לחוץ לזמנו דדמי ליה במקד"ש -** והכי פירושא נותר הוה ליה לאוקומי בכרת דמיגמר עון עון כו' שמלמד כרת על חוץ לזמנו שאין כרת מפורש בו אלא נשיאות עון אמורה בו ולימד מכאן בגזירה שוה דהכא כתיב נשיאות עון ומפרש כרת הלכך אי מוקמת ליה להאי בנותר איכא למילפיה לג"ש שפיר דדמו אהדדי בשני דברים הללו ששניהן נפסלים בזמן זה בזמן ממש וזה במחשבת זמן ושניהם נוהגים בבמה כדתנן בפרק בתרא (לקמן זבחים דף קיג) דכי פרכת ונילף עון עון מטומאת בשר דכתיב ונשא אהרן את עון הקדשים מה להלן לאו ולא כרת אף כאן לאו ולא כרת אמרינן מנותר הוה ליה למילף דדמי ליה בז"ב אבל אי מוקמת ליה להאי כרת בחוץ למקומו כי גמרת ליה חוץ לזמנו מיניה בג"ש ופרכינן ליה ונילף עון עון מטומאה ליכא לתרוצי מחוץ למקומו הוה ליה למילף דדמי ליה בז"ב דהא אין פסולו בזמן ואינו נוהג בבמת יחיד שאין שם מחיצות. **במקד"ש -** מ' מחשבה ק' קצת ד' דם ש' שלישי חוץ לזמנו וחוץ

למקומו שניהם פסולין במחשבה ואם חישב במקצתו נפסל כולו ושניהם נפסלין בעבודת הדם ובשניהם נאמר שלישי לאפוקי טומאה דאינה פסול מחשבה ואם נטמא מקצתו לא נטמא כולו וישנה לאחר זריקת דמים ולא נאמר בו שלישי יתירא אבל בחוץ לזמנו וחוץ למקומו שלישי מיותר לג"ש דלעיל דבכל חד מינייהו כתיב והנותר ביום השלישי באש ישרף וסמיק ליה ואם האכל יאכל ולא בעי למכתב שלישי. **אתיא קודש קודש** - דהאי ואוכליו בנותר כתיב. **קרא אריכא** - ואם האכל יאכל דצו את אהרן אריכא הוא. **איפוך אנא** - ואימא דאריכא בחוץ למקומו וכתוב ביה נשיאות עון ושלישי דקדושים תהיו חוץ לזמנו ואימעוט מכרת. **מסתברא אריכא בחוץ לזמנו** - דכיון דלא פריש ביה כרת בהדיא אלא בג"ש דעון עון מנותר יליף מסתברא דדמי מדדמי יליף דדמי ליה בז"ב דאי מוקמן ליה בחוץ למקומו תו לא יליף כרת מנותר דלא דמי ליה במידי. **אדרבה** - מסתברא משום דדמי ליה חוץ לזמנו לנותר סמכיה לנותר וקא ממעט ליה מאוכליו דלא תימא משום דדמי ליה ניגמר מיניה. **כולהו מקרא אריכא אתיין** - זה לחיוב וזה לפטור כדיליף ליה רבה בריש שמעתין. **בשתי אכילות כו'** - שמחשבת שתיהן פוסלת דהא לקמן במחשבה מוקי ליה תנא ולא באוכל ביום השלישי. **אחד אכילת אדם כו'** - דלא שנא חישב לאכול למחר ל"ש חישב להקטיר אימורין למחר פגול. **מבשר זבח שלמיו** - הקיש זבחים לשלמים מה שלמים יש בהן מפגלין ויש בהם מתפגלין שהדם הוא המפגל והבשר והאימורין המתפגלין. **אף כל** - שיש בו מפגלין ומתפגלין פיגול נוהג בו יצאו מנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים שהם מתירין את עצמם ואין בהם שירים להתפגל מחמת עבודות מתיריהם שאין פיגול נוהג בהן. **לא ירצה המקריב** - משמע אזריקה לא תהא זריקה זו מרצה שמע מינה דעד שיזרק הדם מחשבת פיגול תלויה ועומדת נזרק הדם הוקבע הפיגול לא נזרק הדם כגון שנשפך בטל הפיגול דכתיב ביה הרצאה כדכתיב גבי כשר. **מה הרצאת כשר** - לא קרי ליה הרצאה אלא בזריקה שהוא סוף ארבע עבודות המתירות אף פיגול אינו קבוע עד שיזרק הדם שהיא סוף כל מתיריו. **בהקרבה הוא נפסל** - השתא יליף (פסול) דבמחשבה הכתוב מדבר שמחשב בשעת הקרבה לאוכלו בשלישי. **ואינו נפסל בשלישי** - אם בהקרבה לא חישב ע"מ כן ואכל ממנו בשלישי אין הקרבן נפסל למפרע דהכי מידריש לא ירצה המקריב לא תהא זריקתו מרצה אם ע"י כן הקריבו. **אותו בזבח הוא מדבר ואינו מדבר בזבח** - כלומר ושלא

תאמר דהאי המקריב לאו להכי הוא דאתא אלא לומר לך שהכהן המקריבו לא יחשב עוד בכהונה ויפסל מלכהן לכך נאמר אותו הזבח בלא יחשב ואין הכהן בלא יחשב.

דף כט.א.

**לא יערב בו מחשבות אחרות** - מכאן למחשבות שמוציאות זו מזו שמחשבת פסול מוציאה מידי פיגול כדתנא מתני' כיצד לא קרב המתיר כמצותו כו'.  
**יהיה** - עשאן הכתוב לחוץ למקומו ולחוץ לזמנו הויה אחת מלמד שמצטרפין חצאי שיעוריהן לפסול את הקרבן כדתנן במתני' לאכול כחצי זית בחוץ כחצי זית למחר פסול. **זדמי ליה בז"ב** - ולא שבקיה חוץ לזמנו דדמי לנותר דאתיא ג"ש מיניה ונגמר חוץ למקומו דלא דמי לנותר במידי והא דלא שנייה רבה בריש שמעתא הכי כי פרכינן אדרבה חוץ למקומו עדיף דסמיך ליה משום דאכתי לא קמה ליה ג"ש דתני לוי בר זבדי דכרת בנותר כתיב דנימא דנשיאות עון דגבי מחשבה בדדמי לנותר משתעי הואיל ומינה גמר. **שיהא משולש כו'** - ולימד על מחשבת חוץ למקומו שאינה מועלת אלא או בקדשי קדשים שחישב עליהם לאוכלם חוץ לעזרה או בקדשים קלים לאוכלם חוץ לעיר פרט למחשב לאכול בהיכל דלא פסיל דבעינן שחישב על מקום המשולש. **בדס בבשר ואימורין** - היינו חוץ לעזרה בשעת היתר הבמות לאפוקי היכל שאין בו הקטרת אימורין ולא אכילת בשר. **תיפוק לי מקרא קמא** - מדאפקיה רחמנא בלשון שלישי לחוץ לזמנו וכתיב בההוא קרא חוץ למקומו. **שלישי פרט** - מקום משולש ולא פנים. **מאחר שהוכשר** - בעבודת דמו כתקונו. **בזב וזבה** - שפסקו והתחילו למנות ימי סיפורן ומנו ד' או ה' ימים ואם ראו סתרו כל מניינם כדאמרינן במס' נדה (דף סז) ואחר תטהר אחר אחר לכולן שלא תהא טומאה מפסקת בהן. **ושומרת יום כנגד יום** - הרואה תוך אחד עשר יום שבין נדה לנדה וטבלה למחר שחרית הרי היא טהורה דמקצת היום ככולו וטבילתה ביום ואם תראה היום סתרה טהרתה ואדם וכלים שנגעו בהן היום טמאין למפרע כדתנן בפ"ב דנדה (דף עב) ושויין ברואה תוך אחד עשר יום כו' וטבלה ביום של אחריו ושמשה הרי זו תרבות רעה ומגעה ובעילתה תלויין וזו היא תלייתן אם תראה היום יהיו טמאין למפרע וחייבין בקרבן. **הרי הוא אומר המקריב** - בהקרבה נפסל והכי מידרש לא ירצה המקריב אין הקרבתו מרצה. **אלא זה כהן המקריב** - ואמר לך

הכתוב שלא יהא כשר לכהונה ושמע מינה תרתי שעת הקרבה ופסול כהן. **אותו** - דא"כ ליכתוב המקריב לא יחשב השתא דכתיב אותו הזבח בלא יחשב ואין המקריב בלא יחשב. **במחשבה הוא נפסל** - זה מפורש מן הראשון דהמקריב לא משמע להו שעת הקרבה עד דגמר קרא למילתיה ואמר המקריב אותו לא יחשב במחשבה זאת דהאי לא יחשב לדרשא הוא דהא כתיב לא ירצה. **נפקא ליה מדאחרים** - מדאיצטריך קרא למימר ואינו נפסל בשלישי שמע מינה בזבח הכתוב מדבר דאי בזבח למה יפסל בשלישי הלא הוא לא חטא כי אם האוכל. **מדכתיב לישנא דלא ירצה ולא ירצה זיבחא הוא** - דאין לשון לא ירצה נופל בפסול כהן. **שעיברה שנתו** - וזהו איחור דכתיב לפני ה' תאכלנו שנה בשנה.

דף כט.ב

**כפסולי המוקדשין** - כאילו נפל בו מום. **מה מעשר אינו נפסל משנה לחבירתה** - שהרי בשלישי זמן ביעור לבער כל המעשרות מן הבית ולהתוודות כדכתיב מקצה שלש שנים תוציא (דברים יד). **דלאו בר הרצאה הוא** - אינו בא לכפר אבל קדשים כגון עולה שמכפרת על עשה ושלמים שמביאין לדורון ליתן שלום בין ישראל לאביהם שבשמים ואימא הואיל ואיחרו פסול בעבודה הוא ולא לירצו קא משמע לן. **ולא בקרבנך חטא** - שאם איחרו אינו נפסל והיה בך חטא סיפיה דקרא דלא תאחר לשלמו הוא. **הא אוקימנא** - במס' ר"ה. **מבקשין ממנו** - ממונו שגזל. **משכבך** - אשתו. **שמוציאות זו מזו** - מחשבת פסול מוציאה מיד פיגול. **לא יחשב** - קרי ביה לא יחשב להזהיר כהנים על כך. **רבי יהודה היא** - במס' שבועות (דף ג) והנותר ממנו עד בקר באש תשרפו בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקין עליו דטעמא דבא הכתוב הא לא בא הכתוב לוקה המותיר ואע"ג דאין בו מעשה. **מתני'** זה הכלל כל השוחט ומקבל כו' - או זו או זו. **לאכול דבר שדרכו לאכול** - בשר. **או להקטיר דבר שדרכו להקטיר** - אימורין כדילפינן לעיל דשתי אכילות מפגלות ובלבד דליחשיב עליהו להאכילו למחר לראוי להן אימורין למזבח בשר לאדם. **ובלבד שיקריב המתיר כמצותו** - הדם הוא המתיר כמצותו שלא יהיה בו פסול אחר אם יש בו פסול מחשבה אחרת יצא מידי פיגול כדילפינן לעיל דמחשבות מוציאות זו מזו. **הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן** - מוציאן מידי פיגול אבל שאר זבחים אין שלא לשמן



מוציאן מידי פיגול דהא כשרים הן שלא לשמן. **לאכול כזית בחוץ כזית למחר** - היינו הך דאמרן אלא דרישא איירי בב' עבודות וכאן בעבודה אחת ששחט על מנת לאכול כזית למחר כזית בחוץ ולמאן דמוקי לה בגמרא להא נמי בשתי עבודות משום כחצי זית נקט לה לאשמועינן דמצטרפין זה עם זה. **רבי יהודה אומר כו'** - אכולה מתני' פליג דלית ליה מחשבות מוציאיות זו מזו אלא אם כן קדם פסולו לפיגולו דתו לא קרינן ביה כהרצאת כשר ובעבודה אחת נמי פליג דאית ליה תפוס לשון ראשון. **לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית** - ושניהם חוץ לזמנו או חוץ למקומו כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין לפוסלו דהכא ליכא שיעורא והכא ליכא שיעורא. **גמ'** **בשתי עבודות** - דהא דתני סיפא כזית למחר כזית בחוץ דפליג ר' יהודה עלה בשתי עבודות מיירי כי רישא ששחט על מנת לאכול כזית למחר וקבל על מנת לאכול כזית בחוץ אהא הוא דפליג רבי יהודה שהרי הוקבע בפיגול ותו לא אתא מחשבת פסול ומפקע לה אבל בעבודה אחת אפילו ר' יהודה מודה דלא הוקבע בפיגול במחשבה מעורבת. **אף בעבודה אחת מחלוקת** - דאית ליה לר' יהודה תפוס לשון ראשון. **מדרישא בשתי עבודות** - דקתני בהדיא כיצד לא קרב המתיר כמצותו שחט חוץ לזמנו וקבל והלך חוץ למקומו. **סיפא נמי** - כזית למחר כזית בחוץ דפליגי בה ר' יהודה ורבנן. **בשתי עבודות** - קא מיירי והאי דהדר נקיט ליה לאשמועינן צירוף כחצי זית דלא אשמועינן ברישא.

דף לא.

**אין רישא בשתי עבודות** - דהא מפרש בהדיא סיפא איכא לאוקמא דבתרוייהו פליגי. **היינו דקתני זה הכלל** - לאיתוויי עבודה אחת. - תנן התם - במסכת תמורה. **הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים** - שהעמיד בהמת חולין אצל שתים אחת עולה ואחת שלמים ואמר הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים הרי זו תמורת עולה תפוס לשון ראשון ואין קדושה חלה על קדושה. **הואיל ואי אפשר לקרות שתי שמות כאחת** - והוצרך להקדים זה אחר זה. **דבריו קיימין** - ותרעה ותימכר ויביא בדמי חציה עולה ובדמי חציה שלמים וכן מפרש בתמורה. **ה"ג איבעיא להו הרי זו תמורת עולה ושלמים מהו** - מי אמרי' הא דפליג ר' מאיר ואמר תפוס לשון ראשון משום דאמר תמורת תמורת תרי זימני והוה ליה כנמלך אבל הכא דאמר תמורת עולה ושלמים חד דיבורא הוא ותריויהו חיילי או דלמא תפוס לשון ראשון לעולם ופשטה

קדושת עולה בכולה ותו לא אתו שלמים וחיילי. **לחצות מהו** - את"ל פשטה קדושת עולה בכולה אמר הרי (זו) בהמה זו לחצות לעולה ושלמים מאי האי חד דיבורא הוא ואין זה חל בלא זה או דלמא כיון דפשטה בפלגא פשטה בכולה ולא אתו שלמים וחיילי. **והרי שחיטה** - דקתני מתני' לאכול כזית למחר כזית בחוץ. **דכי לחצות דמי** - דלאו מיהדר אימלוכי שהרי כמה זיתים יש בה וחד דיבורא הוא ופליגי וקא"ר יהודה תפוס לשון ראשון ור' מאיר דתמורה בשיטת רבי יהודה דמתניתין קאי דאמרינן בשמעתין ר"מ בשיטת רבי יהודה אמרה. **אמר ליה** - מי סברת אינה לשחיטה אלא לבסוף דלהוי הך תרתי מחשבות בסוף שחיטה וחד דיבורא הוא ואפי' הכי נימא ר' יהודה תפוס לשון ראשון. **ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף** - וכי היכי דמהניא מחשבה בסוף מהניא בתחילתה ומתוקמא מתני' כגון דאמר שחיטת סימן ראשון חוץ לזמנו ובשחיטת סימן שני חוץ למקומו ואית ליה לרבי יהודה מפגלים בחצי מתיר דהיינו חד סימן ותרי דבורי נינהו ואיפגל ליה מדבורא קדמאה אבל לחצות דחד דבור הוא מודי (ומהכא שמעינן דרבא אליבא דר"מ סבירא ליה אינה לשחיטה אלא בסוף מדיליף עדיין היא מחלוקת ממתני' והיינו דאמר בתמיד נשחט (פסחים דף סג) נימא קסברי אחרים אין לשחיטה אלא לבסוף וכדרבא דאמר רבא עדיין היא מחלוקת ממתני' דתמורת עולה ושלמים כלחצות דאחרים היינו רבי מאיר ורבא מוקי דלרבי מאיר אינה לשחיטה אלא לבסוף) (מסורת הש"ס: [בתמורת עולה ושלמים בלחצות ממתני' כו' עדיין הוא מחלוקת ואחרים היינו כו']). **הרי קמיצה** - דפליגי רבי יהודה ורבנן בה בפרק קמא דמנחות (דף יב) כי מחשב לאכול כזית למחר כזית בחוץ כו'. **דכי לחצות דמי** - דחד דיבורא הוא וזיתים הרבה יש ולא מיהדר אימלוכי הוא והכא ליכא לפלוגי בתרי דבורי כדפלגא בשחיטה בב' סימנין. **דאמר קומץ מנחה כו'** - שהמנחה יש לה שני מתירין הקומץ והלבונה וכי פליגי רבי יהודה ורבנן לאו בקמיצה פליגי דאין קמיצה בלבונה אלא בהקטרה פליגי שהיא עבודה בכל אחת ואחת וכגון שהקטיר קומץ מנחה על מנת לאכול כזית למחר וקומץ לבונה על מנת לאכול כזית בחוץ ואית ליה לרבי יהודה מפגלין בחצי מתיר וכיון דהיינו תרי דבורי נינהו מקמא איפגלא לה אבל בקמיצה דחד מתיר הוא לא פליגי רבי יהודה. **מנחת חוטא** - מטמא מקדש או שמיעת הקול מביא מנחה בדלי דלות דכתיב לא יתן עליה לבונה (ויקרא ה). **פליגי בפסיעות** - ובמחשבת הולכה דאמר בפסיעה ראשונה חוץ לזמנו

ובפסיעה שניה אמר חוץ למקומו דהו להו תרי דבורי. **מתני כדאביי** - תני מתנייתא כדאביי דבלחצות מודי רבי מאיר. **מתני כדרבא** - תני מתנייתא כדרבא דבלחצות נמי פליג רבי מאיר.

דף לב.

**כי מגעת להו** - אם תרצה לקרב את דבריהם קרובים הם להיות שוים דתרוייהו לית להו תפוס לשון ראשון כדמפרש לקמיה והלכך אפילו רבי מאיר דתמורה בשחיטה לא סבר לה כר' יהודה. **ול"פ** - בתמיה. **והא שמעי' להו דפליגי ואמר ליה פליגי במאי דפליגי** - כדמפרש ואזיל. **ול"פ במאי דלא פליגי** - והאי ל"פ דקאמר הכי קאמר ל"פ בתפוס לשון ראשון אלא בדעתיה דגברא בהוכחת דיבורו על מחשבתו אבל תרוייהו אית להו דבתר כוונתו אזלינן. **הכל מודים היכא דאמר תחול תמורת עולה ואח"כ תחול תמורת שלמים דברי הכל לא חיילא** - דאין קדושה חלה על קדושה. **חיילא** - הואיל ונתכוון לכך ותרעה ויהא דמי חציה עולה ודמי חציה שלמים. **מיהדר קהדר ביה** - ולחזור אי אפשר. **ורבי יוסי** - אמר לך האי גברא לא מיהדר קהדר אלא לכך נתכוון וסבר אי אמינא (תורת) תמורת עולה ושלמים משתמע פלגא עולה פלגא שלמים וקדושה ואינה קריבה דאי איפשר להקריב לחצאין אימא תמורת עולה תמורת שלמים כי היכי דתפשוט קדושת עולה בכולה וקדושת שלמים בכולה וטעי דסבר השתא קרבה הלכך לתרוייהו איכוין ודבריו קיימין ותימכר. **ה"ג להכי אמר תמורת עולה תמורת שלמים למימרא דכולה עולה כולה שלמים** - וכ"ך קבלת"י בתמור"ה שמעינן מיהא מדרבה בר בר חנה דהיכא דאמר תמורת עולה ושלמים מודה רבי מאיר אלמא לאו כרבי יהודה סבירא ליה דמתני' להא דמיא דלכך נתכוון תחלה והא דאמר כזית כזית תרי זימני משום דבעא למיחשב בשני זיתים ועל כרחך לאו מיהדר הוא דכמה זיתים יש בה. **אמר ליה** - רב דימי לאביי ומדרבה בר בר חנה מותבת לי איהו אמר לא פליגי ואנא אמינא פליגי אף באומר תמורת עולה ושלמים שנתכוון לשניהם אית ליה לרבי מאיר תפוס לשון ראשון כר' יהודה. **כזית כזית תנן** - דלרבי יהודה הוי פרטא וכשתי מחשבות נינהו ואפילו בעבודה אחת ותפוס לשון ראשון אבל כזית וכזית דחד דבורא הוא עירוב מחשבות ואינו פגול. **ת"ש** - דכזית וכזית תנן וכ"ש כזית כזית. **דבעא מיניה לוי מרבי כזית למחר בחוץ** - חישב על זית לאכלו למחר חוץ למקומו לר' יהודה מהו מי

אמר'י בהא מודי רבי יהודה וחדא מחשבה מעורבת היא דאהווא גופיה דקחשיב לאכול למחר חשיב בחוץ וכחדא אכילה או דלמא תפוס לשון ראשון לעולם. **זו שאילה** - בניחותא שאילה גדולה שאלת. **עירוב מחשבות הוי** - אפי' לר' יהודה. **לא משנתינו היא זו** - ואמאי קלסת ליה הא מתניתין היא דעירוב מחשבות הוי מדנקט פלוגתייהו בכזית למחר כזית בחוץ דהוי שתי אכילות בהא הוא דפליג ר' יהודה הא כזית למחר בחוץ דבחדא אכילה קחשיב לאוכלו למחר חוץ למקומו מודי. **הוא שאלני דבר חכמה** - לפום מאי דאתניתיה. **לדידך הוא דאתניתך במתניתין תרתי** - לך שניתים במחלוקותם דבין בכזית כזית בין בכזית וכזית פליגי. **לא קשיא לך** - דאמרת מדתנינן הך תרתי ולא תנן הך שמע מינה בהא מודי רבי יהודה. **לדידיה דלא אתניתיה אלא חדא** - ללוי שלא שניתי לו במחלוקותם אלא אחת מהם ולקמן מפרש דכזית כזית אתנייה. **ושמעניהו להו לרבנן** - דבי מדרשא שאר תלמידיי דקא גרסינן תרתי כמו ששניתי לך ולא ידע לוי אם מעצמם הוסיפוה או אני שניתיה להם ומשום הכי מספקא ליה הך שלישי דסבר הי דוקא משנתו או משנתיהם. **דידי דוקא** - דבכזית כזית הוא דפליגי ודידהו דכזית וכזית עירוב מחשבות הוי ולא קבלוה מרבי אלא הם טעו והוסיפוה וכ"ש כזית למחר בחוץ הוי עירוב מחשבות או דלמא דידהו דוקא ומפיו שמעוה ולדידי שיעורי שייר לי ולא שנאה ולעולם אף בה נחלקו ואע"פ שלא היה לי ללומדה מצד ששנה לי. **וכי היכי דשייר לי** - הך דכזית וכזית שייר להו נמי הך דכזית למחר בחוץ ולא שנאה להם ולעולם אף בה נחלקו הילכך דבר חכמה שאל. **והי אתנייה** - דלא הוה ליה למילף הך מיניה. **אילימא כזית וכזית אתנייה** - ולרבי יהודה פרטא הוי האי לאו שיעורא הוא דממילא מצי למילף דכל שכן כזית כזית וכיון דלא שייר ליה מידי הוי ליה למשמע דאי בהא דכזית למחר בחוץ נמי איפלוג הוה מתני לה ניהליה ודווקא אתנייה בדהנך הוא דפליגי אבל בהא מודה רבי יהודה. **אלא כזית כזית אתנייה** - דלא הוה ליה למילף מינה ההיא דכזית כזית וכי שמעינהו לרבנן דתנו לה איסתפק ליה אי אתנינהו רבי לדידהו ולדידיה שייריה אי לדידיה דווקא אתנייה ואינהו הא דאוספיה. **ותיבעי ליה כזית וכזית** - הואיל ומספקא ליה אי רבי אתנינהו לה אי לא. **ה"ג** - הניחא אי אמר לי כללא כל שכן כזית למחר בחוץ אלא אמר לי פרטא אכתי כזית למחר בחוץ תיבעי לי אי הכי השתא נמי הניחא אי א"ל כזית למחר בחוץ פרטא כל שכן כזית וכזית אלא אי א"ל כללא אכתי כזית וכזית מיבעיא ליה

א"כ מירתח רתח השתא כזית וכזית כללא כזית למחר בחוץ מיבעיא. א"כ **מירתח קא רתח** - כלומר הכי סבר לוי איבעי מיניה הך דאישמע מיניה תרתי דאי אמר לי בה פרטא כ"ש כזית וכזית דתרי אכילות נינהו ואיכא לפלוגינהו בתרי דיבורי ואי אמר לי כללא בניחותא בלא רתיחה אישמע מיניה דהך הוא דהוי כללא אבל כזית וכזית פרטא וכדאתנינהו לרבנן דאם סבירא ליה בכזית וכזית נמי כללא מירתח רתח ומהדר לי בריתחא

דף לא.א

מאי תיבעי לך השתא כזית וכזית הוה לך למידק דהוי כללא מדלא אתניתא אלא כזית כזית פרטא הא כזית וכזית כללא כזית למחר בחוץ מיבעיא לך ובעיין איפשיט דבעינן לעיל כזית כזית תנן או כזית וכזית תנן ש"מ דכזית וכזית תנן ומהכא אמרינן בגמ' דהאומר לחבירו בקדושין (דף מז) ובגמרא דשבועת הפקדון (שבועות לח) רבי היא דאמר ל"ש כזית כזית ל"ש כזית וכזית פרטא הוי. **לישנא אחרינא** - [לא] גרסינן. **ויקץ כישן פיגול** - כיון שמצא חצי זית ראשון חצי זית אחרון שהוא מינו ניעור משנתו ומבטולו שנצטרף עם חוץ למקומו לפסול ולא לפגל וחוזר מצטרף עם זה לפגל ובטל לו חצי זית דחוץ למקומו מלהוציא מידי פיגול דאין חצי זית מועיל במקום כזית ולא אמרי' כבר נצטרף עם שאצלו לפסול ולא יחזור ויפרד ממנו. **עירוב מחשבות הוי** - מכיון שנצטרף שוב לא ירד. **ראשון** - התערובות הזה תורת ראשון עליו לעשות מגעו שני דהא איכא שיעורא דראשון בגווייה ליתן טומאה. **חלקן זה שני וזה שני** - שהרי בכל אחד חצי שיעור דראשון וחצי שיעור דשני ותנן לקמן בשמעתא ראשון ושני מצטרפין לטמא בקל שבשניהם. **הא חזר ועירבן ראשון** - כדמסיים ואזיל מגופא דמתני' אלמא כשחזר ומצא את מינו ניעור מצירוף דשאינו מינו. **נפל זה בעצמו וזה בעצמו** - כשנסתלק הראשון נפל חבירו עליה פסלה ולא טומאה ליעשות שניה שכשנפל האחד לא היה בו כביצה ראשון וכשנפל חבירו כבר נסתלק זה. **נפלו שניהם כאחד** - וה"ה בזה אחר זה אם נפל השני בעוד הראשון עליה שניהם כאחד קרי ליה. **עשאה שניה** - אלמא הדרי ומצטרפי ראשון שבזה ושבזה. **התם איכא שיעורא** - מעיקרא שלם הוא ונחלק הלכך כשחזר ועירבו חזר שמו עליו. **אבל הכא** - מעיקרא חצי זית פגול וחצי זית פסול לא נקרא שם פגול עליו כי אם שם פסול הלכך כי הדר אתי חצי [זית] דזמן לא פקע שם פסול למיחל שם פגול.

ה"ג - האוכל חצי ביצה שנטמא באב הטומאה וחצי ביצה אחרת שנטמא בולד הטומאה מצטרפין זה עם זה לטמא בקל שבשניהם מאי לאו אף על גב דהדר מלייה לא דלא הדר מלייה. **לטמא בקל שבשניהם** - אם נגע בתרומה פסלה ולא טמאה דליכא כשיעור מן הראשון מאי לאו אפי' חזר והשלים מאוכל ראשון אחר על זה עד שהיה בו כביצה אוכל ראשון דאינו עושה עוד ראשון הואיל ולא היה בו מעולם שיעור קודם שנתערב עם אוכל שני אלמא כי לא הוי ביה שיעורא מעיקרא אין חוזר ונייעור וא"ת אי בלא הוי ביה שיעורא מעיקרא היאך קיבל טומאה מאב הטומאה מתחילתו תשובה לדברך שהאוכל מקבל טומאה בכל שהוא אבל לטמא אחרים צריך כביצה וברייתא שלימה בת"כ כל אשר בתוכה יטמא מכל האוכל מלמד שמטמא בכל שהוא יכול יטמא אחרים בכל שהוא ת"ל אשר יאכל דהיינו כביצה כדילפי' בפ"ח דיומא (דף פ) אוכל הנאכל בבת אחת ושיעורו חכמים אין בית הבליעה מחזיק יותר מכביצת תרנגולת. ה"ג **בדרב דימי חצי זית חוץ למקומו וחצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ לזמנו תנא בר קפרא כו'** - דכיון דהוי להו הנך תרי דזמן גבי הדדי מצטרפין ולא אמרינן מכי חשיב אחצי זית דזמן קמא נצטרף עם חצי זית דמקום שקדמו דהא דאמרת (לעיל זבחים כט) יהיה מלמד שמצטרפין היכא דליכא מינו לצרופי בהדיה. **כי אתא רבין אמר** - לאו הכי תני בר קפרא דכיון שקדמו חצי זית דמקום אתי חצי זית קמא דזמן ואיצטריף ושוב אין חוזר ונייעור אלא הכי תנא חצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ למקומו פיגול אין חצי זית דמקום מועיל לבטל זמן דהוי כזית. **רב אשי כו'** - כרבא סבירא ליה דאמר לעיל ויקץ כישן הפיגול ואפילו אפסקיה במחשבת מקום ועדיפא דרב אשי מדרבא דאשמעינן רבותא אע"ג דחשבינהו לזמן ומקום בחד דבורא וצירפן בשפתיו לכזית אחד ואפ"ה מצטרף למינו. **יאכלו הכלבים** - אלמא שמיה אכילה. **אלא מעתה חישוב** - על - הבשר לאכול באש הדיוט למחר. **הכי נמי** - דהוי פיגול. **וכי תימא הכי נמי והא אנן תנן** - דאפי' אש גבוה במידי דחזי לה ואורחה לא מצטרפא אם חישבה עם אכילת אדם ואע"ג דאכילה שמה אלמא לא מדמי אכילות להדדי דכל חדא וחדא למילתיה הוא דהויא אכילה. **בתר אוכלין** - שנים האוכלין את הזית.

**הא לאכול ולאכול** - לשנים דומיא דלאכול ולהקטיר שאין זית שלם לאוכל אחד מצטרף. **ביתר מכדי אכילת פרס** - לשהות בין תחילת אכילתו לסופה יותר מכדי אכילת פרס דאילו גבי כל איסורים שבתורה קיימא לן דלא הויא אכילה הכא מאי. **לאכילת גבוה מדמינן לה** - דהא איתקוש לענין מחשבה אכילת גבוה ואכילת אדם בהדי הדדי ואכילת גבוה אף ביותר מכדי אכילת פרס היא פעמים שאינו ממהר לשרוף. **ה"ג לאכול ולאכול דומיא דלהקטיר מצטרף** - והיכי דמי יותר מכדי אכילת פרס לאכול חצי זית ולחזור ולאכול חצי זית ובין זה לזה יותר מכדי אכילת פרס דומיא דהקטרה מצטרף. **דלמא** - האי להקטיר דקתני בהיסק גדול קאמר ודכוותה דוקא לאכול ולאכול דמצטרף. **ה"ג** - מתני' לאכול כחצי זית כו' טעמא דלאכול ולהקטיר כו' דבר שאין דרכו לאכול כי האי להקטיר דמתני' דקמיירי (הא) באימורים. **הא קתני רישא זה הכלל כל השוחט והמקבל לאכול דבר שדרכו לאכול כו'** - אלמא מאכילת מזבח לאדם לאו מחשבה היא. **הא מני הך סיפא** - דאיצטריך למיתני אין אכילה והקטרה מצטרפין רבי אליעזר היא. **לאכול דבר שאין דרכו לאכול** - [דהיינו] אימורין וחישוב עליו חוץ למקומו או חוץ לזמנו. **אלא אימא הא לאכול ולאכול דבר שדרכו לאכול** - הכי דוק מיניה אכילה והקטרה אין מצטרפין לפגל הא לאכול ולאכול דבר שדרכו לאכול מצטרף ואע"ג דחשיב לחצאין. **ומאי קמ"ל** - הך סיפא אי לאו למידק מיניה הא לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול דומיא דלהקטיר מאי קמשמע לן למה לי למתני אי לאכול ולאכול דבר שדרכו לאכול קא משמע לן כדקאמרת דמחשבת חצאין מצטרפת מרישא שמעת מינה. **ואי לאכול ולהקטיר** - כלומר ואי היא גופה קא אתא לאשמועינן דאין אכילה והקטרה מצטרפת ולאו לדיוקא דילה אתאי. **מדיוקא דרישא שמע מינה** - דקתני לאכול דבר שדרכו לאכול הויא מחשבה אבל לאכול דבר שאין דרכו לאכול לא הוי מחשבה ש"מ דאם חישוב לאכול חצי זית בשר וחצי זית אימורים לא מצטרפי וכל שכן לאכול חצי זית בשר ולהקטיר חצי זית אימורין דלא מצטרפי. **השתא ומה לאכול ולאכול לא מצטרפי** - בשר ואימורים לאכול ולהקטיר מיבעיא. **התם** - כי חישוב לאכול אימורים הוא דלא מצטרף בהדי אכילת בשר משום דלאו כי אורחיה קמחשב אבל לאכול בשר ולהקטיר אימורין דבהאי כי אורחיה קמחשב כו' קמ"ל. **הדרן עלך כל הזבחים שקבלו זמן**. **מתני'**. **כל הפסולין ששחטו שחיטתן כשרה** - כדיליף בגמ'. **ובטמאים** - בטמא שרץ קאמר שאינו

מטמא כלי דלאו אב הטומאה הוא או בטמא מת וכגון שבדק קרומית של קנה ושחט בה אבל בסכין לא שהוא מטמא את הסכין והסכין מטמא את הבשר וכגון דעביד סכין אריכא ושחיט. **לפיכך הן פוסלין** - את הקרבן במחשבה אם שחטוהו במחשבה הואיל וראוין לעבודה זו מחשבתן מחשבה.

דף לב.א

**וכולן** - הפסולין. **שקיבלו הדם** - על מנת לאכול ולהקטיר חוץ לזמנו או חוץ למקומו. **אם יש דם הנפש** - עוד בבהמה יחזור הכשר ויקבל ויזרוק הכשר שאין מחשבתן של אלו פוסלתן בקבלה לפי שאין ראוין לה ואין מחשבה פוסלת אלא במי שראוי לעבודה דכתיב המקריב אותו לא יחשב (ויקרא ז) בראוי להקרבה הכתוב מדבר. **יחזיר לכשר** - דלא מיפסיל בהכי ובפרק [ראשון] (זבחים דף יד) שנינן לה למאן דאית ליה הולכה שלא ברגל שמה הולכה למר כדאית ליה ולאידך כדאית ליה. **נתנו** - הפסול על גבי הכבש או שלא כנגד היסוד כו'. **יחזור הכשר ויקבל** - אי סבירא לן דפסול עושה שיריים אשמעינן האי תנא דשלא במקומו לאו כמקומו דמי לפיכך לא עשאן שיריים ואי סבירא ליה דשלא במקומו כמקומו דמי והויא לה זריקה גמורה באדם פסול אשמעינן דאין פסול עושה שיריים. **גמ' ה"ג** - ורמינהו ושחט שחיטה בזר כשרה מדלא כתיב ושחט הכהן. **וכי מאין באת** - לומר שצריכה כהונה והלא לא נאמר בה כהן. **והקריבו הכהנים** - ומדכתיב בקבלה כהונה ובשחיטה לא כתיב לימד על השחיטה שכשרה בזר. **מה סמיכה בטהורים** - כדמפרש לקמיה. **מדרבנן** - שמא יגעו בבשר. **מאי שנא סמיכה** - דבטהורים מדאורייתא. **דכתיב לפני ה'** -

דף לב.ב

ושחט את בן הבקר לפני ה' וכיון דבעינן תיכף לסמיכה שחיטה אין סמיכה מבחוץ ושחיטה מבפנים אלא אף הסמיכה בפנים ואין טמא נכנס לעזרה. **ואין השוחט לפני ה'** - שאם רצה עומד חוץ לעזרה ושוחט בסכין ארוכה. **לפנים מן הנשחט** - לפנים מן הבהמה. **ה"ג** - שוחט את בן הבקר יהיה לפני ה'. **[מה] נגיעה** - סתם במקצת היא. **שחל שמיני שלו** - והיה לו היום ליכנס להר הבית לחלל שער נקנור שלא נתקדש להכניס ידיו לבהונות וראה קרי ובעל קרי אין נכנס להר הבית כדאמרי' באלו דברים (פסחים דף סז) זב וכל



זב לרבות בעל קרי שמשתלח חוץ לשתי מחנות כדאמרינן התם. **אע"פ שאין טבול יום אחר** - של טומאת קרי נכנס להר הבית דקסבר טבול יום דזב כזב דמי זה נכנס ומכניס ידיו לעזרה ליתן מדם האשם ומלוג השמן על בהונותיו כדי שיטהר לאכול פסחו לערב והוא ישלחנו לעזרה היום לשחוט ולזרוק עליו אבל הוא לא יכנס לעזרה (ושוחט בסכין ארוכה) דטבול יום שנכנס לעזרה בכרת כדאמרי' בהקומץ רבה (מנחות כז). **מוטב יבוא עשה** - של פסח. **שיש בו כרת וידחה עשה** - דשילוח טמאים מהר הבית שאין בו כרת שאין ענוש כרת אלא מחומת העזרה ולפנים. **אפי' עשה אין בו** - בהר הבית לגבי טבול יום דקסבר טבול יום דזב לאו כזב דמי. **נכח החצר החדשה** - הר הבית שחידשו בה בהלכותיה. **אידי ואידי** - עשה של כרת טבול יום לגבי עזרה בכרת הוא והא קא מעייל לעזרה שהרי אי אפשר להוציא דם האשם לחלל השער דמיפסל ביוצא. **מטונך** - ממשאך שבאתה עלי להכביד אכביד עליך ממצורע השיבות שגזירת הכתוב היא אצלו שהותרה לו ביאה במקצת שהרי מחוסר כיפורים הוא והוא מכניס ידיו לבהונות. **הואיל והותרה** - ביאה מקצת לצרעתו. **הותרה** - אף לטבול יום של קרי שלו. **אמר רב יוסף** - שמע מינה מדעולא דאמר הואיל ואישתרי להא אישתרי להא. **רובן** - של ציבור זבין בפסח ולא נדחית טומאת זיבה אצלן ונעשו טמאי מתים בו ביום הואיל והותרו לטומאת המת שנדחה אצלן הותרו לזיבתן. **טומאה אישתראי** - שבאה אחרונה זיבה ראשונה עומדת במקומה ולא דמי למצורע דהתם איכא למימר מיגו דקמייתא לא הוי אסירא ליה בתרייתא לא חמירא לך מקמייתא שהרי טמא היה ומותר אבל הכא כי הוה זיבה גרידתא הוו אסירי השתא דאיתוספא טומאה עליהו אישתרו להו. **הואיל והותרו לטומאתן** - הקודמת אינן נאסרין מחמת האחרונה שהרי אף הראשונה טומאה של כרת היתה והיו מותרים היום. **היתירא הואי** - בהיתר גמור גזרה עליו תורה ביאה במקצת.

דף לגא

**[טומאה] דחוויה היא** - כלומר בקושי נדחית אצלה דיחוי בעלמא על ידי נשיאות עון שהציץ מרצה ולא בהיתר גמור לטומאת מת אידחי ולא לטומאת זיבה. **זתרוייהו** - אביי ורבא סבירא להו טומאה דחוויה היא בצבור ונ"מ למיהוי מאן דאמר בפ"ק דיומא (דף ו) דאמר הותרה היא בציבור יחיד במקום רבים. **לימא מסייע ליה** - לעולא דאמר ביאה במקצת שמה ביאה. **תכף**

**לסמיכה שחיטה** - כדכתיב וסמך ושחט. **חוץ מזו** - של אשם מצורע. **שהיתה בשער נקנור** - הוא שער המזרחי כדתנן בשקלים (פ"ו מ"ג) שבמזרח שער נקנור וחלל שער לא נתקדש בקדושת העזרה כדאמר' בכיצד צולין (פסחים פה) לפי שהמצורע עומד שם ומכניס ידיו לעזרה ושם מוציאין לו את האשם וסומך עליו וחוזר ומכניסו למקום שחיטתו ושוחטו מפני שאין מצורע יכול ליכנס בעזרה ולסמוך. **עד שמזין עליו מדם חטאתו** - לא עליו ממש קאמר שאין נותנין על בהונות אלא מדם האשם אלא שזורקין בשבילו דם חטאתו ודם אשמו. **ליעייל יזיה** - לתוך הפתח ולסמוך ולישחטיה אצל הפתח דהא כל הפתחים שהיו שם רחבן עשר אמות וחמש מהן בצפון וחמש מהן בדרום שהפתח מכוון כנגד פתחו של היכל באמצע העזרה ויכול לשחוט לפני צפונה של פתח דהוה ליה צפון וקס"ד רבי היא דאמר כל צפון העזרה כשר לשחיט' קדשים ואף צפון שבמקום דריסת רגלי כהנים וישראל כדאמר לעיל. **מרחק צפון** - צפון הכשר (מהן) לשחיטת קדשי קדשים רחוק מן הפתח יותר מכ"ב אמה מקום דריסת ישראל ומקום דריסת כהנים דכל אחת מהן י"א אמה במסכת מדות (פ"ה) [וכר"י ברבי יהודה] דאמר (יומא דף לו) איזהו צפון מקיר מזבח ועד כותל העזרה כנגד צפונה של מזבח ותו לא הילכך צריך להחזירו בצפון המזבח וליכא תכף לסמיכה שחיטה. **הכי גרסינן וליעבד פישפש** - ופירושו פתח קטן כדתנן במסכת שקלים שבמזרח בשער נקנור ושני פשפושין היו לו אחד מימינו ואחד משמאלו והן מחשבון פתחים שהיו משתחווים כנגד הפתחים והכא פרכינן וניעביד פתח קטן בכותל צפוני של עזרה כנגד המזבח ויעמוד מצורע בחללו ויכניס ידו ויסמוך אי לאו דביאה במקצת שמה ביאה. **הכל בכתב** - כך אמר דוד כל פתח העזרה ומדותיה ובנין כל הבית נמסר לי מיד ה' ואין להוסיף על החשבון וביאה במקצת לא שמה ביאה. **אמר רב יוסף** - לעולם רבי היא ודקאמרת ליעול וליסמוך כל הסומך כו'. **מאי קסבר** - האי תנא דאמר כל הסמיכות צריכות תכף לסמיכה שחיטה חוץ מזו. **ליעול וליסמוך בהדיא** - דרחמנא אמר לו שיכנס ויסמוך. **שמה ירבה בפסיעות** - לאחר שסמך אם יכנס פסיעה לצד פנים יותר משהיה צריך נמצא ענוש כרת. **סמיכת אשם מצורע דאורייתא** - כשאר אשמות דגמרינן להו סמיכה מהיקשא דכחטאת כאשם בפ"ק (לעיל זבחים יא). **תכף לסמיכה שחיטה לאו דאורייתא** - דלא משמע ליה וסמך ושחט במקום שסומך ישחוט. **מיתבי וסמך ושחט** - האי דסמכינהו קרא להיקישא סמכינהו כדאמר' מה סמיכה

בטהורים כו' וסמיכה דפשיטא לן בה משום דכתיב לפני ה' בשחיטה דצריכה שתהא לפנים ומשום דתכף לסמיכה שחיטה צריך שיכנס הסומך לפנים ולעמוד טמא מבחוץ ולסמוך בפנים אי אפשר כדאמרן לעיל שראשו ורובו מכניס. **ואי אמרת לאו דאורייתא** - היכי פשיטא ליה סמיכה בטהורין. **בטמאין נמי איתא** - שסומך בחוץ ומכניסה טהור לפנים ושוחט. **סמיכת אשם מצורע לאו דאורייתא** - קסבר שאינו בכלל אשמות שהרי אינו בא אלא להכשיר.

דף לגב.

**רבינא אמר** - הא דאמר עולא לעיל משמיה דריש לקיש בביאה מקצת. **לענין מלקות אמרה** - כדקאמר לוקה בהדיא אבל לא לענין כרת דתותביה מצורע שראה קרי דכי איתקש ביאה לנגיעה לאזהרה איתקש כדכתיב לא תבא אבל לעונש לא איתקש דאין עונש בנגיעה. **לטמא שנגע בקדש איתמר** - לא יליף ריש לקיש מלקות מההוא קרא אלא לטמא שנגע בקדש ולא איירי בביאת מקדש כלל. **בתרומה כתיב** - כדמוכח סיפיה דקרא עד מלאת ימי טהרה שיעריב שמשה שהיא טבולת יום ארוך שטובלת בשביעי ללידתה וכל ימי טוהר שלה [הרי] היא כטבולת יום - וביום מ' ואחד מביאה קרבנה ומדכתיב לא תגע עד מלאת אבל משימלאו ימיה תגע ואפי' מחוסרת כפרה ע"כ בתרומה כתיב דלענין קדש עד שתביא כפרתה והכי מוקמינן להאי קרא ביבמות בהערל וכיון דבתרומה כתיב לא ילפינן מלקות דקדש ואפילו בק"ו דאין מזהירין מן הדין. **לאוכל בשר קדש** - בטומאת הגוף. **בכל קדש לא תגע** - ודרשינן לקמן אזהרה לאוכל. **טומאתו טומאתו** - כתיב בכרת באוכל קדש בטומאת הגוף וטומאתו עליו וכתוב בביאת מקדש עוד טומאתו בו מה ביאת מקדש איכא אזהרה ולא יטמאו את מחניהם אף טומאת הגוף דאוכל קודש תיפוק ליה אזהרה מהכא. **ומשני** - טמא שנגע נפקא לן מדאפקיה בלשון נגיעה. **אזהרה לאוכל** - עיקר קרא מידריש מדאיתקש קדש למקדש בהאי קרא דרשינן מה ביאת מקדש דבר שיש בו כרת אף אזהרת קודש דבר שיש בו כרת והיינו אכילה דאילו בנגיעה לא אשכחן כרת ומיהו אזהרה לנוגע נפקא לן מיניה מדאפקיה בלשון נגיעה. **תניא כוותיה דריש לקיש** - דאזהרה לאוכל קדש מהכא.

דף לד.א

**נטילת נשמה** - כרת. **ואכתי מיבעי ליה כו'** - וכיון דלאחר זריקה נפקא לן מיניה היכי יליף מיניה תרתני. **אתיא טומאתו טומאתו** - אזהרת טמא שלא יאכל קדש אלמא אזהרתו מעונשו ילפא ועונשו לאחר זריקה הוא ולא לפני זריקה כדקתני בגמ' דהקומץ רבה (מנחות כה) יכול יהו חייבין עליו משום טומאה לפני זריקת דמים תלמוד לומר כל טהור יאכל בשר והנפש אשר תאכל בשר וגו' (ויקרא ז) הניתר לטהורים חייבין עליו משום טומאה שאין ניתר לטהורים אין חייבים עליו משום טומאה. **אם כן** - דלאוכל לאחר זריקה אתא קרא לכתוב בקדש ואנא אמינא לאחר זריקה הוא דומיא דעונש. **מחלוקת בטומאת הגוף** - בההוא קאמר ר' יוחנן אינו לוקה דנפקא ליה אזהרה מעונש. **אבל טומאת בשר** - טהור שאכל את הטמא דאזהרה דידיה בהדיא כתיבי והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל (שם ויקרא ז) דברי הכל לוקה. **דאמר מר והבשר** - יתירא דכתיב בסיפיה והבשר כל טהור וגו'. **לרבות עצים ולבונה** - לטומאת עצמן דחיבת הקדש מכשרתם לשוינהו אוכלא ואע"ג דהני לאו בני אכילה נינהו ובשר לפני זריקה לא גרע מינייהו. ה"ג - ורבא אמר בטומאת הגוף אבל טומאת בשר איתקיש לעונש דסמיק לי' והנפש אשר תאכל בשר דאוקימנא בלאחר (זריקת בשר) (מסורת הש"ס: [זריקה]). **שקדשו בכלי** - עצים שחתה אותן במחתת כלי שרת מעל המזבח עם גחלים ולבונה שקידשה בבזיכין דאפי' כרת בטומאת הגוף נמי אית בהו. **דתנן** - לקמן בפרק בית שמאי (דף מג) גבי טומאת הגוף. **כל שיש לו מתירין** - המתירין אותו באכילה חייבין עליו משום טומאה משקרבו מתיריו ושאין לו מתירין משקדש בכלי. **בהמה טמאה** - סוסים וגמלים. **טהורים אין** - מן הבקר ומן הצאן תקריבו. **אותה תאכלו** - מפרסת פרסה ומעלת גרה. **ולאו הבא מכלל עשה עשה** - כך שנויה בתוך הברייתא ומסקינן בלא תעשה מניין תלמוד לומר אך את זה לא תאכלו אלמא מדאיצטריך לא תעשה אחריה לאו אזהרה הוא. **דכ"ע ל"פ** - דעשה הוא דאיכא ותו לא. **כי פליגי בחיה** - ולא לענין מלקות אלא לעשה ואימור נמי איפוך דרבי יוחנן לריש לקיש והכי הוה שמיע ליה לרבי יעקב. **ההוא למצוה** - בהמה מצוה להקריב וחיה רשות ומיהו טמאה ודאי לא דכתיב ממשקה ישראל מן המותר לישראל בפרק קמא דמנחות (דף ו) גבי טריפה. **אילו נאמר קרבן לה' מן הבהמה** - ולא פירש בקר וצאן. **הייתי אומר כו'** - כענין שנאמר זאת הבהמה וכתוב בתריה איל וצבי.

**תרי בקר וצאן כתיבי התם** - מן הבקר ומן הצאן תקריבו והדר כתיב אם עולה קרבנו מן הבקר ואם מן הצאן קרבנו מן הכשבים.

דף לד.ב.

**פסול מהו שיעשה שירים** - מי שהוא פסול לעבודה. **מהו שיעשה שירים** - אם קבל וזרק מהו שיחזור הכשר ויקבל ויזרוק ויכשר הקרבן מי אמרינן כיון דזרק פסול שוייה לדם שבצואר שירים ותו לא מיחזי לזריקה או דלמא לא אלימא זריקת פסול לשוייה לדם שבצואר בהמה שירים ויחזור הכשר ויקבל. **אין לך זריקה פסולה שעושה את השאר שירים** - אלא זריקה במחשבת חוץ לזמנו וחוץ למקומו. **הואיל ומרצה לפיגולו** - הואיל והויא זריקה מן התורה למיקבעיה פיגול ופסול. **כוס פסול** - כגון שיצא מהו שיעשה לדם שבצואר שירים אם זרקו כהן כשר לזה ולא יהא תקנה לקרבן שיחזור ויקבל. **פסול גופיה מאי סבירא לך** - אדם פסול שזרק מאי סבירא לך בשירים שבצואר בהמה דלא קמיבעיא לך. **כוס מהו שיעשה את חבירו דחוי או שירים** - כגון חטאת שקבל דמה בשני כוסות ונתן כל מתנותיו מאחד מהן חבירו שירים הוא ונשפך ליסוד דכתיב ואת כל הדם ישפך וגו' (ויקרא ד). **או דחוי הוא** - דחייא בידים שלא ניתן ממנו על הקרנות וישפך לאמה שבעזרה המוציאה דמים לנחל קדרון. **למעלה** - בפרשה הוא אומר בשעיר נשיא בשירי הדם ואת דמו ישפך ולא כתיב כל דמו. **למטה** - בחטאת יחיד הוא אומר ואת כל דמה ישפך. **והן נשפכין לאמה** - דכוס עושה את חבירו דחוי. **למעוטי שירים שבצואר בהמה** - שהן נעשין שירים על ידי הדם הנתקבל וישפכו לאמה. **וצריכא** - לאשמועינן דאית להו תקנה בחזרה. **דחוי לעבודת ציבור** - כגון טמא דחוי לכתחלה בציבור הלכך גבי יחיד איכא תקנתא בחזרה. **ביום הכיפורים** - נטל את המחתה בימינו ואת הכף בשמאלו. **וניהוי דחוי** - דהא נראה ונדחה ואמאי אית ליה תקנתא בחזרה. **אפילו דם** - שעיר הנעשה בפנים. **בכוס** - ומת המשתלח לא נדחה הדם אלא מביא שעיר אחר ומזווג להדם וכשר הדם למתנותיו וזה ישתלח ולשון אפילו דנקט משום דשלשה מחלוקות בדבר איכא למאן דאמר אפילו בעלי חיים נדחים דקתני ואם משהגריל מת אחד מהן יביא שנים ויגריל עליהם כבתחילה והנשאר ידחה ואיכא למאן דאמר מביא חבירו שלא בהגרלה דבעלי חיים אין נדחין והגרלה לא מעכבא אבל דם בכוס ומת המשתלח ישפך הדם דשחוטין נדחין ואין

חוזרין ונראין ואתא חנן המצרי למימר אפילו דם בכוס מזווג ליה אחר. **שבידו** - לתקן להחזיר כי הנך דמתניתין אבל ההוא דמשתלח אין בידו מי יימר דיהבי ליה אחריני. **ימות המשתלח** - דאידיחי ליה ויביא שנים אחרים. **מדם התערובת** - של פסחים. **זורקו זריקה אחת** - כדין פסח. **כנגד היסוד** - לאפוקי קרן דרומית מזרחית כדאמרי' לקמן שאם נשפך דמו של אחד מהן על ידי שהן רבים ונבהלים לעשות נמצא כוס זה מכשירו שהרי כולם מעורבים בו ואי משום דאיערוב בדם התמצית אמרינן לקמן רבי יהודה לטעמיה דאמר אין דם מבטל דם ולא אמרינן אידיחי ליה בהתערבו הואיל ובידו לאוספו. **והלא** - זה שנשפך. **לא נתקבל בכלי** - היאך יהיה כשר הא קיימא לן נשפך מן הצואר על הרצפה ואספו פסול. **מנא ידעי** - רבנן שלא נתקבל והלא לא מעשה היא אלא סברא היא בעלמא דחייש לשמא נשפך דמו של אחד מהן. **שמא לא נתקבל** - ונמצא זורק דם פסול.

דף לה.א

**אף אני לא אמרתי** - שיאסף אלא בנתקבל בכלי. **והוא גופיה** - רבי יהודה מנא ידע שנתקבל בכלי. **זריזין הן** - ומקבלי לכולהו. **הייא** - מהרה. **באזהרה** - ה' לאוין כתיבי בדם חד לדם התמצית כדאמרינן בכריתות בפ"ק (דף ד.). ר' יהודה **אומר בכרת** - התם יליף טעמא. **אין דם מבטל דם** - דמין במינו לרבי יהודה לא בטיל ולקמן תנן לה בפ' כל הזבחים שנתערבו (דף עח.). **למה פוקקין את העזרה** - ערבי פסחים שלא יצאו הדמים דרך אמה לנחל קדרון. **והא קא הויא חציצה** - בין רגליהם לרצפה ותנן עומד על גבי כלים כו' פסול (לעיל זבחים דף טו.). **היו בגדיו מטושטשין** - לעיל בפרק ב' תניא לה. **בהולכת אברים לכבש** - הא דקתני שבח הוא לבני אהרן כו' בהולכת אברים קאמר ולקמן פריך ובהולכת דם היכי אזלי. **אאיצטבי** - איצטבאות גבוהין היו שם בנין אבנים ואינן חוצצין דמן הרצפה הן. **מתני'**. **לאכול דבר שאין דרכו לאכול** - חוץ למקומו או חוץ לזמנו. **קיפה** - מפרש בהעור והרוטב (חולין דף קכ) תבלין ודקדקת הבשר השוכנת בשולי קדרה. **אלל** - גיד הצואר שהוא קשה ואין ראוי לאכילה. **ואין חייבין עליהן משום פיגול** - אם היה הזבח פגול שחישב על בשרו או על אימוריו חוץ לזמנו ונתפגל האוכל מאלו פטור. **וטמא** - אם אכל בטומאת הגוף מאחת מאלה הזבח כשר. **את המוקדשין** - כל היכא דנקיט האי לישנא מיירי בנקבות. **לאכול שליל** - שבמעיה. **לא פיגל** - את

הזבח דלאו גופיה דזיבחה הוא. **חלב המוקדשין** - חלב שבדדיה. **אין חייבין עליהן משום פיגול** - אם פיגול בזבח ואכל מחלבה לא מחייב כרת דלאו זיבחה הוא. **גמ' פיגול בזבח** - שחטו ע"מ לאכול או להקטיר חוץ לזמנו. **נתפגל השליל** - האוכל מהשליל חייב. **בשליל** - ששחט את הזבח ע"מ לאכול מן השליל חוץ לזמנו. **לא נתפגל הזבח** - קסבר רבי אלעזר שליל גופיה דזיבחה הוא דעובר ירך אמו הוא ומיהו אין מחשבתו מפגלת הזבח דדבר שאין דרכו לאכול הוא דרובא דאינשי לא אכלי ליה ושליל עצמו לא נתפגל מדקתני מתני' לאכול שליל או שליא בחוץ לא פיגול. **אלל** - של עוף ראוי לאכילה הוא דרכיך. **מוראה** - לא חזי לאכילה דפירשא בעלמא הוא הלכך מחשבה דידה לא מפגלא ומיהו היכא דנתפגל העוף ע"י דבר אחר כיון דאיכא אינשי דאכלי חייב עליו כרת. **פיגול באימורין** - שחט פרים הנשרפים ע"מ להקטיר אימוריהן חוץ לזמנו. **נתפגלו פרים** - והאוכל מבשרן חייב. **חישב בפרים** - ששחט ע"מ לאכול מבשרן חוץ לזמנו. **לא נתפגלו אימורי** - להתחייב כרת האוכל מכליות או מיותרת הכבד שלהם וכל שכן דלא נתפגלו פרים עצמן שהרי חישב לאכול דבר שאין דרכו לאכול ואידי דנקט פיגול באימורין נקט נמי לא נתפגלו אימורין. **לימא מסייע ליה** - לר' אלעזר דאמר מתפגל ואע"פ שאין מפגל כגון שליל ומוראה ובשר הפרים. **ושוין** - ר"ש וחכמים שנחלקו בפ' ב"ש בית שמאי זבחים (לקמן מג) דרבנן אמרי פיגול נוהג בפרים הנשרפים ור"ש אמר כל שאינו על מזבח החיצון אין חייבין עליו משום פיגול ושוין שאם חישב באחת מעבודות הדם לאכול מן הפרים למחר או לשורפן בבית הדשן כהילכתו למחר לא עשה כלום דמחשבת אכילה לא מהניא בהו דדבר שאין דרכו לאכול הוא ומחשבת שריפה נמי לא דאמחשבת אכילת מזבח קפיד רחמנא אבל שריפה לאו לשון אכילה הוא ואע"ג דאמרן בפירקין דלעיל חישב שתאכלהו אש למחר פיגול ה"מ דחשיב בלשון אכילה כדאוקי התם. **מאי לאו** - הא דפליגי - רבנן דאמרי פיגול נוהג בהם בבשר דפרים עצמו קאמר דאם חישב באימורין להקטירם למחר דחשיב כי אורחייהו ואכילת מזבח נתפגל בשר הפרים ליענש כרת על אכילתו.

דף להב.

**אימורין עצמן** - יותרת הכבד והכליות אבל לא בשר שאין מתפגל בדבר שהוא גופו [של] זבח אלא דבר המפגל דכיון דלא חשיב אכילה לענין פיגול

לא חשיב נמי אכילה לענין איפגולי. **הוכשרו** - נתקנו לקבוע פסולין הללו. **בטבול יום ובמחוסר כיפורים** - אם נגעו בהן. **מדפסלה לינה** - פסלה נמי מחשבת לינה. **מאי לאו לינת בשר** - קתני שאם לן נפסל וה"ה למחשבת לינה שפוסלת בבשר ונהי נמי דהיכא דחישב אבשר עצמו לא תדוק מינה דהא מחשבה בדבר שדרכו לאכול בעי וברייתא לעיל נמי תניא בהדיא ושויין שאם חישב לאכול פרים לא עשה כלום אפילו לפסול מיהו הא דייקינן מינה דמחשבת לינת אימורים מפגלת הבשר כרבי אלעזר. **לא לינת אימורים** - דקתני דפסלה האימורים נפסלים בלינה קתני ודכוותה פשוט מינה דמחשבת לינת אימורים מפגלת באימורין. **עד שיתיך את הבשר** - גרסינן במס' מעילה ול"ג משיותך דא"כ הוה ליה דבר שנעשית מצותו ואין מועלין בו אבל עד שיתיך דאכתי אית בהו צורך עבודת גבוה קרי בהו מקדשי ה'. **ולא מתפגלין** - לקמיה מפרש ליה. **צמר שבראשי כבשים ושער שבזקן תישים** - איצטריך לאשמועינן דלא מהניא מחשבה בהו משום דעור הראש קרב עם הראש שאינו בכלל הפשט כדתניא בהשוחט (חולין דף כז) מנין לרבות הראש שכבר הותז ומהניא ביה מחשבת הקטרה בהנך מיהא לא מהניא מחשבה אם חישב להקטיר למחר דלאו דרכו להקטיר הוא דגבי אם עלו ירדו קא תני להו בפ' המזבח (לקמן דף פה). **והמוראה** - של עוף והאלל של בהמה והעובר ל"ג דהיינו שליל. **וחלב המוקדשין** - חלב שבדדי נקבה. **הכי גרסי' לברייתא הכא ובתוספתא כך שנוייה כולן לא מפגלין ולא מתפגלין ואין חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא והמעלה מהן בחוץ פטור ה"ג לגירסא דגמ' מאי לאו לא מפגלין את הזבח ולא מתפגלין מחמת הזבח לא לא מפגלין את הזבח ולא מתפגלים מחמת עצמן אי הכי הא דקתני סיפא כולן לא מפגלים ולא מתפגלין הא תו למה לי וליטעמיך אין חייבין עליהן משום פיגול תו למה לי אלא איידי דבעי למיתני נותר וטמא תנא פגול ה"נ איידי דבעי למיתני המעלה מהן כו' - אין חייבין עליהן משום פיגול אם חישב בזבח פיגול ואכל מאלו והמעלה מהן בחוץ פטור דאין ראויין לפתח אהל מועד [וה"פ] מאי לאו אין מפגלין את הזבח אם זרק ע"מ לאכול או להקטיר מאלו חוץ לזמנם הזבח כשר. **ולא מתפגלין מחמת הזבח** - אם חישב לאכול מבשר הזבח או להקטיר (מחמת) (מסורת הש"ס: [מקצת]) אימורין חוץ לזמנו ולא נתפגלו אלו ליענש באכילתו כרת ותיובתא דר"א דהכא שליל ומוראה תנן. **מחמת עצמן** - אם זרק ע"מ לאכול לאלו חוץ לזמנו אין מתפגלין שאין מחשבתו מחשבה.**



הא תו למה לי - לאו לאיתויי דאף מחמת זבח אין מתפגלין. וליטעמיך אין חייבין עליהם משום פיגול - פעם שלישית למה לי למיתני הא מאי תיתי לאשמועינן לדידך אלא על כרחך משנה לאו דוקא אלא אגררא דטמא ונותר נסבה לרבי אלעזר נמי משנה שניה לא תיקשי דאגררא דהמעלה מהן בחוץ נסבה. אף אנן נמי תנינא - כרבי אלעזר דשליל ושלילא מתפגלין ולא מפגלין. לא פיגול - משמע לא את עצמן ולא את הזבח. הא שליל ושלילא חייבין - עליהן משום פיגול אלמא מתורת מפגל אפקעינהו מתורת מתפגל לא אפקעינהו. מחמת זבח - מתפגלין מחמת מחשבת עצמן לא מתפגלין. תנן התם - גבי אם עלו לא ירדו בפרק המזבח. מכשיר - אם עלו שלא ירדו. וכשרין בעופות - לכתחילה שאין פוסל בהן אלא חסרון אבר כגון יבש גפה נסמית עינה (ויצאת) או נקטעה רגלה משום הקריבהו נא לפחתך כדמפרש בבכורות. דוקין - טיילא בלע"ז לשון או דק (ויקרא כא) כמו הנוטה כדוק (ישעיהו מ) [אבל] דוקין שבעין לא פסלי בהו ואע"ג דמום גמור הוא לא נאמרו מומין אלא בבהמה דכתיב תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים (ויקרא כב) מיניה דרשי' (מנחות דף כה) תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות הואיל וכשרין בעופות לכתחלה בבהמה אם עלו לא ירדו. והוא שקדם הקדשן את מומן - אבל קדם מומן את הקדשן לא חלה עליהן קדושת מזבח מעולם אלא קדושת דמים ואין המזבח מקדש פסולין אלא שנראו לו כדמפרש בפ' המזבח. ומודה ר"ע בעולת בהמה נקבה - שתד ובע"פ שכשרה בעופות לכתחילה מ"ט דכמאן דקדם מומה להקדישה הוא שאין לך מום בעולה גדול מזה דכל עולה זכר הוא. המעלה מהן בחוץ - בברייתא דלעיל תנן לה וקתני בה שליל ומעלה מהן משמע מבשרו פטור דלאו גופיה דזיבחא הוא ולא חזי להקרבה כדתניא בבהמה המקשה (חולין דף עה) מה יותרת כבד וכליות האמורים באשם מוצא מכלל שליל אף כל מוצא מכלל שליל. הא מבשר אימן - חייב. והיכי משכחת לה בעולת נקבה - דאילו בשלמים המעלה מבשר בחוץ פטור דלא מתקבל בפנים הוא כדתנן בפרק בתרא (לקמן זבחים דף קיב) המעלה מבשר חטאת כו'. הא מני ר"ע היא - דכיון דבפנים אם עלתה לא תרד מיחייב עלה בחוץ. הכי גרסינן אימא המעלה מהן בחוץ פטור הא מאימורי אימן חייב והא מהן קתני ואימן דומיא דידהו אימא המעלה מאימוריהן בחוץ פטור הא מאימורי אימן חייב - לא תימא הא מאימן חייב אלא אימא הא אימורי אימן חייב ובשלמים או

בחטאת עסקינן שבאין נקבות. **והא מהן קתני** - דמשמע מבשרן ואימן דומיא דידהו ודייקינן מינה הא מאימן חייב ע"כ דומיא דידה דייקינן מן הבשר ע"כ בעולה קאי. **מתני'**. **רבי יהודה פוסל** - אף על פי שאין כאן לא אכילה ולא הקטרה ובגמרא מפרש טעמא. **שלא כנגד היסוד** - או על המזבח שלא כנגד היסוד.

דף לו.א

גמ'. **תרי קראי כתיבי בנותר** - חד בפסח וחד בתודה. **חליפין** - מפריש תודתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה היא שניה חליפי תודה וקריבה. **וולדות תמורה** - ולד תודה ותמורת תודה וכולן קריבין כדאמרי' בבכורות (דף יד) רק קדשיך אלו התמורות אשר יהיה לך אלו הולדות בכולן אני קורא בהן תשא ובאת וגו'. **ת"ל ובשר** - דהוה ליה למכתב ותודתו ביומו יאכל הוה ליה קרא יתירא לדרשא. **שלמי נזיר** - איל נזיר הטעון לחם כמותה. **ושלמי פסח** - חגיגת ארבעה עשר אבל שלמים בעלמא לא מצי לרבווי דהא כתיב בהדיא בהו שני ימים ביום זבחכם יאכל וממחרת. **ה"ג א"כ לימא קרא לא תותירו** - כדכתיב בכל שאר הנותרים לשון נותר. **ועוד טעמא דר' יהודה ע"כ סברא הוא** - ולא מריבוי דקרא אלא ס"ל דהואיל ומיפסיל בהוצאה ובהינוח מיפסיל נמי במחשבת הוצאה והינוח. **שאם הניח למחר שהוא פסול** - דדם נפסל בשקיעת חמה. **ונפלוג נמי ר' יהודה בכולהו** - הואיל וטעמא מהאי סברא הוא נפלוג בכולהו הנך דמתני' דקתני כשר ומשנינן בהי מינייהו נפלוג. **מי קא מיפסיל** - אם היה שובר את העצמות או אוכל נא. **שיקריבוהו טמאים מי קמיפסיל** - והאי יקריבוהו באימורין קאמר דומיא דיאכלוהו בבשר וכן אם יאכלו טמאים או ערלים זבח שנזרק דמו כהלכתו מי פסיל הקרבן למפרע מלרצות. **ה"ג לישנא אחרינא כל כמיניה** - מי ישמע לו להקריבו בפסול הכהנים טמאים לא ישמעו לו וכן הערלים להקריב למזבח בעבירה או לאכול קדש בעבירה הלכך אין מחשבתו מחשבה בדבר התלוי באחרים. **לערב דמן בדם כו'** - כולי האי משינויא כלומר ואי איפליג בלערב דמה כו' אין דם מבטל דם וכיון דעירוב לא פסיל מחשבת עירוב [נמי] לא פסיל. **ליתן את הניתנין כו'** - ליפלוג במחשבה שלא במקומו. **ר' יהודה לטעמיה** - דאמר אפילו יהביה חוץ למקומו לא מיפסיל זיבחא מלרצות דשלא במקומו כמקומו דמי בפ"ב (לעיל זבחים כז) דאוקימנא מתניתין

דחישב ליתן את הניתנין למטה למעלה כו' דס"ל לתנא דשלא במקומו כמקומו דמי דמסקנא מידי דהוה אמחשבת הינוח ואליבא דר' יהודה. **ולפלוג בליתן את הניתנין בפנים בחוץ** - והניתנין בחוץ שחשב ליתן בפנים קא מקשי דהתם ודאי אי הוה יהיב חטאת החיצונה בפנים מיפסלא דכתיב וכל חטאת אשר יבא וגו' (ויקרא ו). **קסבר רבי יהודה** - מחשבה ליתן את הניתנין בחוץ בפנים לא פסלא דגבי מחשבת חוץ לזמנו כתוב שלישי ודרשינן שיהא אותו חוץ משולש בדם ובשר ואימורין דהיינו חוץ לעזרה ממש שבשעת היתר הבמות נשתלש בכל אלה הלכך גזירת הכתוב דפסול חוץ למקומו אבל להכניסו לפנים לאו מחשבה היא. **דבר רע** - לא תזבח לה' אלהיך שור ושה אשר יהיה בו מום וגו' ריבה כאן אזהרה שלא ישחוט החטאת בדרום. **וחטאת שנכנס דמה לפנים כו'** - כלומר לא תזבחנו ע"מ להכניס דמה לפנים ולאו בהכנסה ממש קמזהר ליה אלא במחשבת הכנסה דהא בזביחה קאי וקא קרי ליה דבר רע אלמא מיפסיל. **הכניס בשוגג כשר** - בפרק כל הזבחים שנתערבו וקיימא לן התם בגמרא בשילהי פירקין דהא דדייקינן הא מזיד פסול בשכיפר בשנתן ממנו על מזבח הפנימי הוא דקפסיל רבי יהודה ולא מיפסל בהכנסה. **והשתא ומה כו'** - דאיכא למשמע מיניה דכל שכן דמחשבת הכנסה לא פסיל.

דף לו.ב

**יהא חייב** - מלקות. **דבר רע** - מום בגלוי שהוא מגונה קרי דבר רע בבכורות בפרק על אלו מומין (דף לז). **ומודה רבי יהודה** - בחישב על מנת להניח שחוזר וקובעו לפיגול אם חזר וחישב בעבודה שניה על מנת לאכול חוץ לזמנו ולא אמרי' כבר נפסל במחשבת הינוח. **אמר רבא תדע** - דמחשבת הינוח לרבי יהודה לאו כמחשבת חוץ למקומו ושלא לשמו היא לאפוקי מידי פיגול דהא פיגול דשוחט על מנת לזרוק את דמו למחר לפני זריקה לאו כלום היא ואין המחשבה מועלת עד שיזרק הדם היום דבעינן קרב כל מתיריו ומיהו מחשבה קמייתא מחשבת הינוח הוי וכי זריק ליה אתיא זריקה וקבעי ליה ולא אמרי' הואיל ומעיקרא פיגול לא חיילא איפסיל ליה במחשבת הינוח וכי זריק ליה או בפיגול או בשתיקה לא ליחול פיגול. **התם חד מחשבה** - דלא שינה מחשבתו הראשונה והיא היתה לשם פיגול. **תרי מחשבות** - והאחד שם פסול לה ולא שם פיגול. **כשר** - כדאמרינן במתני' לדברי הכל. **למחר פסול** - חישב

ליתן למחר את הניתנין למטה למעלן ואוקי בפרק שני משום מחשבת הינוח כרבי יהודה ולא משום מחשבת נתינת מחר דא"כ פיגול מיבעיא ליה אלמא לא הוי פיגול דזריקה דלא כשר באכילה לא אתיא לידי פיגול וקתני חזר וחישב בו אלמא לא מיקבע תו פיגול. **חישב שיאכלוהו טמאים למחר** - פיגול ולא אמרינן לאו מחשבה היא דאכילת טמאים לא חזיא והוי כמחשב מחשבת פסול. **תדע** - דמחשבת אכילת פסול לא מפקא מידי פגול בר מחשבת חוץ למקומו (ולזמנו) דהא בשר לפני זריקה לא חזי לאכילה וכי מחשב ביה בשחיטה ע"מ לאוכלה למחר מפגיל דהשתא אכילה פסולה היא בלא שום פיגול. **התם זריק ומיחזי** - ואשתכח דלמחר אי לאו משום פיגול הוה חזיא לאכילה. **שלא הורמה** - ד' חלות הנתרמות לכהן מארבעה מינין שבה דכתיב והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה וגו' (ויקרא ז). **משום טומאה** - אם אכלן בטומאת הגוף ואע"ג דקי"ל שאין נותר לטהורים אין חייבין עליו משום טומאה האי כיון דאיזרק דם נותר לטהורין קרינן ביה ואע"ג דאין פסח נאכל אלא צלי וחלות התודה עד שיורמו. **ה"ג אשר לה' לרבות אימורי קדשים קלים לטומאה** - והנפש אשר תאכל מבשר זבח השלמים אשר לה'. **לטומאה** - להתחייב כרת האוכלן בטומאת הגוף דאשר לה' יתירא הוא למידרש ביה דבר שהוא עולה לגבוה. **הדרן עלך כל הפסולין. מתני'. בית שמאי אומרים, מתנה אחת** - זריקה אחת כיפר אע"פ שרובן טעונים שתי מתנות שהן - ארבע. **ובחטאת שתי מתנות** - מתנות אצבע ממש ובגמרא יליף טעמא. **לפיכך** - חטאת וכל הזבחים לבית הלל ולבית שמאי שאר זבחים חוץ מחטאת. **נתן את הראשונה כתקנה** - בשתיקה ואת השניה במחשבת אכילת בשר חוץ לזמנו כיפר וכשר הקרבן שכבר נותר הקרבן ליקרב על ידי מתנה ראשונה ואין השניה מתרת את הבשר לפיכך אינה מפגלת. **פיגול וחייבין עליו כרת** - שאין מחשבת חוץ למקומו דשניה מוציאתו מידי פיגול שכבר הוקבע בראשונה שכבר קרבו כל מתיריו. **שחיסר אחת מכל המתנות לא כיפר** - כדיליף בברייתא בגמרא. **לפיכך** - הואיל וכולן מתירות אין זו מתרת בלא זו ואין זו מפגלת בלא זו ואם נתן כולן כתקנן בשתיקה ואחת שלא כתקנה כגון שנתנה במחשבת חוץ למקומו או חוץ לזמנו פסול שלא נותר בראשונות ואין בו כרת שאין האחרונה מפגלתו דקסבר אין מפגלין בחצי מתיר. **גמ'. ישפך** - שפיכה אחת משמע דלא כתיב סביב דילפינן מיניה שתי מתנות שהן ארבע בפרק איזהו מקומן.

דף לזא

**מנין** - שכל הדמים של כל הקרבנות שטעונים מתן דם ליסוד אם נשאר מן הדם בכלי לאחר שזרק שתי מתנותיו שצריך לשופכו ליסוד ואע"פ שלא נאמר שפיכת שיריים אלא בחטאת. **והנשאר בדם וגו'** - בחטאת העוף כתיב **והנשאר ימצא הוה ליה למכתב. ומה תלמוד לומר בדם כו' אלא על הניתנין מתן ארבע** - היינו חטאת שטעונה ארבע מתנות על ארבע קרנות ובחטאת כתיבי שירים לשפיכה. **לימד על כל הדמים** - שנשאר בהן כלום לאחר עיקר זריקתן שישפך הנשאר ליסוד. **מנין לניתנין בזריקה** - כל הדמים שכתב בהן זריקה כגון עולה ושלמים ואשם דכתיב בהו וזרקו ובכור דכתיב ביה ואת דמם תזרוק (במדבר יח) וכל זריקה מרחוק משמע שזורק מן הכלי למזבח למרחוק. **שפיכה** - עומד אצל היסוד ושופך. **ודם זבחיך ישפך** - כל זבחים במשמע. **בירך ברכת הפסח פטר את של זבח** - חגיגת ארבעה עשר שבאה עם הפסח כשהחבורה מרובה ושנינו בתוספתא דפסחים על הפסח הוא אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו לאכול הפסח ועל הזבח הוא אומר אשר קדשנו במצותיו וצונו לאכול את הזבח ואם בירך על הפסח פטר את הזבח. **על הזבח לא פטר את הפסח** - וקס"ד ובפסחים נמי הכי מפרש דקסבר רבי ישמעאל זריקה בכלל שפיכה כדאמר לעיל מנין לניתנין בזריקה הניתנין בשפיכה יצא הלכך מתן דם שלמים שכתב בה זריקה בכלל מתן דם פסח שכתב בה שפיכה כדאמרינן לקמן וכי בירך על הפסח פטר את הזבח שהזבח בכלל פסח אבל בירך על הזבח לא פטר את הפסח שלא מצינו לניתנין בשפיכה שכשרין בזריקה הלכך אין פסח בכלל שלמים. **ר' עקיבא אומר אין זו פוטרת את זו** - דלית ליה לניתנין בזריקה שנתנן בשפיכה יצא דהא דפסח בשפיכה מודם זבחיך ישפך נפקא לן לקמן ותרתני לא דרשת מיניה ולקמן פריך לרבי ישמעאל היכי דרשת ליה להכי ולהכי ותנא דברייתא קמייתא סבר לה כרבי עקיבא בהא דאין זריקה בכלל שפיכה אבל בפסח בשפיכה לא סבירא ליה כוותיה דהא לא מייתר ליה קרא דמיבעיא ליה לכל הניתנין במזבח החיצון שנתנן במתנה אחת כיפר והכי אמרינן בשמעתין. **סבר לה כרבי יוסי הגלילי** - דאמר פסח בזריקה ונפקא ליה מואת דמם דלא כתיב דמו דליקו אבכור לחודיה. **ור' ישמעאל האי קרא** - דודם זבחיך ישפך. **מפיק ליה להכי ולהכי** - בתמיה דריש ליה לניתנין בזריקה שנתנן בשפיכה

דעל כרחך כר"ע לא אתיא דאם כן אמאי אין פסח פוטר את הזבח הואיל ושלמים בכלל פסח ואי נמי סבירא ליה לר' עקיבא פסח בזריקה כר' יוסי הגלילי כל שכן דשניהם פוטרין זה את זה וקדריש להו תו לפסח דבשפיכה. **תרי תנאי אליבא דר' ישמעאל** - דמאן דיליף ליה לפסח בשפיכה לית ליה פסח פוטר את הזבח ולא פליג רבי ישמעאל אדר' עקיבא בהאי כיון דפסח בשפיכה מהאי קרא יליף תו לית לן למילף מינה ניתנין בזריקה כשרים בשפיכה ומאן דאית ליה פלוגתא לית ליה פסח בשפיכה אלא בזריקה כשלמים ומיהו פסח עיקר וזבח טפל לו הלכך אין זבח פוטר לפסח אבל פסח פוטר את הזבח ובפסחים ירושלמי האי טעמא אמר בה. **בשלמא רבי ישמעאל** - דמפיק מתן פסח מדם זבחיך ישפך והאי לשון רבים דדמם וחלבם כוליה בבכור מוקי לה ובשור וכשב ועז הוא דנקט לשון רבים והאי נמי דקאי לשון רבים דבשרם יהיה לך דסמיך ליה אבכור שור ובכור כשב ובכור עז. **אלא לרבי יוסי הגלילי** - דאית ליה בכור לשון יחיד וקרא דנקט לשון רבים משום מעשר ופסח נקט לה ומעשר ופסח פשיטא לן שאינה מתנה לכהן אלא בעלים אכלי ליה. **מאי ובשרם** - דקא"ל רחמנא לאהרן. **ומשני אחד תם ואחד בעל מום** - כלומר לעולם לשון רבים דנקט קרא קמא לאו אמיני דבכורות קאי דכולן בלשון חד בכור מפיק להו ודמם וחלבם לרבות מעשר ופסח ולשון רבים דבשרם אבכור קאי ולא אשלשת מיני בכור דקרא דתימא דחלבם ודמם נמי עלייהו קאי אלא אבכור דחד מינא נמי שייך למימר ובשרם אתם ובעל מום.

דף לזב.

**לימד על בכור בעל מום שניתן לכהן שלא מצינו לו מקום אחר בכל התורה כולה** - ודמן וחלבן ליכא לאוקומי בחד בכור דבעל מום לא קרב. **דסיפיה** - וכשוק הימין לך יהיה. **היינו דכתיב קדש הם כו' ותנן כו'** - כלומר היינו דקודש הם ממעט נמי תמורת מעשר ופסח מהקרבה וניליף מינה טעמא דהנך ב' משניות דתנן בהו דלא קרבי (וולדן). **כבכור ומעשר** - דאין נפדין במום לחול קדושה על המעות ומיהו לא כבכור ומעשר לקרב אלא יאכלו בעלים במום. **ותנן נמי** - בפסחים דתמורת פסח לא קרבה. **ואין לי לפרש** - הי קריבה והי לא קריבה וקיימא לן דתמורה שהמיר בו אחר הפסח קריבה דתמורת שלמים היא ושהמיר בו קודם זמנו לא קרבה דתמורת הפסח היא.

**עברה עברה** - כל אשר יעבור תחת השבט במעשר והעברת כל פטר בבכור.  
**אם כשב** - ובשלמים כתיב. **שקריבה שלמים** - שהרי מותר נעשה שלמים משעבר זמנו. **הוא** - זבח פסח הוא הוא קרב ואין תמורתו קריבה. **אף חטאת כו'** - וילפינן לה מקראי בשמעתין והדר ילפינן כולהו זבחים מחטאת. **קרנת קרנת קרנות** - שלש פרשיות נאמרו בחטאות החיצונות בויקרא אחת בשעיר נשיא וב' בחטאת יחיד אחת בכשבה ואחת בשעירה בשתים כתיב על קרנת חסר והאחת מלא וב"ש אית להו יש אם למקרא הרי כאן שש ואין במזבח אלא ארבע והשתים יתירות לא נאמרו אלא ששנה עליה הכתוב לעכב ארבע נאמרו למצוה שמצוה בארבע מתנות ושתים נשנו מהן לעכב. **וב"ה** - סברי יש אם למסורת הלכך הרי ד' ג' מהן למצוה נאמרו שמצוה לכתחילה ליתן אף עליהן והאחת מעכבת כדמפרש ואזיל. **ואימא כולהו למצוה** - ואין כאן אחת לעכב שהרי לא שנה באחת מהן. **בכדי** - בלא מתן דמים. **אהני קרא** - דמשמע שש. **ואהני מסורת** - דמשמע ארבע הלכך טפי חדא אמסורת ובציר חדא ממקרא והווי להו חמש נמצא ששנה באחת. **לטטפת לטטפת לטוטפות** - דילפינן מינה ארבע בתים לתפילין ואנן בכולהו לטוטפות קרינן נמי אהני קרא כו'. **סברי ב"ה כרבי עקיבא** - דילקיף לה מקרא אחרינא. **כתפי** - שם מקום.

דף לחא.

**התם דל חד לגופיה** - פש להו ארבע. **וחד לסכך** - מאחר שהתחיל לפרש תבניתה פירש סכך עם דפנותיה פשו תלת. **אתאי הילכתא** - שנאמרה למשה מסיני וגרעתה לשלישית כך נאמרה הלכה שהשלישית דייה בטפח היינו דתנן שתים כהלכתן שלישית אפי' טפח. **וטמאה שבועים שבועים** - כתיב נימא נמי אהני מסורת לטפויי פלגא דתוספ' שבועים על שבועיים ואהני מקרא לבצורי פלגא נמצאת מוסיף על שבועי' כ"ח חציו של נ"ו. **בעי' למיתב** - ימי טומאה יולדת נקבה. **שאני התם דכתיב כנדתה** - משמע שלא ירד הכתוב למנין ימים אלא למנין שבועות שהנדה שבוע אחת והיולדת שבועים שאם אתה אומר שבועים הפלגת מתורת נדה הרבה אבל כשאתה אומר שבועים קרבת' לתורת נדה. **ותנא** - דמתני' לא מייתי להא דב"ה כרב הונא אלא מהכא. **וכפר וכפר וכפר** - בשעיר נשיא ושעירה וכשבה שכולן על המזבח החיצון. **מפני הדין** - שחזר חלילה ומלמד על החטאת החיצונה שכל מתנותיה מעכבות לכך נאמרו

אלו להכשיר אם חיסר. **והלא דין הוא** - להכשירה במתנה אחת וקרא למה לי. **נאמרו דמים למטה** - מחוט הסיקרא כל הדמים חוץ מחטאת ונאמרו דמים למעלה מחוט הסיקרא חטאת מה תחתונים כפר במתנה אחת דכתיב ודם זבחך ישפך ומיהו חטאת מהאי קרא לא יליף דלא שייכי ביה לשון שפיכה כי אם זריקה שהיא במתנת אצבע אלא בבנין אב למד מן התחתונים דאף הוא כפר במתנה אחת. **בפנים** - בחטאות הפנימיות. **בחוץ** - בחטאות החיצונות. **לא עשה ולא כלום** - בפירקין ילפינן לה. **חוץ מחוץ** - חטאת מעולה. **דנין חטאת** - החיצונה שהיא חטאת וכתוב בה ארבע קרנות כמו שאמרנו למעלה קרנת קרנת קרנות מחטאת הפנימית שהיא חטאת ונאמרו בה ארבע קרנות כדלקמן למעלה הוא אומר קרן קרנות בפר כהן משיח הרי שנים למטה הוא אומר בפר העדה קרן קרנות ארבע. **ולא יוכיח חוץ** - דשאר דמים חוץ ולא נאמר בהן קרנות. **מיבעי ליה לגופיה** - בכל חד וחד ללמדך שכפר על החטא. **אימא וכפר כו'** - אבל למיעקרינהו לגמרי לא. **א"כ** - דדרשינן כפר אע"פ שנתנן כולן למטה מן החוט. **בטלת תורת קרנות** - הכתובים בחטאת ועל חנם כתיב בה קרנות דהיינו למעלה. **ופרכינן ואי דרחמנא אמר** - דליבטלון בדיעבד מוכפר ליבטלון וכי כתבינהו למצוה כתבינהו. **איזהו דבר שצריך שלשה** - וכפר הוי אומר אלו קרנות וכדאמרין דכל חד וחד מיעט חדא קרן וקם ליה אקרן אחת לעכב דאי כדקאמרת לאשמועינן דאי יהיב כולהו למטה כשר (למטה) ארבע וכפר הוה ליה למיכתב להכשיר ארבע המתנות למטה. **ואימא וכפר אף ע"פ שלא נתן אלא אחת למעלה ושלש למטן** - ולהכי לא כתיבי ארבעה משום דחדא מיהא (לא) מעכבא בלמעלה ותלת איתכשרי למטה אבל למיעקרינהו לא. **הזה ממנו** - מדם פר יום הכפורים בסדר יומא. **אחת למעלה ושבע למטה** - כדכתיב על פני הכפרת קדמה ולפני הכפרת יזה שבע פעמים (ויקרא טז) וקא ס"ד אחת מחצי עביו של כפרת ולמעלה ושבע מחציה ולמטה. **ומשני ההוא כמצליף** - כדמפרש ואזיל. **כמנגדנא** - כאדם המכה מלקות ארבעים ברצועה זו למטה מזו בסמוך ולא שכיון אחת מחציו ולמעלה והשאר מחציו ולמטה והא דקתני האחת חלוקה מהשבע לענין צידוד ידו קתני כדמפרש התם כשהוא מזה למעלה מצדד ידו למטה וכשהוא מזה למטה מצדד ידו למעלה. **הזה על טהרו** - והתנן התם הזה על טהרו של מזבח הפנימי כדכתיב והזה עליו מן הדם וגו' (גם זה שם ויקרא טז).



דף לח.ב.

**מאי לאו אפלגיה דמזבח** - כנגד חצי גובהו ואי אפשר לצמצם שלא יהא מקצתם למעלה ומקצתם למטה. **טיהרא** - צהרים. **לא אגילויה דמזבח** - על גגו של מזבח שהיה מטהרו תחילה מדשן שעליו ומגלה את גגו ועל שמטהרו ומייפהו קרי ליה טהרו כדכתיב וטהרו. **והא איכא שירים** - שנשפכים ליסוד ועיקר המתנות למעלה. **שירים לא מעכבי** - כפרה ואנן בדמים המעכבים קאמרינן דלא מצינו חציין למעלה וחציין למטה. **דאיכא למ"ד מעכבי** - לקמן באיזהו מקומן (דף נב) ועיקר המתנות בקרנות הפנימי דהיינו למעלה והשירים ביסוד מזבח החיצון דהיינו למטה. **בחז מקום** - במזבח אחד. **שתי מתנות שבחטאת מתירות** - כל זמן שלא ניתן שתים לא הותרו אימורין להקטרה ולא הבשר לאכילה. **ומפגלות** - אם נתן שתיהן במחשבת פיגול אבל אחת בשתיקה ואחת במחשבה לא פיגל שאין מפגלין בחצי מתיר. **לתנייה** - להך פלוגתא בעדיות גבי קולי בית - שמאי שכולן נסדרו במשנת עדיות והא נמי קולי ב"ש הוא דלב"ש לא פיגל אלא אם כן חישב בשתיהן ולבית הלל פיגל באחת מהן. **כי איתשיל** - משנה בבית המדרש תחילה ונחלקו עליה בית שמאי וב"ה. **להיתירא איתשיל** - לענין היתר הבשר והאימורין נשאלה שעמד השואל ושאל נתן מתנה אחת בחטאת ונשפך הדם הותרו האימורין והבשר או לא הותרו עמדו בית שמאי ופסלו עמדו ב"ה והכשירו דהוה להו ב"ש חומרא ומינה גמרינן דכיון דאינה מתרת לבדה אינה מפגלת. **אמר רבי יוחנן שלש מתנות** - אחרות שבחטאת אין באות בלילה ואע"פ שאינן מעכבים ולא זריקה גמורה היא מיהו דם נפסל בשקיעת החמה כדלקמן ואין מעלין לגבי מזבח לכתחילה. **באות לאחר מיתה** - אם נתן מתנה ראשונה ומתו בעליה כבר כפר בראשונה ואין שם חטאת גמורה על הדם עוד לפסול משום חטאת שמתו בעליה. **יש מהן כתחלתו** - יש מדברים שבתורת דמים שהשלש מתנות כמתנה ראשונה ויש דברים שהן בתורת שירי הדם. **חוץ** - הזורק אותן בחוץ חייב שהרי ראויים לפנים בתורת זריקה גמורה ואסור ליתנן בלילה דנפסלו מלזרוק והא זריקה היא וזר חייב עליהן מיתה בפנים וטעונות כלי שרת ומתנה אצבע וכיבוס אם ניתז מדם החטאת על הבגד לאחר שנתן במתנה אחת טעון כיבוס כדכתיב ואשר יזה מדמה וגו' כאילו ניתז קודם לכן אבל אם נתן כל מתנותיה ואח"כ ניתז מן השירים אין

טעון כיבוס כדאמרינן בשמעתין אשר יזה פרט לזה שכבר הוזה. **שירים** - חטאת שקיבל דמה בארבע כוסות ונתן מתנה אחת מכל אחד כולן נעשו שירים לישפך ליסוד אף הג' כוסות שירים שלהן כמו הראשונים. **כתחלתו** - כמתנה הראשונה. **מיתה** - באות לאחר מיתה כדאמר לעיל. **לא שריא** - בשר שכבר הותר. **ולא מפגלא** - אם נתן הראשונה בשתיקה והשלש במחשבה לא פיגל וכשר כדתנן במתני'. **ולא עיילא** - אין להם תורת פסול כניסת פנים שאם נתן מתנה אחת בחוץ והכניס השאר להיכל לא נפסל משום חטאת שנכנס דמה לפניו דכתיב לכפר בקודש (ויקרא ו) בראוי לכפרה הכתוב מדבר. **כסופן** - כשירים. **מנא אמינא לה** - דטעונה כיבוס. **ניתו מן הצואר על הבגד אין טעון כיבוס** - כדאמרינן בפרק דם חטאת (לקמן דף צג) אשר יזה בראוי להזאה יצא זה שלא נתקבל בכלי. **מן הקרן** - משנגע בקרן המזבח ניתו על הבגד. **או מן היסוד** - משנשפכו שירים ליסוד ניתו מן היסוד לבגד. **אין טעון כיבוס** - כדאמרינן אשר יזה פרט לזה שכבר הוזה. **הא מן הראוי לקרן** - כל דהו ואפילו שלש מתנות שבחטאות טעון כיבוס. **הא מן הראוי ליסוד** - כגון שירי הדם הראויין לישפך ליסוד. **טעון כיבוס** - בתמיה. **הא מני ר' נחמיה היא כו'** - הא מילתא הש"ס קאמר לה ומסקנא דקושיין היא לאפוקי מדרב פפא כלומר מהא לא איריא טעמא דידך דהא רבי נחמיה היא דאפילו בשירים נמי טעון כיבוס. **שירי הדם** - אף של חטאות החיצונות שהקריבן בחוץ חייב אלמא דם קחשיב להו. **מידי דהוי אאיברים** - דלאו דמים נינהו המעלן בחוץ חייב משום דחזו לפניו.

דף לט.א

[**והתניא** - בניחותא]. **דמים הטעונין יסוד** - היינו שירים שטעון שפיכת יסוד. **מחשבה מועלת בהן** - אם חישב בשפיכתן על מנת לאכול בשר למחר ולקמן רמינן עלה. **ודמים הנשפכין לאמה** - שנפסלו ושופכין אותו לסילון שבעזרה המוציא לנחל קדרון. **כי תניא ההיא** - דמחשבה מועלת בהן. **בשלש מתנות כו'** - וכולה חדא מלתא היא דמסקנא דקושיא היא ולא שנויא כלומר לא תשמע מיניה דשירים טעון כיבוס ואפי' לר' נחמיה דהך ברייתא בשלשה מתנות שבחטאות. **נטענין יסוד** - מצות טעינת יסוד עליהם ששופך שיריהם ליסוד. **ה"ג אלא כי תניא ההיא בדמים הפנימיים** - ולעולם בשירים וכמ"ד לקמן שירים הפנימיים מעכבי הילכך חשיבי לפגל לענין חוץ ולענין כיבוס. **ור'**

**נחמיה היא דאמר** - אף שירים החיצוניים שהקריבן בחוץ חייב ומשום הכי לא מצי לפלוגי בדידה. **דלא מתני ליה תלתא פטורי** - בחיצונים. **לבהדי תלתא חיובי** - דתנא בפנימיות דבשלמא בכיבוס ובמחשבה מצי לפלוגי אבל בהעלאת חוץ לא מצי למיתנייה. **רבינא אמר** - הא דפרכת לעיל וליטעמיך מן היסוד הוא דאין טעון כיבוס הא מן הראוי ליסוד כו' לאו פירכא היא דמן הקרן מן הקרן ממש קאמר הא מן הראוי לקרן כגון שלש מתנות שבחטאת טעון כיבוס כדרב פפא והא דתנן בהו מן היסוד לאו מן היסוד ממש דתידוק מינה הא מן הראוי ליסוד טעון כיבוס ותקשה לך אלא מן הראוי ליסוד קאמר ואשמעינן דמשכלתה זריקה אין השירים טעון כיבוס דאילו מן היסוד ממש לא איצטריכא ליה דהשתא מן הקרן אמרת לא מן היסוד מיבעי. **ואימא אידי ואידי ראוי** - וקמ"ל דיש לך ראוי לקרן ואין טעון כיבוס ואיזה זה שלשה מתנות שבחטאת. **ראוי לקרן אמרת לא** - משנתן מתנה ראשונה ממעטת לכוליה דם מכיבוס. **ראוי ליסוד** - דכבר נגמרו מתנותיו מיבעיא ליה למיתני בתמיה הא מקמייתא אידחי ליה מכיבוס. **אלא ודאי מן הקרן קרן ממש** - אבל הראוי לקרן כל זמן שלא גמר מתנותיו טעון כיבוס והדר אשמעינן דמן הראוי ליסוד אין טעון כיבוס ולמעוטי שירים דאי מן היסוד ממש לא איצטריכא ליה. **ועשה כאשר עשה** - בפר העלם דבר לאחר שפי' בו כל מתנות דמו שנה לכתוב ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת וגו' ומקרא שאינו צריך הוא שהרי כל עבודותיו נתפרשו חוץ מיותרת הכבד ושתי הכליות שהוא צריך ללמוד מפר כהן משיח האמור למעלה הימנו והא ליכא למימר דלהכי הדר ואקשינהו להא מלתא דהאי קרא כתיב ביה כפרה וכפר עליהם וגו' ואימורין לא מעכבי כפרה אלא כולה לדרשא וסרסו דע"כ לא מצי למימר כדכתיב כאשר עשה לדם הפר דמשמע מאחרינא יליף דלא חסר מידי דניבעי למילפיה אלא ועשה כאשר עשה לכפול באזהרת הזאות שלו והכי משמע כאשר עשה (לו) כאשר כתבתי לך כל עשיותיו ושנה עליהם לעכב שאם חיסר כו' כן שמעתי במנחות. **מתן שבע** - על הפרכת שמעכבות בכל מקום לקמן מפרש. **מתן ארבע** - שאין מעכבות בחטאת החיצונה כדאמרין לעיל מניין שמעכבות בקרנות הפנימי ולקמן פריך למה לי קרא האי כפילא ועשה כאשר עשה נמי עליהו קאי דהא אינהו נמי בהדיא כתיבו. **תלמוד לומר כן יעשה לו** - חזר וכפל ואם אינו לענין מתן שבע תנהו לענין מתן ארבע. **לפר זה פר יום הכפורים** - להשוותו לפר העלם דבר ולקמיה מפרש למאי

הילכתא.

דף לט.ב.

**כאשר עשה (לדס) לפר** - לאו כאשר עשה קדריש שהרי כבר סירסו ודרשו אלא לפר קדריש. **זה פר כהן משיח** - האמור בפרשה העליונה ולא נכפל לכך חזר והקישן יחד שלימד עיכוב חיסור מתנותיו מזה. **אלו שעירי עבודת כוכבים** - להביאן בדין פר העלם דבר ליטעון הזיה על הפרוכת ועל מזבח הזהב ולישרף חוץ לשלש מחנות לפי שבמקומו לא נתפרשו הלכותיו בפרשת שלח לך. **יכול שאני מרבה שעירי הרגלים וראשי חדשים** - להיות פנימים ונשרפין. **ת"ל כן יעשה לו** - לזה ולא לאחר. **מרבה אני שעירי עבודת כוכבים** - לתורת פר העלם דבר. **שמכפרין על עבירת מצוה ידועה** - כמותו ששניהם באין על חטא הידוע ומוציא אני של רגלים שלא היו שוין לו שהרי אין דומין לו בכפרתו שאלו באין על טומאת מקדש וקדשיו שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף שנטמא ונכנס למקדש ואינו מכיר ולא הודע לו לא טומאתו ולא כניסתו כדאמרינן בשבועות (דף ב). **וכפר** - וכפר מכל מקום. **אע"פ שלא סמכו** - עליו זקנים. **ונסלח אע"פ שלא נתן שירים** - ליסוד מזבח החיצון דלא תימא הואיל וכתיבא בה בהדיא כפילה דועשה כאשר עשה נמי עלייהו קאי הילכך מעטינהו קרא. **שמעכבות בכל מקום** - כדמפרש לקמיה בפרה ובנגעים. **סמיכה לא מעכבת בעלמא** - כדאמרינן בפרק קמא וסמך ונרצה וכי סמיכה מכפרת וכו'. **שפיכת שירים לא מעכבא** - בחטאת החיצונה לדברי הכל.

דף מ.א.

**בפרה** - והזה אל נכח פני אהל מועד וגו' וכתב חוקה לעיכובא. **בנגעים** - בלוג שמן של מצורע והזה מן השמן באצבעו וגו' וכתיב זאת תהיה תורת המצורע (ויקרא יד) וכל הווייה עיכובא. **דכתיבן** - בהדיא. **וכפילן** - ועשה כאשר עשה. **מתן ארבע נמי כתיבן בהדיא וכפילן** - דועשה כאשר עשה אכולה מילתא קאי ומהיכא תיתי למעוטינהו. **לא נצרכא אלא לר"ש** - דאמר לא כתיב ביה אלא שתים ושתים אחרות בהיקשא דהאי קרא איתקוש פר כהן משיח ופר העלם דבר כדאמרן לפר זה פר כהן משיח הילכך אי לא דהדר כפלינהו לא הוו כפולין. **למעלה** - בפר כהן משיח. **למטה** - בפר העלם. **קרן קרנות** -

מדמצי למיכתב קרן וכתב קרנות הויה שתים דאית ליה לר"ש יש אם למקרא וחוזרים ומלמדים זה מזה בהיקש. **הרי הוא אומר** - בשניהם על קרנות מזבח קטרת סמים אשר לפני ה' אשר באהל מועד והאי באהל מועד יתירא הוא דהא כתיב אשר לפני ה' ולמדך על כל הקרנות שבתוך ההיכל צריך ליתן. **סמיכה ושפיכת שירים** - לא נאמרו בפרשת אחרי מות. **ת"ל כן יעשה** - לרבות פר יוה"כ לסמיכה ושירים דהא פר יוה"כ בהאי קרא כתיב כדאמר לפר זה יוה"כ. **והאמרת לפר כו'** - וכיון דאיתקש להאי איתרבו להו סמיכה ושירים בהיקשא ולמה לי תו כן יעשה. **ס"ד אמינא** - כי איתקש לעבודה דמעכבא כפרה הוא דאיתקש כדכתיב וכפר בהאי קרא ולרבויהי בי' את בדם וטבילה כדמפרש לקמן. **נפחתה** - תקרת עלייתו וגגו תו לאו אהל הוא. **מאשר** - נפקא ליה ארבע קרנות מאשר דמצי למכתב אשר לפני ה' באהל מועד למה לי [למיהדר] למיכתב אשר אלא על כל הקרנות אשר באהל דהאי אשר בתרא משום מזבח לא איצטריך למיכתביה. **לר' יהודה נמי** - אע"ג דכתיבי מתן ארבע בהדיא וכפילן בועשה כאשר עשה. **איצטריך** - כן יעשה לרבויהו שיעכבנו. **סד"א מידי דהוה אסמיכה ושירי הדם** - דפר העלם גופיה דכתיבן וכפילן ולא מעכבי כדאוקימנא עילויהו מיעוטא דוכפר ונסלח משום טעם דאין מעכבות בכ"מ. **מתן ארבע** - שאין מעכבות בחטאת החיצונה נמי לא ליעכבו דנימעטו נמי מוכפר ונסלח. **קמ"ל** - (דלענין סמיכה ושירים שאין מעכבין בכ"מ קא חשיב להו כפרה) דאילו סמיכה ושירים אפילו עקרינהו לגמרי לא מעכבי ואילו מתן ארבע חדא מינייהו מעכב בחטאת החיצונה הילכך מייתנין לכולהו לעיכובא מוכן יעשה. **למאי הילכתא לעכב** - דהא לא כתיבן וכפילן ביה ואיצטריך לאקשויהי. **פשיטא** - [לא] גרסינן גבי פר יוה"כ. **לעכב** - שיהו כל המתנות מעכבות. **חוקה כתיב** - בסוף פרשת אחרי מות והיתה זאת לכם לחוקת עולם וגו'. **לרבי יהודה** - בפ' הוציאו לו (יומא דף ס). **דאמר דברים הנעשין בבגדי לבן מבפנים** - מתנות וקטרת שעל בין הבדים. **הקדים מעשה לחבירו לא עשה ולא כלום** - דחוקה עלייהו כתיב. **אבל דברים הנעשין בבגדי לבן מבחוץ** - כגון מתנות פר ושעיר שעל הפרכת. **הקדים שעיר לפר מה שעשה עשוי** - דחוקה לאו עלייהו כתיב והתם מפרש טעמייהו. **אימא מדכסדרן לא מעכבי** - אלמא חוקה לאו עלייהו קיימא מנין הזאות גופייהו נמי לא ליעכב אם חסר מהן. **קמ"ל** - היקשא דהכא. **ומי מצית אמרת הכי** - דלר' יהודה עיכובא מהכא יליף. **וכלה מכפר** - קרא יתירא הוא דלא

הוה ליה למיכתב אלא והקריב את השעיר החי. **אם כיפר** - כפרה המעכבת בשאר מקומות כגון מתנת דמים מתן שבע ומתן ד'. **כילה** - אע"פ שלא שפך שירים ליסוד מזבח חיצון. **מפני מה לא נדרוש** - המקרא כסדר מכתבו ונאמר אם כילה הכל אפילו שפרכת שירים כיפר. **ואם לא כילה לא כיפר** - והכי מפרש בסדר יומא דשיריים מעכבין איכא בינייהו אלמא עיכוב לר' יהודה מהכא נפקא. **לא נצרכא** - האי דמקיש פר יוה"כ לפר העלם דבר ולפר כהן משיח. **אלא לאת בדם וטבילה** - דבפר כהן משיח כתיב וטבל הכהן את אצבעו בדם ואי קשיא בהאי

דף מ.ב.

קרא פר יום הכפורים לפר העלם הוא דאיתקש דבדידיה קא מישתעי קרא ובפר העלם לא כתיב את בדם וטבילה הא אמרן כאשר עשה לפר זה פר כהן משיח אלמא לפר כהן משיח נמי איתקוש ובפר יום הכפורים לא כתיב את ולא כתיב טבילה ולא כתיב בדם דהכי כתיב ולקח מדם הפר באצבעו ואקשינ' להאי ללמד הימנו הילכות ריבוייא של את והילכות בדם וטבילה כדמפרש. **[להכשר אמין]** - תמן תנינן (חולין נה) היא האם היא טרפחת היא שלפוחית וכל שלפוחית היא וושיא"ה כעין אותה של דג כדאמרינן במסכת ע"ז בשליפוחה גבי עוברי דגים ואם של בהמה כולה עשויה אבעבועות תשובת מורי. **את להכשיר אמין שבאצבע** - שאם עלתה - לו אם באצבע שקורין וושיא"ה כמו ניטלה האם דאלו טריפות (חולין ד' נד) לא הויא חציצה דאיתרבי מאת אצבעו את הטפל לאצבעו. **בדם שיהא בדם שיעור טבילה מעיקרא גרסינן** - משעת קבלה ראשונה למעוטי קבל פחות מכדי טבילה בכלי זה ופחות מכדי טבילה בכלי זה ועירבן והכי מפרש לה במנחות (דף ז) ולקמן בפרק דם חטאת (דף צג) ויליף מבדם מדקרינן וטבל בדם ולא קרינן בדם משמע בדם שהיה כבר משעה ראשונה. **מספג** - מקנח בדופני הכלי כן שמעתי במנחות. **הכי גרסינן הוה אמינא אף על גב דליכא שיעור טבילה מעיקרא** - אלא שיהא בו עכשיו. **אפילו מספג** - דאשיעורא בעלמא הוא דקפיד קרא. **מזבח קטרת הסמים למה לי** - השתא דדרשת אשר באהל מועד על כל האמור כו' מזבח קטרת הסמים מאי דרשת ביה דהאי יתירא דהא כתיב אשר לפני ה'. **שאם לא נתחנך כו'** - אם אירע פר העלם בעוד המזבח חדש שלא הקטירו עליו קטרת מעולם. **תניא כוותיה דרב פפא** -

דהיקשא לאת בדם וטבילה אתא. **לכל האמור בענין** - הכל בכלל את בדם וטבילה. **קל וחומר** - כלומר אין צריך להביא פר יום הכפורים לכאן דמקל וחומר נפקא שכל דרכי פר העלם בו. **ומה במקום שלא הושווה קרבן לקרבן** - שאין הבהמות ממין אחד ולקמן מפרש מאי היא. **הושוו מעשים למעשים** - מעשה עבודותיהן שוין של זה לשל זה. **מקום שהשוה קרבן לקרבן** - כגון פר יום הכפורים ופר העלם ששניהם מין אחד אינו דין שיהא עבודותיהן שוות לעבודות שהצריך הכתוב לשניהן כגון הזאות שבהיכל ושבמזבח יהו מעשי עבודותיהן שוין לאת בדם וטבילה. **אלא מה תלמוד לומר לפר זה פר העלם** - ולקמן פריך מאי קאמר הא קרא בדידיה קאי. **לפר** - כאשר עשה לפר זה פר כהן משיח בא להקישו לזה לפוסלו בחיסור מתנות כדפרישית לעיל דבפר כהן משיח לא נכפלו וצריך ללמוד מזה. **אילימא דפר ושעיר של יום הכפורים** - שלא הושוו הבהמות שזה פר וזה שעיר הושוו מעשים של זה למעשים של זה שכל עבודותיהן שוות מקום שהושוו קרבן לקרבן כגון פר כהן משיח ופר יוה"כ דשניהן מין אחד אינו דין כו'. **מה לפר ושעיר של יוה"כ** - דין הוא שיושוו מעשה עבודותיהן שהרי נכנס דם שניהם לפני ולפנים ואין חילוק ביניהם תאמר שיושוו פר העלם ופר יום הכפורים בעבודות האמורות בהן שלא הושוו בכניסה לפני ולפנים שזה נכנס וזה לא נכנס. **אלא פר העלם ושעירי עבודת כוכבים** - שהושוו מעשיהם דאמרן לעיל החטאת לרבות שעירי עבודת כוכבים ואף על פי שלא הושוו קרבן לקרבן דהאי פר והאי שעיר. **שכן שניהם מכפרין על עבירות מצוה ידועה** - לפיכך הושוו מעשיהם תאמר שיושוו מעשה פר העלם ומעשה פר יום הכפורים שכן לא הושוו בכפרתן שזה מכפר על עבירת מצוה שאינה ידועה וזה מכפר על ידועה כדאמר בשבועות (דף ב) על שיש בה ידיעה בתחילה ואין בה ידיעה לבסוף שכשנטמא ידע שנטמא ונעלמה ממנו טומאה ונכנס למקדש ושוב לא נודעה לו כניסתו שעיר הנעשה בפנים על ישראל ופר על כהנים תולה עד שיוודע לו ויביא בעולה ויורד.

דף מא.א

**הושוו מעשים למעשים למאי דכתיב בהו** - שפירש הכתוב בהזאות הכתובות בהן לא שינה את זו מזו אלו על הפרכת ואלו על הפרכת אלו על הקרנות ואלו על הקרנות אלו באצבע ואלו באצבע ואע"ג דלא כתיב ביה בשעיר את

בדם וטבילה אין זה שינוי דאיכא למימר לא פירש את הכל דהא במה דפריש לא שני ואם זה נכנס לפניו וזה לא נכנס לפניו וזה טעון שמנה הזאות וזה טעון שבע מיהו למאי דכתיב בהו לא שינה אם ריבה עבודות בזה יותר מזה מכל מקום מעשה עבודות שהצריך לשניהם לא שינה. **מקום שהשווה קרבן לקרבן דהאי פר והאי פר אינו דין** - שיושו מעשה עבודות השוות בשניהן כגון הזאות דפרכת ושל מזבח הזהב. **ה"ג ואתא ליה פר יוה"כ לאת בדם וטבילה מפר משיח** - בהאי ק"ו כדאמרן. **ואתי ליה שעיר יוה"כ נמי** - לאת בדם וטבילה משעירי עבודת כוכבים בק"ו מה במקום שלא הושווה קרבן לקרבן דפר העלם ושעיר של יוה"כ הושוו מעשים המפורשים בשניהם שלא שינה בפ"י עבודות השוות בהם כגון הזאות דהיכל מקום שהושווה קרבן לקרבן כגון שעיר יוה"כ ושעירי עבודת כוכבים אינו דין שיושו מעשים למעשים וילמד סתום מן המפורש שעיר של יוה"כ משעירי עבודת כוכבים. **וכי דבר הלמד בהיקש** - כגון שעירי עבודת כוכבים לא למדנו בהן את בדם וטבילה אלא בהיקשא שהוקשו לפר כהן משיח וחוזרין ומלמדין את בדם וטבילה על שעיר יוה"כ כדאמר בק"ו. **אמר רב פפא** - האי לפר דמוקי רבי ישמעאל בפר העלם משום דלקמן בעינן אגמורי פר העלם ביותרת הכבד ושתי הכליות לשעירי עבודת כוכבים בהיקשא דחטאתם על שגגתם ופר העלם דבר בגופיה לא כתיב יותרת ושתי כליות אלא ואת כל חלבו יקריב ממנו ובהיקשא (להאי קרא) גמר להו מפר כהן משיח דכתיבי ביה להכי איצטריך לפר יתירה לפר העלם לכפול בהיקשא שנייה דהא בלאו הכי איתקש דהאי קרא ביה קאי וכתוב כאשר עשה לפר זה פר כהן משיח וחזר וכפל ועשה לפר זה פר העלם לכפול בהיקשו ללמד ממנו יותרת דליהוי האי היקש שני במקום כתיבה בגופו דלא ניהוי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקשא דקיימא לן לקמן באיזהו מקומן (דף מט) דאין למדין בקדשים למד בהיקשא מן הלמד בהיקש. **והם הביאו את קרבנם וגו'** - בפרשת קרבנות עבודת כוכבים כתיב בשלח לך ומקרא יתירא הוא לדרשא דמה לו לכתוב זאת ונסלח להם כי שגגה היא והם הביאו את קרבנם לכתוב ונסלח להם ונשתוק אלא משום דבעי לאקושי שעירי עבודת כוכבים דמשתעי ביה קרא לפר העלם להקטרת אימורים כדכתיב קרבנם אשה לה' היינו אימוריהם ואקיש חטאתם לשגגה. **חטאתם אלו שעירי עבודת כוכבים** - דעלייהו קאי. **שגגתם זה פר העלם** - דכתיב ביה (ויקרא ד) ואם כל עדת ישראל ישגו אמרה



תורה חטאת דעבודת כוכבי' זו הרי היא כשאר שגגתם דשאר עבירות לענין אישים. **ושגגתם מהיכן למד** - הקטרת האישים שלה לא בהיקש מפר כהן משיח בתמיה והיאך חוזר ולמד בהיקש ת"ל ועשה לפר זה פר העלם חזר וכפל בהיקשן כדאמרן לעיל למיהוי כמאן דכתיב בגופו. **תיפוק ליה** - יותרת הכבד לשעירי עבודת כוכבים. **מקרא קמא** - דאקשינן לעיל לפר העלם. **דאמר מר החטאת אלו שעירי עבודת כוכבים** - למה לי תו הך דחטאתם על שגגתם. **סד"א הני מילי** - דאיתרבו שעירי עבודת כוכבים לדין פר העלם להזאות דכתיבן בגופיה בהדיא אבל ליותרת וכליות לא.

דף מא.ב

**קמ"ל** - דחטאתם על שגגתם דלענין אשה לה' נמי איתקוש. **והא תנא לרבות פר יוה"כ לכל הענין קאמר** - אלמא כולה מילתא יליף מינה ואפילו עיכובא ואת אמרת לאת בדם וטבילה. **תנאי היא תנא דבי רב מרבי הכי** - כל ת"ר קרי תנא דבי רב ההיא מתני' קמיינתא לא מרבי ליה אלא לאת בדם וטבילה ועיכובא נפקא ליה מחוקה ולרבי יהודה מאם כלה כפר. **ותנא דבי רבי ישמעאל** - הך תנא בתרא דאמר לכל האמור בענין מתניתין דבי רבי ישמעאל היא שנשנית ונסדרה בבית מדרשו של ר' ישמעאל וסידרו בה תנאים הרבה כמו שסידרו רבי חייה ור' אושעיא. **על אוהבו** - ציבור. **מיעט בסרחונו** - קיצר בדברים. **מפני מה נאמרה פרכת הקדש** - גרס בפר כהן משיח כתיב את פני פרכת הקדש ובפר העדה כתיב את פני הפרכת. **פמליא שלו** - כניסת חבורת עצתו ומהמסכימים לדעתו אשר דברי סתרו אליהם ואם רובה סרחה אין פמליא שלו קיימת הרי הוא מסולק מחיבתם ומכניסתם במקצת ואין לבו גס בהן כבראשונה ה"נ כיון דרוב ציבור [סרחה] כביכול אין כאן קדושה. **פיגל בקומץ ולא בלבונה** - בהקטרת המנחה שני מתירין יש הקומץ והלבונה ואם הקטיר את האחד במחשבת פיגול והאחד בשתיקה. **ר"מ אומר פיגול** - כדמפרש טעמא לקמן. **כגון שנתן את הקומץ במחשבה** - תחילה ואחר כך הלבונה בשתיקה וה"ה אם נתן לבונה במחשבה תחילה ואחר כך קומץ בשתיקה וטעמא משום דעל דעת ראשונה עשה ונמצא מפגל בכל המתיר ורבנן סברי על דעת ראשונה לא אמרינן אלא אם כן אמר אף בשני וכל מחשבה דקדשים מוציא בפה הוא אבל ראשונה בשתיקה ושניה במחשבה דאין כאן אלא מחשבת חצי מתיר [מודה ר"מ] דלא פיגל אלא פסל. **מדקתני**

- מתניתין. **לפיכך אם נתן כולן כתקנן** - וקס"ד היינו שתיקה. **ואחת שלא כתקנה** - במחשבת חוץ לזמנו. **פסול ואין בו כרת** - שלא חישב אלא בחצי מתיר דכולן מעכבות בו וכולן מתירות ואין פיגול עד שיפגל בכולן. **הא אחת שלא כתיקנה** - הראשונה במחשבה והשאר בשתיקה פיגול דאמרינן על דעת הראשונה עשה והוה לי' מחשבה בכוליה מתיר. **הא אמרינן אין מפגלין בחצי מתיר** - כדקתני בהדיא עד שיפגל בכל המתיר ואפי' ראשונה במחשבה ושניה בשתיקה משמע אלמא לית להו על דעת ראשונה עשה. **אפילו כדקתני נמי** - ראשונה בשתיקה ואחרונה במחשבה ליהוי פיגול אלמא מדשני ליה בין ראשונה בשתיקה לראשונה במחשבה שמע מינה טעמא משום דעשה על דעת הראשונה הוא. **כתיקנה לפיגול** - הראשונות במחשבות דחוץ לזמנו ואשמעינן דלא אמרינן על דעת הראשונה עשה. **והא מדקתני ואחת שלא כתקנה** - ולא קתני כולן כתיקנן חוץ מאחת מהן או ואחת בשתיקה שמע מינה כתקנן דאמר להכשירו הוא דאי במחשבה ולפיגול היכי מקרי לה להך דשתיקה שלא כתיקנה הא לא חשיב בה מידי ולא קילקל מחשבתו ראשונה דניקרייה שלא כתיקנה לפיגול. **אמר רבא** - לעולם כתקנה לפיגול ורבנן היא ולר"מ לא תשמע מינה מידי ושלא כתקנה דאחרונה נמי שלא כתקנה לפיגול קאמר וכגון שנתנו במחשבת חוץ למקומו המוציאה מידי פיגול. **ורב אשי אמר מחשבה שלא לשמו** - נמי קרי שלא כתקנה לפיגול דהא חטאת היא ומחשבה שלא לשמו פוסלת בה ומוציאה מידי פיגול. **ה"ג מכלל דכי לא עביד לה חוץ למקומו ושלא לשמו מיחייב** - מדלא קרי לה תנא פסול אלא בשחישב שלא כתיקנה ואוקימנא בשלא לשמו או חוץ למקומו מכלל דכי לא עביד לה הכי אלא בשתיקה דחייב כלומר הוי פיגול לחייב על אכילתו כרת אלמא על דעת ראשונה עשה א"כ לאו כרבנן מצית לאוקמי. **ה"ג איידי דתני רישא פיגול וחייבין עליו כרת תנא סיפא פסול ואין בו כרת** - ולא גרסינן אלא כלומר לעולם כתקנן לפיגול ושלא כתיקנה חוץ למקומו וה"ה נמי דאם נתן בשתיקה לא פיגל והאי דנקט שלא כתיקנה איידי דתנא רישא בחיצונות נתן את הראשונה חוץ לזמנה ואת השניה חוץ למקומו פיגול וחייבין עליו כרת ודוקא נקט חוץ למקומו לאשמועינן רבותא דלא אתיא מחשבת חוץ למקומו דשניה ומפקא לה מידי פיגול משום דהוקבע בפיגול ראשונה שמתנה אחת מתרת ומפגל בהן תני נמי סיפא בפנימיות דכה"ג אתיא מחשבה שניה ומפקא ליה מידי פיגול אע"ג דלא צריך למתניה דהא בלאו הכי נמי לא הוה

מיקבע. **בד"א כו'** - בתוספתא דזבחים היא בד"א דבמתנה אחת פיגל. **בדמים**  
- החיצונים שמתנה אחת מתרת ומפגלת בהן.

דף מב.א

**אבל בדמים הפנימים כגון ארבעים ושלוש של יום הכיפורים** - אחת למעלה  
ושבע למטה על בין הבדים מדם הפר וכנגדן מדם השעיר הרי ט"ז וכנגדן על  
הפרכת הרי ל"ב וארבע על קרנות מזבח הפנימי משניהם כאחד מעורבין  
כדכתיב (ונתן) [ולקח] מדם הפר ומדם השעיר (ויקרא טז) שיהו מעורבין הרי  
ל"ו ושבע הזאות על טהרו הרי מ"ג. **פיגל בין בראשונה** - במתנות שלפני  
ולפנים. **בין בשניה** - על הפרכת. **בין בשלישית** - על מזבח הזהב. **קתני מיהת**  
**בין בשניה** - דמשמע לא בראשונה. **ופליג** - וקאמר ר"מ פיגול ואין כאן משום  
דעת ראשונה אלא דקסבר מפגלין בחצי מתיר ותיובתא דר"ל. **כגון שפיגל**  
**בשחיטה** - הא דקאמר ר"מ פיגל בשניה פיגול כגון שנשפך הדם לאחר שגמר  
מתנות שבפנים וקי"ל בסדר יומא (דף ס) יביא אחר ויתחיל בהיכל וכששחט  
את השני פיגל בשחיטתו וקאמר ר"מ דההוא פר הוי פיגול שהרי פיגל בו  
בעבודה שלמה. **רבי אליעזר היא** - דאפילו בהעלאת חוץ פוטר בשני מתירין  
אלמא לאו עבודה היא כלל עד שיגמור כל העבודה ואע"ג דהקטרת כזית הוה  
הקטרה כדקתני התם וכולן שהקריבן בפנים ושייר מהן כזית והקריבו בחוץ  
חייב אפילו לר' אליעזר מיהו היכא דלא גמר עבודה הוא לא חשיב לה לחיובי  
עליה בחוץ ה"נ אע"ג דשחיטה עבודה שלמה היא כיון שאין העבודה נגמרה  
בשעיר זה לבדו שאינו בא אלא להשלים ועבודה אחת היא שנעשית בשנים  
ושלוש שחיטות אין השחיטה חשובות לפגל. **והא אמר רבא** - לקמן בפ'  
השוחט (דף קי) דקתני הזורק מקצת דמים בחוץ חייב - ולא פליג רבי אליעזר  
ואמר רבא עלה בגמרא מודה רבי אליעזר בדמים שאם נותן במתנה אחת  
מחטאות הפנימיות חוץ לעזרה חייב ואע"פ שכולן עבודה אחת הן לעכב  
ואיכא למימר דאין כאן אלא חצי העבודה דומיא דקומץ או לבונה חייב  
הואיל וכנגדה לפני ולפנים מתקבלת היא שאם נתן מתנה אחת בפנים ונשפך  
הדם מביא דם אחר ומתחיל ממקום שפסק לר' אליעזר. **דתנן ר' אליעזר ור'**  
**שמעון** - פליגי אתנא קמא דאמר נתן מקצת מתנות שבפנים ונשפך הדם  
יביא דם אחר ויתחיל בתחילה הואיל ולא גמר אותה כפרה ר' אליעזר ור'  
שמעון [אומרם] כו' אלמא עבודה היא ואי פיגול לחיוב חוץ קא מדמית לא

מיבעיא בשחיטה דהוה פיגול אלא אפילו פיגל במתנה אחת לר' אליעזר פיגול היא. **אלא אמר רבא** - לעולם בשפיגל בהזאות ודקשיא לך קתני פיגל בשניה או בשלישית וקס"ד דבראשונה שתק וקאמר ר' מאיר פיגול הוא דהכא במאי עסקינן כגון שפיגל בראשונה ושתק בשניה וחזר ופיגל בשלישית ולעולם טעמא דר"מ משום דקסבר שתיקה השניה על דעת מחשבה הראשונה נעשית כר"ל. **ה"ג מה"ד אמרינן אי ס"ד כל העושה על דעת הראשונה עושה מיהדר פיגולי בשלישית למה לי קמ"ל** - כלומר והאי דנקט חזר ופיגל בשלישית רבותא אשמעינן דאע"ג דחזר ופיגל בשלישית אמרינן דשתיקה שניה נמי על דעת מחשבה קמייתא יהבה. **דמהו דתימא** - אי על דעת ראשונה הואי שתיקה שניה אמאי לא עבד נמי שלישיית בשתיקה. **קמ"ל** - דלא אמרינן הכי וגירסא הכתוב בספרים (ואי) אמרינן אי ס"ד כו' לא שייך למיגרס הכא הכי דהא מהדרינן לתרוצה אליבא דריש לקיש דאמר טעם דר"מ משום דעת ראשונה הוא ואם תאמר האי אם ס"ד אליבא דרבנן נקט למימר טעמא דרבנן משום הכי הוא לאו מילתא הוא דהא לריש לקיש אליבא (דרב) (מסורת הש"ס: [דרבנן]) אפילו לא חזר ופיגל בשלישית לית להו לרבנן על דעת ראשונה עושה ובמנחות (דף טז) הוא דגרסינן לה הכי דהתם לרב אותיבנה מהא מתני' דאוקי פלוגתייהו בנותן ראשונה בשתיקה ושניה במחשבה ובמפגלים בחצי מתיר פליגי אבל בנותן ראשונה במחשבה ושניה בשתיקה אפילו רבנן מודו דפיגל דאמרינן על דעת ראשונה עשה ואותיבנא מהא דקתני בין בראשונה ומשמע לא בשניה וקאמרי רבנן לא פיגל ושני רבא אליבייהו כגון שחזר ופיגל בשלישית דאמרינן אי ס"ד על דעת ראשונה. **אלא אמר רב אשי כו'** - בהא נמי גרס מהו דתימא אי ס"ד כו' קמ"ל וגירסא שבספרים דלא גרסינן מהו דתימא במנחות (שם טז) איתא ולא שייך למיגרס הכא הכי. **אלא אמר רב אשי** - כגון שפיגל והוציא פיגול בשפתיו בראשונה ובשניה ובשלישית וברביעית לא פיגל כדקתני בהדיא בין בראשונה כו' ולא קתני רביעית ובהזאות של טיהרו שתיק ולעולם טעמא דר"מ משום דעת ראשונה הוא ורבותא אשמעינן דאע"פ שלא שתק אלא בזו אמרינן על דעת ראשונה עשאה דמהו דתימא אי ס"ד על דעת הראשונה עושה למה לא שתק בשניה ובשלישית ויעשה על דעת ראשונה קא משמע לן דלא אמרינן הכי ועוד לא גרסינן.

דף מ.ב.ב.

**והא בין בין קתני** - דמשמע או בזו או בזו. **אמר מר כו'** - אמאן דמהדר לאוקומי טעמא דר"מ משום מפגלין בחצי מתיר קפריך נהי נמי דבעלמא בקומץ ולבונה איכא למימר מפגלין בחצי מתיר אלא בחצי זריקה היכי אמר ר' מאיר פיגל. **מכדי כרת לא מיחייב (הא וכו')** **עד שיקרבו כל מתיריו** - שתיכלנה עבודותיו. **דאמר מר** - בפ' שני (לעיל זבחים דף כח). **כי הדר מדי בהיכל מיא בעלמא קא מדי** - ונמצא שלא זרק דמו דהא מתנה אחת מהן מעכבת דבשלמא מפגל בשחיטה אע"ג דפסליה והדר זרק ליה או במחשבה או בשתיקה כיון דפיגל בעבודה ושוב לא הוציא בו מחשבת פסול אחר אע"פ שזריקת דמו דם פסול הוא כיון דרבי רחמנא פיגול בשחיטה כדאמרן בפרק ראשון דזבחים (לעיל יג) בדברים המביאים לידי אכילה הכתוב מדבר ע"כ בהכי אמר רחמנא לפגול וזריקה זו כמו שהיא מרצה לפיגולו וכן לרבנן דבעו מחשבה בכוליה זריקה ולמאן דמוקי נמי טעם דר"מ משום דעת ראשונה ופיגל בכל העבודה בכה"ג אמר רחמנא לפגול דלא משכחת לפגול בזריקה אלא בהכי אלא למ"ד טעמא משום חצי מתיר אין כאן זריקה כיון דלא גמרה מחשבת פיגול ועשה סופה לדעת כשרה זיל הכא חצי עבודה היא וזיל הכא חצי עבודה היא. **משכחת לה** - הא דקאמר ר"מ פיגול. **בארבעה פרים** - פיגל בין הבדים בכל מתנותיו ונשפך הדם ושחט אחר והזה על הפרכת ואחד על הקרנות ואחד לטיהרו של מזבח וכיון דקיימא לן בסדר יומא (דף ס) כולהו כפרה בפני עצמו ואי עבדינהו כהלכתן מתכשרה עבודה בהכי אפילו לרבנן דפליגי עליהו דר' שמעון ור' אלעזר בנשפך הדם באמצע מתנות בהא מודו דאין צריך לחזור ולהזות במקום שגמר כל הזאותיו כדאמרין התם הלכך הכא נמי פיגל שהרי קרבו מתיריו של כל אחד ונגמרה העבודה בחבירו אבל בפר אחד מודה ר"מ דלא פיגל משום דלא גמר זריקה מעולם. **לפיגולו מרצה** - כי היכי דאם חשב בשחיטה קרי לה לזריקה דם הפסול הזה קרבו מתיריו לרצות לפיגולו כי חשיב ליה בחצי זריקה נמי ושתק בחציה כל זמן שלא עירב במחשבה אחרת הוי ריצוי לפיגול. **הא כמ"ד כו'** - פלונתא פלוגתא דר' יאשיה ור' יונתן היא (יומא דף נז) במתן הקרנות ולקח מדם הפר ומדם השעיר חד אומר שיהו מעורבין וחד אומר מזה בפני עצמו ומזה בפני עצמו. **והא** - דקתני ארבעים ושבע כמ"ד אין מערבין את הדמים למתן קרנות (והווי תמני). **שירים** - שפיכת שירים ופלוגתא דר' עקיבא ור' יהודה היא לעיל (זבחים דף מ) אם

כלה כפר כו'. **בד"א כו'** - בתוספתא דמנחות קתני לה בד"א שהמנחה נפגלה בעבודה אחת בקמיצה או במתן כלי ובהילוך שאין שם אלא עבודת מתיר אחד שאין קמיצה ומתן כלי בלבונה והילוך במנחות (דף טז) מפרש ליה דלא שייך בלבונה. **בא לו להקטרה** - שהיא עבודת שני מתיריו נתן כו' אלמא אפילו ראשונה בשתיקה ושניה במחשבה קאמר ר' מאיר פיגל אלמא מפגלין בחצי מתיר ותיובתא דר"ל. **אימא וכבר נתן לבונה במחשבה** - הלכך שניה שבשתיקה על דעת ראשונה עושה. **דהיינו קמייתא** - דראשון במחשבה הא תנא ליה נתן את הקומץ במחשבה ואת הלבונה בשתיקה למה לי למיהדר למיתני או את הקומץ בשתיקה וכבר נתנה לבונה במחשבה מה לי להקדים קומץ מה לי לבונה. **ועוד הא תניא** - בברייתא אחריתי או שנתן את הקומץ בשתיקה ואחר כך נתן לבונה במחשבה קשיא. **מתני' אלו דברים שאין חייבין עליהן** - כרת באכילתן משום פיגול. **הקומץ** - אם קימץ לאכול שירים למחר ונתפגלה המנחה אין האוכל את הקומץ בכרת שאין הפיגול חל אלא על דבר שיש לו מתירין אחרים והקומץ אין אחר מתירו כי הוא מתיר את המנחה וכן לבונה וכן כולם.

דף מג.א

**מנחת נדבת כהנים** - כולה כליל ואינה נקמצת הלכך אין אחר מתירה. **וכן מנחת כהן משיח** - חביתי כהן גדול שמקריב בכל יום מחציתה בבקר ומחציתה בערב (ויקרא ו). **ומנחת נסכים** - לא גרסי' דהא מיפלג פליגי בה ונתן חילוק בין באה עם הזבח לבאה לפני עצמו. **והדס** - הוא המתיר. **והנסכים הבאין בפני עצמן** - בין שהתנדבן בפני עצמן כדאמר במנחות (דף קד) מתנדב אדם מנחת נסכים בין שבאו בגלל זבח אלא שהביא היום זבחו ונסכיו למחר דאמר מר מנחתם ונסכיהם אף למחר אבל אם הביאן עם זבחו ופיגל בזבח נתפגלו הנסכים. **וחכמים אומרים אף הבאים עם הבהמה** - דכיון דיכול להקריב נסכים למחר נמצא שאין הזבח מתירן ליקרב אלא הן מתירין את עצמן. **לוג שמן של מצורע** - שיריו נאכלין כדיליף בפירקין לקמן (זבחים דף מד). **אין חייבין עליו משום פיגול** - אם פיגל באשם לא נפגל הלוג ואע"פ שהלוג תלוי באשם כדכתיב על מקום דם האשם (ויקרא יד) ואם לא נתן מדם האשם תחילה אין נתינת השמן כלום אפילו הכי כיון דאדם מביא אשמו עכשיו ולוגו עד עשרה ימים נמצא שאין האשם מתירו וכיון דאין לו

מתירין אין חייבין עליו משום פיגול. ר"מ אומר - לוג הבא עם האשם בו ביום חייבין עליו משום פיגול אם פיגול באשם. **בין לאדם בין למזבח** - או לזה או לזה. **דמה מתיר בשרה למזבח** - דכתיב (שם ויקרא א) וזרקו והדר וערכו. **ועורה לכהנים** - עור העולה אשר הקריבו אין לו אלא לאחר זריקה. **חטאת העוף כו'** - בגמ' מפרש מנין דנאכל לכהנים. **זמן מתיר אימוריהן ליקרב** - לפיכך פיגול באימורים בשעת עבודת הדם נתפגלו פרים. ר' שמעון - אפרים הנשרפין פליג. **כל שאין מתן דמו על המזבח החיצון כשלמים** - שפיגול כתיב בהו (ויקרא ז) אין חייבין עליו משום פיגול. **גמ'**. **פקע פיגולו ממנו** - לקמן מפרש למאי הלכתא פקע. **מאי קאמר** - קבעי למימר פקע פיגולו ממנו ונסיב טעמא דבא לידי פיגול. **אם אינו מתקבל** - בהקטרה. **היאך מביא אחרים לידי פיגול** - המקטיר קומץ על מנת שיאכל שירים למחר היאך מנחה מתפגלת אם אין הקטרתו הקטרה והכי קאמר הוא עצמו לא כל שכן שיתקבל אחרי שמתקבל לרצות אחרים לפיגולו. **מאי קא משמע לן** - למאי מיבעי ליה הא פקע פיגולו. **אי** - למימרא דאם אכל ממנו אחרי שעלה אין חייבין עליו כרת. **תנינן** - דבלאו עלה נמי אין חייבין עליו. **אלא** - להכי אהני פקיעה דכיון שעלה לא ירד. **תנינא ושנשחט חוץ לזמנו** - דהיינו פיגול. **הלן** - בשר הלן. **אלא** - אהני פקיעה שאם ירד לאחר שהעלוהו (לא) יחזור ויעלה. **תנינא** - בלאו הכי. **לא צריכא** - הא דעולא אלא שמשלה בו האור ואשמעין דנעשה לחמו של מזבח ואפי' ירדו יעלו וההיא דקתני לא יעלו בשלא משלה בו האור. **לא שנו** - דאם ירדו הנך פסולין משעלו לא יעלה. (בחד)

דף מגב.

**אבר דמחבר** - איכא למ"ד כיון דמשלה האור במקצתו נקלט כולו בקדושה. **אבל קומץ דמיפרת** - אימא במאי דמשלה מקומץ משלה אידך כדקאי קאי קמ"ל דכוליה כחד אבר דמי. **הלכך** - כיון דמחשבת ליה מחובר אפי' לא העלהו אלא חציו ומשלה בו האור נקלט אף זה שעל הקרקע ומעלה דהא כי אסקיה לכוליה נמי לא היה לו להעלותו אם ירד אלא משום ההוא שמשלה בו האור וקאמרת דאם ירד השאר יעלה אלמא אהני לכוליה ואע"ג דמיפרת הלכך לא שנא עלה כולו ולא שנא לא עלה אלא מקצתו. **פקע איסורן מהן** - איסור פיגול לכדאמרן שאם ירד יעלה ואיסור נותר וטמא נמי להכי [פקע] שלא יתחייב האוכלו מידי. **מרי זיכי** - בעל השמועה הזאת. **מזבח מקוה**

**טהרה הוא** - לטהר את הטומאה משום דהעלוהו. **וטומאתו עליו כו'** - לקמן מייתנין לה בשמעתין למימרא דבטומאת הגוף מדבר ואהאי קראי קאי (ויקרא ז) והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו יכול טומאת הבשר דנימא דהאי עליו אבשר קאי ונימא דטהור שאכל את הטמא חייב ת"ל וטומאתו עליו משמע שעדיין היא עליו ביכולין ליטהר הכתוב מדבר וזהו הגוף שטומאה פורחת ממנו על ידי טבילה ואם איתא דבשר קדשים יכול ליטהר על ידי מזבח מהיכא ילפי אחרים דלא בבשר משתעי קרא הרי טומאה פורחת ממנו. **בבשר שלמים עסקינן** - דקרא בשלמים כתיב דאינו ראוי למזבח ואין מפריח מטומאתו. **רבינא אמר** - אף אברין הראויין למזבח כתיבי הכא דכתיב (שם ויקרא ז) אשר לה' לרבות האימורים ואפילו הכי לא תקשה דשפיר ילפינן מיניה דטומאה לאו עלייהו קאי מדכתיב וטומאתו עליו דמשמע בראוי להפריח טומאתו כשהוא שלם כעין שקיבלה עליו בעיניה משמע. **בטומאת הגוף הכתוב מדבר** - שהרי עוסק בה והולך דכתיב (שם ויקרא ז) כל טהור יאכל בשר וסמיך ליה והנפש אשר תאכל בשר וגו' אע"פ שהתחיל להזכיר הגוף בלשון נקבה והנפש אשר תאכל וכתיב וטומאתו עליו לשון זכר דמשמע דקאי אבשר בטומאת הגוף דבר ולא בטומאת בשר. **או אינו אלא בטומאת בשר** - דהא עליו לשון זכר הוא והאוכל הוזכר בלשון נקבה. **הכי גרסינן טומאתו טומאתו לג"ש** - וילף מביאת מקדש דכתיב ביה עוד טומאתו בו (במדבר יט). **הכי גרסי'** - נאמר כאן טומאתו ונאמר להלן טומאתו. **הואיל ונאמרו קדשים בלשון רבים** - שלמים לשון רבים הן וטומאה בלשון יחיד דכתיב וטומאתו עליו ולא כתיב וטומאתם עליהם. **רבי אומר ואכל בטומאת הגוף הכתוב מדבר** - מקרא שלאחריו יוכיח על זה דכתיב בתריה (ויקרא ז) נפש כי תגע בכל טמא וגו' ואכל מבשר זבח השלמים וגו' ולקמיה מפרש היכי משמע ליה מואכל דקרא בתרא הוכחה על ראשון שבטומאת הגוף הכתוב מדבר. **וטומאתו עליו** - משמע שעדיין לא נטהר ממנו במי שטומאתו פורחת ממנו הכתוב מדבר דאי בבשר לעולם הוא עליו. **מאי משמע** - מקרא דבתריה דקמא בטומאת הגוף דלמא בתרא - בטומאת הגוף כדכתיב נפש אשר תגע בכל טמא וקמא בטומאת בשר מדלא כתיב וטומאתה עליה דמישתמע דאוהנפש אשר תאכל בשר קאי. **וכל מתניתא דלא מפרש לה זעירי** - לקמיה מפרש מאי היא. **הואיל ופתח הכתוב השני בלשון נקבה וסיים בלשון נקבה ולשון זכר**



**באמצע** - דכתיב (שם ויקרא ז) נפש כי תגע בכל טמא ואכל מבשר זבח השלמים ונכרתה הנפש וגו' ולא כתיב ואכלה מבשר זבח הוי אף הראשון אל תתמה עליו אם פתח וסיים בלשון נקבה ולשון זכר באמצע אף [על פי כן] בטומאת הגוף הכתוב מדבר ומסתברא הכי שהרי בטומאת הגוף היה עוסק והולך וכבר פסק מלדבר בטומאת בשר דהכי כתיב קרא (שם ויקרא ז) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל הרי טומאת בשר והבשר כל טהור יאכל בשר פסק מטומאת בשר והתחיל בטומאת הגוף וסמך ליה והנפש אשר תאכל וגו' ומשום דהזכיר הכתוב את האוכלו בלשון נקבה וכתב וטומאתו עליו בלשון זכר היינו סבורים שבטומאת בשר מדבר עכשיו מקרא השני יוכיח שאף הוא בלשון הזה מדבר ואי קשיא שני כריתות בטומאת הגוף למה שלש כריתות הן בטומאת הגוף ולקמיה מפרש בהאי פירקין זבחים (דף מו) למאי איצטריכו. **מתניתא** - דלא מפרש לה זעירי מאי היא איזה משנה לא פירש יפה. **אם נאמרו קלות** - לענין אכילת קדשים בטומאת הגוף שנויה בת"כ לקמיה מפרש ואזיל מאי קלות ומאי חמורות ומאי הייתי אומר. **אי נימא קלות מעשר חמורות תרומה** - שנאמרו שניהם בפרשה אחת (ויקרא כב) ולא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ בשרו במים ואוקימנא ליה במעשר במסכת יבמות (דף עד) דכתיב כי אם רחץ הא אם רחץ יאכל ואף על פי שלא העריב שמשו הרי טמא שאכל מעשר בלאו וכתב ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים ואוקימנא בתרומה וכתב בההוא עניינא אצל תרומה ומתו בו כי וגו' וקאמר התנא אם נאמר מעשר מה שאמור בו ולא נאמר תרומה הייתי אומר במיתה אבל השתא דנאמרו אינו במיתה בתמיה והא מיתה כתיבא ביה. **ותו אם לא נאמרו הייתי אומר במיתה** - בתמיה מהיכא תיתי לי בה מיתה הא לא מייתנין לה אלא בקל וחומר ממעשר ודיו לבא מן הדין להיות כנדון מה מעשר בלאו ולא במיתה אף תרומה בלאו ולא במיתה. **אלא קלות וחמורות דקאמר** - אטומאה קאי דכתיב התם טומאת מת וטומאת שרץ דכתיב (ויקרא כב) והנוגע בכל טמא נפש [וגו'] או איש אשר יגע בכל שרץ דכתיב בתרווייהו אכילת מעשר ותרומה ועונשן וקאמר אם נאמרה טמא שרץ ולא נאמרה טומאת מת כו' ובמאי ועל איזה אכילה אי בתרומה על שתיהן הטומאות הוא באכילת תרומה במיתה ומאי על הקלות בלאו דקתני.

**ואם לא נאמרו הייתי אומר כו' - ל"ג הכא דליכא למיפרך דיו דהא קלות נמי במיתה. ואי באכילת מעשר - קאמר דאם לא נאמרו חמורות הייתי אומר על טומאת שרץ בלאו על טומאת מת במיתה לכך נאמרו טומאת מת חמורות ונאמר בהו לאו דלא תימא בהו מיתה במעשר ואם לא נאמרו קלות הייתי אומר על החמורות במיתה הא מטומאת שרץ הוא דאיתא בק"ו. ודיו לבא מן הדין להיות כנדון - ולא אמינא בה מיתה אלא לאו. והכי קאמר אילו נאמר טומאת שרץ ונאמר מעשר - בלאו כדאיתא ותרומה במיתה כדאיתא ולא נאמר טומאת מת הייתי אומר קלות על הקלות בלאו בטומאת קלה דשרץ על אכילת קלות כגון מעשר יהא בלאו כדאיתא וקלות על החמורות במיתה וטומאת שרץ על אכילת החמורות כגון תרומה במיתה כדאיתא ומינה הוה גמרינן דמה שרץ קלות על החמורות במיתה אף חמורות על קלות נמי במיתה דמה לי טומאה חמורה ואכילה קלה מה לי אכילה חמורה וטומאה קלה (וטומאת המת על אכילת מעשר תהא במיתה) לכך נאמרו חמורות טומאת המת על אכילת מעשר שלא תהא במיתה ופירש בה לאו ולא במיתה לומר לך שהיא באזהרה. או אינו מביא כו' - רישא דברייתא בת"כ לענין פיגול קתני יכול לא יהא חייב אלא על השלמים בלבד ת"ל לענין טומאה וינזרו מקדשי ולקמן יליף נותר חילול חילול מטומאה ופיגול בעון עון מנותר. או אינו - מרבה אלא כיוצא בשלמים שהרי כלל ופרט אמור כאן כדמפרש לקמן ונימא מה הפרט מפורש נאכלין לשני ימים כו'. ת"ל מבשר - ריבויא הוא דכתיב גבי פיגול (ויקרא ז) מבשר זבח השלמים ועלה קאי והנפש האוכלת ממנו עונה תשא. עד שאני מרבה - כלומר אחרי שאני מרבה ארבה עמהם אף לוג שמן של מצורע אם פיגל בדם האשם נתפגל הלוג. תלמוד לומר - לענין טומאה אשר הם מקדישים גבי וינזרו כתיב ואתי נותר חילול חילול מטומאה מה טומאה הכל בכלל אף נותר הכל בכלל בנותר כתיב כי את קודש ה' חילל (ויקרא יט) ובטומאה כתיב וינזרו ולא יחללו (שם ויקרא כב) והדר אתי פיגול עון עון מנותר. אף כל שיש לו מתירין - או לאדם או למזבח ועולה ילפא מאימורי שלמים וכן אימורי כל הקדשים ובשר כל הקדשים הנאכלין ילפי מבשר שלמים שאין לו מתירין אלא לאדם וחייבין עליו. כיוצא בשלמים מאי ניהו - דקתני לעיל או אינו מביא כו' אלא כיוצא. האכל - כלל מבשר שלמים פרט יאכל חזר וכלל. הני תרי כללי דסמיכי ניהו - שלא נכתב הפרט אלא בסוף. הטל פרט ביניהם - הכתוב אחריהם הטל ביניהם ודונם כו' הלכך אי**

לאו דרבי רחמנא מבשר תחילה הוה דיינין ליה במה הפרט מפורש כו'.  
**חייבין עליו משום פיגול** - אם בא עם האשם ופיגול באשם ואף על גב שאם היה רוצה יכול להביאו מכאן ועד עשרה ימים כדלקמן אית ליה לרבי מאיר דכי הביאו עם האשם דם האשם הוא המתירו למתן בהונות ושיריו לאכילה ששירי הלוג נאכלין כדאמרינן בשמעתא דלקמן. **אמר רב יוסף רבי היא כו'** - וסבר לה כרבנן דהואיל ואפשר להביא נסכים לאחר זמן אין דם הזבח מפגלן ואפילו הביאן עמו ולוג שמן נמי הא דקתני נמי פיגול לא שיהא דם האשם מפגלו אלא מתנות שמן עצמו שמזה ממנו שבע הזאות בפנים הם מפגלן אותו אם הזה על מנת לאכול שיריו חוץ לזמנו והוא נאכל ליום ולילה כדמרבינן ליה לקמן עם שאר קדשי קדשים. **ומדשמעינן ליה לרבי דאמר לוג שמן של מצורע מתנותיו שרו ליה** - לכהנים דאמר אף על פי שנזרק דם האשם יש מעילה בשמן עד שיתן שבע הזאות של צרכי גבוה הלכך מתנותיו מפגלן ליה שהן מתירין. **ולא נהנין** - מדרבנן עד שיתן מתנותיו. **ולא מועלין** - דקסבר דם האשם מתירו לכהנים וכל שיש בו שעת היתר לכהנים אין בו מעילה. **רבי אומר מועלין בו עד שיתן שבע הזאות של גבוה** - אבל מתן בהונות דלאו צורך גבוה הוא ודאי לא פליג רבי. **ושוין** - שאפילו נתן מתנות גבוה אסור הוא מדרבנן עד שיתן אף מתן בהונות. **אמרוה** - רבנן להא דרב יוסף.

דף מד.ב

**הבא בפני עצמו** - מצורע שהביא אשמו היום ולוגו לאחר עשרה ימים דלכ"ע מתנותיו שריין ליה באכילה דהואיל ולא קדש בכלי כשנזרק דם האשם לאו שירים דידיה הוא ולא שרי ליה ואפ"ה לא מפגלן ליה לדברי הכל דאין בו משום פיגול כדקתני אף אני לא אמרתי כו' הלכך בא עם האשם נמי אע"ג דלרבי מתנותיו שריין ליה לא מפגלים ליה שאין מפגל אלא דם או קומץ את שיריו משום דאיתקש מנחה לזבחים. **ותנא** - רישא. **לוג הבא עם האשם** - שדם האשם מפגלו ואע"פ שהיה לו להביאו לאחר עשרה ימים וממנו אתה למד דה"ה לנסכים הבאים עם הזבח שדם הזבח מפגלן ואע"פ שבידו להביאן לאחר זמן. **ותנא סיפא נסכים הבאים בפני עצמן** - כדקתני לה דומיא דקטרת ולבונה ומנחת כהנים שאין להן מתירין וקאמר דאין מתפגלן אם הקריב מקצתן ע"מ פיגול וה"ה ללוג הבא בפני עצמו. **מנהני מילי** - דחטאת

העוף נאכלת. **כל קרבנם** - גבי סדר מתנות כהונה שנאמר לאהרן על הסדר בפרשת קרח וזה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש וגו' וכתוב בתריה בקדש הקדשים תאכלנו וקדריש להו הכא כל כל דכולהו. **לרבות לוג שמן** - שאף הוא נאכל שהרי קרוי קרבן דכתיב (ויקרא יד) והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן אלמא הוא נמי בכלל והקריב והיינו קרבן כ"ש במנחות (דף עג). **ס"ד כו'** - כלומר האי דאיצטריך כל קרא לרבווי ולא נפקא ליה מקרבנו. **סד"א מן האש כתיב** - הנותר מן האש ומזה לא עלה לאשים כלל. **ואכלו אותם אשר כופר בהם** - דבר שיש בו כפרה נאכל ושאין בו כפרה אינו נאכל. **להתיר אתיא** - חדש במדינה. **נבילה היא** - לפי שנמלקה. **לרבות אשם נזיר** - נזיר שנטמא במת מביא אשם כשטהר מטומאתו ומכשירו להתחיל ולמנות נזירות טהרה והימים הראשונים יפלו ולרבות שיהא נאכל דאי לא כתיב לכל לא מרבינן להו דכתיב אשר כופר בהם והני להכשיר אתו זה להכשירו בקדשים וזה להתחיל נזירות טהרה. **אשם מצורע בהדיא כתיב ביה** - דנאכל כי כחטאת האשם הוא (ויקרא יד) ומיהו נהי דאשם כתיב הכא לסדר בפרשה כל עשרים וארבע מתנות כהונה אלא כל למה. **אשר ישיבו זה גזל הגר** - דכתיב (במדבר ה) האשם המושב לה' לכהן ותניא (ב"ק דף קי) אשם זה קרן המושב זה חומש או אינו אלא זה אשם ממש כשהוא אומר מלבד איל הכפורים (הרי אמור אלא) (מסורת הש"ס: [הוי אומר]) אשם זה קרן שהגזל את חבירו ונשבע לו ואח"כ הודה משלם קרן וחומש לבעלים ואשם למזבח כדכתיב בפרשת ויקרא והיה כי יחטא ואשם וגו' ואם מת נותן ליורשיו ואם גר היה ומת ואין לו יורשין להחזירו להם נתנן הכתוב לכהן ופרשת גזל הגר אמורה בפרשת נשא אם אין לאיש גואל להשיב האשם וגו' וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואל אלא זה גזל הגר, גזל הגר בהדיא כתיב ביה לא גרסינן דהא חטאות ואשמות ושאר האמורים בפרשה בהדיא כתיב כל אחד ואחד במקומו וסידרן לו הכתוב לאהרן כאן מפני מחלוקתו של קרח שערער עליו על הכהונה משל הדיוט אמר לטובתו נשברה רגל פרתו. **לך הוא ולבניך** - שיהו כנכסים של חולין שאין בו שום קדושה דממון בעלים הוא ואגזל לחודיה קאי האי לך הוא והאי דכתיב בתריה בקדש הקדשים תאכלנו אשאר קאי דהווי מידי דאכילה. **תניא אמר ר' אלעזר כו'** - אפרים הנשרפים דאיפליגו בה במתני' קאי. **פיגל בדבר הנעשה בהן בחוץ** - העבודה שהיה עובד במחשבה והאכילה שחישב עליה אם מעשה עזרה הם פיגל ואם מעשה

היכל הם לא פיגל ולקמן יליף טעמא מקראי. **שוחט** - שהרי שחיטתה בעזרה הוא וכל חוץ דהכא עזרה הוא. **להזות דמו למחר** - הרי חישוב על אכילת מזבח של פנים הריני מזה על הפרכת או על המזבח הפנימי שזו היא זריקתן המפגל. **על מנת לשפוך שירים** - שהרי זו אכילת מזבח החיצון דמהניא ביה מחשבה. **לא פיגל** - מפני שמחשבה היתה בשעת עבודת פנים. **כאשר יורם** - בפר כהן משיח כתיב בהפרשת אימוריו. **מה למדנו לו** - משלמים לענין אימורים הרי אף בזה כולן מפורשים חלב וכליות ויותרת אלא לא בא היקש הזה אלא ללמד על הפיגול שהוא למד בכל הקדשים משלמים ובא ללמדך על אלו שאין פיגול נוהג בהן אלא כשלמים מה שלמים אין פיגולן אלא על מעשי עבודה חיצונית ומחשבת אכילות חיצונות שוחט או מקבל או מוליך או זורק ע"מ לאכול בשר לשפוך שירים או להקטיר אימוריו חוץ לזמנו אף כאן עד שיחשב בעבודות על אכילת חוץ. **מחשבותיו** - מחשבת אכילתו. **ומעשיו** - עבודה שהוא עובד ומחשב.

דף מה.א.

**הלכתא למשיחא** - הרי קבע לנו הלכה הצריכה לנו לימות המשיח כשיבנה בית המקדש ועכשיו לא הוצרכנו לה. **א"ל הלכה קאמינא** - האי דמיתמהנא קביעות הלכה הוא דמיתמהנא דמיגרס בעינן מיתני משניות ומחלוקת הלכות עבודה לפי שתורה היא ודרוש וקבל שכר אבל קיבוע הלכה אינה אלא להורות הלכה למעשה ועכשיו אינו נוהג. **מתני'**. **קדשי עובדי כוכבים כו'** - מפרש בגמ' וכשהתנדבום לגבוה קאמר. **גמ'**. **ת"ר כו'** - מפרשה לקמיה. **ואין מביאין נסכים** - בפני עצמם בלא זבח כישראל שמתנדבין יין כדתנן במנחות (דף קד). **בכולן אני רואה** - בכל הדברים הללו אני רואה בקדשי עובדי כוכבים להחמיר כבקדשי ישראל. **שנאמר בהם לה'** - דכתיב איש איש מבית ישראל וגו' (ויקרא כב) ודרשינן בהכל שוחטין (חולין יג) איש מה ת"ל איש איש לרבות את העובדי כוכבים שנודרים נדרים ונדבות ישראל. **במה דברים אמורים** - דאין מועלין בהן - אתאן לת"ק. **אבל בקדשי בדק הבית** - עובד כוכבים שהתפיס לבדק הבית. **מועלין בו** - ולקמן מפרש טעמא. **דגמרינן מעילה חטא חטא מתרומה** - כתיב במעילה וחטאה בשגגה (ויקרא ה) וכתוב בתרומה ולא ישאו עליו חטא (שם ויקרא כב) ובתרומה כתיב בתריה דהאי קרא ולא יחללו את קדשי בני ישראל. **דבתרומה כתיב בני ישראל** - וינזרו

מקדשי בני ישראל (שם ויקרא כב). **תמורה** - בהמה. **למעשר בהמה** - דכתיב במעשר והיה הוא ותמורתו (שם ויקרא כז). **ומעשר בהמה למעשר דגן** - עשר תעשר ואמר מר בבכורות (דף נג) בשני מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן. **דבר הלמד** - מעשר בהמה הלמוד בהיקש שלא יהא נוהג בעובדי כוכבים חוזר ומלמד על התמורה בהיקש. **מעשר דגן חולין הוא** - ובכל התורה למדין למד מן הלמד חוץ מן הקדשים כדאמר באיזהו מקומן (לקמן מט). **הניחא למאן דאמר בתר מלמד אזלינן** - דאי מלמד חולין אף על גב דלמד קדש למדים בו הלמד מן הלמד ופלוגתייהו באיזהו מקומן (שם זבחים מט). **עובדי כוכבים לא מייתו** - דלא איתרבו עובדי כוכבים אלא לנדרים ונדבות כדכתיב בקרא לכל נדריהם וגו' (ויקרא כב) וה"ה נמי דלא מייתו חובה הקבוע להם זמן כגון עולת ראייה ושלמי חגיגה אלא לא פסיקא ליה הואיל ומביאין עולה ושלמי נדבה אבל מעשר חטאת ואשם לא שייך בהו כלל. **אזרח** - בפרשת נסכים כתיב בשלח לך כל האזרח יעשה ככה ומינה ילפינן לקמן בפרק כל התדיר (דף צא) אזרח מלמד שמתנדבים נסכים ומביא בפני עצמן נדבה. **ת"ל ככה** - יעשה לשור שאחר שחובה תלויה בקרבן ל"ש ישראל ול"ש עובד כוכבים הלכך שלח דמי נסכיה יקרבו משלו ואם לאו מקריבים משל ציבור שתנאי ב"ד הוא במסכת שקלים (דף יא). **מ"ט כו'** - אמילתיה דר"ש קאי אמעילה דקאמר אבל קדשי בדק הבית דעובדי כוכבים מועלין. **וכי גמרה מעילה מתרומה** - למעוטי עובדי כוכבים דומיא דתרומה קדשי מזבח הוא דגמרה דקדיש גופייהו כתרומה שאינן נפדין.

דף מהב.

**במזיד לא הורצה** - קנסא דרבנן הוא ולא שיביא אחר דא"כ נמצאו ב"ד מתנין לעקור דבר מן התורה ולהביא חולין לעזרה אלא לא הורצה להתיר בשר באכילה אבל בעלים נתכפרו והכי אמר לה שמואל במס' יבמות (דף צ). **[כמאן]** - הא דקתני דעובדי כוכבים לא הורצה דלא כר' יוסי. **אלא מעתה אשר הם מקדישים לי** - דכתיב גבי וינזרו. **הכי נמי הם ולא עובדי כוכבים** - ותימא דקדשי עובדי כוכבים אין חייבין עליהם משום טומאה לר' יוסי והא קאמר בכולן אני רואה להחמיר. **לרצון להם** - גבי ציץ כתיב. **לאו בני הרצאה** - להקב"ה הם שאינו מתרצה להם. **מתני'** **דברים שאין חייבין עליהם משום פיגול** - כגון הקומץ והקטרת וכל השנויים במשנתינו. **חייבין עליהן משום**

**טומאה** - כרת האוכלן בטומאת הגוף ועל שגגתם חטאת כדיליף בגמרא. **חוץ מן הדם** - דאימעוט בהדיא כדאמר בגמ'. **ה"ג** - נומי ר"ש בדבר שדרכו לאכול חייב וכך שמעתי מבית מדרשו של רבינו יעקב ול"נ שכך פירש ר' משולם בר קלונימוס גאון בשעת מיתתו נומי ר"ש כמו אמר ר"ש ובספרים היה כתוב הדם ועמו. **בדבר שדרכו לאכול** - שדרך בני אדם לאכול ואף על פי שזה מן הנקטרים כגון קומץ ומנחת כהנים ודומין לה. **אבל לבונה ועצים וקטרת אין חייבין עליהם משום טומאה** - ורבנן פליגי עלה כדמרבינן להו מכל הבשר יתירא לרבות עצים ולבונה. **גמ' ומה פיגול** - האוכל פיגול בשוגג. **שהוא בקבוע** - חטאתו קבוע לעני כלעשיר כשבה או שעירה. **ובידיעה אחת** - שאינו צריך ידיעה בתחלה שאכל בשוגג וידע שאכל. **ולא הותר מכללו** - אצל ציבור. **שהיא בעולה ויורד** - לעשיר בהמה ובדלות שתי תורים ובדלי דלות עשירית האיפה גבי שמיעת קול בויקרא (ה). **ובשתי ידיעות** - נטמא וידע שנטמא ונעלמה ממנו טומאה ואכל את הקודש ולא ידע ומשאכל ידע אבל שיש בה ידיעה בסוף ואין בה ידיעה בתחלה שלפני אכילתו לא ידע מעולם בטומאה זו פטור והכי גמרי' לה בשבועות (דף ד). **והותרה מכללה** - טומאת הגוף הותרה אצל ציבור בפסח דתנן (פסחים דף עו) הפסח שבא בטומאה נאכל בטומאה. **ת"ל אשר הם מקדישים** - ריבה כל המוקדשים וגבי וינזרו כתיב. **יכול מיד** - משהוקדשו מתחייב עליו מיד אם אכלו בטומאה. **ת"ל אשר יקרב** - מכל זרעכם ר"א מפרש לה ואזיל. **וכי יש נוגע חייב** - והלא אינו חייב אלא אם כן אכל כדכתיב (ויקרא כב) איש איש מזרע אהרן וגו'. **בהוכשר ליקרב** - ואקדשים קאי והכי קאמר אשר יקריב קדשים ואח"כ יאכלם וטומאה עליו כדמפרש אכילה בקרא דבתריה. **יש לו מתירין** - כגון אימורים ובשר שהדם מתירן ושירי מנחות שהקומץ מתירן משיקרבו מתיריו ושאין לו מתירין כגון מנחת כהנים וכהן משיח ונסכים משיקדשו בכלי שהוא המכשירן לאכילה האמורה בהן. **נותר מנלן** - דחייב (כהן) עליו אף על דבר שאין לו מתירין כדקתני מתני' דברים שאין חייבין עליהן משום פיגול חייבין עליהן משום נותר. **שכן גז"ל סימן** - נותר וטומאה פסול הגוף ופיגול פסול מחשבה נותר וטומאה אין זריקת הדם מביאתן לידי פסולן ופיגול זריקת הדם קובעתו בפסול נותר וטמא נאמר בהן חילול. **שכן הותר ציץ טהור בזמן קרב והני נפישן** - נותר ופיגול לא הותרו מכללן כטומאה ואין הציץ מרצה עליהו כטומאה ואע"ג דבטומאת הגוף קאמינא שאין הציץ מרצה עליה שם טומאה

מיהת נרצית בציץ. **טהור** - שניהן טהורין ושניהן נפסלין בזמן זה בנותר חוץ לזמן וזה במחשבת זמן ושניהן פסולין בקרב לאפוקי טומאת הגוף שפסולן במקריב. **מנין שאף בפסול זמן הכתוב מדבר** - האי קרא דוינזרו. **ולא יחללו** - דכתיב גבי טומאה.

דף מו.א

**בשני חילולים** - מדלא כתיב וינזרו ולא יחללו. **אחד פסול נותר** - דאשכחן ביה חילול דכתיב (ויקרא יט) כי את קדש ה' חילל ואתרוייהו קאי אשר הם מקדישים דמרבין מיניה כל המוקדשים. **מנא הני מילי** - דדס אין חייבין עליו משום נותר אם שגג בו בדס ונותר אינו חייב שתים אלא אחת וכן אם אכלן בטומאת הגוף אינו חייב שתים. **אמר עולא אמר קרא כו'** - הא דעולא לאו הכא איתמר אלא גבי מעילה איתמר במס' מעילה (דף יא) דקתני אין מועלין בדמים והכא ה"ק מנא הני מילי דמתניתין אמר עולא גבי מעילה אמר קרא לכם ותנא דבי רבי ישמעאל לכפר כו' ור' יוחנן אמר הוא ומסקנא תלתא קראי חד למעוטי מנותר וחד למעוטי ממעילה וחד למעוטי מטומאה. **ואני נתתיו לכם שלכם יהא** - כחולין שלכם שאין בהן מעילה. **לכפר** - ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר (ויקרא יז) לכפרה נתתיו בתורת קדשים ולא למעול בו לענין מעילה אין בו דין קדשים. **הוא** - דמו בנפשו הוא בהווייתו יהא. **הוא לפני כפרה כו' מה לאחר כפרה אין בו מעילה** - דפשיטא לן כיון דנעשית מצותו אין מועלין בו דכיון דלית ביה תו צורך גבוה לא קרינן ביה קדשי ה'. **אין לך דבר כו'** - הלכך ע"כ לא תדרשיה הכי אלא איפכא. **והרי תרומת הדשן** - בכל יום חותה במחתה ותורם את הדשן מלא המחתה ממנה ונותן במזרחו של כבש כדכתיב ושמו משמע שם גניזתן ושם נבלע במקומן אלמא אסור בהנאה. **ובגדי כהונה** - ארבעה בגדים שכהן גדול נכנס בהן לפני ולפנים ביוה"כ שאסור להשתמש בו עוד דכתיב ופשט את בגדי הבד וגו' והניחם שם ודרשינן מלמד שטעונין גניזה. **פלוגתא דרבנן ורבי זוסא** - במס' יומא מייתי לה. **לרבי זוסא דאמר כשרין הן לכהן [הדיוט]** - לעבוד בהן במקדש כל ימות השנה. **ועגלה ערופה** - דכתיב וערפו שם (דברים כא) והאי שם קרא יתירא הוא לומר שתהא שם קבורתה. **אין מלמדין** - וכיון דלא ילפינן ולא מייתי ראיה מינייהו האי קרא נמי הואיל ואיכא למדרשיה איפכא לא תדרשיה הכי. **מיעוטי כתיבי** - לומר שאין למדין מהן. **הערופה** - זו ולא



אחרת כזו. **ושמו** - מדהוה ליה למכתב ושם וכתוב ושמו לזה ולא לאחר. **תלתא קראי** - לכם לכפר הוא. **למעוטי מנותר** - לכם כשאר חולין ולא כקדשים לכפר לכפרה נתתיו כקדשים ולא לדבר אחר כקדשים אלא כחולין ולא יתחייבו עליו משום טומאה והוא למעוטי ממעילה כדאמרן. **שלשה כריתות** - אמור אליהם לדורותיכם וגו' (ויקרא כב) והנפש אשר תאכל בשר וגו' (שם ויקרא ז) נפש כי תגע בכל טומאת אדם וגו' (שם).

דף מ.ב.

**אחת לכלל ואחת לפרט** - לדרוש דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא והנפש אשר תאכל בשר [מזבח השלמים] (ויקרא ז) והלא שלמים בכלל כל הקדשים היו ולמה יצאו להקיש אליהם ולומר לך מה שלמים מיוחדים קדשי מזבח אף כל קדשי מזבח (בכלל כל הקדשים אל הקדשים אשר יקדישו בני ישראל וטומאתו עליו (שם ויקרא כב) כל הקדשים בכלל). **לדברים שאינן נאכלין** - כגון עצים ולבונה שאינן ראויים לאכילה אם אכל מהם בטומאת הגוף חייב כרבנן דמתניתין. **ולר"ש** - דמתני'. **חד מהאי זוזא** - אמרי חדא מילתא ואינך תרי חדא מילתא. **חד אמר** - חד מהאי זוזא אמר מחלוקת שנחלקו חכמים על רבי שמעון שחייב. **בטומאת בשר** - אם אכלן לעצים ולבונה טמאין לוקה משום לאו דוהבשר אשר יגע בכל טמא וגו' (ויקרא ז) דאמר מר (חולין דף לו) והבשר יתירא לרבות עצים ולבונה. **אבל בטומאת הגוף** - והן טהורים דברי הכל אינו לוקה דלא איתרבו בה. **הכי גרסינן כיון דקרינן ביה והבשר אשר יגע וגו' קרינא ביה וטומאתו עליו ונכרתה** - כלומר כיון דבטומאת בשר אמרי רבנן לוקה אעצים ולבונה בטומאת הגוף נמי אית להו דלוקה דהא גבי הדדי כתיבי. **אסיפא** - אמילתיה דר"ש והכי אמרינן מחלוקת דרבי שמעון אדרבנן דלא לקי בטומאת הגוף דלא רבי רחמנא אבל בטומאת עצמן דרבינהו קרא דברי הכל לוקה. **כיון דלא קרינן בהו** - בעצים ולבונה לרבי שמעון וטומאתו עליו דטומאת הגוף לא קרינן בהו והבשר אשר יגע וגו'. **לפסולא בעלמא** - ומעלה דרבנן היא וקרא אסמכתא בעלמא הוא והכי אמרי' בפסחים (דף כד) דאין לוקין עליו. **מתני'**. **לשם זבח** - לאפוקי שנוי קדש כגון לשם זבח אחר. **לשם זובח** - לאפוקי שנוי בעלים והא ילפינן להו מקראי בפ"ק (לעיל זבחים ד). **לשם אשים לשם ריח** - בגמרא מפרש לאפוקי מאי ויליף לה מקרא. **לשם**

**חטא** - לשם חטאו שהוא מביאו עליו. **אף מי שלא היה בלבו כו'** - ששחט סתם כשר. **שהוא תנאי בית דין** - שישחט סתם כדאמרן בפ"ק (לעיל זבחים ב) התנו בית דין דלא לימא לשמו דלמא אתי למימר שלא לשמו. **שאין המחשבה הולכת אלא אחר העובד** - הלכך אי הוה שלא לשמו אע"ג דבעלים אמרי לשמו לאו מידי הוא דלאו בדידהו תליא מילתא דכתיב המקריב אותו לא יחשב (ויקרא ז). **גמ'** **עולה לשם עולה כו'** - קרא קדריש עולה אשה ריח ניחוח לה' (ויקרא א) ואע"ג דלאו בשחיטה כתיב אשכחן ליה בשלמים גבי זביחה והקריב מזבח השלמים אשה לה' (שם ויקרא ג) שתהא זביחה לשם שלמים לשם אשים לשם שם והאי דנקט הכא קרא דעולה משום דכתיבי כולהו גביה וגבי שלמים לא כתיב - בההוא קרא לריח ניחוח. **לאפוקי כבבא** - ע"מ לעשותו חתיכות צלויות בגחלים קרבוניא"ש בלע"ז ודוגמתו בעירובין (דף כט) ונייתי הוגנא דערבתא ונכביב וניכול. **אין בהם משום ריח** - דכיון דצלאן תחילה חוץ למערכה תו לא מסקי ריחא. **הנחת רוח** - נחת רוח לפני הקדוש ברוך הוא שאמר ונעשה רצונו. **ולא יחללו** - אין דבר אחר מחלל את קדשים אלא מי מחללו קדשים מחללין קדשים כדנפקא לן (לעיל זבחים ה) דבמחשבה שלא לשמו מתחללים מושחט אותה לחטאת. **טעמא דלא היה בלבו כלל** - ששחטו סתם וממילא קרב לשמו. **הא לשם חולין כשר ואינו מרצה** - וכי אמר רב נמי כשרה ואינה מרצה קאמר. **לשם חולין** - שיודע שהיא חטאת ושחט לשם חולין כשרה כדאמרן שאין חולין מחללין קדשים. **משום חולין** - כסבור שהם חולין פסולה דהיינו מתעסק בדברים אחרים ואינו עסוק בקדשים.

דף מז.א

**למתעסק בקדשים** - שוחט קדשים ולא בכוונה אלא כמתעסק בדברים אחרים. **בידינו הוא** - ראייה זאת כבר ידענו אותה ומיהו מצוה הוא דנפקא לן ולא עיכוב. **שמעתי שהבעלים מפגלין** - בעבודת הכהן אם קיבל הכהן בשתיקה וחיטבו הבעלים עליה על פיגול הוי פיגול. **והקריב המקריב** - קרבנו בפרשת נסכים כתיב והקריב המקריב קרבנו לה' (במדבר טו) אלמא מקריב קרבנו קרי ליה הלכך הוו להו בכלל המקריב לא יחשב. **ורבי אליעזר פוסל** - התם מפרש בהדיא שסתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים ואע"ג דלא איהו שחיט לה פסול. **שאין כשר להצניע** - במסכת שבת כגון דם נדה

או איסור (או) הנאה. **ואין מצניעין כמוהו** - שכשר הוא להצניעו אם היה שיעורו אבל שיעורו של זה מועט הוא ואין אדם חושבו להצניעו. **ובא אחר והוציאו** - בשבת לרה"ר חייב דחשיב מלאכה מפני מחשבתו של זה שהוכשר לו והצניעו. **ותרוייהו** - רבי אליעזר ור"ש בן אלעזר. **השתא בחוץ** - בעבודת כוכבים ושבת דלא כתיבא בהו מחשבה בהדיא אמרינן זה מחשב וזה עושה הוי מחשבה. **בפנים** - בקרבנות דמחשבה בהו כתיבא מיבעיא. **בפנים הוא דאמר** - משום דעיקר מחשבות בקרבנות כתיבא. **אבל בחוץ** - כגון עבודת כוכבים ושבת לא. **בעבודת כוכבים מיבעיא** - דעבודת כוכבים דומיא דעבודת פנים חייב בה רחמנא כדאמרי' בארבע מיתות (סנהדרין ס) זובח לאלהים יחרם בלתי לה' עבודות הראויות למקום חייב בהו בעבודת כוכבים בין שדרכה בכך בין שאין דרכה בכך הלכך לענין מחשבה נמי איכא למיגמרה מבפנים. **מלאכת מחשבת אסרה תורה** - שנסמכה שבת לפרשת המשכן בויקהל ומלאכת מחשבת שהעושה אותה מתכוין למלאכה גמורה אלא ששגג בשבת או סבור שמלאכה זו מותרת וזה שיעור זה חשוב בעיניו אינו מתכוין למלאכה. **הדרן עלך בית שמאי. מתני'. קדשי קדשים** - כולן בכלל חטאות ואשמות ועולה ושלמי ציבור ומיהו משום דחלוקין במתן דמים או בהקטרתן הדר תני להו כל חד וחד באפי נפשיה לפרש הלכותיהן. **שחיטתן בצפון** - ובגמ' מפרש מ"ט לא תנא וקבול דמן ומ"ש דתנן חטאות הפנימיות ברישא. **פר ושעיר של יום הכפורים כו'** - בגמ' יליף טעמא מנא לן דשחיטתן וקבול דמן בכלי שרת בצפון. **בכלי שרת** - דכתיב בעולה בסיני וישם באגנות (שמות כד) וממנה למדו כל הזבחים בהיקש ליטעון כלי. **הזיה על בין הבדים** - עומד בין שני בדי ארון ומזה א' למעלה וז' למטה כנגד עובייה של כפרת ולא היו נוגעים בה. **ועל הפרכת** - כדכתיב וכן יעשה לאהל מועד (ויקרא טז). **ועל מזבח הזהב** - כדכתיב ויצא אל המזבח וגו' באחרי מות. **מתנה אחת מהן מעכבת** - כדאמרי' בפ' בית שמאי (לעיל זבחים דף לו). **שירי הדם היה שופך על יסוד כו'** - יליף בגמ'. **ואם לא נתן** - שירים הללו ליסוד לא עיכב הכפרה ובגמ' יליף לה בברייתא יכול יעכבנו כו'. **פריס הנשרפים** - פר העלם ופר כהן משיח שאין נאכלין לכהנים אלא נשרפין חוץ לירושלים כדכתיב בהו אל שפך הדשן ישרף (ויקרא ד) וילפינן בסדר יומא (דף סח) שהוא חוץ לירושלים. **ושעירים הנשרפים** - שעירי עבודת כוכבים שהוקשו לפר העלם לכל דבריהם בפרק בית שמאי (שם לעיל דף לו). **הזיה על הפרוכת** - כתיב בהו אבל בין

הבדים לא כתיב בהו כדכתיב בפר יום הכפורים והזה באצבעו על פני הכפרת וגו' (ויקרא טז).

דף מז.ב

**מתנה אחת מהן מעכבת** - כדאמרן בפ' בית שמאי (לעיל לט) מועשה כאשר עשה. **אלו ואלו** - של יום הכפורים ושאר הנשרפין. **נשרפין אבית הדשן** - למקום שמוציאין שם את הדשן של מזבח החיצון דכתיב ביה והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה (ויקרא ו) ובפרים הנשרפים כתיב אל שפך הדשן (שם ויקרא ד) ושל יום הכפורים הקישו לפר העלם כדאמרינן בפרק ב"ש (לעיל לט) לפר זה פר יום הכפורים. **גמ'. וניתני נמי ברישא** - גבי סתם של קדשי קדשים וקבול דמן כי היכי דתנא שחיטתן. **אשם מצורע קיבול דמו ביד** - כדיליף לקמן שמקבל דמו לתוך כפו. **שיירה** - משום דלא פסיקא ליה למיתנייה בהדי כללי דשאר קדשים שכל קבול דמן בכלי. **וכיון דלא סגי ליה נמי** - בלא קבלת כלי כדיליף לקמן שני כהנים מקבלין את דמו אחד ביד ואחד בכלי הדר תנייה בהדיא ולא כללו. **ולקח** - באשם מצורע כתיב ולקח הכהן מדם האשם ונתן על תנוך וגו' (ויקרא יד) מה נתניה בעצמו של כהן באצבעו דכתיב אצבע גבי שמן ויליף דם מיניה. **יכול אף למזבח** - דם אשם מצורע הנזרק למזבח דמרבין ליה לקמן בדין מתן דמים ואימורין למזבח ואע"ג דלאו בגופיה כתיבא. **כי חטאת האשם הוא** - באשם מצורע כתיב כדין חטאת דין אשם זה בעבודת הכהן מה חטאת טעונה כלי בקבלת דמה דילפינן לקיחה לקיחה בתורת כהנים כתיב בחטאת ולקח הכהן מדם החטאת (ויקרא ד) וכתיב בעולת סיני ויקח משה חצי הדם וישם באגנות (שמות כד) אף אשם זה טעון כלי אף על פי שאמרנו בו קבלה ביד.

דף מח.א

**בעולה כתיב** - גבי עולת צאן בויקרא ושחט אותו על ירך המזבח צפונה. **מדרשא** - מהיקשא דכתיב במקום אשר תשחט העולה (ויקרא ד). **עליון** - פרשת בן בקר למעלה מפרשת בן צאן. **הניחא למאן דאמר למדין** - עליון מתחתון על ידי וי"ו המוסיף. **ואם נפש** - גבי אשם תלוי כתיב בויקרא ואם נפש כי תחטא וגו' ולמעלה הימנה פרשת מעילה ודאית שידע לאחר זמן שנהנה מן ההקדש בשוגג וחייבין עליה אשם ודאי. **על ספק מעילות** - הקדש

וחולין לפניו ונהנה מאחד מהם כסבור שניהם חולין ועכשיו אינו יודע מאיזה מהן נהנה מביא אשם תלוי להגן מן היסורין עד שיודע לו שודאי מעל ומביא אשם ודאי וגם הוא איל בכסף שקלים. **למדן** - עליון מתחתון פרשת הקדש מפרשת אשם תלוי שתחתיה למימרא דהנהנה מן ההקדש נמי מייתי אשם תלוי על ספיקו. **נאמר מצות** - באשם תלוי ועשתה אחת מכל מצות (ויקרא ה) וכן בחטאת. **מה חטאת** - באה על שגגת זדון כרת כדילפינן בהוריות (דף ח) אף אשם תלוי על ספק דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת. **ורבי עקיבא** - גמר לה להך גזירה שוה הכי מה חטאת קרבן קבוע לעני כעשיר אף אשם תלוי אינו בא אלא על ספק חטאת קבוע. **לאפוקי** - ספק נכנס טמא למקדש ספק לא נכנס הואיל וודאי בעולה ויורד אין מביא על ספיקו אשם תלוי. **אין גז"ש למחצה** - וכי היכי דגמרינן לה לגבי הא מילתא גמור מיניה נמי דאינו בא אלא על ספק כרת. **ואמרי לך רבנן** - היקש להכי אתא תחתון הוא דגמר מעליון לקנות אשם בשתי סלעים דגבי אשם מעילות כתיב בערך כסף שקלים וגמר אשם תלוי מיניה שלא תאמר לא יהא ספיקו של כרת חמור מוודאו. **דנקא** - שתות כלומר מעה כסף שהוא שתות של דינר ולא דווקא נקט אלא דמים קלים בעלמא שלא ניתן לה קצבה. **תינח מאן דאית ליה תורת** - בשמעתא קמייתא דמנחות (דף ג). **בערך בערך** - באשם תלוי ובאשם גזילות כתיב בערך לאשם וגמרינן מערך דאשם מעילות דכתיב ביה בערך כסף שקלים. **גמר באיל באיל** - כתיב ביה באיל האשם ובחד מהנד נמי כתיב באיל האשם ואשם נזיר ואשם מצורע נמי לא מרבינן משום דכתיב כבש בן שנה ומדאיל שהוא בן שתי שנים בא בשתי סלעים כבש בן שנה בא בסלע כולה שמעתין בכריתות (דף כב). **את החטאת** - יתירא הוא דהא בחטאת קאי והוה ליה למכתב ושחט אותה למה לי את החטאת בנין אב לכל ששמו חטאת שטעון צפון דלא תימא דווקא שעירת יחיד דכתיב גביה. **ולקח הכהן** - בתר ושחט כתיב בחטאת יחיד ומשמע במקום העולה נמי ילקח והך לקיחה קבלה דגמר בג"ש בת"כ נאמר כאן לקיחה ונאמר להלן לקיחה ויקח משה חצי הדם וישם באגנות (שמות כד). **מקבל עצמו** - שצריך לעמוד בצפון ולא יעמוד בדרום ויושיט ידו בצפון סמוך לו אצל אמצע עזרה שהדרום והצפון נחלקו שם וקיבל מנלן דהא אמר לקמן אם עמד בדרום וקיבל בצפון פסול. **ולקח לו יקח** - סרסיהו למפרע ודרשהו את עצמו יקח למקום הדם. **קרא אחרינא כתיב** - דדריש ליה תנא לעיכובא כדתניא ושחט

אותו וגו' בשעיר נשיא כתיב. **אף זה בצפון** - האי קרא מגמר עליה.

דף מח.ב

**וכי מכאן** - צריך ללמד לזה בפני עצמו והלא כל החטאות בכלל תורת החטאת במקום אשר תשחט העולה וגו'. **לקבוע** - לשנות עליו לעכב קיבועו בכך. **או אינו** - בא לעכב אלא לכתוב בו אותו דהוי מיעוטא וללמד זה בצפון ואין שעיר אחר בצפון כגון שעירי יוה"כ ושעירי עבודת כוכבים ושל מוספי המועדות ומה אני מקיים תשחט החטאת בשאר בהמות חוץ משעירים דאותו כתיב למעוטינהו. **תלמוד לומר** - בשעירת יחיד (ויקרא ד) ושחט את החטאת דהוה ליה למכתב ושחט אותה בנין אב הוא לכל חטאות ועיכובא מיהא לא נפקא לן מיניה דאיכא למימר למצוה איצטריך ולהביא שעירי חטאות דלא למעוטינהו מאותו דשעיר נשיא ולקמן פריך ואלא אותו למה לי. **שאר חטאות נמי למצוה** - אשכחן מתשחט החטאת. **דכתיב בכשבה וכתוב בשעירה** - בכלם כתיב במקום אשר ישחט העולה וסגי ליה בשעירה ותילף מיניה כשבה למצוה וכי הדר כתביה בכשבה תנהו לענין לפנימיות ולשעירי הרגלים לעיכובא. **ואין שעיר נחשון** - שעירי חנוכת הנשיאים שלא באו על חטא. **לכדתניא** - דאיתרבי לסמיכה וס"ד לרבווי נמי לשחיטה בצפון להכי כתיב אותו למעוטי. **על ראש השעיר** - בשעיר נשיא כתיב והוה ליה למכתב על ראשו. **לרבות שעירי עבודת כוכבים לסמיכה** - משום דמעטינהו ר' יהודה לסמיכה במס' מנחות (דף צב) מהאי דשעיר המשתלח דכתיב וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי (ויקרא טז) החי טעון סמיכה ואין שעירי עבודת כוכבים טעונים סמיכה ור"ש דרש החי טעון סמיכה באהרן ואין שעיר עבודת כוכבים טעון סמיכה באהרן אלא בזקני העדה ומרבי ליה מהכא. **הניחא לרבי יהודה** - דמרבי ליה לסמיכה איצטריך למעוטי צפון. **למאי דלא איתרבי לא איתרבי** - דהא רבויא גבי סמיכה כתיב וצפון מהיכא תיתי. **הכי גרסינן להך סוגיא במנחות (דף נה)** - וכי תימא אי לא מעטיה קרא הוה אמינא תיתי בבנין אב א"כ סמיכה גופה לשתוק קרא מיניה ותיתי מבנין אב. **בבנין אב** - מושחט את החטאת. **סמיכה גופה נמי תיתי מבנין אב** - דכתיב וסמך על ראש החטאת - ומצי למכתב על ראשו אלא בנין אב הוא לכל ששמו חטאת שיטעון סמיכה. **אלא כו'** - מסקנא דקושיא היא סמיכה מאי טעמא איצטריך לרבווי משום דאי לא רבויה לא הוה גמרינן קדשי שעה

בבנין אב מקדשי דורות הכי נמי משחיטת צפון למה לי אותו למעוטי כל כמה דלא לימא קרא לא גמרי בבנין אב. **ולא שוחט בצפון** - אין צריך שיעמוד בצפון שאם רצה עומד בדרום אצל צפון ויושיט ידו בצפון וישחוט. **לפי שמצינו שהמקבל כו'** - מלקח ולקח כדלעיל. ה"ג - אלא אותו בצפון ואין בן עוף בצפון דתניא יכול יהא בן עוף טעון צפון ודין הוא כו' ת"ל אותו מה לבן צאן כו'. **ואין בן עוף** - מליקת תורין ובני יונה. **שלא קבע לו כהן** - דשחיטה בזר כשרה. **בן עוף קבע לו כהן** - [דכתיב] והקריבו הכהן אל המזבח ומלק את ראשו וגו' (ויקרא א). **שכן קבע לו כלי** - סכין לשחיטה מויקח את המאכלת (לקמן זבחים דף צז) והתם עולה הואי וכן מזרק לקבל תאמר בבן עוף שנמלק בצפורן. **ולא פסח בצפון** - דלא תתייה בקל וחומר הואיל וקבע זמן לשחיטתו בין הערבים יקבע לו מקום נמי לצפון. **מדרבי אליעזר בן יעקב נפקא** - לא גרס אלא הכי גרסינן ולא פסח בצפון דתניא רבי אליעזר בן יעקב אומר כו' וכן מצאתיה בספרים הראשונים. **אינו דין שיקבע לו צפון תלמוד לומר אותו** - גרסינן. **מחטאת** - אי לאו דמעטיה הוה מייתינן ליה מחטאת שאינה כליל וטעונה צפון. **מכולהו נמי שכן קדשי קדשים** - כלומר ואי בעי לאתויי נמי מכולהו במה הצד איכא למיפרכיה להא פירכא שכן קדשי קדשים. **לאו למעוטי שוחט בצפון** - אותו דגבי שעיר לאו למעוטי שוחט בצפון קאמרי דודאי מאותו דרבי אחיא נפקא אלא לרבויה מדוקיא דמיעוטה דשוחט בצפון דמקבל בצפון דהכי דרשינן אותו בצפון ואין שוחט בצפון אבל מקבל בצפון. **קבלה נמי אשכחן** - כדאמרן אבל מקבל בצפון. **הא קשיא ליה** - כלומר מהאי טעם דייק קל וחומר דידיה. **טפל חמור מן העיקר** - למד חמור מן המלמד כגון חטאת שבאה מכח עולה דעיקר צפון בעולה כתיב.

דף מט.א

**והרי מעשר שני זהו נפדה** - אפיל בירושלים אם נטמא כדילפינן (ב"מ דף נג) מלא תוכל שאתו ואין שאת אלא אכילה שנאמר וישא משאות. **אינו נפדה** - אליבא דר' יהודה אלמא איכא טפל חמור מעיקר. **התם משום דלא אלס** - ולא חומרא הוא. **קדשים לא חיילי (עליה)** - תחילת הקדש אינו חל על בעל מום קבוע ליקדש קדושת הגוף אלא קדושת דמים בעלמא ויוצאין לחולין גמורין בפדיון ואפילו ליגזז וליעבד כדתניא פרק הוציאו לו בסדר יומא (דף נ)

חומר בתמורה שהתמורה חלה על בעל מום קבוע ואין יוצא לחולין ליגזז וליעבד מה שאין כן בזבח דגבי תמורה כתיב טוב ברע השווה בעל מום לתם לענין תמורה על כולם נאמר והיה הוא ותמורתו יהיה קדש אבל זבח ראשון אם קדם הקדישו את מומו קדוש קדושת הגוף ואינו יוצא לחולין ליגזז וליעבד כדתנן בבכורות (דף יד) כל הקדשים שקדם מומן להקדישן נפדה ויליף לה מקראי. **קדשים מכח חולין קאתו** - לא חלה עליהם קדושה קודמת אבל תמורה באה מכח קדושה קודמת הלכך לאו טפל חמור מן העיקר הוא דהא חומר דעיקר הוא. **שלמים הוא** - ולא מותר פסח מיקרי למיחשביה טפל. **ואיבעית אימא** - עיכובא דעולה מהכא. **דכתיב במקום כו' העולה** - חזר ושנה לימד מקום שקבעתו לעולה לעולם הוא מקומה. **ישחטו את האשם ואת דמו** - במקום שחיטתו תהא קבלת דמו. **דמו ואת דמו** - מדמצי למיכתב ישחטו את האשם ודמו יזרוק וכתוב ואת דמו את לרבות את המקבל. **ושחט את הכבש וגו'** - באשם מצורע כתיב שנה הכתוב עליו לעכב. **לכדתניא כו'** - דצריך להחזירו לכללו הלכך לענין שחיטת צפון נמי בעי להחזירו דאי לא הדר כתביה בגוויה כי היכי דאהדריה למתן דמו הוה אמינא לא ניבעי צפון. **אי אתה יכול להחזירו לכללו** - שיהא עוד כשאר הכלל. **שיצא אשם מצורע** - מכלל זאת תורת האשם דהוה כתב בכולהו ואת דמו יזרוק על המזבח אף כאן לשחיטת צפון נמי להחזירו הוא דשנה עליה. **לכתוב** - שחיטת צפון באשם מצורע ולא נכתוב גבי זאת תורת האשם ונגמר כללו מיניה ומדכתביה הכא והכא לעיכובא הוא.

דף מט.ב

**אבל כללו גמר מיניה** - מידי דלא חידש בו כגון שחיטת צפון אי הוה כתיבא ביה ולא הוה כתיבא בשאר אשמות גמרי ליה שאר אשמות מיניה דלא חידוש הוא אלא יצא מן הכלל הוא ולמד על דבר שלא נאמר בכלל והיכי יצא לידון בדבר החדש כגון מתן דמים שבזה למזבח ובזה שינה ואומר לבהונות. **כיון דאהדריה כו'** - וכתוב כי כחטאת האשם הוא כדין חטאת כד דין אשם. **אהדריה** - לכללו בין למתן דמים בין לשחיטת צפון ולא היה צריך לכתוב בו שחיטת צפון אלא לעיכובא. **דבעי כהונה** - שאינה כשירה בזר אבל למידה דשחיטה דלאו עבודת כהן היא לא אהדריה דהא בחזרתו כתיב כחטאת האשם הוא לכהן לענין עבודת שבכהן. **א"כ נימא קרא כי כחטאת הוא** -



לכהן. **כשאר אשמות יהיה** - הלכך לענין צפון נמי אהדריה וכי כתיב ביה שחיטה בצפון דקרא לעיכובא אתא ושאר אשמות נמי מיניה ילפינן לעיכובא. **למה לי לאקשווי בשחיטתו לחטאת ולעולה** - דכתיב במקום אשר ישחט את החטאת ואת העולה. **מהיכן למדו** - לשחיטת צפון. **אי אקשיה לעולה ולא אקשיה לחטאת הוה אמינא** - בעלמא דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש. **וכי תימא** - אם איתא דחוזר ומלמד בהיקש נקשיה לחטאת ולא לעולה משנינן לך נחא ליה לאקשווי לעיקר כו'. **למימרא** - מדאיצטריך למיהדר ואקושי לעולה ש"מ דבר הלמד בהיקש אין חוזר ומלמד בהיקש ומהכא נפקא לן בכל דוכתא. **כאשר יורם** - באימורי פר כהן משיח כתיב. **משום דבעי אגמורי יותרת הכבד ושתי כליות כו'** - שהיה צריך ללמד מפר העלם תורת אימוריהן לשעירי עבודת כוכבים דאיתקוש אהדדי לענין הקטרת אימורין כדאמרינן בפרק ב"ש (לעיל מא) אשה לה' וחטאתם על שגגתם ופר העלם דבר בגופיה לא כתיב יותרת וכליות ומפר כהן משיח גמר בהיקש כדאמרן בפרק בית שמאי (שם לט) ועשה לפר כאשר עשה לפר זה פר כהן משיח אקשינהו להדדי. **להכי איצטריך כאשר יורם** - בפר כהן משיח ואם אינו ענין לו תנהו לענין פר העלם דניהוי כמאן דכתיבי בפר העלם גופיה דלא ליהוי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש ואי קשיא הא נפקא לן הך דרשא מועשה לפר זה פר העלם דבר כדאמרן בפרק ב"ש (לעיל מא) ה"מ לתנא דבי ר' ישמעאל דאמר לפר זה פר העלם אבל לתנא דבי רב דאמר ועשה לפר זה פר יום הכיפורים איצטריך כאשר יורם להך דרשה. **ונכתביה בגופיה** - דפר העלם בהדיא ולא ליקשיה לפר כהן משיח הואיל וסוף סוף טרח וכתב כאשר יורם יתירא להכי. **הוה אמינא דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש** - בעלמא דלא הוה ילפינן מהכא מידי. **דבר הלמד בהיקש כו'** - משום דבעי למיבעי בעיא עלה הדר נקיט לה. **אי מדרבא** - מכאשר יורם. **אי מדרבנא** - מאשם מצורע דאיצטריך לאקושי לחטאת ולעולה. **לפריחה** - אם פריחה הצרעת בכל הבגד. **מה להלן פרח בכולה טהור** - כדכתיב אם פרוח תפרח וגו' (ויקרא יג). **והתם** - גבי קרחת וגבחת דאדם מנלן דטהורה פריחה דאילו פריחה כי כתיבא בנגע עור בשר כתיב ואילו קרחת וגבחת כתיבי גבי נתקין דמקום שער דראש וזקן שאין סימניהן שוין לנגעי עור בשר שזה בשער לבן וזה בשער צהוב. **ואיתקש ראשו** - נתקי הראש. **אף כאן כו'** - אלמא נתקין בהיקשא ילפינן להו וחוזרין ומלמדין על הבגדים בג"ש. **א"ר יוחנן** - מהכא לא

תיתי ראייה דלאו קדשים הוא דאף היקש מלמד בהיקש חוץ מקדשים ותדע לך שהמדה הזאת שהבאתה אינה למידה בקדשים. **דא"כ הוא** - דדבר הלמד בהיקש חוזר ולמד בג"ש. **לא יאמר צפון באשם ותיתי בג"ש** - דנאמר קדשי קדשים בחטאת ונאמר קדשי קדשים באשם. **קדשי קדשים יתירי כתיבי** - בהו והוה ליה גזירה שוה מופנה משני צדדין ואין משיבין עליה גבי חטאת כתיב תשחט החטאת קדש קדשים הוא ובאשם כתיב זאת תורת האשם קדש קדשים הוא ובתרוייהו כתיב בויקח קרח לכל חטאתם ולכל אשם אשר ישיבו לי קדש קדשים לך.

דף נא

**מדתני דבי רבי ישמעאל** - בפרק ב"ש (לעיל דף מא) ומה במקום שלא הושו קרבן לקרבן ואוקימנא התם דקסבר ר' ישמעאל דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בקל וחומר. **בבנין אב** - מה מצינו וכולן שאילות הללו בקדשים נשאלו וארבעה שאילות בכל מדה ומדה כגון דבר הלמד בהיקש מהו שילמד בהיקש ובגזרה שוה ובקל וחומר ובבנין אב ודבר הלמד בגזרה שוה מהו שילמד בהיקש ובג"ש וק"ו ובבנין אב ודבר הלמד בבנין אב מהו שילמד בכולן. **ולייטעמיך** - אי משום הא כתביה לייטי מעולה דכתיב בה בהדיא. **שכן מכפרת כו'** - ואין לך לפרש שאילתייהו מכאן. **מחדא לא אתיא כו'** - מילתא באפיה נפשה היא ולא למיפשט בעיין. **עולה לגבי חטאת ואשם** - לא חשיבה כפרת עשה דידיה כפרה. **למדנו לתודה** - מכאן בהיקש משלמים שבאה מן המעשר אם פירש בשעת נדרו ע"מ להביאה ממעות מע"ש. **שם שם** - בשלמים כתיב (דברים כז) וזבחת שלמים ואכלת שם ובמעשר כתיב (שם דברים יד) ואכלת לפני ה' אלהיך במקום אשר יבחר לשכן שמו שם מעשר דגנך תירושך ויצהרך ובכורות. **חולין הוא** - ואנן בקדשים קמיבעיא לן. **אמר אמרה** - האמור למד קדש ומלמד קדש בתמיה וכי שניהן צריכין שיהו בקדשים הואיל ולמד קדש כגון שלמים שפיר מיפשט בעיין דבתר למד אזלינן ומר זוטרא סבר בתר מלמד אזלינן והיינו דאמרינן בעלמא (לעיל זבחים דף מה ולקמן זבחים דף ס) הניחא למ"ד בתר למד אזלינן. **למדנו רבוכה** - חלות מבושלות במים תחילה שבתודה שבאה סולת ולא קמת. **חלות שבתודה מניין** - ששלשה מניין מצה יש בה חלות רקיקין רבוכה חלות שבה מניין שהן סולת. **ת"ל חלות חלות** - נאמר בחלות חלות ונאמר ברבוכה חלות.

**מצות מצות** - נאמר ברקיקין מצות ונאמר בחלות מצות וילפינן ריקיקין מחלות וחלות למדו מרבוכה ושניהם בגז"ש. **וממאי** - דרקיין דתודה מצות מצות מחלות דתודה גמרי. **דלמא ממצות דכתיב גבי ריקיקין מנחת מאפה גמרי** - והתם סלת בהדיא כתיב סלת חלות מצות בלולות בשמן ורקיין מצות משוחים בשמן (ויקרא ב). **מלמד שמוציא את כל הפר שלם** - דאי במנותח היאך הכל יוציא בהוצאה אחת הנתחים וקרבו ופרשו. **נאמר כאן ראשו וכרעיו** - על ראשו ועל כרעיו (שם ויקרא ד). **ונאמר להלן ראשו וכרעיו** - בעולת בן צאן כתיב וערך הכהן את הראש וכתיב וקרבו וכרעיו ירחץ (שם ויקרא א). **מה להלן ע"י ניתוח** - היה מקטירן דניתוח כתיב ביה. **אף שריפה של זה ע"י ניתוח** - ובפר כהן משיח קאי. **כשם שפרשו בקרבו כו'** - דאיתקש שריפת עורו ובשרו לשריפת קרבו ופרשו. **מה פרשו בקרבו** - דדבר מגונה הוא להוציאו ולשורפו בעין.

דף נב.

**ונאמר להלן** - בפר כהן משיח (ויקרא ד) ונאמר כאן בפר ושעיר של יום הכיפורים (שם יז) ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת וגו' ואת עורותם ואת בשרם ואת פרשם. **מה להלן** - בפר כהן משיח. **ע"י ניתוח** - דילפינן מג"ש מעולה. **ק"ו** - כלומר מק"ו נלמד לפרש לך שאילה זו. **ה"ג ומה היקש שאינו מלמד בהיקש כו'** - ול"ג למד. **ג"ש המלמדת בהיקש גרסי** - ולא גרסי למדה. **מדרב פפא** - וזאת תורת זבח השלמים כו' דפשט רב פפא מיניה לגזירה שוה חוזרת ומלמדת בהיקש. **הניחא למאן דאית לי דרב פפא** - דאמר בתר למד אזלינן. **אלא למאן דאמר** - בתר מלמד אזלינן לא אשכחן גז"ש חוזרת ומלמדת בהיקש דהתם מעשר חולין הוא המלמדה. - בגז"ש חבירתה - מה שאין היקש עושה כן בהיקש חבירו. **מדרמי בר חמא** - סלת מורבכת חלות. **שאינה למידה מן ההיקש** - גרסי. **מדר' יוחנן** - לא יאמר צפונה באשם משם למדנו שאין דבר הלמד בהיקש מלמד בגז"ש. **שאינה למידה בהיקש** - כלומר מן ההיקש. **מלמד בק"ו** - כדאמר לעיל מק"ו ומה היקש שאינו למד מן ההיקש מלמד בק"ו גז"ש המלמדת מגז"ש חבירתה מדרמי בר חמא וכו'. **וזהו ק"ו בן קל וחומר** - ק"ו זה שאנו מביאין כאן לדורשו בתורה ללמד ק"ו מק"ו אנו למידין אותו מדבר שאף הוא לא למדנוהו אלא בק"ו דהא מייתי לה מגז"ש המלמדת בק"ו והיא גופא לא ידעינן לה אלא ע"י ק"ו דבק"ו ילפינן

לעיל. **ופרכינן בן בנו של ק"ו הוא** - שאפי' היינו למידין אותו מדבר שלא למדנוהו ע"י ק"ו הוא היה עצמו בן ק"ו שהרי בק"ו אנו למדין אותו כדאמרן לעיל בק"ו ומה גז"ש כו' עכשיו שאף גז"ש שאנו למידין אותו ממנו לדורשה בתורה אף היא לא למדה שתלמד בק"ו אלא מק"ו נמצא שאתה מביא מדת קל וחומר בתורה מכח שני קלין וחמורין והו"ל בנו של ק"ו ובן בנו של ק"ו ודלמא כולי האי לית לן למילף ומיזיל. **אלא** - לא תרביה מגזירה שוה המלמדת בק"ו דהיא גופה מק"ו אתיא לן אלא יליף ליה מהיקש המלמד בק"ו דנפקא לן ממתניתא דתני דבי רבי ישמעאל דגמרא גמר לה דדבר המלמד בהיקש חוזר ומלמד בקל וחומר והשתא לא הוי אלא קל וחומר בן קל וחומר כי אינך דלעיל דגזירה שוה מלמדת בקל וחומר מקל וחומר. **מטמאה בבית הבליעה** - כדין נבלת עוף טהור דאין מליקת טריפה בקדשים מטהרת מידי נבלה והוא הדין נמי לשוחט עוף חולין טריפה מטמאה לרבי יהודה, שלש מחלוקת בדבר לר"מ אחת שחיטת עוף של חולין ואחת מליקה בקדשים מטהרות טריפתן מידי נבילה ולר' יהודה זו וזו אינה מטהרת ולר' יוסי שחיטה מטהרת ולא מליקה וכן מפרש במסכת טהרות בפרק שלש עשרה דברים. **שחיטתה מטהרת טריפתה מטומאתה** - כדאמרין בהעור והרוטב (חולין דף קכח) וכי ימות מן הבהמה וגו' מקצת בהמה מטמאה ומקצת בהמה אינה מטמאה ואיזו זו טריפה ששחטה. **נבלת עוף אינו מטמא במגע ובמשא** - מבחוץ דכתיב (ויקרא כב) לטמאה בה אין לך אלא האמור בה אכילה ולא מגע ומשא. **אינו דין שתהא שחיטתה מטהרת טריפתה מטומאתה** - והשתא דקי"ל שחיטה דמטהרת בחולין מק"ו הדרא ומיגמרא אמליקה דקדשים בבנין אב. **מה מצינו בשחיטה שמכשרת** - לאכול בחולין ומטהרת טריפתה מטומאתה אף מליקה כו'.

דף נא.א

**הכי גרסי' ולא היא התם תיהוי משחיטה דחולין קאתיא** - הכי פירושו התם עיקר טעמא דר"מ לא יליף בבנין אב אלא מהיקש דזאת תורת הבהמה והעוף כדלקמן בפרק חטאת העוף (דף סט) אמרינן ר"מ קרא אשכח ודרש ואי נמי תיהוי דגמר לה בבנין אב כדקתני במתני' לא מיפשטא בעיין דהא ר"מ מליקה בקדשים משחיטה דחולין גמר הוה ליה מלמד דחולין ולמאן דלית ליה דרב פפא אף על גב דלמד קדש לאו ראייה היא. **פשוט מהא** - מתני' חדא מהנך

בעיא. **מפני מה אמרו** - לקמן היא בפ' המזבח [מקדש] (דף פד) לרבי יהודה דדריש זאת היא העולה הרי אלו מיעוטיין פרט לנשחטה בלילה ושנשפך דמה ושיצא דמה חוץ לקלעים ופריך מה ראה להוציא את אלו ולהכשיר את השאר. **מפני מה אמרו לן בדם כשר** - שאם עלה לא ירד שהרי כשר באימורין אם לנו אימורין ועלו למזבח לא ירדו. **ולן באימורין למה כשר שהרי לן בבשר כשר** - גמור מן התורה שזמן אכילת שלמים שני ימים אלמא אימורין גמרי בבנין אב על הדם. **טמא** - איברי עולה טמאין מפני מה אם עלו לא ירדו. **הואיל ומרצה לפיגולו** - הואיל וחשובה הרצאת דמו לחייב עליו משום פיגול כמו שקרבו מתיריו בהכשר לפיכך אימורי פיגול שעלו לא ירדו. **שקבלו פסולין** - אם זרקו את דמו מפני מה אם עלו הדם או האימורין לא ירדו. **בהנך פסולין** - מכשירים דחזו לעבודת צבור כגון כהן טמא. **וכי דנין דבר כו'** - דקא ילפת באימורין שלא בהכשירם מנלן בבשר דהכשירו בכך וזו היא מצותו ותו היכי יליף יוצא במקדש מיוצא בבמה שכולו יוצא הוא שאין שם קלעים אלא ע"פ השדה. **זאת תורת העולה** - תורה אחת לכל העולין אם עלו לא ירדו כדכתיב על מוקדה כל הלילה וכל ראיות הללו משום דממעט מזאת היא העולה תלתא פסולי מייתי מהנך מאי שנא הני מהני והעיקר מקרא ואסמכתא בעלמא הוא. **מאי טעמא** - אל יסוד מערב הוא דכתיב בפר כהן משיח (ויקרא ד) אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד יסוד שכנגד הפתח וזו היא מערבו של מזבח שהוא כנגד פתח ההיכל ולקמן בברייתא זבחים (דף נב) נפקא לן פר יום הכפורים מריבויא דהפר שטעון מתן דם ליסוד בפר כהן משיח ובשעיר כתיב (ויקרא טז) ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר. **אל יסוד מזבח העולה** - חמש פרשיות הן בחטאת של פר משיח ושל העלם שהן פנימיות ושל שעיר נשיא ושל כבשת יחיד ושל שעירת יחיד שהן חיצוניות, בשתים הפנימיות ובשעיר נשיא כתיב בשפיכת שיריהן אל יסוד מזבח העולה, בשתים החיצונות כתיב אל יסוד מזבח סתמא וקדריש תנא תלתא אל מזבח העולה למה פירש הכתוב וה"ג לה בת"כ אל יסוד מזבח העולה של פר כהן משיח ולא יסוד מזבח הפנימי אל יסוד מזבח העולה של פר העדה שאין ת"ל אין לו יסוד לפנימי עצמו, כשהוא אומר אל יסוד מזבח העולה בשעיר נשיא שאין תלמוד לומר שאם את שיריו לא קיבל מזבח הפנימי שירי מזבח החיצון יקבל, דבר אחר וכי יש לו יסוד לפנימי עצמו אם כן מה תלמוד לומר אל יסוד מזבח העולה תן יסוד למזבחה של עולה והכא

נמי בעינן תלתא למיגרס והכי גרסי' ופירושו אל יסוד מזבח העולה האמור  
בפר כהן משיח ולא יסוד מזבח הפנימי שלא תאמר במקום מתן הקרנות שם  
יהיו שפיכת שיריו. **אל יסוד מזבח העולה** - האמור בפר העדה דלא צריך תו  
דהא איתקוש להדדי אלא ללמוד בא שאפילו יסוד אין לו לפנימי והכי  
מידריש הואיל ומיותר לדרשא יסוד יהיה למזבח העולה ולא לפנימי. **אל**  
**יסוד מזבח העולה** - האמור בשעיר נשיא שאין ת"ל כדמפרש בת"כ בהדיא  
מתרי טעמי [חדא דהא] שירי דמים של עצמן של פנימי כגון בפר משיח ועדה  
לא קיבל הפנימי כדאמרן שיריו של חיצון יקבל בתמיה ועוד למדנו שאין לו  
יסוד ולקמן זבחים (דף נב) נמי הכי פרשינן לה בשמעתין אם כן מה תלמוד  
לומר אל יסוד מזבח העולה תן יסוד למזבחה של עולה תן תורת שפיכת  
שירים יסוד להלכות מזבחה של עולה שיהא המזבח טעון בעולה ובכל דמים  
הניתנין עליו שפיכת שירים אל היסוד אם נשאר בכלי כלום כשזורק ממנו  
שתי זריקות לשתי קרנות ישפכנו ליסוד ומשום דבעולה לא כתיב שפיכת  
שירים איצטריך למילף מהכא. **או אינו אלא למזבחה של עולה יהא יסוד** -  
או אינו בא ללמד כלום על שפיכת שירים של עולה ושל שאר דמים אלא בא  
ללמד על הלכות המזבח במתן דמה של עולה שיתן שתי מתנותיה כנגד  
היסוד ולמעוטי קרן מזרחית דרומית שאין לו יסוד כדאמרין בהאי פירקין  
זבחים (דף נג). **אמר רבי ישמעאל מקל וחומר** - נפקא לן הא ולא בעי קרא.  
**מה שירים של חטאת שאין מכפרין טעונין יסוד כו'** - ורבי עקיבא גמר לה  
להא קל וחומר הכי ומה שירים כו' ולקמיה מפרש מאי בינייהו כו'. **האי**  
**מיבעיא ליה לגופיה** - שישפכם ליסוד מזבח החיצון ומיהו כל שכן אם רצה  
יתנם על הפנימי דמהיכא יליף מיעוטא ואי קשיא הא ילפינן מברייתא דאין  
לו יסוד לגמרי ההוא מייתורא דקרא ואי דרשת קמא לגופיה ותניינא  
למיעוטא תו לא מייתר שני להכי אלא מקרא שלישי ותו לית לך דרשא  
שלישי. **מאשר פתח אהל מועד נפקא** - דהיינו חיצון והוה מצי למיכתב אל  
יסוד המזבח אשר פתח אהל מועד מזבח העולה למה לי למיעוטא.

דף נא.ב

הכי גרסינן אל יסוד מזבח העולה תן יסוד למזבחה של עולה ואי סלקא  
דעתך כדכתיב הני למה לי [קרא לשיריים] שירים הא בראי עביד להו וכי  
תימא דאפיך מיפך דגואי לבראי ודבראי לגואי הא אין לו יסוד לפנימי עצמו

דף נב.א

או אינו כו' - ואי ס"ד לגופיה אתא הני למה לי מה בא ללמדנו לשירים אשר ישפך שיריו למזבח החיצון פשיטא דעליו ישפכם דהא תחילת מתנותיו בחוץ נעשו וכי תימא אי (לא) כתיב אל יסוד מזבח סתמא הוה אמינא נפיך מיפך שירי הדם הפנימיים הצריך הכתוב לשפוך בחוץ ומהם אתה לומד ששירי החיצון יתננו לפנימי הא אין לו יסוד לפנימי עצמו הילכך על כרחך תן יסוד למזבח של עולה קאמר. **מי כתיב אל יסוד העולה אל יסוד מזבח העולה כתיב** - בשלמא אי דרשת ליה ליתן תורת שפיכת שיריים לכל דמים החיצונים שפיר כתיב מזבח העולה ליתן תורת יסוד למזבח העולה לכל דמים הנזרקים עליו אלא אי לתחילת דמים קא דרשת ליה תו ליכא למימר ליתן תורה כנגד היסוד למזבח העולה לכל דמיו דהא חטאת טעונה מתן על ארבע קרנות וקרן דרומית מזרחית בכלל ועל כרחך אעולה לחודיה תדרשיה הוה ליה למיכתב אל יסוד העולה שתהא העולה כנגד היסוד מזבח העולה מאי היא. **בזקיפה דיסוד** - שיזרוק תחילת מתנות העולה בעליית אמה שמן הארץ עד הכניסה שהיא כנוס אמה דכולה ההוא אמה בין בגובהה בין בכניסה יסוד מיקריא השתא דכתיב אל יסוד המזבח יסוד שהוא דומה למזבח דהיינו גג של יסוד. **שיריים מעכבין איכא בינייהו** - ר' ישמעאל סבר כפרה הוא דלא מכפרי אבל עכובי מעכבי רבי עקיבא דמוסיף ואין באין לכפרה אשמעינן דאין מתן דמים של מתנות תלוי בהן דלא מעכבי להו שיריים להזאות. **דכולי עלמא שיריים לא מעכבי** - בחטאות ואפי' פנימיות והנך שיריים דאיפלוג בהו ר' ישמעאל ור' עקיבא במיצוי חטאת העוף שהוא שירי הזאתו דכתיב והזה מדם החטאת על קיר המזבח והנשאר בדם וגו' (ויקרא ה). **תניא כוותיה דרב פפא** - דאית ליה לר' ישמעאל נמי לא מעכבי שירים. **ואת כל דם הפר** - בכהן משיח כתיב ואת כל הדם ישפוך היה יכול לכתוב מה ת"ל הפר כו'. **א"ר ישמעאל כו'** - לא לחלוק הוא בא אלא ללמד שאין שיריים מעכבין בו והכי קאמר פר יוה"כ מק"ו הוא בא וכתבו הכתוב יכול לעכב כתבו לך ת"ל וכלה מכפר כו' מסקנא דמילתא דרבי ישמעאל אתיא. **מי שאין נכנס דמו לפנים חובה** - כגון פר כהן משיח שכניסת דמו לפנים אינה חובה קבועה שלא היה מצוה לחטוא ולהביא חטאת. **טעון יסוד** - שפיכת שיריים. **מי שנכנס דמו לפנים חובה** - פר יום הכפורים שהוא חובה קבועה בכל שנה ורבי עקיבא בא

להוסיף על דבריו עד שאתה לומדו מהיכל שדם פר נכנס לו למצוה צא ולמדו מלפני ולפנים שאינו נכנס לו לא לחובה ולא למצוה וזה נכנס לו אפילו לחובה אינו דין שיטעון. **יכול יעכבנו** - דניהוי כמי ששנה עליו הכתוב לעכב שהרי לא הוצרך לכתוב וכתבו. **תלמוד לומר** - באחרי מות וכלה מכפר שלמו כל הכפרות כולן בעבודות הללו האמורות בענין ושפיכת שיריים לא נאמרו שם. **קל וחומר לפר כהן משיח מעתה** - מאחר שבאנו לכלל קל וחומר יש לנו לדרוש קל וחומר כיוצא בו ולומר ששיריים מעכבין בפר כהן משיח מריבוי הכתוב שהרי בקל וחומר היה למד לשפיכת שיריים משעיר נשיא יכול יעכבנו מעתה תלמוד לומר וכלה. **ומה מי שאין נכנס דמו לפנים** - כגון שעיר נשיא וחטאת יחיד שאין נכנסים להיכל לא חובה ולא מצוה טעונין יסוד פר משיח שנכנס דמו לפנים מצוה אינו דין שטעון יסוד נראה בעיני דלא גרסינן בהאי מסקנא בין לחובה בין למצוה אלא למצוה גרידתא ואי גרסינן לה לא תיקשה אדתנא ברישא על דם פר משיח שאינו נכנס לפנים חובה וכאן הוא שונה בין חובה בין מצוה לגבי פר יום הכפורים לא הוי כניסת פר משיח חובה שאינו חובה כמותו אבל לגבי שעיר נשיא דלא עייל ליה כלל קרי לה לכניסת פר משיח חובה ובמסכת סוטה (דף מד) אמרינן כהאי גוונא מצוה לגבי רשות חובה קרי ליה. **יכול יעכבנו** - מעתה דניהוי כמי ששנה עליו לעכב. **ת"ל ואת כל דם הפר וגו' נתקו הכתוב** - מסדר שאר העבודות ועשאו שירי מצוה ששנה בהילוך לשונו שכל העבודות כתיב ולקח והזה ונתן על קרנות וכאן לא כתיב ושפך דמו אל יסוד אלא שנה במשמעה לנתקו מכלל שאר העבודות לומר שאינה חובה כמו אותם לעכב.

דף נבב

**ושאינו נשאר** - כלומר אם יצא כל הדם בהזאה אין צריך מיצוי. **האי תנא סבר שיריים מעכבין** - גרסינן. **המחטא אותה** - הזורק את דמה ובכללה דזאת תורת החטאת כתיב אותה מיעוטא היא אם מחטא את דמה כהלכתו שכתבתי לך בה קרנות דהיינו למעלה הוא דהואי חיטוי ונאכלת אי לא לא. **וכי מאין באת** - להכשיר שנזקקת להביא - מקרא לפסול. **ישפך** - שפיכה אחת ונאמר והבשר תאכל. **נאמרו דמים למטה** - מחוט הסיקרא בחטאת העוף והזה מדם החטאת (ויקרא ה) ודרשינן ליה לקמן זבחים (דף סד) זה קיר התחתון. **ונאמר דמים למעלה** - בחטאת בהמה. **מה דמים האמורים**



**למטה שנתנן למעלה לא כיפר** - דהא כתיב בהזאתו חטאת היא שאם שינה בה פסול דהכי אמרינן לקמן זבחים (דף סו) עשאה למעלה כמעשה כולן פסול. **שכן סופן למטה** - שירים ניתנין ליסוד. **שסופן לחוץ** - שפיכת שיריהם. **ואם עשאן בתחילה בחוץ לא כפר** - דעיכובא כתיב בהו כדרבינא מועשה כאשר עשה. **שאין מזבח הפנימי ממרקן** - שאין שם גמר מתן דמים שעודן צריכין עבודה אחת הילכך חמירי ולקמן מפרש ואזיל מאי היא. **תאמר בניתנין למעלה בקרנות שממרקות אותן** - שהוא גמר מתן דמיהם לעכב דהא לכולי עלמא שיריים החיצונים לא מעכבי הילכך לא חמירי ויכשרו למטן להכי איצטריך אותה. **מאי שכן אין מזבח הפנימי ממרקן אותן [לאן]** - דשפיכת שיריים מעכבי בהו. **אמר ליה רבא** - לרמי בר חמא. **אי הכי** - דשיריים מבחוץ מעכבי בהו כל שכן דאתיא מקל וחומר ולא בעי קרא. **ומה דמים הפנימיים** - שסוף שיריהם חובה לחוץ לעכב עשאן בתחילה בחוץ כו'. **הכי גרסינן אלא אין מזבח הפנימי ממרקן בלבד אלא פרכת** - דדמן טעון תחילת הזייה על הפרוכת הואיל וטעונין שתי עבודות בפנים חמירי לעכב מלעשות' בחוץ תאמר בניתנין למעלן שכן קרנות ממרקות את עבודותיהן העליונות ואין טעונין שתי עבודות אבל בשיריים לא קאמר דליעכבו. **ה"ג ת"ר וכלה מכפר וגו'** - ולקמיה מפרש מאי קאמרי ומאי בינייהו. **מפני מה לא נאמר** - מפני מה לא נדרשנו כסדר מכתבו. **משמעות דורשין כו'** - תרווייהו ללמד על המתנות שמעכבות קאמרי אלא מר משמע ליה הכי ומר משמע ליה הכי רבי עקיבא משמע ליה מדסיפא לרישא מדריש בכפרה דהיינו במתנות תלויה השלמה ושירים לא מעכבי ור' יהודה נמי שירים לא מעכבי אית ליה וה"ק מ"ט תדרשיה הכי דהשתא לא שמעינן מינה שכל מתנותיו מעכבות דאיכא למימר בכפרת מתנה אחת קאמר דומיא דחטאות החיצונות אלא דרוש הכי אם כלה הכל כמה שכתב הוא דכיפר ואם לא כלה כל מה שבענין לא כיפר ולמדנו שאם חיסר אחת מן המתנות לא עשה כלום ושיריים לא מעכבי שאינן אמורין בענין זה דגבי פר כהן משיח הוא דאיתרבי פר יום הכיפורים לשירים ולרבי יהודה איצטריך למילף עיכוב מתנות מהכא משום דאמר כי כתיבא חוקה בדברים הנעשין בבגדי לבן לפני ולפנים הוא דכתיב. **שיריים מעכבי איכא בינייהו** - ולרבי עקיבא לא מעכבי וה"ק אם כיפר מה שאמור בענין כלה דכתיב חוקה לעיכובא אבל שיריים שאינה אמור בענין לא מעכבי ואתא רבי יהודה למימר כלה כל צורכי עבודותיו ואף המלמדין לו

ממקום אחר כיפר ואם לא כלה לא כיפר שאם חיסר אחת מכל המתנות כו' ואפילו במתן יסוד משמע. **לדברי האומר שיריים מעכבי כו'** - אם גמר מתנות כולן ונשפך הדם מביא פר אחר ומתחיל בהיכל כדי שיהו לו שיריים דאע"ג דאמרי' גמר מתנות מבפנים ונשפך הדם מביא פר אחר ויתחיל בפרכת גמר מתנות שעל הפרכת ונשפך הדם יביא פר אחר ויתחיל במזבח ואין צריך להתחיל עבודה שהשלים שכולן כפרה בפני עצמן לדברי האומר שיריים מעכבין ולא אמרי' אם גמר מתנות מזבח הפנימי ונשפך הדם יביא אחר וישפוך על יסוד החיצון דאם כן לאו היינו שירים אלא במזבח יתחיל שיעשו שיריים וישפכם בחוץ אלמא לרבי יהושע בן לוי איכא למאן דאמר שיריים מעכבין. **אטו ר' יוחנן מי לית ליה הך סברא** - דאיכא למאן דאמר שיריים מעכבין. **והא אמר רבי יוחנן** - בפרק השוחט (לקמן זבחים דף קיא). **תנא רבי נחמיה כדברי האומר כו'** - דקתני רבי נחמיה אומר שירי הדם שהקריבו בחוץ חייב ואמר רבי יוחנן עלה תנא רבי נחמיה למילתיה כדברי האומר שיריים מעכבין אלמא לרבי יוחנן נמי איכא דאית ליה הכי אלא מאי משני עלה דרבי יוחנן כי מוקמן לה כר' יהושע בן לוי מבעית לשנויי אדרבי יוחנן לדברי האומר דקאמר אתנאי אחרים קאי ולא אהני תנאי דלעיל קאי ארבי יהודה ורבי עקיבא הכא נמי איכא למימר דרבי יוחנן הוא דאמר שיריים מעכבים איכא בינייהו והא דקאמר רבי יהושע בן לוי לדברי האומר לאו אהני תנאי קאי. **מתני'** **אלו הן חטאות ציבור** - שאנו צריכים להזכירם שהרי הפנימיות פר העדה ושעירי עבודת כוכבים כבר נשנו. **שעירי ראשי חדשים ושל מועדות** - שהן על מזבח החיצון. **שחיטתן בצפון** - שהרי למדנו בבבלין אב לכל חטאות. **ארבע מתנות כו'** - כדילפינן מקרנות קרנות בפרק בית שמאי (לעיל זבחים דף לז).

דף נגא

**עלה בכבש ופנה לסובב** - מפני שדמה ניתן למעלה על הקרנות ובאצבע צריך לעמוד על גבי סובב אבל בכל שאר הדמים שהן התחתונים מן החוט ולמטה בקרן זוית המזבח עומד על הרצפה וזורק מן הכלי למזבח וכל מקום שיגיע למזבח כשר. **ובא לו לקרן דרומית מזרחית** - שבה הוא פוגע ראשון כדקיימא לן לקמן זבחים (דף סב) כל פינות שאתה פונה יהו דרך ימין והכבש בדרום וכשעולה בו ופניו למזבח הוי ימינו למזרח ובא לימינו למזרח ובא לאותו קרן

והולך ומקיף בסובב דרך ימין ופניו למזבח מן הדרום למזרח וממזרח לצפון ומצפון למערב דהיינו דרך ימין. **על יסוד דרומית** - בגמרא יליף לה. **לפנים מן הקלעים** - לפי שבמשכן היו קלעים היקף לחצר אהל מועד ובמקום הקלעים היתה חומת העזרה בבית שלמה או בית עולמים ובחטאת כתיבא בחצר אהל מועד במקום קדוש תאכל (ויקרא ו). **לזכרי כהונה** - דכתיב הכהן המחטא אותה (שם ויקרא ו) לאפוקי נשים שאינן ראויות לחיטוי ובויקח קרח גבי חטאת ואשם ומנחה כתיב כל זכר יאכל אותו. **בכל מאכל** - משום דקתני בפסח ואינו נאכל אלא צלי לקמן (זבחים דף נו) תני בכולהו ובכל מאכל. **ליום ולילה** - כדילפינן בפ' שלישי (לעיל זבחים דף לו) ובשר זבח תודת שלמיו למדנו שנאכלת ליום אחד חטאת ואשם מנין תלמוד לומר זבח ובקדשים לילה הולך אחר היום דכתיב לא יניח ממנו עד בקר (ויקרא ז). **עד חצות** - סייג עשו חכמים לתורה להרחיק אדם מעבירת כרת כדתנן בברכות בפרק קמא זבחים (דף ב) כל הנאכלין ליום אחד מצותן כו'. **גמ' היכי עביד** - מתנת אצבע בקרן. **אמה אילך** - כשהוא עומד אצל זוית המזבח נותן בתוך אמה של מקצוע לאיזה רוח שירצה או לדרום או למזרח בקרן דרומית מזרחית וכן בכל קרן. **מחטא ויורד** - לשון הכתוב הכהן המחטא אותה (ויקרא ו). **אליבא דרבי אלעזר** - לקמן מייתי פלוגתייהו. **היא עצמה** - כלומר כל עצמה ועיקר מצותה אינו אלא שם. **זכ"ע לא פליגי** - דלא בעינן חודה דקרן כתיב ואמה על אמה ברום אמה הנתון בראש המזבח בכל זוית וזוית בכל מקום שבה קרוי קרן. **כי פליגי אליבא דרבי** - דמכשר לה מחוט הסיקרא ולמעלה ואע"ג דלא בקרן. **מר סבר** - כי היכי דקרן הוא אמה על אמה אף כל שתחתיו כנגדו הוא קרן. **ומר סבר** - כיון דקרא לאו אקרנות ממש קפיד בשאר המזבח לא שייד לשון קרן אלא בחודה של זוית. **המיומנת שבימין** - אצבע הרגילה למלאכה ולא שאר אצבעות מוכנות להושיט ולטבל היינו שאצל גודל מיומנת אמנט"ר בלע"ז. **וחומר בגודלו ובאצבע קטנה** - מושך את הדם שבאצבע כלפי למטה שיפול כולו למזבח. **חומר** - לשון נחמרו בני מעיה (חולין דף נד) דנוריי"ר בלע"ז. **ומחטא** - זריקת חטאת קרוי חיטוי כמו הכהן המחטא אותה. **כנגד חודה** - רבי היא דמכשר למטה מן הקרן להכי תנא לה בחודה. **בד"א** - דדמים העליונים כשירין למעלה מן החוט מיד. **בעולת העוף** - שנעשית למעלה כדאמרינן בפרק קדשי קדשים (לקמן זבחים דף סד). **אבל חטאת בהמה** - דכתיב בה קרן בהדיא אינה נעשית כו'. **וההראל** - מזבח.

**ארבע אמות הוא דהואי** - בתמיה וכי אין גובהו או רוחבו אלא ארבע אמות. **מקום קרנות ארבע** - כלומר הקרנות תופסין ארבע אמות במזבח דכל קרן אמה על אמה. **ומקום קרנות ארבע הוא** - בתמיה והרי אין הקרנות אוכלין במזבח אלא שתי אמות מן המזרח למערב ושתיים מן הדרום לצפון היינו שתיים על שתיים. **אלא** - על כרחך ה"ק קרא רשות קרנות ארבע כלומר שם רשות הקרנות תופסת למטה מהן ארבע אמות דהיינו עד החוט דכוליה הוי קרן. **הרשת** - כעין ציור מצוירת בקליעה ושל נחשת הויא בתחתיו של מזבח עשוי כנפה וגבוה עד חציו של מזבח. **התורה נתנה מחיצה** - מדקפיד אחצי מזבח. **אל יסוד המזבח** - האמור בחטאת החיצונה. **או אינו אלא יסוד מערבי** - כדאשכחן בפנימיות לעיל אשר פתח אהל מועד וילמד סתום מן המפורש. **ילמד ירידתו מן הכבש** - בחיצונות ושירי הדם בידו מיציאתו מן ההיכל [ושיריים הפנימיים בידו מה יציאתו מן ההיכל] ביסוד מערבי שהוא סמוך לו. **אף ירידתו מן הכבש** - נשפכין ליסוד דרומי שהוא סמוך לו. **זה וזה** - חיצונים והפנימים. **סתום** - החיצונים. **מפורש** - פנימים שכתוב בהן יסוד מערבי דכתיב אשר פתח אהל מועד. **מ"ט** - הא כתיב בפנימיים אל יסוד אשר פתח אהל מועד. **קסבר כוליה מזבח בצפון פתח ההיכל קאי** - ואין המזבח לפני הפתח כלום אלא אמה של יסוד דרומי אי נמי בצפון העזרה קאי והווי חמש אמותיו כנגד הפתח ואמה אחת מהן יסוד דרומי אישתכח דכי נפיק מן הפתח רואה יסוד דרומי לפניו מכוון באמצע הפתח ואית דגרס כוליה פתח בדרום מזבח קאי והיא היא כל פתח ההיכל לדרומו של מזבח הוא.

דף נגב.

**תנא דבי רבי ישמעאל** - היו שונין ברבי שמעון בן יוחי זה וזה יסוד מערבי תלמידי רבי ישמעאל היו שונין משנה שנשנית בבית מדרשו של רבי שמעון דזה וזה יסוד מערבי כרבי ישמעאל. **וסימניך** - שלא תחליף הגירסא לומר זה וזה דרומי. **משכוח גברי לגברא** - תלמידי ר' ישמעאל שהן מרובין משכו את ר"ש לומר כדברי רבן. **מתני!** **העולה קדשי קדשים** - היא ליפסל ביוצא ובטבול יום ובמחוסר כפורים ומועלין בה. **שתי מתנות** - בקרן מזרחית צפונית ובקרן מערבית דרומית שכנגדה באלכסון והכי תנן במסכת תמיד (דף ל) בא לו לקרן מזרחית צפונית נותן מזרחית צפונית מערבית דרומית נותן מערבית דרומית וטעמא משום דקרן מזרחית דרומית לא היה לה יסוד

כדאמרינן בשמעתין ועולה טעונה תורת מתן דמה כנגד היסוד וכדרבינן לעיל זבחים (דף נא) מק"ו משירי חטאת הילכך בעי [הנך] תרתי דאמרן. **שתי מתנות שהן ד'** - בעינן כדי שיהא מתן הדם בד' רוחות המזבח והא לא משכחת לה אלא בשתי קרנות העומדות [זו] באלכסונה של זו דאי בשתי שברוח אחת לא הוי דם אלא בג' רוחות של מזבח ולא קרינן ביה סביב. **שהן ארבע** - בגמ' מפרש היכי עביד. **גמ'. מאי טעמא תני בה קדשי קדשים** - מאי דלא תני גבי חטאות ואשמות דהוו נמי קדשי קדשים. **ומשני משום דלא כתיב בה** - איצטריך לאשמועינן דאפ"ה קדשי קדשים היא דהא כולה לגבוה ואין לך קדשי קדשים כזה ובקדשים קלים גופייהו מאי דאזיל מינייהו לגבוה קדשי קדשים הוא כדתנן לקמן בפ' התדיר (דף פט) מעשר קודם לעופות מפני שהוא מין זבח ויש בו קדשי קדשים דמו ואימוריו. **היכי עביד** - דנעשים השתים שהן ארבע. **נותן וחוזר ונותן** - זורק מן הכלי ולמזבח ברוח זו של קרן וכן ברוח השניה של קרן וכן לקרן שכנגדה באלכסון ונמצא מן הדם לד' רוחות של מזבח מתנה לכל רוח. **כמין גמא** - זורק נגד הפינה מן הכלי והדם מתפשט לשתי רוחות הפינה והרי הוא כמין גאם אות יונית עשויה ככף פשוטה. **וזרקו את הדם על המזבח סביב** - בעולה כתיב וכן כתיב בשלמים ואשם. **ת"ל וזרקו** - ואין זריקה אלא מרחוק ובחוט אי אפשר להקיף אלא באצבע ובנגיעה. **ודמה טעון כו'** - כמין גמא ובשתי קרנות שבאלכסון דאיכא סביב לארבע רוחות המזבח ובזריקה. **ונאמר להלן סביב** - בחטאות המלואין בצו את אהרן. **מה להלן פיסוק ד' מתנות** - ד' נפסקות זו מזו דהא על ארבע קרנות נותן. **אף כאן** - אע"פ שבשתי קרנות פיסוק בעינן והיינו כדרב נותן וחוזר ונותן. **עולה טעונה יסוד** - תחילת מתנותיה צריכה נגד היסוד שיהא יסוד המזבח תחת מקום מתנה ומקל וחומר אייתנה לעיל בפירקין זבחים (דף נא). **לא היה לה יסוד** - לקמיה מפרש - היכי דמי הילכך בקרן מזרחית צפונית היה מתחיל. **מאי טעם** - לא היה לה יסוד. **טורף** - בנימין דכתיב ביה זאב יטרף (בראשית מט) שנתנבא יעקב עליו בבקר יאכל עד (שם) בראשית מט באחסנתיה תיתבני מדבחא ואותה הקרן לא היתה בחלקו כדמפרש ואזיל. **דאמר רב שמואל בר רב יצחק מזבח היה אוכל בחלקו של יהודה אמה** - אמה במזרחו אמה בדרומו על כל האורך בעובי אמה אלא שלא היתה אמה שבמזרח על פני כל המזרח שכשמגיע לקרן מזרחית צפונית היתה כלה בסמוך לקרן אמה וכן אכילת האמה הדרומית לא היתה מהלכת על פני כל

הדרום שכשמגעת לקרן דרומית מערבית כלה בסמוך לקרן אמה כדתנן לקמן זבחים (דף נד) היסוד מהלך על פני כל הצפון ועל פני כל המערב אוכל במזרח אמה אחת ובדרום אמה אחת נמצא יסוד לג' קרנות כזה במקור יש כאן ציור. **רצועה היתה יוצאה מחלקו של יהודה** - לדרומו של מזבח שחלקו של יהודה היתה במזרח כדתניא (יומא דף יב) מה היה בחלקו של יהודה הר הבית (בכניסתו) והלשכות שבו והעזרות עזרת נשים כולה (ועזרת) ושנים ועשרים אמה של מקום דריסת רגלי הכהנים ומקום דריסת רגלי ישראל מיקרו עזרות נמצא חלקו של יהודה במזרח המזבח ובצדו [לדרום] והמזבח אוכל בחלקו אמה במזרח מלבד אמה של קרן מזרחית צפונית היתה כולה חלקו של יהודה שהיתה אותה אמה ברחוק מן הקרן אמה והרצועה היתה יוצאה בדרום למזבח ונכנסת בחלקו של בנימין שממקום הדריסה ולמעלה היה חלקו של בנימין אלא שרצועה זו היתה ליהודה באה בתוך חלקו של בנימין בדרומו של מזבח ומזבח אוכל בה אמה והיא אמה שהיא כניסת היסוד ראוי להיות בה כדאמר מר (מדות פרק ג מ"א) עלה אמה וכנס אמה זהו יסוד כל אורך כותל מזרחי בעובי אמה היה אוכל חלקו של יהודה וכן כותל דרומי לבד אמה סמוך לקרן דרומית מערבית.

דף נד.א

**חופף** - כמו נזיר חופף ומפספס (שבת דף נ) דפרוטי"ר דגרנטו"ר בלע"ז כאדם המחשב ודואג. **ומבדיל** - בשתי סימנין ולא כחטאת שהיא בסימן אחד ולקמן יליף לה בפרק קדשי קדשים (דף סה). **וממצה מדמה** - (ומקיף מחבר כמו אין מקיפין שתי חביות (ביצה דף לב)) דוחק בית מליקתו לקיר והוא מתמצה ע"י דוחקו בקיר ולקמן אמרינן שעל קרן מזרחית דרומית היא נעשית ואי אין לה יסוד נמצא כשהוא מולקה באויר היא נמלקת והדם נופל לארץ לאיבוד וא"ת נופל על הסובב שהרי למעלה היא נעשית הא קתני התם עשאה למטה מרגליו אפי' אמה אחת כשרה דלא קפיד אלא אלמעלה מן החוט. **באוירא בעלמא קעביד** - בתמיה. **אימר כך וכו'** - ואיכא למימר למעלה מג' דלאו קרקע הוא עשוי כמין בליטה קטנה כנגד אותה הקרן לקבל בה דם עולת העוף שלא יפול לארץ וקיר מזבח מיקרי אבל יסוד לא מיקרי להכשיר הקרן למתן דמים הצריכין לינתן כנגד היסוד שאין יסוד אלא המיוסד בארץ. **רב אמר בבנין** - בקרן דרומית מערבית בנו היסוד אמה באורך הדרום וחדלו

להם כל הדרום וכל המזרח עד אמה סמוך לקרן צפונית מזרחית כדאמרן (לקמן) אוכל במזרח אמה ובדרום אמה. **לוי אומר בדמים** - יסוד היה על פני כל המזרח אבל לא נותנין דמים בחלקו של יהודה. **יתבני מדבחא** - בניינא גופיה משמע. **אוכל** - תופס. **במזרח אמה אחת** - ובמקצוע צפונית מזרחית משוך לצד מזרח אמה ולא יותר כמו שציירתי למעלה קשיא ללוי דהא בניינא משמע. **על שלשים ושתים** - קשיא לרב דמשמע ריבוע היה. **מן הצד** - לאו בארבעת רבעין קחשיב אלא מצד צפון היה ל"ב אבל מזרח ודרום לא היה אלא ל"א על ל"א דקרן דרומית מזרחית חסרה לה אמה לדרום ואמה למזרח. **נמצא פורח על אמה יסוד ועל אמה סובב** - ולקמן הוא בפרק קדשי קדשים (דף סב) דרמינן מתניתין אהדדי דתנן חדא כבש היה לדרומו של מזבח אורך ל"ב והמזבח ל"ב אורך הרי אורך המזבח והכבש ס"ד וכי מני להו אהדדי תנן הכבש והמזבח ס"ב והא שיתין וארבע הוי תפסין בקרקע העזרה והתם לגבי תפיסת הקרקע קא מני להו ומשנינן נמצא שראש הכבש פורח ועולה על שתי אמות של כניסת היסוד וסובב ונמצא שתי אמות העליונות נבלעות בל"ב של מזבח מדקתני פורח על אמה של יסוד מכלל דאיכא כניסת היסוד לדרום קשיא לרב דאמר דאוכל במזרח אמה אחת ובדרום אמה אחת דקתני ותו לא בבנין קאמר והכבש בדרום הוא ויש תחתיו כניסת יסוד המזבח. **אימא כנגד אמה יסוד** - כנגד מקום שהכניסה ראויה להיות ולא שהיתה שם ומיהו שתי אמות נבלעות לתוך ל"ב של מזבח שהיה נכנס לתוך הפנימי שכנגד בליטה שהיסוד התחיל בה לאכול בה בדרום אמה אחת. **מלבן** - הוא דפוס מרובע עשוי מארבע קרשים וכל אחת ארוכה ל"ב כעין אנשטר"א שעושין לכירים ורוחב הקרש אמה והוא גובהו של מלבן ממלאו אבנים וסיד וזפת וקוניא עד שמשווהו לגובה המלבן. **מפולמות** - לחות. **קוניא** - ניתוך אבר כעין שעושין לצפוי כלי חרס שקורין פולמי"ר. **וממחה** - אישפרידיי"ר בלע"ז ושופך בתוך המלבן על אבנים ונדבקים יחד על ידי אלו וזה היסוד הראשון ששנינו בו עלה אמה. **וחוזר ומביא כו'** - ומושיבו על זה וממלאו נמצאת כניסת אמה זה יסוד בולט אמה זה סובב. **וחוזר ומביא כו'** - וזהו סובב על זה היה כהן מהלך כדמפרש ואזיל שהמלבן השלישי שהושיבו על זה קצר ממנו שתי אמות על שתי אמות נמצא האמצעי בולט מתחת העליון אמה בכל צד. **מקום המערכה** - כלומר ראש המזבח. **וחוזר ומביא מלבן של אמה כו'** - ומושיבו בזוית המזבח מלמעלה קתני מיהא מלבן התחתון של ל"ב על ל"ב אלמא יסוד בולט

בו מד' רוחותיו.

דף נד.ב

**דגיז ליה** - אחר שיבש סתר הבנין מעל חלקו של יהודה. **ופרכינן והא אבני**  
**שלמות כתיב** - שיהא חלק ולא פגימות פגימות ואי אפשר לסתירה להיות  
חלקה. **דמחית מידי מתותיה** - כלומר במקומו על (כנגד) חלקו של יהודה  
הניח עץ ארוך ועוביו כעובי המלבן וחלק [והניח] בתוך המלבן ולא יכול  
להדביק עם חלוקי האבנים ע"י שפיכת המיחוי של סיד וקוניא ולכשיבש קצת  
נטלו ונשאר מקומו חלק. **קרנות של מזבח חלולות היו** - נקבים נקבים  
עמוקים בארבעתן שיפול דם החטאת ויבלע לתוכו. **כמזרק כזיות מזבח** -  
אלמא בית קיבול יש כמזרקים. **דמחית מידי מתותיה** - מקלות וקסמין  
[דקים] נתן בין חלוקי האבנים וכשיבש הוציאם ונשארו מקומות בנקבים  
חלוקים ולא הוצרך לפגום בפגימות לנקבים. **שהן יושבים ברמה** - בעירו של  
שמואל. **נויו של עולם** - למצוא מקום לבית הבחירה מן התורה. **ועלית** - בכל  
שעריך קרי עלייה ומשם לבית המקדש מלמד שבית המקדש היה גבוה מכל  
ארץ ישראל. **וארץ ישראל גבוהה מכל הארצות** - לא מיבעיא לן הכא ולא  
מהכא נפקא לן אלא מקרא אחרינא דכתיב (ירמיהו טז כג) לא יאמר עוד חי  
וגו' כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא את בני ישראל מארץ צפון ומכל  
המקומות אשר הדחתים שם וגו'. **דזכתיה** - מקומו היכן מקום הגבוה בא"י  
בגבול מי הוא. **אייתו ספר יהושע** - לבדוק בגבולי השבטים ולא פירשו שם  
באחד מכל השבטים פיאות גבוליהם לארבע רוחותיהם חוץ משבט יהודה  
ובנימין שנתפרשו שם כל הגבולים מסובבין ברוחותיה ומקצועותיה גבול  
יהודה לדרומה של ארץ ישראל וארץ אדום גבולו לדרום על פני כולו ואורך  
גבול יהודה מן המזרח למערב על פני אורך כל גבולה של א"י ים המלח  
למזרח וים הגדול למערב והן מן גבולי ארץ ישראל בפרשת אלה מסעי וגבול  
צפוני של ארץ יהודה לא היה מכוון לארכו אלא התחיל למזרח מן הירדן  
ועולה למערב ומרחיב מאמצעו ופונה באלכסון לצפון ועולה מדביר ומרחיב  
לצד צפון אל הכתף היבوسی היא ירושלים ומשהתחיל מן המזרח מונה והולך  
עד ירושלים. **כתיב ועלה הגבול ולא כתיב וירד** - ועוד כתיב בעלייה אחת  
מירושלים עד ראש ההר על פני גיא בן הינום ומשם עד הים שהוא לרוח  
מערב כתיב ותאר הגבול וירד הגבול. **ולא כתיב ועלה** - ונחלת בנימין בצפונה



של נחלת יהודה וגבול נגב לבנימין הוא גבול צפונה ליהודה אלא שאין אורך נחלת בנימין מן המזרח ועד הים אלא עד ירושלים ועד ההר אשר על גיא בן הינום ועד קרית יערים. **כתיב ועלה ותאר ולא כתיב וירד** - ותאר אינה לא עליה ולא ירידה למדנו שראש ההר אשר על גיא בן הינום הוא גבוה מן הכל ולמעלה מירושלים דמירושלים ולשם כתיב ועלה. **סבור למיבנייה בעין עיטם** - נראה בעיני שהוא מעין מי נפתוח האמור שם אחר עליית ההר אשר על פני גיא בן הינום אשר לא נכתב ירידה בינתיים. **ניתתי ביה קליל** - נעשה אותו נמוך מעט ונבנהו בירושלים שהיא למטה כדכתיב כתפיו ולא כתיב ראשו. **ואיכא דאמרי** - האי דלא בנאה בעין עיטם משום דרחיק שם נחלת בנימין מנחלת יהודה יותר משיעור הר הבית ואפשר לסמוך לשכת הגזית לעזרה ואנן בעינן סנהדרין בעזרה דכתיב וקמת ועלית וגו' וצריכה להיות בחלקו של יהודה כדמפרש ואזיל גמירי סנהדרין בחלקו של יהודה כדכתיב (בראשית מט) ומחוקק מבין רגליו. **את כל ענותו** - אשר עינה את עצמו לעסוק ולדעת ונשבע ונדר אם אבא באהל וגו'. **מתני'** זבחי שלמי צבור - כבשי עצרת. **אשם גזילות** - האמור בשבועת הפקדון (ויקרא ה). **אשם מעילות** - הנהנה מן הקדש. **אשם שפחה חרופה** - הבא על שפחה כנענית המיועדת לעבד עברי. **אשם נזיר** - שנטמא במת דכתיב ביה והזיר לה' את ימי נזרו וגו' (במדבר ו). **אשם תלוי** - ספק שגג בכרת ספק לא חטא והוא כתוב בויקרא גבי אשם מעילות אשם ודאי ל"ג שכל אלו שהוזכרו אשמות ודאין הן חוץ מאשם תלוי. **שתי מתנות שהן ארבע** - דבאשם נמי בעינן זריקת סביב דכתיב במקום אשר ישחטו וגו' (ויקרא ז). **ונאכלין לפנים מן הקלעים** - דכתיב באשם בויקח קרח לכל אשם וגו' בקדש הקדשים תאכלנו וגו', וזבחי שלמי צבור בגמרא מפרש מנא ליה.

דף נה.א

גמ'. **ועשיתם שעיר עזים וגו'** - גבי שתי הלחם וכבשי עצרת כתיב וסיפיה דקרא ושני כבשים וגו'. **ועל זבחי שלמיכם וגו'** - על כרחך בשלמי צבור כתיב שאין קרבן יחיד טעון כלי שיר שאין אומרים שיר על קרבן יחיד כדאמר בערכין (דף י). **קדשי קדשים** - נפסלים בטבול יום וביוצא (ובלינה). **היקשא קמא** - דאיתקש לחטאת. **ה"ג** - מה חטאת כו'. **כיון דכתיב ולקח הכהן את הזרוע** - סיפיה דקרא קדש הוא לכהן ש"מ השאר לבעלים. **קדש איקראי** -

זרוע בשלה ומדלא כתיב קדשי קדשים ש"מ לא איתקוש לחטאת להכי דתיהוי עלי' חומרא דקדש קדשים דבהדיא מעטיה מדכתיב קדש ולא כתיב קדשים וגבי שלמי צבור אע"ג דכתיב בהו נמי קדש יהיו לה' לכהן (ויקרא כג) ולא כתיב קדשי קדשים כיון דכתיב לה' לאו למעוטיה הוא מהיקשא דאיכא למימר כמאן דכתיב קדשי קדשים דמי. **אלא למאי הלכתא איתקש** - איל נזיר לחטאת. **שאם גילח על אחת משלשתן יצא** - וחטאת הוא דילפא משלמים מה איל נזיר אם הביאו יחידי בלא חטאת ועולה יצא דכתיב (במדבר ו) ואחר ישתה הנזיר יין ואמר מר בסיפרי אחר מעשה יחידי והיינו שלמים שעיקר תגלחתו של נזיר תלויה בשלמיו שהרי הוזקקו לו לשלח שערו תחת הדוד כדכתיב (שם במדבר ו) על האש אשר תחת זבח השלמים ותניא בסיפרי וגלח הנזיר פתח אהל מועד בשלמים הכתוב מדבר כלומר גילוחו של נזיר ע"י דבר שנאמר בו ושחט פתח אהל מועד והיינו שלמים בויקרא או אינו אלא כמשמעו שיגלח פתח אהל מועד ממש אם אמרת כן דרך בזיון כו'. **מתני'**. **קדשים קלים** - אין (לך) מועלין בהן. **בכל מקום** - אין טעונין צפון. **ונאכלין בכל העיר** - בגמ' מפרש. **לכל אדם** - לזרים. **ליום ולילה** - בתודה כתיב - ביום קרבנו יאכל לא יניח ממנו עד בוקר ותניא תודת שלמיו לרבות שלמי נזיר. **המורם מהן** - מן התודה חזה ושוק כשאר שלמים דהא איתקש לשלמים כדאמרן זבח השלמים אם על תודה (ויקרא ז) וארבע חלות מד' מינין שבה כדכתיב אחד מכל קרבן וגו' לכהן הזורק וגו' (שם) ומורם מאיל נזיר זרוע בשלה וחזה ושוק נמי ביה כתיבי וחלת מצה אחת ורקיק מצה אחד כיוצא בהן ונאכלין בכל העיר ליום ולילה. **אלא** - שאינו לבעלים אלא לכהנים. **ולנשיהם** - כדכתיב (ויקרא י) ואת חזה התנופה וגו' אתה ובניך ובנותיך. **גמ'**. **תאכלו במקום טהור** - בפרשת ויהי ביום השמיני כתיב. **וכי הראשונים בטומאה אכלום** - קרבנות הראשונים שנאמרו תחילה בענין כגון שעירים ומנחה. **טהור מכלל שהוא טמא** - מדלא כתיב קדש ש"מ טהור במקצת קאמר ולא מן הכל הא כיצד במחנה הטהור מטומאת מצורע שאין מצורע נכנס לו וטמא מטומאת זב שהזבין נכנסין שם ואיזה זה זה מחנה ישראל במדבר כל דגל בתוך אסיפת דגלו ובית עולמים תוך ירושלים דאמרינן בפסחים (דף סז) מצורע משתלח חוץ לג' מחנות זב נכנס למחנה ישראל אבל לא למחנה לוי והוא במדבר חניית הלויים סביב למשכן העדות בבית עולמים הר הבית וטמא מת מותר ליכנס במחנה לוי שנאמר ויקח

משה את עצמות יוסף עמו (שמות יג) עמו במחיצתו. **אותה** - במנחה כתיב בההוא ענינא. **ואין אחרת** - ואין לחמי תודה במקום קדוש. **אפקה** - ממחנה שכינה שקרבה בתוכה למחנה לוייה הדר כתיב במקום טהור להקל ולומר טהרה כל דהו דלא איצטריך פשיטא דבטומאה ממש לא אכלי לה. **אפקה לגמרי** - ואפי' חוץ לחומה במשמע (בשעריך) חוץ לירושלים. **ועוד לא תוכל לאכול בשעריך כתיב** - והיכי אמרינן אפקיה לגמרי. **מתני'**. **בכל מקום** - אף בדרום ובגמרא יליף לה. **בכל העיר** - כדאמרן לעיל בחזה ושוק דשלמי יום שמיני. **לשני ימים ולילה אחד** - דהכי כתיב בהו ובגמרא מייתי לה. **גמ'**. **ושחטו כו'** - כל שלש פרשיות בשלמים חדא בבן בקר וחדא בבן כשב וחדא בעז בקמייתא כתיב ושחטו פתח אהל מועד ובתרתיה כתיב לפני אהל מועד. **להכשיר כל הרוחות שבעזרה** - דלפני משמע כל שלפני ההיכל ושבצדדין לקמיה יליף ומפרש לה. **קל וחומר לצפון** - לירך מזבח צפוני הקבוע לעולה ולקדשי קדשים ומשום פלוגתא דפליג רבי אליעזר עלה ואמר צפון איצטריך קרא בהדיא לרבווי לשחיטת קדשים קלים איצטריך לת"ק למימר האי קל וחומר לצפון. **לא בא אחד מן הכתובין הללו אלא להכשיר צפון** - לקמיה מפרש מאי פלוגתייהו. **שיכול והלא דין הוא** - שלא יהא צפון בכלל לפני אהל מועד להכשירו לשחיטת שלמים. **לא הוכשר מקומן** - שלשה הרוחות הכשירות להם לא הוכשרו לשחיטת קדשי קדשים.

דף נה.ב

**במאי קמיפלגי** - מאי קמרבי ת"ק בחד מהנדך קראי דמייתי צפון מק"ו דאתא רבי אליעזר למימר לא תרבייה מיניה דקרא לצפון איצטריך. **דניבעי פתח אהל מועד** - כדאמר' לקמן שאם אין שם פתח [כגון] קודם שיפתחו הדלתות וקודם שיעמידו הלויים את המשכן ולאחר שפירקוהו לא היה שוחט. **וחד להכשיר צדדין** - כל רוחב העזרה דלא תימא כנגד הפתח דוקא להכי הדר כתב לפני ולא כתיב פתח וכל האויר בכלל לפני דלא כתיב כנגד. **וחד לפסול צידי צדדין** - כגון לשכות ואפילו תוכן קדש פסולות לשחיטה כדלקמן דלא תימא מדפתח לאו דוקא לפני נמי לאו דוקא אלא שיהא אהל נטוי להכי הדר כתיב לפני למימרא דדוקא הוא ולא לשכות. **צפון לא איצטריך קרא** - דמק"ו קאתי. **וחד להכשיר צפון** - דק"ו מעוטי ממעיט ליה לאידך גיסא וק"ו דרבנן לא דריש דאיכא למימר להאי קבע צפון ולהאי שאר

רוחות דמאי קדושתיה דצפון מדרום אלא דקביעת מקום בעלמא הוא. **וצידי צדדין** - לפסול לא איצטריך קרא אחרינא. **לפני** - כתיב בקרא קמא. **בזמן שהוא פתוח** - לשון פתח אינו אלא החלל והפותח והנועל קרוי דלת. **מוגף** - סגור ולא נעול כמו הגפת דלתות (ערכין דף יא). **וילון** - פרוש כנגד הפתח מי הוי כנעול או לא. **הוא עצמו** - וילון עצמו אינו חשוב אלא כפתח פתוח דלצניעותא בעלמא עביד. **גובהה** - כגון תל או עץ מוטל כנגד הפתח מפסיק בין פתח לשחיטה [והפתח פתוח מאי]. **שני פשפשין היו בבית החליפות** - (עודף) שהאולם עודף על רוחב ההיכל לצפון ולדרום ט"ו אמה לכל צד וארכו למזרח מן המערב אינו אלא י"א אמות ובכותל המערבי של אותו עודף היו חלונות לגנוז סכינין מבחוץ ולכן קרוי החצר כנגדו עד כותל מערבי של העזרה בית החליפות ובאותן שני כתלים היו שני פתחים קטנים והכי נמי תניא לה בתוספתא בהדיא ר' יוסי בר' יהודה אומר שני פשפשין היו בבית החליפות ופתוחין למערב וקסבר אולם נמי קרוי אהל מועד. **להכשיר את כל העזרה** - את כל שאר העזרה שאינו בכלל לפני אהל מועד על ידי פתח ראשון והווי צידי צדדין כגון מכנגד (זויות) כותל האולם ולמערב בצפון ובדרום לבית החליפות ובית החליפות עצמו ואלו שני פשפשין מכשירין כל בית החליפות לארכו ולרחבו דקרינן מהשתא לפני ולקמן פריך הא איכא צדדין. **לאכילת קדשי קדשים** - קס"ד השתא דלאכילה נמי בעיא פנים ולקמן אמרינן סמי מכאן אכילה. **ה"ג מאי לאו דאיכא קמייהו גובהה שמנה** - שהיה כנגדן תל גבוה שמנה וש"מ גובהה לא פסיל. **לא דגביהי אינהו שמנה** - גובהן של פתחים ח' אמות. **פשפשין שאני** - שהן פתחים קטנים ואין משמשין כניסה ויציאה אלא לאכשורי בשמא בעלמא. **והא איכא צדדין** - היינו אויר שבין כותל אולם לכותל העזרה לדרום ולצפון דהווי להו אחורי אותם פתחים ולא הווי לפני. **דפתח להו בקרן זוית** - של אולם מקצת הפתח פונה לצפון ומקצתו למערב וכן בדרום. **אחורי בית הכפרת** - אחת עשרה אמה היה אויר עד חומת העזרה למערב כזה במקור יש כאן ציור. **מאי** - במאי מתכשר לשחיטה דקאמר כל העזרה כשרה. **לול** - כמין חלון פתוח מן התא שאחורי בית הכפרת לאויר העזרה. **והיינו דכתיב שנים לפר בר** - (בספר עזרא) (ד"ה א כו) משתעי במספר השומרים שהעמידו במקדש לכל הפתחין וקאמר שני שומרים העמידו לבר והיינו לאותו לול. **כמאן דאמר כלפי לבר גרסינן** - כלפי חוץ אחורי כל כותלי ההיכל וקדשי קדשים. **אין חייבין משום טומאה** -

הנכנס טמא להר הבית אינו חייב אלא אם כן נכנס לתוך היקף חלל העזרה והוא

דף נ.א

היה אורך קפ"ז על רוחב קל"ה כדתנן במסכת מדות (דף לה). **למעוטי** - הנכנס ללשכות הבנויות חוצה לו ופתוחות לתוכו שלא נתקדשו בקדושת עזרה בשירי מנחה ובשיר של פגעים ובאורים ותומים שמקדשים בהן את העזרה ובהליכה סביב כדאמרינן בשבועות (דף יד). **ה"ג** - תני תנא קמיה דרב נחמן כל העזרה היתה אורך קפ"ז על רוחב קל"ה אמר ליה הכי אמר לי אבא כו'. **ואוכלין שם קדשי קדשים** - דהכי הוא דהוה קדושה בקדושת חצר אהל מועד לאכילת קדשי קדשים וטפי מהכי לא קדיש עזרה והוא חלל כל העזרה ובתוכו היכל ואולם ובית קדשי הקדשים והתא לאחורי בית הכפורת וי"א אמה אויר מאחוריו. **ושוחטין שם קדשים קלים** - גרסינן וחייבין עליו משום טומאה. **החלונות** - עובי חלל החלונות שבחומות העזרה סביב מבפנים ועובי החומה בראשה למעלה. **תנינא** - דקדישי והיכי מצי למעוטינהו. **ה"ג** - אלא למעוטי לשכות אי דבנויות בחול ופתוחות לקדש. **שהכהנים נכנסין לשם ואוכלין שם קדשי קדשים ושירי מנחה תלמוד לומר בחצר אהל מועד כו'** - ול"ג ושוחטין שם קדשים קלים הכא וגם שאר לשון הכתוב בספרים שבוש הוא וכן הגהתי מספרו של רבינו. **הא אנן תנן תוכן קדש** - וליחייב עלייהו משום טומאה. **מדרבנן** - מצות חכמים היא שלא יכנסו להן בטומאה אבל כרת וקרבתן ליכא. **והתניא מנין ללשכות כו'** - ומדמרבינן להו לענין אכילה ש"מ קדושתם הן מן התורה דאי מדרבנן וקרא אסמכתא הוא היאך הקילו חכמים לעקור דבר ולהכשיר מקום חול לאכילת קדשי קדשים. **חצרות הרבה** - במקום קדוש בחצר אהל מועד. **לאכילה שאני** - דרבי בה קרא חצרות הרבה. **ואין שוחטין שם קדשים קלים** - דהא בעינן לפני אהל מועד למעוטי צדי צדדין. **לאו אמרת** - דקתני בה אין שוחטין אלמא לאו קדישי תני נמי אין חייבין משום טומאה. **מי לא עסקינן דאיכא שחיטה כנגד הפתח** - כשהיה פתחו מכוון כנגד פתחי בית החליפות. **קדשי שעה שאני** - גזירת הכתוב היתה במילואים אבל קדשי דורות איתרבו כדאמר התורה ריבתה חצרות הרבה. **ביום שאתה זובח אתה מקריב ביום שאי אתה זובח אי אתה מקריב** - הכי גרסינן לה בכולה סוגיא כך מצאתי מוגה והכי פירושה ביום הקריבו את זבחו

שתהא הקרבה וזביחה ביום אחד ולא מהניא ליה הלנה בראש המזבח לאכשורי לזריקה למחר.

דף נ"ב.

**לגופיה** - ללמד זמן אכילת שלמים ביום זביחתו וממחרת. ה"ג - א"כ נימא קרא ביום זבחו יאכל הקריבו למה לי ש"מ ביום שאתה זובח אתה מקריב כו'. **דלמא הכי קאמר רחמנא כו'** - ה"ג אם כן נימא קרא וביום הקריבו יאכל זבחו למה לי ש"מ ביום שאתה זובח אתה מקריב כך הגהתי מספרו של רבי. **ודלמא הכי קאמר רחמנא כו'** - דלא תלה רחמנא זמן אכילה בזביחה אלא בזריקה לאוכלו ביום זריקתו וממחרת. **המחשב לאור שלישי** - בשחיטת שלמים על מנת לאכול מן הבשר לאור שלישי ליל שני לזביחה. **כשר** - דלא הוי חוץ לזמנו. **דלא אינתיק ליה** - מזמנו לגמרי ולהיות זמן שריפתו עכשיו עד צפרא כדתני' לקמן בשמעתין. **האוכל לאור שלישי** - מבשר קרבן כשר. **פטור** - מקרבן שגגת נותר. **לא אינתיק לשריפה** - הלכך לאו נותר הוא. **מחשבין בדמן משתשקע החמה** - אם שחט על מנת לזרוק דמן משתשקע החמה פיגול ובאכילת בשר ובהקטרת אימוריהם אם חישב בשחיטה על מנת לאכול מבשרן או להקטיר מאימוריהן משיעלה עמוד השחר פיגול דהיינו חוץ לזמן דידהו. ה"ג **והנאכלין לשני ימים ולילה אחד מחשבין בדמן משתשקע החמה ובאימורין משיעלה עמוד השחר ובבשרן משתשקע החמה של שני ימים** - והיינו לאור שלישי כר' יוחנן לענין דם ואימורין קדשי קדשים וקדשים קלים שוין דדם ואימורין לעולם קדשי קדשים הם. **לילה אחריהם** - דכתיב בתודה (ויקרא ז) לא יניח ממנו עד בקר [הא] כל הלילה נאכל אף כאן בשלמים תהא לילה אחר יום המחרת. **עד יום** - גבי אכילה כתיב בקדושים תהיו ביום זבחכם יאכל וממחרת והנותר עד יום בעוד שהוא יום תאכלנו. **יכול ישרף מיד** - לאור שלישי הואיל ועבר זמן אכילתו. **מה להלן** - בנאכלין ליום אחד תיכף לאכילה שריפה דכתיב גבי מילואים ואם יותר מבשר המילואים וגו' בצו את אהרן כתיב ובהאי קרא לא כתיב אכילה אלא שריפה ולהכי לא כתיב עד יום אלא ביום. **מתני'** **והמעשר** - מעשר בהמה. **מתנה אחת** - דלא כתיב בהו - סביב אלא ואת דמם תזרוק כתיב בבכור והנך נמי מהכא ילפינן כדאמרין בגמ'. **כנגד היסוד** - במקום שיש יסוד תחתיו למעוטי מזרח ודרום. **שינה באכילתן** - אע"פ שהשוה הכתוב את מתן דמם שינה באכילתן זה מזה.

**הבכור נאכל לכהנים** - כדכתיב ובשרם יהיה לך (במדבר יח). **והמעשר לכל אדם** - שלא מצינו לו בתורה שינתן לכהן. **ונאכלין בכל העיר בכל מאכל גרס** - ולא גרסי' לכל אדם דהא קתני בכור לכהנים. **בכל העיר** - כדכתיב והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם (דברים יב) ותניא בספרי ר' עקיבא אומר בשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן וכתביב בההוא קרא ובכורות בקרכם וצאנכם ומדלא קבע בהו מחיצה שמע מינה בכל העיר נאכלין. **לשני ימים ולילה אחד** - בבכור יליף לה בגמ' מעשר לא ידענא מהיכא. **אלא בלילה** - כדכתיב בלילה הזה (שמות יב). **ואינו נאכל אלא עד חצות** - בגמ' יליף לה. **למנויו** - שנמנו בדמי לקיחתו כדכתיב לפי אכלו תכוסו (שם). **גמ' מאן תנא** - מעשר ופסח בזריקה מדמשוי מתן דמים בכור ומעשר ופסח דקתני שינה באכילתן מכלל דמתן דמים לא שינה ובבכור כתיב ואת דמם תזרוק (במדבר יח). **דמו לא נאמר** - אך בכור שור וגו' אבל לר' ישמעאל פסח בשפיכה דנפקא ליה מתן דמים לפסח מודם זבחיך ישפך (דברים יב).

דף נזא

**ועולה גופה מנלן** - כדי נסבה דהא מק"ו ילפינן לעיל בפירקין זבחים (דף נב) והאי קרא לדרשא אחרינא אוקימנא וקיצור דברים הוא דנקט לה מקרא דאי לאו ק"ו הוה ילפינן לה מינה. **אי מה כו' אף כאן** - דבכור זריקה זריקה מעולה ילפינן מה להלן ד' מתנות שתיים שהן ארבע. **סביב בחטאת** - במילואים ובעולה מסביב שמעינן ביה ד' מתנות שסובב בדמה רוחות המזבח. **אין מלמדין** - ואע"ג דהכא לאו בבנין אב אנו באין ללמוד אשמעינן אביי דשני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין אפ"י בג"ש אותו דבר שנכתב בשניהן. **ובשרם יהיה לך** - בבכור כתיב. **לחזה ושוק של שלמים** - ולקמיה פריך לשל תודה אקשינן. **בכרם** - ת"ח יושבין שורות ככרם כך מפורש בברכות ירושלמי. **שבא לבית המדרש תחלה** - היא היתה תחילת ביאתו לפנייהם ביבנה. **וחטאת ואשם מתנה לכהן** - אבל שלמים לבעלים. **נדון דבר מדבר** - כלומר שכמותו ודומה לו. **אין באין על חטא** - כחטאת ואשם. **אינו בא בנדר ובנדבה** - לאפוקי שלמים דבאין בנדר ובנדבה. **ונסתלק** - נשתתק. **הקישו הכתוב** - ואין משיבין על ההיקש. **הוסיף לך הכתוב כו'** - כלומר מודה אני לדברך שלחזה ושוק של תודה צריכין אנו להקישו דתפסת מועט תפסת מיהו מדהדר

הכתוב בסיפיה דקרא לך יהיה דלא איצטריך דהא כתיב ברישיה יהיה לך הוסיף לו הכתוב הויה אחרת כמו זו הבאה לו בהיקש. ה"ג וכשנאמרו דברים לפני ר' ישמעאל אמר להם צאו ואמרו לו לר"ע טעית תודה מהיכן למדה משלמים ודבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש אין עליך כו' - טעיתה במה שחזרת בך מהיקש שלמים ואתה מקישו לתודה דלא למדו הכתוב אלא משלמים דאי מתודה חזה ושוק לא כתיב בה אלא מדאיתקש תודה לשלמים נפקא לן בה חזה ושוק בת"כ דתניא לפי שיצאה תודה לידון בדבר החדש שטעונה לחם יכול אין לך בה אלא חידושה ת"ל תורת זבח השלמים אם על תודה מה שלמים טעונים סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק אף תודה כו'. ודבר הלמד בהיקש יחזור וילמד על הבכור בהיקש - ליאכל ליום ולילה. אין עליך לדונו בלשון אחרון - להקשה לחזה ושוק של תודה. אלא בלשון ראשון - לשל שלמים. שלא מצינו - ללמדו בכל התורה כולה אלא מכאן. דהנך בכורות - בכור שור בכור כשב בכור עז וכל לשון רבים דקרא עליהו קאי לר' ישמעאל וה"נ אמרינן גבי ואת דמם ואת חלבם לר' ישמעאל בפרק ב"ש (לעיל לז). במאי קמיפלגי - רבי ישמעאל ור"ע דע"כ אין היקש חוזר מלמד בהיקש ור"ע מ"ט גמיר לה. הימנו ודבר אחר - אכילת חזה ושוק של תודה ליום ולילה הימנו ודבר אחר העמידוה קצת המלמד כתב בה דכתיב בתודה יום ולילה וקצת היא למדה ממקום אחר מאי היא חזה ושוק דלא כתיב בה. רבי ישמעאל סבר היקש הוא - נמצא מה שחזה ושוק נאכלין ליום ולילה מן ההיקש למד, ור"ע סבר הואיל ויום ולילה בתודה כתיב אע"ג דחזה ושוק למדה בהיקש לא הויה זמן אכילת חזה ושוק של תודה דבר הלמד בהיקש. כשם שמזה לפני ולפנים כו' - ולפני ולפנים גופיה אחת למעלה ושבע למטה בפר ושעיר בהימנו ודבר אחר גמר דבפנים למעלה בפר לא כתיב ביה מניינא דכתיב (ויקרא טז) והזה באצבעו על פני הכפרת וקדמה ולפני הכפרת יזה שבע פעמים ושבע למטה הוא דכתיבא ביה ובשעיר חטאת למעלה הוא דכתיבא והזה אותו על הכפרת ולפני הכפרת אותו חדא משמע ולפני הכפרת לא כתיב שבע וגמירי בהיקשא מהדדי דכתיב ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר אלמא עבודת פר ושעיר בפנים בהימנו ודבר אחר ילפינן דמקצת עבודה כל אחד כתובה בו ומקצתה למד מחבירו והדר מיגמר היכל מפנים בהיקשא דכן יעשה לאוהל מועד אלמא הימנו ודבר אחר לא כהיקשא חשיב לה. אלא למ"ד הוי היקש - היכי הדר היכל וגמר מיניה בהיקשא. מקומות הוא דגמירי



**מהדדי** - ואין זה חוזר ומלמד בהיקש דבהיקש קמא בהמות איתקוש ובהיקשא בתרא מקומות איתקוש אבל גבי תודה ובכור חזה ושוק של תודה הוקשה לבכור והיא עצמה למידה משלמים בהיקש.

דף נז.ב

**ה"ג ואיבעית אימא חוץ מפנים בחד זימנא גמיר** - והכי איתא בסדר יומא בפרק הוציאו לו (דף נז) כלומר נהי נמי דהיקש מקומות כהיקש בהמות הואיל והיקש צורך פנים הוא אפ"ה לא דמי לההוא דלעיל דאילו היכל כולה מילתא בעי למילף מפנים ואידי דניתן היקש לידרש בדברים המפורשים בפנים כמו למטה בפר ולמעלה בשעיר נדרש ולמד בבת אחת ובא אף מה שלמד בפנים בהיקש עמו וגבי היקש דלעיל נמי אם כתוב בתודה והוקש בכור לתודה ללמוד לו חזה ושוק ולמדתה בהיקש אי הוי הוקש בכור לתודה עצמה והיה למד ממנה תנופת חזה ושוק ואכילת יום ולילה דמתוך שיכולה ללמוד עליו זמן לאכילה שהוא כתוב בה מלמדת נמי עליו תנופת חזה ושוק אבל השתא לתודה עצמה לא הקישה הכתוב אלא לחזה ושוק שבתודה ובתודה עצמה לא למדתה אלא בהיקש. **היינו דכתיב ממושבותיכם וגו'** - גבי שתי הלחם דעצרת כתיב והוצרכנו במסכת מנחות (דף עז) ללמוד מהם כמה עשרונות יש בלחמי תודה ובגופה נכתב 'י חלות בכל מין אבל לא נתפרש מכמה היא החלה ומייתי לה לחלות חמץ שבתודה משתי הלחם שאף הן חמץ והכתוב הקיש כל הבאות של חמץ שיהיו שוות ומקרא יתירא דתביאו ילפי' לה דלא איצטריך דכתיב והקרבתם מנחה חדשה ממושבותיכם תביאו לחם תנופה ולא איצטריך תביאו מה ת"ל תביאו כל חמץ שאתה מביא ממקום אחר יהא כזה עשרון לחלה כדכתיב שתי שני עשרונים. **אי מה להלן** - אלו שני עשרונים אף אלו כל 'י חלות שבה שני עשרונים. **ת"ל תהיינה** - התם מפרש מאי למודה בפ' התודה. **למדנו עשרה** - עשרונות לחמץ דהא 'י חלות למודות בה בג"ש מתרומת מעשר מה תרומת מעשר אחד מעשר אף תרומת תודה והקריב ממנו אחד מכל קרבן מכל מין תרומה לה' אחד מעשר הרי 'י חלות ובהיקש תביאו למדנו שהחלה עשרון הרי למדנו 'י עשרונות לחמץ הימנו ודבר אחר 'י חלות למדנו בהן כבר ובהיקש הן למידות עשרון לחלה. **עשרה** - עשרון לשלשת מינין שבמצה מניין. **ת"ל על חלת לחם חמץ** - מנה הכתוב מינין שבמצה וכתב אחריהן על חלת לחם חמץ הרי היקש אלמא חמץ

שלמדנו בו עשרה עשרונות בהימנו ודבר אחר חוזר ומלמד על המצה בהיקש עשרה עשרונות. **תביאו רבויא הוא** - לרבות חמץ שבתודה שכל שתיים שבו יהו שתיים עשרונים והוי כמאן דכתיב בגופיה בלחמי תודה ולאן משתי הלחם גמרי והיכי דמי דליהוי הימנו ודבר אחר כגון אי איתקוש חמץ דתודה לשתי הלחם בקרא אחרינא דלא מפרש בה עשרון לחלה וילפינן תודה משתי הלחם בהיקש לעשרון לחלה ובדידיה כתיבי עשר חלות. **מאן תנא** - דאינו נאכל אלא עד חצות. **עד שעת חפזון** - שהם נחפזים ללכת והיינו לאור הבוקר כדכתיב (שמות יב) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. **יכול יהא נאכל כשאר כל הקדשים** - ביום זביחתו קודם שתחשך יתחיל לאוכלו אם ירצה ת"ל כו'. **להרחיק את האדם** - כדתנן בכולהו עד חצות. **א"כ מאי אלא** - ליתני ונאכל עד חצות כדתנא בכולהו. **כי התם** - דומיא דלילה ומנויו וצלי תנייה דהוו דאורייתא איבעית אימא לא גרסינן וה"ג א"כ מאי אלא כי התם מה התם דאורייתא כו'. **הדרן עלך איזהו מקומן**.

דף נח.א

מתני'. **קדשי קדשים** - כאילו נשחטו בצפון - בגמ' יליף טעמא. **גמ'**. **אמר רבי יוחנן אומר היה כו'** - גמרא גמיר לה רבי יוחנן. **מאי כאילו** - הא ודאי בצפון נשחט. **אלא מעתה כו'** - קס"ד דרבי זירא דממתני' גמיר לה רבי יוחנן להא דאומר היה רבי יוסי. **מודה רבי יוסי ברבי יהודה** - אע"פ שמכשיר למזבח מחציו לצפון מודה הוא שאם שחטו כנגד אותו מקום מתחתיהם בקרקע פסולות ולקמיה מפרש היאך יכול לשחוט תחת המזבח. **א"ל** - רב אסי הכי אמר ר' יוחנן כו' כלומר אומר היה רבי יוסי דקאמר ר' יוחנן לעיל לאו ממתני' גמר אלא הכי גמר לה מרבותיו ומתניתין לאו במקום מזבח פליגי דנימא רבי יוסי כולה בצפון ור' יוסי בר' יהודה נימא חציו צפון אלא מדרשא דקרא. **ה"ג כולו לעולה וכולו לשלמים** - כולו ראוי לשחיטת עולה דקדושת צפון עליו מגזירת הכתוב וכולו ראוי לשלמים שהשלמים כשירין אף בצפון מק"ו בפירקין דלעיל זבחים (דף נה). **דדחיק לה מקום** - שמקומן קטן ודחוק שאין כשר לה אלא צפון ופעמים שהעולות מרובות וצר להם המקום והכשיר להן הכתוב ראש המזבח. **מאי כנגדן בקרקע** - הא ליכא לפרושי כנגדן ברצפה למזרח המזבח ובמערבו דאם כן לא הוה קשיא מילתא לרב אסי לעיל דמהכא ליכא למילף דלית ליה לרבי יוסי ברבי יהודה חצי המזבח עומד

בצפון דאפילו הוא צפון נמי פסיל ליה לרבי יוסי [ברבי יהודה] ואפילו סמוך לכותל העזרה צפוני פוסל אם משוך מכנגד זוית המזבח צפונה למזרח או למערב דדייקינן על ירך כדאמר בפ"ב (לעיל זבחים כו) איזהו צפון מקיר מזבח צפוני עד כותל עזרה צפונית כנגד המזבח כולו אבל משוך מכנגד המזבח לא הלכך על כרחך האי כנגדו דילפינן מינה דמקום המזבח לאו צפון הוא תחתיו קאמר ומאי היא. **אי נימא** - אם שחטן על כניסת הסובב והיסוד האי לאו כנגדן הוא אלא מזבח ממש ומכשר בה רבי יוסי בר' יהודה כדקתני מחצי המזבח לצפון. **כיפין** - אולמים ארקמלו"ט. **דבצריה בצורי** - אם נמלך לקצר את המזבח ונשאר מחצה של צפון פנוי ושחט שם פסולות ואע"ג דירך הוא פסיל ליה אלמא סבירא ליה בדרום עזרה הוא דאי לא אמאי פסיל ליה. **אפשר איתא להא דר' יוחנן** - דאמר אומר היה רבי יוסי כוליה מזבח בצפון קאי ולא תנינן לה שום רמז במשנה בששה סדרים. **דק ואשכח** - במשנת תמיד. **בירו משם** - מדיר העצים. **עצי תאנה יפין** - בשל תאנה היו רגילין וטעם אגדה הוא שבו היתה תקנה לאדם הראשון ויעשו להם חגורות. **מערכה שניה של קטרת** - אצל מערכה גדולה היו מסדרין מערכה קטנה ליטול ממנה גחלים להכניס על מזבח הפנימי שלשה קבין לכל בקר וערב להקטיר עליהם קטרת ובמסכת יומא בפרק טרף בקלפי (דף מה) בסופיה ילפינן מקרא דעל מזבח החיצון צריך להיות מערכה לכך. **כנגד מערבית דרומית** - של מזבח ומשוך לצד צפון להרחיקו מן הקרן ד' אמות וטעם מפרש לקמיה מאי שנא הקרן - זה ומ"ט מושכו הימנה ולצפון ד' אמות. **משוך מן הקרן כלפי צפון ארבע אמות גרס** - וכן מצינו בסדר המשנה במשנת תמיד. **באומד חמש סאין גחלים** - לפי אומד ה' סאין גחלים היו נותנין שם עצים כך שיעורו לחתות בתוכו בראש המזבח שהוא חלק מחתה של סאה לר' יוסי דאמר בסדר יומא (דף מג) בכל יום חותה בשל סאה ומערה בתוך ג' קבין. **בשבת היו מסדרין שם לפי אומד ח' סאין** - לפי שצריך להקטיר הבזיכין על מזבח החיצון שעל מזבח הפנימי אין הקטר אלא של קטרת שחרית וערבית כדכתיב לא תעלו עליו קטרת זרה וגו' (שמות ל). **ומאי סימנא** - מהו הסימן שהוקבע להם למערכה שניה ולהקטרת הבזיכין קרן מערבית דרומית ומשוך ארבע אמות מן הקרן ולצפון.

**רבי יוסי היא דתניא רבי יוסי אומר זה סימן - בידך כל הניטל מבפנים לינתן בחוץ ולקמיה מפרש מאי ניהו. אינו נותן אלא בסמוך שאין לפנים - אינו ניתן בחוץ על המזבח החיצון אלא בסמוך לצד פנים שאין במזבח החיצון מקום הסמוך לפנים יותר ממנו. וכל הניטל מעל מזבח החיצון ליתן בפנים אינו ניטל אלא ממקום שהוא סמוך לפנים - שאין מקום בכל מזבח החיצון סמוך ממנו. כל הניטל בפנים לינתן בחוץ מאי ניהו אי נימא שירי הדם - דחטאות הפנימיות ל"ל לרבי יוסי לשוייה בהו כללא. הא בהדיא כתיב בהו - דניתנין ביסוד שכנגד הפתח דכתיב ישפך אל יסוד מזבח העולה אשר פתח. ותו כל הניטל בחוץ לינתן בפנים מאי ניהו אי נימא גחלים של יום הכיפורים - שמכניסין במחתה לפני ולפנים להקטיר בהן מלא חפניו קטרת סמים דקה דאף הם ניטלין ממזבח החיצון כדכתיב מעל המזבח מלפני ה' מצד המערב ודרשינן ביומא (דף מה) איזהו מזבח שמקצתו לפני ה' ואין כולו לפני ה' זהו מזבח החיצון ויהיב לו בה רבי יוסי כללא וסימנא דאין ניטל אלא ממקום שאין סמוך הימנו ולפנים. בהדיא כתיב בהו - מלפני ה' דהיינו לצד פנים. אלא כל הניטל בפנים לינתן בחוץ שני בזיכי לבונה - הניטלין בשבת מן השלחן לינתן על מזבח החיצון ואשמעינן ר' יוסי שניתנין מכנגד הפתח דגמרי משירים הפנימיים. והניטל בחוץ לינתן בפנים גחלים דכל יום - הניטלין ממערכה שניה של קטורת לינתן על מזבח הפנימי ואשמעינן רבי יוסי דניטלין מכנגד הפתח דגמרי מגחלים של יוה"כ שקבע להן כנגד הפתח לנטילתן והיינו סימנא דתנא תנא במסכת תמיד למערכה שניה שהיא לנטילת גחלים ולהקטרת בזיכין שתהא בקרן דרומית מערבית ומשוכה לצפון ארבע אמות שתהא מכוונת כנגד הפתח ומינה פשטינן דלר' יוסי כוליה מזבח בצפון קאי. ומאי קסבר - שקצב למשיכת המערכה מן הקרן ד' אמות. אי קסבר כוליה מזבח בדרום עזרה קאי - ומשיכת ד' האמות לקרבה כנגד הפתח הוא בא. כ"ז אמות בעי למיתי - ולמשוך מקרן מערבית דרומית ולצפון וחוץ לאותן כ"ז אמות סידור המערכה שהרי הפתח באמצע העזרה היה ועשרה אמות רוחבו וחמש בצפון וה' בדרום וכיון שהמזבח בדרום נמצא שאין ממנו לפני הפתח אלא ה' אמות צפוניות שלו שכלה כנגד אמצע הפתח נשארו לו מל"ב [אמות] שלו כ"ז ואת כולן אתה צריך למשוך המערכה מכנגד קרן יסוד המזבח הדרומי ולצפון קודם שהגיע לפתח. וא"נ קסבר קדושת היכל ואולם חדא היא - ומשתגיע כנגד פתח האולם קרינן לפני ה' ופתח**

האולם עודף לכל רוח על פתח ההיכל ה' אמות לכל צד שהיה רחבו כ' אמות כדתנן במסכת מדות (דף לו) כ"ב בעי מייתי. ואי נמי קסבר חציו של מזבח בצפון וחציו בדרום - ובא למושכה עד כנגד ההיכל. חד סרי בעי מייתי - שהרי ט"ז אמותיו בדרום נמצאו מהן י"א [אמות] מזוית דרומית של פתח ולדרום. ואי נמי קדושת היכל ואולם חדא היא שית מיהא בעי למיתי - אלא על כרחך לא משכחת לה שתהא משיכת ד' אמות הללו לקרב כנגד הפתח אלא נתן לך מדה בשיעור שלא תמשכנה יותר מכאן שכל מה שאתה יכול לקרבה אצל קרן דרומית הוי מקרבה ובכך אתה מכוונה כנגד הפתח וד' אמות הללו ע"כ הוא מושכה לצפון לפי שאין לו מקום לסדר עליהן וקסבר כוליה בצפון קאי ואין ממנו לפני הפתח אלא חמשה דרומיות ומהן אמה יסוד ואמה סובב ואמה מקום הקרן ואמה הילוך לכהנים המסדרין את המערכה ומקיפין בין קרן למערכה ואין לו מקום לסדר ולימדך שיסדר חוצה להן מיד כדי שתהא אמה מן המערכה כגד כנגד הפתח דכי מסגי לצפון טפי תו ליכא פתח. אמר רב אדא בר אהבה - לעולם לא תידוק מינה לרבי יוסי בצפון קאי אלא (אימא) רבי יהודה היא דאמר חציו בצפון וחציו בדרום עשר אמות אמצעיות שלו היו כנגד פתחו של היכל וי"א אמות מזוית היכל ולצפון וכנגדן לדרום נמצא מכוון כנגד רוחב חללו של היכל ועובי כתליו שההיכל חללו כ' אמה ועובי של כותל ו' אמות והכי תנן לה במסכת מדות (דף לז). סוף סוף - כדאקשינן לעיל. בר מאמה יסוד ואמה סובב - ומלמעלה בראש המזבח קחשיב להו ונמצא לפני הפתח שהרי נמשך ו' אמות ולא הוזכרו ד' אמות אלו אלא לקרבן לפתח דבציר מהכי לאו כנגד הפתח הוא. ונוקמה כר' יוסי באמצע - למה לך למשקלה מרבי יוסי דשמעת ליה דאמר אין ניתנין אלא בסמוך שאין לפנים מכדי להיסתר דוקיא דרבי זירא קא אתית דבעי למידק מיניה לרבי יוסי דכוליה מזבח בצפון קאי אימא הכי לעולם קסבר חציו בדרום וחציו בצפון ומי סברת בהדי אמה יסוד כו'. ומשני לרבי יהודה שמעינן לה ממוצע בהדיא - ואי משום דאיירי רבי יוסי בניטלין בפנים וניתנין בחוץ וניטלין בחוץ וניתנין בפנים הא כולי עלמא אית להו. ורב שרביא אמר - ד' אמות דקתני בהדי אמה יסוד ואמה סובב קאמר ודוק מינה כדקאמרת דמזבח בצפון קאי ומיהו לרבי יוחנן לא תסייעיה מינה דנימא רבי יוסי בן חלפתא היא משום דשמעינן ליה דאיירי בניטלין וניתנין דההוא לכולי עלמא אית להו והא דתמיד כרבי יוסי הגלילי מוקמינן דשמעינן ליה דאמר

מזבח בצפון קאי אבל לרבי יוסי סתמא דהוא רבי יוסי בן חלפתא דלא שמעת ליה דאמר לא תוקמה דדלמא כרבי יהודה ס"ל. **מתוך שנאמר** - בכיור בין אהל מועד ובין המזבח וכתוב אחד אומר

דף נט.א

מזבח העולה שם פתח אוהל מועד ואין כיור מפסיק בינתיים למדת משני המקראות הללו שצריך ליתנו כל מה שיכול לקרבו באויר שבין מזבח לאהל מועד ובלבד שלא יהא מפסיק בין מזבח ולפתח. **היכן היה נתון משוך קימעא** - מזוית המזבח ולדרום נמצא שאינו כנגד המזבח כלל אלא כבין אהל מועד ולמזבח. **ה"ג בת"כ ובמס' מדות ומדמצריך ליה רבי יוסי הגלילי למשכו מכנגד המזבח ולדרום והוא אינו צריך להרחיקו אלא מבין המזבח ולפתח פשוט מיניה דכוליה מזבח בצפון קאי ולפיכך על כרחו הוא מושכו מכנגד המזבח כולו שאם נתנו כלל כנגד המזבח א"א שלא יפסיק בינו ולפתח כדמפרש ואזיל. **דמאי קסבר** - שלא קיים את המקרא שכתב בין אהל מועד ובין המזבח והוא מושכו קימעא. **אי כוליה בדרום** - הרבה מן המזבח יש בדרום כנגד היכל שלא כנגד הפתח והיה לו לתתו שם. **לוקמיה מכותל היכל ולדרום** - כלומר משמתחיל כותל פתח ההיכל ליסתם לדרום דהיינו בין פתח האולם ולמזבח וכנגד ההיכל שפתח האולם עודף על של היכל ה' אמות לדרום. **וא"נ סבר קדושת אולם והיכל חדא היא** - ופתח אולם כפתח היכל והוצרך למושכו אף מכנגד פתחו של אולם. **נוקמיה מסתימת כותל אולם ולדרום** - דה"ל אכתי כבין האולם ולמזבח דכיון דכותל אולם ככותל היכל קרי ביה בין אהל מועד ולמזבח ומיקיימי קראי שפיר. **ואי נמי קסבר חציו בצפון כו'** - יש לו ט"ז אמה בדרום צא מהן ה' אמות של פתח עדיין יש לו מקום י"א אמה לתתו שם מכותל מזוית היכל דרום. **וא"נ קסבר קדושת אולם והיכל חדא היא** - והוצרך למושכו אף מכנגד פתח אולם נוקמיה ממקום סתימת פתח אולם ולדרום בבין האולם ולמזבח דעדיין יש שם מקום ו' אמות. **אלא לאו משום דקסבר כוליה מזבח בצפון** - קאי ודרומו של מזבח כולה לפני הפתח ואם היה נותנו כנגד המזבח כלל נמצא מפסיק בין מזבח לפתח. **ונוקמיה בין המזבח ולהיכל בצפון** - בסתימת כותל ההיכל במזוית צפונית ולצפון. **קסבר קדושת היכל כו'** - ואינו רשאי להפסיק בין פתח אולם ולמזבח וכי מוקמת ליה מכותל היכל ולצפון ה"ל מפסיק בין**

אולם ולמזבח. **שיהא פנוי מכלים** - גרס הכא וכיור כלי הוא. **צפונה** - מדהוה ליה למיכתב על ירך המזבח צפון וכתוב צפונה לדרשא אתא. **מאן תנא דפליג כו'** - ואומר כוליה בדרום קאי. **בדר"א** - גרסינן פנוי מכלום. **שנשחטו שם** - בעזרה. **כשהוא שלם** - והאי עליו בגינו ובשבילו קאמר. **אחד זה ואחד זה** - בין שנשחטו בשעת פגימתן בין שנשחטו אחר תיקונו פסולין כל הקדשים שהיו קדושין באותה שעה לפי שנראו ונדחו וקסבר בעלי חיים נדחין כשחוטין. **עד שלא נבנה** - משמע קודם שלא בנאוהו בני הגולה. **דחויין מעיקרא הן** - שכשהוקדשו לא נראו שמע מיניה דחוי מעיקרו הוי דחוי ותקשה למאן דאמר לא הוי דחוי. **נהרס** - משמע בימי נבוכד נצר היו. **אזקין להו** - עד שלא נבנה בית שני ופשיטא דפסולין דגבי מומין קתני להו בבכורות (דף מא) הזקן והחולה והמזוהם. **מזבח שנעקר** - במזבח פנימי קמיירי וקא סלקא דעתך הוא הדין לחיצון קשיא דרב אדרב דאמר לעיל כל הקדשים שנשחטו שם פסולין. **מודה רבי יהודה בדמים** - דבעינן מזבח. **דברים ככתבן** - שקדש את הרצפה כולה לשם מזבח להקטיר עליה לפי שהיה המזבח קטן מהכיל עולות ושלמים שהקריבו לחנוכת המזבח ואמרינן לקמן לרבי יהודה הכי משמע קרא כי מזבח אבנים אשר תחת מזבח הנחושת קטן היה. **אמר לו רבי יוסי והלא כבר נאמר** - במזבח שעשה משה במדבר שהיה בנוב וגבעון.

דף נט.ב

**אלף עולות יעלה שלמה וגו' וכשאתה מגיע לחשבון עולות ולמנין אמות** - שהיה מזבח אבנים של שלמה עודף עליו זה של שלמה גדול משל משה לפי צורך העולות שהרי מזבח של משה כתיב ביה ה' אמות אורך וה' אמות רוחב צא מהם מקום הקרנות אמה לכל צד ומקום הילוך רגלי הכהנים אמה לפנים מן הקרנות סביב המערכה נמצא מקום המערכה אמה על אמה הכי אמרינן לקמן בפירקין זבחים (דף סב) יסוד וסובב לא היו ממעטין בארכו ורחבו לפי שמקיפין ובולטין סביביו מעשה רשת נחושת והוא היה סובבו ובמזבח שעשה שלמה היה מקום המערכה כ' על כ' לרבי יוסי כדתנן במסכת מדות (דף לה) חלקהו לכ' רצועות כל אחת ואחת ברוחב אמה ואורך עשרים הרי ד' מאות אורך ברוחב אמה ואין לך אמה על אמה שאינה מחזקת לבער אלף ליום שהיתה אש של שמים ממהרת לאכול הרי ד' מאות אלף. **אלא מהו אומר קטן מהכיל** - לאו במזבח אבנים קאמר ומשום ההוא יומא אלא למזבח הנחושת

קאמר ובא לפוסלו לעולם שסילקו ומה שתלה הכתוב קטנו בעולות של אותו היום לישנא מעליא נקט. **כאדם שאומר לחבירו** - באדם שנפסל. **ננס פלוני** - לישנא מעליא ולא אמר נפסל פלוני. **ונפסל לעבודה** - לאו מסקנא דאדם אומר אלא רבי יוסי קאמר לה ואותו פלוני פסול לעבודה והוא קורא לו ננס. **שפיר קא"ר יוסי** - ול"ל לקדושי רצפה. **מזבח של משה גדול היה** - וכשאתה מגיע לחשבון עולות ומנין אמות שבשניהם נמצא של שלמה קטן לפי הצורך. **ונאמר להלן רבוע** - בשל יחזקאל שנתנבא על בית שני או על העתיד רבוע אל ארבעת רבעיו. **מה להלן** - מדה האמורה בו מאמצעיתו הוא מודד כדמפרש ואזיל. **אף כאן מודד ה' על ה' מאמצעיתו** - לכל רוח נמצא י' על י' צא מהן אמה מכאן ואמה מכאן לקרנות וכן למקום הילוך הרי ו' על ו' מקום המערכה ושל שלמה כ' על כ' מקום המערכה עשה ממנו ג' רצועות של ו' רוחב נשאר שתי אמות בארך עשרים חלוק ג' הרצועות לרחבו [לחתיכות רבועות של שש שש] תמצא בכל אחת ג' חתיכות רבועות של שש שש הרי תשע ועוד נשאר בכל אחת ב' אמות בארך ששה קרבים זו אצל זו הרי ו' על ו' הרי עשר חתיכות רבועות ועוד צרף הרצועה הארוכה עשרים ורחבה ב' ותמצא ו' על ו' הרי י"א וב' אמות על ב' אמות נמצא של משה אחד מי"א כשל שלמה ומגיע לחשבון י"א אלפים עולות ותו לא ובחנוכתו כתיב בקר כ"ב אלף וצאן כ"ב אלף. **והאריאל** - מקום מערכה של מזבח. **שתים עשרה** - אל ארבעת רבעיו מלמד שמאמצעיתו מודד. **ורבי יוסי** - דאמר דברים ככתבן. **כי גמיר ג"ש** - דרבוע רבוע בגובהה הוא דגמר ולא מרבוע דיחזקאל אלא מרבוע דכתיב במזבח הפנימי דתניא וג' אמות קומתו כו' (שמות כז) ובמזבח הנחשת כתיב. **ונאמר להלן רבוע** - במזבח הזהב אמה ארכו ואמה רחבו רבוע ואמתים קומתו (שם שמות ל). **אף כאן גובהו פי שנים כארכו** - הרי י' אמות ובסיפא מפרש ר' יוסי מאי וג' קומתו. **והלא כבר נאמר וקומה ה' אמות** - דאין גובה היקף הקלעים של חצר אלא ה' אמות. **אפשר כן** - שיהא כהן בראש המזבח ועבודה בידו כו'. **מה משכן** - צריך קלעים לחצר סביביו מוקף גובה י' אמות דהא הכי הוה גובהה דכתיב (שם שמות כו) י' אמות אורך הקרש. **אף מזבח** - צריך היקף לכדי י' אמות. **ואומר קלעים ט"ו**

דף ס.א

**אמה אל הכתף** - אצל השער וקס"ד בגובהה קאמר וה"ה לכל החצר. - משפת



מזבח ולמעלה - למעלה מן המזבח היה גובהן ה' אמות. **משפת טובב ולמעלה** - עד מקום הקרנות ולמטה הימנו ו' אמות וגובה הקרן אמה. **ור' יהודה** - אומר דברים ככתבן כי גמיר ג"ש דרבע רבוע ברחבה דגמיר למימר דמאמצעיתו מודד וממזבח דיחזקאל וכדלעיל . **ולרבי יהודה** - נהי נמי דדברים ככתבן הא קא מיתחזי כהן דהא גובהו שלש וקלעים אינן אלא חמש והוא עצמו ג' אמות נמצא ראשו למעלה מן הקלעים. **בשלמא לרבי יהודה היינו דכתיב קידש** - המלך את [תוך החצר] וגו' שהוצרכה כל הרצפה לקדשה לשם מזבח וקדושתה בשירי מנחה ובשיר כדאמרי' בשבועות (דף יד). **מאי קידש** - את תוך החצר. **ומשני** - קדשו לשם עזרה להעמיד בו מזבח אבנים. **בשלמא לר' יוסי** - דאמר של שלמה גדול ושל משה קטן. **היינו דכתיב קטן** - אמזבח הנחשת והכי קאמר העמיד מזבח אבנים כי מזבח הנחשת קטן. **אלא לרבי יהודה** - דאמר כולה רצפה קידש דמזבח שלמה לא יכול להכיל העולה. **מאי קטן** - דכתיב אמזבח הנחשת הא דשלמה גופיה קטן הוה. **הכי קאמר כו'** - ומשום דקאי במקום מזבח הנחשת וחילופו הוא קרי ליה מזבח הנחשת ובדברי הימים (ב ד) קרי ליה הכי בהדיא ויעש (המלך) מזבח נחשת כ' אמה ארכו וכ' אמה רחבו ואמקום המערכה קאי. **במאי קמיפלגי** - ר' יוסי דגמיר רבוע רבוע ממזבח הזהב ורבי יהודה דגמיר לה משל יחזקאל. **כלי מכלי** - מזבח הנחשת והזהב כלים הם. **מודה ר' יהודה בדמים** - דאע"ג דאמר רבי יהודה כל העזרה מקודשת הני מילי להקטיר חלבים אבל לזריקת דמים לא. **מדם התערובת** - של פסחים מעל הרצפה. **בגינו** - בשבילו. **וכי אצל המזבח אכלוה** - והלא כל העזרה כשרה לכך דכתיב במנחה מצות תאכל במקום קדוש (ויקרא ו). **קדש קדשים** - בג"ש דקדש קדשים ילפי מהדדי. **משום**

דף ס.ב.

**ג' זקנים** - דבר אחד מפי כל זקן וזקן. **ר' ישמעאל אומר כו'** - זו היא אחת מהן. **יכול יעלה אדם מעשר שני** - דקסבר קדושת הארץ לא בטלה וצריכה הפרשת מעשרות מן התורה וקאמר יכול יאכלנו עכשיו בירושלים בלא פדיון. **ת"ל וכו'** - ולקמיה פריך מאי שנא בכור דפשיטא ליה ומאי שנא מעשר דמיבעיא ליה. **שכן טעון מתן דמים** - הלכך צריך בית ומזבח. **בכורים יוכיחו** - שאין טעונין מתן דמים וצריכין בית כדכתיב לפני מזבח (דברים כו). **שכן**

**טעון הנחה** - הלכך בעו בית דהווקו למזבח לכך. ת"ל כו' - ולקמיה פריך וליהדר דינא וליתי במה הצד. **צד מזבח** - זה למתן דמים ואלו להנחה. **מאי קסבר** - האי תנא דפשיט ליה בכור ממעשר. **אי קסבר קדושה ראשונה של בית קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא** - כי היכי דס"ל בקדושת הארץ וקמיבעי ליה מי קרינא ביה לפני אלהיך או לא וקפשיט מעשר מבכור. **אפילו בכור נמי** - אפילו בכור יקריב ויאכל דהא מאן דאית ליה קדשה לעתיד לבא אית ליה שמקריבין אע"פ שאין בית כדאמרינן במגילה (דף י). **ה"ג ואי קסבר לא קדשה אפי' בכור נמי תיבעי** - ואי קסבר קדושת בית בטלה לה ומיבעי לה במעשר הואיל ואינו צריך לבית מי מיתאכיל בירושלים ולפני ה' קרינא ביה או לא. **אפילו בכור כה"ג נמי תיבעי ליה** - כגון שקרבו דמיו ואימוריו וחרב הבית ובשרו קיים מהו שיאכלוהו. **אמר רבינא לעולם קסבר לא קדשה** - והכא דקפשיט ליה מעשר מבכור בבכור שאינו צריך לבית דומיא דמעשר קפשיט ליה דפשיטא ליה גביה דלא מיתכיל. **דאיתקש בשרו לדמו** - ואת דמם תזרק ואת חלבם תקטיר ובשרם יהיה לך (במדבר יח) ויליף מיניה בשעה שאתה ראוי לזרוק את הדם אתה אוכל את הבשר ולא אחר שנהרס המזבח. **וכי** - בשר הלמד בהיקש מן הדם חוזר ומלמד בהיקש על המעשר. **לשמעתא** - הא דאביי דאמר קדשים קלים נפסלין בפגימת המזבח ומייתי לה מדרשא דרבי יוסי. **בשעת סילוק המסעות** - כשמורידין את המשכן ומסלקין את המזבחות בעת המסעות במדבר. **קדשים נפסלים** - בשר קדשי קדשים וקא סלקא דעתך מפני סילוק המזבח הוא מדקתני וזבין ומצורעין משתלחין שאין מצורע נכנס לדגלי השבטים ולא זב למחנה ליום נושאי הארון כדאמרינן לקמן זבחים (דף סא) אע"פ שנסע אהל מועד הוא אלמא נפסלין דקאמר לאו משום דמיפסלי ביוצא הוא דהא אהל מועד חשיב ליה. **ותניא אידך** - גריס. **בשני מקומות נאכלין** - חד במקומן במחנות האמורות בהן כשהמשכן במקומו וחד בכל מקום שיהא שם דרך הליכתן משנסעו וקשיין אהדדי. **מאי לאו** - קמייתא בקדשי קדשים והא בקדשים קלים. **הכי גרסינן** - מאי לאו הא בקדשי קדשים הא בקדשים קלים. **אידי ואידי קדשים קלים ולא קשיא** - קמייתא

דף סא.א

ר' ישמעאל - דיליף בשר מדם בתרייתא רבנן. **ואיבעית אימא** - בתרייתא נמי

בקדשי קדשים. **ושני מקומות** - לאו לאחר שנסעו דנסתלק המזבח קאמר אלא חד מינייהו כדאיתא בעוד המשכן נטוי כמשפטו, וחד לאחר שפירקו קרשים וקלעי החצר ועדיין המזבח במקומו וקודם שיעמידו לויס את משכן דנקט הכא לאו דוקא נקט חדא דלא משכח לה שהרי קודם שיחנו בני קהת נושאי המזבחות היו חונין בני גרשון ומררי נושאי המשכן ומקימין אותו ובנסיעתם היו מורידין את המשכן תחילה ונושאין בני גרשון ומררי אחר דגל אחד ובני קהת אחרי שני דגלים כדי שיהו קודמין בני גרשון בחנייתן ומעמידין את המשכן לפני בוא בני קהת כדכתיב אחר מסע דגל בני יהודה והורד המשכן וגו' (במדבר י) ואחר שני דגלים כתיב (שם) ונסעו הקהתים נושאי המקדש דהיינו ארון ומזבחות וכלי השרת והקימו בני גרשון את המשכן עד בואם של בני קהת ועוד אי בששינו את הסדר מוקמת לה היכי שחטי קרבנות קודם שיעמידו משכן הא אמר באיזהו מקומן (לעיל דף נה) בשלמים ששחטן קודם שיעמידו לויס כו' פסולין ואי גרסת לה מוקי לה בששינו את הסדר וההוא דאיזהו מקומן שלמים דוקא קאמר משום דכתיב בהו (ויקרא ג) ושחטו פתח אהל מועד ולא יליף שאר קדשים מינייהו.

דף סא.ב

**מהו דתימא כו'** - כלומר ולא אכילה משנעקר המזבח אתא לאשמועינן אלא אכילת קדשי קדשים בלא קלעים אתא לאשמועינן דלא תימא כיון שנסתלקו קלעים יש כאן פסול יוצא. **אבנים ג"פ** - אם מזבח אבנים וגו' מזבח אבנים לא תניף [וגו'] אבנים שלמות תבנה וגו'. **נוב וגבעון** - חד חשיב להו דשניהם במה ואינן קדושים. **לא נסתלקה** - שבשעת המסעות כופין עליו פסכת ומניחין אותה במקומה. **אלא בימי שלמה** - שנסתלקה משם למזבח אבנים שעשה שלמה. **עד שבא מנשה וסילקה** - גרס. **ואם איתא מעיקרא הוא דאיסתלק** - משהוקם המשכן בשילה ובנו מזבח אבנים הוזקקה להסתלק ממזבח של נחשת. **הוא דאמר** - רב הונא דאמר כרבי נתן והא דלא אמרי' הוא דאמר כר"א בן יעקב משום דר' נתן הוא דשמעי' ליה בהדיא מעשה היה כך אבל מדר"א בן יעקב לא שמעינן אלא דהוכשר בשל אבנים. **לא נסתלקה לבטלה** - שתהא בטילה ממזבח הנחושת לגמרי. **שביבא הוה משדרא** - כשהיו מקטירין על של אבנים היו זיקים ולהבות יוצאות מאש שמים שעל מזבח הנחשת של משה שאף הוא מונח שם. **תנן התם** - במסכת מדות ר' יוסי אומר

בתחילה בימי שלמה לא היה אלא כ"ח כונס ועולה יסוד וסובב ומקום קרנות ומקום הילוך עד שהיה מקום המערכה כ' על כ' וכשעלו בני הגולה הוסיפו עליו כו' נמצא יסודו ל"ב על ל"ב ומקום מערכתו כ"ד על כ"ד. **גמא** - גימל יונית עשויה כמין כף פשוטה שלנו כדפרישית דרום ומערב. **הכא** - במקדש שני אין אש של שמים מסייעתן כדילפינן בפ"ק דיומא (דף כא) וארצה בו ואכבד מחוסר ה' אלו ה' דברים שחסר מקדש שני ואש אחד מהן ואמרינן התם מיהוי הוה סיועי לא מסייעא. **שיתין הוסיפו** - קרן מערבית דרומית הוסיפו למשכה לדרום ולמערב ששם היו מנסכין נסכים כדאמרינן (התם) במתני' דלקמן זבחים (דף סג) ובימי שלמה היה כמין בור כרוי אצל המזבח באותה זוית לירד הנסכים בתוכו ויורדין מן המזבח ולרצפה ושותתין שם והם קלטו אותו הבור לתוך המזבח ועשו נקבים כנגדן בראש המזבח לירד הנסכים שם. **אטום באדמה** - שלא יהא חלול. **שתיה כאכילה** - מה אכילה מתעכלת במזבח אף שתיה תבלע במזבח.

דף סבא.

**אמר רב יוסף לאו היינו דתניא כו'** - רב יוסף חלה ונעקר למודו ופעמים שאמר דבר ונזכר ששנה היפך וחזר בו (נדרים דף מא) והכא הכי אמר היכי אמרינן לעיל משום אש של שמים מסייעתן לא הוצרכו ליותר. **לאו היינו דתניא** - שאנשי כנסת הגדולה הגיעו לסוף מדותיו להם נגלה מקום המקודש למזבח מה שלא נגלה לשלמה. **והכתיב הכל בכתב** - שכל מקומות הקדושות ומדותיהן נכתבו לדוד אלמא במקדש ראשון נמי האי דלא עשאוהו גדול לאו משום דלא נגלה לשלמה המקום במדותיו. **אלא אמר רב יוסף קרא אשכח ודרש** - שנאמר לדוד ששים אמה במקום המזבח ושלמה לא הבין לדרשו והם דרשוהו והוסיפו עליו לפי הצורך להם ולששים אמה לא הוצרכו דאמרינן לקמן מדת ארכו ורחבו וקומתו אין מעכבין. **מה בית ס' אמה** - כדכתיב (מלכים א ו) ששים אמה ארכו אף מזבח עד ששים אמה ראוי לו ומקודש המקום אם ירצו. **בשלמא בית** - ידעו אנשי כנסת הגדולה מה קדוש לעזרה מה קדוש להיכל. **שניכרים צורתו** - יסודות החומות. **מנא ידעי** - מקומו היכא. **שלשה נביאים** - חגי זכריה ומלאכי. **אחד העיד להם על המזבח** - שיש לו מקום להוסיף עד ששים אמה. **על מקום המזבח** - היכן היה. **שמקריבין אע"פ שאין בית** - דקדושת הבית קדשה לשעתה וקדשה לעתיד

לבא. **שתכתב אשורית** - שמתחילה ניתנה להם בכתב עברי כתב ליבונאה כדאמר בסנהדרין (דף כא). **וריבוע** - אם אין המזבח מרובע. **שכל מקום שנאמר המזבח לעכב** - דהמזבח משמע כשהוא כן הוא דמיקרי מזבח ואי לא לא ובקרבן כתיב (ויקרא ד) קרנות המזבח וביסוד כתיב (שם) אל יסוד המזבח ובכבש כתיב אל פני המזבח (שם ויקרא ו) והוא הכבש שהוא פניו של מזבח שעולים לו דרך שם כי היכי דחשיב צד מזרחית פני אהל מועד מחמת שהפתח שם ובריבוע כתיב (שמות כז) רבוע יהיה המזבח. **אלא מעתה כיור לרבי כו'** - דכתיב בהו המזבח הכי נמי דמעכבי לרבי אם לא עשה ציורים של פרחים וציצים וקלעים סביב למזבח כמו סיידו וכיירו. **זה כיור** - ציורים סביב למעלה מאמצעו. **אותו היום** - שנסך כהן צדוקי מי החג על רגליו ורגמוהו כל העם כדאמרינן בסוכה (דף מח). **בול של מלח** - מלא אגרוף של מלח שמעתני. **לא שכשר לעבודת** - המזבח כל זמן שהקרבן פגום כדמסיים ואזיל שכל מזבח שאין לו כו'. **אף הסובב** - ומדרבי יוסי ברבי יהודה נשמע לרבי דכיור מעכב. **איזהו כרכוב** - וקס"ד אכרכוב דקרא קאי כרכוב לשון היקף חריץ עגולה כדאמרינן בהכל שוחטין (חולין דף כה) כל שעתיד לגרר לכרכב. **בין קרן לקרן** - אמה רוחב שכנגד בין קרנות היתה עמוקה ובולטת גובה מעט היה סביב לה בשפת המזבח. **מקום הילוך רגלי הכהנים אמה** - השתא משמע והיא היתה אמה של מקום הילוך. **אטו כהנים בין קרן לקרן הו אזלי** - והלא כשיגיעו לקרן הקרן מעכבן מהיקף. **אלא ה"ק בין קרן לקרן ומקום הילוך רגלי הכהנים** - כמין חריץ עמוק ממקום המערכה משפת המזבח סביב ומקיף את מקום המערכה ורחבו של חריץ שני אמות אמה של בין הקרנות ואמה של מקום הילוך. **והכתיב** - גבי מכבר מעשה רשת נחשת שנתנוהו תחת כרכובו מלמטה עד חציו הקיפוהו למזבח מאמצעו ולמעלה לבוש כמין היקף של כברה והוא עשוי נקבים נקבים ככברה ורשת של דגים ומגיע למעלה עד מתחת לכרכוב אלמא בקיר מזבח סביב הוה דאי בראש המזבח היכי קרי למכבר הנתון סביב הקיר תחת כרכובו. **תרי הו** - - שני סובבין היו לו למזבח שעשה משה. **חד לנוי וחד לכהנים דלא נשתרקו** - סביב הקיר משעלה שש אמות גובה לרבי יוסי דאמר לעיל זבחים (דף נט) י' אמות גובהו היה היקף הבליטה קטנה חוגרתו סביב לנוי וזהו סובב וכיור דאפליגו ביה רבי ור' יוסי בר' יהודה לעיל ומתחת לאותו סובב נתנו המכבר ורחבו מגיע למטה עד חציו המזבח והוא היה סימן להבדיל בין הדמים העליונים לדמים התחתונים

כדאמרינן באיזהו מקומן (לעיל דף נג) מהאי קרא התורה נתנה מחיצה כו'.  
**וחד לכהנים דלא נשתרקו** - ולמעלה בראש המזבח העמיקו סובב כמין חריץ  
עמוק דבר מועט להיות להם שפתו היקף מעקה קטן סביב שלא יחליקו.  
**דלמא מקום מערכה קאמר** - דהוי אמה שבין הקרנות ומקום הילוך ממעטין  
בו אמתים לכל צד פש ליה אמה על אמה.

דף ס.ב.ב

**בני קטורה** - בני אברהם אתם אבל לא כזרע יצחק ויעקב. **הכי גרסינן הו**  
**יתבי קמיה דרבי טרפון** - ולא הו אמרי מידי. **פתח ואמר** - כדי שידברו. **יוחני**  
- מילתא בעלמא הוא דקאמר כדי לפתוח פיהם. **בני קטורה** - אינם יודעין  
לדבר בהלכה. **גזירין** - שני גזרי עצים צריך לסדר בראש המזבח המערכה  
לתמיד של שחר בכהן אחד ולתמיד של בין הערבים בשני כהנים כדקיימא לן  
בסדר יומא (דף כו). **אמה ארכו ואמה רחבו** - כמידת מקום המערכה. **באמה**  
**גדומה** - קצרה שלא יצאו חוץ למערכה ויעכבו הכהנים מלהקיף. **לאו היינו**  
**דתניא כו'** - ואמה גדומה למה לי אלא אמה מצומצמת. **מנהני מילי** - שהכבש  
בדרום. **ירך** - רגלים ופניו בדרום כאדם השוכב ארצה ורגליו לצפון נמצא  
ראשו ופניו לדרום. **אימא ירך בצפון ופניו בצפון** - כאדם היושב זקוף. **רמי**  
**גברא אאפיה** - שיער באדם השוכב ארצה. **אדרבה תריץ ואותיב גברא** -  
זקפוהו והשיבוהו ונמצא ראשו ורגליו לרוח אחת. **רבוע כתיב** - דרבוע באדם  
רובץ ומושכב שיער הכתוב. **והאי רבוע מיבעי ליה דמרבע ריבועי** - שיהא  
מרובע ולא עגול. **ה"ג רבוע כתיב דמשמע הכי ומשמע הכי** - הלכך תרווייהו  
יליף מינה. **ותנא** - דברייתא מייתי לה להא דאייתי רב הונא מירך המזבח  
מייתי תנא מהכא. **ומעלותיהו פנות קדים כל פינות שאתה פונה יהו דרך ימין**  
**למזרח** - האי קרא במזבח כתיב ביחזקאל וקאמר שתמיד כבש מעלותיו ברוח  
הראויה לפנות הימנה למזרח ותהא אותו הפנייה לימין ואין לך רוח ראויה  
לכך אלא דרום. **ופרכינן ואימא דרך שמאל למזרח** - נהי דפנות קדים כתיב  
בקרא אבל דרך ימין לא כתיב ביה העמידהו בצפון וכשתגיע לראש המזבח  
פנה אל קרן מזרחית צפונית ודרך שמאל. **לא ס"ד** - שיהו פונים לשמאל אלא  
דרך ימין. **לא יהו אלא דרך ימין** - כי מנינא דקרא דקחשיב ואזיל דרך ימין  
מצפון למערב וממערב לדרום וכשאתה מקיף שום דבר ופניך אליו ואתה  
סובבו מצפון למערב לימינך אתה הולך. **למזרח** - מהאי קרא לא נפקא לן

ומהכא נפקא לן דרך ימין ומקרא דלעיל דכתיב קדים שמעינן למזרח דלא תימא דרך ימין למערב ויהא כבש בצפון. **מיבעיא ליה לגופיה** - להודיעך מושב הים היאך ומנין לך ללמוד הימנו לפינות המקדש בצורכי עבודה. **אזיר יש בין כבש למזבח** - שלא היה ראש הכבש נוגע במזבח אלא אזיר מעט מפסיק בינתיים. ה"ג - אמר לו ואתה אי אתה אומר כן. **מה דם** - עולה שעומד בארץ וזורק מן הכלי כדכתיב וזרקו אף בשר בזריקה אלמא אזיר יש ומחמת האזיר הוא צריך זריקה שעומד בכבש וזורק אל עבר האזיר למערכה. **אמר לו שאני אומר זורק עומד בצד המערכה** - בראש המזבח וזורק ולהכי אתא קרא. **אמר לו כשהוא זורק למערכה דלוקה הוא זורק כו'** - כלומר משום הא למה לי קרא פשיטא דעל כרחו הוא זורקו שהרי אין יכול לסדר סביב על ראשי העצים שאין המערכה דלוקה שם אלא הימנו והלאה מקום שהמערכה דולקת והתם משום דלא אפשר הוא דע"כ כי אתא קרא לאשמועינן אתא דיש אזיר בין כבש למזבח. **רב פפא אמר** - לא מצית אמרת דהיקש לאשמועינן אתא דעומד בצד המערכה וזורק דהפסקה אזיר רצפה בעינן כי דם. **מה דם אזיר קרקע** - הרצפה מפסיק בינו למזבח אף בשר כו'. **שני כבשים קטנים יוצאין מן הכבש כו'** - אותו שפונין בו לסובב יצא במזרחו של כבש לימין ויוצא ומתחיל בשפולו של כבש ונמשך ועולה באלכסון עד שמגיע לסובב והפונה ליסוד יוצא למערבו להוליך בו שירים של חטאת שיורד מן המזבח פונה לשמאלו ליסוד דרומי ומתחיל לצאת בשיפולו של כבש רחוק מן המזבח כדי שיהא נוח לשפע ולירד ליסוד. **משום שנאמר סביב** - שיהא היקף למזבח כל דהו ואי הוּו מחוברין שוב אין היקף אפילו בחוט אין אדם יכול לסובבו. **רבי אבהו אמר רבוע** - ואי מחוברין לא הוי בנינו מרובע. **ואיצטריך למיכתב סביב ואיצטריך למיכתב רבוע** - ואף על גב דאפקינהו לתרוייהו להך דרשא שלא יהא בנין אחר מחובר לו. **דעגיל מעגל** - ולא יהא לו זווית. **דאריך וקטין** - ארכו יותר על רחבו וזווית יהא לו. **כתב רחמנא סביב** - שיהו כל סביביו שוין. **שיתין וארבע הוו** - דהא תנן לעיל אורך הכבש ל"ב אמה וכן המזבח. **ומשני נמצא שראש הכבש פורח ועולה על כניסת היסוד והסובב** - ומגיע לראש המזבח נמצאו שתי אמות העליונות שלו מובלעים בשתי אמות.

ה"ג אמר רמי בר חמא כל כבשי כבשים שלש אמות לאמה חוץ מכבשו של מזבח שהיה ג' אמות ומחצה ואצבע ושליש אצבע - כל כבשים גדולים וקטנים שהיו שם היה להן שיפוע שלש אמות לאמה גובה חוץ מכבש הגדול של מזבח שעולין בו במשא איברים כבידים והוא חלק צריך שיהא משופע ביותר ונוח לעלות לכך האריכוהו ל"ב שיפוע לט' אמות הרי לכל אמה שלש אמות ומחצה ואצבע ושליש אצבע כשתתן לכל אמה שלש ומחצה הרי ל' ואחת ומחצה תן עוד ט' אצבעות וט' שלישי אצבע הרי י"ב אצבעות שהן ג' טפחים והן חצי אמה. מתני'. היו נקמצות בכל מקום - ואין טעונין צפון. לפני מן הקלעים לזכרי כהונה - דכתיב לכל קרבנם ולכל מנחתם ולכל חטאתם וגו' וסמך ליה בקדש הקדשים תאכלנו כל זכר יאכל אותו (במדבר יח). ליום ולילה עד חצות - דילפינן ממנחת לחמי תודה. גמ'. שכן מצינו בסילוק בזיכין - שהן אזכרה למנחת לחם הפנים כדכתיב והיתה ללחם לאזכרה (ויקרא כד) ומתירין את הלחם וסילוקן מעל שלחן הפנים שבהיכל במקום קמיצה דמנחות הנקמצות. ממקום שרגלי הזר עומדות - לעיל קאי והביא הזר אל בני אהרן הכהנים וקמץ משם מלא קומצו משמע ממקום שהבעלים עומדין שם וקס"ד השתא לאסור בין האולם קאתי שאין זר נכנס לשם. שיחזיר - הקומץ לתוך השירים ולא אמרי' כבר נפסלה. לא נצרכא - הא ממקום רגלי הזר דקאמר. אלא להכשיר - דלא ליבעי על ירך המזבח צפונה אלא כל מקום דריסת רגלי ישראל כשר לקמיצה וכל שכן עזרת כהנים והיכל. שכן כליל - והיכי הוה ילפינן מיניה וקרא למעוטי למה לי. מחטאת - אי לאו דמיעטה הוה ילפינן לה מחטאת. ופרכינן - מה לחטאת שכן מכפרת כו'. ה"ג - מה לאשם שכן מיני דמים. מכולהו - בעיא למגמריה במיהדר דינא ותיתי במה הצד. מה הגשה בקרן מערבית דרומית - קודם קמיצתה מגיעתה בתוך כליה לקרן מערבית דרומית של מזבח כדלקמן. שנאמר ושחטו פתח אהל מועד וכו' - אלמא מדתלה הכשר עזרה לשלמים בפתח אהל מועד שמע מינה אהל מועד עיקר ועזרה טפל. ולא יהיה טפל חמור מן העיקר - דכיון דטפל חזי להו כ"ש עיקר. הקיפו עובדי כוכבים - למלחמה ויורים חיצים ואבני בליסטראות לתוך העזרה. בקדש הקדשים - היכל במשמע. ואמאי - אם איתא דאמרי' לא יהא טפל חמור מן העיקר למה לי למיכתב האי קרא לאכשורי היכל לאכילת קדשים הא כתיב בהו בחצר אהל מועד ונימא לא יהא טפל חמור מן העיקר. אכילה דאין אדם אוכל במקום רבו - דזילותא



דרביה היא לעשות צרכי עבד לפניו לא יהא טפל חמור ליכא למימר דלאו חומרא היא אלא קולא וכן הדין שיהא טפל חמור מן העיקר. **מתני' חטאת העוף היתה נעשית כו'** - בגמ' יליף מנא ליה. **בכל מקום היתה כשירה כו'** - בגמ' פריך מאי קאמר. **מלמטה** - למטה מן החוט. **חטאת** - יליף בגמרא שהיא למטה. **הגשות** - של מנחות קודם קמיצתן כדכתיב והגישה ובגמ' יליף הא קרן מנא ליה. **ושירי הדם** - של חטאות החיצונות ובגמ' מפרש לה. **ניסוך המים והיין** - ששם היו שיתין ואי אפשר לנסך כי אם שם. **ועולת העוף כשהיא רבה במזרח** - דעיקר מקומן בקרן דרומית מזרחית כדמפרש טעמא בגמרא מפני שקרובה לבית הדשן לזרוק שם מוראה ונוצה כדכתיב והשליך אותה וגו' אל מקום הדשן (ויקרא א) וכשהיא רבה שם שיש כהנים הרבה באותו הקרן עסוקין בעולות ואין לזה מקום בסובב לעמוד שהעולה נעשית למעלה בא לו לקרן מערבית דרומית שאף היא סמוכה לבית הדשן משאר שתי הקרנות שבית הדשן סמוך לכבש היה במזרחו של כבש ולדרומו של מזבח.

דף סג.ב

**ומקיפין דרך שמאל** - מקיפים את המזבח בשביל צורכי עבודה או למתן דמי חטאת או סידור המערכה או היפוך איברים בצינורא ויורדין במערבו של כבש שהוא שמאל לעולים במזבח בעלייתן. **לג' דברים אלו** - הנעשים בקרן מערבית דרומית נסכים ועולת העוף כשהוא עולה למזבח פונה לשמאל באותה הקרן וכשגמר חוזר על העקב דרך עלייתו ובגמ' פריך הא בעינן דרך ימין ולג' דברים הנעשים בה למטן אינו עולה ואינו מקיף אלא עומד על הרצפה בקרקע. **גמ' מנא הני מילי** - דחטאת העוף בקרן מערבית דרומית. **לא ישים עליה וגו'** - במנחת חוטא כתיב הבאה תחת חטאת העוף בדלי דלות וקרייה רחמנא חטאת ואשמעינן נמי שהחטאת קרויה מנחה דהכי משמע נמי כי החטאת נהפכה להיות מנחה. **מה חטאת טעונה צפון** - יודע אני שגירסא זו שיבוש שהרי לא חטאת העוף ולא מנחה טעון צפון וא"ת מנחת חוטא חלוקה מן השאר ולחטאת בהמה מקיש לה הוה ליה למיתני במתניתין דקתני לעיל המנחות נקמצות בכל מקום בעזרה חוץ ממנחת חוטא ועוד היאך אפשר חטאת העוף שבאת תחת חטאת בהמה אינה טעונה צפון שהרי נעשית בקרן מערבית דרומית ובמנחה הבאה תחת העוף תטעון צפון וגירסא

אחרינא גרסי' בה ואיני יודע אמיתה ונראה בעיני מה חטאת פסולה שלא לשמה אף מנחה פסולה שלא לשמה וה"נ ילפינן לה בפ"ק דמנחות (דף ד). **ומה מנחה** - טעונה הגשה בקרן מערבית דרומית אף חטאת העוף עבודתה בקרן מערבית דרומית והזאת דמה היא עיקר עבודתה. **לפני ה'** - הקרב אותה בני אהרן לפני ה' היינו שמגיעה למזבח. **אל פני המזבח** - דרום ששם הכבש. **ודיו** - במסכת סוטה בפ"ב מפרש מאי דיו וקאמר שאינו צריך להגיע גופה למזבח אלא הכלי. **רבי אליעזר אומר** - מאחר שפרט לך הכתוב בהגשתה שתי רוחות יכול לאיזה מהן שירצה ה"ג יכול יגישנה למערבה או לדרומה של קרן. **כוליה מזבח בצפון קאי** - נמצא דרומו של מזבח כלה לנגד הפתח וקרין נמי בצד דרומו לפני ה'. **בכל מקום היתה כשירה למליקתה** - בין למעלה בין למטה דכי ילפינן למטה בחטאת העוף בהזאה הוא דילפינן לקמן בשמעתין והזה מדם החטאת על קיר ואמר מר זה קיר התחתון וקרן מערבית דרומית נמי בהזאה הוא דילפינן דהא מהגשה דמנחה יליף

דף סד.א

והגשתה למזבח הוא דיליף דומיא דהגשה במנחה ומליקה לאו במזבח אלא הזאה ומיצוי. **מאי קאמר** - קתני הזה דמה בכל מקום ואפילו למעלה מן החוט כשירה והדר תניא ובלבד שיתן מחוט הסיקרא ולמטה והא ליכא למימר דהזה ואח"כ חזר והזה למטה קא מכשרי דהא הזה דמה קתני כל דמה משמע דלא קתני הזה מדמה. **מיצה דמה** - שהחטאת טעונה מיצוי אחר הזאה כדכתיב והנשאר בדם ימצה וגו' (ויקרא ה) - שמקיף הגוף למזבח ודוחק בית מליקתו בקיר והדם מתמצה ויורד. **בכל מקום כשירה** - כדמפרש טעמא דמיצוי בחטאת לאו עבודה היא ליפסל בשינוי שאפילו עקר המיצוי לגמרי שהזה ולא מיצה כשירה כדאמרן באיזהו מקומן (לעיל דף נב) והנשאר ימצה שאינו נשאר לא ימצה אלמא איכא דסבירא דלא מעכב ומהאי קרא. **ובלבד** - שיהא הזאה הנעשית ראשון מחוט הסיקרא ולמטה מדם הנפש. **הא דאמרן** - דילפינן לעיל מכי חטאת היא האמור במנחה. **אל פני המזבח** - ודרשינן לעיל דאקרן מערבית דרומית קאי. **אל יסוד המזבח** - ואמרין באיזהו מקומן (לעיל זבחים דף נג) ילמד ירידתו מן הכבש בחטאות החיצונות מיציאתו מן ההיכל בסמוך לו והיינו יסוד דרומי ובכל הדרום אין לך יסוד אלא אמה אחת בקרן מערבית דרומית כדאמרין (שם זבחים דף נד) אוכל

בדרום אמה אחת. **מבית הדשן** - מקום שנותנין שם בכל בקר תרומת הדשן שכתב בה ושמו אצל המזבח והוא במזרחו של כבש וכתוב גבי מוראה ונוצה (ויקרא א) והשליך אותה אצל המזבח קדמה אל מקום הדשן ולקמן מייתי משנה ממסכת תמיד דבמזרחו של כבש הוה והיינו לקרן דרומית מזרחית. **שאיין לך קל בעוף** - ודבר שהוא קל מאד אין נוח לזורקו למרחוק. **פעמים שכהן זורקו כו'** - כשהיא רבה במזרח ונעשית בקרן מערבית דרומית צריך לזרוק יותר משלשים אמה. **דתנן** - במסכת תמיד מי שזכה בתרומת הדשן של מחתה נטל מחתה של כסף ועלה לראש המזבח כו'. **הגיע לרצפה** - לסוף הכבש. **מחזיר פניו לצפון** - כלפי המזבח והולך למזרחו של כבש ומתקרב למזבח עשר אמות ממקום שכלה הכבש דהיינו רחוק מעל ראש המזבח כ"ב אמה. **צבר את הגחלים כו'** - אלמא התם הוי בית הדשן וכשהוא עושה עולת העוף בקרן מערבית דרומית צריך לזרקה כל אלכסון של כ"ב על כ"ב שהרי מדרום לצפון אמרנו דאיכא כ"ב וממקום שהוא עומד עד מזרחו של כבש אין פחות מכ"ב ואפי' הוא מתקרב לכבש כל אמות רוחב הקרן ואין כאן אלא כ"א תן כנגדה אמה מקום מעמדו שהוא מרוחק מן הצפון לדרום לבית הדשן שהוא עומד בראש המזבח ולא בסובב שכשהיא נעשית במזרח עומד בסובב לפי שיש לו כבש קטן במזרח לפנות הימנו לסובב אבל לצד המערב אין לו [כבש] לפנות לסובב וצריך לעלות על ראש המזבח ועומד בדרומה של קרן והכי תנן במס' סוכה (דף מח) גבי נסכים עלה ופנה לשמאל ולא תנן בה ופנה לסובב הרי משם ולכבש ה' אמות שהכבש רחב ט"ז באמצע המזבח נמצא ראש המזבח עודף עליו לכל צד ו' אמות הרי כ"ב אמה עם רוחב הקרן ואע"פ שזה נמשך לצד הכבש של קרן הרי נתרחק כנגדה אמה לדרום נמצא בית הדשן עומד כנגדה באלכסון של כ"ב על כ"ב וכל אמתא בריבוע אמתא ותרי חומשי באלכסונא נמצא תוספת ח' אמות וד' חומשים הרי שלשים אמות וד' טפחים גדולים ובית הדשן היה משוך ממזרחו של כבש שלשה טפחים הרי שלשים וא' אמה וטפח והיינו דפריך טפי (ליה) מתלתין וחדא הויין ומשנינן מקום גברא לא קחשיב [ולא הוי] להו יותר משלשים. **מאי טעמא** - העולה אין עולה דרך ימין ויקיף והלא דרך ימין מצוה כדאמרן לעיל. **יתעשנו** - כשיקיף את המערכה בעשן המערכה וקי"ל במנחות (דף פו) יין מעושן פסול. **בא לו להקיף כו'** - משנה היא במסכת תמיד גבי כהן גדול שאינו כשאר כהנים לזכות בפייס לעבודה אחת אלא עובד וגומר בכל חפצו כדתנן במסכת

יומא (דף יז) כהן גדול מקריב חלק בראש אמר עולה זו אני מקריב בזמן שהוא (מקריב) רוצה להקטיר מי שזכו בהולכת האיברים מושיטין לו והוא עומד בראש המזבח וזורקן למערכה ולאחר שגמר בא להקיף כו' עד שמגיע לקרן השיתין וקסלקא דעתך והיין בידו אלמא לא חיישינן לשמא נתעשנו.

דף סדב.

**הקפה ברגל** - ואין היין בידו ולמצוה בעלמא מפני שכל העולין לשאר דברים פונין לימין ומקיפין וזה להקטיר עולה לפיכך מקיף ובא למקום שמנסכין שם ונותנין לו יין לנסך אבל שאר כהנים שהזוכה בנסכים בפייס לא זכה לעבודה אחרת עולה והיין בידו ופנה לשמאל וחוזר על העקב כדמתני'. **עולים דרך מזרח** - כשהן עולין לכבש במזרחו אצל שפתו עולין שהרי דרך ימין יפנה ולמה לו להאריך הילוכו כל רחבו של כבש וכשהוא יורד יורד בשפת מערבו של כבש. **ה"ג** - חוץ מן העולה לג' דברים הללו שעולין דרך מערב ויורדין דרך מערב עולין דרך ימין ויורדין דרך ימין. **שמאל הוא** - מערבו של כבש שמאל הוי כשהאיש פניו למזבח. **מאי ימין** - דקתני בסיפא ימין דמזבח שהמזבח פניו לדרום וימינו למערב. **ומאי שמאל** - דקתני ברישא שמאל דגברא. **אידי ואידי** - דרישא ודסיפא. **מתני'** **ואינו מבדיל** - הראש מן הגוף אלא סימן אחד לבדו מולק דכתיב בה ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל (ויקרא ה) ובהכל שוחטין (חולין דף כא) ילפינן דבסימן אחד הוא. **ומזה** - אוחו בעוף עצמו ומזה. **היה מתמצה** - שמקיף ומתקרב בית מליקתו למזבח ודוחקו בקיר והדם מתמצה ויורד ליסוד שהרי למטה מן החוט היא נעשית וכניסת הסובב למעלה הימנו. **גמ'** **מגוף של חטאת** - שלא יזה לה בכלי ולא באצבע אלא אוחו בעוף עצמו ומזה. **קיר התחתון** - שלמטה מן החוט. **בהמה שעולתה למטה** - כדאמרן בפ"ק זבחים (לעיל דף י) דכתיב בחטאת בהמה המחטא אותה אותה דמה למעלה ואין אחרת דמה למעלה. **חטאתה למעלה** - דקרנות כתיבי בה. **עוף שעולתו למעלה** - כדיליף לקמן בפירקין זבחים (דף סה). **שהשירים שלו** - כשמזה הדם שותת ומתמצה ליסוד. **ואיזה זה קיר התחתון** - פעמים שהוא מתמצה לסובב כשהוא עושהו למעלה מן הסובב דמן החוט עד הקרנות קיר העליון הוא אבל קיר התחתון כולו למטה מן הסובב שהחוט למטה מן הסובב אמה. **ונעביד מעילאי** - הזאתה יעשה למעלה והדין נותן כדאמרן והדר נעביד מיצוי מתתאי כדכתיב. **מי כתיב**

**ימצה ימצה כתיב** - אי הוה כתיב ימצה הוה משמע שמזהיר את הכהן שיחזור וימצה אחר הזאה השתא דכתיב ימצה משמע נמי לענין הזאה דממילא יהיה דם מצוי אצל היסוד. **אוחז שני גפיה בשתי אצבעות** - גוף העוף על כפו מבפנים ומכניס שני רגליה בין אצבע קטנה זרת לקמיצה ושני גפיה בין אמה לאצבע. **ומותח צוארה** - גרונה התחתון מותח על רוחב החיצון של גודל שמכניס הצואר בין אצבע לגודל נמצא הגרון לצד גודלו ומותחו על גודלו והעורף מלמעלה ומולק. **ציפרא מלבר** - כמו שאנו עושים על גב היד אלא שהופך פניו של עוף על גב ידו שיהא העורף מלמעלה. **מותח צוארו** - הגרון על רוחב הפנימי של שתי אצבעותיו אצבע ואמה. **גבי קמיצה נמי תניא זו היא עבודה קשה** - שצריך למחוק בגודלו מלמעלה ובאצבעו קטנה למטה שלא יהא הקומץ מבורץ וכן בחפינת יום הכפורים נמי תניא זו היא עבודה קשה ותרוייהו בסדר יומא בפרק הוציאו לו (דף מז ודף מט). **עבודה קשה מעבודות קשות** - כלומר אחת מעבודות קשות שבמקדש. **מתני' עלה בכבש** - לפי שנעשית למעלה כדילפינן בגמרא. **בא לו לקרן דרומית מזרחית** - כדאמרן שקרובה לבית הדשן. **ומבדיל** - בשני סימנין כדיליף בהכל שוחטין (חולין דף כא). **ערפה** - גובה הראש מול ערפה למטה לצד האגפים מול הרואה את העורף. **והקיף את בית מליקתו למזבח** - סומכו ודוחקו בקיר כדי שיתמצה הדם. **ספגו במלח** - מקנחו במלח הנמצא בראש המזבח כדכתיב וכל קרבן מנחתך במלח תמלח ואומר בהקומץ רבה (מנחות דף כא) בג' מקומות המלח נתונה בלישכת המלח ועל גבי הכבש ובראש המזבח. **מוראה** - זפק. **נוצה** - שנוטל העור שכנגד הזפק בנוצתה עם הזפק. **שיסע** - הגוף בין אגפיה. **הבדיל בחטאת** - במליקתה שמולק שני סימנין או לא הבדיל בעולה שמלקה בסימן אחד. **פסול** - דכל שינוי שהוא לפני עבודות הדם פסולות ובגמרא מפרש טעמא. **מיצה דם כו'** - מפרש טעמא בגמרא. **לאכול דבר שדרכו לאכול** - חטאת העוף. **שדרכו להקטיר** - עולת העוף. **שלא לשמן** - אין מוציא עולה מידי פיגול מפני שהיא כשירה בשלא לשמה.

דף סה.א

גמ'. **והקריבו מה תלמוד לומר** - בעולת העוף כתיב והקריבו הכהן אל המזבח מה ת"ל הא כתיב והקריב מן התורים וגו' וליכתוב בתריה ומלק הכהן את ראשו על המזבח. **פרידין** - גוזלות. **לקבוע לו כהן** - שלא ימלקנו זר. **לא קבע**

לו כהן - דשחיטה בזר כשירה. קבע לה כלי - דנפקא לן מויקח את המאכלת לקמן באידך פירקין זבחים (דף צז). ת"ל כהן ומלק אמר רבי עקיבא כו' - כולה ר' עקיבא קאמר לה. בעצמו של כהן - בצפורנו ולא בסכין. בין למעלה - מן החוט. מן הצואר - מן הגרון. ונאמר להלן - בחטאת [העוף]. והקטיר אותו - ושסע בכנפיו ולא יבדיל והקטיר אותו אני יודע מה שנאמרה תחילה ומלק את ראשו והקטיר בהקטרת הראש. דמו כולו - מדלא כתיב ונמצה מדמו. מאחר שהקטיר הוא ממצה - וא"ת במיצוי הגוף לא מקיימא דמו כולו. ה"ג - ת"ל ומלק והקטיר ונמצה דמו וכי תעלה על דעתך משהקטיר ממצה אלא לומר לך מה הקטרה בראש המזבח אף המיצוי בראש המזבח. ובא לקרן דרומית מזרחית - גרסינן. למטה מרגליו - שהחוט למטה מן הסובב אמה. אלא בראש המזבח - דבעינן והקטיר ונמצה דמו שיהא מיצוי בקיר הסמוך למקום הקטרה. מאי בנייהו - כלומר במאי קמיפלגי הא ע"כ לת"ק גופיה אית ליה והקטיר ונמצה דמו דאי לאו ס"ל קיר העליון מנא ליה. עושה מערכה כו' - לת"ק הרוצה לעשות מערכה על גבי סובב ולהקטיר עושה הילכך מיצוי שתחת הסובב סמוך למקום הקטרה. יכול יקדיר את העור בסכין ויטלנו - לזפק לבדו בלא עור ובלא נוצה כמו שצולין עוף עושין. ונוטל את קורקבנה - ונוצתה לשון פרש ודבר מאוס הוא כמו (איכה ד) כי נצו גם נעו. בנוצתה שלה - ולא יותר ממה שכנגד הזפק

דף סה.ב

הא כיצד קודר את העור סביבות הזפק כמין ארובה ונוטל נוצה ועור שכנגד הזפק עם הזפק אבל בלא קדירה לא שהעור נמשך אחריו ונוטל יותר. וכן הוא אומר - בשמשון והתם מפרש בהדיא דביד הוה. מתני' - דקתני הבדיל במליקת חטאת שמלקה בשני סימנין פסול דלא כרבי אלעזר. שמבדילין - שאם הבדיל לא פסול. מאי בנייהו - כלומר במאי קמיפלגי. ת"ק סבר - מיצוי בתר הזאה בחטאת העוף מעכב וכיון דבעל כרחו ממצה דם אי אמרת מבדיל קעביד כל מעשה עולה בחטאת מליקה מובדלת ומיצוי דעולה מיצוי הוא דעביד בה ולקמן (דף סו) תנן דחטאת העוף שעשאה כמעשה עולה לשם חטאת פסולה. ור"א בר"ש סבר לא מעכב - הילכך אם רצה להבדיל יבדיל ולא ימצה לאחר הבדלה ולא עבד ליה מעשה עולה ואי משום דשינה בהבדלה כיון דלאו מעשה עולה מצי למימר בה חיתוך בשר בעלמא הוא. ה"ג

**שהייה בסימן שני בעולת העוף איכא בינייהו** - בעולת העוף הצריכו ב' סימנים ושהה שיעור שהייה בין סימן לסימן איכא בינייהו אי פסיל בה בשהייה בין סימן לסימן כבהמה או לא. **ת"ק סבר שהייה בסימן שני בעולת העוף לא פסלה** - דלא דמי לשחיטת בהמה דטעמא דבהמה בעיא ב' סימנים משום דלא נפקא חיותא בסימן אחד הילכך שם שחיטה על שניהם אבל עוף בסימן אחד פסקא חיותא ועולת העוף מצות הבדלה בעלמא הוא דאיכא עלה אבל שם מליקה אינו חל אלא על הראשון ולא מהניא שהייה - לפסול בשני וחטאת שהבדיל בה אע"ג דבלא שהייה אי אפשר בין סימן לסימן כדתני לקמן בשמעתין שבתחילה חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר הגיע לסימן חותכו ורוב בשר עמו וההיא חתיכת רוב בשר אף על גב דאית ביה שיעור שהייה כיון דבעולה שהייה בין סימן לסימן לא פסלה אי עבדיה בחטאת עביד מעשה עולה בחטאת. **ור"א בר"ש סבר שהייה בסימן שני בעולת העוף פסלה** - הלכך חטאת שהבדיל בה כיון שא"א לה בלא שהייה בין סימן לסימן אין כאן מעשה עולה דבעולה שהייה ליכא ומחתך בשר בעלמא הוא. **רוב בשר מעכב איכא בינייהו** - ודכולי עלמא שהייה בעולה בסימן שני פסלה והכא בהא פליגי לת"ק חיתוך רוב בשר בחטאת לא מעכב אי לא מחתיך ליה ואי אמרת מבדיל עביד ליה שני סימנין בלא שהייה ויש כאן מעשה עולה ורבי אלעזר ברבי שמעון סבר רוב בשר בחטאת מעכב וחתיכתו אחר סימן ראשון הוא וכיון דלא סגי בלא שהייה בינתיים אין כאן מעשה עולה. **מכלל דבעינן רוב הבשר לכתחילה** - מדקמיפלגי בעיכובא מכלל דכולהו מודו לכתחילה בעי לחתוך רוב בשר אחר הסימן. **שדרה** - חוט השדרה. **מפרקת** - עצם הצואר. **בלא רוב בשר** - המקפת סביב כדאמרינן בהכל שוחטין (חולין דף כ) נשברה מפרקת ורוב בשר עמה נבילה ומטמאה ואפילו מפרכסת הילכך אי הוה חותך רוב בשר קודם הסימן הויא ליה מתה ולא מהניא בה מליקה וסימנין הלכה למשה מסיני הן. **שנים או רוב שנים** - בהכל שוחטין (שם חולין דף כא) אמרינן שנים לרבנן רוב שנים לר"א בר"ש והתם פליגי בה בקראי. **אמרוה קמיה דר' ירמיה** - להך פלוגתא דהנך אמוראי דפליגי בטעמא דר"א ברבי שמעון.

דף סו.א

**אין צריך להבדיל** - הילכך אם הבדיל לאו שינוי הוא. **מכדי כתיב** - בעולת

העוֹף והקריבו ומינה נפקא לן לר"א ברבי שמעון הבדלה בעולת העוֹף בהכל שוחטין (חולין דף כא) ולא דרש ומלק והקטיר כדדרשי' לעיל מה הקטרה הראש בעצמו כו' דתיפוק ליה הבדלה מהתם דהך סברא לית ליה שימלוק את כולן אלא דוקא רוב שנים ויליף לה מקראי ואפילו רבנן דפליגי עליה התם עיקר הבדלה בעולה לא נפקא להו אלא מוהקריבו דמשמע חלק את זה מן החטאת הילכך על כרחך ולא יבדיל האמור בחטאת למה לי, כלומר מאי קאמר לן שמע מינה א"צ להבדיל קאמר הילכך נפקא לן העולה מוהקריבו דצריך להבדיל דהא חלק ביניהן דאי אזהרה היא בחטאת שלא יבדיל היכי נפקא לן בעולה מוהקריבו דצריך להבדיל אינו מוזהר שלא להבדיל הוא דנפקא לן מחילוקו ולא שטעון הבדלה ד"א האי למה לי כמו מאי היא לשון קצר מדאתא והקריבו לחלק למדנו הבדלה בעולה שמע מינה ולא יבדיל אין צריך להבדיל קאמר ואשמעי' והקריבו דחלק בעולה דצריך להבדיל (דאי אזהרה היא בחטאת לא שמעי' מוהקריבו אלא דאינו מוזהר מלהבדיל בעולה אבל מצות הבדלה לא נפקא לן). **הדרן עלך קדשי קדשים. מתני'. חטאת העוֹף, כמעשה חטאת - מליקה בסימן אחד והזאה ומיצוי. כמעשה עולה - בגמרא מפרש דשני במאי. עשאה למעלה כמעשה כולן - כלומר כמעשה אחד מכולן האמורין כאן ואפילו כמעשה חטאת לשם חטאת. כמעשה חטאת - בגמרא מפרש דשני במאי. עשאה למטה כמעשה כולן - כמעשה אחד מכל אלו ואפילו כמעשה עולה לשם עולה.**

דף סו.ב

גמ'. **דשני במאי** - אכמעשה עולה לשם חטאת קאי ומיבעי ליה איזה דבר בחטאת עשה כמעשה עולה. **אי נימא דשני במליקה** - שהבדיל. **נימא** - הא דקתני פסולה דלא כר"א. **ומהדר הש"ס** - מאי קשיא לך בהאי ודאי פליגי רבנן עליה ולא מי אוקמה סתמא דפירקין דלעיל דלא כר"א דקתני הבדיל בחטאת פסול. **לא** - כלומר הך אפי' כר"א. **דשני בהזאה** - שלא הזה אלא מיצה שהמיצוי היא עבודת העולה. **ה"נ מסתברא** - דכל שינוי דמתני' בהזאה הוא. **דשני במאי** - איזהו עבודה למעלה עשה. **האמר מר** - גבי חטאת העוֹף בפירקין דלעיל זבחים (דף סג) מליקה בכל מקום כו' ומדסיפא דאיירי בשינוי למעלה בהזאה איירי רישא נמי דאיירי בשינוי מעשיה בהזאה מיירי. **הא כדאיתא והא כדאיתא** - כל חדא וחדא במה דהוי שינוי לגביה מיירי רישא



דמיירי בשינוי מעשיה איכא למימר דבמליקה נמי איירי סיפא דמעשה דמליקה לא הוי שינוי תיתוקם בהזאה. **דשני במאי** - הני מעשה חטאת דקתני במאי שני. **דשני במליקה** - שלא הבדיל. **מדקתני סיפא** - כלומר הא דקתני סיפא כולן מועלין בהן וקאי נמי אעשה כמעשה חטאת לשם חטאת. **נימא דלא כרבי יהושע** - דאיהו אמר אין מועלין בהן במתניתין. **אלא במיצוי** - ובהא לא פליג ר' יהושע דטעמא כדרב אדא דאמר אומר היה רבי יהושע עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת נמשכת משם עולה ונעשית חטאת העוף והאי טעמא ליכא למימר אלא כדשני במליקה כדמפרש לה רב אשי לקמן משום דעולה צריכה שני סימנין וחטאת כשירה בסימן אחד מליקת עולת העוף למטה ליתא זה שמולקה למטה ולשם חטאת בסימן ראשון השלים בה כל מעשה החטאת לפיכך יצאתה בה משם עולה ונעשית חטאת והויא חטאת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת שאין בה מעילה אבל היכא דבמליקה לא שני ומולקה למעלה וכמעשה עולה תו לא נמשכת בשינוי דמיצוי שלא מיצה אלא היזה כדין חטאת למטה למיהוי חטאת העוף. **אימר דא"ר יהושע דשני במליקה** - וטעמא כדפרישית. **רישא במליקה** - משום דבעית לאוקומה דלא כר"א ברבי שמעון כדאיתוקמא סתם באידך פירקין והך סיפא פלוגתא דרבי יהושע ע"כ במליקה. **מציעתא במיצוי** - דתיתוקמא כרבי יהושע משום דר"א שמותי הוא. **מתני'** וכולן - אע"פ שנפסלו מליקתן מטהרתן מידי נבלה. **ואין מטמאין בבית הבליעה** - כדין נבלת עוף טהור. **ומועלין בהן** - ואף בחטאת הואיל ונפסלו ואין בהן שעת היתר לכהנים לא יצאו מידי מעילה שבהן. **חוץ מחטאת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת** - דכשירה היא ויש לה שעת היתר לכהנים ושוב אין בה מעילה אפילו לזר. **רבי אליעזר אומר מועלין בה** - דהא עולה היא ומי הוציאה ממעילתה שעת היתר לכהנים אין לה. **רבי יהושע אומר אין מועלין** - דכיון דשינה שמה ומעשיה ומקומה לשם חטאת נעשית חטאת כדמפרש בגמרא. **ומה חטאת העוף שאין מועלין לשמה** - שהרי נאכלת לכהנים. **שינה את שמה** - ופסלה ולא באה לכלל היתר מועלין בה דהא רבי יהושע גופיה לא פליג עליה. **לדבר שיש בו מעילה** - לשם עולה.

דף סזא

**ששחטן בדרום** - לשם שלמים יוכיחו ששינה שמם ומעשיהם. **לדבר שאין בו**

**מעילה** - שקדשים קלים אין בהם מעילה אלא באימורין. **ומועלין בהן** - מפני שנפסלו בשחיטת דרום ולא הביאתן זריקתן לכלל שעת היתר להוציאן מידי מעילה. **איסור, אימורין יש בהן מעילה** - חטאת העוף כולו היתר. **גמ' אשם ששחטו בצפון כו' ומועלין בו** - לפני זריקה דלאחר זריקה ליכא מעילה שהרי נאכל לכהנים דשלא לשמו לא פסיל ביה. **ואף אתה אל תתמה על העולה** - עולת העוף קאמר שנחלקו בה דאילו בעולת בהמה ששינה בה לשם חטאת לא פליג דהא שינה שמה לדבר שיש בו מעילה באימורין. **שינוי בעלים** - כשינוי מעשה חשיב לה. **נחית רבי אליעזר** - הבין את דברי רבי יהושע שטעמו משום דקסבר נמשכה משם עולה ונעשית חטאת והאי טעם ליכא למימר בשום שינוי שם קרבן אחר אלא בעולת העוף לבדה וכשנישתנית לשם חטאת ומעשיו כדמפרש רב אשי לקמן מפני שחטאת העוף כשירה בסימן א' וכשמלק עולת העוף למטה לשם חטאת ומליקת סימן אחד בעולה לאו כלום היא ובחטאת הוי גמר עבודה מקודם שחל עליה שם פסול עולה משום עשיית מטה חל עליה שם חטאת העוף כשירה ונמשכת ונעשית חטאת העוף. **תימשך ותיהוי עולת העוף** - ותהא כשירה דקס"ד דקאמר רב אדא לר' יהושע דחטאת נמי כשירה הויא. **וכי תימא** - לר' יהושע הכי נמי ומתניתין דקתני פסולה דלא כר' יהושע. **והאמר ר' יוחנן כך היא הצעה** - של משנתינו. **מאי לאו כך היא ותו לא** - כדגרסינן לה דלא פליג ר' יהושע אלא בעולה שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת. **לא** - הכי קאמר כך היא הצעתה של כולה משנה דכי היכי דפליג בעולה פליג בחטאת. **לא** - לעולם לא פליג ולא תיקשה דבשלמא עולת העוף שעשאה למטה כיון דחטאת הכשירה בסימן אחד וגמר עבודתה ממהר להשלים קודם שיחול על זו שם עולה פסולה וזו היא הכשירה בשני סימנין ולפיכך סימן ראשון אינו פוסל בה משום עשיית מטה ועולת העוף למטה ליתא ויש כאן שינוי מעשה עולה והיכר מעשה חטאת מכיון שמלק בה סימן א' ועדיין לא חל עליה שם פסול עולה חל עליה שם חטאת כשירה הילכך נמשכה ויוצאה משם עולה ונעשית חטאת. **אלא חטאת** - עשאה למעלה כמעשה עולה בשני סימנין ולשם עולה. **כיון דאמר מר מליקה בכל מקום במזבח כשירה** - משום מליקת מעלה אין כאן שינוי להפקיע ממנה שם חטאת ואין כאן שינוי השם וכיון דחטאת גמר עבודתה סימן אחד מקודם שיגמור מעשה עולה חל עליה שם חטאת שנמלקה כולה בשלא לשמה ונפסלה משום שלא לשמה וכי הדר מלק אידך

סימן להביאה לכלל מעשה עולה היכי מימשכא והויא עולה. **נמשכת ונעשית חטאת** - קסלקא דעתך ואפילו למיסק ליה לשם חובת חטאת קאמר.

דף סזב.

**חטאת לזו ועולה לזו** - משנה היא במס' קינין (פ"ג מ"ג) ולקמן אמרינן סתם קינין רבי יהושע היא. **חטאת לזו כו'** - רחל שהיתה צריכה חטאת ללידתה ועולתה כבר קרבה ולא היתה צריכה עולה שכבר קרבה חטאתה ולקחו קן בעירוב וקבעו פרידה אחת לחטאת רחל ופרידה אחת לעולת לאה ונתנום לכהן. **עשה שתיהן למעלה** - לשם עולה. **מחצה כשירה ומחצה פסולה** - עולה כשירה וחטאת פסולה. **תימשך כו'** - ותצא ידי חובתה ממה נפשך אם חטאתה קרבה למטה הרי טוב ואם לאו הרי עולת חברתה קרבה למטה ונעשית חטאת וחברתה אינה צריכה לה. **בתרי גברי מי אמר** - היאך קרבנה של זו יעלה לזו שאין לה חלק בו. **חטאת ועולה סתומה ומפורשת עשה כולן למעלה מחצה כשר ומחצה פסול כולן למטה מחצה כשר ומחצה פסול חציין למעלה וחציין למטה אין כשר אלא סתומה ומתחלקת ביניהן** - ה"ג לה במסכת קינין (שם מ"ד) שתי נשים שלקחו ג' קינין בעירוב זו צריכה עולה וקן שלם א' חטאת וא' עולה דהיינו שתי עולות וחטאת וזו צריכה שתי חטאות ועולה ופירשו אחד מן הקינים פרידה עולה לזו ופרידה חטאת לזו ואחד מן הקינין הניחו סתומה לא פירשו איזה פרידה חטאת ואיזה פרידה עולה והג' פירשו פרידה זו עולה ופרידה זו חטאת אבל שמות בעלים לא נתפרשו הרי חטאת לזו ועולה לזו וקן סתומה וקן מפורשת צריך להקריב ב' הקינים הללו סתם על שתיהן העולות למעלה וחטאות למטה והחטאת לזו והעולה לזו צריך להקריב לשם בעלים ונתנום לכהן. **עשה כולן למעלה** - - כסבור כולן עולות. **מחצה כשר ומחצה פסול** - כל החטאות פסולות וצריכות להביא כל חטאות שעליהן. **כולן למטה** - כסבור כולן חטאות. **מחצה כשר ומחצה פסול** - כל העולות פסולות וצריכות להביא כל עולות שעליהן. **חציין למעלה כו'** - אין כשר בכולן אלא קן סתומה דהי מינייהו דעבד עולה והי מינייהו דעבד חטאת כשירה דקינין שלא נתפרשו בלקיחת בעלים לא מתפרשות שוב אלא בעשיית כהן כגון דפשיטא ליה דכל קן וקן היה בפני עצמו ומכל קן אחד עשה אחד למעלה ואחד למטה והיא מתחלקת ביניהם הואיל ובעירוב לקחום האחת יוצאה בה ידי חטאת והאחת יצתה בה ידי

עולה ויקחו קן אחד עוד ביניהן ויקריבו בתנאי אם עולה ראשונה לרחל וחטאת ללא תהא בקן שניה זו עולה ללא וחטאת לרחל ואם חילוף חילוף ואילו מפורשות לא אית בה כשירה אפילו פרידה. **ואמאי** - בשלמא חטאת ועולה שהיו מפורשים לשם בעלים לא קשיא לן דהוה להו תרי גברי אלא קן מפורשת שלא היתה מפורשת לשם בעלים אלא איזו פרידה חטאת ואיזה עולה בין שתיהן היה בעירוב אמאי פסולה אותה פרידה שנעשית למטה כמעשה חטאת לשם חטאת נהי נמי דעולה הואי הואיל וקרבה למטה תימשך ותיהוי חטאת ולא יהו צריכות להביא בעירוב אלא עולה אחת ויאמרו אם עולת קן הסתומה לרחל תהא זו ללאה ואם היא ללאה תהא זו לרחל. **וכי תימא הא דלא כרבי יהושע ומי מצית אמרת הכי** - דקינין לאו רבי יהושע היא. **תא שמע** - דקינין רבי יהושע דתנן בסיפא דמסכת קינין האשה שאמרה כו' וקתני סיפא אמר רבי יהושע זהו שאמרו כו' אלמא סתמא דקינין רבי יהושע. **הרי עלי קן כו' ואחת לחובתה** - ללידתה. **שלש למעלן ואחת למטן** - דנדרה שתיהן עולות וחובתה אחת לעולה ואחת לחטאת. **עשה שתים למעלה ושתים למטה** - כסבור שתי הקינין חובה עליה שמא יולדת בזוב היתה הוזקקה לקן לידה וקן זיבה. **ולא נמלך** - בה לדעת על מה הביאתן. **צריכה שתביא עוד פרידה אחת ותקריבנו למעלה ממין אחד ומשתי מינין תביא שתים** - כלומר אם הראשונה מין אחד היו שני הקינין תורין או שניהן בני יונה תביא עוד פרידה אחת מאותו המין לעולה ויצתה ידי הכל שמקן שהקריב הכהן ראשון יצתה ידי לידתה שהרי לשם חובה קרב והשני נשאר לנדרה ונפסל גוזל אחד מהן בעשיית מטה והרי זה יהיה תחתיו ואם הראשונה משני מינין היו קן תורים וקן בני יונה תביא שתים תור ובני יונה ויקריב שניהן למעלה משום דמספקא לן איזה קן משנים הראשונים קרב אחרון והוי לנדרה ונפסל ממנו גוזל אחד וצריכה להשלימו מאותו המין דתנן במסכת קינין (פ"ב מ"ה) אין מביאין תור כנגד בן יונה ולא בן יונה כנגד תור. **פירשה נדרה** - כשנדרה הרי עלי קן פירשה את המין שתביא ואינה יודעת מה פירשה אם תורים אם בני יונה והיא נתנה שני קינין לכהן כדאמרינן ועשה אחת למעלה ואחת למטה צריכה להביא עוד ג' פרידין למעלה ממין אחד ומשני מינין תביא ארבע דכיון שפירשה ואינה יודעת מה פירשה מתחילתה הוזקקה להביא ג' קינין שנים לנדרה אחד מן התורים ואחד מן בני יונה דהא לא ידעה מה נדרה והשלישי לחובתה מאיזה מין שתרצה והיא הביאה שנים

וקרב הראשון לחובתה ונשאר השני לנדרה ונפסל הימנו גוזל אחד הילכך אם ממין אחד היו הראשונים צריכה שתביא אחד מאותו המין להשלים הנפסל וקן שלם ממין אחר משום דלא ידעה מה פירשה ואם שני מינין היו צריכה שתביא ד' וכולן עולות משום דמספקא לן איזה מין קרב אחרון שצריכה להשלים מאותו המין גוזל הנפסל ולהביא קן שלם ממין אחר שהרי אינה יודעת אם צריכה תור ושני בני יונה או בן יונה ושתי תורין לפיכך תביא שתי תורין ושני בני יונה ותאמר אחד מאילו שממין הנפסל יהיה תחתיו והשני יהא נדבה וקן השני יהא ספק פירושה. **קבעה נדרה** - להביאה עם חובתה שאמרה הרי עלי קן להביאו עם חובתי ופירשתו ואינה יודעת מה פירשה כדאמרן והביאה שתי קינין ונתנתן לכהן ועשה כמו שאמרנו. **צריכה שתביא עוד חמש פרידין למעלה ממין אחד ומשני מינים תביא שש** - [דכיון] דקבעה נדרה עם חובתה הוקבע עליה קרבן גדול שלש עולות יחד אם היתה יודעת מה פירשה וזו שלא ידעה מה פירשה

דף סח.א

הוזקקה להביא חמש עולות יחד מתחילתה אחת לחובתה וד' לנדרה וכשהביאה שני קינין אחת לנדרה ואחת לחובתה וממין אחד לא עשתה כלום לנדרה שמא אינו ממין שנדרה ובהשלמת קן שני ממין אחד לא סגי לה שהרי קובעתו לבא עם מין חובתה וא"ת תביא קן ממין אחד ופרידה ממין שהביאה שני קינין הראשונים שקרב ממנו עולות חובתה דממ"נ אם תורין נדרה הרי הביאה תורין עם מין שהביאה לחובתה ואם בני יונה נדרה הרי הביאה ב' בני יונה עם מין שקרב ממנו חובתה אם לא נפסל גוזל אחד מן הראשונים ה"נ אבל עכשיו שנפסל אחד מהם אין חבירו עולה לה כלום דג' עולות הוקבעו עליה יחד הילכך אם ב' קינים הראשונים מין אחד היו צריכה שתביא עוד ה' עולות ג' מאותו המין וב' ממין אחד ד' לספק פירושה ואחד לקביעותה שקבעה להביא עולות חובתה עם נדרה וחובתה כבר קרבה ויצאה ידיה אלא שצריכה להביא מאותו המין עם נדרה מפני קביעותה. **ואם משני מינין היו תביא שש** - שאינה יודעת איזה מין קרב תחילה לחובתה שתביא מאותו המין עם ד' של ספק פירושה לקביעותה הילכך תביא שש שתי תורין ושני בני יונה לספק פירושה ותור ובני יונה לקביעותה והעוף היתר יהא נדבה. **נתנתן לכהן ואין ידוע מה נתנה** - אם תורים אם בני יונה ואם קן אחד מזה וקן אחד מזה

ואין ידוע מה עשה אם כולן למעלה או כולן למטה או חציין למעלה וחציין למטה נמצאת שלא יצאת אפי' (ימי לידתה) שמא כולן למעלה ואין כאן חטאת או שמא כולן למטה ואין כאן עולה. **צריכה שתביא עוד ד' פרידין לנדרה** - לספק פירושה ומשני מינין וב' לעולת חובתה תור ובן יונה שמא הראשונים כולן למטה נעשו ואינה יודעת מאיזה מין והכל הולך אחר החטאת [וצריכה] להביא עולה מאותו מין או שמא הראשונים חציין למעלה וחציין למטה ובקן שקרב ראשון יצאתה ידי חובתה והיא קבעה להביא עולה מאותו המין עם נדרה ואינה יודעת איזה מין היה הילכך תביא עם ספק פירושה תור ובן יונה וממה נפשך אם קן שקרב ראשון תורין היו וקרב מהן עולה למעלה והיא לחובתה הרי היא מביאה עכשיו תור עם נדרה משום קביעותה ואם מבני יונה היה והוקבע עליה להביא בן יונה עם נדרה הרי מביאתו ואם כולן למטה נעשו וצריכה להביא עולתה מאותו המין הרי משתים שהיא מביאה עכשיו לחובתה יעלה לה אחד מהן והשני נדבה. **וחטאת אחת** - תביא מאיזה מין שתרצה משום שמא הראשונים כולן למעלה נעשו והרי לו זוג ממינו לעולה מב' שהביאה חובתה מב' מינין ואע"פ שכבר קרבה עולת חובתה אין צריכה לדקדק להביא חטאת מאותו מין הראשון לרבנן דפליגי עליה דבן עזאי דקסברי הכל הולך אחר חטאת הילכך הואיל ועל כרחיה היא מביאה עכשו ב' עולות תזווג לו אותה שממינו ודייה דהכי תנן פלוגתייהו במסכת קינים (פ"ב מ"ה) שהאשה שהביאה עולתה תור וחטאתה בן יונה תכפול ותביא עולתה בן יונה דהכל הולך אחר חטאת בן עזאי אומר הכל הולך אחר הראשון. **בן עזאי אומר ב' חטאות** - בן עזאי לטעמיה דאמר הכל הולך אחר הראשון וכיון דאיכא לספוקא שמא הראשונים למעלה נעשו וכבר יצאת ידי עולה צריכה להביא חטאתה מאותו המין והרי אינה יודעת מאיזה מין היה לפיכך תביא שתי חטאות מב' מינין וחטאות הללו אינן נאכלות שהרי על הספק באו ואין מליקתן מליקה להתירן באכילה שמא כבר קרבה חטאתה בראשונות. **א"ר יהושע זהו שאמרו כשהוא חי קולו אחד כשהוא מת קולו ז'** - התם מפרש לה ובאיל קמיירי דכשהוא חי אין לו אלא קול אחד וכשהוא מת קולו שבעה כיצד קולו שבעה ב' קרניו ב' חצוצרות ב' שוקיו ב' חלילין עורו לתוף מעיים לנבלים בני מעיו לכינורות וה"נ כשנדרה תחלה ואינה יודעת מה פירשה לא צריכה אלא ד' פרידין וב' לחובתה אחת לעולה ואחת לחטאת ועכשיו שהביאה כבר ד' פרידין צריכה להביא ד' לנדרה

וד' לחובתה מדאיירי ר' יהושע בהא ש"מ קינין ר' יהושע אמרה וקתני לעיל גבי קן סתומה ומפורשת דאין כשר אלא סתומה ואי אמרת נמשכה ונעשית חטאת העוף תמשך ותהוי חטאת העוף. **אימר דאר"י לאפוקה מידי מעילה למיסק ליה לשם חובה מי אמר** - שתהא עולה נעשית חטאת בשביל ששינה בה. **מתני' כל הפסולין** - בגמ' פליגי כל לאיתויי מאי. **ואינן מטמאין** - שמליקתן מטהרתן לפי שנפסל בקדש ואהני מליקתן שאם עלו לא ירדו הילכך נמי לא הוו נבילה. **ה"ג שחט חולין בפנים וקדשים בחוץ אינן מטמאין בבית הבליעה** - אף על גב דבפנים אין שחיטה לעוף וכן בעוף קדשים אין שחיטה בכל מקום אין מטמאין כדיליף בברייתא בגמרא ושחט קדשים בפנים דלא קתני אמרינן בגמ' דאתיא בזה הכלל. **מלק בסכין** - ומליקה לא הויא דבעצמו של כהן בעינן ושחיטה לא הויא כדאמרינן בהכל שוחטין (חולין דף כ) מפני שהוא מחליד מפני שהוא דורס. **מלק חולין בפנים וקדשים בחוץ** - דלא שייכא מליקה בחולין לא בפנים ולא בחוץ והוא הדין לחולין בחוץ ובגמרא אמרינן דאתיא בזה הכלל.

דף סח.ב

**תורין שלא הגיע זמנן ובני יונה שעבר זמנן** - אינן ראויין לקרבן והוו להו כמליקת חולין דתניא בהכל שוחטין (חולין דף כב) תורין גדולים ולא קטנים בני יונה קטנים ולא גדולים דלא אישתמיט קרא וכתב מן היונה ומן בני התורים ואימתי תורין כשירין משיזהיבו ואימתי בני יונה פסולין משיצהיבו נוצה מוזהבת שסביב הצואר. **שנסמית עינה** - דה"ל מחוסר אבר והקריבהו נא לפחתך וכי אמרינן אין תמות וזכרות בעופות לענין דוקין שבעין הוא דקאמרינן. **שפסולה בקדש** - שבאה לעזרה בהכשרה ונפסלה. **גמ' שמאל ולילה** - מלק בשמאל או בלילה. **זר** - והוא הדין לאונן וערל וכל הפסולין. **ביום הכפורים** - נטל את המחטה בימינו ואת הכף בשמאלו ולילה נמי מאי שנא דאשכחן ליה הכשירה לכתחילה באיברים ופדרים. **אלעזר כתיב** - בשחיטתה וכתוב חוקה לעכב. **דקדשי בדק הבית היא** - ועל כרחך אין עבודות שלה חשובות עבודה. **ונילף מבמה** - שהזר כשר בה למלוק עופות לכתחילה דאין כיהון בבמה כדתנן בפ' בתרא (לקמן זבחים דף קיג) וכיון דאשכחן ליה הכשירה לכתחילה בעלמא יטהר כאן מידי נבילה. **מבמה לא ילפינן במקדש** - דבמה כחול היא לגבי מקדש. **ורבי יוחנן אמר מלק זר אינו**

**מטמא בבית הבליעה** - דילפינן מבמה. **סכין מטמא** - דלא מליקה ולא שחיטה היא ודכוותה לא אשכחן הכשירה. **לאיתווי שחיטת קדשים בפנים** - דלא מטמיא דבמתני' לא תנן לה. **כללא דסיפא לאיתווי מליקת חולין בחוץ** - דמטמיא

דף ס.ט.א.

דלא תנן לה במתני'. **הנותר והטמא** - ולא אמרינן נפקי להו מהיתר אכילת קדשים וחל עלייהו איסור נבילה למפרע. **דישנה בבמה** - בזר. **לדברי האומר** - בפ' אחרון (לקמן זבחים דף קיג) ר' יהודה אומר אין מנחה בבמה. **זבחים** - ויזבחו זבחים שלמים בסיני (שמות כד). **אין קידוש כלי שרת במנחה בבמה** - הילכך לא ילפינן זר במקדש לענין קמיצה מזר בבמה דלא דמי הך קמיצה להך קמיצה דבמקדש הואיל וקידשה בכלי שרת איפסלא בזר. ה"ג - בתורת כהנים להך מתני' יכול תהא מליקה שהיא לפניו מטמאה כו'. **הא נמי נבילה היא** - מאן לימא לך דלאו נבילה היא נהי דהותרה מליקת חטאת העוף לכהנים מגזירת הכתוב מלכל חטאתם כדאמרן בפרק [בית שמאי] (לעיל זבחים דף מד) עולה שלא הותרה להם תטמא בבית הבליעה. **אלא תלמוד לומר טריפה** - ונפש אשר תאכל נבילה וטריפה (ויקרא יז) ובנבלת עוף טהור מיתוקמא קרא בת"כ והאי טריפה קרא יתירא הוא לדרשא כדלקמן שאי אפשר לשומעו כמשמעו שיהא טריפה מטמא בבית הבליעה מחיים אם טריפה חיה ואם אינה חיה הרי בכלל נבילה והא מתני' לקמיה מיתוקם כר"מ דאית ליה שחיטת עוף טהור מטהרת טריפתו מטומאתו ולא דריש ליה להאי קרא להביא טריפה ששחטה שתטמא הילכך דריש ליה למעוטי מליקה שהיא בפנים ושחיטה שהיא לפניו ומשמע ליה קרא הכי נבילה שהיא כטריפה היא דמטמאה. **מה טריפה** - אין טריפות המאורע בה מתיר שום איסור שהיה בה מתחילה. **אף נבילה** - שאין נבילות המאורעת בה מתיר את האיסור יצא נבילות הבא לה ע"י מליקת פנים בהכשר הואיל ומתיר את האיסור שבחייה לא היתה ראויה לקרב לגבוה והותרה במליקה זו. **יכול תהא שחיטה שהיא לפניו** - ובת"כ גרסי' לה הכי יכול השוחט חולין בפנים וקדשים בין מבפנים בין מבחוץ כו'. **הא נמי נבילה היא** - מי יימר דלאו נבילה היא הואיל ושחיטה בפנים בעוף לא שייכא וכן בקדשים בין בפנים בין בחוץ כו'. **ת"ל טריפה** - כלומר נבילה שהיא כטריפה מטמאה. **ששוות בפנים כבחוץ**



- דכאן וכאן היא אסורה. ה"ג - יצא השוחט חולין בפנים וקדשים בין בפנים בין בחוץ הואיל ולא שוו בפנים כבחוץ אין מטמאין ולקמן מפרש ואזיל. **בשלמא חולין שוותה שחיטתן בפנים כבחוץ** - שהרי חולין שחוטין בחוץ אין מטמאין ואפי' שלא בהיכשרו כגון עוף טריפה ששחטה דהא מתניתין לקמן כר"מ דמטהר טריפת העוף שחוטתה ומוקי טריפה דכתיב בקרא להך דרשא למעוטי פנים. **אידי ואידי** - בין בפנים בין בחוץ נבילה זו שווה בהם שאין כאן תורת שחיטה. - אמר רבא - שחיטת פנים דחולין היא דנפקא לן מהך דרשא אבל קדשים לא צריך למילף מינה דממילא נפקא לן דלא מיטמאו עופות קדשים שחוטין בחוץ דאם הועילה שחיטת חוץ לחייבו עליו כרת משום שחוטין חוץ כדמרבינן ליה בפרק השוחט והמעלה (לקמן דף קז) מאו אשר ישחט לרבות שחיטת עוף אלמא שחיטה היא שמה. **לא תועיל** - בתמיה. ה"ג - אשכחן חוץ פנים מנלן. **ומשני הואיל ולא שוות בפנים כבחוץ** - דהא אוקימנא דבחוץ לא מטמא ואע"ג דבאכילה אסור בטומאה מיהא לא שוו. **אי הכי מלק קדשים** - דקתני לעיל מיטמאין. **הא לא שוו בחוץ כבפנים** - דהא בפנים הכשירו במליקה. **דנין דבר שלא בהכשירו** - שחיטת קדשים בפנים. **מדבר שלא בהכשירו** - שחיטת קדשים בחוץ וכן שחיטת חולין בפנים משחיטת חולין טריפה בחוץ. **ואין דנין דבר שלא בהכשירו** - כגון מליקת קדשים בחוץ. **מדבר שבהכשירו** - מליקת קדשים בפנים. **מתני'**. ר"מ **אומר אינה מטמאה** - בקל וחומר.

דף סט.ב

**רבי יהודה אומר מטמא** - דלא מהניא מליקה לטריפה וה"ה נמי דבשחיטת חולין טריפה פליג ר' יהודה וכן שנינו במסכת טהרות בפ' י"ג דברים לרבי יהודה אחת מלוקות ואחת שחוטות ולר"מ שתיהן מטהרות ולרבי יוסי שחיטה מטהרת טריפה אבל לא מליקה. **ומה בהמה בנבלתה מטמאה במגע ובמשא שחיטתה מטהרת טריפתה מטומאתה** - כדילפינן בגמרא מוכי ימות מן הבהמה. **עוף שאינו מטמא במגע ובמשא** - אלא באכילה ובבית הבליעה כדכתיב (ויקרא כב) לא יאכל לטמאה בה אין לך אלא האמור בה. **אינו דין כו'** - וכיון דקיי"ל בשחיטה מק"ו ילפינן מליקה דקדשים מינה בבנין אב מה מצינו בשחיטה בחולין שמכשרתה באכילה כשאינה טריפה ומטהרת טריפתה מטומאתה. **אף מליקה** - בקדשים המכשרתה באכילה כשאינה

טריפה תטהר. **זיה כנבלת בהמה** - דהואיל ולא יליף עוף אלא מבהמה לטהר טריפה מטומאתה דיו לבא מן הדין להיות כנדון. **גמ'**. **מדין ק"ו כיצד** - מנין שהתורה ניתנה לידרש ק"ו. **הלא תכלס** - לשון תימה הוא ולשון ק"ו. **אלא דיו לבא מן הדין להיות כנדון** - הכתוב לימדך שאינך רשאי להטיל על הבא מן הדין יותר מן הנדון דכתיב תסגר שבעת ימים. **עוף אינו מטמא במגע ובמשא** - דכתיב לא יאכל לטמאה בה אין לך אלא האמור בה. **בהמה אינה מטמאה בבית הבליעה** - אם תחב לו חבירו כזית בשר נבילה דתניא במסכת נדה (דף מב) יכול יהא נבלת בהמה (טמאה) מטמאה בבית הבליעה תלמוד לומר לא יאכל לטמאה בה מי שאין לה טומאה אלא אכילתו יצתה זו שיש לה טומאה קודם שיאכלנו. **דבר שמכשיר** - ואפילו מליקת קדשים דאי לשחיטה בק"ו אתיא לן. **טריפה למה נאמרה** - אלא ללמדנו בא שמשעת טריפה חלה עליה טומאה אם אכל ממנה מיד או ששחטה ואכל ממנה דאי בטריפה שמתה לאחר שנטרפה קאמר למה נאמרה. **אם טריפה חיה** - פלוגתא היא באלו טריפות (חולין דף מב) איכא למ"ד טריפה חיה ואיכא למ"ד אינה חיה אם טריפה חיה ועד שמתה היתה בחזקת חיה. **הרי נבילה אמורה** - בפסוק כיון שמתה מתנבלת במיתתה ואם טרפה אינה חשובה חיה הרי היא משעה שנטרפה בכלל נבילה. **אלא להביא טריפה ששחטה** - לאשמעין טריפה (אינו) חיה ואינו בכלל נבילה ולפיכך הוצרך לומר שטריפתה מביא עליה טומאה זו מיד אם תלש ואכל ממנה בשר אפי' אינו אבר של בשר גידין ועצמות וכיון דשם טריפה מביא לה טומאה מחיים אין שחיטה מועלת בה שאין שחיטה מתרת משום טריפה אלא משום נבילה. **חלב נבילה וחלב טריפה יעשה לכל מלאכה** - בא הכתוב להשמיענו על חלב נבילה שאינה מטמאה והכי אמרינן בפסחים פ' כל שעה (דף כג). **טריפה למה נאמרה** - אם בטריפה שמתה מדבר אם טריפה חשובה חיה הרי נבילה אמורה וזו במיתתה נתנבלה ואם טריפה אינה חיה הרי היא בכלל נבילה מטורפת אלא להביא טריפה ששחטה שחלבה טהור אבל הבשר טמא בתמיה. **אלא האי טריפה כו'** - מסקנא דקושיא היא כלומר אלא ע"כ האי טריפה לא תדרשיה להכי דמיבעי ליה למעוטי טמאה דאין חלבה טהור וה"נ טריפה דכתיב גבי טומאת בית הבליעה למעוטי עוף טמא דריש ליה ולא טריפה ששחטה.

**האי נמי תיפוק ליה כו' - חלב טמאה תיפוק ליה נמי דמטמא דמהיכא תיתי לטהרה מהאי קרא דיעשה לכל מלאכה האי לאו בטמאה כתיב דהא כתיב [ואכל] לא תאכלוהו לחלב. מי שאיסורו משום אכילת חלב - ובשרה מותר טיהרתי לך יצאת זו שכולה אסורה משום בל תאכל טמא ואכתי אימא טריפה למה נאמרה כו'. אלא האי טריפה מיבעי לאיתויי חיה דס"ד מי שחלבה אסור כו' קמ"ל - ה"ג ושינויא הוא לאיתויי חיה טהורה שמתה שחלבה טהור דס"ד ואכל לא תאכלוהו כתיב בהאי קרא מי שחלבו אסור ובשרו מותר טיהרתי לך חלבה מכלל נבילה אבל חיה שחלבה מותר כבשרה לענין נבילה נמי יטמא כבשרה קמ"ל טריפה כל שיש במינו טריפה ואפילו חיה. ופרכינן מ"ש טמאה - דלא נפקא לן לטהר חלבה מהאי קרא דאין חלבה חלוק מבשרה ולא קרינא ואכל לא תאכלוהו לחלב לחודיה שהרי הכל איסור. חיה נמי אין חלבה חלוק מבשרה - לאיסורו ולא קרינא ביה ואכל לא תאכלוהו. ועוד - ממשמעותא דקרא נמי תיקשה לן דלא בחלב חיה קאי דהא כתיב ואכל לא תאכלוהו ולקמן ילפינן מינה בברייתא בשמעתין בחלב חיה נבילה לא טיהר מכלל טומאה. טריפה לגופיה איצטריך - לטהר חלב טריפה שמתה ולעולם טריפה חיה ודקאמרת הרי נבילה אמורה איצטריך סד"א הואיל וטמאה אסורה מחיים וטריפה מחיים אסורה כו'. אי הכי - טריפה דכתיב גבי עוף נמי איצטריך לגופיה ולומר עוף שמתה מטמא בבית הבליעה שלא תאמר כו'. ועוד - גבי בהמה. מי איכא למילף טריפה מטמאה - דניבעי קרא לטהר. ה"ג אלא אמר רבא כו' התורה אמרה - בא הכתוב לומר לך יבא איסור כו' ומשום אכל לא תאכלוהו דסיפיה דקרא פירש בו נבילה וטריפה לחייב את האוכלו משום חלב ומשום נבילה ומשום טריפה שלא תאמר אין איסור נבילה וטריפה חלין על איסור חלב שקדם לכולם. משום דמטמא - הילכך חמירא לחול על איסור חלב. ורבי מאיר - דאמר עוף שחיטתו מטהרת טריפתו. האי טריפה - דגבי עוף מאי עביד ליה. למעוטי שחיטה שהיא לפנים - וכדאמרן לעיל זבחים (דף סט) מה טריפה שווה בפנים כבחוח יצא השוחט עוף חולין בפנים כו'. טריפה אחרינא כתיב - גבי נבילת עוף טהור וכל נפש אשר תאכל נבילה וטריפה באזרח ובגר וכבס בגדיו (ויקרא יז) וחד לא יאכל נבילה וטריפה לטמאה בה (שם כב). וחד למעוטי עוף טמא - דדרשינן מי שיש במינו טריפה. ורבי יהודה - עוף טמא מקרא יתירא דנבילה לא יאכל נפקא ליה דלא איצטריך אלא לדרוש ולומר מי שאזהרתו משום בל תאכל**

נבילה יצא זה שאין איסורו משום בל תאכל נבילה אלא משום בל תאכל טמא. **ורבי מאיר האי** - קרא יתירא דנבילה לא יאכל מיבעיא ליה ללמד טומאתו שאינו מטמא אלא כשיעור איסור אכילתו דהיינו כזית. **מקרא קמא** - והנפש אשר תאכל. **בכדי אכילת פרס** - שאם שהה באכילת כזית יותר מכדי אכילת פרס הרי היא כשאר אכילות שאין מצטרפין לעונשין ואף זו אין מצטרפת ליטמא בבית הבליעה. **דחידוש הוא** - שלא מצינו בתורה טומאה כזו שאין לו טומאה מבחוץ ובבית הבליעה באה לו טומאה. **הכתוב מדבר** - לטהרו מלטמא משום נבילות. **טיהר מכלל שחוטה** - טיהר מלטמא מטעם שחיטה שהשחיטה מטהרתה. **וטיהר מכלל חלב** - מטעם חלב טיהר את הנבילה מלטמא שכתב כאן שחלב נבילה טהור. **מה כשטיהר** - בשר שחוטה מלטמא טהורה טיהר ולא טמאה דטמאה אין שחיטתה מטהרתה דילפינן לה בת"כ מקרא יתירא ולאלה תטמאו כל הנוגע בהם במוותם והאי בהם יתירא הוא לומר אע"פ שהן שחוטין ומה אני מקיים במוותם במוותם ולא בחייהם ובבהמה טמאה כתיב דסמוך ליה כל הבהמה אשר היא מפרסת פרסה וגו'. **אף כשטיהר משום חלב** - מלטמא בטהורה טיהר ולא בטמאה. **ה"ג** - בתורת כהנים אמרת כלך לדרך זו טיהר מכלל נבילה וטיהר מכלל חלב מה כשטיהר מכלל נבילה בטמאה ולא בטהורה אף כשטיהר כו' טיהר בשר נבילה מלטמא ולקמן מפרש לה בנבלת עוף טמא וטיהר מכלל חלב כדאמרן. **בטמאה ולא בטהורה** - עוף טמא טיהר מלטמא בבית הבליעה ולא עוף טהור.

דף עב.

**ה"ג כשאתה בא בדרך זו היא בטהורה וכשאתה בא בדרך זו היא בטמאה** - הילכך מדינא לא נפקא ת"ל טריפה כו'. **אלא מעתה כו'** - אמתני' פריך דקתני מה כשטהר מכלל נבילה בטמאה ולא בטהורה. **כמה סבי שבישתו בה** - תמיה אני על זקנים מרובין שכמותכם שנשתבשתם בה. **סיפא** - דקתני טיהר מכלל נבילה. **אתאן לנבלת עוף טמא** - שטיהרה הכתוב מלטמא בבית הבליעה. **לא טיהר רבי מאיר** - במליקת טריפה אלא בתמימים דשייכא בהו מליקה. **ואפי' באווזים** - דלאו בני מזבח הן ובלבד שיהו קדשים בפנים דהא טריפה נמי לא חזיא בתורין ובני יונה וטיהרה הואיל ומליקה הכשר קדשים בפנים היא. **ערף עז** - על החלל במקום עגלה ערופה. **מהו** - לר"מ מי אמרינן

כי היכי דמטהר מליקת אווזין קדשים בפנים הואיל ומליקת שום עוף בפנים הוא ה"נ עריפה הכשר טהרת עגלה היא מידי נבילה כדאמרי' לקמן. **ה"ג אבל עז לאו מינא דעגלה הוא** - שזו מין גסה וזו מין דקה. **אין לי** - שטהור מידי נבילה אלא חלב שאסור באכילה ומותר בהנאה כדכתיב (ויקרא ז) יעשה לכל מלאכה. **חלב שור הנסקל ועגלה ערופה** - שאסור בהנאה מנין שטהור. **ת"ל כל חלב** - דסמיך ליה כי כל אוכל חלב ואי ס"ד עגלה ערופה טהורה איצטריך קרא לטהר חלבה וכי היא טהורה וחלבה טמא. **להיכא דשחטיה מישחט** - משנאסרה בהנאה מחיים כדמפרש לקמיה דמחיים נאסרה. **ותיהני לה שחיטתה** - אע"פ שאינה מתירתה לא באכילה ולא בהנאה תטהרנה מלטמא דאין לך שחוטה בבהמה טהורה שמטמאה. **שמתה** - דהשתא בשרה טמאה ואיצטריך לטהר חלבה שלא תאמר לא טיהר אלא חלב שאתה קורא בו יעשה לכל מלאכה. **מכלל דמחיים אסורה** - ואע"פ שלא נערפה מדקתני חלב עגלה ערופה מנין ואוקימתה בשמתה. **גבול שמעתי** - בה מאימתי. **ונסבין חברייא** - וסבורין התלמידין מדעתם לומר. **ירידתה כו'** - ובקידושין יליף לה דנאסרה מחיים. **הדרן עלך חטאת העוף. מתני'. כל הזבחים, אפילו אחת בריבוא** - השתא משמע אחת כשירה ברבוא של חטאות המתות הילכך פריך בגמרא מאי אפילו הא הוו מתות רובא דקתני שנתערבו בחטאות המתות חמש חטאות מתות נינהו וולד חטאת וחטאת שמתו בעליה ותמורת חטאת ושכיפרו בעליה ושאבדה ושנמצאת בעלת מום. **נתערבו** - זבחים כשרים בשור שנעבדה בו עבירה אחד באחד ומפרש ואזיל מאי היא כגון

דף עא.א

שהמית את האדם על פי עד אחד או על פי הבעלים דשור שהמית על פי הבעלים איפטר ליה מסקילה דמודה בקנס פטור וכן רובע ונרבע ע"פ עד אחד או ע"פ הבעלים דהשתא לאו שור הנסקל הוא וליכא למימר ימותו שהרי מותרין להדיוט אם לא מפני הזבח המעורב בהן ואי איפשר למכור את כולן לצורכי מין אותה זבח להקריבם שהרי פסולים להקרבה כדאמרינן בתמורה (דף כח) מן הבהמה להוציא הרובע והנרבע מן הבקר להוציא את הנעבד מן הצאן להוציא את המוקצה ומן הצאן להוציא את הנוגח מוקצה שהקצהו לצורך (תקרות) עבודת כוכבים ולא הקריבו ונעבד שעשאו עבודת כוכבים והשתחוה לו ואמרינן בפרק כל האסורין במסכת תמורה (דף כט)

דמותרין להדיוט.

דף עא.ב.

- כלאים וטריפה ויוצא דופן - שור או כשב פרט לכלאים כי יולד פרט ליוצא דופן טריפה התם אמרינן כשהוא אומר מן הבקר למטה שאין ת"ל להוציא את הטריפה ולהדיוט מותרת בהנאה להשליכה לכלבים. **ירעו עד שיסתאבו** - דמחמת הזבח המעורב בהן נאסרו כולן להדיוט ולחללו על המעות בעודו תם אי איפשר הילכך ירעו עד שיסתאבו ויביא בדמי היפה שבהן מאותו המין ממין הקרבן אם עולה הוא יביא מעות כנגד דמי היפה שבכולן דשמא הזבח הוא היפה ויאמר כל מקום שהוא הזבח יהא מחולל על מעות הללו ויביא מן המעות עולה ואם שלמים שלמים. **נתערבו בחולין תמימין** - או אחד באחד או זבח אחד בחולין הרבה ימכרו כל החולין לצרכי מין אותו הקרבן ונמצאת הרי כולן קדשים של מין אחד אלא שאין ידוע כל אחד של מי הוא ויקרבו כולן כל אחד ואחד לשם מי שהוא כדקתני מתני'. **קדשים בקדשים מין במינו** - אלא שבעליהן מוחלקות יקרב כל אחד לשם מי שהוא. **מין בשאינו מינו** - עולה בשלמים שאין מתן דמן ואימוריהן שוה. **וימכרו** - נמצאו דמי עולה עולה דמי שלמים שלמים ואינו יודע איזו עולה ואיזו שלמים הילכך יטול מעות [מביתו] כנגד דמי היפה ויאמר כל מקום שהן ממעות עולה יתחללו על אלו (ואלו מעות כיוצא בהן) לפי שאינו יודע איזו מין היה יפה [ויביא מעות כיוצא בהן] ויאמר כל מקום שהן מעות שלמים יהו מחוללין על אלו ונמצא מפסיד אותו עודף מביתו ול"נ דלא גרסינן וימכרו אלא ירעו עד שיסתאבו ויביא בדמי היפה כו' ובתחילת חילולן יאמר כל מקום שהיא עולה תהא מחוללת על אלו וכל מקום שהן שלמים יהיו מחוללין על אלו ויביא מאלו עולה ומאלו שלמים ותדע דלא גרסינן ליה דהא נתערבו בבכור ומעשר דקתני נמי וימכרו אי איפשר דהא תנן במעשר נאמר לא יגאל ואינו נמכר לא חי ולא שחוט לא תם ולא בעל מום וילפינן לה בבכורות (דף לב) דהאי לא יגאל לא ימכר הוא אלא הכי גרסינן ירעו עד שיסתאבו ויאכלו כמעשר וכבכור. **נתערבו** - זבחים כגון עולה בבכור או במעשר בהמה שאין תופסין דמיהן בקדושה ולהקריבן אי איפשר שזה כליל וזה נאכל או אפילו הוא שלמים זה טעון מתן ארבע וזה מתן אחת וכן סמיכה ונסכים. **ירעו עד שיסתאבו** - ויביא מעות בדמי היפה ויאמר כל מקום שהוא הזבח התופס את

דמיו יהא מחולל על מעות הללו נמצא חולין מעורב בבכור ומעשר בעלי מומין ויאכלו מעורבים כולן בתורת בכור ומעשר בעלי מומין שלא ישחטו באיטליז ולא ימכרו באיטליז ולא ישקלו בליטרא כדתנן (מנחות דף עא) כל פסולי מוקדשים הנאתן להקדש לפיכך נשחטין באיטליז לאחר שנפדו ונמכרים באיטליז ונשקלים בליטרא דכמה דמשכיר במכירתן טפי ופריק להו מעיקרא חוץ מן הבכור והמעשר שהנאתן לבעלים שאין מביאין בדמיהן קרבן וא"ת השתא איכא בהאי זבח המעורב פסידא דהקדש דכיון דאין נשקל בליטרא לא טפי ופריק ליה אין ה"נ אי משום פסידא דידיה לא מזלזלינן בבכור ומעשר נהי דאי לא הוה מערב דליכא זילותא אלא בדידיה מזלזלינן ביה משום דרווחא נמי דידיה הוא אבל באחריני משום איהו לא מזלזלינן. **הכל יכולין להתערב** - בכל שני מיני קדשים אפשר להו שיהו מעורבין. **חוץ מן החטאת ואשם** - שאין מתערבין זה בזה לפי שניכרין זה מזה כדמפרש בגמרא. **גמ'. מאי אפילו** - כל שכן כיון דרובא למיתה ימותו. **שנתערבו בהן חטאות המתות** - חד דאיסורא ורובא דהתירא. **כל האסורין כו'** - משנה היא במסכת תמורה. **אוסרין בכל שהן** - כל המתערבין בהן ואפי' אחד בריבוא. **הני מילי לגבוה** - כולן המעורבין אסורין לגבוה ומותרין להדיוט ברעייה ובפדייה דלא איירי התם בנתערבו באיסורי הנאה. **אבל הני** - דלהדיוט נמי לא חזו לפדייה דהא באיסורי הנאה נתערבו. **אימא** - ניבטלי איסורי הנאה ברובא שלא ימותו אלא ירעו וימכרו דלא חמיר דין הדיוט כולי האי קמ"ל ימותו. **אי מהכא** - אשמעינן דאפילו קדשים נמי מפסדינן ולא תנא ההיא בתמורה ה"א הני הוא דמפסדינן משום דאיערוב באיסורי הנאה אבל הנך דתמורה דלא איערוב בהו איסורי הנאה אימא לא לאסרינהו לכולהו אלא ניבטיל ברובא ויקרבו צריכא. **אבל הנך דלאו איסורי הנאה ניהו** - אימא קיל איסורייהו וניבטלו ברובא ואפילו לגבוה. **הא תנא ליה** - הנך במתני' דלא בטלי לגבוה דקתני במתניתין נתערבו בשור שנעבדה כו' ולמה לי למהדר ולמיתנייה התם. **ומשני מי קתני** - במתני' גבי רובע ונרבע בכמה הן אוסרין. **כל שהן התם קתני** - במסכת תמורה הוא דקתני אוסרין בכל שהן דאי ממתני' דילמא בטלי במאה או במאתים ואחד ברובא דקתני מתני' לאו עלייהו קאי. **וניתני הא דתמורה** - ולא ניתני הא דזבחים. **תקנתא איצטריכא ליה** - דהתם אוסרין בכל שהוא תני ולא תקנתא והכא תנא תקנתא ירעו עד שיסתאבו כו'. **דהדיוט** - נמי תנא במסכת עבודה זרה דאיסורי הנאה לא

בטלי ברובא ומיתסרו להדיוט ולמה לי למיתני הכא בחטאות המתות ושור הנסקל.

דף עב.א

**צריכי דאי מהתם הוה אמינא הני מילי חולין** - אבל קדשים אימא ליעביד להו תקנתא דליבטיל איסורי הנאה ברובא ונימא יקרבו כי היכי דלא נפסדינהו לגמרי לכולהו. **ופרכינן וניבטיל ברובא** - דהא כתיב אחרי רבים להטות. **וכי תימא חשיבי** - הואיל ודרכן למנות. **כל שדרכו לימנות** - שיש בני אדם המקפידין במנינם ומוכרין במנינם שנינו דלא בטלי בסמוך בהך משנה דחבילי תילתן שפיר דהא [בהמות] נמי הרבה בני אדם המקפידין עליהן ומוכרין אותן במנין ואע"פ שיש בני אדם שאין מקפידין כל כך ומוסיפין יתירה או מוכרין העדר יחד. **אלא למ"ד את שדרכו לימנות** - שדרכו מיוחד לכך שאין לך אדם דמוסיף עליהן יתירה ללוקח ולא מוכר בלא מנין הני אין דרכן מיוחד למנין שיש המוסיפין יתירה או מוכרין העדר בלא מנין. **תילתן** - מין תבלין וחבילין חשוב מאד שאף טעם העץ שוה לפרי ובלע"ז פינוגר"י.

דף עב.ב

**ידלקו** - דכתיב פן תוקדש תוקדש אש. **באחד ומאתים** - זו היא עליית ערלה וכלאי הכרם דתרומה עולה באחד ומאה וכיון שכפל את האיסור שאיסורו איסור הנאה כפל את העלייה הכי תניא לה בספרי גבי מכל חלבו את מקדשו ממנו דמשתעי בתרומת מעשר שהיא אחד ממאה וקרי ליה מקדשו ומשמע שמקדשו מקדש את המתערבין בו. **אינו מקדש** - אלא בטל. **אלא ששה דברים בלבד** - הן שמקדשין את כל המתערבים בהן מתוך שהן גדולים ודמיהן יקרים וחשובין במינן. **פרך ובדן** - מקומות הן. **חילפי תרדין וקלחי כרוב** - לשון קלח בירק שלו. **כל הראוי לערלה ערלה** - מה שיש באילן מין אילן וראוי לערלה מקדש את עירובו באיסור ערלה.

דף עג.א

**כל דבר שיש בו מנין** - כל שדרכו לימנות כלל כגון ליטראות של קציעות שרוב בני אדם אין מוכרין במנין אלא דורסין אותו בעיגול ומוכר כל העיגול יחד הואיל ופעמים שמונין הליטראות לבד למוכרם במנין. **ואפילו בדרבנן** -



במידי דאיסוריה מדרבנן כגון תרומת קציעות לא בטיל הואיל ודרכו לימנות כלל כ"ש בדאורייתא כגון פסולי קרבן דמתני'. **ליטרא קציעות** - משקל ליטרא של תאנים יבישות של תרומה שקיצעם באיזמל בכלי ששמו מקצוע. **שדרסה ע"פ עיגול** - שם כלי הוא עגול ודורסין בה קציעות ונדבקין זו בזו ונעשין עיגול כעין גבינה. **על פי** - דוקא נקט שנראית לעינים. **ואין ידוע** - איזה פי כלי נאסר ובכל התחתונות פשיט ליה שאין התרומה מעורבת בהן אלא הפומין לבדם בספק האיסור. **רבי מאיר** - ורבי יהודה פליגי בהא אליבא דר"א ור' יהושע. **רואין אותן כאילו הן פרודות** - אע"פ שאין כאן ק' פומין של ק' כלים של היתר לבד האיסור לבטל האיסור והתחתונ' אינן בכלל הספק להצטרף עם העליונות לבטלן רואין את כל ליטראות התחתונות והעליונות שבכל הכלים פרודות וזו מעורבת בכולן והתחתונות מצטרפות להעלות את העליונות שבכל פום ופום. **ואם לאו הפומין אסורין** - שהתחתונות שאינן בכלל הספק אין מעלות הפומין. **אפילו יש שם ג' מאות פומין לא יעלו** - דכל שדרכו לימנות לא בטיל. **דרסה בעיגול ואינו יודע באיזה מקום כו'** - שדרסה במקום השולים שהכלי רחב והרבה ליטראות סדורות לרחבו. **דברי הכל יעלו** - הואיל וליתיה לאיסוריה בעיניה שנדרס ונדבק באחרות מלמעלה ומלמטה ומן הצד אין כאן דבר שבמנין כלל. **ה"ג ונמשך חד וחד מינייהו ונקריב כו'** - יטלם אחד אחד ובכל חד וחד נימא מרובא הוא. **ופרכינן נמשך בתמיה** - משמע יקחם אחד אחד מתוך העדר הא הוה לו האיסור קבוע ועומד ביניהם וקיימא לן בסנהדרין (דף עט) מוארב לו פרט לזורק אבל לגו

דף עגב.

דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי. **נכבשינהו דנייידו** - יכוף אותם שינודו דלא ליהוי קבוע. **אמר רבא גזירה שמא יבאו י' כהנים בבת אחת ויקרבו** - קא סלקא דעתך השתא דחייש לשמא אחר שיקחם אחד אחד עד ששחטו י' והם רוב יבואו י' כהנים ויזרקו דמיהן ויקטירו אימוריהן כאחד ואפשר לצמצם והשתא דאשתכח דקריב רובא בבת אחת ואיכא למיחש איסורא ברובא איתיה דבשלמא כי משיך חד חד ומקריב קמא קמא איכא למימר דכל חד דקריב בהיתר מרובא פריש ואיסורי הנאה בהני דפיישי הוא דהוו רובא לגביה אבל השתא דקריבי כי הדדי לא הוו הני דפיישי רובא לגבייהו. **אלא מעתה מגיסא אסירא** - כלומר וכי מאחר שמשכו ולקחו אחד אחד לבדו

ובנידנוד דכל חד דאמר דמרובא פריש ושחטן וקבל דמן במגיס בחזקה שהוא כשר חוזרים ומצטרפין השחוטין להיות רוב ולהיאסר. **ומשני משום שמא יבאו י' כהנים בבת אחת ויקחו** - מתוך התערובת וכיון דרובא נכסי כי הדדי איכא למיחש דאיסורא ברובא איתיה. **ובבת אחת מי משכחת לה** - בשלמא זריקה והקטרה איכא למימר בבת אחת אבל לקיחה כיון דכבשינהו וניידי כלום אפשר לצמצם לקיחתן דלא צריך לרדוף ולהשיג כל אחד. **אלא אמר רבא גזירה משום קבוע** - דלמא אתי למימשך ולמיסבינהו חד וחד כי לא ניידי דה"ל קבוע וכמחצה על מחצה דמי וליכא למיסמך ולמימר מדרובא פריש. **אי מקריב לא מרצי** - דאידיחי ליה מדרבנן (נ"ל מדאורייתא בשעת קביעותא לא חזו עד דניידי וגזרו ביה רבנן משום קביעותא והוה להו דחויין מן התורה ומתני' אפילו הוכרו לבסוף אסורין הואיל ונדחו ושוב אין חוזר) ור' אמר לי דהאי קבוע אינו דין מן התורה כמחצה על מחצה אלא א"כ ניכר האיסור כל שהן (דמגו דאחד דמינכר ילפי' לה) ושוב אינו חוזר ונראה ואע"פ שהכשרין שבהן ראויין להקרבה הואיל ונדחה מלהקריב לכתחלה מחמת הפסולין המעורבין בהן נדחו לגמרי דהוה להו כפסולין. **חטאת שנתערבה בעולה** - בעופות קתני דלית להו תקנתא ברעייה שאין פדיון לעוף כדאמרין במנחות בפרק המנחות והנסכים (דף ק). **מחצה כשר ומחצה פסול** - ומביא חטאת ויקריבנה למטה ותיובתא לרבא מהא דקתני מחצה כשר דהא הכא אילו אתי לאימלוכי אמרי' ליה לא תקריב כדקתני ימותו שאין משנים לפסול זה בידיים מפני תקנת חבירו וכי לא נמלך והקריב קתני דהעשוי כהלכתא כשר וה"נ הכשירין ירצו. **הא כמ"ד** - פלוגתא רבי יהודה ורבנן היא בסדר יומא (דף סד). **והרי שחוטין דלכ"ע** - כל הנך דפליגי בבעלי חיים מודו בשחוטין דנידחין. **ותנן** - במתני' אם קרב הראש כו' אברי בעל מום ואברי עולות תמימות הרבה שנתערבו ר"א אומר אם קודם שנמלך בה הקריב אחד מן הראשים יקרבו כל הראשים ואפי' לכתחלה דתלינן איסורא באותו שקרב ראשון והא הכא דאילו אתי ברישא לאימלוכי א"ל לא תקריב דכתיב ואשה לא תתנו מהם (ויקרא כב) וכי לא אימליך מכשרינן הנך דפרישי ולא אמרי' ידחו. **הוא**

דף ע"ד א.

**דאמר** - ר"א כחנן המצרי ס"ל דאפילו בשחוטין לית ליה דחייה. **אפילו דם** -

שעיר הנעשה בפנים בכוס שכבר נשחט אם מת המשתלח מביא חבירו מן השוק ומזווג לדם ולא אמרינן הואיל ונדחה הדם במיתת חבירו ישפך ויביא שנים ויגריל עליהן ויתכפר בהן. **ואמאי ימותו כולן** - מכיון שמת אחד מהן ליתלי ביה ונימא דאיסורא מית והנותרים יקרבו. **כר"א דאמר אם קירב כו'** - ומתניתין היא אלמא תלינן איסורא בהאי דאזיל. **והא אמר ר"א** - לקמן בפירקין דלא התיר ר' אליעזר להקריב את הנותרים אלא שנים שנים דודאי חד מינייהו דהיתירא שהרי לא נתערב בהם אלא בעל מום אחד ובכל חד אמרינן מדחבריה לאו דאיסורא איהו נמי לאו דאיסורא הוא וההוא דאיסורא אזל ליה בהקרבה ראשונה שקרב אחד מהן אבל אחד ואחד לא יקריבו הראשים דבכל חד מספקינן דלמא דאיסורא הוא דליכא למימר מגו. **טבעת של עבודת כוכבים** - שנתקשטה בה עבודת - כוכבים. **תרת תרתי קאמינא** - שימכור הטבעות שנים שנים. **פירשה אחת מארבעים** - ונתערבה באחרות אינן נאסרות וכולה מפרש לה ואזיל. **מאי שנא אחד מהארבעים** - דלא אסרה תערובתה דאמרינן איסורא ברובא איתיה בששים. **א' מששים** - נימא נמי הך דפריש דהיתירא הוא ואיסורא ברובא איתיה בחמשים ותשע הנותרים. **אלא** - ה"ק פירשו הארבעים כולם למקום אחד ונתערבו בשאר טבעות אינן אוסרים דאמרינן איסורא בששים איתיה ונהי דהנך עצמם אם לא נתערבו באחרות אסורות לעולם דאפילו ר' אליעזר לא אמר תולין את האיסור אלא בדבר שאבד כגון שנפלה אחת מהן לים הגדול דומיא דקרב הראש של אחד מהן אבל לא לתלותו בששים ולהתיר את הארבעים דאין ביטול ברוב לעבודת כוכבים והווי כולהו ספק עבודת כוכבים אבל כי נתערבו באחרות הווי להו ספק ספיקא של עבודת כוכבים. **פירשו ששים למקום אחד אסורות** - דכיון דאיסורא ברובא איתיה הווי כולהו ספק עבודת כוכבים. **הנח לעבודת כוכבים** - מלהקל בספק ספיקא כשאר איסורין ואפילו פירשו ארבעים למקום אחד אסורות. **ה"ג תנאי היא דתניא ר' יהודה אומר רמוני בדת כו'** - רמוני בדת אחד מששה דברים שאינן בטילים הן הלכך אוסרים בכל שהוא אם של ערלה או של תרומה הן כולן אסורין ואפילו אחרונים. **ר"ש אומר לריבוא אסורין** - ריבוא הראשון שהאיסור עצמו נפל שם אסור אבל פירש אחד מאותו ריבוא לג' רמונים ומן השלישי פירש אחד למקום אחר מותר אף הג' אמצעיים דספק ספיקא בטיל. **ופרכינן שמואל דאמר** - הנח לעבודת כוכבים דמשמע דבשאר איסורין לית ליה ספק ספיקא. **כמאן** -

מהני תנאי סבירא ליה. וכי תימא שני ליה לר"ש - ושמואל כר"ש אמר. הך דתני - הך מתניתא דאותיבנא מינה לשמואל לעיל מיניה.

דף ע"ב.

**מאי שנא שלשה** - והוא רביעי דבטיל בהו. **דאיכא רובא** - לבטולי. **ואי בעית אימא סבר לה כרבי אליעזר** - שמואל דאמר ספק ספיקא דעבודת כוכבים אסור דאמר כר"א דתנן במסכת עבודה זרה (דף מט) נטל הימנה עצים אסורין בהנאה הסיק בהן את התנור חדש יותץ ישן יוצן אפה בו את הפת אסורה בהנאה נתערבה באחרות ואחרות באחרות אסורות בהנאה רבי אליעזר אומר יולך הנאה לים המלח אלמא אית ליה לר' אליעזר ספק ספיקא בעבודת כוכבים מדקתני ואחרות באחרות, ל"א סבר כר"א אר"ש קאי דאמר מריבוא לג' ותריצנא מאי שלשה דקתני תרי והוא ואי בעית אימא ג' דוקא ודקאמרינן תיסגי בתרי סבר לה כר' אלעזר דאמר לא התיר ר"א אלא שנים שנים הלכך בעינא דלהו ד' דלישקלינהו שנים שנים וראשון ישר בעיני. **שנתערבה בק' חביות** - סתומות ואמרינן לעיל גבי טבעות הכי נמי. **תרומה דברים שאינן בטלין. ואצטריך דר"נ** - דאמר לעיל גבי טבעות הכי נמי. **תרומה יש לה מתירין** - ימכרם כולם לכהנים. **חבית** - גדולה מקומה ניכר כשהיא נטולה מחברותיה הילכך מינכרא נפילתה ומוכחא מילתא דבה תליא ולא אתי למימר כולהו שרו בלא נפילת האחד לים. **אבל טבעת אין מקומה ניכר** - ולא מינכרא נפילתה ואתי למישרינהו מעיקרא בלא נפילה. **תאינה** - קטנה היא ואין מקום חסרונה ניכר. **כנפילתה כך עלייתה** - כשם שתחילת נפילתה בתוך ההיתר נחשבת בעיניך לאסור את אלו כך כשעלתה מתוכן יחשב בעיניך מקום עלייתה להתיר. **בק' חביות סתומות** - דלא בטילות. **פותח אחד מהן** - וכיון דנפתחה יש לה ביטול הלכך נוטל הימנה כדי דימוע אחת ממאה ואחת שבה דהא אחת נתערבה בק'. **גמע ושתי קא חזינן הכא** - דא"כ דפותח לכתחילה הא דקי"ל חביות סתומות דלא בטלי היכי משכחת לה. **נפתחה** - בלא מתכוין. **כדי דמועה** - אחד מק' שבהן והשאר אסורות עד שיפתחו ולא אמרינן יטול אחת מן הק' דאיסורא ברובא איתיה ויהא הכל מותר ויפתח החמשים לכתחילה. **לא ידע** - אין פסולן ניכר שיוכל לברר ולהוציא הפסול מביניהם. **אלא טריפה אי ידע ליה** - כגון נחתכו רגליה מן הארכובה ולמעלה או ניקב קרום של מוח שטריפתה ניכר. **מנא ידע** - מעיקרא שזו המעורבת

טריפה היתה. **נקובת הקוץ** - ואינה נקובה לחלל וכשירה ומום נמי לא היו דהדר בריא. **דרוסת הזאב** - טריפה מפני שהארס שורפה ולא ידע בין נקובה לדרוסה. **נפולה** - מן הגג ואינה יכולה לעמוד ספק טריפה היא ואם שחטה קודם ששהתה מעת לעת טריפה משום ריסוקי אברים ואפילו בדקה ולא מצא בה נקובת ריאה או מעיים ולא פסוקת חוט השדרה ושום סימן טריפות ואם שהתה מעת לעת ושחטה צריכה בדיקה מכל סימני טריפות וכיון דאיתחזק בה ספק טריפות אין מכניסין אותה לעזרה לשוחטה משום הקריבהו נא לפחתך. **נפולה נבדקת** - אם תעמיד ותלך כשירה לגמרי דאיכא למאן דאמר באלו טריפות עמדה אינה צריכה מעת לעת הלכה אינה צריכה בדיקה. **קסבר** - ר"ל עמדה על רגליה אפילו הכי צריכה מעת לעת ואף אם הלכה צריכה בדיקה לאחר שחיטתה שאין זו בדיקתה. **ולד טריפה לא יקרב** - בפרק כל האסורים במסכת תמורה (דף לא) מפרש טעם. **דרוסת הזאב משוך** - הנקב ואינו עגול שהציפורן קורע ויורד. **עמדה** - על רגליה אינה צריכה מעת לעת אבל בדיקה בעיא ואם הלכה אף בדיקה אינה צריכה. **יקרב** - לשם מי שהוא. **והא בעיא סמיכה** - בבעליו ולא ידיע מנו. **אבל קרבן אנשים לא** - מתכשר בתערובת בתמיה.

דף עה.א

**קרבן יחיד שנתערב כו'** - בכולהו גרסינן קרבן. **קרבן יחיד בקרבן ציבור** - כגון שעיר נשיא בשעיר הרגלים או עולה בעולה. **הכי גרסינן ואם נתן מתנה מכל אחד יצא** - כדאמרן בפרק בית שמאי (לעיל זבחים דף לו) כל הניתנין על המזבח החיצון שנתנן במתנה אחת כיפר. **ארבע מתנות** - שתים מתנות שהן ארבע קאמר. **בד"א** - דבעינן ארבע מתנות מכל אחד לכתחילה. **אבל נתערבו שחוטין** - שנבלל דמם בכוס אחד נותן ד' מתנות מכולם יחד שהרי יש כאן משניהם קסבר יש בילה. **אף יחיד בגברי** - ואע"ג דבעי סמיכה ומדציבור לא מצי לאותביה שאין סמיכה בציבור אלא בחטאות הפנימיו' והכא בפנימיות לא קמיירי מדקתני ארבע מתנות. **ותסברא הא מתרצתא היא** - והאי חיין דוקא הוא ואתערבו קודם סמיכה קאי הא קתני אבל שחוטין לא בעי ד' מכל אחד לכתחילה ובשחוטין נמי משכחת לה דבעיא כגון שנתערבו כוסות בכוסות ואין ידוע איזהו של זה ואיזהו של זה ולא נבללו הדמים בכוס אחד. **אלא** - האי חיין לאו דוקא והכי קאמר בד"א דצריך ארבע מתנות מכל אחד

לכתחילה. **שנתערבו שחוטין** - כוסות בכוסות דהיינו כעין חייך דכל חד לחודיה קאי. **אבל בבולל** - שני הדמים לתוך כוס אחד נותן ארבע מתנות לכולן והשתא ליכא לאותובי סמיכה דהא לאחר שחיטה וסמיכה נתערבו אבל קודם סמיכה לא ירצו לדברי הכל. **רבי אליעזר** - לגבי מי חטאת קאי ומייתנין לה לקמן בפירקין (זבחים דף פ) צלוחית של מי חטאת המוקדשין שנפל לתוכן מים אחרים כל שהוא רבי אליעזר אומר יזה שתי הזאות ולקמן מפרש מילתיה וקאמר רבי לדברי רבי אליעזר הזאה אינה צריכה שיעור אגבא דגברא דאי צריכא שיעור נהי נמי דיש בילה וסמכינן עלה דודאי יש בכלל הזאה מן המים הכשרים ומצטרפין מה שבראשונה ומה שבשניה מי יימר דמליא שיעורא.

דף עה.ב.

**הזאה כל שהוא מטהרת** - חדא מילתא היא שהזאה כל שהוא מטהרת ולקמן מפרש אמאי יזה שתי הזאות. **והזאה מחצה כשר ומחצה פסול** - כלומר ולא תימא דהזאה כל שהוא [דמטהרת] (דמועטת) (ומיהו) אם אין עם התערובת פסול אלא אפילו יש עם התערובת פסול כשרה ומחצה לאו דוקא אלא ליכא שיעור [וקס"ד] דהוא הדין למתן דמים. **ונתינת דם דמזבח לחוד** - צריך שיעור שיראה הדם לשני רוחות הקרן של מזבח. **אמר רמי בר חמא פשיטא לי בכור לבית שמאי** - אע"פ כשהומם ובזמן הזה. **אין מאכילין אותנו לנדות** - דהכי תניא בבכורות בפ' כל פסולין (דף לג). **אינו נשקל בליטרא** - אם הכהן מוכר בשרו. **אינו נפדה** - לצאת מתורת בכורה לחולין ולחול קדושה על המעות. **משהוממו** - אף משהוממו. **התפיס כהן בכור לבדק הבית** - משהומם. **רווחא דהקדש עדיף** - וישקל בליטרא כדי שיצמצם מכירתו וירבו דמיו דהא קי"ל (בכורות דף לא) בשאר פסולי המוקדשים בשביל שפדיונו להקדש הקילו עליהן להיות נשחטין באיטליז ונמכרין באיטליז ונשקלין בליטרא כדי שירבה הפודה אותן בדמיהן מתחילה חוץ מן הבכור מפני שהנאת ריבוי דמיו אינה אלא לכהן והאי דהתפיסו לבדק הבית הנאתו להקדש היא. **או דלמא** - לא דמי התם הנאת ריבוי הדמים אותה קדושה עצמה שמביאין בדמים קרבן כיוצא בו הכא הנאת ריבוי הדמים דקדושה אחרת. **לאו למימרא דאין אחד מהן נשקל בליטרא** - ואע"ג דאיכא פסידא דהקדש גבי פדיון שאר הזבחים המעורבים שפדיון דמיהם להקדש (פסחים

דף צח) וקאמר דלא מזלזלין בבכור משום הני אלמא משום הך נמי לא. **התם ב' קדושות וב' גופין** - הזבחים שהנאתן להקדש הן קדושה לבדה וגוף לבדו והבכור שדמיו לכהן קדושה לבדה וגוף לבדו הילכך לא מזלזלין בהך קדושה דהאי גופיה משום רווחא דקדושה דגופא אחרינא. **אבל הכא שתי קדושות הן וגוף אחד** - קדושת בכור וקדושת בדק הבית ואיכא למימר הואיל ורווחא דהקדש בהאי גופא הוא ואע"ג דלקדושה אחריתי אזיל מזלזלין בקדושת בכור דהאי גופא. **מתקיף לה רבי יוסי בר אבין** - מאי קמיבעיא ליה וכי משום התפסתו מזלזלין ביה. **ומאי אילו אומר הפדו בכור זה** - שיצא לחולין מקדושתו ליגזז וליעבד כו'. **שהתפיסו לבדק הבית** - וירבו דמיו. **כלום שומעין לו** - לעבור על דברי תורה. **ופרכינן הפדו רחמנא אמר לא תפדה** - ועל דבריו אין לעבור אבל לשקול בליטרא אין כאן עבירה על דברי תורה. **אלא א"ר אמי** - הכי איכא למיפשטא לבעיין. **כלום הקנה** - הכהן זה לבדק הבית אלא מה שקנו לו (בגופו) בבכור זה וכיון דאצלו לא הותר לישקל בליטרא אין יכול להקנות לבדק הבית עודף דמי צמצום משקל הליטרא. **שעיר** - אין לו צמר אלא שיער אבל אשם איל הוא ויש לו צמר. **[אשם נזיר וכו']** - באשם נזיר ובאשם מצורע כבש כתיב וסתם כבש בן שנה הוא. **מתני'**. **כחמור שבהן** - לזכרי כהונה ובעזרה וליום ולילה כדין אשם ובעל השלמים יצא ידי שלמים שהרי כל אחד יקרב למי שהוא. **לבית הפסול** - שממעט בזמן אכילת שלמים ומביא לידי נותר אלא ירעו וימכרו כדלעיל. **יאכלו כחמור שבהן** - ובהא רבנן מודו דליכא תקנתא אחריתי. **גמ'**. **שביעית אין לוקחין בדמיה תרומה** - מפני שממעט בזמן אכילת התרומה ומביאה לידי איסור אכילה שצריכה שתתבער מן העולם קודם שתכלה לחיה שבשדה ותרומה זו מתבואת שאר שני שבוע היתה וזמן אכילתה לעולם דאילו שביעית לאו בת תרומות ומעשרות היא.

דף עו.א

**וכולן הכהנים רשאים כו'** - משנה היא בפ' כל התדיר (לקמן זבחים דף צ) וגבי קדשים קאי. **לשנות באכילתן כגון לאכלן צלויין כו'** - אמר קרא לך נתתים למשחה (במדבר יח) לגדולה כדרך שהמלכים אוכלין. **ותבלי תרומה** - ואע"ג דקא ממעט בזמן אכילת תרומה. **אין לוקחין תרומה** - הכהנים בכסף מעשר שני בירושלים. **מפני שממעט באכילתה** - במקום אכילתה דמעכשיו לא

יאכלנה אלא בירושלים. **כי אתא** - אביי קמיה דרב יוסף. **א"ל אמאי לא תותביה** - נמי מהא. **לבית הפסול** - כשצריך לאכול השמן בזמן השביעית. - ה"נ - דרבנן תרומת ירק. **אי הכי** - דמשום דרבנן הוא. **איפכא מיבעיא ליה למיתני** - אין מבשלין ירק של תרומה בשמן שביעית ורבי שמעון מתיר אבל השתא שמן תרומה דאורייתא היא דכתיב (שם במדבר יח) כל חלב יצהר וקא שרי ר"ש. **דאיערב** - שמן בירק ועל כרחו יבשלם יחד כדמפרש לקמיה דאי אפשר לסוחטו כולו ממנו. **הא לא דמי כו'** - סיומא דקושיא הוא. **חתיכה בחתיכות** - מתני' היא וקתני תאכל כחמור שבהן ואפילו לרבנן והכא נמי אי בדאיערב עסקינן לא הוו פליגי רבנן עליה. **וקמפסיד בשביעית** - ורחמנא אמר לאכלה ולא להפסד. **למחרת** - בספק מצורע מוחלט וספק אינו מוחלט קאי למחרת ביום השמיני. **שחיטה בצפון ובהונות** - כחומר אשם. **וסמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק** - כחומר שלמים

דף ע"ב.

והא הכא דלמא לאו מצורע הוא והוי שלמים וקתני ונאכל ליום ולילה אלמא לכתחלה נמי שרי ר"ש. **הא תינח אשם כו'** - מלתיה דר"ש קא מפרש ואזיל ולאן לרבא קא מותיב. **לוג זה יהא נדבה** - אם אינו מצורע דאמרי' לקמן בפ' כל התדיר (דף צא) מתנדבין שמן בפני עצמו. **ובעי מיקמץ** - המתנדב שמן קומצו ומקטיר הקומץ ושיריו נאכלין כדיליף ליה מקרבן מנחה (קרבן) מלמד שמתנדבין שמן כמנחה כו'. **מתן שבע** - כדכתיב קרא בלוג של מצורע והזה מן השמן באצבעו [וגו'] (ויקרא יד). **והא חסר ליה** - ע"י קמיצה ולוג חסר פסול כדכתיב (שם ויקרא יד) ולוג שמן. **עד שלא יצק** - מן הלוג על כפו השמאלית כדכתיב ומן השמן יצק הכהן על כף הכהן השמאלית והזה הכהן באצבעו הימנית מן השמן אשר על כפו השמאלית (שם ויקרא יד). **והא בעי קומץ הקטרה** - דדלמא נדבה הוא. **דמקטיר ליה** - ושיריים נאכלין ממ"נ אי דמצורע הוא הרי הוא נאכל כדאמרי' בפ' בית שמאי (לעיל דף מד) לכל קרבנס לרבות לוג שמן של מצורע ואי נדבה הוא הרי הוא כשירי מנחה. **אי בתר מתנות שבע** - דלמא נדבה הוא וכי יהיב מתן שבע בתר קמיצה הוו להו שיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה וקי"ל במנחות בפ"ק (דף ט) אין מקטירין הקומץ עליהן דכתיב מן המנחה פרט לשחסרה היא כו'. **ואי קודם מתן שבע** - היכי מצי למיתב תו מיניה מתן שבע דלמא נדבה היא והקטרת



הקומץ הקטרה והנך הוו להו שיריים וכי הדר מעייל מידי מינייהו קא עבר משום בל תקטירו כדכתיב (ויקרא ב) כי כל שאור וכל דבש וגו' והאי ממנו יתירא הוא ודרשינן ביה נמי לא תקטירו כל שממנו אשה לה' יש בכלל הזה קדשים ושירי מנחה ולחם הפנים שקרב מהן כבר לאישים האימורים וכן הקומץ וכן הבזיכין קיימי שירים בבל תקטירו והנך הזאות במקום הקטרה קיימי. **לשם עצים** - דאמר הכי אם מצורע הוא דאין הקטרת הקומץ הקטרה דהא לאו נדבה הואי הרי מזה מאלו שאינן שיריים ואם אינו מצורע והקטרת הקומץ הקטרה ויש ממנו לאישים ואלו שיריים הם ובבל תקטירו הרי הזאות האלו כאילו הם מים שהרי רשאי להעלות שירי מנחה על המזבח.

דף עז.א

**לשם עצים** - והאי דנקט לישנא דעצים ולא נקט לשם מים משום לישנא דקרא דאותביה מבל תקטירו נקט לה. **לריח ניחוח אי אתה מעלה** - בתריה דההוא קרא דכל שממנו לאישים כתיב קרבן ראשית תקריבו אותם ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח קרבן ראשית אשאור ודבש הכתוב בראש המקרא העליון קאי וקאמר יש לך להביא מהן ביכורים מן הדבש ושתי הלחם מהשאור ואל המזבח לא יעלו אכוליה קרא קאי ואדרשה דבל תקטירו. **שיריים** - הך פורתא מה שהוסיף אחר קמיצה ודלמא נדבה הוה ולא שרי להו מתנות המצורע אלא קמיצה קא שרי להו. **דפריק ליה** - ואומר אם אינו מצורע הלוג נדבה הרי מה שהוספתי שלא לצורך מחולל על מעות הללו דכלי שרת אין מקדשים אלא מדעת וזה לא נתנו לתוך הלוג ע"מ שיקדשנו הלוג אם אינו מצורע לפיכך יש לו פדיון. **קא מעייל חולין** - כשהוא פודהו ומוציאו לחולין נמצא אותו שמן של חולין בעזרה. **איפסיל ליה** - כל הלוג ביוצא דהא קדש קדשים הוא כמנחה ואי קשיא למה לי כולי האי דקמיץ ברישא והדר מוסיף עליה ואיכא לאקשוויי כל הני ליעבד ברישא כל צרכי מצורע והדר נימלייהו וניקמוץ וניקטר ולא בעי למיפרקיה איכא לתרוצי מאחר שהקדישו למזבח אין יכול לשנותו לצרכי מצורע שמא אינו מצורע והלוג של מזבח נמצא מאבד קדשי מזבח בידים הלכך קמיץ ברישא לצורך גבוה ואי נמי מצורע הוא לא מפסיד מידי דהדר ממלי ליה כדאמרן. **והאמר רבי שמעון אין מתנדבין שמן** - לקמן בפ' כל התדיר (דף צא) והיכי אמרת לר"ש לוג זה יהא נדבה. **ונימא אם אינו מצורע אשם זה יהא אשם תלוי** -

לכפר על ספק עבירה שבידו כר"א דאמר בכריתות (דף כה) מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום שאין לך אדם שאינו עומד בספק חטא והכי שפיר טפי שזמן אחד לאכילת כל האשמות ולא מביא קדשים לבית הפסול. **תורה תורה** - כלומר היכן היא תורה של אדם גדול כמותך. **אימרי בדיכרי קא מחלפין לך** - כבש בן שנתו מיחלף לך באיל בן שתי שנים אשם מצורע כבש בן שנתו הוא והיאך יכול הוא להתנות עליו באשם תלוי שאינו בא אלא איל בן שתי שנים. **מתני'**. **יתן למעלה** - על המזבח. **ורואה אני את בשר חטאת** - שהוא בבל תקטירו כאילו הן עצים דכיון דלא להקטרה מכיון שרי. **ויצאו לבית השריפה** - דלית להו רואין וקעבר בכל שממנו לאישים הוא בבל תקטירו שכבר אימוריו קרבו ונעשה הבשר שיריים. **גמ'**. **ואל המזבח לא יעלו** - בתר לא תקטירו ממנו דדרשינן מיניה כל שממנו לאישים כתיב. **אותם** - ברישא דקרא כתיב קרבן ראשית תקריבו אותם ואשאור ודבש קאי כדפרישית לעיל מה יש לך להביא מהן שתי הלחם מן השאור שהיא ראשית לכל המנחות וביכורים מן הדבש ואל המזבח לא יעלו וגו' אבל אתה מעלה לשם עצים. **אבל מידי אחרינא לא** - אכל שממנו לאישים דנפיק מסיפיה דקרא קמא לא קאי. **ורבי אליעזר** - להכי כתיב אותם למעוטי אשאור ודבש למעוטי שיריים מאזהרת אל המזבח לא יעלו דמרבינן מיניה כבש כמזבח כדתניא בתורת כהנים אין לי אלא מזבח כבש מניין תלמוד לומר אל המזבח. **ורבנן תרתי שמעינן מינה** - דמיעוטי דאותם אכל מאי דכתיב בהדא קרא קאי [וכי] היכי דממעט שיריים מאיסורא דריבויא דכבש כמזבח ממעט להו נמי מהיתירא דהעלאה לשם עצים דנפקא מהאי קרא. **מתני'** - דקתני [דבבשר] חטאת פליגי רבנן וקתני נמי איברים בבעלי מומין

דף עזב

לר' אליעזר לא קרב אלא אם כן קרב אחד מהן קודם שנמלך דלאו כי האי תנא. **כגון שעלו על הכבש** - וכיון דלר"ע לא ירדו מן המזבח הני מעלן לכתחלה מכבש למזבח דקי"ל לקמן זבחים (דף פו) כשם שהמזבח מקדש כך הכבש מקדש. **אפי' בעינייהו** - שלא נתערבו בתמימים אם עלו בעלי מומין לכבש לר"ע יקרבו. **בם** - משמע כשהן בפני עצמן. **מידי דהוי אבשר חטאת** - דמודיתו לי דאם נתערב באיברי עולה יקרב לשם עצים כדאמרן. **מתני'**. **איברים** - של עולות הרבה באיברי עולת בעלת מום אם קרב [א' מהם] תלינן

איסורא ביה. **יצא לבית השרפה** - דלא תלינן איסורא בקריבין כבר. **גמ' (לא**  
**- נחלקו כו'). אלא שנים שנים** - זוג זוג יקריבם דאיכא למימר מיגו דהאי לאו  
דאיסורא הוא דהאי נמי לאו איסורא הוא ואיסורא אזיל ליה בההוא דקרב  
קודם שנמלך אבל אחד אחד דליכא מיגו לא. **חוץ מאחד מהן כו'** - מכלל  
דלרבי אליעזר קרב. **זוג אחד** - שני ראשים. **מתני' שנתערב ביין** - שהוא  
אדום ואין מראה ניכר בו. **רואין אותו יין כאילו הוא מים** - ואומדין אם היה  
דם שנתערב כאן ניכר במים הללו כשר לזריקה. **בדם הבהמה** - של חולין.  
**רואין אותו** - של חולין כאילו הוא מים ואומדין אותו אם היה דם הזבח ניכר  
כשר ואע"פ שהחולין רבין עליו. **אין דם מבטל דם** - דמין במינו לא בטיל  
ואפי' טיפה לתוך כלי גדול כשר לזריקה. **נתערב**

דף עח.א

**בדם פסולין** - כגון ברובע ונרבע או בנשחט חוץ לזמנו או חוץ למקומו. **ישפך**  
**לאמה** - ואפילו הכשר רבה עליו וכן בדם התמצית ישפך לאמה ואע"פ שדם  
הנפש רבה עליו ומשום גזירה כדמפרש בגמ'. **ור"א מכשיר** - טעמא מפרש  
בגמ'. **אם לא נמלך ונתן כשר** - אפילו לת"ק דאפילו לכתחלה אי לאו משום  
גזירה היה מכשיר. **גמ' לא שנו** - דאם יש בו מראית דם כשר ואע"ג דרובא  
מים אלא שנפלו מים לתוך דם. **ולענין כיסוי** - דתנן ביה נמי כה"ג נתערב  
במים אם יש בו מראית דם חייב לכסות בפ' כיסוי הדם (חולין דף פז). **אינו כן**  
- דאפילו נתן דם לתוך מים אם יש בו מראית דם חייב לכסות ולא אמרינן  
קמא קמא בטיל ליה. **לפי שאין דחוי במצות** - דאע"פ שנדחה טפה ראשונה  
שנפל לתוך המים ולא היה מראיתה ניכר אפ"ה כי הדר נפל טפה שניה חוזרת  
ראשונה וניעורה להצטרף עמה וכי נפל עד שהפכו מים למראה דם חוזר  
ונראה לכיסוי ולא אמרינן הואיל ונדחה ידחה דלא שייך דחוי אלא בדבר  
קדושה. **שבבלן זה בזה** - כזית מזה וכזית מזה ונתן לתוך פיו פטור ממלקות  
ואפילו התרו בו. **אי אפשר שלא ירבה מין על חברו כו'** - כשהוא לועס אותה  
בפיו נבלל מין לתוך חברו מיעוטו של זה ברובו של זה ובטל המיעוט ברוב  
והבטל בכל מין נוסף על המבטל ונקרא בשמו ונגרע ממינו וא"א לכוין שלא  
יהא ממין האחד בטל בחבירו יותר ממה שבטל ממין חברו בו ונמצא שאין  
באותו [מין] כשיעור דבציר ליה שיעוריה ולא ידעינן הי מינייהו בצר ליה וכי  
מתרינן ביה לא ידעינן משום מאי נתרי ביה וצריך להתרות בו משום האיסור

הילכך כי מתרו ביה משום פיגול הויא התראת ספק דלמא לא בדידיה תהוי חיובא וכן בנותר ואע"ג דבמסקנא ודאי אחד מינייהו עבר בשעת התראה מיהא ספק הוא בכל אחד אם יעבור עליו אם לא והתראת ספק לאו התראה היא. **שמע מינה איסורין מבטלין זה את זה** - כי היכי דהיתר מבטל איסור ולא אמרינן איסורא לא מבטל איסורא. **ושמע מינה נותן טעם ברוב לאו דאורייתא** - הא דאמור רבנן בכל דוכתי איסור הנו"ט בהיתר אוסרו ואע"פ שההיתר ברוב לאו דאורייתא הוא ללקות עליו דאי דאורייתא נהי נמי דרבה מין על חבירו מ"מ טעמא יהיב ואיכא טעמא דשיעור שלם וקס"ד השתא דאפילו פיגול ונותר מב' מינים שטעמו של זה ניכר בזה נמי פטור לר"ל כגון האי בשר והאי שירי מנחה. **ה"ג עשה עיסתו מן חטין ומן האורז כו'** - ואדם יוצא בה ידי חובתו של עשה דקום אכול מצה בפסח ואי נותן טעם ברוב לאו דאורייתא היכי נפיק הא קי"ל (פסחים דף לה) דאין יוצאין אלא במצה שהיא מחמשת המינין דכתיב לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות (דברים טז) דברים הבאים לידי חימוץ אתה יוצא בהן ידי מצה יצאו אלו שאין באין לידי חימוץ אלא לידי סרחון.

דף עח.ב

**אלא מין בשאינו מינו** - שהטעם ניכר בו בטעמא מחייב ולקי מן התורה וכי אמר ריש לקיש בפיגול ונותר של מין ומינו דליכא למיקם אטעמא ולא תשמע מינה נותן טעם ברוב לאו דאורייתא. **ונשער מין במינו כמין בשאינו מינו** - כיון דהיכא דקיימינן אטעמא כל כמה דיהיב טעמא לא בטיל כי ליכא למיקם נמי אמאי מזלזלינן באיסורי למיהדר ולבטלן ברוב נימא רואין אילו היה מין ושאינו מינו הא יש בו היכר טעמא השתא נמי לא ניבטיל עד דרבה עליו כל כך כשיעור ביטול של מין ושאינו מינו. **מאי לאו רואין לאותו יין כאילו מים הוא** - ואם מראה דם היה ניכר בהן כשר אלמא אע"ג דמין במינו הוא לענין ביטולא דחזותא לא אמרינן ליבטל ברוב אלא משערינן ליה כמין - בשאינו מינו. **לא רואין אותו לדם כאילו הוא מים** - ופסיל דבטיל ליה ברובא הואיל ובתר חזותא אזלינן והכא ליכא למיקם עליה דמילתא בטיל ברובא. **רבי יהודה אומר רואין אותו כאילו הוא יין אדום** - לקמן מייתי לה לכולה משנה. **דלי** - טמא. **שיש בו יין לבן או חלב** - שאין מראהן ניכר בתוך המים. **והטבילו** - וקאמר ר' יהודה הואיל ואילו יין אדום הוה כל זמן שאדמומית

שלו ניכרת לא בטיל במים ואין טבילה עולה לכלי זה אלא אם כן שפך מהן עד שירבו ליכנס לתוכו ממי המקוה כדי להפקיע כל מראה היין הימנו השתא נמי כשהוא לבן רואין אותו כאילו היה אדום אם ממועט כל כך שהמים הנכנסים לתוכו יש בהן שיעור להפקיע מראיו כשר כלומר עלתה לו טבילה ואם לאו פסול אלמא משערין מין במינו כמין בשאינו מינו ולהחמיר דלא ליבטל ברובא כל דהו. **תנאי היא** - דרבנן פליגי עליה דר' יהודה וכוותייהו קיימינן. **והטבילו** - ולא שפך מה שבתוכו הולכין אחר הרוב אם לא היה חציו יין כיון שהטבילו ונתמלא ממי המקוה ורבו המים על היין טהור. **(כאילו הוא יין - אדום)**. **דלי שהוא מלא רוקין** - גרסינן. **כאילו לא טבל** - שהרוק עב הוא וחוצץ בפני המים ואינו בטל במים ומלא לאו דוקא אלא איידי דבעי למיתני מלא מי רגלים דדוקא הוא דאשמעינן רבותא דלא בעי לבטולינהו דכיון שעברו מי המקוה על פיו ונשקו לאותן שבתוכו נעשו חבור להם וטהר דמי רגלים מין מים הן תני נמי מלא רוקין. **רואין אותו כאילו הן מים** - כלומר אף על פי שמראיהן חלוק מקצת ממראה שאר מים אפילו הכי כיון דמין מים הן לא בעי רובא לבטולי אלא רואין אותו כו'. **מלא מי חטאת** - הואיל והן אב הטומאה וחשיבי משום קדושתיהו לא בטלין אלא ברובא. **עד שירבו המים** - אין טבילה עולה לכלי עד שישפוך מהם יותר מחציו של כלי כדי שירבו המים הנכנסין על מי חטאת. **מאן שמעת ליה [דאמר רואין אותו ר"ן]** - [דשמעת ליה] דאמר רואין אותו כאילו הוא שנוי ממראה שלו. **וקתני** - היכא דשוה מראה הבטל למראה המבטל כגון מי חטאת שאין מראיהן חלוק דסגי ליה למבטל ברובא ולא אמרינן רואין אותו כאילו הוא יין אדום להחמיר.

דף עט.א

**הא דרביה** - הא דתנן לעיל רואין אותו כאילו הוא יין אדום דרביה הוא דמחמיר בביטול כי היכי דמחמיר במין ומינו ואמר לא בטיל כלל ומין בשאינו מינו נמי דאית ליה דבטל וקיימא ליה כל זמן שמראה המועט ניכר ברוב לא בטיל מחמיר נמי ואמר דהיכא דמראיהן שוין כגון יין לבן במים דרואין אותו כאילו אדום ולא סגי ליה ברובא. **אין דם מבטל דם** - אצל זריקה ואצל כיסוי. **ואין רוק** - הטהור מבטל רוק הזב. **ואין מי רגלים** - טהורים מבטלים מי רגלים של זב ומטמא ואע"פ שרבות הטהורות על הטמאות בכלי. **רבא אמר** - לעולם חד תנא היא וכרביה ס"ל והא דקאמר ברובא סגי. **בדלי שתוכו**

**טהור וגבו טמא** - כגון שנטמא גבו בטומאת משקין דרבנן דקי"ל (נדה דף ז) תוכו אוגנו אוזניו וידיו טהורין. **דמדינא סגי ליה** - בכניסת מים לתוכו כל דהו שתעלה טבילה לשפתו דהא תוכו אין צריך טבילה. **ורבנן הוא דגזור** - שיטבלנו יפה דאי אמרת דסגי ליה בטבילת גבו דילמא חייס עלייהו על מי החטאת שלא יתערבו מי המקוה לתוכו ויפסלו ולא מטביל ליה לשפת הכלי לפיכך גזרו עליו להטבילו ולפוסלו וכיון דאיכא ריבוייא תו לא צריך דהא טבילת תוכו חומרא בעלמא הוא. **והיכא דאיכא חזותא** - מילי דלא תלי בטעמא אלא בחזותא כגון לענין טבילת מקוה בחזותא. **ופליגא דרבי אלעזר** - הא דריש לקיש דאמר איסורין מבטלין זה את זה. **כשם שמצות אין מבטלות זו את זו** - כדאמרן לקמן. **הלל כורך פסח מצה ומרור בבת אחת** - ולא אתי טעם מרור ומבטל לי' לטעם מצה.

דף עט.ב.

**חרסן של זב וזבה** - עביט של מי רגלים ונשבר וחרסיו בלעו ממני רגלים הזבים והן מטמאין במשא שאע"פ שנבלעו טמאים כדתנן במסכת כלים (פ"ט מ"ה) ומייתי לה בגמרא דנדה חרסן שבלעו משקין טמאין ונפלו לאויר תנור התנור טמא שסוף משקה לצאת בהיסק התנור. **פעם ראשון ושני** - כבסו ב' פעמים טמא שעדיין לא פלטו ממני רגלים שבו והן אחד ממעייני הזב. **ג' טהור** - משנתן לתוכו מים שלשה פעמים טהור שפלטו מי הרגלים הנבלעין בו. **אבל לא נתן לתוכו מים** - אלא מי רגלים של אדם טהור להוציא את של זב הנבלעים בו טמא דמין במינו לא בטל. **ופרכינן מאן שמעת ליה דאמר מין במינו לא בטל רבי יהודה** - ושמע מינה מאן ת"ק דרבי אליעזר בן יעקב ר' יהודה היא וקאמר דמשקין הנבלעין בחרס בתלתא זימני פלטי. **ורמינהו פשתן שטוואתו נדה מסיטו טהור** - שהרי יבש הרוק ומשיבש אינו מטמא כדאמר במסכת נדה מוכי ירוק כעין רקיקה. **ואם היה לח (היה) מסיטו טמא** - שהרוק הלח מטמא במשא. **ה"ג ר' יהודה אומר אף הרוטבו במים טמא משום משקה פיה** - בתוספתא דמסכת טהרות אף המלחלחו במים לאחר שיבש חזר הרוק להיות לח מחמת המים וטמא משום משקה פיה. **ואפי' טובא** - אפי' כבסו פעמים הרבה קאמר טמא. **שאני רוק** - דקריר טרישטריט"ש בלע"ז נכנס בפשתן בחזקה וקשה לצאת אבל מי הרגלים לא בליעי בחרס כולי האי. **בגוזרין גזירה במקדש פליגי** - אם עושין סייג

בקדשים להרחיק מן העבירה ולא חיישינן להפסד קדשים שלא יפסיד את אלו בשביל סייג דאחרים קמיפלגי. **ת"ק סבר גוזרין** - הילכך נתערב דם כשר בדם פסול או בדם התמצית ואף על פי שאין בפסול ולא בתמצית כדי לבטל את הכשר ישפך לאמה גזירה דילמא אתי לאכשורי נמי היכא דיש בדם הפסול או בדם התמצית כדי לבטל את הכשר והאי דלא גזרינן הכא בנתערב בדם הבהמה או בדם החיה משום דחולין בעזרה לא שכיחי אבל פסולין שכיחי וכן תמצית שכיח דרבה על הנפש ורבי אליעזר סבר אין גוזרין חשו חכמים שלא להפסיד קדשים מחמת גזירה הילכך עד שיהא מן הפסול כדי שאילו היו מים לא היה ניכר דם הכשר בו מכשרינן ליה לזריקה. **ה"ג** - רב פפא אמר דכ"ע גוזרין והכא בדם התמצית מצוי כו'. **דכ"ע גוזרין** - דלא חשו להפסד קדשים ובנתערב בדם הפסולין דמילתא דשכיחא הוא לא פליג רבי אליעזר אלא בנתערב דם התמצית לחוד פליג ומשום דקא סבר דם התמצית של בהמה אינו מצוי להיות רבה על דם הנפש הילכך אמאי נגזור הוה ליה כנתערב בדם חולין דלא גזרינן ביה מידי משום דלא שכיח, ות"ק סבר פעמים שהוא רבה על דם הנפש הילכך גזרינן ביה היכא דלא רבה אטו היכא דרבה ומיהו אם לא נמלך ונתן כשר דגזירה בעלמא הוא. **בשלמא לרב פפא** - דאמר לא פליג רבי אליעזר ברישא משום הכי לא עריב ותני להו ישפך דבסיפא פליגי ורישא דברי הכל. **אלא לרב זביד ליערבניהו וליתנינהו** - נתערב בדם הפסולים או בדם התמצית ישפך לאמה קשיא. **מתני'**. **דם תמימים בדם בעלי מומין** - מילתא דשכיחא היא וישפוך לאמה גזירה שמא [לא] ירבה עליו וכשירוהו. **נתערב** - כוס של דם בעלי מומין בכוסות של כשרין ואינו ניכר. **דמים הניתנין למטה** - מן החוט שנתערבו בדם חטאת שניתן למעלה. **רבי אליעזר אומר יתן למעלה** - מתנות חטאת ואף על פי שהתחתונים מעורבין בו הואיל ואינו מתכוין. **התחתונים למעלה** - רואה אני אותן כאילו הן מים ומפני שמצוה להקדים עליונים לתחתונים כדאמר בפרק כל התדיר (לקמן דף פט) שיהו כל החטאות קודמות לעולות. **יתן למעלה** - תחילה ואח"כ למטה ונתינת מטה תעלה לו לשפיכת שירים של חטאת ולהתחיל מתנות עולה. **ישפך לאמה** - דלית להו רואין ואין משנין בתחתונים בשביל להכשיר העליונים. **ואם לא נמלך ונתן כשר** - העליון דהא ניתן ממנו למעלה.

הניתנין במתנה אחת - כגון דם בכור שנתערב בדם מעשר בין בבלול בין בכוסות. ינתנו במתנה אחת - קא סלקא דעתך השתא דאמרינן יש בילה וסמכינן עליה שיש במתנה זו משניהם ואם בכוסות יתן מתנה מזה ומתנה מזה. מתן ארבע במתן ארבע - כמו דם עולה בדם שלמים או בדם אשם ששניהם טעונין שתי מתנות שהן ארבע ושניהם תחתונים. מתן ארבע במתן אחת - כגון דם עולה בבכור שהן תחתונים. ר' אליעזר אומר ינתנו במתן ארבע - ורואה המתנות היתירות הניתנות מדם הבכור כאילו הן מים ואין זה בל תוסיף. במתנה אחת - משום בל תוסיף וידי עולה יצא דכל הניתנין על מזבח החיצון שנתנן במתנה אחת כיפר. ולא עשית מעשה בידך - ואינו דומה עושה מעשה ליושב ואינו עושה ואיסור בא מאיליו. גמ'. וצריכא - לפלוגי בתרוייהו ר' אליעזר ורבנן בבעלי מומין איברים באיברים וכוסות בכוסות. דאי אשמעינן באיברים - בההיא קאמר ר' אליעזר יקריבו משום דאיתעביד כפרתו בהכשר. אבל גבי כוסות בכוסות - דעיקר בקלקול אימא לא. צלוחית - של מי חטאת המוקדשין שנפל לתוכה מים דעלמא כל שהוא. ר' אליעזר אומר יזה שתי הזאות - הבא להזות מהן על הטמא יזה שתיים וטהר. בשלמא רבנן סברי יש בילה - כדתנן במתניתין אם לא נמלך ונתן כשר אלמא סמכינן אבילה ואמר לח המתערב בלח מתערב בכולו ואין לך טיפה מזה שלא [יהא] בה מחבירו קצת והכא נמי נהי דיש בילה ויש בכל הזאה מן המים הכשירים. קסברי הזאה צריכה שיעור - ואין כאן שיעור שהרי יש בה מן הפוסלת ואי משום דמזה שתי הזאות קא סברי אין מצטרפין אותו למלאות השניה שיעור החסר בראשונה. אלא ר' אליעזר - דבחדא לא סגיא ליה ובתרתיה מכשר. מאי קסבר אי קסבר אין בילה - אין סומכין על כך דזימנין דלא מיבליל בכוליה כי מזה שתי הזאות כו'. אלא קסבר יש בילה - אי איפשר שלא יבלול וסמכינן. מי יימר דמלא ליה שיעורא - שמא רוב שתיהן מן השאובין ואין בשתיהן כדי הזאה כשירה. אמר ריש לקיש לעולם קסבר יש בילה - כדשמעינן ליה במתניתין והאי דבעי תרתיה משום דהזאה צריכה שיעור ומצטרף להזאות ודקשיא מי יימר דמלא שיעורא. הכא במאי עסקינן כגון שנתערבו אחת באחת - שיעור הזאה מזו ושיעור הזאה מזו ונתערבו הילכך כי מזה שתי הזאות על כרחך מלי ליה שיעורא שהרי לא היו מן הפסולין כאן אלא כדי הזאה אחת והוא הזה שתיים ואחת באחת לאו דוקא נקט דאם היו מן הכשירים הרבה כל שכן דכשר כי מזה שתי הזאות דטופיינא דכשירין



מהיכא תיתי למיפסל אלא משום פסולין נקט לה ויש בילה גרס בדריש לקיש דכיון דאמר הזאה צריכה שיעור מאי דוחקיה למימר דלר' אליעזר אין בילה לאקשווי מתני' עלה ולאוקמי מתני' בשינויי דחיקא כדלקמן. **רבא אמר לעולם יש בילה והזאה אינה צריכה שיעור** - ושתי הזאות דקאמר לאו למלווי שיעורא אלא קנסא הוא דלא נשתרש שלא ישתכר בנפילה זו להרבות מימיו במים פסולין. **רב אשי אמר כו'** - הגירסא הזו משובשת בספרים ונראה בעיני דהכי גרסינן רב אשי אמר מים כל שהוא תנן ואין בילה יזה שתי הזאות וסבירא ליה לרב אשי הזאה אין צריכה שיעור כרבא ומיהו קנסא לית ליה הילכך אי הוה ס"ל יש בילה בחדא הוה סגי ליה ושתי הזאות לר' אליעזר משום דקסבר אין בילה הילכך אי מדי חדא שמא אין כאן מן הכשירין כלום אבל כי מדי תרתי אי אפשר דליכא בחדא מינייהו מן הכשירין (כלום) דהא אין כאן מן הפסולין אלא כל שהוא והיינו טעמא דלא משני בלישנא דנתערבו אחת באחת דאם כן הוי משמע יש שיעור להזאה ואיהו אין הזאה צריכה שיעור סבירא ליה להכי דק לישנא דמתני' דקתני כל שהוא דאין לך בהזאות פחותה מכאן ואי אפשר שיהו כל הזאות הללו מן הפסולין ואפילו הן קטנות מאד ולקמן מותיב ליה ממתני'. **לדברי רבי אליעזר** - דמכשיר בשתי הזאות. **הזאה כל שהוא מטהרת** - דשמא אין אחת מהן הזאה ברורה שלא יהא בה מן הפסולין אלמא סבירא ליה דהזאה כל שהוא מטהרת והזאה אין צריכה שיעור. **והזאה מחצה כשר ומחצה פסול** - ולא תימא הזאה כל שהוא היא דכשירה ומיהו לא יהיה עמה תערובת פסול אלא אפילו יש בה תערובת פסול מכשר אלמא טעמא דר' אליעזר דבעי תרתי לאו משום צירוף הוא לצרפו לכשיעור דהא קתני אין צריכה וקשיא לריש לקיש.

דף פ.ב.

**ועוד תניא** - תיובתא לרב אשי דאמר טעמא דבעי תרתי משום דאין בילה הוא דשמעינן לרבי אליעזר דאית ליה בילה (אלמא שמעינן) (מסורת הש"ס: [הא שמעינן]) מהנך תרתי מתנייתא דטעמא דר' אליעזר כרבא דבחדא נמי מיתכשר אלמא קנסא הוא. **הניתנין למעלה כו'** - קא ס"ד דם חטאת בדם עולה יתן למעלה להכשיר חטאת דמצוה להקדים עליונים לתחתונים כדאמר לקמן בפרק כל התדיר (דף פט) ורואה אני את התחתונים למעלה כאילו הן מים ולרבנן ישפך לאמה. **והתחתונים עלו לו** - כשיחזור ויתן שיריים למטה

לשם שיריים עלו לו ואף למתן דם עולה. **ואם אין בילה** - חטאת אמאי עלתה לו - דלמא לא יהיב למעלה אלא תחתונים. **הכא במאי עסקינן כגון דרובא עליונים** - וקא יהיב למעלה כל שיעור שיש בו מן התחתונים ועוד דממה נפשך הוא יהיב למעלה מן העליונים ולהכי מוקי לה ברובא עליונים משום דלא מתרץ ליה והתחתונים עלו לו אלא בהכי כדמסיק לה למילתיה. **והא תחתונים עלו לו קתני** - קס"ד אף בעולה קאמר דעלתה ואי דיהיב למעלה שיעור התחתונים ועוד היכי מיתכשרא עולה דילמא כל מה שהיה בכאן מדם העולה נתן למעלה. **ומשני דמאי תחתונים עלו לו דקאמר לשם שיריים** - דחטאת קאמר הצריכין לישפך ליסוד וכיון דרובא עליונים כי נתן למעלה כשיעור תחתונים ועוד דאיכא מדם החטאת למעלה ולמטה אפי' כל הניתן למעלה מן העליונים הוא אכתי פש ליה מיניה למטה אבל אי לאו רובא עליונים כיון דיהיב למעלה שיעור תחתונים ועוד כדי להכשיר החטאת תו לא מתרץ ליה התחתונים עלו לו אפילו לשיריים דדילמא כל דם העליונים למעלה ניתן ואין כאן שיריים או שמא כל דם התחתונים למעלה ניתן ואין כאן משל עולה למטה כלום. **נתן למטה ולא נמלך** - דאי נמלך לרבי אליעזר הוה אמרינן ליה תן למעלה דמצוה להקדים עליונים לתחתונים בפרק כל התדיר (שם פט) ולרבנן ישפך לאמה. **יחזור ויתן למעלה** - ושניהם כשרין כדס"ד ולרבנן ישפך לאמה והעולה כשירה דאסור לשנות בתחתון מפני הכשר עליון ולא אמרינן רואין אותו למעלה כאילו הוא מים והכי תניא לה בתוספתא. **הכא נמי ברובא עליונים וקא יהיב למעלה שיעור תחתונים ועוד** - ועליונים הוא דכשרים ולא תחתונים. **ה"ג והא תחתונים עלו לו קתני** - ולשון קושיא הוא. **ומשני ליה** - לשם שיריים. **נתן למעלה ולא נמלך** - מתחילתו דאי נמלך הוה אמרי ליה רבנן ישפך לאמה שלא לשנות בתחתון דכיון דניתן למעלה אפי' חכמים מודו שיחזור ויתן למטה לכתחילה אם בא לימלך דאינו משנה בנתינה זו בעליונים שהרי מה שיש כאן מן העליונים שירים הן דרבנן אית להו בילה וכבר ניתן מן החטאת למעלה ומעתה מצות שיריים לינתן למטה כתחילת עולה. **ואלו ואלו עלו לו** - ושניהם כשרים. **הכא נמי כו'** - ולר"א דלית ליה בילה אין כשר אלא חטאת ולרבנן דאית להו בילה שניהם כשרין שהרי יש משניהם למעלה ולמטה. **ה"ג** - מי קתני אלו ואלו מודים אלו ואלו עלו לו קתני סיפא אתאן לרבנן דאמרי יש בילה ת"ש הניתנין כו' ואין כאן הפסק משנה הכתוב בספרים. **מי קתני אלו ואלו מודים** - שאלו

ואלו עלו לו אלו ואלו עלו לו הוא דקתני והך סיפא דקתני ואלו ואלו עלו לו לאו אאלו ואלו מודים קאי אלא רבנן דקאמרי לה דאית להו בילה אבל לרבי אליעזר אין כשר אלא עליון. **ינתנו במתנה אחת** - ורבי אליעזר איירי בסיפא ומתני' היא. **אחת באחת** - שיעור מתנה מזה ושיעור מזה וקתני ינתנו במתנה אחת בשביל כל אחד קאמר דהיינו שתי מתנות דנמצאו שתיהן במזבח. **ארבע בארבע** - שיעור ארבע מתנות בשיעור ארבע מתנות ודקתני ינתנו במתנות ארבע ארבע בשביל זה וארבע בשביל זה. **מתן ד' במתן אחת רבי אליעזר אומר ינתנו במתנת ארבע** - שמצוה להקדים מתן ארבע למתן אחת כדאמרינן בכל התדיר (שם פט) ורואה אני את תוספת מתנות הבכור כאילו הם מים.

דף פ.א.א.

**וכ"ת ה"נ בנתערב** - מתנה אחת מן הבכור בשיעור מתן ד' מתנות מן העולה ודקאמר ינתנו במתן ד' ינתנו חמשתן קאמר שיהו ניתנין ד' מתנות ודאי מן העולה ואתא רבי יהושע למימר יש בילה ודיו במתנה אחת על שניהן ולא יעבור על כל תוסיף דלית ליה רואין. **הכא בל תוסיף מהיכא** - הרי אין כאן מן הבכור אלא כדי מתנה. **אלא אמר רבא** - כל הנך שנויי דשנינן לא תשנין דודאי התחתונים עלו לו דקתני בין לשם שירים בין לתחילת עולה קאמר ומתני' דמתן ד' במתנה אחת בדאיכא טובא מכל חד קאמר ואפ"ה לא תשמע מינה לר"א יש בילה דתקשה לרב אשי דאיכא לשנויי הא מתני' דלעיל דעליונים ותחתונים ומתני' דמתן ד' במתן אחת לאו בבלול פליגי אלא בתערובת כוסות וקאמר ר"א בעליונים ותחתונים דיתן שניהם למעלה ולמטה ושניהם כשרין ורואה אני את דם (חטאת) (מסורת הש"ס: [העולה]) למעלה כאילו הוא מים וכן בעולה ובכור נותן ד' מכל כוס וכוס ורואה אני את התוספת כאילו הוא מים (וכן בעולה ובכור) (מסורת הש"ס: [וכן בעולה ועולה]) ורבנן לית להו רואין וישפך לאמה ואע"ג דהך פלוגתא בבלול נמי איכא לאיפלוגי בהכי ועוד פליגי נמי ביש בילה ואין בילה מיהו הך מתניתא דקתני והתחתונים עלו לו דמשמע יש בילה ומתני' נמי דקתני הרי הוא עובר על כל תוסיף דמשמע דבאיכא טובא קאי ואפ"ה מכשר משמע דיש בילה וע"כ לאו בבלול קיימי דלעולם לר"א אין בילה דאי בבלול לא הוה מכשיר ר"א לא בבכור ולא בעולה דדלמא מהאי קא יהיב ומהאי לא קיהיב

אלא א"כ נתערבו ד' באחת וכן בעולה ועולה אלא א"כ נתערבו ד' בד' ולא בחטאת ועולה אלא ברובא עליונים וקיהיב למעלה שיעור תחתונים ועוד וחסאת לבדה תעלה לו ולרבנן ישפך לאמה דלית להו רואין. **שיקריב** - דרבנן נמי אית להו רואין ומתני' לאו רבי יהודה היא. **שר"א אומר יקריב** - ואפי' לא קרב אחד מהם דדריש מוס בס לא ירצו לכם בעיניה הוא משמע הא ע"י תערובת ירצו בין בבלול כו' ומדר' יהודה נשמע לרבנן דפליגי עליה במתני' ומוקמי פלוגתא ברואין ואף בחטאת ועולה בין בבלול בין בכוסות קיימי וקתני לר"א התחתונים עלו לו וגבי עולה ובכור נמי מכשיר במתני' אלמא יש בילה. **ומשני** - רבי יהודה אליבא דר"א דמוקי פלוגתא בבעלת מוס דאין כשר לר"א אלא א' ומתני' בין בבלול בין בכוסות ומוקי לה רב אשי לענין בלול כגון דרובא כשר וקיהיב במזבח שיעור בעלת מוס ועוד אבל לרבנן דפליגי עליה דר' יהודה ומוקמי' פלוגתא אף בהיכא דשניהם כשרין ומכשר להו לתרווייהו בכוסות פליגי ר"א ורבנן ומש"ה מכשיר רבי אליעזר בתרווייהו דאי בבלול לא הוה מכשר אלא כדאוקימנא לעיל. **לא שנו** - הך פלוגתא דחטאת ועולה דמתני' דלעיל דאמרי רבנן ישפך לאמה אלא בתחלת חטאת ועולה שנתערבו לפני מתן דמס בההיא פסלי רבנן דלית להו רואין ואסור לשנות את מקומן לתת את העולה למעלה מן החוט מפני הכשר חטאת. **אבל סוף חטאת** - שנתערב בתחלת עולה שנתערבו (בו) שירי חטאת בתחילת עולה אין כאן מחלוקת ויתנה למטה מן החוט דמקום תחילת מתן עולה כשר לשירי חטאת ויזרקם לקיר המזבח ומאיליהן שותתין ליסוד ואין כאן שינוי מקום. **צריכין איצטבא** - שישפכם על גבי היסוד ממש העשוי כאיצטבא ולא יזרקם לקיר הזקוף כמשפט עולה ובסוף חטאת ועולה נמי לרבנן ישפך לאמה ולקמן מותיב ליה מהא דתניא לעיל נתן למעלה ולא נמלך אלו ואלו מודים שיחזור ויתן למטה. **עדיין היא מחלוקת** - אף בסוף חטאת ותחילת עולה דלאו חד מקום הוא ולר"א דאית ליה רואין כשר ולרבנן ישפך לאמה. **קדש הם** - בבכור כתיב ומשמע ליה הם בהוייתן יהו שאם נתערבו בדמים אחרים לא אבדו את שמם ויקרבו ולרבנן מיתוקמא כגון שנתערב בתחתונים כמותו ולא בחטאת ומאי לאו דאיערב בסוף עולה שהוא שירים והולכין למקום שירי חטאת כדאמרן באיזהו מקומן (לעיל נא) תן יסוד למזבח של עולה וקתני דתחילת בכור כשר בו לכתחלה שמקומו מקום תחילת עולה אלמא מקום תחילת עולה ותחלת בכור הוא מקום כשר לשפיכת שירים לכתחלה. **לא**

**תחילת עולה ובכור** - דשניהם מקום אחד להם וכיון דלרבנן יש בילה שניהם כשירין. **ומאי קא משמע לן** - קרא הואיל ומקום אחד להן. **דאין עולין מבטלין זה את זה** - ואפילו אחד מרובה על חבירו לא בטל המועט. **האי מולקח מדם הפר ומדם השעיר נפקא לן** - במנחות בהקומץ רבה (דף כב) שמערבין דם פר ודם השעיר [של] יה"כ במתן דם קרנות המזבח הפנימי והדבר ידוע שדם הפר מרובה מדם השעיר מכאן לעולין שאין מבטלין זה את זה. **איכא דנפקא ליה כו'** - ולקמן מפרש פלוגתא בשמעתא. **והקריבו וזרקו מה ת"ל דם דם** - גבי עולה קאי בת"כ ושחט את בן הבקר והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם [וזרקו את הדם] והקריבו בני אהרן וזרקו אל המזבח היה לו לומר ואין צריך לכתוב דם דמה יש לו לקבל ולזרוק ע"י שחיטה אם לא דם מה ת"ל דם דם. **ה"ג מנין אתה אומר נתערב דם עולה בדם עולה דם עולה בדם תמורה דם עולה בדם חולין שיקרבו**

דף פ.א.ב

**ת"ל דם שיכול אין לי אלא אלו** - יקרבו שאף אם נתערבו מחיים יקרבו מנין אפילו נתערב באשם כו'. **ת"ל** - חד מינייהו דריש ומשמע ליה את הדם בכל מקום שהוא שמו עליו ולא בטל. **יכול אין לי אלא נתערב באלו** - דקא מרבין מיניה דיקרבו שכן תערובתן ראויה לקרב אפילו נתערבו בהמה בבהמה מחיים דהא עולה בתמורה או בעולה אחרת תנן במתני' קדשים בקדשים מין במינו זה יקרב לשם מי שהוא וזה יקרב לשם מי שהוא וכן בנתערבו בחולין תמימין תנן לעיל בזבחים (דף עא) ימכרו החולין לצרכי אותו המין והדר הו להו קדשים בקדשים מין במינו מנין אפי' נתערב בדם אשם יקרב ואף על פי שאינו מינו ואם נתערב מחיים לא היה קרב כדתנן בזבחים עא (שם) קדשים בקדשים מין בשאינו מינו ירעו. **אביא את אשר נתערב באשם** - מהאי רבויא גופיה ולא בעי קרא אחרינא הואיל ושניהם קדשי קדשים אע"ג דאם נתערבו מחיים לא קרב התם משום דאית להו תקנתא ברעייה הוא. **ת"ל דם דם** - להכי איצטריכו דם דם תרי זימני. **והני תנאי כו'** - לשון בעיא הוא והנך תלתא תנאי דאיפליגו במילף לעולין שאין מבטלין זה את זה מתלתא קראי בשלמא כולהו מולקח מדם הפר ומדם השעיר לא ילפי קסברי תרי תנאי דשמעתין אין מערבין דם פר ושעיר למתן דם קרנות מזבח הפנימי ומאי ולקח מדם הפר ומדם השעיר מזה בפני עצמו ומזה בפני עצמו ופלוגתא דר' יונתן ורבי

יאשיה היא במסכת יומא (דף נו). **והאי מדם דם** - לא משמע להו לתנא דהקומץ ולתנא דקדש הם אלא מקדש הם כו'. **ואין תמורתן קריבה** - ולא למידרש ביה בהווייתן יהו אתא. **נתן למעלה ולא נמלך** - מתני' דפליגי ביה ר"א ורבנן בניתנין למעלה שנתערבו בניתנין למטה. **מאי לאו פלוגתייהו בחטאת שנתערבה בעולה הוא** - כדקס"ד עד השתא וקתני דאפי' לרבנן יחזור ויתן למטה לכתחלה ואף על גב דנתערבו השתא סוף חטאת ועולה וש"מ חד מקום הוא. **הכא במאי עסקינן** - רישא דפלוגתא למטה לכתחלה כגון דאיערב תחלה חטאת החיצונה בשירי חטאת הפנימית דאינהו שירים סתמא הלכך נתן למעלה ולא נמלך דאי נמלך לרבנן ישפך דהו להו ניתנים בפנים שחזר ונתן מהם בחוץ בקרנות והוי שלא במקומו אבל מכי נתן למעלה הו להו שירים ושירים ושניהן ביסוד וכרבי ישמעאל דאמר זה וזה יסוד מערבי או כר"ש דאמר זה וזה יסוד דרומי לעיל זבחים (דף נג). **ולימא מר כגון דאיערב חטאת החיצונה בשיריים** - כלומר בשירי חיצונה כמותה דהכי שפיר טפי שמקום שיריהן שוה לדברי הכל. **דלמא הא קמ"ל** - האי דאוקמה אף בשירי פנימית דאפילו למאן דאמר שירים הפנימיים מעכבי ה"מ כי לא יהיב מינייהו מידי אבל חסרו מקצתן לאחר מתן דמים הפנימיים אין החסרון מעכב ושופך השאר ליסוד דהא הכא חסרו שירים הפנימיים בשנתן דמיהן למעלה ואפ"ה מתכשרי. **והא אוקימנא כו'** - והא דקא יהיב למטה לשם שירי חטאת הוא דקא יהיב אבל עולה לא מיתכשר דהא יהיב למעלה שיעור תחתונים ועוד א"נ מוקמת לה בתערובת חטאת ועולה לא ש"מ מקום עולה מקום שירים דכיון דעולה לא מיתכשרא לא זריק להו במקום עולה אלא באיצטבא ומאי דוחקיה לאוקומה בחטאת ושירים. **א"ל ה"מ** - הנך שינויי דשנינן לעיל למאי דהוה ס"ד מעיקרא דבבלול פליגי והוה מהדרינן אשינויי דחיקי לאוקומי לדרב אשי דאמר לר"א אין בילה דלא תיקשי ליה הך מתנייתא. **מסקנא** - דשינויין הדרנא בן ואוקימנא לשינויי דפלוגתא דידהו בהך מתני' בתערובות כוסות הוא ומתרוייהו קאמר ר"א דליתיב למעלה ולמטה ושניהן כשירין והיכא דנתן למעלה ולא נמלך דברי הכל יתן למטה ואלו ואלו עלו ואי הוה מוקי לה רב יהודה בחטאת ועולה הוה קשיא ליה. **מתני'** הניתנין בפנים ישפכו לאמה - דלית לן רואין ואסור לשנות באלו מפני הכשירן של אלו ובגמרא פריך וניפלוג נמי ר"א בהא דהא אית ליה רואין. **ר"ע פוסל** - בחיצון. **וחכמים מכשירין** - בכל קרבנות חוץ מחטאת החיצונה

דמיפסלא משום וכל חטאת אשר יובא וגו'. **גמ'**. **כשם שמצוה להקדים עליונים לתחתונים** - דם חטאת לדם עולה כדאמר בכל התדיר (לקמן דף פט). **כך מצוה להקדים פנים לחוץ** - דפנים חשוב.

דף פ.ב.א

**ניתב בפנים והדר ניתב בחוץ** - דהא לר"א שאר דמים הנכנסין להיכל כשרין חוץ מחטאת ואשם כדקתני מתני'. **כיון דאיכא חטאת ואשם** - שאם נתערבו דמם בדמים הפנימיים לא מצי למימר יתן בפנים ואח"כ יתן בחוץ משום דמיפסלי חיצונים לא פסיקא ליה וא"ת ליפסלינהו לחיצונים להכשיר פנימיי' למפסלינהו בידיים לא קאמר ר"א ומוטב להמתין עד שקיעת החמה ויפסלו מאליהן וישפכם לאמה. **משל** - דרבי עקיבא - דמשמע ליה שאר כל הדמים בכלל כל חטאת אשר יובא מדמה למה הדבר דומה לתלמיד שמזג לו רבו יין בחמין וכו'. **לא בחמין אנו עסוקין** - וכיון שאני אומר לך מזוג סתם בחמין הייתי אומר לך עכשיו הנני אומר לך בין בחמין בין בצונן כלומר העוסק בדבר אין רגיל להזכירו כשמדבר בו ואם מזכירו בדעתו להוסיף אחרים עמו ואומר אף זה שהייתי עסוק בו יהא בכלל. **ה"נ מכדי בחטאת עסקינן ואתי** - כולה פרשה. **חטאת דכתב רחמנא ל"ל** - לכתוב ואם יובא מדמה וגו'. **אלא ה"ק לאו חטאת לחוד קאמינא** - אלא אף חטאת כשאר קדשים אשר יובא וגו' דלא תימא חטאת לא תיפסול שכן מצינו חטאת נכנסת להיכל בחטאות הפנימיות. **מכדי איתרבו כל הקדשים** - (לעיל) [לקמן] מהאי קרא לענין שיהו טעונים מריקה ושטיפה כלי מתכות שנתבשלו בהן כדילפינן בפרק דם חטאת (לקמן צו) מקדש קדשים היא וסמך ליה וכל חטאת אשר יובא ואי שאר קדשים נמי מיפסלי ל"ל למיכתב חטאת ליכתוב ואשר יובא מדמה ש"מ חטאת דוקא קאמר. **הא לא דמיא כו'** - מסקנא דקושיא היא. **אלא חטאת יחיד** - דהא כתיב הך פרשת חטאת אצל פרשת אשם ופרשת שלמים ותודה שהן של יחידים. **כלפי לינא** - סתם חטאת יחיד נקבה היא. **להכי הוא דאתא** - לחטאת חיצונה שנכנס דמה לפנים. **ה"ג כל הענין הזה אינו מדבר כו'** - ול"ג לפי שמצינו ואדרבנן פליג בת"כ דמוקמינן ליה ליפסול חטאת החיצונה שנכנס דמה לפנים ואמר להו אין המקרא מדבר אלא בפנימיות שדמם נכנס לפנים מצוה ואמר קרא שאם אירע בהן פסול ישרפו אבית הבירה בעזרה ולא חוץ לג' מחנות כמצותן כדכתיב בהאי קרא

(ויקרא ו) בקדש באש תשרף שתהא שריפתה בקדש וליתן לא תעשה על אכילתן בין כשרין בין פסולין כדכתיב (שם ויקרא ו) לא תאכל דבמקומן לא נאמר לאו על אכילתן וכתבו כאן. **אמרו לו לדבריך חטאת החיצונית שנכנס דמה לפניו מנין** - שנפסלה. **אמר להו הן לא הובא את דמה** - כתיב גבי שעיר החטאת ששרפו בני אהרן וקאמר להו משה הן לא הובא את דמה הא הובא בדין שרפואה. **לדבריו דר"ע** - דמוקי ליה בהכי ומרבה והולך שאר קדשי קדשים קאמר דאין לו לרבות בו אלא חטאת. **מתני'**. **יצא אחד מהם לחוץ** - חוץ לעזרה. **הפנימי כשר** - ונותן ממנו מתנותיו והקרבן עולה לו. **נכנס אחד מהן לפניו** - להיכל. **מכשיר בחיצון** - לתת ממנו מתנותיו והקרבן כשר. **וחכמים פוסלין** - וטעמייהו מפרש בגמרא. **ומה אם במקום שהמחשבה פוסלת בחוץ** - כלומר מה בחוץ שהוא מקום שהמחשבה פוסלת בו אם חישוב בשחיטה ע"מ לזרוק דמה בחוץ פסול. **לא עשה** - אצל מוציא מקצת הדם בחוץ. **את המשויר** - בפנים כיוצא כדאמריתו הפנימי כשר וטעמא ילפינן בגמרא. **מקום שאין המחשבה פוסלת בפנים** - כלומר היכל שהוא מקום שאין מחשבה פוסלת בפנים שאם שחט ע"מ ליתן את הניתנין בחוץ בפנים כשר כדאמר' בפרק כל הפסולין (לעיל לו) אינו דין כו'. **עד שיכפר** - בהיכל. **ואין הציץ מרצה על היוצא** - דאמרין בפרק שני (לעיל זבחים כג) הא אינו נושא אלא עון טמא ואע"ג דפסולין שעלו לא ירדו ארצויי מיהא לא מרצו. **גמ'**. **לא פסל דם שבחוץ את דם שבפנים** - אם הוציא אחד מן הכוסות השני כשר. **מדמה אפילו מקצת** - מדלא כתיב את דמה ורבי יוסי הגלילי לטעמיה דאמר האי קרא בחטאות הפנימיות כתיב ופסול דחיצונה שנכנס דמה לפניו מהן לא הובא את דמה וההוא כוליה משמע. **ה"ג אמר להן ק"ו ליוצא מעתה** - מהשתא דאוקימתון האי קרא להכי. **הנכנס פוסל את המשויר ואין היוצא פוסל את המשויר** - דמדמה מיעוטא הוא דמה של מובאת ולא דמה של יוצאת. **ותהא מחשבה פוסלת כו'** - הש"ס קבעי לה ולא גרס לה בת"כ במילתיה דרבי יוסי הגלילי דהא לדידיה נמי איכא למיבעי. **הרי הוא אומר** - במחשבת חוץ למקומו שלישי דמוקמינן בפרק ב' (לעיל זבחים דף כח) תניהו לענין חוץ למקומו ולהכי נקיט לה בלשון שלישי דאין מחשבת מקום פוסלת אלא אם כן משולש בדם ובשר ואימורין כגון חוץ לעזרה שבשעת היתר הבמות מצויין שלשתן בו לאפוקי מחשבת הכנסה דלאו מקום בשר ואימורין הוא. **ולא תהא מחשבת חוץ למקומו פוסלת בק"ו** - ממחשבת הכנסה. **פגול**



**זה הוא חוץ למקומו** - דאיכא דמפיק לתרוייהו מקרא אריכא דפרשת צו  
והאי דפרשת קדושים

דף פ.ב.ב

תהיו מיבעי ליה כדפרישית מקום משולש. **בשר היוצא לחוץ פסול** - מובשר  
בשדה נפקא לן לקמן. **דמה ולא בשרה** - דתרי דמה כתיבי אשר יובא מדמה  
והן לא הובא את דמה חד למעוטי בשר. **ק"ו** - לבשר היוצא מעתה שלא  
יפסל. **בשדה** - בלא מחיצות משמע ודריש ליה לכל הבשר שטעון מחיצה  
טריפה הוא ביוצא ולא תאכל ודם היוצא ק"ו מבשר אתי ועוד נפקא לן מהן  
לא הובא את דמה אל הקדש פנימה אמר להן שמא הכנסתם לפנים א"ל הן  
לא הובא את דמה אל הקדש (פנימה) שמא חוץ למחיצתה יצתה אמרו לו  
פנימה היתה הכי דרשינן ליה לקמן בפ' טבול יום (דף קא). **הן לא הובא וגו'**  
**פנימה** - אין לי אלא שנכנס דמה לפני ולפנים. **בא זה ולימד על זה** - דאי  
כתב קדש ולא כתב פנימה הייתי אומר קדש זה לפני ולפנים. **בא פנימה** -  
שהוא מיותר ולימד על קדש שהוא היכל. **תושב** - כהן ושכיר לא יאכל קדש.  
**קנוי קנין עולם** - נרצע שמיושב אצלו עד היובל. **קנין שנים** - עבד עברי  
שעתיד לצאת בשביעית. **אינו אוכל** - בתרומה שאין גופו קנוי לכהן. **בשלמא**  
**התם** - איכא למימר בשני מקראות סתומים בא זה ולימד על זה. **דתרי גופים**  
**נינהו** - אין אזהרתו של זה כמשמעו של זה וכל אחד מלמד על עצמו ואי  
משום דאיכא למפרך נכתוב נרצע בהדיא ולא נבעי שכיר ה"ל שכיר כו' כלומר  
לאו משום דבמשמעות הוא אלא משום דאתי בק"ו ואיכא לשנויי מילתא  
דאתיא בק"ו טרח וכתב ליה קרא השתא דסתימי כ"ש דשפיר שנינן בא זה  
ולימד על זה. **אלא הכא** - דאזהרת לפני ולפנים בכלל היכל היא דהא לא  
יכנס לה אלא דרך היכל אין כאן אלא פסול היכל וכיון דמהיכל איפסיל ליה  
לפני ולפנים מאי בעי הכא למיפסל הרי פסול ועומד והיה לו לפרש היכל  
ולשתוק שלא ישנה מקרא של חנם שאינו מלמד כלום. **לא נצרכא** - האי  
פנימה אלא לדרך משופש שלא כדרכו כגון דרך גגין ועליות בית המקדש  
בלולין דהשתא הוצרך ללמד על עצמו ואי משום דאתי בק"ו אפ"ה טרח  
וכתב לה קרא ומשופש עקום כך שמו במנחות בהקומץ רבה (דף כז). **והא**  
**הבאה כתיב** - ומשמע דלא מיפסיל אלא דרך הבאה. **אלא אמר רבא** -  
לעולם דעייליה דרך פתחים ואשמועי' קרא דהיכא דחשיב עליה מתחילתו

להכניסו [לפני] ולפנים ותחילת הבאתו להיכל ע"מ פנים היה לא מיפסיל עד דמטי לפנים ואם החזירו לחוץ כשר. **פר העלם דבר** - שמצות כפרתו בהיכל והכניסו לפני ולפנים. **מהו** - מי אמרינן כל היכא דקרינן ביה פסול דאל הקדש כגון בחטאות החיצונות. **קרינא ביה פסול דפנימה כו'** - דהא כי הדדי כתיבי. **או דלמא שלא במקומו הוא** - והויא הכנסה ומיפסיל. **והוציאן להיכל** - להזות על הפרכת כמשפטן. **מקומן הוא** - שהרי הוזקקו לשם תחילתן. **או דלמא כיון דנפק בעשיית כל מצותו נפיק ליה לגמרי** - והוה ליה שלא מקומו.

דף פג.א

**והוציאן למזבח** - להזות שבע על טיהרו ומתן ד' על קרנותיו כדכתיב ויצא אל המזבח אשר לפני ה' וכפר עליו ותנן זה מזבח הזהב בפרק הוציאן לו (יומא דף נח) ואמרינן התם דלהכי כתיב ויצא עד דנפיק מכוליה מזבח שלא יעמוד בין המזבח ולפרכת בשעת מתנות המזבח אלא בין המזבח לפתח לצד המזרח. **הכא חד מקום הוא** - שאין הפסק (מזבח) (מסורת הש"ס: [לא הפסק מזבח]) בינתים ולא הויא הכנסה שלא במקומה. **או דילמא** - רחמנא שויה שני מקומות דכתיב ביה יציאה. **ה"ג בת"כ** - רבי אליעזר אומר נאמר כאן לכפר בקדש ונאמר להלן לכפר בקדש מה להלן בשלא כיפר אף כאן בשלא כיפר רבי שמעון אומר נאמר כאן לכפר בקדש ונאמר להלן לכפר בקדש מה להלן בשכיפר אף כאן בשכיפר ר' אליעזר יליף לכפר דאשר יובא מדמה לכפר מוכל אדם לא יהיה באהל מועד בבואו לכפר ומזהיר שפורשין מן ההיכל בשעת הקטרה מה להלן בבואו לכפר משמע מתחילת ביאת המכפר הוזהרו חביריו לפרוש הילכך כתיב לכפר ועדיין לא כיפר משמע אף אשר יובא מדמה לכפר מתחילת הבאתה ע"מ לכפר משמע שנפסל הילכך אע"פ שלא כיפר. **ונאמר להלן לכפר בקדש** - דר' שמעון ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת אשר הובא וגו' מה להלן בשכיפר הכתוב מדבר דהא שריפה בתר כפרה היא אף כאן בשכיפר. **רבי אליעזר סבר דנין חוץ מחוץ** - דם חטאת החיצונה שהכתוב מלמדך שתעמוד בחוץ ולא יכניסוהו לפנים מאדם זה שהכתוב מזהירו שיעמוד בחוץ. **ואין דנין חוץ מבפנים** - מפר יוה"כ שהבאתה כמצותה לפנים. **דנין בהמה מבהמה** - חטאת חיצונה מחטאת פנימי. **ה"ג [הכניס שוגג כשר] הא מזיד פסול בשכיפר או בשלא כיפר** - בשכיפר וקרבי שמעון סבירא ליה או אפי' בשלא כיפר וקרבי אליעזר. **ה"ג**

**בתורת כהנים** - ואת פר החטאת וגו' והשורף אותם וגו' מה ת"ל דמשמע דמיבעי ליה מה ת"ל והשורף היינו דקפריך מה ת"ל הא לגופיה איצטריך ללמדך שהשורפן מטמא בגדים. **אלא מה תלמוד לומר** - אחטאת חטאת תרי זימני מהדר. **ונשרפין אבית הדשן** - כדי נסבה דהא עיקר על שפך הדשן ישרף בפר העלם דבר כתיב אלא משום דמטמא בגדים נקט לה דלא כתיב בהו. **אינו צריך** - ללמד מחטאת חטאת דממשמעותא דקרא נפקא דתלי טעמא דטומאת בגדים משום דהובא את דמה לכפר למדנו שכל הפנימים השורפם מטמא בגדים שלא היה לו לכתוב ואשר הובא וגו' אלא ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת וגו'. **מאי טעמא** - לא נפקא ליה לר' יהודה מלכפר. **לאו משום דמפיק ליה** - להאי לכפר לג"ש דרבי שמעון ללמד על דמים החיצונים שנכנס דם לפנים שאין פסול אלא א"כ כיפר כרבי שמעון ולא משום דתלי טעמא דשריפה בהובא את דמן הילכך איצטריך חטאת חטאת לרבות שאר הפנימיות. **הדרן עלך כל הזבחים מתני'**. **המזבח מקדש** - אפילו דבר פסול שעלה למזבח קדשו המזבח ליעשות לחמו ואין מורידין אותו. **את הראוי לו** - משהוברר לחלקו ובגמרא מפרש למעוטי קמצים שלא קדשו בכלי לאחר קמיצה שלא הובררו לחלק גבוה דאע"ג דקידשה המנחה כולה בכלי אין זה חלק גבוה ברור שאין המנחה קריבה כולה ובקמיצה בלא מתן כלי אין זה מבורר למזבח. **רבי יהושע אומר כו'** - הני תנאי פליגי בפירושא דאת הראוי לו דסתמא דמתניתין רבי סתם מתניתין את הראוי לו למעוטי שאין ראוי לו והדר מפרש ומאי ניהו ראוי לו לרבי יהושע ראוי לאישים שנפסל ולא דם פסול ונסכים פסולין שאינן לאישים ולר"ג כל הראוי למזבח שנפסל אפילו דם ונסכים ואין לך למעט אלא מה שלא נברר לחלק מזבח מעולם ומאי ניהו קמצים שלא קידשו מעולם בכלי. **לאישים** - לאש. **היא העולה על מוקדה** - דבר שהוא למוקד ועולה היא בהוייתן יהא ולא ירד היא משמע בהוייתו תהא משעלתה על מוקדה. **אף כל שראוי לאישים** - לאפוקי דם ונסכים (פסולים) כדמפרש בסיפא אין בין דברי ר"ג לדברי רבי יהושע אלא הדם והנסכים. **רבי שמעון** - סבירא ליה בנסכים של זבח כרבי יהושע (ובדם) ובנסכים הבאין בפני עצמן כרבן גמליאל ולא ממוקדה יליף אלא טעמא אחרינא אית ליה כדמפרש בגמרא. **אם הזבח כשר והנסכים פסולין** - כגון שיצאו או נטמאו. **או הזבח נפסל והנסכים כשרין** - הואיל והם באים בגללו נפסלו עמו ובטלה תורת הקרבה מהן. **הזבח לא ירד** - דמזבח

קדשו.

דף פ.ג.ב.

**והנסכים ירדו** - שאין מזבח מקדש פסולין אלא בבאין בגלל עצמן אבל - לא הבאין בגלל אחרים כדיליף ר"ש טעמיה בגמרא. **גמ' למעוטי מאי** - שלא נראה למזבח לדברי הכל. **אימורי קדשים קלים לפני זריקת דמן** - לא הובררו למזבח שזריקת דמן שלהן קובעתן לחלק גבוה לענין מעילה מה שאין כן בקדשי קדשים - שהן מתחילתן לגבוה ואימוריהן עולין למזבח אבל קדשים קלים אין בהן מעילה אפי' באימוריהן כדתניא בתורת כהנים את קדשי ה' המיוחדים לשם יצאו קדשים קלים אבל לאחר זריקת דמים יש מעילה באימוריהן דנפקא לן מוכל חלב לה' לרבות אימורי קדשים קלים לאחר זריקת דמים למעילה ואפילו הכי קאמר לא ירדו. **בגופייהו** - דאיפסולן בדבר אחר הוא. **ההוא לאהדורי פוקעין** - דלאו אפסולין קאי אלא אכשרין שפוקעין מן היקידה אישיקלטי"ר וקאמר קרא שיחזירה למוקדה דעל מוקדה משמע מוקד שהיה לה כבר. **אשר תאכל האש כו'** - קרא יתירא הוא דפשיטא דדשן מאשר תאכל האש הוא אלא לדרשא אתא אשר תאכל האש ותפקעם העולה מעל המזבח חזור והעלם על המזבח. **לאו ממילא ש"מ כו'** - הילכך לא בעי קרא אחרינא. **מקדש מזבח** - ללמדך טעמא שלא ירד משום קדושת מזבח הוא. **מזבח אחרינא כתיב** - כל הנוגע במזבח יקדש (שמות כט). **שעת הכושר** - להקטרה לפני פסולו כגון לן ויוצא וטמא. **לא היתה לו שעת הכושר** - נשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו. **ת"ל כבשים** - וסמיך ליה וזה אשר תעשה על המזבח. ר' **עקיבא אומר** - עולה בהאי קרא כתיב. **מר מייתי לה מעולה** - דלא תרד דאף עולת העוף משמע ומר מייתי לה לקידושי פסולין מכבשים בהמה ולא עוף. **כתב רחמנא עולה** - משראוי לעלות. ה"ג - קמצים שקדשו בכלי איכא בינייהו לתנא דידן לא ירדו לתנא דמתניתא ירדו. **קמצים שקידשו בכלי** - ונפסלו. **לתנאי דידן** - רבן גמליאל ורבי יהושע לא ירדו דגמרי לה ממוקדה וממזבח והני בני מזבח ומוקדה נינהו עד שלא נפסלו. **לתנאי דמתניתא** - רבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא ירדו דעולה בעינן אבל מנחה תרד.

דף פ.ד.א.

**מנחה הבאה** - בלולה כולה בגלל עצמה כגון המתנדב מנחת נסכים בלא זבח דאפשר לעשות כן כדלקמן זבחים (דף צא). **לדברי כולן** - ר"ג ור' יהושע דמתני' דמרבי כל הראוי לאשים ולר"ש נמי דמרבי כל הבא בגלל עצמו אם נפסלה ועלתה לא תרד וכי פליג ר"ש בבאה בגלל זבח. **לדברי רבי יוסי הגלילי ור"ע תרד** - דהא לא מרבו אלא עולה ודוגמתה מין בהמה ועוף ולא מנחה. **הבאה עם הזבח** - כלומר בגלל זבח. **לדברי כולן תרד** - אם פסולה היא תרד לרבי יוסי הגלילי ור"ע ור"ש לדברי ר"ג ורבי יהושע לא תרד דהא (כתיב) (מסורת הש"ס: בת) מוקדה ומזבח הוא. **נסכים הבאין בפני עצמן** - כגון המתנדב יין בלא זבח דתנן במנחות (דף קד) מתנדבין יין. **לדברי כולן** - רבי יוסי ור"ע ור' יהושע ירדו לדברי ר"ג ור"ש לא ירדו. **ה"ג** - פשיטא דהכי הוא דלרבי יהושע מידי דבר מוקדה אין דלאו בר מוקדה לא לר"ג כל דבר מזבח ולר"ש בא בגלל עצמו ולתנאי דמתני' מנחה לא. **מנחה הבאה בפני עצמה איצטריך ליה** - ולאשמועינן דיש מנחת נסכים הבאה בפני עצמה כדרבא. **מתנדב אדם מנחת נסכים** - בלא זבח ואף על גב שלא אמרה תורה מנחת כליל (הבאה) אלא הבאה בגלל זבח היכא דפריש פריש. **ונשמעינן** - ר"ל בהדיא כדרבא. **נסכים הבאים בגלל זבח איצטריכא ליה** - לר"ל לאשמועינן דלר"ש ירדו וכגון דקא מקריב להו למחר וליומא חרא דקי"ל לעיל זבחים (דף מד) אדם מביא זבחו היום ונסכיו מכאן ועד י' ימים ונפקא לן מהא דאמר מר ומנחתם ונסכיהם יתירי דכתיבי בקרבנות החג להכי כתיבי. **מתני'. הלן** - בין דם בין אימורים. **רבי יהודה אומר כו'** - בהנך תלתא פליג ומודי בשארא וטעמא יליף בגמ'. **שהיה פסולו בקדש** - משבאת לעזרה נפסלה. **כל שפסולו בקדש כו'** - בגמ' יליף טעמא. **מכשיר** - דאם עלו לא ירדו ובגמ' מוקי לה בדוקין שבעין הואיל וכשרין בעופות לכתחילה. **זוחה** - ומורידן. **כשם שעלו לא ירדו** - אכל פוסלין דתנן בהו לא ירדו כך אם ירדו לאחר שעלו לא יעלו עוד. **גמ'. זאת היא העולה** - זאת מיעוטא והיא מיעוטא וה"א דהעולה מיעוטא דמשמע העולה המיוחדת כשרה ולא פסולה למעוטי פסולין אתו שאפילו עלו ירדו ולא תימא כל הנוגע במזבח לכל פסולין אתא ומסתבר דהני ממעט שפסולין לפני זריקה ולקמיה מפרש שאר פסולין מנא ליה דלא ירדו ולא ממעט להו מהכא כגון נשחט חוץ לזמנו דפסולו לפני זריקה. **תורת העולה** - שהיא על מוקדה שתהא שם הלילה עד הבקר ולא תרד.

דף פ.ד.ב.

ור' יהודה מיייתי לה - לשאר פסולין מהכא. לן בדם כשר - שאם עלה לא ירד. שהרי לן כשר באימורין - שאם עלו לא ירדו. שהרי לן כשר בבשר - כגון בשר שלמים הנאכלין לשני ימים. יוצא כו' - וביוצא דאימורי עולה ואימורי קדשים אבל יוצא דדם פוסל רבי יהודה דנפקי לה תלתא פסולי מתלתא מיעוטי ומסתברא למעוטי יוצא דדם מדנשחט חוץ לזמנו דאשכחן ליה ריצוי אפילו בפנים שמרצה לפיגולו ליענש כרת. דחזו לעבודת ציבור - כגון טמא. דבר שלא בהכשירו - כגון לן באימורין. מדבר שבהכשירו - לן בבשר ויוצא דמקדש מיוצא דבמה שאין שם מחיצה. סמיך ליה - לאסמכתא למילתיה. השוחט בהמה בלילה בפנים - והעלה אותה בחוץ חייב משום מעלה בחוץ ואפילו לר' יהודה דאמר אם עלתה בפנים תרד ולא מיבעיא הנך דאם עלו לא ירדו דחייב על העלאתן בחוץ כדאמרינן בפ' השוחט (לקמן דף קיא) דהא מתקבלין בפנים אלא אפילו הך לר' יהודה חייב.

דף פ.ה.א.

לא תהא פחותה משוחט בחוץ ומעלה אותה בחוץ - דקי"ל בהשוחט (לקמן דף קו) דחייב על שחיטתה ועל עלייתה. השוחט עוף קדשים בפנים והעלהו בחוץ פטור - על העלייתה דאינו מתקבל בפנים אלא מלוק. שחטו בחוץ והעלהו בחוץ חייב - על שתיהן דהשוחט עוף קדשים בחוץ חייב דאיתרבי מאו אשר ישחט בפ' השוחט (שם דף קז) וכי העלהו בחוץ חייב דמרבין בהשוחט (שם זבחים קז) לענין העלאת כל הנשחטין דכי היכי דחייב על שחיטתן חייב על העלאתן דכתיב ואליהם תאמר לערב פרשיות. ואמאי - השוחטו בפנים והעלהו בחוץ פטור נימא לא תהא פחותה כו'. מיקטל קטליה - לא שייכא שחיטה בפנים כלל לא בחולין ולא בקדשים אבל שחיטת לילה שחיטה היא בחולין הלכך בקדשים שחיטה פסולה היא קרויה. שנשפך דמה - לא תרד הבשר אם עלה וקא ס"ד דבאימורי קדשים קלים נמי קאי. ומה - נשפך דמה דהוי עליית בשר לפני זריקה דהא אין כאן זריקה וגריעא משאר עולין לפני זריקה דהתם אם בא לזרוק יש לו מה לזרוק והכא אם בא לזרוק אין לו מה לזרוק ואפ"ה לא תרד וכ"ש היכא דלא נשפך. תרגמא אקדשי קדשים - פירוש המשנה הזאת בקדשי קדשים שקדושת הגוף עליהן לפני

זריקה. **והרי פסח** - שנינו בה דקתני סיפא והפסח והחטאת כו' וקא ס"ד דאפסולי דקתני ברישא נמי קאי כגון אם נשפך דמו או יצא. **תרגמא אשלא לשמו** - פסח לא תנא ליה אלא אפסולא דשלא לשמו כדקתני בה ששחטן שלא לשמן. **הכי גרסינן** - תנן וכולן שעלו חיין לגבי מזבח ירדו הא שחוטין לא ירדו מאי לאו לא שנא קדשי קדשים ל"ש קדשים קלים לא הא שחוטין מהן ירדו ומהן לא ירדו והא כולן קתני כולן אחיין פשיטא לעולם ובדוקין שבעין כו'. **תנן וכולן שעלו חיין** - קא סלקא דעתך הא כולן אכל קדשים קאמר ואכשרין קאי - ולא אפסולין דתני ברישא קאי דלא שייך בהו חיין דבכל הפסולין הנזכרים באם עלו לא ירדו אין בהן פסול מחיים הלכך אכשרין קאי והאי כולן ע"כ כל הקדשים קאמר לא שנא קדשי קדשים ולא שנא קדשים קלים וקאמר הא שחוטין לא ירדו ובלאחר זריקת דמים לא איצטריך לאשמועינן דאמאי ירדו. **ומשני** - לא תימא הא שחוטין כולן לא ירדו אלא אימא הא שחוטין יש מהן ירדו ויש מהן לא ירדו קדשי קדשים לא ירדו קדשים קלים ירדו. **והא כולן קתני** - מאי לאו אדוקיא דהא שחוטין לא ירדו נמי קאי. **כולן משום חיין** - נקט לה למימר דירדו דאין מזבח מקדש חיין. **פשיטא** - דירדו דהא חוזרין ועולין לאחר שחיטה הואיל ובכשרין קיימי. **לעולם אחיין** - נקט כולן ולאשמועינן דירדו ובדוקין שבעין איצטריך לאשמועינן שפסולין מחיים וכי מחתינן להו תו לא מסקי דקי"ל (לעיל זבחים דף פד) בפסולין כשם שאם עלו לא ירדו כך אם ירדו לא יעלו ואפי' הכי ירדו דאין מזבח מקדש חיים. **ואליבא דר"ע** - נקט לה דאמר במתניתין בעלי מומין אם עלו לא ירדו ומוקמינן לה לקמן בדוקין שבעין ואשמעינן מתניתין עלו חיים ירדו הא שחוטין לא ירדו. **ונתח אותה** - אמרינן בתורת כהנים כשרה ולא פסולה שאם נפסלה קודם הפשט שורפה בעזרה והא נמי בראש המזבח נהי דלא תרד דקדשה מזבח מיהו לא בעי הפשט ונתוח. **סיפא דמתני' אתאן לכשרים** - והכי קאמר וכן עולה חיה כשרה שעלתה כו' ומאי קא משמע לן פשיטא דתרד דהא הדרא סלקא. **ומשני** - הא קמ"ל דהיכא דשחטה בראש המזבח לא צריך לאחותה ואסוקה ואע"ג דהדר סלקא אלא מפשיטה בראש המזבח. **דיש הפשט** - בכשרות. **אין הפשט** - הואיל והדר מצי לאסוקה לאו אורח ארעא להפשיט שם. **הכא במאי עסקינן** - לעולם כשעלתה כשרה חיה ומששחטה בראש המזבח וזרק דמה נפסלה הלכך יפשיט וינתח במקומה דאי מחית לה תו לא סלקא ודקשיא לך פסולה לאו בת הפשט היא. **כגון**

**דהיתה לו שעת הכושר** - להפשט קודם פסולה בת הפשט ונתוח היא ואפילו היא למטה והבשר פסול ונשרף וכרבי אלעזר בר"ש דאמר לקמן בפרק טבול יום (דף קד) כיון שנזרק הדם והורצה בשר שעה אחת להקטיר ונפסלה יפשיטנה ועורה לכהנים ואין עורה נשרף עמה הילכך השתא נמי כי איתא בראש המזבח ונקטרת בעיא הפשט ונתוח. **עורה לכהנים גרסינן** - כדכתיב (ויקרא ז) עור העולה אשר הקריב לכהן. **אלא הא דקתני כיצד הוא עושה כו'** - בברייתא דזבחים גרסינן ליה גבי עולה שעלתה חיה למזבח ושחטה וקאמר יפשוט וינתח במקומה וקתני סיפא מוריד את הקרביים למטה ומדיחן ואי בפסולה מכי מחית לה תו לא סלקא. **ומשני אלא היכי ליעבד ניקרבינהו לקרביים בפרתייהו** - בפרש שלהן בתמיה. **אנן הכי קאמרינן מדיחן למה לי** - הואיל ולא הדרי סלקי. **ומשני דאי מתרמי כהן אחרינא דלא ידע** - שנפסלה ניסקינהו.

דף פה.ב

**ואנן ניקו כו'** - לשון קושיא הוא. **לידי תקלה** - להעלות פסולין שירדו. **מוטלים כנבלה** - הקרבים בפרש שלהן. **ותיבעי לך מעילה** - אי מהני להו לאיקבעינהו במעילה. **לא ירדו** - דנעשו לחמו של מזבח ומיהו מעילה לית בהו דלא הובררו לחלק ראוי לגבוה. **הואיל וכשרין בעופות** - דכתיב (ויקרא כב) תמים זכר בבקר בכשבים תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות ומיהו מחוסר אבר לא משום הקריבהו נא לפחתך (מלאכי א) - וכן מום מגונה. **דוקין** - טיל"א לשון הנוטה כדוק שמים (ישעיה מ) והוא לשון דק או תבלול בעינו (ויקרא כא). **והוא שקדם הקדשן את מומן** - שחלה עליהן קדושת מזבח [קודם] אבל קדם מומן להקדשן לא היו קדשי מזבח מימיהן ואין המזבח מקדשן. **ומודה רבי עקיבא בעולת נקבה** - שעלתה למזבח תרד ואע"פ שכשרה בעופות דכמאן דקדם מומה להקדשה דמיא דאין לך מום גדול מזה. **עוף** - לא שייך ביה רובע דאין עוף רובע אשה. **ואס איתא** - דעוף שנרבע כשר ליכשר לרבי עקיבא נמי בבהמה נרבעת אם עלתה לא תרד הואיל וכשר בעופות לכתחילה. **ה"ג אף אנן נמי תנינא הנרבע והמוקצה** - ולא גרסינן הרובע דהא בעוף קאי ואין רובע בעוף וקתני דיש נרבע. **וטומטום ואנדרוגינוס** - ואע"פ שלא נאמר תמות וזכרות בעופות קסבר בריה בפני עצמה היא ואינו ספק זכר ספק נקבה ורבי אליעזר פליג עליה בבכורות (דף



מב) דקתני סיפא רבי אליעזר אומר כל מקום שנאמר זכר ונקבה אתה מוציא טומטום ואנדרוגינוס מביניהם ועוף הואיל ולא נאמר בו זכר ונקבה אי אתה יכול להוציא מביניהן טומטום ואנדרוגינוס. **מאי קמ"ל** - תנא קמא נמי ירדו קאמר. **כלאחר יד** - ואין מורידן דרך בזיון בפרהסיא. **משלה בהן האור** - כל דהו יעלו דנעשו לחמו של אש. **ארישא** - מתני לה להא דעולא ארישא כדאמרן אפסולין שעלו וירדו דקתני מתניתין לא יעלו. **פירשו** - שחלצו מן הבשר לפני העלאתן לא יעלו והוא הדין נמי דאם עלו ירדו כדאמר לקמן בזבחים בברייתא (דף פו) אליבא דרבי ומוקמינן מתניתין אליביה. **כ"ש ארישא** - דדם עולה או אימורים בני הקטרה נינהו אם לא נפסלו והני כיון דמשלה בהן האור קדשינהו כמה שהן פסולין. **אבל עצמות וגידים לאו בני הקטרה נינהו** - דאמרין לקמן (שם זבחים פו) מועשית עולותיך הבשר והדם הלכך לא שייכא בהו משלה אור לקדשינהו. **מתני'** **ואלו אם עלו ירדו** - ואף על פי שכשרין דלא שייך בהו מזבח כלל. **והקטורת** - שעלתה על מזבח החיצון דהא לאו ראוי הוא. **הצמר שבראשי הכבשים** - רישא דבבא אחריתי היא ובהדי עצמות וגידין קתני לה וכמשפטן שבראשי כבשי של עולה שהראש אינו בכלל הפשט וקרוב עם עורו כדאמר בשחיטת חולין בפ"ב (כז) אין לי אלא נתחים שישנן בכלל הפשטה וישנן בכלל הקטרה מנין לרבות את הראש שכבר הותז בשחיטה שאע"פ שאינו בהפשטה ישנו בהקטרה ת"ל כו' ויש צמר בגובה ערפו אצל ראשו. **וכן שער שבזקן תישים** - עולה.

דף פ.א.

גמ'. **יכול יחלוץ** - מצוה מוטלת עליו. **מאן שמעת ליה כו'** - ומתני' אליביה אתיא. **כלפי מטה** - דרך ירידה ומתרחקי מן המערכה. **כלפי מעלה** - לצד המערכה אין זו פרישות אלא קריבה אצל העיכול של אש. **ואפי' פירשו** - נראה בעיני שחסר מן הגירסא ולמאי דגרס ה"פ ואפי' פירשו בתמיה והא מחוברין יעלו הוא דקאמר. **לא שנו** - דקאמר פירשו ירדו ומיהו איתנהו בכלל קדשים אלא שפירשו לאחר זריקה דכיון דבשעת זריקה מחוברים הוו קובעתן זריקה למזבח וכי פירשו הוו להו קדשים פסולין. **אבל פירשו לפני זריקה** - דבשעת זריקה לאו בני מזבח היו אתאי זריקה ושריתניהו להדיוט. **למיעבד קתא דסכיני** - כי היכי דשריא בשר לגבי מזבח דלהכי קאי קשריא נמי עצמות למאי דקיימי והיינו הנאת כהנים כרבי ישמעאל. **לו יהיה בעולה** -

עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה ונאמר לו יהיה באשם כחטאת כאשם תורה אחת להם הכהן [וגו'] לו יהיה. **מה אשם עצמותיו מותרין** - שהרי אף בשרו מותר ואי משום נותר דבשריפה לא שייך נותר אלא במידי דבר אכילה כדכתיב (ויקרא ז) והנותר מבשר הזבח וגו'. **לו יהיה** - יתירא הוא דמצי למיכתב עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה למה לי. **עצמות קדשים הנאכלין** - כגון חטאת ואשם מועלין בהן דאין כאן שעת היתר לכהנים. **ופליגא דר"א** - אדרבה. **פירשו לפני זריקה מועלין בהן לעולם** - דכיון דפירשו אינהו לאו בני הקטרה נינהו לא אהני להו זריקה ובאיסורייהו קיימי. **פירשו לאחר זריקה לא נהנין** - מדרבנן ולא מועלין כרבי ישמעאל דגמר מלו יהיה דאשם ואשם פירשו לאחר זריקה הוא דבהדי בשר אישתרו בזריקה לכהנים. **מתני'**. **וכולן** - הנך פסולין שעלו דתנן בהן לא ירדו בין עצמות וגידים שהעלן מחובר ועכלתן האש. **שפקעו מעל המזבח** - לארץ. **לא יחזיר** - א"צ להחזיר. **קודם חצות יחזיר** - בגמרא מפרש טעמא. **ומועלין בהן** - דאכתי בני מזבח נינהו. **ואין מועלין בהן** - דכיון דהוו להו כמעוכלין כדמפרש בגמרא הוו להו דבר שנעשית מצותו ואין מועלין בו. **גמ'**. **אי דלית בהו ממש** - שנשרפו כולן.

דף פ.ו.ב

**בשרירי** - קשין שנתקשו מחמת האש ששלטה בכולן ונשרפו אלא שלא נעשו פחם אלא כעצים יבישים הם מתוכם. **מנהני מילי** - דבחצות תליא מילתא. **כתוב אחד אומר כל הלילה והקטיר** - על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר דהיינו הקטרה. **וכתוב אחד אומר כל הלילה** - וסמיק ליה והרים את הדשן וע"כ אכל הלילה קאי דהא לא כתיב ולבש הכהן בבקר מדו בד אלא כל הלילה עד הבקר ולבש והרים כן שמעתי בסדר יומא. **חציו להקטרה** - דלא הוי עיכול אי לאו דשן ממש הוא. **וחציו להרמה** - אפי' קשין שבהן ראויין להרמה וקרויין דשן ומיהו בשר ממש ליכא למימר דמיקרי דשן. **מתניב רב כהנא** - אדרב דאמר חציו להרמה דמשמע דקודם חצות לאו שעת הרמה היא אפילו מן הנעשין דשן. **היו תורמין** - תרומת הדשן מלא מחתה ונותנה במזרחו של כבש. **וברגלים מאשמורת הראשונה** - ומשום דנפיש קרבנות ונפיש דשן וצריך להעלותן לתפוח שבאמצע המזבח ולסדר את המערכה בלילה שיוכלו לשחוט ולהעלות התמיד בעלות השחר. **ה"ג** - ואי חצות

דאורייתא היכי מקדמינן ל"ג והיכי מאחרינן. **א"ר יוחנן גרס** - ולא גרסינן אלא. **ממשמע שנאמר כו'** - כלומר קראי כדרב מיתרצי ולאשמועינן דחצות עושה עיכול בשרירי דקודם חצות הן בכלל הקטר ומחצות ואילך ראויין להרמה כדשן מעליא והרמה במעוכלין לגמרי קודם חצות נפקא לן מהאי קרא. **ממשמע שנאמר כל הלילה כו'** - אם ללמד בא כמשמע כל המקרא שיהא מעלה אברים ומקטירן עד הבקר מכל הלילה נפקא. **מת"ל עד בקר** - לא נאמר אלא לענין הרמה לומר שתורמין כל הלילה והכי קאמר עד הבקר והרים לפני הבקר והרים ולא נתן שיעור לדבר. **תן בקר לבקרו של לילה** - בוקרו של לילה עלות השחר בקר אחר תן לו היינו השכמה וכיון דאין זמן לדבר אלא של השכמה הכל לפי צורך השעה יש בידך לעשות הלכך כל יומא בקרות הגבר או סמוך לו לפניו או לאחריו סגי. **ביום הכיפורים** - שכל העבודה מוטלת על כהן גדול ואיכא חולשא וצריך להקדים יותר. **וברגלים מאשמורת הראשונה** - כדקתני סיפא דההיא ולא היתה קרות הגבר מגעת ברגלים עד שהיתה עזרה מליאה ישראל.

דף פז.א

**חצות שני עוכלתן** - שרירי דידהו חצות שני של ליל המחרת. **שאינו עושה לינה** - לאותו שעל הארץ שהרי כל הלילה כשר להעלותן מן הארץ ולמזבח דכתיב לא ילין חלב חגי עד בקר הא כל הלילה ילין. **עושה עיכול** - לשרירי דמערכה. **אין בהן עיכול לעולם** - וכל שפוקעין יחזיר ומועלין בהן עד שיעשו דשן. **כל היכא דמשכחת להו כו'** - הלכך פרשו קודם חצות נמי הרי הן עיכול בחצות ואפילו החזירן לאחר חצות. **אין מועלין בהן** - ולא צריך להחזירן ויצאו מידי מעילה גרסי' ולא נהנין מדרבנן. **וא"ר חייא בר אבא** - נמי כרב יוסף. **וכן תני בר קפרא** - כרב יוסף. **רבה ורב חסדא במאי פליגי** - לומר דלא הוי עיכול בחצות. **בשמינים** - אפילו הוקשו לא הויא עיכול דשומנן מעכבן מליעשות דשן. **אילימא דלא ירדו** - אותן שמצאן בשחר בראש המזבח שלא במערכה. **אלא דירדו** - מן המזבח לאחר עמוד השחר מיבעי לך מי הוי כשאר לנים ונפסלים בעמוד השחר ותנן בפסולים כך אם ירדו לא יעלו. **או דילמא אין לינה מועלת** - ולא נפסלו ויחזור ויעלם. **לשלחן מדמינן לה** - למזבח שאין לחם הפנים נפסל עליו אם לן בו לאחר זמנו. **דתנן אפי' היה על השלחן ימים כו'** - במנחות תנן לה סידר את הלחם ואת הבזיכין באחד בשבת

והקטיר את הבזיכין [בשבת] פסולה לפי שמחוסרים בשבת זמן שצריכין לעמוד עליו שבעת ימים כיצד יעשה זה שסידרם באחד בשבת יניחנה לשבת הבאה שאפי' היא כו'. **או דילמא לקרקע עזרה מדמינן לה** - דהא רצפת בנין היא כמותה ולא כלי שרת כשלחן. **מקטיר והולך לעולם** - דאפילו אמרינן לינה מועלת בראש המזבח מסקינן להו במערכה שהרי פסולין שעלו לא ירדו. **רבא אמר לא יעלו** - דלינה מועלת והווי להו פסולין וכיון דירדו לא יעלו. **את המזבח** - ומשחת את המזבח לרבות את הכבש. **ה"ג** - כלי שרת מניין כל הנוגע בהן יקדש. **מהו שיקדשו פסולין** - הוא סבור לענין פדיון קמיבעיא ליה כגון מנחה טמאה שקדשה בכלי שרת מי קדשה קדושת הגוף ולא נפקא להו לחולין דקדשה כלי אע"פ שהיא טמאה או לא קדשה ותנן המנחות והנסכים שנטמאו יש [להם] פדיון ואם משקדש בכלי נטמאו אין להם פדיון. **א"ל תניתוה** - דמקדשין ואין להם פדיון. **א"ל לכתחילה ליקרב קמיבעיא לי** - ולא לענין פדיון. **ושקבלו פסולין וזרקו את דמו** - אם עלה הבשר לא ירד. **מאי לאו**

דף פזב.

**שקיבלו פסולין** - והדר זרקו פסולין ולמה לי זרקו מקבלה איפסלה לה אי לאו לאשמועינן טעמא דזרקו פסולין הוא דהווי איברים בתורת אם עלו לא ירדו ולכתחלה לא יעלו דתפסל בשר בזריקת פסולין הא זרקו כשרין לכתחלה נמי יעלו האיברים דזריקה מעליא הוא ואע"ג דקיבלו פסולין משום דקדשיה כלי שרת ליזרוק לכתחלה. **אי נמי שזרקו פסולין** - ומשום היא גופא איצטריך לאשמועינן אם עלו איברים לא ירדו ואף על פי שנפסלו בזריקה. **אזיר המזבח** - אם תלה איברים פסולים באזיר ראש המזבח כמזבח דמי ולא ירדו. **או לאו** - כמזבח דמי וירדו. **היכי מסיק לה מכבש למזבח** - הא כי מגבה ליה באזיר הכבש הוה ליה ירוד ותנן כך אם ירדו לא יעלו. **ומשני דנגד ליה** - גוררן עד המזבח ואינו מגביהן. **ופרכינן אזיר יש בין כבש למזבח** - כדאמרן בפרק קדשי קדשים (לעיל דף סב) וכי מטי כנגד אותו אזיר הוה ליה ירוד. **ומשני רובו לכבש ככבש כו'** - מה שכנגד אזיר שדינן ליה בתר רובא אם רוב האבר בכבש שדינן ליה בתר כבש ואי רובן במזבח שדינן ליה בתר מזבח. **יש חבור בעולין** - דלא - חשבינן להו כמאן דמיפרת ואזלינן בהו בתר רובא או אין חיבור. **תפשוט דיש חיבור** - דאי אין חיבור קמא קמא דמטא כנגד אזיר

איפסיל ליה ובכריתות (דף יד) גרסינן ליה בלישנא אחרינא תיפשוט דבעי רמי בר חמא הלכו באיברים אחר הרוב או לא הלכו. **עולת העוף** - שמליקתה בראש המזבח. **היכי משכחת לה** - דפסל בה מחשבה חוץ לזמנו הא קלטיה אויר המזבח דאי נמי אמרינן לינה מועלת בראש המזבח וקיים זה את מחשבתו ושהה עד למחר והקטירה בת הקטרה היא דהא פסולין שעלו לא ירדו וכיון דבת הקטרה מחר לכתחלה היא אמאי פסלה בה מחשבת הקטרת מחר. **אלמה לא** - בתמיה ולא משכחת בה פסול מחשבה והא משכחת כגון שחישב עליה להוריד למחר לאחר שנפסל ולהעלותה ולהקטירה דכיון דאיקיים ליה מחשבתו תו לא סלקא דהא איפסל ליה בלינה השתא נמי אהני בה מחשבה. **ופרכינן** - אאתקפתא דרב שימי. **הניחא לרבא דאמר לינה מועלת** - איכא לאשכחא בכה"ג. **אלא לרבה** - אפי' קיימא למחשבתו לא מיפסל וכל שכן דמחשבה לא הויא. **ומהדרינן** - לרבה נמי כו' להורידה קודם עמוד השחר וכיון דעמוד השחר משכחת לה ארצפה פסיל לה בלינה הילכך מהניא לה נמי מחשבה. **להך גיסא מיהא תפשוט כו'** - רב שימי מסיים ביה באתקפתיה הכי את בעי למילף מיניה אויר מזבח לאו כמזבח דמי לאידך גיסא מצית למיפשט מינה ולמימר דכמזבח דמי דאי לא כמזבח דמי.

דף פ.ח.א

**חטאת העוף פסולה** - שמלקה בראש המזבח שלא לשמה ופסל דאף על גב דנעשית למטן הא אמר מר לעיל זבחים (דף סג) מלקה בכל מקום במזבח כשרה ולא פסול מעלה דידיה אלא בהזאה והיכא דמלקה בפסול בראש המזבח וקי"ל בכל הפסולין אם עלו לא ירדו היכי שרי ליה מר להזות מדמה הרי מגביה ומתיז כשאוחז בה ומזה והוה ליה ירוד. **שאר פסולים** - דמים בבהמה לר"ג דאמר במתני' הדם פסול שעלה לא ירד. **היכי זריק** - מדמן הרי זריקה מרחוק הוא זורק והוה ליה אויר המזבח. **ומשני דמגע להו** - לכותל מזבח כשמזה בחטאת העוף וכן בזריקת דם פסול. **ופרכינן הא הזאה היא** - בתמיה מיצוי הוא ולענין דמים פסולים נמי אי מגע להו שפיכה הוי ולא זריקה ועוד וכי דרך הזאה וזריקה בכך אלא לאו משום דאויר מזבח כמזבח דמי. **אמר רב אשי** - לעולם בעיין מהא לא תפשוט דהא גברא בראש המזבח קאי ונקיט להו וכה"ג לא מיבעיא לן באויר מזבח לעיל דהנחת גופו בראש המזבח כהנחת קרבן דמי וכי קמבעיא לן כגון דקאי אארעא ותלינהו בקניא

באוויר המזבח. **מתני'.** **כלי הלח** - קערות ומזרקות לדם וליין ולשמן. **מדות היבש** - שתי מדות של יבש היו שם עשרון וחצי עשרון למדידת כל המנחות וחצי עשרון לחצות בו מנחת חביתי כ"ג מחציתה בבוקר ומחציתה בערב להכי נקט גבי יבש מדות שאין כלים מיוחדים ליבש אלא אלו דכלי שנותנין בו מנחה כלי לח הוא שמזרקות וקערות ראויין לכך. **ואין כלי לח מקדשות את היבש** - בגמרא מתרגם לה אמדות הלח. **שהיו עושין והן שלימים** - כשהן שלימים. **אלא בקדש** - בעזרה. **גמ'.** **לא שנו** - דאין כלי הלח מקדשין את היבש. **אלא מדות** - ז' מדות הלח שהיו שם הין וחצי הין ושליש ההין וכו' דכיון דהנך לא חזו ליבש למידי למדוד והן לא נמשחו אלא למדידה לפיכך אין מקדשין אלא ע"י מדידה. **אבל מזרקות** - אע"ג דכלי הלח נינהו מקדשין יבש דכי היכי דחזו לחזו לסלת שהוא יבש. **לחה היא** - דהא כתיב בלולה בשמן והיכי ילפת מהאי קרא דמקדשין יבש. **ליבש שבה** - שאי אפשר ליבלל כולה שלא יהו בה קרטין קרטין של יבש שלא נגע בהן השמן וקדשינהו מזרקות - כ"ש. **כיבש דמיא** - ושפיר תפשוט מינה ליבש גמור. **אלא שלימין** - לאפוקי נקבו. **ואין מקדשין אלא מלאין** - כלומר שיהא בהן שיעור שלם הצריך לדבר אם יבש הוא שיהיה שם עשרון שלם למנחה ואם מנחת נסכים היא שניתנה בכלי יהא שם ג' עשרונים לפר ושני עשרונים לאיל אבל אם חסר השיעור אין הכלי מקדשן שאינו ראוי לכלי כך שמעתי במנחות (דף ח). **אלא בפנים** - בעזרה. **בירוצי מדות איכא בינייהו** - למאן דתני אין מקדשין אלא מתוכן קסבר בירוצי מדות לא נתקדשו אלא מה שבתוך חללו של כלי בירוצי מדות גודשי מדות ופלוגתא היא במנחות בפרק שתי מדות (דף צ). **לא שנו** - הא דאמרינן דאין מקדשין אלא מלאים. **אלא שאין דעתו להשלים** - ולהוסיף עד כשיעור. **תניא נמי הכי מלאים** - שניהם מלאים סלת. **אלא שלימים** - שהיו עשרונים ולוגין שלימים לאפוקי שיעור חסר דלא מקדשי. **אבל מקדשין כלי הלח את היבש ליפסל** - שאם יצא חוץ לקלעים או נגע בו טבול יום נפסל דאהני ליה כלי להכשירו ליפסל כדתניא מעילה (דף י) המנחות מועלין בהן משהוקדשו קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים. **מנחות ונסכים ומנחת בהמה מן המדומע** - ואע"פ שמותר לכהנים דבעינן מותר לכל ישראל שנאמר (יחזקאל מה) ממשקה ישראל מן המותר לישראל. **ואין צ"ל מערלה** - שאסורה אף לכהנים. **ליפסל** - דלא נפקי לחול וישרפו שקדשם הכלי והא דרב אסי לא מהדר אבכורים אלא אמנחות

דבכורים לאו קדושת כלי הוא ומאי ליפסל איכא ומאי ליקרב איכא הא לא קרבו. **אין מתיכין אותן** - כמו שעושין למדות מנוקבות שמתיכין אותן סביבות הנקב ונסתם הנקב. **ואין מתיכין לתוכן אבר** - לסתום הנקב וכולהו משום דמיחזי כעניות ולא אורח ארעא. **נפגמו** - פגימה גדולה שתיקון השחזתה ניכר. **סכין מטרפת** - שהיתה רכה ליפגם פגימות דקות תמיד ומטרפת את הקדשים. **אין עושין אותן מעשה מחט** - לאורגן כמין יריעה ולעשותן אחרי כן לבוש תפור במחט אלא כמין מלבוש אורגין אותן בכליהם. **אהל** - מין כיבוס הוא שמעביר את הגיעול וכן נתר. **הא במים מכבסין** - בתמיה כיון דטעמא משום דמיחזי כעניות הוא מה לי נתר מה לי מים הרי נתגעלו וכבסן כל שכן דכי לא מחוור להו שפיר גריעי טפי.

דף פחב.

**הוגעו למים** - כלומר אם היה גיעולן מועט ולא הזקיקן אלא לכיבוס מים מכבסים אותן אף בנתר ואהל. **הוגעו לנתר ואהל** - שנתגעלו גיעול רב שהגיעו לזקק לכיבוס נתר ואהל תו לא מתקן להו כלל. **אף במים** - לאו לרבותא הוא אלא למימרא דנתר ואהל דנקט לאו לענין כיבוס נקט דהיכא דאסור אסור לגמרי והיכא דשרי שרי לגמרי אלא לענין גיעול נקיט ליה וה"ק נתגעלו אין מכבסין אותו כלל אם הוזקקו לנתר ואהל. **נראה בעיני דה"ג** - שוליו כיצד היה מביא כו' דברימונים נאמרו שלשה צבעים. **שלא נפתחו פיהם** - דרך רימונים כששוהין באילן אחר גמר בישולן מתפתחין מאיליהן כדרך שעושין קליפי אגוזים החיצונות. **וכמין קונאות** - בוטון"ש עשוין כמין תיק של נחשת שעושין [בסוף] בית יד הרומח שקורין ארישטייל לשון (שמואל ב כא) ומשקל קינו דישבי בנוב והתינוקות תולין אותו בראשי כובעי נצרים שעושין אותו למלחמתן שקורים הילמ"ש. **קנסות שבראשי תינוקות** - לשון וקלסא דנחשא על רישיה. **זגין** - אינצליט"ש. **עינבלים** - מה שתלוי בתוכן לקשקש ותולה בו אצל הרמון [והוא] פעמון כדכתיב (שמות לט) פעמון ורמון ובתוך הרמונים דקרא לאו בתוך החלל קאמר אלא ביניהם דפעמון אחד בין שני רמונים. **מצד זה** - מלפניו ומלאחריו. **מראות נגעים** - לטמא מפתוכין של לבן אדמדמם ולבנים של נתקי הראש וזקן ושל נגעי בתים [ובגדים]. **למה נסמכה** - בצו את אהרן זאת תורת העולה זאת תורת החטאת והאשם וזבח השלמים והדר קח את אהרן ואת הבגדים. **ויטבלו את הכתנת** - רמז הוא לעתיד

שיכפר שפיכת דמים בכתנת טבילה היינו כפרה. **לכסות את בשר ערוה** - לחפות על גילוי עריות. **אהיכא דאיתיה** - שהיו חוגרין כנגד אצילי ידיהן דהיינו כנגד הלב כדילפינן בפרק שני (לעיל זבחים דף יט) מולא יחגרו ביזע. **אין אפוד** - נגלה עון תרפים הא יש אפוד אין תרפים כך שמעתי במסכת ערכין (דף טז). **דבר שבקול** - פעמונים שבו (מכפר). [ויכפר] **על העם** - במחלוקת קרח שהוא לשון הרע [שנאמר] אתם המיתם וגו'. **שבחשאי** - שהיה לבדו שם כדתנן פורשין בין האולם ולמזבח בשעת הקטרה וכל שכן מן ההיכל שנאמר וכל אדם לא יהיה וגו' בסדר יומא (דף מד). **ידיע מאן קטליה** - כתונת מכפרת על הציבור שלא יענשו. **בר קטלא הוא** - וכל כמה דלא קטליה מיענשי דכתיב [ולארץ] לא יכופר וגו' (במדבר לה). **ומשני במזיד ולא אתרו ביה** - דלאו בר קטלא הוא הילכך ציבור מתכפרי בכתונת והוא נגעים באים עליו כדאמר בערכין. **בצינעא** - דהוה דבר שבחשאי קטרת מכפרת שהוא מעשה חשאי. **בפרהסיא** - שהוא דבר שבקול קול פעמונים מכפר עליו. **הדרן עלך המזבח מקדש**.

דף פט.א

מתני'. **כל התדיר** - שבת תדירה מר"ח וכן כולם. **מלבד עולת הבקר** - העשויה כבר משמע אלמא תמידין קדמי למוספין. **גמ'**. **משום דתדירי** - דתמיד בכל יום הילכך חשיב תדירתא דידיה. **כאלה תעשו וגו'** - בתר ההוא קרא דמלבד עולת הבקר תעשו את אלה כתיב כאלה תעשו משמע כסדר שאמרתי לך כאלה של מעלה כשם שהתדיר קודם כך סדר המוספין שאם יום שיש ב' מוספין כגון בשבת שבתוך הרגל יהא התדיר קודם. **לגופיה** - להטעין מוסף לז' הימים דמקרא קמא יום ראשון הוא דנפקא לן. **אי כתב אלה כו'** - לשון קושיא הוא. **אלה לשבעת הימים** - אותן שבעה כבשים האמורין בענין יתחלקו לשבעת הימים. **אלה ליום** - ליום ראשון והדר כתיב ז' ימים אשה ריח ניחוח לה' ולא ידענא כמה להכי איצטריך כאלה דעל כרחך מהשתא תוקים תעשו ליום אשאר יומי. **מגופיה דקרא** - דמלבד עולת הבקר שמעי' דמוספין תדירין יקדמו. **אשר לעולת התמיד ל"ל** - פשיטא דעולת הבקר עולת התמיד היא אלא תלה לך טעם הקדמתה בתדירות כדי שתלמוד לשאר תדירין שיקדימו דמשום היא גופא ל"ל לפרושי טעמא. **מתני'**. **כל המקודש מחבירו** - שיש בו צד ריבוי קדושה ממנו. **דס חטאת קודם לדם העולה** - אם



שניהן שחוטטין ועומדין ליזרק. **שהוא מרצה** - מכפר על חייבי כריתות הצריך ריצוי גדול. **איברי עולה קודמין** - בהקטרתן לאימורי חטאת אם נזרקו דמי שניהן. **מפני שהוא כולה כליל** - וצד ריבוי קדושה הוא זה למזבח. **על ד' קרנות** - ואשם ב' מתנות שהן ד' ולא על הקרנות. **ועל היסוד** - שפיכת שירים ובאשם לא מצינו שנאמרו. **מתן ארבע** - ב' מתנות שהן ד' ובכור אינו אלא מתנה אחת ואינו טעון סמיכה ונסכים כדאמרינן במנחות בפ' שתי מדות (דף צ) כל הקרבנות כו'. **מפני שהוא מין זבח** - זביחת סכין ועוף במליקה וזבחים חשיבי מפני שמצותן מרובה שכל הקרבנות באין מהן. **ויש בו קדשי קדשים** - לחלק גבוה ב' דברים דמו (ואיבריו) ואימוריו מה שאין כן בחטאת העוף שאין למזבח אלא דמה - וכיון דקדמה לחטאת העוף כל שכן לעולת העוף דהא חטאת העוף קודמת לעולת העוף כדקתני ואזיל. **שהן מיני דמים** - כפרתן מרובה. **שהוא בא על חטא** - והיינו קדושתו דמכפרת. **חטאת העוף קודמת לעולת העוף** - מקראי נפקא לן בגמרא. **וכן בהקדישה** - כשהוא מפרש את קינו קורא שם לחטאת תחילה.

דף פטב.

גמ'. **מנהני מילי** - דדם חטאת קודם לדם עולה ואיברי עולה קודמין לאימורי חטאת. **ופר שני בן בקר** - בחינוך הלויים כתיב בבהעלותך. **כבר נאמר** - באותה פרשה ועשה את האחד חטאת רישיה דקרא והלויים יסמכו את ידיהם וגו'. **יכול תקדום חטאת לעולה לכל מעשיה** - כדכתיב ועשה את האחד חטאת ואת האחד עולה. **ופר שני** - משמע שיהא שני לו. **מתנה קמייתא** - דחטאת מכפרה ושלמה כפרה בדידה כדאמרן בפרק ב"ש בית שמאי (לעיל זבחים דף לח) וכפר אע"פ שלא ניתן אלא אחת. **דכי עולה דמיא** - שלא הביאה על חטא ואפ"ה (חטאת) קודם לעולה משום דשם חטאת קודם לעולה וה"ה לג' מתנות שבחטאת. **אימורי חטאת לא מכפרי** - שאין כפרה אלא בדם דם עולה לאו כליל הוא דאין כליל אלא באישים אבל מכח כליל קאתי שהאיברים יהיו כליל. **ה"ג** - או דילמא דם אשם קדים דמכפר. **לאימורי חטאת לא קדמי** - דחטאת חמורה מאשם כדקתני מתני'. **שדמה ניתן** - אלמא באימורין קאי דאי בדם קאי שהיא ניתנית מיבעי ליה. **יש לו קיצבה** - לדמיו דכתיב (ויקרא ה) בכסף שקלים אבל חטאת כל דהו. **שלמים ישנן בציבור** - כבשי עצרת. **דמים אחרים** - חטאת ועולה באין עמו חובה. **זו**

**קודמת לזו** - לעיל מיניה איירי בתודה ואיל נזיר. **לפניו ולאחריו** - דתנן קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שלשתן מקודשין וילפינן בבכורות (דף ס) מקראי. **שכן קדשי קדשים** - אפילו אכילת אדם שבהן קדשי קדשים הוא. **פסולין** - ואע"ג דלענין מעילה לפני זריקת דמים לא קדשי לענין איפסולי ביוצא קדשי קדשים נינהו. **ותנא תונא** - ותנא תנא דידן סייעתא למילתא. **אלא דם מיהא איתיה** - ולא ה"ל למיתני אלא ואימוריו קדשי קדשים מה שאין כן בעופות אלא להכי נקט דמו בהדי אימוריו לאשמועינן דכי הדדי קדשי בשעה שזה קרוי קדשי קדשים קרוי גם זה קדשי קדשים. **ומה דמו מיפסיל ביוצא אף אימוריו מיפסלו ביוצא** - דהא קדשי קדשים קרי להו. ה"ג - בשר קדשים קלים שיצא לפני זריקת דמים חוץ לקלעים. **הואיל וסופו לצאת** - שהרי אכילתן בכל העיר. **לא הגיע זמנו לצאת** - דאכתי לא אישתרי באכילה. **ע"כ לא פליגי אלא בבשר** - בההוא הוא דמכשר רבי יוחנן משום דסופו לצאת. **הוא הדין דבאימורין** - מכשר שזריקה עושה אותו קדשי קדשים והאי דפריש משום דסופו לצאת הש"ס קמפרש ליה ולא מילתיה דרבי יוחנן היא. **אין מועלין בהן** - אפי' לאחר זריקה דלא מהניא בהו זריקה להכי למיקבעינהו במעילה.

דף צ.א

**ואין חייבין עליהן משום פיגול** - דהוי להו כמי שלא נזרק עליהן הדם ולא קרבו כל מתיריהן. **ומשום נותר** - דאין נותר אלא בבשר באכילה בתוך זמנו כדכתיב (ויקרא יז) ביום זבחכם יאכל וממחרת וגו'. **ומשום טומאת הגוף** - כדאמרי' במנחות (דף כה) הניתר לטהורין חייבין עליו משום טומאה שאין נותר לטהורין אין חייבין עליו משום טומאה ואימורין דאיתרבו לטומאה מאשר לה' דומיא דבשר איתרבו דלאחר זריקה הוא דמחייב עליהו ולא לפני זריקה והני לא אהניא להו זריקה. **מאי לאו בהדר עיילינהו** - דהוו לגואי בשעת זריקה פליגי ואפי' הכי קאמר ר"א דלא אהניא להו זריקה משום דאיפסילו ביוצא. **בדאיתנהו אבראי** - בשעת זריקה. **והא רב פפא הוא דאמר** - במנחות בפרק התכלת (דף מז) גבי שתי הלחם שיצאו בין שחיטה לזריקה דפליגי נמי ר"א ורבי עקיבא. **בדאיתנהו אבראי כ"ע לא פליגי** - דלא מהניא להו זריקה. **דלאו גופיה דזיבחא הוא** - דבזריקת כבשים קא מישתרו דלאו גופייהו הוא הלכך כל דאיתנהו אבראי מודה ר"ע דלא מהניא להו זריקה.

**מנחות ישנן בצבור** - מנחת העומר ושתי הלחם עוף אינו בצבור דתניא (תמורה דף יד) והקריב היחיד מביא עוף ואין צבור מביאין עוף. **מנחת חוטא היא דקודמת למנחת נדבה** - משום דמכפרת אבל מנחת סוטה לא. **והא נמי** - דסוטה באה על חטא. **והקריב את אשר לחטאת וגו'** - בשמיעת הקול כתיב. **זה בנה אב** - תלה טעם הקדמתו בשביל שם חטאת. **חטאת בהמה לעולת בהמה מזרבי רחמנא** - דתניא לעיל ופר שני בן בקר וגו'. **חטאת העוף לעולת בהמה** - כגון יולדת עשירה כבש בן שנתו לעולה ובן יונה או תור לחטאת (ויקרא יב). **כל מקום שנתחלפה חטאת** - והעופות באין תחתיה בדלות כגון במטמא מקדש (ויקרא ה) דעיקרו חטאת בהמה ובדלות נתחלפה שתי תורים. **חטאת קודמת** - דכתיב לחטאת ראשונה משום דעיקר חטאת הוא. **וכאן** - ביולדת שהעוף תחת עולה הוא בא והבהמה עיקר היתה עולה קודמת כדכתיב בה אחד לעולה ואחד לחטאת. **וכל מקום ששנים באים תחת אחד חטאת קודמת** - כגון במטמא מקדש שתי העופות תחת חטאת אחד הן באין שהרי בעשירות לא היה מחוייב אלא חטאת וכאן ביולדת שאין בא תחת הבהמה אלא עוף העולה דאילו בעשירות נמי הוה מתניא עוף לחטאת עם עולת בהמה. **עולה קודמת** - אלמא עולה של בהמה יולדת קודמת לחטאת שהרי אף חליפין קודמין לחטאת ומתניתין תנן חטאת העוף קודמת לעולת בהמה. **למקראה הקדימה הכתוב** - שתהא נקראת בענין תחילה אבל בעבודתן חטאת קודמת וכדאמרן מזה בנה אב.

דף צ.ב.

**מאי לאו דמוספי החג** - דשעירים הוי חטאת וכבשים עולה וקתני כבשים קודמין. **לא נדבה** - ושניהם עולה. **וטעמא מאי קדמו פרים לאילים כו' שכן נתרבו בנסכים** - פר שלשה עשרונים ואיל שני עשרונים וכבש עשרון. **שכן נתרבו באליה** - לענין אימוריו ואע"ג דהשתא בעולה קיימינן שכולה כליל מיהו צד ריבוי למזבח אשכחן ביה גבי שלמים וחטאת. **פר כהן משיח קודם לפר העלם דבר** - מפורש טעם בהוריות פ"ב (דף יג) כאשר שרף הפר הראשון ראשון יהא לפר העדה לכל מעשיו. **פר העלם דבר קודם לפר עבודת כוכבים** - שזה חטאת וזה עולה ואמרן לעיל חטאת קודמת. **פר עבודת כוכבים קודם לשעיר עבודת כוכבים** - אלמא יש עולה קודמת לחטאת. **ואימא מרישא** - כלומר אדמותבת מסיפא סייען מרישא דקתני פר העלם דבר [קודם] לפר

עבודת כוכבים. **ומשני לה בחד מינא לא קאמרי'** - דהא ודאי ניחא לי דבחד מינא חטאת קדמה. **כי אמרי' בתרי מיני** - קשיא לן דקאמרת מין קטן של חטאת קודם למין גדול של עולה כדקאמרת ואפי' חטאת העוף לעולת בהמה והא הכא דפר עולה קודם לשעיר חטאת. **לחטת כתיב** - בפרשת שלח לך והיה אם מעיני העדה נעשתה בשגגה וגו' [וכתיב התם ושעיר אחד לחטת חסר א' לומר שאינו כשאר חטאות שכל חטאת שבתורה הבאה עם עולה חטאת קודמת וזו עולה קודמת]. **כמשפט כתיב** - בההוא קרא ומנחתו ונסכו כמשפט משמע כמשפט סדר מקראו כך סדר עבודתו ופר ברישא כתיב. **אפילו תימא פרים וכבשים דמוספי החג** - הך מתניתין דתניא לעיל כבשים קודמין לשעירים לא תקשה דכמשפט כתיב בהו ומשמע כסדר האמור בענין ושעירי' כתובים אחרונים. **חטאת העוף ועולת בהמה ומעשר בהמה** - שלשתן עומדין. **הכא תרגימו** - בבבל. **מין זבח עדיף** - ויקדים מעשר ואח"כ חטאת ועולה דאילו עולת בהמה לא מצי קדמה לחטאת העוף מגזירת הכתוב. **עיילא בה חשיבות דעולת בהמה** - שבאה עמה והיא חשובה ממעשר שהיא קדש קדשים וכליל ומגזירת הכתוב החטאת קודמת ואף על פי שזו מין זבח. **ואגבהתה ממעשר** - לבטל חשיבות שם מין זבח שבו דהא בעולה נמי איתיה לאותה חשיבות ובטיל ליה מגזירת הכתוב הלכך יקדים חטאת העוף לעולה ועולה למעשר. **מתני'** **קודמות לאשמות** - אם היה מקריב חטאת ואשם והביאן חטאת קודמת כדתנן שדמה ניתן על ד' קרנות ועל היסוד. **מפני שהוא בא להכשיר את המצורע** - לקדשים ולביאת מקדש הלכך חשיבות הוא לגביה שטהרה תלויה בו. **ובאין בכסף שקלים** - דכתיב (ויקרא ה) בערכך כסף שקלים באשם מעילות ואתי אשם תלוי ואשם גזילות בג"ש בערכך בערכך ואשם שפחה חרופה גמר באיל באיל כדאמר באיזהו מוקמן (לעיל דף מח) חוץ מאשם נזיר דכתיב כבש בן שנתו ומדאיל בן ב' שנים בשתי סלעים כבש בן שנה לאו בשתי סלעים הוא. **כך קודמין באכילתן** - אכולהו דבני אכילה קאי כגון חטאת לאשם אשם לתודה ותודה לשלמים ושלמים לבכור. **שלמים שבאו אמש** - לעזרה ושהו עד היום ושחטן. **וחטאת ואשם של יום** - עומדין להקריב. **שלמים של אמש קודמין** - דזלזול להשהותן כל כך והואיל ובאו ראשון יקרבו ראשון וכן מפרש בתוספתא דזבחים. **ובכולן** - בכל הנאכלין רשאין הכהנים לשנות באכילתן כגון לאוכלן צליון שלוקין ומבושלין. **לידי פסול** - שטעם קדשים הנעשה נותר אוסרה. **גמ'** **תדיר**

**ומקודש** - כגון דם עולת תמיד ודם חטאת עומדין זה תדיר וזה מקודש ממנו כדאמרן דם חטאת קודם לדם עולה מפני שהוא מרצה אי נמי עולות מוספי ראש חדש ופר העדה עומדים זה תדיר וזה מקודש.

דף צ.א.א.

**ואף על גב דמוספין קדישי** - מוספין שם שבת עליהן שהם באים חובה לה והתמידין באין אף בחול. **לתמידין לא אהנאי** - כיון דהאידינא קריבין אם כן שם שבת עליהם. **מוספי ר"ח** - מקודשין משל שבת דאיברי מועד. **ד"א כו'** - בפסחים תנינן לה דקאמרי ב"ה מברך על היין ואח"כ מברך על היום שהיין גורם לקידוש שתאמר דבר אחר כו'. **הכי גרסינן דאע"ג דברכת היום** - קדישה - ששם שבת עליה שחובה לשבת היא באה דאילו ברכת היין אף בחול היא. **הלכה מתפלל של מנחה** - במסכת ברכות היו לפניו שתי תפלות של מוספין ושל מנחה ופליגי רבי יהודה ורבנן וקא"ר יוחנן הלכה כדברי האומר מתפלל של מנחה ואחר כך מתפלל כו'. **שלמים של אמש** - הא פרישית לה לעיל (גבי) במתני'. **תדירי** - שהן מצויין מתוך שבאין בנדר ובנדבה. **מצוי קאמרת** - שאין תדירותו חובה אלא שהוא מצוי תמיד יותר מחבירו. **הכי גרס** - מצוי לאו תדיר הוא בתמיה. **אוציא את הפסח שאינו תדיר** - בת"כ שנויה גבי חטאת דקתני והרי פסח ומילה ענושין כרת יכול יביא על שגגתן חטאת ת"ל אשר לא תעשנה יצאו פסח ומילה שהן מצות עשה. **אוציא את הפסח שאינו תדיר ולא אוציא את המילה שהיא תדירה** - ת"ל אשר לא תעשנה אלמא מצוי תדיר הוא. **תדירה במצות** - סדורה במצות שנכרתו עליה שלש עשרה בריתות וצוויין. **כי תדיר דמיא** - שמצויה היא הרבה מפסח אבל מצוי דשלמים לגבי מצוי דחטאת לאו כתדירה דמי. **הא דיום דומיא דאמש והיכי דמי כגון דשחטו שלמים ברישא כו'** - וקא ס"ד ה"ק שלמים שהביאן מאמש ושחטן היום וחטאת ואשם של יום עומדין לישחט שלמים של אמש קודמין ליזרק דאי בשניהם עומדין לישחט לא אמר דקדמו שלמים וטעמא דבאו מאמש הא אידי ואידי דהיום וקדים שחטינהו לשלמים ברישא אמרי' שחיתת חטאת ואשם קדמה לזריקת שלמים אלמא מקודש ושאינו מקודש וקדים שחטיה לשאינו מקודש יהא אחד ממרס בדמו ויזרוק את המקודש וה"ה לתדיר ושאינו תדיר. **דלמא שלמים של אמש וחטאת של יום** - דאשמעינן של אמש קדמו. **היכי דמי דשחטינהו לתרוייהו** - אע"ג

דשחטיה לחטאת אחר השלמים ושניהן עומדין ליזרק אשמעינן דשלמים של אמש קדמו ודכותיה דייקא מיניה הא אידי ואידי דיום ושחט שלמים ואחר כך חטאת ובא לימלך על הזריקה אמרי' ליה חטאת קדמה. **אבל לא שחטיה** - לחטאת בתר שלמים ובא לימלך על השחיטה תיבעי לך אי מזלזלינן בשלמים למרס בדמן ולהקדים שחיטת חטאת וזריקתה וכי מיבעיא לן בתדיר ושאינו תדיר הך מיבעיא לן ששחט את שאינו תדיר והתדיר קיים. **ברכת היין תדירה כו' תדיר קודם** - ואע"ג דשאינו תדיר קדם ובא שכבר קדש היום ועדיין יין לא בא ודומיא קדים שחטיה לשאינו תדיר ברישא. **ומשני** - ה"נ כיון דאתא השתא יין קמן ומזומן לברכה כמאן דשחיטי תרווייהו לגבי קדשים [דמי] ולא תפשוט מינה לבעיין. **ואח"כ מתפלל של מוספין** - ואף על גב דזמן מוספין אתא ברישא. **שחטו קודם חצות** - בפסח קאי. **קודם לתמיד** - של בין הערבים כשר ואע"פ שלכתחילה מצוה לאחרו כדתניא לעיל זבחים (דף יב) יאוחר דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים לדבר שלא נאמר בו אלא בין הערבים בלבד. **ויהא אחד ממרס בדמו** - אלמא דקדים ושחטיה למאוחר אמרי ליה לשהות את הזריקה ולשחוט את הראוי ליקדם ולזרקו. **כגון דקדים שחטיה לתמיד** - קודם שבא לימלך ולא נמלך אלא על הזריקה. **למשחה** - לך נתתים למשחה מתרגמינן לרבו והיינו לגדולה. **מתני'**. **שהוא מתחלק** - לאכילת כהנים. **מותר ריקקי מנחת ישראל** - מנחת מאפה שבא חלות וריקקין חלות בוללן ריקקין מושחן ואמר רבי שמעון במנחות (דף עה) מושחן כמין כ"י ושאר השמן נאכל לכהנים. **מנחת כהנים** - כולה כליל ומותר מנחת כהן משיח לפי ששמנה מרובה שלשה לוגין לעשרון ומתוך שהיא אפויה תחילה אין שמנה נבלע בפיתה וצריך להקטיר המותר בעצמו. **שאין מתנדבין שמן** - לפיכך לא יעלה על דעתך שיהא שמן המתחלק מן הנקטר נדבה.

דף צא.ב.

גמ'. **אמר שמואל המתנדב שמן לדברי רבי טרפון קומצו** - ומקטיר הקומץ ושיריו נאכלים. **קרוב מנחה** - דמצי למכתב כי תקריב וכתב קרבן יתירא לדרשא. **אף אנו נמי תנינא** - דנאכל ולא מקטיר ליה כולו. **אין אתה צריך לשאול** - אם של אלו הוא או של נדבה הוא ויהיב טעמא למילתיה שאין מתנדבין שמן. **מכלל דמאן דאמר מתנדבין** - איכא לספוקי בנדבה אלמא

שמן נדבה מתחלק. **בשלמא לר' זירא** - דמתרץ למתני' כשמואל רישא דמשמע מתחלק [בשירים] וסיפ' דמשמע נדבה לאישים דאיכא לאוקמא בקומץ. **תנא רישא משום סיפא** - רישא דתני גבי שמן המתחלק אי אתה צריך לישאל מהו כדי נסבה דאי נמי מתנדבין שמן אינו מתחלק אלא משום דבעי למיתני סיפא אם ראית שמן ניתן על גבי האישים אי אתה צריך לספקא בנדבה שאין מתנדבין שמן דדוקא אשמעינן דאילו למאן דאמר מתנדבין נותן תנא רישא נמי אם ראית שמן מתחלק. **יין כדברי רבי עקיבא** - דאמר במסכת מנחות (דף קד) מתנדבין יין ואין מתנדבין שמן אותו יין לספלים הוא נותן לנסך ולא לזלף על האישים והוא הדין לרבי טרפון ביין אלא משום דאיצטריך שמן למיתני [כדברי] רבי טרפון דלא ליתני לה סתמא דהא לר' עקיבא אין מתנדבין שמן תנא נמי יין כדברי רבי עקיבא. **שמן של נדבה כדברי רבי טרפון** - דאמר אף מתנדבין שמן לאישים הוא נותן. **הא כדאיתא והא כדאיתא** - יין כולו לספלים ודקתני בשמן לאישים אקומץ קאי. ה"ג - כתנאי שמן לא יפחות מן הלוג רבי אומר שלשת לוגין. **בדון מינה כו'** - כל דבר שאתה למד מחבירו בג"ש או בהיקש הוי למוד ממנו בכל דבריו. **דון מינה ואוקי באתרה** - מה שהדבר צריך ללמוד מחבירו שאין יכול ללמוד מגופו ילמד מחבירו ולשאר דברים שיכול ללמד מגופו העמידהו על מקומו. **מה מנחה מתנדבין כו'** - דעיקר נדבת שמן מקרבן מנחה נפקא לן וסתם מנחה צריכה לוג שמן דכתיב (ויקרא יד) למנחה ולוג שמן. **ומה מנחה קומצה כו'** - כלומר וכיון דאית ליה לתנא קמא דון מינה ומינה לענין הקטרה נמי דיינינן ומינה מה מנחה קומצה כו'. **כנסכים** - דהא שמן של נדבה לא קרב אלא בפני עצמו כיון הבא בפני עצמו הלכך לנסכים דמי וביין פשיטא לן דשלשת לוגין נינהו כדנפקא לן במנחות (דף עג) אזרח מלמד שמתנדבין יין. **ומה נסכים כולן לספלים** - כלומר כיון דרבי אוקי באתרה אית ליה להא נמי אוקי באתרה ומה יין כולו לספלים אף שמן דלאו בר ספלים כולו לאישים וביין פשיטא לן דכולו לספלים ואינו מתחלק לכהנים דהא מאזרח איתרבי דכתיב בנסכים כל האזרח יעשה ככה (במדבר טו) ומנחת נסכים כולה כליל. **רבי מאזרח גמר לה** - לנדבת שמן וכי נמי דיינת מינה ומינה שלשת לוגין הן שהוא פחות שבנסכים דנסכים של כבש רביעית ההין יין כתיב בהו (שם במדבר טו). **ומי מצית אמרת הכי** - דרבי מאזרח גמר לה. **אשה ריח ניחוח** - אלמא יש יין שהוא לאישים ואיזה זה זה יין הבא בפני עצמו דאילו הבא בגלל

זבח כתיב הסך נסך שכר (שם במדבר כח) לשון שביעה לשון שכרות שיהא נראה על גבי המזבח כשפוקקין את השיתין כדאמרינן במסכת סוכה (דף מט.) **לא שמיה כיבוי** - דלא קפיד קרא אלא אאש תמיד תוקד על המזבח (ויקרא ו.) **כלפי** - כלומר הואיל. **לתרום** - את הדשן. **יכול יכבה** - אם מצאן כולן לוחשות שאינן מאוכלות. **אמרת לא יכבה** - אלמא כיבוי דמצוה אסיר. **ונטר** - וממתין. **או אינו אלא לאישים** - דהא כתיב אשה ביין. **הא רבי יהודה** - דאמר (שבת דף קכ) דבר שאין מתכוין אסור הוי לא תכבה אפילו בלא מתכוין הלכך עקר ליה למשמעותיה דאשה למדרשיה נחת רוח הוא לפני כאישים והכי מסיק לה לברייתא בספרי. **הא רבי שמעון** - שמואל כרבי שמעון דכיון דאין מתכוין לכבות אין לא תכבה ראייה עליו לאסור למיעקר משמעותא דאשה משום קושיא דלא תכבה ואם תאמר פסיק רישא ולא ימות הוא אפשר דמזליף ליה בטיפין דקות מאד הלכך אי נמי מכבה בטיפים גסות דבר שאין מתכוין הוא. **גחלת של מתכת** - לאו בת כיבוי הוא ואיסורא דרבנן הוא דאיכא ובמקום היזק רבים לא גזור רבנן.

דף צבא

**אבל לא של עץ** - דבת כיבוי הוא ואיסורא דאורייתא הוא ואי כר"ש לא משכחת כיבוי אלא במתכוין לעשות פחמין בכיבוי וצריך להם דאר"ש מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה וכיבוי לאו צורך גופו הוא שיהא צריך לו דהלואי שלא בא עליו ודמי למוציא את המת לסלקו מעל פניו דפטר עליה ר"ש במסכת שבת בפרק המצניע (דף צד). **מערכה** - על הרצפה בעזרה ולא יוציאה לחוץ משום שנאמר בקדש באש תשרף בפ' שני דפסחים (דף כד) דרשינן האי קרא וכל חטאת אשר יובא וגו' ומרבינן מיניה כל פסולי קדשים שמחיצתו בעזרה שיהו נשרפים בעזרה כדכתיב בקדש לא תאכל באש תשרף ותמיה אני למה שורפן לעצמן ואינו שורפן בבית הדשן שהיה בעזרה שבו שורפין פסולי קדשים ונראה בעיני שהוא דבר לח שורפן לעצמן שתהא שריפתן ניכרת לעצמן שאם היה שורפן עם בשר אין ניכרין שהרי אין בהן ממש. **הדם והשמן** - גרסי'. **הדרן עלך כל התדיר**. **מתני'**. **דם חטאת טעון כיבוס** - כדכתיב ואשר יזה מדמה וגו'. **במקום קדוש תאכל** - בההוא עניינא כתיב. **תורת החטאת** - רישא דעניינא הוא. **פסולה אין טעון דמה כיבוס** - דכתיב אשר יזה בראוי להזאה הכתוב מדבר. **שעת הכושר** - לזריקה. **שלנה** -



לן דמה. **ושקבלו פסולין את דמה** - גרסי' ולא גרסי' וזרקו דהא אפילו כשרה שנתז (את) מדמה לאחר זריקה על הבגד אין טעון כיבוס כדאמרינן לקמן פרט לזה שכבר הוזה. **גמ' תשחט החטאת** - בההוא ענינא כתיב בנשחטות ולא בנמלקות. **אפילו חטאת העוף נמי** - אע"ג דכתיב זאת למעוטא הא פנימיות נמי אימעטו דבנאכלות הכתוב מדבר וקמרינן להו מתורת. **ומה ראית** - לרבות פנימיות מתורת ולמעט עוף מזאת. **דחטאת בהמה פנימיות ה"ל לרבווי** - כדין החיצונים שכן בהמה כמותה שחיטה כמותה טעונה צפון כמותה וקבלת כלי כמותה וקרנות המזבח כמותה וכנגד חודה של קרן ובאצבע ואישים אימוריהן לאישים אבל עוף אינו בהמה ואינו שחוט ואינו טעון צפון וקבלה ולא קרן שהרי חטאת העוף למטה נעשית ואינו נותנה באצבע בחודה של קרן ואין ממנה לאישים.

דף צ.ב.ב

**יאכלנה לזו ולא לאחרת** - יאכלנה חדא משמע לומר באחת מן הנאכלות כתבתי לך הענין הזה ולא בכל הנאכלות נתמעטה חטאת העוף שהוא נאכלת מדברים האמורים בענין ומה אמור בענין כיבוס מריקה ושטיפה. **אורחיה דקרא** - שכל הענין בלשון זה נאמר תשחט החטאת בבשרה מדמה. **רבה אמר** - האי פירכא דפרכת דלמא פנימיות נתמעטו ממיעוטא דזאת עיקר כיבוס בפנימיות כתיב דאשר יזה בניזאות הכתוב מדבר והיינו בפנימיות כתיב בהן הזאה על הפרכת אבל בחיצונות אין כתיב הזאה וחיצונות הוא דאיתרבו מתורת. **והא תנא דמתני' אע"פ שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות קאמר** - אלמא עיקר קרא בחיצונות הוא דכתיב בפנימיות מתורת איתרבו. **ה"ק** - אף על פי שיש דברים בענין שאינו מדבר אלא בנאכלות ומאי ניהו מריקה ושטיפה דההיא דוקא בנאכלות דסמיך ליה כל זכר בכהנים יאכל אותה מיהו לענין כיבוס אחד הנאכלות ואחד הפנימיות והפנימיות עיקר דאשר יזה כתיב בהו וחיצונות מזאת תורת - החטאת. **אי הכי** - דעיקר בפנימיות כתיב אמאי תנא אחד הנאכלות ואחד הפנימיות דמשמע האמורה בנאכלות נוהגת אף בפנימיות דהכי משמע האמור בנאכלות הוא הדין האמור בפנימיות אלמא נאכלות במשמעותא אתו ופנימיות מריבויה. **אי הכי חטאת העוף נמי** - תיתי ממשמעותא שהרי אף היא מן הניזאות דכתיב והזה (מן) החטאת וגו' (ויקרא ה) חטאת העוף שהכניס דמה בצוארה בפנים - בין מליקה להזייה מהו

שתיפסל משום וכל חטאת אשר יובא. **ככלי שרת דמי** - שהרי לא הוזקה בקבלת כלי וזהו כלייה ומיפסל בהכנסת הדם שהכניסה בכלי להיכל. **או דלמא כו'** - ובהמה שהכניסה לפניו משנשחטה והוציאה וקיבל דמה לא מיפסלא דמדמה אמר רחמנא ולא שהכניסו עם בשרה. **פרכסה ונכנסה לפניו** - בחטאת העוף קתני לה כשרה וקס"ד משום דמאליה נכנסה ולא הכניסה הוא ע"מ לכפר וקרא כתיב לכפר בקדש. **ויצתה לדרום וחזרה** - לאו דוקא נקט וחזרה אלא משום דקתני בה בההיא פרכסה ויצתה לחוץ וחזרה פסולה דדוקא נקט לאשמועינן רבותא דאע"ג דחזרה פסולה נקט נמי גבי כשרה וחזרה. **הא הוציאה הוא פסולה** - בתמיה וכי יש מחיצה בצפון ובדרום ליפסל ביוצא אלא הא דתני פרכסה יצאת לחוץ איצטריכא ליה דקתני בה בההיא פרכסה ויצאת לחוץ חוץ לעזרה וחזרה פסולה ואפילו פרכסה ויצאת מאליה דנפסלה ביוצא ובפ' שני (לעיל זבחים כו) מייתי לה בגמרא. **ה"נ** - דקתני פרכסה גבי עוף משום ההיא נקט לה בלשון פרכסה דקתני בה נמי פרכסה ויצאה לחוץ וחזרה פסולה. **נשפך על הרצפה** - מצואר העוף. **אצרוכי הוא דלא אצרכיה רחמנא כלי שרת** - וצואר דידיה הוא במקום כלי שרת והלכך לאוספו כשר ולהזותו למזבח דה"ל כנשפך מן הכלי על הרצפה ואספו דכשר. **או דלמא מיפסיל פסיל ביה רחמנא כלי שרת** - דדוקא שייר ולא כתב ביה קבלה משום דבעי להזותו מן העוף עצמו למזבח וכ"ש דרצפה פוסלתו. **תיפוק לי** - דלא בעי כיבוס בלאו מיעוטא דזאת דהא איפסיל ליה דם מכי מטא לאויר הבגד ואנן ראוי להזאה בעינן ואויר כלי ככלי דמי. **במדביק כלי בצוארה** - דלא היה על אוירו עד שנגע בו להאי איצטריך זאת למעוטי. **ניתו מבגד לבגד** - בדם בהמה קמיירי. **אידחי ליה לכיבוס** - וגרע ליה מנשפך מן כלי על הרצפה ואספו ואחר כך ניתו על הבגד דהתם כיון דכשר לזריקה ראוי להזאה קרינא ביה אבל על הבגד דאיזקוקי איזקיק לכיבוס אדחי מתורת הזאה ולא קרינא ביה ראוי להזאה ולא בעי כיבוס האי אחרון. **זו שאלה** - בניחותא יפה שאלת ואשיבך עליה - אוספו וכשר - ואע"ג דאיזקיק לכיבוס לא בטל מתורת דם כל זמן שלא כיבסו וה"ל כנשפך מן הכלי על הרצפה. **הא כשר** - וטעון האחרון כיבוס. **ואם תימצי לומר שאם אוספו מן הראשון פסול** - כדקא ס"ד משום דהוזקק לכיבוס בטיל ליה מתורת דם. **אנא כו"ע ס"ל** - דאמר לקמן זבחים (דף צג) היתה לה שעת הכושר לזריקה ונפסלה דמה טעון כיבוס והאי הרי מתחילתו בכלי נתקבל והיתה לו שעת הכושר ואח"כ

נפסל בנפילתו על בגד ראשון.

דף צג.א

**ניתו על בגד טמא** - ונטמא בנגיעתו בו מי הוי דם פסול כאילו נטמא קודם לכן ולא בעי כיבוס או דלמא כיון דבעידנא דנפל עליה אכתי כשר הוה והוי פסול דם וטעינת כיבוס לבגד באין כאחד כדמפרש ואזיל לה רב הונא בריה דרב יהושע. **מדקא מיבעי ליה הכי** - מכלל דפשיטא ליה נטמא קודם לכן דלא בעי כיבוס ואע"ג דהיתה לו שעת הכושר ש"מ קסבר כו' ומיהו היכא דפסול דם וטבילת בגד באין כאחד מיבעי ליה הכי מי אמרינן ה"מ דפסולה אין דמה טעון כיבוס. **בזה אחר זה** - שנפסל ואח"כ ניתו. **וכדקא מתרץ אביי** - למילתיה דרבה דפריש פלוגתייהו דר' אלעזר ורבנן. **מטהרין** - את האדם מטומאת מת כאילו לא נטמא. **שהרי נדה** - שנטמאה במת מזין עליה לפני טבילת נדתה וטובלת לשתי הטומאות בטבילה אחת שלא מצינו בתורה שהזקקה לטבול לנדתה תחלה ולקבל הזאה וטהרה כשתטבול ויש מיכן ראייה למי חטאת שנטמאו קודם הזאתן כדמפרש רבה ואזיל. **ואמר רבה** - ר' אלעזר שמביא ראייה מהזאת נדה שאינו דומה לזו דאילו נדה הזאה וטומאת המים באין כאחד ואין זו ראייה לנטמאו קודם הזייה. **אלא שאמרה בשיטת רבי עקיבא רבו** - דאמר כל הטומאות מטמאין מי חטאת העוברין על אוירו הלכך נטמאו המים משעברו על אויר הנדה והזאה לא הואי עד שנגעו המים בבשרה. **חוץ לתנור** - שהיה התנור סמוך לכותל וחלון בכותל ובו לגין והאדם עומד חוץ לתנור כלומר להלן מן התנור שהתנור מפסיק בינו לבין הכותל. **העברת כלי** - של מי חטאת. **והעבירו ע"פ התנור** - על אויר פיו שכל תנוריהם פיהם למעלה. **ונטל את הלגין** - של מי חטאת ובמסכת פרה תנינן לה ומעלה היא למי חטאת. **ואיתיביה אביי** - גרסינן. **מודה ר' עקיבא** - אע"פ שנחלק בלגין של מי חטאת מודה הוא בהזאה שהעבירה כו' שהיה מזה על האדם ותנור טמא מפסיקו ועברה ההזאה על פי התנור. **[למעלה כלמטה** - באוהל כבנגיעה]. **ה"ג ושאר כל המאהילים לאיתויי אבן המנוגעת** - אלמא בהזאת נדה ליכא למימר לרבי עקיבא משבאה למעלה באויר על הנדה נטמאת. **אלא אמר אביי זכ"ע אפילו במי חטאת לאו כמונח דמי** - אלא לענין לגין הוא דגזר רבי עקיבא גזירה שמא יניחנה בתוך האויר דרך העברתו אבל בהזאה שאינו מעביר אלא זורקה מודה הוא דטהור דכיון דנפק מידו נפק לגמרי ואין

בידו להכניסה לתנור. **ורבי אלעזר** - דמייתי ראייה למילתיה מהזאת נדה ורבנן דאמרי אינה ראייה. **בדנין טומאה קדומה** - כגון מי חטאת שנטמאו לפני הזאתן מטומאה שבאותה שעה כגון הזאת נדה שטומאת המים והזאה באין כאחד קמיפלגי. **רבי אלעזר סבר דנין ורבנן סברי אין דנין** - ולגבי ניתז דם חטאת על בגד טמא דאיבעיא לן לעיל נמי פלוגתא דרבי אלעזר ורבנן הוא דלרבי אלעזר אין טעון כיבוס דטומאה שבשעת נפילה כטומאה שלפני נפילה ולרבנן לא דמו אהדדי והאי דקאמרינן אליבא דרבה וכדמפרק אביי ולא אמרינן אליבא דאביי (ואע"ג) דהא דרבה ליתיה משום דאביי תלמידו הוה ולא נחלק עליו אלא דן לפניו ותירגם הדבר לפניו והודה לו. **דכולי עלמא אין דנין** - ורבי אלעזר טומאה קדומה מטומאה קדומה יליף דרבי אלעזר סבר הזאה צריכה שיעור ומצטרפין להזאות וכי נפלה הזאה קמייתא עלה אכתי לאו הזאה היא לטהרה ואע"ג שנטמאת ההזאה הראשונה כשנגעה בה חוזרת ומצטרפת עם השניה להשלים השיעור אלמא מי חטאת שנטמאו לפני הזאה מטהרין. **ורבנן סברי אין הזאה צריך שיעור** - ומהזאה קמייתא אסתלקא לה הזאה וליכא למילף מינה טומאה קדומה דהך דגבי נדה טומאה שבאותה שעה היא. **מדמה** - מיעוטא היא דמה של זו ולא דמה של אחרת. **רבי עקיבא ורבי שמעון פליגי בהאי פסולה דמיעט קרא ולפרושי קאתו. כתיב אותה** - בתריה דקרא דכיבוס ומריקה ושטיפה כתיב כל זכר בכהנים יאכל אותה (ויקרא ו). **אותה פרט לתרומה** - ואמריקה ושטיפה קאי כדאמרינן לקמן בפירקין (זבחים דף צו). **ורבי שמעון לטעמיה** - לקמן במתניתין (זבחים דף צה). **מתני'**. **ניתז מן הצואר על הבגד כו'** - כדמפרש טעמא בגמרא. **מן הקרן** - של מזבח ומן היסוד של שירים ובפרק בית שמאי (לעיל לט) תרגימנא דמן הקרן מן הקרן ממש ומן היסוד מן הראוי ליסוד דמשניתן מתן דמה אין שירים טעונין כיבוס וטעמא מפרש בגמרא. **הכי גרסינן במתניתין** - נשפך על הרצפה ואספו אין טעון כיבוס ואין טעון כיבוס אלא הדם שנתקבל בכלי כו' ובגמרא פריך הא תו למה לי. **נשפך על הרצפה** - מצואר בהמה. **גמ'**. **בראוי להזאה** - שנתקבל בכלי.

דף צגב.

**הא תו למה לי** - למיתני אין טעון כיבוס אלא שנתקבל בכלי הא תנא ליה נשפך על הרצפה. **קיבל פחות מכדי הזייה בכלי זה** - וחזר ועירב. **דתני ר'**

**חלפתא** - לגבי מי חטאת. **קידש** - מי חטאת באפר פרה. **לא קידש** - כדבעי טעמא ואזיל. **בדס מאי** - גבי חטאת הפנימית קיבל פחות מכדי הזייה כו' וחזר ועירב מי הואי קבלה או לא. **הלכתא** - גבי מי חטאת. **ומהלכתא לא גמרינן** - מילתא אחריתי דקי"ל שבת (דף קלב) אין דנין מהלכה. **וטבל במים** - מדקרינן במים ולא קרינן במים משמע במים הנזכרים למעלה לענין קידוש שיהא בשעת קידוש שיעור טבילה. **ה"נ** - הא כתיב וטבל הכהן את אצבעו בדם שיהא בדם הראשון שיעור טבילה מתחילתו. **מספג** - מקנח בשולי הכלי או בדופנותיו. **שיהא בדם שיעור טבילה מעיקרא** - גרסינן כדפרי' בדם הראשון משמע. **מן הדם** - והזה מן הדם. **שבענין** - מדם האמור בענין טבילה שהזה ממנה ראשונה יזה את כולן שצריך לחזור ולטבול בו אצבעו על כל הזייה טבילה ולמעוטי שירים שבאצבע דהאי מן הדם קרא יתירא הוא דלא צריך למיכתב אלא והזה ז' פעמים. **אע"ג דליכא שיעור טבילה מעיקרא** - הואיל ואיכא שיעור בשעת טבילה. **להכי איצטריך למיכתב בדם** - דמשמע בדם שהזכיר לענין קבלה. **אמר רב עמרם תנינא** - תיובתא לר' אלעזר. **היה מזה** - בחטאות הפנימיות וניתזה הזאה מידו על הבגד. **עד שלא גמר כל ההזאות** - טעון כיבוס ואפ"ל ניתז בין ההזאה להזאה משירים שבאמצע אלמא שירים שבאצבע כשרין דאי פסולין אמאי טעון כיבוס. **עד שלא יצתה מידו** - משטבל טעון כיבוס משיצתה הזאה מידו לאחר טבילה דהוי להו שירים באצבע אין טעון כיבוס. **גמר מלהזות** - במס' פרה (פ"ג מ"ט) תנן לה גמר מלהזות ז' הזאות שמזה בהר המשחה כנגד פתחו של היכל כדכתיב (במדבר ט) אל נכח פני אהל מועד. **מקנח ידו בגופה של פרה** - שאף דמה טעון שריפה כדכתיב את עורה ואת בשרה ואת דמה על פרשה ישרוף. **אלא אצבעו** - בין הזאה להזאה. **במה יקנח** - בגופה של פרה לא מצית אמרת שילכלך אצבעו בגוף הפרה וידבקו בו נימין. **כפורי זהב** - גבי כלי שרת כתיב בספר עזרא והן מזרקין ועל שם שמקנח בו אצבעו קרי להן כפורי לשון וכפר ידיה דנירון קיסר (גיטין דף נו). **מתני'**. **עד שלא הופשט אין טעון כיבוס** - טעמא מפרש בגמרא דבעינן ראוי לקבל טומאה בלא חסרון מלאכה. **אף משהופשט** - כל זמן שלא נתקן להיות כלי אין טעון כיבוס דבעינן דבר המקבל טומאה שאין מחוסר אפילו מחשבה. **אלא מקום הדם** - ולא כל הבגד. **ודבר הראוי לקבל טומאה** - ואע"פ שמחוסר מחשבה ובלבד שלא יהא מחוסר מלאכה וסתמא כרבי יהודה. **וראוי לכיבוס** - בגמרא מפרש למעוטי

מאי. **במקום קדוש** - בעזרה. **ושבירת כלי חרס** - שבישל בה חטאת במקום קדוש ובגמרא יליף לה. **זה חומר** - אכיבוס קאי. **גמ'** מה בגד הראוי לקבל **טומאה** - דאין לך בגד קטן ששמו בגד שאינו ראוי לקבל טומאה אם חישב עליו לכלי כמות שהוא אף כל כו' ועור משהופשט ראוי לקבל טומאה אם חישב עליו לעבדה כמו שהיא אבל כל זמן שלא הופשט אינו ראוי לכלי. **אין לי אלא בגד** - סתם בגדים שבתורה צמר ופשתים. **שק** - מנוצה של עזים.

דף צדא.

**וכל מיני בגדים** - השירים והכלך וסריקין. **יכול שאני מרבה עור משהופשט** - גרסינן ברבי אלעזר משהופשט מיד בלא שום תיקון. **מה בגד המקבל טומאה** - דרבי אלעזר גמר בגד דהכא מבגד האמור בשרצים (ויקרא יא) שהוא מקבל טומאה ואינה מחוסר מחשבה. **מאי בנייהו** - במאי פליגי היכן מצינו בגד הראוי לקבל טומאה ואינה מקבלה ויליף ר' יהודה מיניה. **דאי [בעי] חשיב עלה** - לתקן חלוקו. **רבא אמר** - בגד גדול נמי משכחת לה דראוי לקבל ואינו מקבל כגון שחישב עליו לציירו במעשה רוקם דכל כמה דלא ציירי' או מבטל למחשבתו לאו כלי הוא. **דאי בעי מבטל ליה למחשבתו** - הא דקיימא - לן מחשבה אינה מוציאה מידי מחשבה לענין הוציאו מתורת טומאה תנן לה (כלים פרק כה משנה ט) דמשירדו לטומאתן במחשבה אין מחשבה חוזרת ומוציאתן אבל להורידן לטומאה קי"ל כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה. **עוצבא** - שטיח לאכול עליו או לשכב עליו ורובן מן העור ויש שעושין מן הבגד וקי"ל שאם חישב עליו לעוצבא אין צריך וקיצוע דדוייני"ר בלע"ז ליפותו דבלאו קיצוע חזי לעוצבא בב"ק מייתי לה בפ' מרובה (דף סו) אבל היכא דחשיב עליה לקוצעה אינה מקבלת טומאה עד שיקצענה כדאמרינן לקמן או יבטל מחשבתו הילכך בגד שעומד לעוצבא וחישב עליה לקוצעה הרי ראוי לקבל טומאה דאי בעי מבטל למחשבתיה ואינו מקבל עדיין ובהא פליגי לרבי יהודה כל בגד במשמע ויש בגד שאינו מקבל טומאה אלא ראוי לטומאה ור' אלעזר כבגד האמור בשרצים בעינן. **והתניא** - בניחותא. **עד שיקצענה** - או יבטל מחשבתו דקי"ל ב"ק ס"ו (שם) כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה. **דבר גרידה הוא** - דאין מכבסים [אותו] אלא גורדו. **היתה עליו לשלשת** - במס' שבת תנן לה היתה על הכר של בגד גיעול של רוק או של צואה מקנחו בסמרטוט בשבת ואינו נותן עליה מים לכלותה

להעבירה מפני שהוא מכבס וכיבוס אב מלאכה הוא היינו מלבן ואם היתה לשלשת זו על כר של עור נותן עליה מים עד שתכלה בשטיפת מים ומיהו שפשופי בידים לא ומדקתני נותן עליה מים ש"מ אין כיבוס בעור. **מכבסו** - גבי דם חטאת קאי. **מסאניה** - בשבת. **קרא** - גבי נגעים דכתיב (ויקרא יג) כיבוס בעור. **ומתני'** - דהכא קתני העור טעון כיבוס. **ברכין** - ודברי הכל וכי פליגי אחרים ורבנן בקשין. **לאו מילתא היא דאמרי** - לאוקומי קרא ברכין דהא קרא סתמא כתיב לא שנא רך ולא שנא קשה דמי לא עסקינן דקרא אפילו אכסלגיא קאמר דקשין הן אכסלגיא עור שלוק וקשה. **ומשויא ליה רך** - הילכך קרא דצרעת אפילו בקשין ומתניתין ברכין ופלוגתא בקשין.

דף צ.ד.ב.

**כרים וכסתות דרכין נינהו** - דאין עושין אותן אלא מעור רך שיהא נוח לישכב עליו. **כסכוס** - משפשף צדו זה על צדו זה כדרך המכבס בגדים אוחוז הבגד בשתי ידיו ומשפשף. **לא שמיה כיבוס** - הילכך נותן עליו מים עד שתכלה שרי בעור ואפילו רך ולקמן פריך אי הכי בגד נמי כיבוס לא [הוי אלא] על ידי כסכוס. **בגד נמי** - יתן עליו מים ואמאי תנא מקנחה בסמרטוט. **זרע פשתן במים חייב** - כדמפרש ואזיל. **דמיקדח** - צומח במים והויא לה זריעה. **הכי גרסינן** - אי הכי חיטי ושערי נמי הנך אית להו רירא אי הכי שלחים נמי התם קעביד לישא. **הנך אית להו רירא** - זרע פשתן במים נפקא רירא מיניה ומדבקי אהדדי. **אי הכי שלחים נמי** - אי משום דמדבקי ברירייהו מחייבין להו בשלחים נמי עורות שאינן עבודין ונתנן במים רירא קנפקא מינייהו. **ומשני התם** - גבי זרע פשתן כי מדבקת ברירא דנפקי מינייהו הוי תולדות לישא אבל שלחים לא שייכא בדיבוקא דידהו ענין לישא. **אמר ליה רב פפא** - לאחר שישב לו המתורגמן. **הדר אוקי** - באותה שעה חזר ואמר למתורגמן עמוד והשמע לרבים שאני חוזר בי ממה שדרשתי. **וכלי חרס** - בתר כיבוס כתיב. **והאיכא** - אכתי חומר בחטאת שהרי יש בהן דמן נכנס לפנים מה שאין בשאר קדשים. **ומשני** - בחטאות החיצונות קאמרינן. **ופרכינן בחטאות החיצונות נמי איכא שאם נכנס דמה לפנים פסולה** - כדכתיב (ויקרא ו) וכל חטאת אשר יובא. **ומשני כרבי עקיבא** - סבירא ליה לתנא דידן. **דאמר כל דמים כו'** - בכל הזבחים שנתערבו (לעיל דף פא). **והאיכא שכן טעונה ארבע מתנות** - מפוסקות ושאר קדשים שתי מתנות שהן ארבע ואין בהן אלא

פיסוק שתי מתנות. **כר' ישמעאל** - דאמר באיזהו מקומן (לעיל דף נג) כל הדמים טעונין פיסוק ארבע מתנות לב' קרנות. **ופרכינן** - לר' ישמעאל איכא חומר בחטאת שהוא טעון ארבע קרנות. **וליטעמיך טובא איכא** - שהרי חטאת טעונה קרן ושאר דמים ניתנין למטה מן החוט ואיכא שטעונה אצבע ושאר דמים נזרקין מן הכלי מרחוק למזבח וטעונה חודה של קרן מה שאין כן בשאר דמים. **מתני'**. **בגד** - שניתז עליו דם חטאת ויצא חוץ לקלעים. **נכנס** - לעזרה ומכבסו במקום קדוש. **נטמא חוץ לקלעים** - לאחר שיצא ואי אפשר להכניס טומאה לעזרה. **קורעו** - וטהור מטומאה ומותר להכניסו ונכנס ומכבסו במקום קדוש. **נוקבו** - לטהרו מטומאתו. **פוחתו** - דכלי מתכות אינו טהור בנקב כל דהו אלא בנקב גדול. **גמ'**. **בגד אמר רחמנא** - שיהא שם בגד עליו בשעת כיבוסו. **דמשייר ביה** - שלא יבדיל את הקרע על פני כולו לחלוק את הבגד לשנים אלא משייר בו כדי רוחב סודר דמטומאתו טהור הואיל ונקרע רובו וכיון ששייר בו כדי מעפורת ראוי לחברו ושמו עליו ובגד קרינן ביה. **והאמר רב הונא** - בפרק העור והרוטב (חולין דף קכג) לא שנו דטלית טמאה שהתחיל בה לקורעו כיון שנקרע רובה טהורה אלא שלא שייר באותה מיעוט כדי מעפורת. **אבל שייר בה כדי מעפורת חיבור הוי** - ועדיין הוא בטומאתו.

דף צה.א.

**מדרבנן** - גזירה דילמא לא אתיא למיקרע רובה אבל מדאורייתא טהורה ומותר להכניסה משום מצות כיבוס. **נראה בעיני** - שחסר מן הספרים דגבי כלי חרס לא שייד לשנויי דמרצף ליה מרצף והאי שינויא גבי כלי נחשת הוא והכי פריך פוחתו כלי אמר רחמנא והאי לאו כלי הוא בשעת מריקה ושטיפה. **ומשני דרצף ליה מרצף** - אחר שפוחתו מכין עליו בקורנס ומחברו וחזר שם כלי עליו וגבי כלי חרס איכא למימר דניקבו דמתניתין במוציא משקה ליטהר ועדיין כלי הוא לקבל זיתים במס' שבת בפרק המצניע (דף צה). **מעיל** - של בגדי כהונה שניתז עליו דם חטאת ויצא חוץ לקלעים ונטמא מכניס מקום הדם לפנים. **בפחות משלש על שלש** - שאינו מכניס שיעור בגד טמא לעזרה לפי שאי אפשר לקורעו ולהכניסו משום שנאמר לא יקרע. **העבים** - בגד עב. **והרכין** - פלטר"א שאינו ארוג. **אין בהן משום שלש על שלש** - דלאו ללבישה חזו ולאו לתקן בהן חלוק אלא לישב עליו וצריך שלשה על שלשה ומעיל עב



הוא כדקי"ל בסדר יומא (דף עא) חוטן כפול שנים עשר ואפי' שלש על שלש יכניס. **אגב אבוהון** - כשהוא מחובר בבגד חשוב ג' על ג' דידיה. **והא בעי** - דם חטאת שבעה סממנים השנויין במס' נדה (דף סא) לענין כתמים רוק תפל ומי רגלים ונתר ובורית ואהל וקמוניא ואשלג והיכי מעיילינן מי רגלים לעזרה ואמתני' קפריך. **ומראות נגעים** - שהזקיק הכתוב נגעי בגדים לכיבוס דכתיב וכבסו את אשר בו הנגע. **והתניא** - בפיטום הקטרת [כריתות ו] שאין מכניסין מי רגלים למקדש.

דף צה.ב.

**הכי גרסי'** - וכי תימא דמיבלע להו בהדי שבעה סממנין ומעבר להו לכולהו כחד. **שלא כסדרן** - כסדר שהן שנויין במשנה זה אחר זה כסדר העברתן. **צריך לכסכס** - צריך לשפשף הכתם שלשה פעמים בכל אחד והכי אמרינן בנדה. **מתני'**. **ר"ש אומר קדשים קלים כו'** - ובגמ' מפרש טעמא ואם תאמר הרי הבלוע נעשה נותר ופולטו בהיתר לאחר זמן מודי רבי שמעון דבעי הגעלה ברותחין ומתורת מריקה ושטיפה הוא דממעייט ליה כדמתרצינן בגמ' גבי תרומה לא נצרכה לכדאמר מר במים ולא ביין במים ולא במזוג הא אפי' ביין ואפי' במזוג. **גמ'**. **ה"ג בתורת כהנים עירה לתוכו רותח מניין ת"ל אשר בו ישבר** - מדסמין ישבר אצל בו ולא כתב אם בכלי חרס תבושל ישבר למיידרש אם נבלע בו מ"מ ישבר. **תלאו** - לשפוד של חטאת לצלותו באויר תנור דנתבשל בו אבל לא נבלע בו כלום. **מהו** - מי הוי צריך תנור שבירה או לא. **ואחד שעירה לתוכו** - אלמא אחדא קפיד דהא עירה לתוכו בלוע איכא בישול ליכא. **בלוע בלא בישול לא מיבעיא לן** - דכיון דהוי נותר והתורה העידה על כלי חרס שאינו יוצא מידי דופיו לעולם ובעי שבירה. **של מתכת היא** - קס"ד מפני שצולין בו שפודי חטאת שלא יטען שבירה. **בישול ובלוע** - שמן המנחה. **טחו ביה טחייה** - מין טיגון הוא שעושין מלחם וטשין התנור באליה ואופין את הלחם אחר שטחוהו ובמס' שבת (דף קיט) נמי אמרינן תלתא סאוי טחיין. **לעולם** - ואפילו הסיקוהו ואפו בו דקסבר אינו יוצא מידי דופיו. **מפני הרגל עבירה** - שלא יאכל הפת עם הבשר. **אמאי אמר רב כו'** - הא אית להו תקנתא בהיסק. **מוקים לההיא** - דקתני עד שיוסק התנור בשל מתכת. **כוביא** - רעפים חלולין כמין שפיתת קדירה ופעמים שטחין אותו שמן ואופין בו לחם הקרוי טיחיא.

דף צו.א

**אלא קדירות של מקדש אמאי ישברו** - הואיל ואית להו תקנתא בליבון הא אוקימנא דטעמא משום בלוע היא ולא אבישול קפיד קרא דנימא גזירת הכתוב היא ונהי דבמשכן כתיב ישבר לפי שלא היו (לו) קבועין להיות להם כבשונות לצרף כלי חרס אבל במקדש נהדרינהו לכבשונות שהיוצר צורפן בהם ויתלבנו. **אין עושים כבשונות בירושלים** - משום קוטרא כדאמרינן בבבא קמא (דף פב). **אשפתות** - משברי כלי חרס. **בקלנבו** - שם מקום שנקרא על שם עבודת כוכבים כדכתיב (ישעיה מו) קרס נבו. **וקדושתן בתנור** - שאין נעשין בכלי שרת לפי שאין טעונין שמן כדאמרינן בפרק שתי הלחם (מנחות צה) לישתן ועריכתן בחוץ ואפייתן בפנים דתנור מקדש להו.

דף צו.ב

**ואפי' לרבי יוסי כו'** - במסכת סוכה בפרק החליל (דף נ). **אבל דחרס לא** - כדאמרינן התם מאי מיעט מיעט חרס. **פגע ביה** - רמי בר חמא ברב יצחק. **אמר ליה** - רמי לרב יצחק. **אלקפטין נקטן ריח אתי לה ליד משום דאזלת לך קמיה דרב ששת הוית לך כי רב ששת** - משל הוא על גסי הרוח משתדלין לעמוד במקום גדולים [ואמר] הדוכוס אחזני בידי וריח המלוכה נקלט לתוך ידי אלקפטא דוכוס במסכת שבועות (דף ו). **א"ל לאו** - לא לגאווה נתכוונתי. **משכחנא מתניתא** - דלא אמרה הכי פרכא לה למילתיה דמר דשמעתא דאמורא במקום מתניתא ליתא. **פשיט ממתניתא** - שמשניות סדורות בפיו כדאמרינן בעירובין (דף סז) - רב חסדא מרחשן שיפוותיה ממתנית' דרב ששת וכי נמי משכחנא כו'. **דאיפשיט לך כי מתניתא** - מסברא איפשוט לך וכי תדוק במתניתא תשכח כוותא. **מידי דהוה אהזאה** - דם חטאת שניתז על הבגד דתנן במתניתין אין טעון כיבוס אלא מקום הדם. **והא לא תניא הכי** - הא לא אשכחן מתניתא דקאי כוותך ואת אמרת דתפשוט כי מתני'. **[א"ל] מסתברא כי בגד** - דמתניתין היא. **מפעפע** - מתפשט בכל הכלי. **חומר בהזאה מבמריקה כו'** - בדם חטאת שניתז על הבגד. **מריקה ושטיפה אינה בפנימיות ואינה לפני זריקה** - שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות דסמיך ליה (ויקרא ו) כל זכר בכהנים יאכל אותה. **הכי גרסי'** - בת"כ כל הקדשים מנין ת"ל קדש קדשים היא וסמיך ליה כל זכר בכהנים יאכל אותה. **קדש קדשים**

**היא** - ולקמן מפרש דקדש קדשים לאו דוקא מדאיצטריך אותה למעוטי תרומה דאי קדש קדשים דוקא אותה למעוטי מאי אתא לאו לקדשים קלים איצטריך וכ"ש לתרומה. **אותה** - יאכל אותה בתר מריקה ושטיפה כתיב. **אותה כדאמרן** - אותה כשרה ולא פסולה דאפקיה ר' שמעון לעיל (זבחים דף צג) חטאת שהיתה לה שעת הכושר ונפסלה. **ואם בישל בנ"ט** - נאסרין החולין לזרים אלמא בעי הגעלה לפלוט איסור הנבלע בכלי שלא יאסר. **אמר אביי** - מודינן דהגעלה בעי ולא נצרכא האי דאימעייט מתורת מריקה ושטיפה. **אלא מקום בישול** - הא דאמרינן בקדשים צריך מריקה כל הכלי גזירת הכתוב היא בדת מריקה ושטיפה. **אלא לכדאמר מר** - בתורת כהנים ומורק ושוטף במים במים ולא ביין כו'. **במזוג** - מים ויין כאחד שני חלקי מים ואחד יין. **הא תרומה** - אפ' ביין ומזוג דלא קפדינן אלא אהגעלת איסור הנבלע בו. **הכי גרסינן** - לא נצרכא אלא לכדאמר מר מריקה ושטיפה בצונן הא אפילו בחמין הניחא למאן דאמר מריקה ושטיפה בצונן אלא למאן דאמר מריקה בחמין ושטיפה בצונן מאי איכא למימר שטיפה יתירתא. **לא נצרכא אלא לכדאמר מר** - לקמן (זבחים דף צז). **מריקה ושטיפה בצונן** - בר מהגעלת חמין הא דתרומה דאימעייט מתורת מריקה ושטיפה סגי לה בהגעלת חמין לחודייהו. **אלא למ"ד מריקה בחמין** - והיא הגעלה שלהן מהשתא ממאי אימעייט תרומה. **ומשני שטיפה יתירתא** - בצונן איכא בקדשים בתר מריקה דהוא הגעלת חמין ותרומה לא בעי שטיפת צונן. **מתני'** **יבשל בו כל הרגל** - בלא מריקה ושטיפה ולבסוף הרגל ימרוק וישטוף וטעמא מפרש בגמרא. **זמן אכילה כו'** - מפרש בגמרא מאי קאמר. **מריקה כמריקת הכוס** - מבפנים ככוס של ברכה כדאמרינן בברכות (דף נא) שטעון הדחה בפנים ושטיפה מבחוץ.

דף צז.א

**האסכלא** - גרדיל"י וצולין עליו צלי ובגמ' דמסכת ע"ז פריך הא ליבון בעי. **גמ'** **ופנית בבקר** - על כרחך בקר של חול קאמר וקרי ליה בקר ראשון. **אין פיגול ברגל** - אם שחט ע"מ לאכול למחר אינו פיגול. **ואין נותר ברגל** - אם הותיר בשר חטאת למחר אינו נותר דחד יומא הוא לר"ט. **אלא זו בלבד** - לענין מריקה ושטיפה לחודה ולא לענין פיגול ונותר ואי טעמיה מהאי קרא הוא אפילו לענין פיגול ונותר נמי - נעשה גיעול לחבירו - מתוך שהשלמים

מצויין ברגל אין בלוע שלה נעשה נותר שהרי זמן שלמים לב' ימים וכי מבשל ביה שלמים האידנא הדר מבשל ביה שלמים למחר ובולע משלמים שנשחטו ביום המחרת ופולט מה שבלע אתמול ובולע מן האחרונים נמצא שאינו בא לידי נותר ואם בא לבשל חטאת זהיר לבשל אחריו שלמים בו ביום ופולט את החטאת ובולע את השלמים. **הא כיצד** - כלומר למה סמכן הכתוב לומר שממתין [עד] זמן אכילה כו'. **מידי דהוה אגיעולי עובדי כוכבים** - דחמין בעינן דכתיב (במדבר לא) כל דבר אשר יבא באש. **א"כ** - דתרוייהו חדא היא ומריקה לאו היינו הגעלה לכתוב קרא לשון שוה בשניהם. **ה"ג** - ומאי מורק ושופי ש"מ מריקה בחמין שטיפה בצונן. **ורבי** - אמר לך מריקה כמריקת הכוס ושטיפה כשטיפת הכוס לכך שינה בלשון שזה מבחוץ וזה מבפנים. **מתני'**. **הרי הקלים נאכלין כחמורין** - לפנים מן הקלעים ליום ולילה. **ואין טעונין מריקה ושטיפה** - לסוף זמן אכילת חמורים אלא לסוף זמן אכילת קלים ובגמ' פריך מאי קאמר הרי יש בהן בנותן טעם ואמר הרי הקלין נאכלין כחמורין. **ואין פוסלין במגע** - אם נפסלו הקלין ונגע בהן בשר ובלע מהן אין נפסלין ובגמ' מפרש לה. **רקיק** - פסול שהגיע ברקיק כשר ובלע ממנו. **גמ'**. **וטעונים מריקה ושטיפה** - כדין החמורין. **ופוסלין במגע** - אם היו החמורין פסולין והקלים כשרין נעשו הקלים כחמורין לפסול את הנוגעין בהן כדכתיב (ויקרא ו) כל אשר יגע בבשרה יקדש ואומר לקמן להיות כמוהו שאם פסולה תפסל. **(ואם לא הקלין כו')** **ואין טעונין מריקה** - לקמיה פריך ליטעון מיהא כדין קלין לסוף זמן אכילתן. **ואין פוסלין במגע** - אם היה החמור שנתבשל עם הקלין פסול הואיל ומועט ואין בו בנותן טעם בקלין לא נעשו הקלים כמוהו לפסול את הנוגעין בהן שהרי אף הם לא נפסלו ואידי דתנא רישא פוסלין נקט סיפא אין פוסלין. **נהי דקדשי קדשים לא בעו** - כלומר נהי דלא בעו מריקה לסוף זמן אכילת חמורין דהא מועטין ובטלי ניבעי מיהא משום קלים לסוף זמן אכילתן. **היינו דתנא או קדשי קדשים וקדשים קלים** - לאשמועינן דסתם לן כרבי שמעון דאמר קדשים קלים אין טעונין מריקה ושטיפה. **אלא לאביי** - דאמר מאי אין טעונין דקאמר כדין חמורין תרתני למה לי למיתננייה כיון דתנא קדשים וחולין ואשמועינן דבטל במיעוטו מה לי הני מה לי הני.

**עד שיבלע** - כגון המהתך שומן חטאת וסך ממנו צלי של שלמים ונבלע בו ומכאן אנו למידים (פסחים מה) היתר מצטרף לאיסור בקדשים ואין ללמוד מכאן טעם כעיקר שאין זה טעם אלא ממש. **תאכל כחמור שבה** - שהרי יש בה עכשיו שני מינין וכחומר שבשניהם תיאכל. **אמאי** - תיפסל משום האי פורתא. **ניתי עשה** - דואכלו אותם דכשירה. **ולידחי לא תעשה** - דלא תאכל דפסולה ואע"ג דאיכא לא תעשה באכילת פסולין כדאמרינן בפסחים בכל שעה (דף כד) כל שבקדש פסול בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו. **ניתי עשה ולידחי** - ניתי עשה דאכילת מוח דכתיב ואכלו את הבשר בלילה הזה. **זאת התורה** - הוקשו כולן זה לזה ללמוד זה על זה ולכך הוקשו כולן לעולה דמה עולה טעונה כו'. **אי נימא מזרק** - לקבלת דם ויליף מעולת סיני דכתיב וישלח את נערי בני ישראל וכתוב עולה התם. **וישם באגנות** - וכיון דהדור איתקוש כולהו לשלמים דכתיב ביה בהאי קרא וילפינן מינה לקמן בשמעתין (זבחים דף צח)

דף צח.א

מה שלמים מפגלין ומתפגלין הא נמי תילף משלמים דהתם נמי שלמים בסיני הוו. **אלא סכין** - לשחיטה לאפוקי צור וקנה דכלי שרת בעינן. **מאי היא** - הי מינייהו יליף לאכול לזכרי כהונה ממנחה. **בקדש הקדשים תאכלנו** - בויקח קרח כתיב וקדש יהיה לך דכתיב בסיפיה דקרא יתירא הוא למילף שלמי ציבור וכבשי עצרת דכתיב בהו קדש יהיו לה' לכהן. **מה חטאת מקדש בבלוע כו'** - ואף על גב דבמנחה נמי כתיב (ויקרא ו) כל אשר יגע בה יקדש דמקדשת בבלוע אצטריך לאקושינהו לחטאת דממנחה לא מצי ילפי דאיכא למימר לא איתקיש למנחה אלא לענין זכרי כהונה אבל לענין בלוע דמנחה דוקא דרכיכא למיבלע אבל שאר קדשים לא. **מה אשם אין שפיר ושיליא קדוש** - דהא זכר הוא ואין לך לומר בחלב ושתי כליות שלו שאף של שליא שבמעיו משמע אף הבאים נקבות כגון חטאת ושלמים אין שפיר ושיליא קדוש בהן ואין חלב ושתי הכליות של שליל שבמעיהן קריבין ומעולה לא ה"ל למילף דכליל היא ואף כל שאין שפיר ושיליא קדוש בו לא מצי למימר דלאו לעולה מדמית להו שהרי אף שאר הבשר אינו קרב ואכילת זכרי כהונה לא יליף מחטאת ואשם כדיליף ממנחה דתקשה לך אמאי אקשינהו למנחה לילפו זבחי שלמי ציבור מאשם וחטאת משום דכתיב בתרווייהו גבי אכילת זכרים

הוא קדשי קדשים הוא הלכך מהתם לא מצי ילפי אי לא מהיקשא דמנחה. וולדות בהמות קדשים בהוייתן הן קדושים - כשנולדים הן קדושים ולא במעי אמן וגמרי מאשם. ודנין אפשר משאי אפשר - נקבות מזכרים ולגמרי לא מצי למעוטינהו מקדשים להקריבם דכתיב רק קדשיך אשר יהיו לך ואמר מר בכורות (דף יד) רק קדשיך אלו התמורות אשר יהיו לך אלו הוולדות ומאשם גמרינן דבמעי אמן מיהא לא קדשי אלא בהוייתן כדכתיב אשר יהיו. מה מלואים מותריהן בשריפה - ולא היו בעלי חיים במותריהן דמלואים שהרי קרבן צבור היו ולא הופרשו שנים לאחריות וגם לא אבד אחד מהם והפריש אחר תחתיו ונמצא הראשון. אף כל הקדשים מותריהן בשריפה ואין בעלי חיים במותריהן - שאם היו בעלי חיים במותריהן כגון יחיד שהפריש שני קרבנות לאחריות חובתו שאם יאבד האחד יתכפר בשני או אם הפריש קרבן ואבד והפריש אחר תחתיו ונמצא הראשון והקריב את האחד מהן ואת השני נותר אין נותר זה בשריפה כדין נותר של מילואים. מפגלים - את הנסכים שאם חישב בזבח אף הנסכים מפוגלין ומש"ה יליף משלמים דעיקר פיגול כתיב בהו. דקרי - טרישטטרי"ט בלע"ז מתוך שהבשר עב נכנס בתוכו השומן בעומקו. חטאת - באה ביום דכתיב (ביום) בפר יוה"כ (ויקרא טז) כי ביום הזה יכפר עליכם. ובידו הימנית - דכתיב אצבע וכהונה ואמר מר לעיל (זבחים דף כד) כ"מ שנאמר אצבע וכהונה אינו אלא ימין. מדרבה בר בר חנה נפקא כו' - וקס"ד או אצבע או כהונה ואין לך בכל אלו שלא נאמר כהן בהקרבתן. כר"ש - בפ"ב (שם) כהונה בעי אצבע ובחטאת תרוייהו כתיב ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו. מה אשם עצמותיו מותרין - לעשות מהן כלים אני שמעתי שהרי נאכל לכהנים ונותר בעצמות לא שייך אלא בדבר הנאכל. אף כל - ואפ"י עולה ומיבעי לי הא נמי מחטאת הוה מצי יליף ונראה בעיני דמלו יהיה יתירא ליה באשם דכתיב ביה (שם ז) לכהן לו יהיה.

דף צח.ב

דם חטאת למטה ודם עולה למעלה - נפל דם חטאת תחילה על הבגד וחזר וניתז דם עולה על אותו כתם. טעון כיבוס - דהא דם חטאת נוגע בבגד ובלוע בו. והא נוגע - שדם עולה נבלע בבגד וכשנפל דם חטאת עליו נוגע הוא בבגד אבל אינו נבלע דהא שבע ליה בבלוע דם עולה. חוצץ - לענין טבילה בבגד שנטמא. ואם טבח הוא - שאינו מקפיד בדם שעל בגדו. אינו חוצץ - דחציצה

בקפידא תליא. **רבב** - כל דבר הנתוך כגון שומן וחלב ושעווה. **ותיפוק ליה משום רבב** - שאינו רגיל בו ומקפיד עליו והוי חציצה. **אתרתי קפיד** - [וואף על גב] דרגיל - בתרוייהו גנאי הוא לו שיראו שניהם על בגדו. **או דלמא לא קפיד** - הואיל ובשניהם רגיל. **הדרן עלך דם חטאת**. **מתני'**. **טבול יום ומחוסר כיפורים** - הואיל ואין ראוי לאכילה. **אין חולקין לאכול לערב** - לכשיטהרו ובגמרא מפרש טעמא. **אונן אינו מקריב** - כדאמר בפרק שני (לעיל זבחים דף טז). **בעלי מומין חולקין** - טעמא מפרש בגמרא. **כל שאינו ראוי לעבודה כו'** - בגמרא פריך והרי בעל מום. **וטהור בשעת הקטר חלבים** - שהוא כל הלילה כגון שטבל וטהר בהערב שמש. **גמ'**. **מחטא** - זורק את הדם. **וכללא הוא** - ריש לקיש גופיה יליף ואזיל למילתיה ופריך לקרא עד דממילא מיתוקמא בחלוקה.

דף צט.א

**משמרה כולה** - לא זרקו את הדם אלא אחד זרק ע"י כולן וכולן חולקין ואוכלין. **קטן** - פסול לעבודה דנפקא לן מאיש מזרעך לדורותם בהכל שוחטין (חולין דף כד) בסיפא ובקדשים אוכל דאמרינן במנחות (דף עו) איש כאחיו איש חולק ואין קטן חולק ומדמעייט ליה מחלוקה מכלל דאכיל ועוד כל זכר כתיב. **יחלקנה** - ומהכא נפקא לן מתני' דקתני טבול יום אינו חולק. **כל זכר בכהנים יאכל לרבות בעל מום** - ולקמן מוקמינן לה בפרקין (זבחים ד' קב) דלחלוקה רבייה דאי לאכילה לא אצטריך דהא בהדיא כתיב ביה (ויקרא כא) ומן הקדשים יאכל. **שכן אוכל** - כדכתיב ומן הקדשים יאכל. **דלאורתא חזי** - לעבודה כגון הקטר חלבים. **רב יוסף אמר** - לרבות טבול יום לחלוקה לא מצית אמרת הא אוקימנא מאי יאכלנה יחלקנה כו'. **ראוי לאכילה** - בעל מום. **כיון דלא חזי** - לעבודה לחיטוי ואפילו מקמי טומאה ורחמנא רבייה לחלוקה הלכך מה לי כשהוא בעל מום לחודיה מה לי כשהוא טמא ובעל מום דהא לא קרינא ביה המחטא מעיקרא ופליג השתא נמי ניפלוג. **מקריב אונן** - דכתיב ביה (שם ויקרא כא) לאביו ולאמו לא יטמא ומן המקדש לא יצא אינו צריך לצאת מן המקדש ביום מיתת אביו ואמו שעבודתו אינה מחוללת הא אחר הדיוט שלא יצא חילל. **ואינו חולק לאכול לערב** - לכשיפטר מאנינותו אלמא אע"ג דקרינן המחטא אותה לא פליג דעיקר חלוקה באכילה תלי מדאפקה רחמנא בלשון אכילה הלכך מאן

דמייתי ראיה מבעל מום קודם טומאה דפליג אע"ג דאין ראוי לחיטוי ומההיא טעמא בעית לרבווי אף לאחר טומאה לאו ראיה היא דבראוי לאכילה תלוי ולא בראוי לחיטוי ובעל מום בלא טומאה ראוי לאכילה הוא. **מהו שיחלקו לו** - מקרבן ציבור לאכול לערב ובקרבן ציבור שהקריבוהו טהורים קא מיבעיא ליה אי פלגי מיניה להאי טמא הואיל וראוי לחיטוי דקרבן צבור דוחה טומאה. **או דלמא ראוי לאכילה בעינן** - אבל בהקריבוהו טמאין לא מיבעי לן שהרי אינו נאכל דקי"ל בכיצד צולין (פסחים דף עו) קרבנות ציבור באין בטומאה אבל אין נאכלין. **מתני' דקתני אונן נוגע בשטבל לאנינותו בו ביום** - והך טבילה לא בעיא הערב שמש דמעלה דרבנן בעלמא היא. **אונן שטבל** - בו ביום דאנינות בציר מחד יומא ליתיה כדכתיב ואחריתה כיום מר במ"ק (דף כא). **ה"ג אלא לא קשיא הא דאסח דעתיה כו'** - ההיא דחומר בקדש דמצריך ליה טבילה. **בדאסח דעתיה** - משמירת גופו מפני שהוא אסור בקדשים לבו ביום. **מטמא מת** - מטומאת מת. **מטמא שרץ** - מטומאת שרץ. **ועוד לתרומה נמי** - ליבעי טבילה אלמה תנן התם צריכין טבילה לקדש אבל לא לתרומה. **ה"ג** - באומר נשמרתי מדבר המטמאני ולא מדבר הפוסלני ומדבר המטמאני טומאה דאורייתא דבעיא הערב שמש. **הפוסלני** - לאכילת קדשים מדרבנן דלא בעי הערב שמש וכן לגבי תרומה באומר [לא] נשמרתי מדבר הפוסלני בתרומה ושינויא דחיקא הוא ולא מיתוקם במסקנא הכי.

דף צט.ב

**מגריפה** - כלי ברזל הוא וראשו רחב ומבדילים בו גרוגרות הנדבקות זו בזו. **לבי על הסל** - לשומרו מדבר המטמא אב הטומאה שמטמא כלי וכן מטומאות דרבנן המטמאות אותה לטמא חולין ותרומה מדרבנן ולא מדבר הפוסלה לחולין ולתרומה ומיהו טמאה היא להשתמש בה קדשים. **איגלגל מילתא** - הא דרמינהו לעיל מתני' דאונן דאיבעי לך לשנויי עלה הנך שינויי דחיקי. **של תרומה** - עצמה וכ"ש שלישי של חולין שנעשו על טהרת תרומה. **מותר ליגע** - בתרומה דאינו נעשה גופו אלא שלישי כמו המאכל שאכל ואסור לאכול תרומה אבל מותר ליגע אלמא מעלות עבוד רבנן באכילה דליתנהו בנגיעה וגבי אונן נמי הא דתנן אונן צריך טבילה באכילה תנן אבל נוגע אין צריך לטבול. **כי מזמני ליה** - אם זימנו חבירו כהן לאכול עמו לערב



בחלקו בקדשים אוכל. **ורמינהו אונן טובל ואוכל פסחו** - משנה היא בפסחים (דף צא) ולא גרסינן בה מחוסר כיפורים דאינו צריך להמתין לערב אלא מביא כפרתו וטובל ואוכל בקדשים. **טובל** - כדתנן אונן צריך טבילה לקדש. **ואוכל פסחו לערב** - אבל לא בקדשים מפרש לה בפסחים (דף צב) קסבר אנינות לילה דרבנן ואנינות דאורייתא חד יומא הוא כדכתיב ואחריתה כיום מר (עמוס ח) וגבי פסח לא העמידו דבריהם במקום כרת גבי קדשים העמידו דבריהם במקום עשה דאכילת קדשים כדאמרינן. **כאן בפסח** - מתני' דקתני אינו חולק ואי מזמנו ליה לאכילת קדשים אוכל בלילי פסחים קאי דמגו דשרו רבנן אכילת פסחים שרו ליה נמי שאר קדשים. **והא דקתני אבל לא בקדשים אשאר ימות השנה קאי** - והאי אבל לא בקדשים לאו אלילי פסחים קמהדר ואע"ג דעליה קאי אלא אבל לא בקדשים של כל השנה וה"ק טובל ואוכל פסחו בערב וה"ה לכל הקדשים באותו לילה אבל לא בקדשים של שאר ימות השנה. **רב אסי אמר** - אידי ואידי בלילי פסחים ולא קשיא ההיא דפסחים שמת בי"ד וקברו בי"ד הלכך בפסח אוכל אבל לא בקדשים דאנינות לילה דיום מיתה דרבנן. **ומתני' כשמת בי"ג וקברו בי"ד** - דיום קבורה גופיה דרבנן בי"ד - תפיס אפילו מדרבנן. **מאן תנא** - דתנא להך דפסחים דאית ליה אנינות ליל יום מיתה דרבנן. **מדברי תורה** - לקמן יליף לה רבי יהודה בשמעתין מאנינות דאהרן ובניו. **תדע שהרי אונן כו'** - ואי דאורייתא פסח נמי לא ליכול. **נאכלת בשמחה** - יוצא בה ידי חובת שמחה דכתיב בה שמחה וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת (דברים כו) ותודה שלמים איקראי. **שאינן באין על חטא** - הלכך כשלמים דמי. **ת"ל זבח** - אם זבח שלמים קרבנו. **והעצים** - המתנדב עצים מביא קרבן עמהן. **קתני מיהת פסח** - דבשלמא כולהו איכא למימר מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא אלא פסח קשיא אדלעיל דתנא טובל ואוכל פסחו. **שלמי פסח** - חגיגת י"ד כשהחבורה מרובה.

דף קא.

**לא קשיא** - דר"ש אדר"ש הא דקתני הכא אונן לא מייתי פסח כשמת וקברו בי"ד דיום מיתה דאורייתא ותפיס לילו מדאורייתא כדיליף ליה רבי יהודה לקמן והא דקתני לעיל אוכל פסחו בשמת בי"ג וקברו בי"ד דיום קבורה גופיה דרבנן ולא תפיס לילו אלא מדרבנן ורומיא דתרתני מתני' קמיייתא משני לה רב מרי אידי ואידי יום קבורה וכאן בפסח וכאן בשאר ימות השנה כדשנינן

לה מעיקרא ומאי אבל לא בקדשים אבל לא בקדשים של כל השנה כולה.  
**הכי גרס** - לא תפיס לילו עמו אלא מדרבנן. **אמינא לך אנינות יום מיתה**  
**דאורייתא** - דהא מאנינות דאהרן מייתי לה לקמן והתם יום מיתה הוא. **ואת**  
**מהדרת יום קבורה** - דהוא גופיה מדרבנן והתם מודינא. **אביי אמר** - אידי  
ואידי ביום מיתה ולעולם אנינות לילה לר"ש דרבנן ודקתני בברייתא פסח  
אינו בא באנינות כשמת קודם חצות דרחמנא דחייה מהאי קרא דדרשינן  
כשהוא שלם הוא מביא ולא כשהוא אונן ודקתני בפסחים טובל ואוכל פסחו  
אלמא מייתי ליה אונן כשמת אחר חצות דקדמה חובת שחיטת פסח לאנינות  
ותו לא דחיא ליה אנינות מלשלח קרבנו ומיהו על כרחך ש"מ אנינות לילה  
דרבנן דאי מדאורייתא היא האי לא הוה אכיל נהי דקדמה חובת שחיטה  
לאנינות אבל חובת אכילה לא קדמה ליה ואכילת פסחים לא מעכבא לאביי  
אלא משום דאנינות לילה דרבנן והם לא העמידו דבריהם במקום כרת  
דדילמא ממנע ולא שחיט א"נ כיון דעל כרחך שחטיה לאו אורח ארעא  
דנימרו ישחטנו ע"מ ליפסל הילכך אוכל פסחו אבל לא שאר קדשים אפי' ליל  
פסח דהעמידו דבריהם במקום עשה ומתני' דדייקינן אי מזמנו ליה אכיל  
ביום קבורה כדאמר רב אסי לעיל [דמת בי"ג וקברו בי"ד] אפילו מדרבנן לא  
תפיס לילו. **דשני לן** - מדאורייתא. **ורמינהי כו'** - מסקנא דמילתיה הוא דבעי  
לאתויי מגו רומיאי ושינויי. **לאחותו מה ת"ל** - בנזיר קאי וכיון דכתיב לאביו  
ולאמו כ"ש לאחותו. **אמרת לא יטמא** - רישא דברייתא בנזיר קא מיירי כדתני  
לה לקמן בשמעתין וה"ק סיפא הרי שהיה נזיר והוא כ"ג והולך לשחוט את  
פסחו או למול את בנו ושמע שמת לו מת יכול יטמא אמרת לא יטמא אי  
משום נזיר אי משום כ"ג אי משום פסח וכ"ש הכא דאיתנהו לכולהו. **ולמול**  
**את בנו** - דמילת זכריו מעכבתו מלאכול פסחו. **לאחותו אין מטמא** - אלמא  
אתיא חובה דפסח ואסרה ליה להיטמא ומביא פסח אונן וקס"ד דתרוייהו  
קתני אליבא דר' עקיבא דאמר לה יטמא מצוה והילכך לא מיתוקמא הך  
בתרייתא אלא בשמת לאחר חצות דאתיא חובת פסח ודחיא למצות טומאה  
וקמייתא במת קודם חצות דאפקעתיה אנינות מפסח. **וממאי** - דטעמא  
דקמייתא משום דקדמה אנינות הוא דתוקמא לר"ש דאמר לעיל אין מביא  
פסח אונן במת קודם חצות וכו"ע. **דילמא** - טעם דר"ע לאו משום קודם  
חצות הוא והיכא דלא איטמי במת ואפילו קודם חצות בעי למעבד פסח  
והכא משום דאיטמי הוא ואפילו מת לאחר חצות נמי קאמר ר' עקיבא יטמא

משום דקסבר לה יטמא מצוה ואין לה תשלומין הילכך מטמאין ליה וממילא אזל ליה כרת דה"ל טמא ופסח יש לו תשלומין בשני והך דקתני לא יטמא רבי ישמעאל היא דאמר רשות הילכך לא תדחייה מצות פסח בשביל רשות דטומאה ולעולם בין לרבי ישמעאל בין לר"ע אונן שלא נטמא מביא פסחו ואפילו מת קודם חצות דטעם דהכא לאו משום אנינות הוא. **דרישא** - דההיא דנזיר ר"ע קתני לה דאומר מצוה הילכך לא מיתרצי אלא משום טעמא דקודם חצות ואחר חצות היכא דמת קודם חצות קדמה לה חובת טומאה לפסח וטמא והוא הדין לאנינות דהא קדמה והיכא דמת לאחר חצות קדמה חובת פסח ומפקע לחובת טומאה והוא הדין לאנינות. **נפש** - בנזיר כתיב כל ימי הזירו לה' על נפש מת לא יבא וסמך ליה לאביו ולאמו וגו' וכוליה קרא יתירא הוא דהא כתיב ליה קרובים ורחוקים. **נפש אלו הקרובים** - לאו ממשמעותא היא דתיקשה לך אם כן למה נאמרו רחוקים דאי לא כתיב תרתי קראי הוה מוקמינן ליה ברחוקים אבל השתא דאיכתיבא תרי קראי נפש קרובים משמע שהן כנפשו. **לאביו** - מה ת"ל אם ללמד שלא יטמא לו הרי פירש קרובים ורחוקים אלא בא לפרט את מי אסר את הקרובים אבל לא מת מצוה. **לאמו** - מה תלמוד לומר אם לאסור הרי למדנו אם להתיר מת מצוה הרי - למדנו אלא לא הוצרך לנזיר לבדו אלא ללמדך שאם היתה בו עוד קדושה אחרת כגון שהיה כהן ונזיר התרתי לך בו מת מצוה ממיעוט דלאמו דרשינן לאמו לא יטמא אבל מיטמא הוא למ"מ וכן כולם. **הרי שהלך לשחוט את פסחו** - זה שהיה כ"ג ונזיר וניתוסף בו עוד דבר אחר המעכבו מליטמא שהיה צריך לשחוט את פסחו אף זה לאחותו פטרתי לך בו אבל מיטמא הוא למת מצוה דאם אינו ענין לנזיר לבדו תנהו ענין למי שיש בו כל אלו.

דף קב.

**רבא אמר כו'** - אמילתיה דר"ש קאי לשנויי דר"ש אדר"ש. **אידי ואידי לאחר חצות** - ואפילו מת לאחר חצות קודם ששחטו עליו אית ליה לר"ש לא יביא את פסחו דרחמנא דחייה כדדריש ואזיל שלמים קרבנו כל קרבנותיו לא יביא אלא כשהוא שלם ודקתני אונן טובל ואוכל פסחו לערב כשמת לאחר ששחטו וזרקו עליו. **מאי דהוה הוה** - הרי נפטר ואמאי דחיא אכילתו אנינות לילה דרבנן טפי משאר קדשים בשלמא לאביי דמוקי לה בקודם ששחטו

וזרקו עליו ובלאחר חצות חובת פסח חלה עליו להביא ואי לא שרית ליה לאוכלו לא מייתי הילכך לא העמידו דבריהם אלא לרבא אמאי לא העמידו הא כבר שחט וזרק. ה"ג א"ל רבינא אכילת פסחים מעכבא מדרבה בר רב הונא - ולקמן מייתנין לה. א"ל רבא לרב אדא ציית מאי דאמר לך רבך - רבינא שמע לו שיפה השיבך על שאילתך ובמסכת שבועות כי האי סוגיא דרבה ורבינא ורב אדא בפ' ידיעות הטומאה (דף יח). יום שמועה - ששמע שמת לו מת ובשמועה קרובה שתוך ל' עסקינן. כיום קבורה למצות שבעה ושלשים - מיום שמועה מתחיל למנות ז' לרחיצה ונעילת הסנדל ול' לגיהוץ. ולאכילת פסחים - הוי יום שמועה כיום ליקוט עצמות דקיימא לן בפסחים בפרק האשה (דף צב) השומע על מתו והמלקט עצמות טובל ואוכל בקדשים לערב והוינן בה מלקט עצמות הזאה שלישי וז' בעי ומשנינן אימא שליטו [לן] אחרים עצמות דאמרינן במו"ק (דף ח) המלקט עצמות אביו ואמו הרי זה מתאבל עליהם כל היום ואשמועינן בפסחים דלערב מותר בקדשים והכא אשמועינן יום שמועה לענין אכילת פסחים לא כיום קבורה הוא דאילו יום קבורה לא אכיל פסחו לערב ואפילו מת באתמול בי"ג אלא כיום ליקוט עצמות הוי ומותר בכל הקדשים והא דנקט פסחים משום דיום קבורה נקט ליה למימר דביום קבורה אפילו פסח נמי לא. אחד זה ואחד זה - על כרחך איום קבורה ויום ליקוט קאי וקשיא רישא לסיפא כדלקמן דאי איום שמועה ויום ליקוט לא שייך למיתני אחד זה ואחד זה דכיון דמינייהו סליק זה וזה מיבעי ליה. טובל ואוכל - בקדשים לערב וכ"ש פסחו. כיום ליקוט עצמות - משמע ולא כיום קבורה דאילו יום קבורה לא אכיל פסחו לערב. תנאי היא - דפליגי בליל יום קבורה שאינה יום מיתה דאיכא למ"ד תפיס לילו מדרבנן וסבר אכילת פסחים לא מעכבא הילכך אפילו פסח לא אכיל ולקמן מייתי להו. רבה בר רב הונא אמר כאן ששמע שמועה או שלקטו לו עצמות או שקבר מתו בי"ד סמוך לשקיעת החמה וכאן לאחר שקיעת החמה - סיפא דקתני בכולהו אוכל קדשים וכ"ש פסחו כשבא עליו אחד מאלו לפני שקיעת החמה דה"ל לערב ליל יום קבורה וליל יום שמועה וליל (פסחים) ביום ליקוט עצמות וסבר יום קבורה לא תפיס לילו אפילו מדרבנן וכ"ש יום שמועה וליקוט עצמות והא דתני רישא ולאכילת פסחים כיום ליקוט עצמות דאילו יום קבורה לא אכל כשאירע לו אחד מאלו לאחר שקיעת החמה דה"ל לילה זה יום קבורה עצמו ולא ליל יום קבורה אע"ג דאף הוא מדרבנן החמירו ביום

קבורה עצמו יותר מיום שמועה וליקוט לאוסרו בפסח אבל ביום ליקוט לא אסרוהו בפסח אלא בשאר קדשים הצריכוהו להמתין עד ערב וה"ק לאכילת פסחים הוי יום שמועה כיום ליקוט ואוכל פסחו ואפי' שמע או ליקט אחר שקיעה דה"ל יום שמועה עצמו ויום ליקוט עצמות ואפילו הכי שרי מה שאין כן ביום קבורה עצמו דאילו מת לו מת בי"ג וקברו אותו עממים לאחר שקיעה די"ד אסור לאכול בפסח ואע"ג דחלה עליו שמחת הרגל ואינו נוהג אבילות ברגל ה"מ אבילות דמדרבנן היא וכתוב ושמחת בחגך אבל אנינות ליאסר בקדשים חלה עליו ואחד זה ואחד זה היכא דבאו עליו מבעוד יום אוכל בקדשים לערב דלילו לא תפיס ומיהו ביום אסור בשאר קדשים אפי' יום שמועה וליקוט עצמות בר מפסח כדמפרש טעמא ואזיל. **מאי דהוה הוה** - ומה לי פסח ומה לי שאר קדשים הא אמרת קדשים אסור ביום ליקוט לבו ביום כדקתני לערב ובפסח אמאי שרית ליה. **אכילת פסחים מעכבת** - לא העמידו דבריהם במקום כרת ומיהו ביום קבורה העמידו דבריהם משום דרובא קברי ביום מיתה ואתי למישרי יום מיתה עצמו ויש מקומות שהעמידו דבריהם במקום כרת כדאמרינן בפסחים בהאשה (דף צב). **ומאי תנאי** - דפליגי ביום קבורה למיתפס לילו מדרבנן דקאמר רב חסדא לעיל תנאי היא. **עד מתי מתאונן** - ליאסר בקדשים. **כל היום** - קס"ד בלא לילו. **כל זמן שלא נקבר** - קא ס"ד לקולא פליג ואמר דכל היום לא מיתסר דמשקברו הותר מיד. **אי נימא ביום מיתה** - שקברו ביום שמת. **מי איכא דלית ליה כו'** - הא בין לר"ש בין לרבי דפליגי עליה דר' יהודה באנינות לילה דיום מיתה מודו מדברי סופרים מיהא אסור. **אחריתה כיום מר** - אחריתה של זונה כיום מר שמתאבל ומימר על מתו לפי שסופו למות עליה ויתאבלו עליהן אלמא מרירות יום שלם הוא. **איום קבורה** - שמת אתמול וקברו היום ואכתי לא אסיקנא מילתיה לתנאי דרב חסדא עד סיפא דתרצה ר' ירמיה. **הא מני** - בין לרבי בין לרבנן מותר. **כל אותו היום** - של קבורה ולילו. **רבי אומר כל זמן שלא נקבר** - אבל קברו אישתרי ליה בלילה ומיהו ביום ליכא למימר דשרי ליה רבי דאפילו יום דליקוט עצמות אסור כל היום כדאמרת טובל ואוכל לערב. **והתניא כו'** - אלמא רבי לחומרא אמרה וכיון דליכא לפרושי פלוגתא דרבנן לאכול בעודו מוטל לפניו וע"כ בליל יום קבורה פליגי דקאמר רבי אפי' קברו לסוף י' ימים מתאונן עליו ליל יום קבורה וחכ"א אינו מתאונן עליו ביום קבורה אלא יום עצמו אבל לא לילו והיינו תנאי דרב חסדא. **מדקא"ר יום**

**קבורה** - דאיהו גופיה דרבנן תפיס לילו מדרבנן מכלל דיום מיתה דאורייתא.  
**תפיס לילו דאורייתא** - דקא סלקא דעתך לא עשו חכמים חיזוק לדבריהם  
שעיקרו מדבריהם יותר משעשתה תורה לדבריה. **הן היום** - הן משמע דאלו  
הקרבנות חלוקין משאר קרבנות שעליהן שמעת לאוכלן באנינות לילה מפני  
שכולנו אוננין ואין כהן לאוכלן אבל לדורות שיש כהנים לאוכלן בין ביום ובין  
בלילה אסור. **לעולם דרבנן היא** - אפילו אנינות לילה דיום מיתה ואפילו הכי  
יום קבורה דאיהו גופיה מדרבנן לילו נמי לרבי אסור מדרבנן.

דף קא.א

**וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר** - ממה שעשתה תורה לדבריה. **כי כן**  
**צויתי** - במנחות שמיני כתיב קחו את המנחה וגו'. **באנינות** - דנדב ואביהוא.  
**כאשר צויתי** - בחטאת דראש חדש שנשרפה כתיב הן לא הובא את דמה וגו'.  
**בשעת מעשה** - כשאירע להם אנינותם אמר להם שלא ימנעו מאכילת  
קדשים היום ששמע מפי הגבורה שחלוק אנינות היום בקדשים משאר ימים  
וכשראה שנשרפה אמר להם אכול תאכלו אותה היה להם לאוכלה כאשר  
צויתי אתכם בשעת מעשה. **כאשר צוה ה'** - באכילת חזה ושוק של צבור  
שקרבו בו ביום נאמר. **ולא מאליי אני אומר** - לאוכלם באנינות. **מפני אנינות**  
**נשרפה** - לכך נאמר ותקראנה אותי כאלה ומצינו שהודה לו משה כדכתיב  
וייטב בעיניו ואם מפי הגבורה שמע היתר אנינות לבו ביום למה הודה. **מפני**  
**אנינות נשרפה** - שלא הותרה להם אנינות לבו ביום ולית ליה לרבי נחמיה הך  
דרשא דבאנינות יאכלוה אלא הכי קאמר לו כי כן צויתי שאף מנחת צבור זו  
שלא מצינו מנחה קריבה לצבור כיוצא בה נאכלת ועל האנינות לא הוזכר  
למשה לדרוש ק"ו ממעשר וכשהזכירו אהרן הודה לו. **מפני טומאה נשרפה** -  
שנגעה בה טומאה בחטאת של שעיר ראש חדש שקרבה (להם) בו ביום  
שהוקם המשכן בראש חדש ניסן והוא היה שמיני למלואים ושלושה שעירים  
קרבו בו ביום שעיר נחשון ושעיר ראש חדש ושעיר שבא לשעה כדכתיב  
(ויקרא ט) קחו שעיר עזים לחטאת ושל ראש חדש נשרפה כדאמרינן לקמן.  
**היה להם לשלשתן** - דשלושה שעירים קרבו להם כדלקמן. **היה להם לאוכלם**  
**לערב** - לר' יהודה אע"ג דאמר אנינות לילה דאורייתא מודה הוא דלאותו  
היום הותרה להן אנינות לילה וכל שכן לר"ש דאף לדורות אינו אלא מדברי  
סופרים ולקמן מפרש טעם דרבי נחמיה. **והלא פינחס היה עמהן** - שלא היה

אונן ולקמן פריך שפיר קאמרי ליה. **אידי ואידי רבי נחמיה** - ואית ליה לרבי נחמיה דהותרה אנינות במנחה דכתיב כי כן צויתי ואפי' הכי בשעיר של ראש חודש הודה לדברי אהרן ולא קשיא מנחה קדשי שעה היא והוראת שעה היתה בה שתאכל לאוננן אבל שעיר של ראש חודש קדשי דורות הן ומשה כשקצף טעה כסבור כיון ששמעתי היתר אנינות במנחה הוא הדין לחטאת ואמר לו אהרן שמא דוקא קדשי שעה שמעת והודה לו. **רבי נחמיה** - דאמר מפני אנינות נשרפה היכי מתרץ להני קראי דאותה פרשה מאי אמר משה ומאי אהדריה לענין אנינות ומה היה הקצפון ומה היא הודאה. **ורבנן** - רבי יהודה ורבי שמעון היכי מתרצי להו לענין טומאה. **שמא נכנס דמו לפנים** - מתשובתו אתה למד שכך אמר להם מתחילה מדקאמר הן לא הובא וגו' פנימה. **אמר לו** - אהרן למשה. **משה הן הקריבו** - בתמיה וכי בניי שהם הדיוטים שמשו היום והלא עלי הטלת כל העבודה כדכתיב (שם ויקרא ט) קרב אל המזבח ועשה וגו' ואני כהן גדול אני ומקריב אונן. **כאשר צויתי** - במנחה. **קדשי שעה** - כגון מנחה שחובת שעה היתה ואינה נוהגת לדורות. **מרריכו** - צעריכם. **שאני מבזה קדשי שמים** - להסיח דעתי מהם אפי' אלה וכאלה אבלות אירעוני אין אני מבזה כו' והיינו דכתיב כאלה ולא כתיב אלה.

דף קא.ב

**טומאה באונס** - שרצו להשהותה עד הלילה ולאוכלן כולן יחד ונטמאת באונס. **בשלמא לרבנן** - דאמרי אחד קדשי שעה ואחד קדשי דורות לילה הותר להן ולא יום עד הלילה היו רוצין להשהותה היינו דכתיב ואכלתי חטאת היום אני אונן ואוכל היום חטאת שמא לא שמעת אלא בלילה. **אלא לרבי נחמיה** - דאמר מה שהותר להם הותר אפי' ביום כגון קדשי שעה ומה שנאסר נאסר אף בלילה. **מאי ואכלתי חטאת היום** - בלילה נמי קדשי דורות הוו אסירי דהאמר מפני אנינות נשרפה ולא המתינו עד הערב ויאכלוה אלמא קסבר אנינות לילה דאורייתא והכי אמר לקמן. **מאי היום חובת היום** - כלומר קדשי דורות שהן חובת היום של ר"ח אתה אומר לי לאכול אונן והיינו חטאת היום חטאת הקבוע ליום. **בשלמא לרבי נחמיה היינו דכתיב הן היום הקריבו** - כלומר קרבן זה לחובת היום קרב וקדשי דורות הוא ואני אוכלן אונן בתמיה שמא לא שמעת אלא בשל שעה. **אלא לרבנן** - דאמרי שמא לא שמעת אלא בלילה קאמר ליה מאי היא דקאמר ליה הן היום הקריבו. **הכי**

**קאמר ליה** - אמרת דילמא באנינות אקריבתיה וכי הן בניי הדיוטות היום הקריבו שום קרבן אני הקרבתי את הכל. **שעיר נחשון** - שאותו היום היה ראשון להקרבת נשיאים דתניא בסדר עולם בכ"ג באדר התחילו המלואים וכל שבעת הימים היה משה מעמיד המשכן ומקריב את קרבנותיו בכל בקר ובקר ופרקו ובשמיני העמידו ולא פירקו והוא ראש חדש ניסן ואותו היום נטל עשר עטרות וכו'. **חטאת שמיני** - שבא חובה לשעה דכתיב קחו שעיר עזים לחטאת. **שתי דרישות** - דרישה לנשרפות דרישה למונחות למה מונחות להמתין לערב ולא נאכלו ביום. **ואיני יודע איזו היא** - תנא דמתניתא הוא דקמהדר למילתיה. **הוי אומר זה שעיר ר"ח** - שמכפר על טומאת מקדש וקדשיו כדאמר בשבועות (דף ב). **שפיר קא"ל** - לעיל קאי דאמרן לר' נחמיה היה להן לשלשתן שישרפו. **קסבר לילה דאורייתא** - ומהכא נ"ל דמותקראנה אותי כאלה יליף מפני אנינות נשרפה ומדלא אכלוה לערב נפקא ליה אנינות לילה דאורייתא ור' יהודה לדורות אית ליה אנינות לילה דאורייתא אבל לאותו - היום הותרה דדריש היום אני היום אסור ולילה מותר כו'. **ברית כהונת עולם** - תחת אשר קנא אלמא מכאן ואילך הוא. **ששם שלום בין השבטים** - בימי יהושע בשבט בני גד ובני ראובן שבנו את המזבח בעבר הירדן ובקשו שאר שבטים לעלות עליהם לצבא ושלחו את פנחס לדבר עמהם. **וישמע פינחס הכהן** - בכל מקום אתה מוצא פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן אין כהונה כתובה אלא באלעזר וכאן כתובה בפנחס. **ההוא** - קרא התם בברכה כתיב בשרו שלא תפסוק כהונה מזרעו אבל עדיין לא נתכהן. **לייחס זרעו אחריו** - [מימי משה נתכהן וכששם שלום נתייחס ליקרא כהן ולייחס זרעו במעלות כהונה להיותם כהנים גדולים שלא הי' כהנים גדולים אלא מפנחס]. **למשה היה למנה** - לשון חלוקה בכהנים. **טריד בשכינה** - ולא היה עסוק באכילת קדשים שהדבור טורדו להיות תמיד בהר מבקר ועד ערב. **בהשכמה עלה** - להר בימי מתן תורה כשהיה עולה ויורד לקדש את העם ולהשיב את דברי העם אל ה' בפרק רבי עקיבא במסכת שבת (דף פו) אלמא טרוד היה. **לחם אלהיו וגו'** - בבעל מום כתיב להתירו בקדשים. **שהרי הותרו לזר ולהן** - קא ס"ד הותר לזה במשה קאמר שאכל חזה ושוק של איל המילואים וקדשי קדשים היה כדכתיב ביה בשלו את הבשר פתח אהל מועד ושם תאכלו אותו ולא נאכל אלא ליום ולילה דכתיב ואם יותר וגו'. **בקדשים קלים** - בחזה ושוק של שלמי יחיד לא יחלוק עם



אחיו שלא מצינו זר ופסול חולק בהן. **לאו משה** - דהא לאו זר אוכל בקדשים אלא במילואים. **לא בבמה קאמר** - דהותרו לזר וכדברי האומר בפרק אחרון זבחים (דף קיג) יש מנחה בבמה קטנה ומנחה קדשי קדשים היא ואוכלין שיריה זרים שהיו עובדים בבמה קטנה שהזר עובד שם כדאמר בפרק בתרא אבל קדשים קלים לא יאכל בחזה ושוק של כהנים שהרי לא הותרו לזר דלא אשכחן זר חולק במורם משלמי יחיד דאילו במקדש נאכל לכהנים ובבמה קטנה לא היה חזה ושוק כדתניא בפרק בתרא חזה ושוק בבמה גדולה ואין חזה ושוק בבמה קטנה והאי דבעי למינקט כדברי האומר יש מנחה בבמה דאי אין מנחה בבמה אין לך עוד קדשי קדשים נאכלין בבמה דאילו חטאת ואשם בבמה לא קרבי דתנן מגילה (דף ט) כל שאין נידר ונידב אין קרב בבמה אין לך נדר ונדבה בקדשי קדשים אלא עולה ומנחה.

דף קב.א

**ואין זר רואה את הנגעים** - דכתיב (ויקרא יג) והובא אל אהרן וגו'. **ואין קרוב רואה את הנגעים** - כדתניא בסנהדרין (דף לד) כל ריב וכל נגע מה ריבים שלא בקרובים אף נגעים שלא בקרובים. **היתה אלישבע יתירה** - ביום שהוקם המשכן קאי בסדר עולם. **בנה סגן** - אלעזר. **בן בנה** - פנחס משוח מלחמה כדאשכחן במדין אותם ואת פנחס בן אלעזר הכהן לצבא והוא המדבר אל העם שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על אויביכם. **אחיה** - נחשון. **כתנאי** - אם משה כהן היה. **נאמר בו רושם** - סימן מה של חרון היה שם פעמים הכאה פעמים נזיפה פעמים קללה וגידוף כגון (שמואל א כ) ויחר אף שאול כתיב בתריה בן נעות המרדות ויחר אף אליהוא (איוב לב) לא רבים יחכמו (שם איוב לב) ויחר אף יעקב ברחל התחת אלהים (בראשית ל) לשון נזיפה הוא. **הלא אהרן אחיך** - שהיה ראוי להיות לוי ידעתי כי דבר ידבר הוא ומשם זכה לכהונה. **לא נתכהן משה** - ולא פסקו לו כהונה מעולם. **ויש אומרים** - לא פסקה כהונה אלא מזרעו אבל הוא כל ימיו כהן היה ורב דאמר כיש אומרים. **בניו יקראו על שבט הלוי** - אבל הוא כהן. **וכי תימא לדורות הוא דכתיב** - לאחר זמן נכתב כשהיו מייחסים את הכהונה ואת הלוייה ולהכי נקט בניו יקראו דלא הוה ליה למימר משה יקרא על שבט הלוי שהרי לא קיים ואין לו לומר אלא על המתייחסים. **סטרו** - הכהו על לחיו. **הסביר לו פנים** - והיינו ונצבת לקראתו לפי גדולתו הכון לקראתו. **העיו בו פניך** - היינו

ונצבת לקראתנו למלחמה ולדבר עזות. **ואילו לדידיה לא קאמר ליה** - וירדת אלי והשתחווית לי לאמר וגו' ואע"ג דמסקנא הכי הוה דכתיב (שמות יב) ויקרא למשה ולאהרן לילה ויאמר קומו וגו'. **וירץ לפני אחאב** - אחאב רוכב והוא רץ לפניו שהיה אחאב יחידי ולא אורח ארעא. **מי אנכי** - דוד אמרה. **שאני שאול דאפי' בגויה לא קמא** - ומיהו הלום מלכות עולמית הוא וכשפסקו לו לשאול מלכות עולמית פסקו לו אבל הוא גרם לעצמו שתנטל הימנו. **כדרבי אלעזר** - דאמר אם הגיס כו' ויגבהו ואם אסורים בזקים גבהות לבם גורם להם להיות אסורים בזקים ילכדו בחבלי עוני. **כל זכר** - קמא במנחה כתיב בצו את אהרן. **אם לאכילה** - להתירו לאכול מחלק חביריו אם יזמנוהו עמהם אבל הוא לא יחלוק. **לחלוקה** - ליטול חלק כאחד הכשרים. **כל זכר** - תניינא בחטאת כתיב והשלישי באשם וברייתות הללו בת"כ במדרש המקראות. **כלפי לייא** - בעל מום עובר משמע להתירו טפי מבעל מום קבוע. **לא תיפוך** - ואיצטריך קרא למידרשיה הכי מהו דתימא קרא קמא קבוע הוא דאכשר דרחמנא חס עליה משום דלית ליה היתירא למחר וליומא אחרינא אבל עובר דאית ליה היתירא למחרת.

דף קבב.

**(אימא - כי טמא כו')**. [הרי] **טמא בקרבנות ציבור** - אמרן לעיל בריש פירקין (זבחים דף צט) דאין חולק. **קטן אינו חולק** - דכתיב איש כאחיו ודרשינן ליה במנחות (דף עג) ובקדושין (דף נג) איש חולק אפילו בעל מום ואין קטן חולק אפילו תם. **הא לא קתני** - הא ראוי לאכילה חולק דדייקת לא קתני דתיקשי לך קטן לא תדוק מיניה הכי דהיא גופה איצטריך לאשמועינן דכל שאינו ראוי אינו חולק ולא דיוקא תני. **כדאמרינן מעיקרא** - ראוי לעבודה. **הא לא קתני** - הא ראוי לעבודה חולק דקא דייקת וקשיא לך עלה טמא בקרבנות ציבור לא קתני לה מתניתין ואת לא תיתי מדיוקא דלאשמועינן היא גופה אתאי מתני' ולא לדיוקא דילה. **דאפילו הקטר חלבים נמי בעי** - שיהא ראוי להקטיר ות"ק סבר לו תהיה שוק הימין למנה אהמקריב דם השלמים קאי כדאשכחן קרא אחרינא לכהן הזורק את דם השלמים לו יהיה (ויקרא ז) ולא כתיב מקטיר חלבים והכא דכתיב את החלב לא לראוי אתא אלא למודה בעבודות כדדריש ליה בשחיטת חולין (דף קלב) רבי שמעון אומר כל כהן שאינו מודה בעבודה אינו חולק בכהונה שנאמר המקריב את דם השלמים

אין לי אלא זריקה מנין לרבות הקטר חלבים ת"ל ואת החלב מנין לרבות שאר כל עבודות ת"ל מבני אהרן עבודה המסורה לבני אהרן כל כהן שאינו מודה בה אינו חולק בכהונה. **בעי רב אשי** - אליבא דאבא שאול. **זנתה** - יכול אתה לדון. **בא טבול יום ואמר** - לחבירו טהור של בית אב שלו. **תן לי** - בחלק מן המנחה של ישראל ואוכל לערב. **א"ל** - טהור לטבול יום כלומר כן יש לו להשיבו. **ומה אם במקום שיפה כחך בחטאתך** - דכהן המחוייב חטאת מביאו ומקריב אפילו במשמר שאינו שלו ועבודתה ועורה שלו בפרק הגוזל בב"ק (דף קט) מנין לכהן שבא ומקריב קרבנותיו בכל עת ובכל שעה שירצה ת"ל ובא בכל אות נפשו ושרת ומנין שעבודתה ועורה שלו ת"ל ואיש את קדשיו לו יהיו. **דחיתוך מחטאת ישראל** - דטבול יום אינו חולק בה דכתיב (ויקרא ו) הכהן המחטא אותה יאכלנה ואוקימנא לעיל זבחים (דף צט) יחלקנה. **מקום שהורע כחך במנחתך** - שאם התנדבת מנחה והקרבת אפילו אתה טהור אי אתה אוכלה כדכתיב כל מנחת כהן כליל וגו' (ויקרא ו). **אינו דין שאדיתך** - כל זמן שאתה טבול יום ואינך ראוי להקריב ממנחת ישראל. **כך יפה כחך** - בחטאתך. **לכהן המקריב אותה לו תהיה** - במנחה כתיב. **ומה במקום כו'** - טהור קמהדר ליה לטבול יום הכי שלא יחלוק עמו. **שכשם שהורע כחי** - במנחתי כך הורע כחך במנחתך. **תן לי מחזה ושוק** - חלק כמוד ואוכל לערב. **שכן הורע כחי אצל נשיי ועבדיי** - אף כשאני טהור שאיני רשאי להאכילה להם. **יצא טבול יום** - בפחי נפש. **קוליו וחומריו** - שהיה דורש להנאתו ואומר למה דחיתני כו'. **אונן מימינו כו'** - שאף הם נדחים מן המקראות הללו שאינן ראויין לעבודה. **פריך רב אחאי ולימא** - וליתני ר' אלעזר בר' שמעון בהאי דינא. **תן לי מבכור ואוכל** - לערב אמר לו טהור מה אם במקום כו'. **את דמס תזרוק** - בבכור כתיב בא זרוק ואכול ואע"ג דאין בכור נאכל במחלוקת שאינו ניתן לאנשי משמר אלא לכל כהן שירצה כתרומה וכפדיון הבכור מיהו תיפוק לן מינה דלא יתנו בכור אלא למי שראוי לעבודה באותה שעה. **והיכי עביד הכי** - רבי אלעזר ברבי שמעון דאמר האי דינא בבית הכסא. **לאונסו** - שהיתה שמועתו שגורה בפיו ומהרהר בה על כרחו ודוגמתו שמעתי בקדושין (דף לג).

דף קג.א

מתני'. **כל שלא זכה המזבח בבשרה** - כגון שאירע בה פסול קודם זריקה דלא

היתה לה שעת היתר למזבח. **עורה לכהנים** - מקראי איתרבאי בברייתא בגמרא. **ואחד עולת האשה** - דאיתרבאי נמי מקרא. **עורות קדשי קדשים** - חטאות ואשמות לכהנים כדמפרש טעמא ואזיל. **אין המזבח מוכיח** - כלומר ואין לך לומר מזבח יוכיח שזכה בבשר העולה ולא זכה בעורה ואף אתה אל תתמה בקדשי קדשים שאע"פ שזכו כהנים בבשרן לא יזכו בעורן אין זו הוכחה שאין למזבח עור בכל מקום אבל לכהנים מצינו שזכו בעור העולה וקל וחומר שיזכו בעורות קדשי קדשים. **גמ'. פרט לעולת הקדש** - לקמיה מפרש לה. **פרט לעולת גרים** - לקמיה פריך אטו גר לאו איש הוא. **מן המותרות** - דכל אשמות של רעייה כגון תמורת אשם ואשם שמתו בעליו ושכיפרו בעליו באחר דקיימא לן ירעו וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה והוא עולת קיץ המזבח דלאו עולת איש הוא אלא נדבת צבור היא ונסכיה משל צבור ואין בעליו סומך עליה ואינו שוחטה כדתנן בתמורה (דף כ). **הניחא כו'** - פלוגתא דרבי אליעזר ורבנן היא בתמורה (שם). **לנדבת צבור** - לקיץ המזבח. **לנדבת יחיד** - בעליו של אשם שניתותר הוא עצמו מביא עולה בדמיו והוא סומך עליה ושוחטה ונסכיה קריבין משלו. **כדאמר רבא** - (יומא דף לד) גבי וערך עליה העולה דילפינן מינה מנין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר ת"ל וערך עליה העולה וגו' ואמרינן מאי תלמודא ואמר רבא העולה משמע העולה ראשונה האמורה בסדר קרבנות היום הכא נמי עור העולה כתיב העולה ראשונה שהופרשה מתחילה לשם עולה ולא הבאה ממותר אשם וממותר חטאת ולקמיה פריך והא קי"ל עורה לכהנים ממדרש יהוידע הכהן. **פרט למתפיס עולתו לבדק הבית** - שאין עורה לכהנים. **ולא מיבעיא וכו'** - בפ' בתרא דתמורה (דף לב) דקאמר עולא המתפיס עולה לבדק הבית אין בה אלא עיכוב גיזברים בלבד ומותבין לעולא המתפיס עולה לבדק הבית אסור לשוחטה עד שתפדה ומשני עולא האי דמצריך ליה פדיה מדרבנן מכלל מאן דמותיב בעי למימר דאורייתא ולענין עורה לא מיבעיא למ"ד מדאורייתא תפסה בה קדושת בדק הבית דאין עורה לכהנים אם שחטה עד שלא נפדית דלאו עולת איש הוא אלא עולת הקדש. **אלא אפי' למ"ד** - מדרבנן בעלמא אבל מדאורייתא לא הני מילי דמדאורייתא לא בשר דשל מזבח הוא ואין קדושה חלה עליו שאינו שלו על פיו אבל עור דלאו ממון מזבח הוא וכהנים אכתי לא זכו ביה תפוס. **כמאן כרבי יהודה** - לקמן מייתי לה דאמר אין עורה לכהנים. **הא הדר ביה** - דקאמרי ליה אם כן בטלת מדרשו של יהוידע הכהן

ולא אהדר להו מידי. **ששה לנדבה** - בי"ג שופרות שהיו במקדש קמיירי דכתוב עליהן תקלין חדתין [ותקלין עתיקין] קינין וגוזלי עולה עצים ולבונה וזהב לכפרת וששה לנדבה ומפרש מאי ניהו ששה לנדבה. ה"ג - ששה לנדבה לעולה הבאה מן המותרות שאין הכהנים זכאין בעורה. **אשם לה'** - אי אפשר אשם לה' - שכבר נאמר אשם לכהן כחטאת כאשם תורה אחת להם וגו' הא כיצד כל דבר הבא ממותר חטאת כגון מפריש מעות לחטאתו וניתותר מהן וממותר אשמות כגון הנך דאזלי לראייה דקיימא לן (תמורה דף יח) כל שבחטאת מתה באשם רועה. **ילקח בהן כו'** - נמצאו שני כתובים מקויימין אשם לה' בשר לעולה ואשם לכהן העור והיינו דכתיב כסף אשם וכסף חטאות לא יובא וגו'. **אלא מר במאי מוקי לה** - להא דתני לעיל פרט לעולת הקדש. **וכרבי יהושע** - דאמר זכרים עצמן יקרבו עולות והך עולת הקדש היא וכדמסיים ואזיל דכי א"ר יהושע דחייל שם מזבח עלייהו מעיקרא אמאי דחזי למזבח קאמר אבל בעור מודה דחייל עלה קדושת בדק הבית. **המקדיש נכסיו** - לבדק הבית. **הראויות למזבח** - תמימים. **זכרים ימכרו לצרכי עולות כו'** - דקי"ל בתמורה (דף לג) המתפיס תמימים לבדק הבית כשהן נפדין אינן נפדין אלא למזבח שכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם. **זכרים עצמן יקרבו עולות** - לשם אותו האיש דקסבר אדם חולק הקדישו ואע"ג דמקדיש סתמא דעתיה הוה להקריב למזבח הראוי לו. **ונקבות ימכרו כו'** - אבל הן עצמן לא יקרבו שלמים עד שימכרו דכיון דמקדיש סתמא הכל הקדיש הראוי למזבח דומיא דבדק הבית שכולו קדוש הלכך לדמי עולה אקדשינהו ובהך עולה דרבי יהושע זכרים הקריבים עולות קא"ר יהודה לעיל פרט לעולת הקדש. **ואפי' לרבי יהושע** - כלומר ואע"ג דאמר ר' יהושע אדם חולק הקדישו הראוי למזבח ומזבח ושאינו ראוי למזבח יהא לבדק הבית לא שיהו כשאר קדשי מזבח שעורותיהן לכהנים דמודה הוא שהעור נתפס לבדק הבית כשאר נכסים שלו. **ואין לו יורשין** - דאין לה בעלים. ה"ג - עולת איש אין לי אלא עולת איש עולת נשים ועבדים מנין ת"ל כו'. **העולה** - קרא יתירא הוא דלא איצטריך למכתב אלא העור לכהן אלא לרבות בא. **הואיל ולא עלתה לבעלים** - ואף על פי שהיא כשרה

דף קג.ב

לא יזכו בעורה. **אשר הקריב** - כל הקרבנות במשמע. **שזכה בבשר** -

באימורים. **שכן לא זכה במקצת** - עורות שלא מצינו עור למזבח תאמר בכהנים שזכו במקצת בעור העולה. **כל עצמו כו'** - אין לנו להביא ראיה לשאר עורות מעולה שפרט בה הכתוב לבדה מפני שלא הוצרכנו ללמוד על שאר עורות מה תהא עליהן אלא על של עולה בלבד. **ועורותיהן עמהן** - כדכתיב ואת הפר ואת עורו וגו'. **רצו מפשיטין** - שהרי לא הצריכו להפשיט ונתנו לכהן כמות שהן כדכתיב כחטאת כאשם תורה אחת וגו'. **נאמר בה והפשיט** - והבשר למזבח ועל העור שהזקיקו להפשיט לא אמור מה תהא עליו ולמזבח אינך יכול להביאו (זה) דבהדיא (מסורת הש"ס: [דהא בהדיא]) פרט לך הקטר באברים מופשטין ולא פרט לך העור עמהן. **לו יהיה** - רישיה דקרא המקריב את עולת איש ועליה קאי לו יהיה. **פרט לאונן כו'** - דלא חזי להקרבה. **שיכול לא יזכו בבשר** - כלומר אע"פ שנתמעטו מלחלוק בבשר מלאכול לערב הוצרכו למעטן מן העורות. **שיכול לא יזכו בבשר** - מפני שהוא ראוי לאכילה והן אינן ראויים לאכילת היום. **מדינא** - כי היכי דנפקא ליה לרבי ישמעאל ולמה לי קרא לעורות קדשי קדשים. **אשר הקריב** - דיליף ת"ק מיניה עורות קדשי קדשים מאי עביד ליה. **תיפוק ליה מלו יהיה** - כדנפקא ליה לרבי. **רבי ישמעאל לטעמיה** - דדריש לו יהיה לדרשא אחריתי. **קרא יתירא הוא** - דמצי למכתב עור העולה אשר הקריב לכהן ולשתוק. **מתני'**. **אין עורותיהן לכהנים** - אלא נשרפים עם עורן. **לא ראיתי עור יוצא לשריפה** - משהופשט הכי מפרש לה בגמרא. **ונמצא טריפה** - ואפילו שפסול זה היה בו קודם הפשט הואיל ולא ניכר עד לאחר הפשט יאותו הכהנים בעורו. **אין לא ראיתי ראיה** - שמא לא אירע בימיו שימצא טריפה אחר הפשט ואם אירע ושרפוה הוא לא ראה. **אלא יצא לבית השריפה** - הואיל וקודם הפשט הוה ביה. **גמ' ה"ג** - בגמ' כל שלא זכה המזבח בבשרה לא זכו הכהנים בעורה ואע"ג דאפשטיה לעור קודם זריקה ול"ג כל שאין לו בבשר דההיא מאי בעיא לענין דם מרצה על העור הא ההיא בכהן טמא קאמר אלא רישיה דהך דלעיל מהך נקט ואותיב הכי קתני רישא כל שלא זכה המזבח בבשרה כגון שאירע בו פסול קודם זריקה דלא היה לה לבשר שעת היתר למזבח לא זכו הכהנים בעורה ולא פליג בין שהופשט קודם הפסול בין לא הופשט אלמא אע"ג דאפשטיה לעור קודם זריקה ונפסל הבשר ואח"כ זרק קאמר דלא זכו בעורה. **מני ר' אלעזר בר' שמעון היא** - דאמר לקמן זבחים (דף קד) אין הדם מרצה על עור חלוץ בפני עצמו בלא בשר כגון אם נפסל הבשר ואין הדם

מרצה עליו אף העור לא יצא מידי מעילה להיות נותר לכהנים אחר הפשטן.  
**עורותיהן לכהנים** - ואפילו אירע פסול זה קודם זריקה. **אתאן לרבי** - דפליג  
עליה דרבי אלעזר לקמן (שם) ואמר הדם מרצה על עור חלוץ בפני עצמו בלא  
הרצאת בשר. **ומודה רבי שאין הפשט קודם זריקה** - אע"ג דאמר הדם מרצה  
על העור בפני עצמו היכא דאיתרמי דאיפשט קודם זריקה מודה הוא שאין  
כהנים רגילין בכך שאסור לשהות הדם כל כך הלכך נמי דקתני כל שלא זכה  
המזבח בבשרה לא זכו הכהנים בעורה טעמא משום דפסול דקודם זריקה  
קודם הפשט הוא ומיהו היכא דאיתרמי דהפשיט קודם זריקה ונפסל אחר  
הפשט אע"פ שלא זכה מזבח בבשר יזכו הכהנים בעורה ומשנתינו דברה  
בהוה. **קודם שנראו להפשט** - קודם זריקה אין עורותיהן לכהנים ואפי'  
הופשט ואח"כ נפסל וכל שכן כשהוא עם הבשר דאין דם מרצה על העור  
בלא בשר. **לאחר שנראו להפשט** - דהיינו לאחר זריקה עורותיהן לכהנים  
ואפי' עורו עם הבשר כשנפסל כדקאמר רבי אלעזר דכיון שנזרק הדם  
והורצה בשר שעה אחת יפשיטנו ועורו לכהנים. **על העור בפני עצמו** - אם  
הופשט ונפסל הבשר קודם זריקה וזרק הדם הותר העור דקסבר רבי אין עור  
פסול אלא הנפסל עם הבשר אבל הופשט קודם פסולו אפי' קודם זריקה  
אתיא זריקה ושריא ליה וכל שכן אחר הפשט ואחר זריקה אבל אם קודם  
הפשט נפסל ואפילו אחר זריקה הרי הוא כבשר.

דף קד.א

**רבי אלעזר ברבי שמעון כו'** - קסבר בזריקה כשרה תליא היתר העור אבל  
נפסל בשר קודם זריקה אין העור מותר ואפילו הופשט קודם פסולו. **מ"ד** -  
הדם מרצה על העור לאחר שנפסל בשר. **כרבי אליעזר** - דאמר דם אע"פ  
שאין בשר. **אליבא דר' אליעזר כ"ע לא פליגי** - כלומר מילתיה דרבי אלעזר  
ברבי שמעון דאמר לא הורצה ודאי פלוגתא היא דעל כרחך מודה הוא דאילו  
רבי אליעזר לא קאי כוותיה דהא קאמר יזרוק לכתחילה אף ע"פ שאין בשר  
כגון אבד או נשרף אלמא זריקה מעלייתא היא. **כי פליגי אליבא דרבי יהושע**  
- כלומר הא דאמר דמ"ד הורצה כר' אליעזר ולא כרבי יהושע ליתא דאפילו  
אליבא דרבי יהושע אמרה רבי למילתיה. **ה"ג עד כאן לא א"ר יהושע אלא**  
**בבשר דליכא פסידא לכהנים** - ע"כ לא קאמר רבי יהושע אם אין בשר אין  
דם אלא לענין לעלות קרבן לבעלים לחובה דליכא פסידא לכהנים והתורה

אמרה (דברים יב) הבשר והדם. **אבל לענין עור דאיכא פסידא דכהנים אפילו רבי יהושע מודה** - דלא מפסידנא להו שלא כדן ואם נשרף בשר או אבד קודם זריקה לכתחילה לא יזרוק וליכא פסידא דכהנים שהרי לא קרב הקרבן ואם עבר וזרק הדם הויה זריקה להתיר העור אע"פ שלא עלה לו הקרבן הקרבה הוי וקרינא ביה עור העולה אשר הקריב. **מידי דהוה אדיעבד** - דקתני אם זרק הורצה הניחא גבי נטמא איכא למימר הציץ מרצה אבל גבי יוצא לא מרצה הציץ וקאמר אם זרק הורצה אלמא ק"ל היה לו לרבי יהושע בדרשה זו דאם אין בשר אין דם דאם זרק הורצה הלכך גבי אבוד ושרוף נמי אע"ג דבדיעבד נמי פסול כדאמרינן בכיצד צולין (פסחים עח) לענין עור מיהא מודה. **למצותן לא קאמר** - דהני הכשר מצותן בכך וכי קאמר ר' חנינא בנשרפין מחמת פסולן. **והאיכא קודם הפשט וקודם זריקה** - דבין לרבי בין לרבי אלעזר ברבי שמעון נשרף לרבי משום דקודם הפשט ולרבי אלעזר משום דקודם זריקה. **חלוץ קאמרי'** - מימי לא ראיתי עור מופשט יוצא לבית השריפה והנפסל קודם הפשט עורו נשרף בבשרו ואין מפשיטים אותו. **והאיכא אחר הפשט קודם זריקה** - דלרבי אלעזר ברבי שמעון חלוץ ונשרף הוא. **ומשני רבי חנינא כרבי ס"ל** - דאמר הדם מרצה על העור. **ה"ג ואב"א אפילו תימא כר' אלעזר בר"ש ומודה רבי שאין הפשט קודם זריקה** - אפילו תימא רבי חנינא כרבי אלעזר ס"ל ודקא קשיא לך הא איכא אירע בו אחר הפשט קודם זריקה לא איתרמי בימיו דאפילו לרבי דאמר הדם מרצה על העור בפני עצמו מודה הוא דאין הפשט קודם זריקה (ולא הורגלו בכך) וכל שכן לרבי אלעזר ברבי שמעון לא הורגלו בכך. **והאיכא נמצאת טריפה בבני מעיים** - לא נמצא פסולו עד שהופשט ופסול זה קודם זריקה וקודם הפשט היה בו דקס"ד דבין לרבי ובין לרבי אלעזר נשרף כדאמרן לרבי משום דקודם הפשט ולרבי אלעזר משום קודם זריקה. **מרצה** - הואיל ולא הוכר פסולו קודם הפשט לרבי וקודם זריקה לרבי אלעזר מרצה על העור והבשר ישרף כשאר פסולי קדשים. **אלא מאי קמ"ל רבי עקיבא** - כיון דשמעיה לרבי חנינא דאמר בשאר קדשים מרצה למה לי לאשמועינן בכור. **דאפילו בגבולין** - בכור בעל מום הנשחט בו במדינה על מומו ולא התירו הכתוב אלא באכילה כדכתיב (דברים טו) בשעריך תאכלנו אבל אם מת עורו אסור וטעון קבורה ואשמועינן רבי עקיבא דהיכא דלא ניכר טריפתו עד לאחר הפשט שראה שחיטתו והפשיט עורו כאילו נזרק דמו במקדש ונמצא טריפה לאחר הפשט.



**בשר בקבורה** - דאין מאכילין קדשים לכלבים ושריפה ליכא דאין שריפה בקדשים אלא כשהובאה לעזרה ונפסל לאחר שחיטה. **והעור בשריפה** - לא ידענא טעמא ונראה בעיני דל"ג האי פירושא אלא ה"ג והלכה כדברי חכמים ותו לא מידי ותוספתא זו גירסא דתלמידי תרביצאי היא וטעו במה ששנינו במשנתנו במילתייהו דרבנן לבית השריפה יצא ואני אומר דרבנן לאו אדר"ע קיימי דאיירי בבכור בגבולין אלא אדרבי חנינא קיימי דאיירי בקדשי המקדש. **מתני'** **נשרפין בבית הדשן** - חוץ לג' מחנות כדיליף לקמן בפירקין. **ומטמאין בגדים** - לעסוקין בהן כדכתיב (ויקרא טז) והשורף אותם וגו'. **שלא כמצותן** - שנפסלו טעונין שריפה כשאר פסולי קדשים. **בבית הבירה** - פעמים בעזרה פעמים בהר הבית כדאמרינן בגמרא.

דף קד.ב.

**היו סובלין אותו** - הנשרפין כמצותן במוטות לקמן יליף לה. **הראשונים** - בני אדם הנושאים במוט אותן שבראש האחר יוצאים ראשונים. **עד שיצאו** - האחרונים בגמרא יליף לה. **ניתך הבשר** - דגמרה שריפתן אין המסייע שוב בהן מטמא בגדים אבל מקמי הכי כל המסייעין בשעת שריפה מטמאין בגדים וכולה יליף בגמרא. **גמ'** **ששם שורפים פסולי בשר קדשי קדשים** - שמחיצת אכילתן בעזרה ופסולי אימורים אפילו של קדשים קלים דהואיל והקטרת הכשירין בעזרה אף שריפת פסוליהן בעזרה כדילפינן בפסחים בפרק כל שעה (דף כד) מבקדש באש תשרף. **קודם זריקה** - שלא הגיע זמנו לצאת לפיכך נשרפין בעזרה. **אחר זריקה** - שהגיע זמנו לצאת לפיכך נשרפין חוץ לעזרה. **וכמצותן** - וכשהן נשרפין כמצותן שלא אירע בהן שום פסול. **נשרפין חוץ לג' מחנות** - כדילפינן בפירקין. **בין לאחר זריקה** - הואיל ועדיין לא יצאו. **ביציאתן** - לאחר שיצאו. **מהו שתועיל** - לפוסלן אם לנו. **בבשר דבר אכילה** - עולה או אימורין שהן לאכילת מזבח אבל הני דלשריפה קיימי דלא אשכחן לה אלא או באכילת מזבח כדכתיב (שמות כג) לא ילין חלב חגי וגו' או באכילת אדם כדכתיב (שם שמות יב) לא תותירו וגו'. **ושוין שאם חישב כו'** - ושוין ר"ש וחכמי' שנחלקו בפ' ב"ש (לעיל זבחים מג) אם פיגול נוהג בחטאות הפנימיות שאם חישב לאכול מבשר הפרים למחר או אם חישב בשחיטה על מנת לשורפן חוץ לג' מחנות למחר לא עשה כלום דמחשבת אכילה בדבר שדרכו לאכול בעינן והני לאו דרכן לאכול וגבי שריפה נמי אע"ג

דכי אורחיה חשיב אכילת מזבח או אכילת - אדם בעינין לפגל ומ"ד פיגול נוהג בפנימיים כגון אם חישב על הקטרת אימורים להקריבו למחר. **לינה נמי לא פסלה** - בבשרו קס"ד דאי לינה פסלה מחשבת לינה נמי פסלה. **לינת אימורין** - דבמידי דהקטרה ודאי פסלה לינה. **עד שיותך הבשר** - דכל זמן שלא נעשית מצותן מועלין בהן. **מדסיפא** - לענין מעילה בבשר איירי. **רישא נמי** - לענין לינה לענין בשר קאמר. **דתני לוי** - במתניתא דלעיל. **ופסול יציאה** - כגון שיצאו לפני זריקת דמים שעדיין לא הגיע זמנן לצאת. **יציאה מהו שתועיל** - לפוסלן אם יצאו מן העזרה לפני זריקת דמים. **מאי קמיבעיא ליה** - אמאי תיפסול הרי סופן לצאת. **א"ר ירמיה בר אבא** - כי קא מיבעיא ליה אליבא דמאן דפסיל בשר קדשים קלים שיצא לפני זריקת דמים משום דעדיין לא הגיע זמנו לצאת בפרק כל התדיר (לעיל פט) הכא מאי מי אמרינן הני מילי בבשר קדשים קלים דאין סופן חובה לצאת אבל הני שסופן לצאת חובה לא מיפסלי ביציאתן. **לא פסול טומאה ולינה** - דקאי הכא ומדחי ליה קאי הכא ומדחי ליה. **שיצא רובו** - ומיעוט אחד מן האברים משלים לרובא של בהמה ליציאתה. **מהו** - מי הוי יציאה לטמא את המתעסקין בהוצאת רובן או לא הוי יציאה מי אמרינן שדי מיעוטא דאבר

דף קה.א

בתר רוב האבר והוה ליה כמאן דלא נפק ואין כאן רוב הבהמה לחוץ ולענין טומאת בגדים מחוץ למחנה בעי (האי מיעוטא דאבר שיצא לחוץ). **אלא שיצא חציו** - של פר ברוב אבר בחצי הפר (הג"ה) יצא רוב אחד מן האברים ומיעוטו בחצי הפר שבפנים האי מיעוטא דאבר שנשאר בפנים בתר רובא דאבר שיצא שדינן ליה והוה ליה כמאן דנפק ואשתכח רוב בהמה מבחוץ. **או דלמא בתר בהמה** - דמיחבר בה והיכא דאיתא שדינן לה ואע"ג דלאו רובא דבהמה היא אלא פלגא וליכא למימר כדאמרן לעיל שבקינן רובא דבהמה אפילו הכי כיון דאין האבר נתוק לא אזלינן ביה בתר רובא ולא הויא יציאה ואם נטמא הפר שורפו בפנים. **מתני לה** - להך בעיא ברובא דמניינא דגברי. **שיצאו וחזרו מהו** - קס"ד לענין טומאת בגדים של אלו שהוציאו קמיבעיא ליה. **איטמו להו** - בגדיהם. **כיון דהזור הזור** - והווי להו כמי שלא יצאו. **הנך דאיכא גוואי נמי נטמאו** - דהא יציאה לענין טומאת בגדים בפרים כתיבא יוציא אל מחוץ למחנה ושרפו וגו' ומיניה ילפינן לקמן בפירקין (זבחים דף

קה) לומר לך כיון שיצא הפר חוץ למחנה אחת מטמא בגדים אע"פ דלא נפוק גברי נטמאו אלא לאו משום דאמר דאי הדר הדור וכל שכן אלו שמוחזרים ועומדין שהרי לא יצאו. **אמר רבא ותסברא** - דהך דקמייתי ראייה מילתא היא. **הא בעינן ואחר יבא אל המחנה** - אלמא קרא בדנפיק לבראי קאי דכל כמה דלא נפק לא קרינא ביה ואחר יבא וכיון דלא קרינא ביה ואחר יבא לא קרינא ביה יכבס בגדיו. **ופרכינן אלא ר' אלעזר היכי בעי לה** - דכיון דבהכי תליא מילתא מכי נפק קרינא ביה יכבס בגדיו ואי אהדרינהו ואתו אחריני לאפוקינהו אפי' חשבת להו מוציאין לא מטמאו הנך בתראי עד דנפקי דהא לא קרינא בהו ואחר יבא. **דנקיטי לה בבקולסי** - שאחזום במקלות ועומדין מבחוץ להוציאם לאחר שחזרו וקמיבעיא ליה מי אמרינן כיון שיצאו חוץ לעזרה כל העסוקים בהן מכאן ואילך חוץ לעזרה מטמאין בגדים או דלמא כיון דהדור הדור ועד דנפקי לא מטמאו. **בקולסי** - בלשון הש"ס ירושלמי מקל וראיתי דוגמתו בצילמי תרח נטל בקולסא ותברינון. **השורף פרה אדומה ופרים הנשרפים מטמאין בגדים** - פרה בהדיא כתיב בה (במדבר יט) פרים פר כהן משיח ופר העדה ופר יום הכיפורים גמרי מקרא יתירא דחטאת חטאת בשילהי כל הזבחים שנתערבו (לעיל זבחים פג) ופר יוה"כ בהדיא כתיב (ויקרא טז). **והן אינן מטמאין בגדים** - פרה ופרים עצמן אין מטמאין בגדים הנוגעין בהן בלא מתעסקין אבל מטמאין אוכלין ומשקין הנוגעין בהן ולקמן מפרש טעמא. **כדתנא דבי ר' ישמעאל מה זרעים שאין סופן לטמא טומאה חמורה** - כגון אדם ובגדים. **וצריכין הכשר** - דבר המכשירן לקבל טומאה כגון נתינת מים ומגע שרץ. **אף כל שאין סופו לטמא כו'** - כגון שאר אוכלין אבל הני פרה ופרים ושעיר הואיל וסופן לטמא אדם ובגדים כגון המתעסקין בהן אין צריכין הכשר טומאה הלכך מטמאו מחיים ואע"ג דלא איטמויי שאר בעלי חיים דעלמא. **אלא לרבנן אי דאית להו דתנא דבי רבי ישמעאל אפי' שעיר המשתלח ואי לית להו דתנא דבי רבי ישמעאל פרה ופרים מנא להו** - הרי טהורין הן ולא נאמרה בהן טומאה אלא למתעסקים בהן. **אמרי במערבא צריכין הכשר טומאה ממקום אחר** - הא דתנא דבי רבי ישמעאל ה"ק כל שאין סופו לטמא טומאה חמורה צריך הכשר טומאה ממקום אחר שיגע בשרץ או בנבילה ולא שיטמאו מאיליו אבל מי שסופו לטמא טומאה חמורה אין צריך ליגע בטומאה ומטמא טומאת אוכלין מאיליו כגון פרה ופרים אבל חזי לטומאה מיהת בעלמא בעינן ולא בעלי חיים דלא אשכחן

בבהמות בעלי חיים מטמאין. **מהו שיטמאו בפנים אוכלין ומשקין** - הואיל ועדיין לא הגיעו להיות מטמאין טומאה חמורה לא מטמאו טומאה קלה או דלמא הואיל וסופן לטמא לכשיצאו מטמאו. **נבלת עוף טהור** - מטמאה טומאה חמורה בבית הבליעה בכזית. **מהו שיטמא** - לרבי מאיר אוכלין ומשקין בכזית לרבנן לא תיבעי לך דאמרי מידי דחזי לטומאה בעינן ובכזית אין לזו טומאה אלא בבית הבליעה אבל לענין מגע ליכא שיעורא בכזית אלא לרבי מאיר דאמר כל שסופו לטמא טומאה חמורה אין צריך ראויה לטומאה מהו שתטמא בכזית מאליה. **דמחתא על ארעא לא תיבעי לך** - דלא מיטמאה דהא אכתי לא הוגעה לסוף טומאה חמורה שמא לא תיכנס לבית הבליעה לעולם. **דנקט בפומיה לא תיבעי לך** - דאם היו אוכלים אחרים לתוך פיו מטמאתן דהא הגיעה לטומאה חמורה בהאי שיעורא כי תיבעי לך כו'.

דף קה.ב

**הכי גרסינן** - אמר ליה מחוסר קריבה לאו כמחוסר מעשה דמי. **צריכה מחשבה** - להצטרף פחות מכזית ממנה להשלים פחות מכביצה אוכלין לקבל טומאת אוכלין במגע. **ואינה צריכה הכשר** - לטמא לא למים ולא למגע שרץ שמאליה מטמאה הואיל וסופה לטמא טומאה חמורה. **ומטמאה טומאת אוכלין בכביצה** - מדקתני צריכה מחשבה ואינה צריכה הכשר אלמא בדנקיט ליה בידיה עסקינן דאי מחתא אארעא אמאי אינה צריכה הכשר ואי דנקט לה בפומיה אמאי צריכה מחשבה אין לך מחשבה גדולה מזו וקתני כביצה אין כזית לא. **ה"ג** - שחיטתה ומליקתה מטהרת טריפתה מטומאתה. **האי סברא ר' מאיר** - בפרק חטאת העוף (לעיל סט). **נבלת עוף טהור לר' מאיר** - דמטמא טומאת אוכלין מאליה בכזית מונין בו ראשון ושני או לא. **כל היכא דלא מטמא אדם במגע אין מונין בו ראשון ושני** - דגמר משרץ דכתיב ביה מנין ראשון ושני דכתיב (ויקרא יא) כל אשר בתוכו יטמא דהוה ליה הכלי ראשון והאוכל שני ונבלת עוף טהור לא מטמא אדם במגע. **חיבורי אוכלין על ידי משקין** - חצי זית נבלה מכאן וחצי זית נבלה מכאן ומשקה טופח באמצע ונוגע בשניהם מחברן לטמא אוכלין ומשקין הנוגעים באחד מן החצאין האלו. **ואין חיבור לטומאה חמורה** - לטמא אדם וכלים וטעמא לא ידענא. **ה"ג** - להלן אתה נותן להם שלש מחנות וכאן מחנה אחת א"כ למה נאמר אל מחוץ למחנה לומר לך כיון שיצא חוץ למחנה אחת מטמאים בגדים והא

מתניא בת"כ גבי פר יוה"כ דכתיב (ויקרא טז) ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת אשר הובא וגו' וקמתמה תנא ואמר להלן בפר העדה וכהן משיח אתה נותן להם מקום שריפתן חוץ לשלש מחנות כדיליף לקמיה וכאן אתה אומר אל מחוץ למחנה ושרפו דמשמע ששורפן חוץ לעזרה מיד בהר הבית והלא אף אלו פנימיים ואייתי לכולהו כי הדדי בריבויא דחטאת החטאת בשילהי כל הזבחים ואמר נמי בפ' בית שמאי (לעיל לט) לפר זה פר יום הכיפורים. **אם כן למה נאמר אל מחוץ למחנה** - לענין טומאת בגדים דכתיבי בקרא דבתריה קאמר (ויקרא טז) אל מחוץ למחנה והשורף אותם יכבס בגדיו. **לומר לך כיון שיצאו חוץ לעזרה** - המתעסקין בהן מטמאין בגדים. **מחוץ למחנה בדשן** - בהוצאת דשן המזבח והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה (שם ויקרא ו). **שאינ ת"ל** - אין מלמד כלום דאנא ידענא דאל מחוץ למחנה מוציאין אותו דכתיב בפריש הנשרפים (שם ויקרא ד) אל שפך הדשן וכתוב בהו אל מחוץ. **ור' שמעון** - דאמר במתני' אין מטמאין בגדים עד שיוצת האור ברובו האי מחוץ למחנה דכתיב בפר ושעיר של יום הכיפורים מאי עביד ליה. **נאמר כאן** - בפר יום הכיפורים. **ונאמר להלן** - בפרה אדומה (במדבר יט) והוציא אותה אל מחוץ. **מה כאן** - בפריש הנשרפים חוץ לג' מחנות אף שחיטת פרה אדומה חוץ לג' מחנות. **מה להלן** - בפרה אדומה במזרחו של ירושלים דכתיב בה והזה אל נוכח פני אהל מועד אלמא עומד במזרח ופניו למערב כנגד פתחו של היכל שהוא בכותל מזרחי ופתחו למזרח

דף קו.א

אף כאן כו'. **ורבנן** - דמפקי ליה לקרא לטומאת בגדים ולית להו ג"ש. **היכא שריף להו** - לאיזו רוח של ירושלים. **לצפונה של ירושלים** - שכל מעשה חטאת בצפון. **אבית הדשן** - צריך שיקדים לשם דשן מזבח שיהא נקרא קודם לכן מקום שפך הדשן מכלל דלת"ק לא צריך. **רבי אליעזר בן יעקב היא** - דאמר לא אשמועינן על שפך אלא שיהא מקומו מדרון שיהא דשנו משתפך. **ודילמא במקומו משופך הוא דפליגי** - ומודה רבי אליעזר בן יעקב שיקדים שם דשן אלא דבעי נמי מקומו משופך. **השורף** - המתעסק בצרכי שריפתן כגון המסייע בשעת שריפה והאי תנא אית ליה כרבי שמעון דאין מטמאין בגדים עד שיוצת בהן האור. **דשויה חרוכא** - דהוי ניתך הבשר ואפר מיהא לא הוה לתנא קמא מטמאין עד שיעשו אפר דאותם קרינא בהו אבל

אפר לא מיקרי ולרבי אלעזר ברבי שמעון אין מטמאין בגדים. **הדרן עלך טבול יום. מתני'. השוחט - קדשים בחוץ והעלה בחוץ - בהעלם אחד. חייב על השחיטה וחייב על העלייה - שהן שני גופי עבירה דתרוייהו כתיבי אשר ישחט ואשר יעלה (ויקרא יז). שלא העלה אלא דבר פסול - ואנן מתקבל בפנים בעינן דכתיב ואל פתח אהל מועד לא יביאנו (שם ויקרא יז). כיון שהוציאו פסלו - ואפ"ה חייב וה"ה לשוחט בחוץ ומעלה בחוץ. הטמא שאכל כו' - משום דפליגי ר' יוסי הגלילי ורבנן בתרוייהו ודמו הנך פלוגתא להדדי תנינהו גבי הדדי. כיון שנגע בו טמאווה - ואפ"ה [כי] הדר אכיל ליה מחייב ומה לי נטמא בשר על ידו מה לי נטמא ע"י אחרים. שאינו חייב אלא על טומאת הגוף - כדכתיב וטומאתו עליו ונכרתה ודרשינן בפ' בית שמאי (לעיל דף מג) בטומאת הגוף הכתוב מדבר מי שטומאה פורחת ממנו. גמ'. שחיטה והעלאה - ב' פרשיות סמוכות זו לזו באחרי מות. אלא אזהרה מנלן - - דקא מחייבין ליה עליה חטאת שאין חטאת באה אלא על לאו וכרת כדתנן הפסח והמילה מצות עשה ואין חייבין עליהן חטאת במסכת כריתות (דף ב). למרקוליס - אע"פ שעבודתו דרך בזיון לסקלו באבנים וזה עובדו דרך כבוד ולא קרינא ביה איכה יעבדו ואעשה כן ואפ"ה מניין שהוא חייב. קרי ביה ולא יזבחו וקרי ביה ולא עוד - דאי לכדרבי אלעזר לכתוב ולא עוד את זבחייהם לשעירים והאי דכתיב ולא יזבחו לאזהרת שחוטי חוץ אתא דסמך לההיא פרשתא. ע"כ - עד המקרא הזה דלא יזבחו כל הענין העליון שנענש כרת על שחיטת חוץ ועל העלאת חוץ. מדבר בקדשים שהקדישן בשעת איסור הבמות - משהוקם המשכן דאילו הנך דהוקדשו מעיקרא אי לא מרבי להו קרא בהדיא מסתמא לא שמעינן להו.**

דף קוב.

**שהרי עונשן אמור - כלומר דמסתמא בהו משתעי קרא לאסור והרי עונשן אמור כאן. מכאן ואילך כו' - שנאמר למען אשר יביאו וגו' דמדכתיב אשר הם זובחים משמע שהיו עומדים לישחט בבמה ומכאן ואילך והביאום לה'. כזבח בשדה - שלא לשם שמים. (מצות) לא תעשה - בהנך דהוקדשו בשעת היתר מניין. ת"ל ולא יזבחו עוד - משמע מעכשיו אסורין ועד עכשיו מותרין. זאת להם - עונש עשה ולא תעשה. ולא אחרת להם - כרת. מקום שלא ענש - כגון בקדשים שהקדישן בשעת היתר. הזהיר - כדאמרן כאן. שענש - כשהוקדשו**

בשעת איסור. **אינו דין שהזהיר** - ולקמן פריך וכי מזהירין מן הדין. **משרצים** - וא"ת תיתי אזהרה בחלב בק"ו משרצים טמאין כגון שמונה שרצים. **במשהו** - טומאתן בכעדשה אבל חלב בכזית. **משרצים טהורים** - שאין מטמאין כגון צפרדע ונמלה. **שכן אסורין במשהו** - לאכילה בכעדשה כדתניא במעילה בגמרא בפרק קדשי מזבח (דף טז) ולא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף וגו' פתח הכתוב באכילה וסיים בטומאה לומר לך כשיעור טומאתן של שרצים טמאים שיעור אכילתן של כל השרצים דהא כולהו כייל להו בהאי קרא ובכל אשר תרמוש האדמה וגו' ושיעור טומאתן נפקא לן בהכל חייבים (חגיגה דף יא) שכן חומט תחילת ברייתו בכעדשה. **שכן תופסת את דמיה** - באיסורא כדתניא במסכת סוכה (דף מ) קדש תהיה לכם מה קדש תופס את דמיו אף שביעית תופסת את דמיה. **מכללו** - חלב הותר מכללו בחיה ובכולהו נמי איכא למיפרך הא פירכא ומש"ה איצטריך אזהרה בחלב. **אי קשיא** - בהאי דאיתניא אזהרה לשחוטי חוץ בהאי ק"ו הא קשיא לי הא דתנן בפרק קמא דכריתות (דף ב) דקחשיב ל"ו כריתות להתחייב עליהם חטאת וקתני והפסח והמילה כרת שלהם על מצות עשה היא באה ואין חייבין חטאת על שגגתה דחטאת אינה באה אלא על לאו וכרת כדכתיב אשר לא תעשינה (ויקרא ד). **תיתי** - בו אזהרה מק"ו ממותיר ממנו עד בוקר. **שיש לו תקנה** - בתשלומי פסח שני. **וכי מזהירין מן הדין** - לעיל קאי דמייתי אזהרה לשחוטי חוץ מק"ו. **אפילו למ"ד** - במסכת מכות עונשין מדין ק"ו מודה דאין מזהירין מן הדין דתניא בפ"ק דמכות (דף ה) איש כי יקח את אחותו וגו' אין לי אלא בת אביו שלא בת אמו בת אמו שלא בת אביו בת אביו ובת אמו מנין תלמוד לומר ערות אחותו גילה והלא קל וחומר הוא למדתה שאין עונשין מן הדין וכן לענין אזהרת ערות אחותך בת אביך וגו' אין לי כו' עד שאין מזהירין מן הדין ופליגי תנאי בפ' בתרא ואיכא דדריש להאי אחותו גילה דגבי עונש לדרשא ועונש דבת אביו ובת אמו קסבר עונשין מן הדין ואילו אחותך היא דגבי אזהרה דילפינן מיניה אין מזהירין מן הדין דלא אפנייה לדרשא אחריתי. **אתיא הבאה הבאה** - שחיטה מהעלאה כתיב בשחיטה (ויקרא יז) לא הביאו וכתוב בהעלאה (שם ויקרא יז) לא יביאנו וגזירה שוה הואיל ומופנה היא לכך הרי היא כמי שמפרש בה ואין זה מן הדין כק"ו שאדם דן מעצמו.

ה"ג דאמר רבי יונה אמר קרא שם תעלה עולותיך ושם תעשה - איתקש שאר עשיות להעלאה מה העלאה לא ענש אלא אם כן הזהיר אף שחיטה לא ענש אלא א"כ הזהיר. **אשכחן מוקטרי בפנים שהעלן בחוץ** - שחוטי פנים שהיו עומדים להקטירן בפנים והעלו בחוץ חייב כדכתיב בהעלאה (ויקרא יז) ואל פתח אהל מועד לא יביאנו בראויין להביאן לפנים ולהעלותן הכתוב מדבר. **מוקטרי חוץ** - שחוטי חוץ שעומדין ליקטר בחוץ ולא בפנים. **ואליהם תאמר** - זהו תחילת פרשת העלאה וסמוכה לפרשת שחוטי חוץ על הראשונים דמשתעי בשחוטי חוץ שאמר שאם העלו בחוץ חייב ועליהם קרינן. **ואליהם כתיב** - לשון קושיא הוא. ה"ג אלא כדתנא דבי ר' ישמעאל **ואליהם תאמר לערב פרשיות** - וי"ו מוסיף על ענין ראשון ומערב הפרשיות לומר שאף שחוטי חוץ שהעלן בחוץ חייב. **ל"ו כריתות בתורה** - וקחשיב התם המעלה בחוץ והוינן בה מניינא למה לי ואמר רבי יוחנן שאם עשאן כולן בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת הא תרתי נינהו לחיובא המעלה איברי פנים והמעלה איברי חוץ דכיון דגמרת להו בהיקשא או בגזירה שוה הוה ליה כל חד וחד גוף עבירה וחייב על כל אחת ואחת אפילו בהעלם אחד וניתני שלשים ושבע והא ליכא לשנויי שם העלאה קתני כי היכי דקא חשיב המחלל את השבת והעובד עבודת כוכבים בחדא ואע"ג דטובא חיובי איכא דהכי שנינו בכריתות ואקשינן עלה שבת ועבודת כוכבים [ומשני] תנא חילוקין שלהן במקומן דתנן במסכת שבת (דף עג) אבות מלאכות ארבעים חסר אחת ודעבודת כוכבים תנינא בסנהדרין (דף ס) אחד העובד ואחד הזובח ואחד המקטר ואחד המנסך אבל הכא לא תנא בהדיא המעלה איברי פנים והמעלה איברי חוץ ואף על גב דאיכא למשמע מפלוגתא דרבי יוסי הגלילי ורבנן בהדיא מיהא לא תנינהי בתרתיה. **והא דתנן** - לקמן במתניתין זבחים (דף קי) הזורק [מקצת] דמים בחוץ שלא נתן ארבע מתנות אלא מתנה אחת חייב דהויא זריקה בפנים דכוותיה דתנן (לעיל זבחים דף לו) כל הניתנין על מזבח החיצון שנתנן במתנה אחת כיפר. **מנלן** - דאיחייב אזריקת דם בחוץ הא שחיטה והעלאה הוא דכתיבן. **דס יחשב דם שפך** - לרבות את הזורק והאי קראי בשחוטי חוץ כתיבי. **או זבח** - כתיב גבי העלאה או לרבות את הזורק. **לחלק** - דלא תימא עד דמסיק עולה ושלמים. **לא יביאנו** - משמע חד. **ואינו חייב על החסר** - לקמן פליגי בה איכא למאן דאמר על אבר חסר ואיכא למאן דאמר על



בהמה חסירה עד שיעלה כל הבהמה ואיכא למאן דאמר על הקטרה חסירה כגון פחות מכזית. **אותו** - שלם משמע. **חד למוקטרי פנים כו'** - דאי כתב חד הוה אמינא הני מילי מוקטרי חוץ אבל מוקטרי פנים מיחייב דהא מהדרינן פוקעין דחסרו אלמא הקטרה היא. **והא תניא** - בניחותא. **ור"ע סבר מוקטרי פנים** - שחוטי פנים שחסרו כגון פקעו מעל האור והעלן בחוץ חייב דהא מהדרינן פוקעין. **ור' ישמעאל נפקא ליה מאו אשר ישחט** - אע"ג דאיצטריך מחוץ למחנה כדלקמן אפילו הכי אשר ישחט יתירא הוא דמצי למיכתב אל מחוץ למחנה אייתר ליה אשר ישחט לרבות שחיטת העוף. **ההוא מיבעיא ליה השוחט העוף חייב ואינו חייב על המולק** - והילכך איצטריכו תרוייהו דאי כתיב אשר ישחט לרבות שחיטת העוף הוה אמינא כל שכן מליקה שהיא דרך הכשירו בפנים להכי כתיב דם שפך לרבות את העוף והדר כתיב אשר ישחט למעוטי מולק. **אין לי אלא שוחט בהמה** - כדכתיב אשר ישחט שור או כשב. **ומה שחיטה** - שאין זה דרך הכשירו של עוף בפנים חייב עליה בחוץ מליקה לא כ"ש. **ת"ל זה הדבר** - אשר צוה וגו' וסמך ליה אשר ישחט שחיטה ולא מליקה. **לגזירה שוה** - מפורשת ביש נוחלין (ב"ב דף קכ) ובנדריים בפרק בתרא (דף עח). **הקומץ מנחה בחוץ** - ולא הקטיר פטור. **מנא ליה** - דפטור. **ופרכינן מהי תיתי לחיובא** - דאיצטריך קרא למיפטריה. **מה לשחיטה שכן פוסלת בפסח ששחטו שלא לאוכלין** - כגון לחולה וזקן שאין יכול לאכול כזית כדכתיב (שמות יב) איש לפי אכלו תכוסו תאמר בקומץ מנחה דלא שייך פסול שלא לאוכליו ובקבלה נמי אפילו בפסח לא מיפסלא כדאמרן בפרק תמיד נשחט (פסחים דף סא) רבי אומר לשון סורסי הוא זה כאדם שאומר כוס לי טלה זה דבשחיטה לחודה הוא דפסלה מחשבת אוכלין. **תיתי מזריקה** - דלא פסלה שלא לשם אוכלין בפסח ומחייב עלה בחוץ וה"ה לקמיצה וקבלה. **שכן זר חייב עליה מיתה** - מה שאין כן בקמיצה וקבלה דבעינן עבודה תמה ולא עבודה שיש אחריה עבודה כדאמרינן פרק בראשונה בסדר יומא (דף כד) והני תרוייהו יש אחריהן עבודה.

דף קזב.

**תיתי מבינייא** - משחיטה וזריקה דכי פרכת מה לשחיטה שכן פוסלת שלא לשם אוכלין בפסח זריקה תוכיח מה לזריקה שכן זר חייב עליה מיתה שחיטה תוכיח וחזר הדין הצד השוה שבהן שהן עבודה וחייבין עליהן בחוץ

אף אני אביא קמיצה וקבלה שהן עבודה ויתחייב עליהן בחוץ. **אם כן** - דמייתי מבינייא לחייב בחוץ על עבודות שאינם מפורשות בפרשה ויש להביאן במה הצד לא יאמר בזריקה ותיתי מבינייא משחיטה והעלאה. **ה"ג להכי כתבה קרא דלא אתיא מבינייא** - למימר דאע"ג דאתיא מבינייא לא תיתי מבינייא. **שחט וזרק בהעלם אחד לר' ישמעאל** - דנפקא ליה זריקה מדם שפך בעונש של שחיטה. **אינו חייב אלא אחת** - דחד כרת וחד לאו הוא. **לר"ע** - נפקא ליה מאו זבח דכתיב (ויקרא יז) גבי העלאה. **חייב שתים** - משום דשמות מוחלקין. **שם תעלה ושם תעשה** - הזכיר העלאה לבדה והשאר כללן בעשיה אחת למימרא דלא מחייב אכולהו אלא חדא. **פלגינהו קרא** - הוציא העלאה מכלל שאר עשיות למימרא דמחייב עלה באפי נפשה ואשאר באפי נפשיהו. **שחט וזרק והעלה לד"ה** - בין לר' ישמעאל בין לר"ע חייב שתים לר' ישמעאל כיון דכולם בהעלם [אחד] מחייב בהעלאה חדא דאית לה קרא בהדיא ואשחיטה וזריקה חדא דמחד קרא נפקי ולר"ע אשחיטה מיחייב חדא והעלאה וזריקה חדא ובהא לא פליג אביי אדר' אבהו דלאביי נמי לדברי הכל חייב שתים חדא אהעלאה וחדא אשאר עשיות. **ת"ר או אשר ישחט מחוץ למחנה יכול עד שישחט חוץ לשלש מתנות** - ונילף גז"ש מפרים הנשרפים כדילפינן בהרוגי ב"ד בסנהדרין (דף מב). **ת"ל** - ברישיה דקרא או עז במחנה. **אי במחנה יכול אף במחנה שכינה** - אלא ששינה מקום שחיטתו כגון שחט עולה בדרום יהא חייב. **ת"ל מחוץ למחנה** - דמשמע חוץ לשלש מחנות. **מה להלן** - מיוחד שאינו ראוי לשחיטת שום זבח אף במחנה כגון במחנה לויא שאינו ראוי לשחיטה לשום זבח. **נכתוב קרא במחנה ואל מחוץ למחנה** - חוץ למעוטי עולה בדרום ובמחנה לפרושי דלא בעינן חוץ לשלש מחנות ואל פתח אהל מועד לא הביאו למה לי. **לאו למעוטי גגו של היכל** - דהכי משמע שלא הביאו לפתח אהל מועד יצא זה שהביאו לעזרה. **ופרכינן ולרבא** - דפטר אגגו דמשמע כל חללה של עזרה קרי אל פתח. **ניכתוב אל פתח** - למעוטי גגו ולמעוטי עולה בדרום שהרי באו אל פתח וממילא משתמע חיובא במחנה לויא שלא הביאו אל פתח. **מחוץ למחנה ובמחנה ל"ל לאו לאיתויי גגו** - אתא במחנה והדר אתא מחוץ דלא תימא מבמחנה איתרבי נמי שוחט עולה בדרום ת"ל מחוץ למידרש דבעינן מקום שאינו ראוי לשחיטת שום זבח ואל פתח איצטריך לדרשא אחריתי הראוי לפתח אהל מועד חייבין עליו בחוץ יצאו פרת חטאת וקדשי בדק הבית. **(לאו) לאיתויי [כולה] בפנים כו'** - לעולם גג

היכל לא מיחייב דלא קרינא ביה ואל פתח אהל מועד לא הביאו שהרי הביאו אלא לאיתויי היא בפנים וצוארה בחוץ דלא תימא פתח אהל מועד היא לכך נאמר במחנה - לאיתויי לחיובא והדר אתא מחוץ דלא תרבי מבמחנה שוחט עולה בדרום ומהו אל פתח אהל מועד לא הביאו שלא הביאו כדרך הבאת קדשי קדשים בצפון תלמוד לומר מחוץ דלא חייב אלא משום חוץ דאינו ראוי לשום זבח יצא זה ואתא אל פתח למעוטי גגו דלא תרבייה כדקאמרת שהוא מקום שאינו ראוי לשחיטת כל זבח דכיון דאשמעינן מחוץ דעולה בדרום פטור שמע מינה אל פתח אהל מועד לא אכדרך הבאתו קפיד אלא אהבאה כל דהו ובלבד שיהא כולו לתוך חלל העזרה. **שחיטה בחוץ היא** - והרי לא הביאו לבית השחיטה אל פתח ומאל פתח נפקא. **המעלה בזמן הזה** - בחוץ. **וקידשה לעתיד לבא** - והויא לה ירושלים בית הבחירה ושעת איסור הבמות היא. **כשהיו בונין בהיכל** - בימי עזרא. **לאו מכלל דר' אליעזר סבר לא קידשה** - הלכך עושין קלעים במקום חומה וחזרו וקדשו בקידוש המפורש במסכת שבועות (דף יד). **עצם** - אין מצוה להעלותו אם פירש כדאמרן בפרק המזבח מקדש (לעיל דף פה).

דף קח.א

**ראש יונה** - של עולת העוף והעלו בחוץ. **מלח** - אי פריש מצוה לחזור ולמולחו כדכתיב (ויקרא ב) ולא תשבית מלח ברית. **שעת הכושר** - ליקרב בפנים. **שכן קדש מקבלו** - אע"פ שהוציאו אם חזר והכניסו והעלהו לא ירד כדאמרן בהמזבח מקדש (לעיל דף פד) הלן והיוצא כו'. **שחיטת לילה איכא בנייהו** - לרבי שחט בהמה בלילה בפנים והעלה בחוץ פטור שלא היתה לה שעת הכושר דבשחיטתה נפסלה לר"א חייב שהרי הקדש מקבלו שאם עלה לא ירד. **רבה אמר קבלה בכלי חול איכא בנייהו** - שעת הכושר ליכא קדש מקבלו איכא דכל שפסולו בקדש הקדש מקבלו. **כל היכא דנטמא גופו של זה ואח"כ נטמא הבשר** - ואפילו ע"י אחרים מודה ר' יוסי הגלילי דחייב כדאמרן מה לי על ידו מה לי ע"י אחרים דטעמא דר' יוסי משום דאין איסור חל על איסור הוא וכאן איסור טומאת הגוף קודם. **כי פליגי בשנטמא בשר תחילה** - ונאסר על זה משום טומאת בשר שאין חייבין עליו חטאת וכי הדר נטמא הגוף אית ליה לר' יוסי אין איסור טומאת הגוף חל על איסור זה ואע"ג דאיסור כולל הוא דאיכא למימר דמיגו דמיתסר בשאר חתיכות טהורות

משום טומאת הגוף נתסר נמי בהך לא אמרינן האי מיגו הלכך אין ראייה מטמא שאכל את הטהור לכאן דהתם טומאת הגוף קדים. **ורבנן סברי אמרינן מגו** - ואיסור כולל חל על איסור אחר דהא דאמרינן אין איסור חל על איסור באיסורי דעלמא קאמרינן. **נהי דלא אמרינן מגו** - לחול איסור על איסור ואפילו הוא כולל מיהו הני מילי היכא דשניהן שוין אבל הכא תיתי טומאת הגוף דחמירא ותיחול בכולל על טומאת בשר דקילא דהכי אמרינן בשחיטת חולין בפרק גיד הנשה (דף קא) דרבי יוסי הגלילי לית ליה איסור חל על איסור אפילו ע"י כולל ובאיסור חמור אית ליה איסור חל על איסור כשהוא איסור כולל גבי אוכל גיד הנשה של עולה דאוקימנא כרבי יוסי הגלילי דקתני חייב שתיים. **מתני!** **השוחט קדשים בחוץ** - לאכילת הדיוט חייב. **והמעלה להדיוט פטור** - משום העלאת חוץ וחייב משום עובד עבודת כוכבים ואם הזיד בעבודת כוכבים ושגג בהעלאת חוץ אינו מביא על שגגתו חטאת וטעמא מפרש בגמ' **שנים שאחזו** - בגמרא מפרש לה. **העלה ונודע לו וחזר והעלה** - מאותה בהמה עצמה ובגמרא מפרש פלוגתייהו. **שיעלה לראש המזבח** - שיבנה מזבח לשם כך ויעלה וטעמא מפרש בגמ'. **גמ' דכתיב לה'** - ואל פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אותו לה' (ויקרא יז) מכלל דבעושה לשם הכתוב מדבר. **בשחיטת חוץ נמי כתיב** - (שם ויקרא יז) ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן לה'. **איש איש** - להביא איש ששחט לאיש. **שאני התם** - בשחיטה לא מצית למידרש איש איש לחייב שנים שאחזו בסכין ושחטו. **דהא כתיב ההוא** - וקא סלקא דעתך ונכרת האיש ההוא (שם ויקרא יז).

דף קח.ב

**למעוטי שוגג אנוס ומוטעה** - דהכי דריש בת"כ כל ההוא דגבי ונכרת כשישנו בהווייתו ובדעתו ולא אנוס ולא שוגג מאיליו או מוטעה ע"י אחרים. **תרי ההוא כתיבי** - דם יחשב לאיש ההוא בשחיטה כתיב (ויקרא יז). **אלא לה'** - דכתיב גבי שחיטה. **ל"ל להוציא שעיר המשתלח** - דמשמע הראוי ליקרב לשם חייבין עליו בחוץ ושאינו עומד לשם אין חייבין עליו בחוץ ולקמן בפ' בתרא (זבחים דף קיג) דריש לה תנא דברייתא הכי וגלי בשחיטה והוא הדין להעלאה דהא מיגמר גמירי מהדדי כדאמרן לערב פרשיות בר מהנדך תרי חומרי דמתני' דמפרשי קראי בכולהו בין לחיובא בין לפטורא. **מה ת"ל איש**

**איש** - גבי העלאה. **ושחטו פטורין** - כדילפינן לעיל דכתיב ההוא. **אכל בהמה כתיב** - על כל הבהמה הוא חייב ואינו חייב על אבר אחד הלכך כולה חדא העלאה היא. **אבל באבר אחד** - והקריבו לחצאין לאחר שהקריב שאר האיברים דאילו עליו לבדו אפילו הקריב שלם פטר ליה ר' יוסי או מיירי שפקע מעל האש וחזר והחזירו. **דברי הכל העלאה אחת היא** - דהא אותו כתיב שלם ולא חסר. **ור' יוחנן אמר מחלוקת באבר אחד** - ודכולי עלמא אותו אכל אבר ואבר כתיב ומאן דמחייב סבר מוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ חייב דהא מהדרין פוקעין למזבח דהוה להו חסר וכי כתיב אותו אמוקטרי חוץ כתיב. **ומ"ס פטור** - דנפקא ליה מלא יביאנו כר' ישמעאל. **לא נחלקו אלא במוקטרי חוץ כו'** - מר סבר חייב דכי כתיב אותו למעוטי פחות מכזית אתא שאין הקטרה שלימה וכדדריש ליה לקמן. **פוקעין** - שפוקעין מעל האש. **דלא כר' יוסי** - דכיון דבפנים בני הקטרה נינהו ואע"ג דחסרו בחוץ נמי מיחייב במוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ אלמא קסבר אבוב דשמואל דרבי יוסי אמוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ פליג. **ויבן נח מזבח** - אלמא אפילו במת יחיד שהיא בחוץ אינה העלאה בלא מזבח. **על הצור** - בלא בנין מזבח לשם כך וקרי ליה העלאה. **גובהה בעלמא** - כדרך כל הארץ שיהא נוח להשתמש ולא לחובת מזבח. **מזבח פתח אהל מועד כו'** - האי קרא דריש ליה ר"ש בת"כ הכי וזרק הכהן את הדם על מזבח ה' פתח אהל מועד ולא מזבח בבמת יחיד בשעת היתר הבמות ובפ' המעלה בחוץ כתיב. **ה"ג** - חייב יצא מיבעי ליה ה"ק לפיכך בשעת איסור הבמות העלה ע"ג הסלע או על גבי האבן חייב. **יצא מיבעי ליה** - כיון דאמר אין מזבח בבמה בשעת היתר הבמות קאי הילכך יצא מיבעי ליה. **ה"ק לפיכך** - הואיל ובבמה בשעת היתר הבמות הויא הקטרה בשעת איסורו אם העלו על הסלע חייב. **קרן וכבש ויסוד וריבוע** - דקי"ל דמעכבי במזבח המשכן בפרק קדשי קדשים (לעיל דף סב) מהו שיעכבו בבמת יחיד. **בבמה גדולה** - אף נוב וגבעון שהיו במות ציבור וכל שכן שילה ובית עולמים.

דף קט.א.

מתני'. **ואחד קדשים פסולין שהיה פסולן בקדש** - הואיל ובפנים אם עלו לא ירדו מתקבל בפנים קרינא ביה וחייבין עליהן בחוץ כדיליף בגמ'. **המעלה כזית מן העולה ומאימוריה** - חצי זית מזה וחצי זית מזה חייב דכולה כליל.

**גמ' ואימורי קדשי קדשים - כבשי עצרת. הלבונה - של מנחת נדבה. ומנחת כהנים - שהיא כליל וראויה להעלאה כקומץ מנחת ישראל אבל שירי מנחת ישראל אינו חייב על העלאתם. מנחת כהן משיח - עשירית האיפה שהוא מביא בכל יום. ושלושת לוגין יין - שהוא פחות שבנסכים. ושלושת לוגין מים - בחג קאמר ובמוקדשין לחג שאין העלאת חוץ נוהגת בחולין. מנין לרבות פסולין - הנך דאם עלו לא ירדו דלא מתרבו מלא יביאנו דהא אינם ראויין להביא לכתחילה. ת"ל לעשות - משמע הראויין לעשות אפילו אינו ראוי לבא מחוץ לפנים והני נמי כיון דאם עלו לא ירדו וכהן נזקק להפך בהם בצינורא או להעלותן מראש המזבח למערכה ראויין ליעשות קרינא ביה. שלמים לא - אין בשרן מצטרף עם אימוריהן לכזית העלאת חוץ משום דבשר שלמים לאו בר הקטרה הוא ולא קרינא ביה אל פתח אהל מועד לא יביאנו. ולחייב עליהן משום פיגול ונותר וטמא - קא ס"ד באוכל כזית בשר ואימורין מעולת פיגול או נותר או בטומאת הגוף אכלו. מאי טעמא - לא מצטרף נמי בשר שלמים עם אימוריו לפיגול ונותר וטמא הא בין בבשר בין באימורין שייך פיגול ונותר וטמא כדאמר בפ' בית שמאי (לעיל דף מג) דכל שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח חייבין עליו משום פיגול והרי הדם מתיר את הבשר לאדם ואת האימורין למזבח ותנן נמי התם דברים שאין חייבין עליהם משום פיגול כגון הקומץ והלבונה והקטרת שאין להם מתירין אלא הם עצמן מתירין חייבין עליהן משום נותר ומשום טמא וכל שכן אימורין שהפיגול נוהג בהן ומקראי ילפינן להו. כל הפיגולין מצטרפין - משנה היא במעילה. כאן בפיגול כאן במחשבת פיגול - הא דקתני מצטרפין באוכל פיגול קאמר ולהתחייב חטאת והא דקתני עולה אין שלמים לא במחשבת פיגול שאם שחט או זרק על מנת להקטיר חצי זית בשר עולה וחצי זית מאימורין חוץ לזמנו פיגל אבל בשלמים חישב לאכול או להקטיר חצי זית בשר וחצי זית אימורין לא פיגל שאין מחשבת אכילה בנקטרין ואין מחשבת הקטרה בנאכלין. כאן בנותר כאן בשניתותו עד שלא נזרק הדם - הא דקתני מצטרפין באוכל נותר קאמר והא דקתני עולה אין שלמים לא בשניתותו מאיבוד ושריפה כגון אבדו הבשר והאימורין קודם זריקה ונשתייר חצי זית מזה וחצי זית מזה בעולה דכולה כליל הוא זריקת דם זריקה דהא איכא אכילת מזבח וכו' יהושע דאמר בפרק טבול יום (לעיל דף קד) אם אין בשר אין דם וכיון דזריקה היא חייבין עליו משום נותר אם ניתותו ואכל ממנו כדאמרן (לעיל זבחים דף מה)**

דברים שאין חייבין עליהם משום פיגול חייבין משום נותר כגון קומץ שהוא אכילת מזבח כעולה וכל שכן דברים שחייבין עליהן משום פיגול כגון בשר עולה אבל שלמים אין חצי זית מבשרן וחצי זית מאימוריהן מצטרפין להיות שיור לזרוק עליהם את הדם דלא אכילת אדם איכא ולא אכילת מזבח איכא וכיון דלא הויא זריקה אם זרק אין חייבין עליהן משום נותר וטמא דקי"ל (מנחות דף כה) כל הניתר לטהורין חייבין עליו משום טומאה ובפ' ב"ש (לעיל זבחים דף מה) אתי נותר חילול חילול מטומאה ובמס' מעילה (דף ו) לענין יוצא אמרינן לר"א דאמר אין זריקה מועלת ליוצא אין חייבין עליו משום נותר וטמא. **כל הזבחים** - בר מעולה. **אין זורק את הדם** - דאית ליה לר' יהושע אם אין בשר אין דם מועשית עולותיך הבשר והדם ובזבחים כתיב (דברים יב) ודם זבחיך ישפך והבשר תאכל הזקיקן הכתוב זה לזה.

דף קטב.

**או כזית חלב** - דכתיב וזרק הכהן את הדם וגו' והקטיר החלב אע"פ שאין בשר זורק עליו את הדם והכי מפרש במנחות בהקומץ רבה (דף כו). **ובמנחה מאי עבידתה** - מאי זריקת דם איכא במנחה. **מנחת נסכים שבאה עם הזבח** - ואבד בשר הזבח והמנחה קיימת לא יזרוק את הדם בשבילה דלאו גופא דזביחה הוא. **מתני'** **הלבונה** - של מנחה. **והקטרת** - שבכל יום פרס - [של] שחרית ופרס של בין הערבים שהקטיר כזית מהן בחוץ חייב קסבר כי כתיב אותו על השלם הוא חייב ואינו חייב על החסר אשיעור הקטרה כתיב והיינו כזית ורבי אליעזר נמי מדלא פליג ארישא גבי עולה הכי נמי דריש ליה אותו אשיעור הקטרה כרבנן ומיהו עולה דלא מיפסלא בחסרון דכל עצמה בדם תלויה כפרתה חייב בכזית אבל בהני פליג דקא סבר קומץ כוליה היינו שיעור הקטרתו אף בפנים דהא מיפסל בחסרון וכן כולם שכולם מתירין הם כל זמן שלא קרבו כולם לא הויא הקטרה לצאת בעלים ידי חובתן ולרבנן בהני נמי הויא הקטרתן בכזית היכא דכוליה קיים ולא חסרו קודם הקטרה ותנן מנחות (דף כו) הקטיר קומצה פעמים כשירה הילכך הקטרה היא. **וכולן שהקריבן בפנים ושייר מהן כו'** - חייב שהרי בזה נגמרה הקטרתן ולר' אליעזר נמי כי דריש אותו אשיעור הקטרה דריש ליה ושיעור הקטרה בכזית היכא דבפנים הויא הקטרה גמורה. **וכולן שחסרו כל שהוא** - קודם הקטרה ע"י איבוד או שריפה נפסלו בחסרון כדאמר במנחות (דף ט) מן המנחה פרט

לשחסרה היא ושחסר קומצה והאי וכולן לאו אלבונה קאי דהא מיפליג פליגי בה במנחות בפרק קמא (דף יא) בלבונה שחסרה דלר"ש כשירה אפילו עמדה על קורט אחד ולר' יהודה בשני קרטין ואי אלבונה נמי קאי מיירי שחסרה משיעור הכשרה למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה. **והקריבו בחוץ פטור** - הואיל ואין מתקבלין בפנים. **המעלה קדשים ואימוריהן** - שהקריב הבשר והאימורין מחוברין בו חייב משום אימורין. **גמ'. חצי פרס בפנים** - לאו דוקא חצי פרס נקט דה"ה לכזית אלא פחות מכשיעור הכשר מצותה נקט. **קס"ד מאי פטור פטור זר** - דאי לאו בזרות קאמר מאי פטור שייך למימר בפנים ואמאי פטור הא הקטרה היא דהא האי תנא דקמחייב עלה בחוץ. **מאי פטור פטור ציבור** - דיצאו ידי חובתן דכזית הויא הקטרה. **בהא אפילו רבי אליעזר מודה** - ואע"ג דפליג במתני' אבחוץ מודה הוא להאי תנא בהאי סיפא דפטור ציבור וקשיא לי עלה אמאי מודה והא רבי אליעזר לאו הקטרה היא קאמר מדפטר עלה בחוץ. **אמר רבה בהקטרה דהיכל** - שבכל יום שלא נאמר בו שיעור והאי פרס שיעור דרבנן הוא מודה רבי אליעזר דבכזית הויא הקטרה לחייב עליה בחוץ ולהוציא ציבור ידי חובתן בפנים ומתני' כולה רישא וסיפא דברי הכל היא ובהקטרה דהיכל מיירי. **כי פליגי** - במתני' בהקטרה דיום הכפורים דלפני ולפנים שנאמר בה שיעור (ויקרא טז). **מלא חפניו דוקא** - ובבת אחת הילכך בחוץ נמי לא מיחייב אלא אשלימה. **והא כי כתיבא חוקה בפנים כתיבא** - כדכתיב (שם ויקרא טז) והיתה (זאת) לכם לחוקת עולם לכפר וגו' דברים שאין נעשין אלא אחת בשנה וחוקה עיכובא הוא. **ה"ג אלא אמר אביי בהקטרה דפנים דכולי עלמא לא פליגי כי פליגי בהקטרה דחוץ** - אביי נמי כרבה מתרץ לה דברייתא דמודה בה רבי אליעזר בהקטרה דהיכל ומתניתין בהקטרה דפנים ומיהו לא כטעמא דרבה דאמר לרבנן מלא חפניו לאו דוקא דכולי עלמא מלא חפניו דוקא ובפנים דכ"ע לא פליגי דשלימה בעינן כי פליגי כגון שהקטיר כזית מן הקטרת של חפינת פנים בחוץ מר סבר ילפינן פנים מחוץ ילפינן קטרת של פנים מקטרת של היכל מה הקטרה של היכל בבמה בחוץ בכזית אף הקטרה של פנים חייבין עליה בבמה בכזית ואע"ג דבדוכתה לא הויא הקטרה הואיל ובהיכל הויא הקטרה. **ור' אליעזר סבר לא ילפינן פנים מחוץ** - הקטרה דהיכל הוא דמיחייב עלה בחוץ בכזית דהא בדוכתה בהכי חשיבא אבל הקטרת פנים לא מיחייב עלה בחוץ בכזית הואיל ובדוכתה לאו הקטרה היא. **השתא חוץ מחוץ** - כגון ניסוך היין שהוא



על המזבח החיצון לא ילפי רבנן מהקטר חלבים שהוא על המזבח החיצון לחייב על פחות משלשה לוגין בחוץ אע"פ שיש שם כמה זיתים וגבי כל הקטרות של מזבח החיצון הקטרה היא הואיל וגבי ניסוך שיעורא אחרינא הוא לא מיחייב עליה אלא בכשיעור. **פנים מחוץ** - לחייב על קטרת שלפני ולפנים בבמה בחוץ ילפינן מהקטרה דהיכל. **פחות מכזית קומץ** - על כרחך רבנן היא דאי רבי אליעזר אפילו אכזית לא מיחייב דהא אמר עד שיקריב את כולן. **אלא אמר רבא כגון דקבעינהו במנא** - לעולם מתניתין וברייתא בהקטרה דהיכל הוא הקטרה בדוכתה בכזית ומשום הכי קתני לה בברייתא חייב ור' אליעזר מודה בה כדרב ופלוגתא דמתניתין כגון דקבעיה (דכולה) (מסורת הש"ס: לכולי פרס במנא) שני חצאי פרס במנא

דף קיא.

וקסבר ר"א [קביעותא] דמנא מילתא הוא הואיל ונתן שני חצאי פרס בכלי הקטרת היכל קבעיה מנא ואי חסיר כל שהוא מיפסל הילכך בחוץ לא מיחייב עד שיקריב את כולו. **ורבנן סברי** - קביעותא דמנא לאו כלום היא. **קבע ששה לוגין** - דהוא חצי ההין לנסכי פר ונתנן בכלי ומשך ארבעה מהן והקריבן בחוץ חייב שהרי ראויין בפנים לאיל. **פטור** - דבציר משלשת לוגין לא חזו בפנים. **רב אשי אמר** - לעולם כדתרצה אביי דבהקטרה של פנים בחוץ פליגי ובמילף פנים מחוץ ודקא קשיא לך השתא חוץ מחוץ לא ילפי רבנן כו' לא דמי ניסוך להקטרה דניסוך מהקטרה לא ילפי רבנן ואע"ג דחוץ מחוץ אבל קטרת של פנים מקטרת של היכל ילפי ואע"ג דפנים מחוץ. **חסרון דחוץ** - הוציאן שלימים לחוץ וחסרו לאיבוד. **שמיה חסרון** - ואם העלה את המשוייר בחוץ פטור. **או לא שמיה חסרון** - וחייב לרבנן כאילו כולו קיים. **איפסיל ליה** - ואפי' הכי מיחייב עליה בחוץ ומה לי יוצא ומה לי חסרון. **עד שיקריב כולו** - אלמא כוליה בעינן. **מדרבי אליעזר פשיט מר** - בתמיה רבי אליעזר אפי' בכולו קיים נמי פטר ואנן לרבנן מיבעי לן דמחייבי בכולו קיים ומודו בשחסר בפנים. **והאיכא חציצה** - שהבשר אינו ראוי להקטרה חוצץ בין אימורין למערכה ודכוותיה בפנים לאו העלאה היא דרחמנא אמר (ויקרא א) על העצים אשר על האש וקס"ד דמתני' רבי יוסי היא דאמר אינו חייב עד שיעלה לראש המזבח כהקטרת פנים. **כשהפכן** - החלבים למטה. **מתני'**. **מנחה שלא נקמצה** - לא חזי לפנים הילכך המקריבה בחוץ פטור. **קמצה וחזר קומצה**

**לתוכה והקריבה בחוץ חייב** - שכיוצא בה בפנים כשירה כדתנן בהקומץ (מנחות דף כג) נתערב קומצה בשירה לא יקטיר ואם הקטיר עלתה לבעלים. **גמ' וניבטלי שירים לקומץ** - ברובא והוי כמאן דליתיה ולא ניחייב עליה ובמנחות (דף כג) נמי פרכינן לה גבי הקטרת פנים. **נאמר הקטרה בקומץ** - וקמץ והקטיר (ויקרא ב). **ונאמר הקטרה בשירים** - לא תקטירו ממנו אשה לה' (שם ויקרא ב) כל שממנו לאשים הרי הוא בבל תקטירו דהיינו שירים. **אין קומץ מבטל קומץ** - ואפ' רבה עליו כדאמרינן בהקומץ רבה (מנחות דף כב) ולקח מדם הפר ומדם השעיר הדבר ידוע שדם הפר מרובה מדם השעיר מכאן לעולין שאין מבטלין זה את זה. **מתני' הקומץ והלבונה** - של מנחת נדבה שניהם מתירין את שירה לאכילה הילכך רבי אליעזר פוטר דבעי הקטרת כל המתיר. **אחד בפנים** - תחילה ואחר כך השני בחוץ. **חייב** - שזה גמר ובו הכל תלוי. **שני בזיכי לבונה** - מתירין לחם הפנים דכתיב (ויקרא כד) והיתה ללחם לאזכרה ואמרינן נאמר כאן אזכרה ונאמר להלן אזכרה מה להלן קומץ מתיר את השירים אף הלבונה מתרת את הלחם ובשירי מנחה כתיב (ויקרא ו) יאכלו אהרן ובניו קדש קדשים מאשי ה' אין לנו אלא לאחר מתנות האשים. **גמ' מהו שיתיר כנגדו בשירים** - הקטיר קומץ לבדו על מנת להתיר חצי השירים ובוררן לחלקן. **מהו** - לאוכלן. **מישראל שרי** - פלגא לגמרי. **או אקלושי מקליש** - לאיסורא דכולהו שירים וקומץ ולבונה תרוייהו אכולהו שיריים דמו וכי מקטיר לחד מקליש ליה איסורייהו ומיהו לא אישתרי מידי מינייהו לגמרי. **פלוגתא דרבי מאיר ורבנן** - במנחות בהקומץ זוטא (דף טז). **מפגלין בחצי מתיר** - פיגל בקומץ או בלבונה שהקטיר קומץ ע"מ לאכול זית מן השירים חוץ לזמנו פיגול. **מישראל שרי** - דאי כי מקטיר ליה בשתיקה לא שרי כזית מינייהו לגמרי היכי הויה מחשבה בהווא זית הא דומיא דזריקה בעינן דשרי לגמרי. **לא מישראל שרי כו'** - כלומר דילמא לא הא ולא הא והיכי פשיטא ליה לר' יצחק נפחא דאו הא או הא עביד. **אלא אליבא דר"א** - קמיבעיא דאמר לא מחייב עלה לחודיה בחוץ ומשום הכי מספקא ליה לרבי יצחק דילמא שרי. **ר"א כרבנן ס"ל** - ולא שריא ולא מיקלש לשון קושיא הוא אמאי פשיטא ליה אליביה דאו הא או הא והא ר"א מדקאמר לאו הקטרה הוא כרבנן דפליגי עליה דר"מ סבירא ליה. **אלא אליבא דרבנן דהכא** - דמחייבי אחד מינייהו אלמא הקטרה היא בפנים וקא מיבעי ליה למאי הילכתא הויה הקטרה למישרי פלגא או לאקלושי והכא ליכא למיפשט

מדמחייבי עלה בחוץ ש"מ מישראל שרי דאי נמי לאקלושי אתיא הויא הקטרה לחיובי בחוץ עלה. **מתני'.** **הזורק מקצת דמים** - כגון מתנה אחת ואפילו מחטאות הפנימיות שכל מתנותיהן מעכבות.

דף קיב.

**חייב** - לרבנן דלא בעו כולו מתיר ורבי אלעזר נמי מודה בה כדאמרין בגמרא. **מי החג** - שנתמלאו לשם ניסוך המים בחג הסוכות. **שירי הדם** - של חטאות הטעונין שפיכה ליסוד שהקריב בחוץ חייב דקסבר שירים מעכבין הילכך מתקבלים בפנים וזריקה גמורה הן. **גמ'.** **מודה ר' אלעזר בדמים** - ואפי' בחטאות הפנימיות דהא בפנים אם נשפך הדם אחר שנתן מתנה אחת מהניא הך דיהבה ומביא פר אחר ומתחיל ממקום שפסק. **דתנן כו'** - במסכת יומא בהוציאו לו (דף ס). **יודפאה** - דמן יודפת. **ניסוך המים דאורייתא** - הילכך בחוץ נמי מיחייב עלה. **אמר ליה ריש לקיש** - אי רבי אלעזר מההוא קרא יליף ובההוא קרא מים ויין איתקוש אלמא שלשת לוגין בעינן כנסכי יין של עולת התמיד. **והא ר' אלעזר מי החג קאמר** - ואפילו פחות משלשת לוגין דאיכא למאן דאמר סוכה (דף מח) בלוג היה מנסך. **בחג קאמר** - בלשון קושיא גרסינן ליה. **אישתמיטתיה** - למנחם יודפאה. **הא דא"ר יוחנן כו'** - אלמא לכולי עלמא דאורייתא הוא הילכך איכא למ"ד בלוג גמירי לה או אין להם שיעור. **[מאי בינייהו]** - במאי קמיפלגי ומאי קא אתי רבי אלעזר למימר. **ביש שיעור למים** - דקאמר תנא קמא המנסך שלשת לוגין חייב והוא הדין יותר משלשת לוגין דיש בכלל מאתים מנה ואף על גב דמלינהו בכלי גדול קדשינהו כלי דאין שיעור למי החג למעלה ואתא רבי אלעזר למימר והוא שמילאן לשם חג כדרך מילואן דהיינו שלשת לוגין ותו לא כדתנן (שם סוכה מח) צלוחית של זהב מחזקת שלשת לוגין ממלא מן השילוח אבל אי הוי טפי לא קדשינהו כלי דלא חזו ליה דיש שיעור למים ואין כלי שרת מקדשין אלא הראוי להם.

דף קיא.א.

**בקרבו נסכים במדבר קמיפלגי** - ותרוייהו אית להו יש שיעור למים וכי מלי טפי לא קדשינהו כלי ותנא קמא דמחייב לא בעי בנסכים קדושת כלי לחייב עליהן בחוץ דקסבר קרבו נסכים באהל מועד שבמדבר כל ארבעים שנה

הילכך ביאת הארץ האמורה בפרשת נסכים בשלח לך ללמדנו בא שבשבע של כיבוש הארץ ושבע של חילוק הארץ כשהיו בגלגל והותרו הבמות כדתן בפרק בתרא (לקמן זבחים דף קיב) תהא במה קטנה של כל יחיד טעונה נסכים דמשום במת ציבור לא איצטריך למימר ביאת הארץ דהא מן המדבר נתחייבו בכך וכיון דבמות יחיד טעונין נסכים והתם כלי שרת ליכא כדאמר בפרק בתרא (לקמן זבחים דף קיג) בחוץ נמי מיחייב עלייהו בשעת איסור הבמות בלא קידוש כלי הואיל ובשעת היתר הבמות קריבין בלא קדושת כלי כדאמרן לעיל במעלן על גבי סלע משום דהויא הקרבה בבמת יחיד בשעת היתר הבמות מיחייב עלה - בשעת איסור דהא בפנים אם עלה לא ירד כדאמרן לעיל (זבחים דף פד) מנין ליוצא אם עלה לא ירד שהרי יוצא כשר בבמה ור' אלעזר סבר לא קרבו נסכים במדבר וביאת הארץ האמור בנסכים לאחר ירושה וישיבה לאחר שקבעו משכן בשילה הוא דנתחייבו לפיכך הוצרכה ביאת הארץ לכתוב משום שכל ארבעים שנה שבמדבר לא קרבו במשכן ובא הכתוב לחייבו בשילה ובית עולמים ולא בשנות הכיבוש והחילוק בבמות הקטנות הילכך לא קרבו נסכים בבמה קטנה שהיא שלא בכלי שרת ואי אסקינהו בשאין מוקדשין בחוץ לא מיחייב עלייהו והכי נמי אמרינן לקמן דמאן דבעי קדושת כלי בנסכים סבר לא קרבו נסכים במדבר. **רבינא אמר בלמדן ניסוך המים כו'** - ודכ"ע קרבו נסכים במדבר וביאת הארץ האמור בנסכים לבמה קטנה אתא וקרבו בבמה בלא קידוש כלי ומיהו בניסוך היין אשכחן בניסוך המים לא אשכחן דהא חובת ציבור הן ולא קרבו אלא בבמת ציבור בכלי שרת ובהא פליגי תנא קמא סבר למידן ניסוך המים מניסוך היין לחייב בחוץ ואפי' לא קדשו בכלי ורבי אלעזר סבר אין למידן וניסוך היין הוא דמתחייב בחוץ בלא כלי אבל ניסוך המים קדשו אין לא קדשו לא. **מאי בינייהו** - במאי פליגי. **בירוצי המדות** - מה שצף על שפת הכלי ותרוייהו קדושת כלי בעו מיהו רבנן סברי בירוצי מדות של לח נתקדשו ורבי אלעזר סבר לא נתקדשו ותוך כלי בעינן ופלוגתא דתנאי היא במנחות (דף פח). **רבה בריה דרבא אמר** - תנא קמא לא בעי קדושת כלי ובקרבו נסכים במדבר קמיפלגי לתנא קמא קרבו לרבי אלעזר בר"ש לא קרבו כדפרישית. **ובפלוגתא דהני תנאי** - ר"א בר"ש [כרבי] דאמר אין נסכים בבמה קטנה הילכך לא אשכחן ניסוך בלא קידוש כלי ות"ק כרבנן ס"ל דאמרי יש נסכים בבמת יחיד ואשכחן ליה בלא כלי שרת. **כי תבאו** - בפרשת נסכים כתיב בשלח לך.

**להטעינה נסכים בבמה גדולה** - בא הכתוב ללמדך שלא קרבו נסכים במדבר ומשבאו לארץ נתחייבו בהן ובבמת ציבור ולא בבמת יחיד. **או אינו אלא בבמה קטנה** - דאילו בבמה גדולה במדבר נמי קרבי ומיהו עד השתא במה קטנה לא הואי דכל מ' שנה נאסרו הבמות משהוקם המשכן וכשנכנסו לארץ הותרו בשנים שכיבשו וחילקו ובא הכתוב להטעינם נסכים לקדשי במת יחיד. **כשהוא אומר** - אשר אני נותן לכם כו'. **ורבי עקיבא אומר להטעינה נסכים לבמה קטנה** - דאגדולה לא איצטריך דהא במדבר נמי קרבי. **או אינו אלא לבמה גדולה** - ואשמועינן קרא דלא קרבו נסכים במדבר. **בכל מושבות** - דהיינו במת יחיד דאילו במת ציבור אינה אלא במקום אחד ור' ישמעאל משמע ליה מושבות לאחר ירושה וישיבה. **תנא ר' נחמיה** - במתני' כדברי האומר באיזהו מקומן (לעיל דף נב) שירי הדם מעכבין בחטאת הילכך עבודה היא להתחייב עליה בחוץ כשאר זורק מקצת דמים. **שירי מצוה הן** - שאין מעכבין את הכפרה כדאמר באיזהו מקומו (שם זבחים נב) יכול יעכבנו תלמוד לומר ואת כל הדם נתקו הכתוב ועשאו שירי מצוה. **הקטר איברים ופדרים** - אין מעכבין את הכפרה דאין כפרה אלא בדם. **ואם איתא** - דלרבי נחמיה מעכבין נימא ליה הני נמי כתחילת עבודה הן כשאר מתנות. **מחלוקת** - באיזהו מקומן דעיכוב שירים. **בחטאות הפנימיות** - כל מתנותיהן מעכבות. **וכי תניא ההיא** - דאודי ליה רבי נחמיה דשירי מצוה הן בשירים החיצונים ומודה רבי נחמיה בהו דהמקריבין בחוץ פטור. **אי הכי** - אמאי אהדר ליה הקטר איברים יוכיח נימא ליה כי אמרי בפנימים ולא בחיצונים ואת אמרת לי חיצונים. **ה"ג אלא לדבריו דרבי עקיבא קא"ל** - לדידי שירים מעכבין לדידך נמי דאמרת שירי מצוה הן הקטר איברים יוכיח. **מתני'**. **מלק בחוץ** - נבלה היא שאין מליקה אלא בפנים לפיכך פטור על העלאתו ועל מליקתו נמי פטור כדאמרן בריש פירקין זבחים (דף קז) השוחט ולא המולק. **השוחט את העוף בפנים** - פסול ושוב אינו ראוי בפנים לפיכך פטור על העלאתו בחוץ ואם תאמר והלא כל העולין בחוץ נפסלין ביציאתן וכל השוחט בחוץ פסול הוא וחייבין על העלאתו התם רחמנא רבייה אבל לענין שאר פסולין מתקבל בפנים בעינן.

דף קיא.ב

**שחט בחוץ והעלה בחוץ חייב** - אף על העלאה שחיטה בחוץ בעוף רבייה

רחמנא (ויקרא יז) מאו אשר ישחט ואהעלאתו נמי אמרינן לקמן זבחים (דף קיט) ואליהם תאמר לערב פרשיות דכל שמתחייב על שחיטתו בחוץ אם חזר והעלן או הוא או אחר חייב. **נמצא דרך הכשירו בפנים כו'** - בגמרא פריך אסיפא דרך הכשירו בחוץ חיובו הוא דעוף קדשים אין לו הכשר בחוץ בשחיטה והכי איבעי למיתני דרך חיובו בחוץ פטורו בפנים דרך חיובו בפנים פטורו בחוץ כגון שחט בפנים והעלה בחוץ פטור שחט בחוץ והעלה בחוץ חייב מלק בפנים והעלה בחוץ חייב מלק בחוץ והעלה בחוץ פטור נמצא במקום שמתחייב על העלאתו אם נעשית עבודה הראשונה בפנים כגון במליקת פנים פטור על העלאתו אם נעשית עבודה ראשונה בחוץ ודרך שמתחייב על העלאתו אם נעשית העבודה ראשונה בחוץ כגון בשחיטה פטורו בפנים אם נשחט בפנים והעלה בחוץ. **ר"ש אומר כל שחייבין עליו בחוץ חייבין על כיוצא [בו] בפנים והעלה בחוץ כו'** - בגמרא מפרש לה ומיהו הכי משמע כל שחייבין על העלאתו כו' אם נעשית עבודתו כולו בחוץ חייבין עליו בנעשית עבודתו ראשונה בפנים ואח"כ העלהו בחוץ חוץ מן השוחט עוף בפנים והעלה בחוץ דפטור ואילו דכותיה בחוץ הוה מתחייב אף בהעלאתו. **גמ' הכשרו חיובו הוא** - דבחוץ מאי הכשר שייך למימר חיובו שייך למימר כדפרישית לעיל. **ר"ש אהייא** - פליג. **בחוץ נמי מיחייב** - אם מלקו בחוץ נמי מחייב אהעלאתו בחוץ. **שחיטת לילה בבהמה והעלה בחוץ איכא בינייהו** - וחסורי מחסרא מתניתין במילתיה דתנא קמא והכי קאמר וכן השוחט בהמה בלילה בפנים והעלה בחוץ פטור דאינה מתקבלת בפנים דכתיב (ויקרא יט) ביום זבחכם ואפ"ל עלתה תרד ורבי יהודה היא דאמר בפרק המזבח (לעיל זבחים דף פד) פרט לנשחטה בלילה. **שחט בחוץ והעלה בחוץ חייב** - דבשחיטת חוץ לא שנא לילה מיום דהא ראוי הוא לבא אל פתח אהל מועד למחר ובהעלאתו נמי חייב דהא כתיב (ויקרא יז) ואליהם תאמר. **חייבין על כיוצא בפנים והעלה בחוץ** - והשוחט בהמה בלילה בפנים והעלה בחוץ חייב כאילו שוחטה בחוץ דהא בפנים אם עלתה לא תרד אית ליה בפרק המזבח מקדש (שם זבחים פד) דקתני ר"ש אומר עולה אין לי אלא עולה כשירה מנין לרבות שנשחטה בלילה כו'. **חוץ מן השוחט העוף בפנים והעלה בחוץ** - דפנים נמי אם עלה ירד דהא מיקטל קטליה כדאמר' בהמזבח מקדש (לעיל זבחים דף פה). **[וכן] המקבל בכלי חול בפנים והעלה בחוץ פטור** - דהא בפנים אם עלה ירד דה"ל כנשפך דמה ורבי יהודה היא דלית ליה אם עלו לא

ירדו אלא בלן ויוצא ונשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו ושקיבלו פסולין את דמו בהנך פסולין דחזו לעבודת צבור כדמפרש בהמזבח מקדש (שם דף פד). **רבי שמעון אומר כו'** - דהא בפנים נמי אית ליה אם עלתה לא תרד ואפי' נשפך דמה כדקתני התם. **והשתא דתני אבוב דשמואל** - דרבי שמעון מחייב אמלק בחוץ והעלה בחוץ תני במילתיה דר"ש במתני' כל שחייבין עליו בפנים כגון המולק בפנים והמעלה בחוץ חייבין עליו בחוץ ודקתני סיפא חוץ מן השוחט בפנים ומעלה בחוץ כדיוקא קאי דאיכא למידק ממילתא דר"ש הא כל שאין חייבין עליו בפנים והעלה בחוץ כגון קדשים פסולין שלא היה פסולן בקדש כגון הרובע והנרבע כו' אין חייבין עליהן אם שחטן בחוץ והעלן בחוץ אשחיטתן לא מיחייב דלא קרינא ביה ואל פתח אהל מועד לא הביאו והעלאתן מהיכא תיתי דהא לא קרינא ביה נמי אל פתח אהל מועד לא יביאנו חוץ מן השוחט עוף בפנים והעלו בחוץ שאף על פי שפטור על העלאתו בחוץ חייבין על כיוצא בו בשוחט בחוץ והעלה בחוץ דהא איתרבאי לעיל זבחים (דף קז) שחיטתו מאו אשר ישחט והעלאתו מואליהם תאמר. **מתני' נתן בחוץ וחזר ונתן בפנים חייב** - כדי נסבה אלא משום סיפא דבעי מיתני בפנים וחזר ונתן בחוץ ואשמעינן דאע"ג דשיריים נינהו מיחייב עלייהו וסתמא כרבי נחמיה. **שניהם בחוץ חייב** - אחת ואם היתה לו ידיעה בינתיים חייב שתים. **אחד בפנים ואח"כ השני בחוץ פטור** - ואפילו לרבי נחמיה כדמפרש בגמרא דקסבר כוס אחד עושה את חבירו דחוי הילכך אפילו שיריים לא הוי. **והפנימי מכפר** - להכשיר הזבח כדאמרן בכל הזבחים שנתערבו (שם דף פב) דלא עשה את המשוייר כיוצא בו. **למה הדבר דומה** - בגמרא מפרש למה לי לדמויינהו ומאי גמרי מהדדי. **שתיהן בחוץ חייב** - על כל אחת ואחת דבשעת שחיטה כל אחת היתה ראויה לפנים. **אחת בפנים והשניה בחוץ פטור** - דהויא לה חטאת שכיפרו בעליה ולמיתה אזלא ואינה מתקבלת בפנים. **חייב על החיצונה** - דהא חזיא לפנים דאיזו מהן שירצה יקריב. **והפנימית מכפרת** - על הבעלים. **כשם שדמה פוטר בשרה** - מן המעילה דזריקת דם מוציאה בשר קדשי קדשים מן המעילה דיהא בה שעת היתר לכהנים כך היא פוטרת את בשר חברתה ואע"פ שפסולה ואשחט שתיהם בפנים קאי ואשמעינן דהיכא דמונח בכוסות וקדם וזרק את דם האחת פוטרת את חברתה מן המעילה משום חטאת שכיפרו בעליה דקיימא לן חטאות המתות לא נהנין ולא מועלין אבל משום שחוטי חוץ לא איצטריכא ליה דכמאן דקטלינהו דמי

ולית בהו מעילה כדאמרינן בשמעתא קמייתא קדשים שמתו יצאו מידי מעילה ואגב גררא נסבה הכא איידי דנקטא משום שחיטת חוץ ובפרק קמא דמעילה (דף ו) נמי קתני לה לכולה.

דף קיב.א

גמ'. **מאן תנא דפליג עליה דר' אלעזר בר' שמעון** - בפרק כל הפסולין (לעיל דף לד) ואומר כוס עושה חבירו דחוי דקתני חטאת שקבל דמה בארבע כוסות ונתן ארבע מתנות מאחד מהם הוא לבדו נשפך ליסוד והן נשפכין לאמה ורבי אלעזר ב"ר שמעון אמר התם כולן נשפכין ליסוד דקסבר כוס אחד עושה את חבירו שירים. **רבי נחמיה הוא** - דפליג עליה דאמר הכא קבל דמה בכוס אחד נתן בפנים וחזר ונתן בחוץ חייב דשירים נינהו ושירי הדם שהקריבו בחוץ חייב והיכא דקיבלו בשני כוסות אמר פטור אלמא כוס שני לאו שירים חשיב ליה אלא דחוי היה לשפוך לאמה הלכך לא מיחייב עליה בחוץ. **מאי למה הדבר דומה** - למאי הלכתא דמינהו ומאי גמר מינה. **הא מני רבי היא דאמר** - במסכת תמורה (דף כב) אבודה בשעת הפרשה מתה כחטאת שכיפרו בעליה דקיימא לן (שם תמורה דף כא) דאזלא למיתה אפילו לא היתה ראשונה אבודה בשעה שמתכפר בשניה אלא בשעת הפרשה ומשהפריש זו תחתיה נמצאת קיימא לן בה דאם נתכפר באחת מהן שניה מתה והכי קאמר תנא דמתני' טעמא דאבדה כלומר זו שהופרשה על ידי איבוד חבירתה הוא דכי שוחט אחת מהן בחוץ אחר שקרבה חבירתה פטור דדמיא לכוס דחוי משום דכרבי סבירא ליה דאמר למיתה אזלא אבל המפריש שתי חטאות לאחריות מעיקרא שאם תאבד האחת יתכפר בחבירתה דאפי' רבי מודה בו דמתכפר באחת מהן והשניה תרעה ודמיה לעולת קיץ המזבח וכן לרבנן באבודה בשעת הפרשה דאית להו תרעה בההוא לא אמרינן דאם שחטה בחוץ לשניה דנפטר ואף על גב דלכתחילה לא קרבה היא גופה עולה אלא דמיהן חייב עליה בחוץ דאי אקרבה לדידה גופה עולה בפנים מתקבלת היא. **כדרב הונא [א"ר] אשם שניתק לרעייה** - כגון תמורת אשם ואשם שמתו בעליו או נתכפרו באחר וקיימא לן (שם תמורה דף יח) כל שבחטאת מתה באשם רועה ונמלך בב"ד ואמרו לו ירעה ושחטו סתם כשר לעולה ודוקא ניתק אבל לא ניתק לא כדאמר בפ"ק (לעיל זבחים ד' ה) הוא בהוייתו יהא. **מי דמי** - מתני' לדרב הונא לחיובי אחטאת



שניה בחוץ מהאי טעמא הא לא חזיא היא גופה לעולה כלל דהא נקבה היא. **מיוסתיניא** - מקום. **בשעיר נשיא** - שהפריש שנים לאחריות דהתם זכר הוא. **הדרן עלך השוחט והמעלה**. **מתני'**. **פרת חטאת** - חוץ מגתה - בגמרא מפרש היכא. **גתה** - לשון גת כלומר מקום עמוק. **ששחטה חוץ מגתה** - גרסי'. **פטור** - ולא אמרינן שוחט קדשים בחוץ שלא במקום מצוה דרחמנא פטריה מואל פתח אהל מועד וגו' הראוי לפתח אהל מועד שחובה עליו להביאו שם דמדקפיד קרא לענשו על שלא הביאו ש"מ בעומד להביאו שם משתעי קרא. **כל שאינו ראוי** - כל שאינו עתיד [לבא] ובגמרא פריך הא שעיר המשתלח עתיד לבא להגריל ולהתוודות. **שנאמר לפני משכן** - להקריב קרבן לפני משכן אע"פ שכשר לבא הואיל - ואינו כשר ליקרב ובגמרא פריך הני נמי תיפוק לי מואל פתח אהל מועד. **עובר בל"ת** - הואיל וראוי לבא לאחר זמן כדקתני בסיפא

דף קיב.ב

**קלים בכל מקום** - דכיון שבטלו הדגלים והן היו הולכים בכל הארץ לכבשה ולא היתה חנייתן סביבות המשכן בטלה קדושת מחנה ישראל מעשר שני לא הוזכר כאן לפי שלא נהגו מעשרות עד לאחר ירושה וישיבה. **באו לשילה** - לאחר חילוקו מיד קבעוהו בשילה. **נאסרו הבמות** - כדקתני והיא היתה מנוחה וכתוב כי לא באתם עד עתה וגו' כלומר כשתעברו את הירדן לא תקריבו בבמות ככל אשר אנחנו עושים פה היום שאנו מקריבין במשכן חטאות ואשמות אלא איש כל הישר בעיניו תעשו דהיינו נדרים ונדבות שאינן עליכם חובה אלא לפי מה שישר בעיניכם כי בעוד שתכבשו ותחלקו לא באתם עד עתה אל המנוחה ועברתם את הירדן וישבתם בארץ היינו לאחר ירושה וישיבה והיה המקום וגו' השמר לך וגו' היינו איסור הבמות. **תקרה** - (של) גג של נסרים. **ויריעות מלמעלן** - בגמרא יליף לה. **בכל הרואה** - במקום שרואין משם את שילה ובגמרא יליף לה. **באו לנוב וגבעון** - כשחרבה שילה ונלקח הארון בימי עלי באו לנוב וגבעון כמו שנאמר אין לחם חול [וגו'] כי אם לחם קדש אשר מלפני ה' (שמואל א כא) אלמא שולחן ומזבח התם הוה חרבה נוב בימי שאול באו לגבעון כדכתיב במלכים (א ג) כי שם הבמה גדולה. **הותרו הבמות** - יליף בגמרא. **קדשים קלים בכל ערי ישראל** - דהא בכל מקום שהוא שם עושה במה ומקריבו. **ומעשר שני** - פריך בגמרא נסקיה

להתם. **והיא היתה נחלה** - ההיא דכתיב בקרא דמשבאו אל המנוחה ואל הנחלה יאסרו הבמות. **לפנים מן החומה** - של ירושלים שהיא במקום מחנה ישראל שבמדבר כדכתיב ואכלת שם לפני ה' (דברים יב). **בעשה** - והביאום לה' וגו' (ויקרא יז). **ולא תעשה** - כדילפי' משם תעלה לשחיטה ואזהרה דהעלאה השמר לך פן תעלה עולותיך וגו' (דברים יב). **וחייבין עליהן כרת** - כדכתיב (ויקרא יז) ואל פתח אהל מועד לא הביאו. **ואין חייבין עליהן כרת** - כדאמרן בהשוחט (לעיל קו) עד כאן הוא מדבר בקדשים שהקדישן כו' וקתני סיפא יכול יהו חייבין עליהן כרת תלמוד לומר זאת להם ואין אחרת להם. **הקדישן בשעת איסור הבמות** - מההיא שעתא קרינא בהו והביאום לה' וכיון שהמתין עד שלא יבא לקיימו נתבטל העשה על ידו אבל לאו וכרת ליכא דאזהרה ועונש בשעת הקרבה כתיבי והרי הותרו הבמות. **ואלו קדשים קרבין במשכן** - קדשים שהוקדשו למשכן בזמן שהיה המשכן בגלגל והותר במה אלו קדשים צריכין להקריבן במשכן ולא יקרבו בבמה אותם שהוקדשו לשם משכן מפרש ואזיל. **קרבנות ציבור** - סתמן למקדש. **קרבנות יחיד** - סתמן בבמה. **קרבנות יחיד שהוקדשו למשכן** - שפירש בשעת הקדישן על מנת להקריבן למשכן. **פטור** - מאזהרה ומעונש שהרי הותרו הבמות ומיהו אסור לשנות משום כאשר נדרת תשמור ועשית (דברים כג). **ומה בין במת יחיד כו'** - כולו יליף בגמרא דלא נהיגי בבמת יחיד. **במת ציבור** - גלגל נוב וגבעון.

דף קיגא

**ומתן סובב** - מתן סביב שתהא נראית המתנה לשתי רוחות המזבח דהיינו ב' מתנות שהן ארבע. **תנופה והגשה** - דמנחות. **אין מנחה בבמה** - מפרש בגמ' מנא ליה. **וכיהון** - כהונה דאפי' זר בבמת יחיד כשר. **בגדי שרת** - בגדי כהונה. **ריח ניחוח** - כדאמרינן בפרק בית שמאי (לעיל דף מו) לשם ששה דברים הזבח נזבח לשם ריח לאפוקי אברים שצלאן והעלן שאין בהם משום ריח ניחוח. **ומחיצה לדמים** - חוט הסיקרא להבדיל בין דמים העליונים לדמים התחתונים. **הזמן** - שנפסלין במחשבת חוץ לזמנו וחייבין על קדשים משום נותר וטמא שוין בשתיהם. **גמ'** **ממקום הבדוק לה** - לשוחטה שם שאין תחתיה קבר התהום. **בדוקה היא** - לקמן מפרש פלוגתייהו. **לפנים מן החומה** - של ירושלים דכתיב בה (במדבר יט) והוציא אותה וגו'. **שלא כנגד הפתח** - של היכל. **הזאה** - מפרש בה אל נוכח וגו'. **ושרף והזה** - בתר והזה

סמך ושרף. **מקום שפורשת למיתה** - מקום שנפשה יוצאה בגמר פירכוסה וליציאת נפשה שלא קבע לה הכתוב מקום. **לא מיבעיא לחוץ לחומה** - שלא כנגד הפתח. **זרחוקי רחקה** - מכנגד הקדושה. **ר"ל סבר ירד מבול לא"י** - ונשקעו בה עצמות המתים. **ותחתיהן חלל** - שאם יש קבר מפסיק החלל ושוב אין טומאה בוקעת למעלה מן החלל אבל טומאה רצוצה בוקעת ועולה עד לרקיע. **ומגדלות שם בניהם** - לפרה דמשום דמטמאין את הכהן השורף את הפרה מפני הצדוקים עשו בה שאר מעלות הרבה שאין אחיו הכהנים נוגעין בו כל שבעת ימי פרישתו והווי אלו תינוקות נוגעין בו ומזין עליו. **ועל גביהן דלתות** - להפסיק בין התינוקות לקרקע שלא יאהילו על קבר התהום בלכתם למלאות מים חיים לקידוש מן השילוח אלמא לאו כולה בדוקה היא. **וכוסות של אבן** - שכל מעשה פרה בכלי גללים בכלי אבנים שאין מקבלים טומאה כדאמר טעמא בשמעתא קמייתא דסדר יומא (דף ב). **מעלה עשו בפרה** - משום קולא דאקילו בה משום צדוקין שהיו אומרים במעורבי שמש היתה נעשית והיו מטמאין את הכהן ומטבילין אותו ושרפה טבול יום עשו בה מעלות אחרות דלא לזלזלו בה ומיהו אם שחטה במקום שאין בדוק לה לא מיפסלא בהכי דכל א"י בדוקה היא. **איה מתי מבול** - שנמצאים בשאר מקומות וכאן אינן נמצאין. **איה הרוגי נבוכדנאצר** - שהרג בה והופנו כולם ואין אחד מצוי בה על כרחינו בדוקה היא.

דף קיגב.

**נהי דאיפני מירושלים** - כולה ר"ל קאמר לה. **מהבלא מתו** - וקברום הבאים אחריהם בבתי קברות ואין לחוש לכל הארץ אלא לשאר ארצות שהיה שם מבול ונשקעו בטיט. **חרבה דמעיקרא** - קודם מבול. **מכל אשר בחרבה** - לאפוקי דגים שבים. **דהיינו דקם רימא התם** - הראם זכר ונקבה שהוא גדול ואינו יכול ליכנס לתיבה עמדו שם. **גוריות** - הכניסם לתיבה. **אוריאלא** - הוא ראם דימא שהוא על שפת הים. **בר יומא** - ביום שנולד. **משכא דצוארי** - משך צוארו. **בי מרבעתא דרישיה** - בי מרביץ של ראשו. **רמא כבא וסכר לירדנא** - הטיל גלל בירדן וסכר הירדן וסתם הילוך מימיו כבא כמו (עירובין דף כט) כיבוי דרעותא דניסן. **חוטמו** - שיוכל להנשים. **לא ירד מבול לא"י** - ולמה ליה לשנויי הכי - לימא דהתם קם נ"ל דל"ג. **והא קא סגיאתיבה** - והא התיבה מהלכת על פני המים מגבוה לנמוך נמצא חוטמו נשמטת מן התיבה

ומת. **ומשני** - קרניו קשרו לתיבה. **ברותחין נידונו** - ונמצא נמלג ברותחין. **ווליטעמיך תיבה היכי סגיא** - והלא זפותה היא מבית ומבחוץ כדכתיב וכפרת אותה וגו' (בראשית ו) וכיון דרותחין הן היאך מהלכת שאין זפתה נפטר. **עוג מלך הבשן** - דכתיב ביה ויבא הפליט וא"ר יוחנן (נדה דף סא) זה עוג שפלט מאנשי דור המבול. **נס נעשה ונצטננו המים** - שבצידי התיבה ושם עמד עוג והראם וגם הזפת לא נפטר והראם לא הוצרך לתיבה ומפני גובהן לא טבעו. **הא לא פש** - מן המתים שם כלום דאידי דגבוה היא השפילום המים לבבל שהיא מצולה. **למה נקרא שמה מצולה** - דכתיב (ישעיה מד) האומר לצולה חרבי. **אי אפשר דלא אדביקו** - בטיט. **שמנערת עשירה** - מפני שאינן מרחמים על הבריות כדאמרינן במסכת ביצה (דף לב) עשירי בבל יורדי גיהנם הן. **כאילו אוכל שקצים ורמשים** - של מבול. **או קרבן שומע אני כו'** - קרבן דכתיב בשחוטי חוץ (ויקרא יז) להקריב קרבן וגו' דריש ליה בת"כ על הקרבן חייב ואינו חייב על השוחט חולין בפנים או קרבן לאו להכי אתא אלא לחייב על קדשי בדק הבית ששחטן בחוץ שאף הן נקראו קרבן כענין שנאמר (במדבר לא) ונקרב את קרבן ה' איש אשר מצא כלי זהב אצעה וצמיד ואין זה אלא לבדק הבית. **שאיין ראויין לפתח אהל מועד** - אני שמעתי בסדר יומא לפי שסתמן בעלי מומין דקי"ל המתפיס תמימים לבדק הבית עובר בעשה במס' תמורה (דף ז) אבל לענין הסוגיא אני למד כאן דאפילו תמים נמי קרי אינו ראוי דלא הועתד לבא אל אהל מועד דהא פרת חטאת תמימה היא וקרי לה אינו ראוי. **אוציא את אלו שאיין עתידין לאהל מועד** - ולא אוציא שעיר המשתלח דראוי הוא שהוא תמים דבעינן שיהא ראוי לשם דלא ידעינן הי מתרמי זה שמעתי ולפי סוגיא של שמועה זו משמע דקרי ליה ראוי ועתיד ליכנס משום הגרלה וידוי. **ת"ל לה'** - להקריב קרבן לה' המיוחד לה' להוציא שעיר המשתלח שאינו מיוחד לשם. **קודם הגרלה** - הוי ראוי ועתיד ליכנס משום הגרלה ואי לאו דמעטינן מלה' ה"א לחייב. **אחר הגרלה** - לא ראוי לבא הוא ומימעטיט מאל פתח. **הא איכא וידוי** - דבעי ליכנס להתוודות עליו. **תיפוק לי מאל פתח אהל מועד** - דהא לאו ראויין הן לבא לעזרה.

דף קיד.א

**בשלמא רובע ונרבע משכחת לה** - דאיצטריך למעוטינהו מלהקריב דאקדשינהו והדר נרבעו וכיון דחזו כבר ואידחו ראויים קרינא בהו שנראו

כבר ולא מימעטי מאל פתח דאיכא למימר הכי אמר קרא ואל פתח אהל מועד לא הביאו בשנראה לבא ואחר כך שחטו בחוץ חייב אבל שעיר המשתלח לאחר וידוי מימעטי מאל פתח שהרי זה הביאו כשנראה לבא ומשיצא לאחר וידוי לא נראה לבא. **אלא מוקצה ונעבד** - על כרחך מקמי דאקדשינהו הוו להו מוקצה ונעבד דאי לבתר דאקדשינהו תו לא מיתסרי בהקצאה ועבודה דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו. **בה'** - וכחש בעמיתו דברים שיש בהם לשם ולעמיתו. **לרבות קדשים קלי'** - שהכופר בהן ונשבע והודה חייב עליהם אשם גזילות שהן ממון בעלים דקרינא ביה וכחש בעמיתו. **דבר ערוה** - וחייל אף על המוקדשים כבר הלכך ממעטי בחוץ מלהקריב קרבן דלאו בני הקרבה נינהו דכתיב (ויקרא כב) כי משחתם בהם וכל מקום שנאמר השחתה אינו אלא דבר ערוה ועבודת כוכבים. **נראה לי דה"ג אתנן ומחיר וכלאים ויוצא דופן בולדות קדשים** - כלומר הנך דאצרכנו למעוטינהו מלהקריב קרבן ולא נפקי מאל פתח על כרחך בשנראו כבר מיירי לא משכחת אלא בולדות קדשים ואירע להו פסול במעי אמן דנראו לבא אל פתח אהל מועד קודם שנעשו אתנן ומחיר אם בא להקריב את אמן היו הן באין אל פתח דאי בדאקדשינהו לא - משכחת לה דאין אתנן ומחיר חל על המוקדשין לפי שאינן שלו ומקרא נפקא לן בתמורה (דף ל) ואי בדהו אתנן והדר אקדשינהו מאל פתח נפקי וכן כלאים ויוצא דופן דאי אקדשינהו משנולדו מאל פתח נפקי אלא בולדות קדשים דמעיקרא עם אמן נראו לבא. **וקסבר ולדות קדשים בהוייתן הן קדושין** - בלידתן מתקדשות הלכך חל אתנן ומחיר עליהן אם נתן לה עובר של מוקדשין באתנן דלא קדיש עד שנולד. **בהוייתן (הן)** - לשון הוייה נקט בהו משום דמאשר יהיה לך נפקי לן ולדות קדשים ליקרב רק קדשיך אלו התמורות אשר יהיו לך אלו הולדות במסכת תמורה (דף יז). **וצריכי** - הנך תלת פלוגתא דר' שמעון ורבנן במתני'. **משום דמאיסי** - בעודן במומן פטרי רבנן בחוץ דלא מתקבלין בפנים. **מודו ליה** - דהואיל וחזו לאחר זמן קאי בלא תעשה. **ובני יונה** - לא גרסינן. **דאיחזו ואידחו** - אימא אע"ג דכי עבר מומן ירצו השתא מיהא דחויין נינהו ונפטר בחוץ. **לא תעשון כן** - בספרי דריש ליה בתחילת ביאת הארץ היום אנו מטלטלין את המשכן ואנו אסורין בבמה ואין אנו מקריבין אלא במשכן לפיכך כל הקרבנות כשרים להקריב משנבוא לארץ י"ד שנים של כיבוש וחילוק אנו מותרין בבמה ושם לא תעשון ככל אשר אנחנו עושים פה להקריב

חובות ומה אנו מותרין בה איש כל הישר בעיניו נדרים ונדבות שאינן חובה עליו אלא שישרו בעיניו להתנדב כי לא באתם עד עתה וגו' עד שתבאו אל המנוחה לשילה שאע"פ שנכנסתם לארץ בעברכם את הירדן עדיין לא באתם אל המנוחה. **כי עייליתו לארץ** - י"ד שנים שתכבשו ותחלקו. **ישרות תקריבו** - נדרים ונדבות הקרב בבמת ציבור. **חובות לא תקריבו** - איש איש שבכם לא יקריב שום חובה ואפילו בבמת ציבור עד שתבאו אל המנוחה ותקריבו אלמא חובות דגלגל מחוסרי זמן הם עד כי יבא שילה ויקריבו שם וקאמר רחמנא לא תעשון אותם בגלגל ומשמע בין בבמת ציבור בין בבמת יחיד אלמא מחוסר זמן בבמה בלא תעשה. **אי הכי** - דהנך דגלגל מחוסרי זמן קרית להו.

דף קיד.ב

**מילקי נמי לילקי** - השוחט מחוסר זמן דהא משכן דגלגל דהיא במת ציבור פנים הוא שאהל מועד של מדבר היה שם וקאמר רחמנא ביה נמי לא תעשון. **אלמה אמר רבי זירא** - בפ' אותו ואת בנו (חולין פ) דקתני קדשים בפנים סופג את הארבעים משום לאו דאותו ואת בנו והוינן בה ונילקי נמי משום לאו דמחוסר זמן דתניא מנין שכל הפסולים שבשור ושבשה שהן בלא ירצה ת"ל ושור ושה שרוע וקלוט ומחוסר זמן פסול הוא ומשני ר' זירא הנח לאו דמחוסר זמן דהכתוב נתקו לעשה דכתיב ביה עשה יתירא כדמפרש התם למימרא שהוציאו ונתקו מכלל לאו דלא קאי עליה בלאו דשאר פסולין והשתא דאמרת הכא לאו בהדיא כתיב ביה נילקי עליה. (**דלמא**) ה"מ - דמשני נמי התם דלא לקי לרבנן דפליגי עליה דרבי שמעון דלא דרשי להאי לא תעשה למחוסר זמן דההוא דאותו ואת בנו דשני ר' זירא עלה מיתוקמא התם דלא כר"ש אבל לר' שמעון ה"נ דלקי אלאו דמחוסר זמן בפנים. **רב נחמן בר יצחק אמר** - לר' שמעון נמי לא לקי אמחוסר זמן בפנים דגלגל לגבי שילה חוץ הוא לגבי חובות הואיל דאינו כשר להקרבתו הלכך בחוץ הוא דאשכחן ביה לא תעשה משום איסור במה ולא בפנים. **בשעת איסור הבמות** - קס"ד במדבר ושילה ובית עולמים. **אחר חצות** - די"ד דמטי זימניה. **כרת נמי נייביב** - דהא מתקבל בפנים. **קודם חצות** - דהוי מחוסר זמן לשמו. **בשעת היתר הבמות קאמר** - כמו בגלגל ונוב וגבעון דהותרו במות יחיד לעולה ושלמים ואשמעינן קרא דלגבי חובות איכא לא תעשה ולאו משום מחוסר זמן דהא

חזו השתא בבמה גדולה. **איסור במה לו** - לקרבן זה. **היתר במה לחבירו** - לעולה ושלמים דנדר ונדבה וסיפא ה"ק יכול אף בשעה שהוא מותר בבמה כגון קודם חצות שהוא לשלמים ת"ל כו' בשער אחד בבמה גדולה לשחוט פסחיהם. **דזעירי קבעוה תנאי** - למיתני במתניתין מצורע בהדיא. **דרב ששת לא קבעוה תנאי** - ומיהו אנן משנינן לה בגמרא וקבעינן לה בגמ' הכי ככל חסורי מחסרא דהש"ס. **רב חלקיה** - אאשם קאי ולא אחטאת דאילו חטאת פסולה שלא לשמו בפנים. **לא שנו** - דפטור בחוץ. **אלא לשמו** - ואפילו סתמא דבהאי שמא אינו מתקבל עכשיו בפנים. **אבל שלא לשמו** - כגון לשם עולה ובשם זה הוא ראוי לבא לפנים דכל הזבחים שזבחו שלא לשמן כשרין חוץ מן הפסח והחטאת. **אי הכי כי שחיט ליה לשמו בחוץ נמי נחייב** - דהא ראוי היה לעקור שם זה ממנו ולבא לפנים. **מחוסר עקירה** - וכל כמה דלא איעקר שם אשם מיניה סתמיה לאו למיעקר קאי ולא ראוי הוא. **וכי יש לך דבר שאינו כשר לשמו** - לפנים. **וכשר שלא לשמו** - אפי' דקי"ל לעיל זבחים (דף ב) כל הזבחים כשרין שלא לשמן ה"מ היכא דכשרין לשמן אבל מחוסר זמן בבעלים זה שאינו כשר לשמו היאך יוכשר שלא לשמו.

דף קטו.א

**פסח בשאר ימות השנה** - אינו כשר לשמו דתנן שחטו קודם חצות פסול שנאמר בין הערבים. **שלמים הוא** - ואין זה אלא לשמו. **לימא מסייע ליה** - לרב חלקיה. **יכול שאני מוציא** - מאל פסח שלא יתחייב בחוץ על עולת מחוסר זמן בבעלים כגון של יולדת ומצורע הואיל ואינה ראויה לבא לפנים למצותה. **ואשם נזיר ואשם מצורע** - שיש בה פסול ולקמיה מפרש ואזיל מאי פסולה. **שור מ"מ כו'** - דמצי למימר אשר ישחט במחנה או אשר ישחט מחוץ למחנה ואל פתח וגו' ואנא ידענא דשור או כשב או עז הוא. **ואילו חטאת שייריה** - ולא רבייה לחיובא. **אי נימא בזמנו** - ולשמו. **מאי איריא** - אשם דרבייה חטאת נמי מחייב דלא בעי רבוייא ואפילו אשם דהא חזי בפנים. **אלא שלא בזמנו** - רבייה לחיובא באשם. **אי לשמו אשם אמאי חייב** - והא אינו כשר ליקרב ומתני' תנא פטור ואי משום דראוי לשלא לשמו בפני' הא מחוסר עקיר' וכולהו מודו בו אלא לאו שלא לשמו רבי לחיובא בחוץ כרב חלקיה אלמא דבר שאינו כשר לשמו בפנים כשר לשלא לשמו ומחייב עליה שלא לשמו בחוץ. **ה"ג** - לעולם בזמנו ושלא לשמו א"נ ה"ג לעולם בזמנו ותו לא

וממילא אשלא לשמו דאוקימנא קאי ושכתבו בספרים ולשמו מפרש טועה כתבו ולפום ריהטא משום דפרכינן לעיל אי נימא בזמנו מאי איריא כו' וקא בעי לשנויי לעולם בזמנו ולשמו ודקא קשיא לך אי הכי חטאת נמי אין ה"נ ותנא אשם והוא הדין לחטאת ולא מילתא היא דא"כ ר"א מאי בעי הכא מכדי ר"א לענין שלא לשמו אקשיה בפ"ק (לעיל זבחים י) בפסול אשם שלא לשמו כחטאת אבל לענין לשמו מאי עיקר ומאי טפל איכא תרווייהו כתיבי להכשיר בפנים וחיוב בחוץ ותו ל"ל לרבוויי להאי משור וכשב ועז הרי כשר ליקרב וכמצותו בפנים הוא שוחטו בחוץ אלא קא משני לעולם בזמנו ושלא לשמו ואיצטריך לרבווייהו משום דשלא לשמו פסול הוא. **ור"א היא** - דמקיש אשם לחטאת דמיפסיל בשלא לשמו בפנים באשמות דאפ"ה מחייב עלה בחוץ אע"ג דעקר מיניה שם אשם אכתי אי הוה מעייל ליה לפנים הוה כשר למישחטיה סתמא וכשר לשם אשם ועולה לשם חובה דמשום דיבוריה לא מיעקר שמיה מיניה וכל כמה דלא שחטיה ליה בעיקרה קאי סתמא לשמו הלכך כי שחיט ליה ראוי לפנים לשמו היה וה"ה דאחטאת שלא לשמו נמי חייב אלא תנא טפל ואשמעינן אע"ג דכה"ג פסול בפנים מיחייב עליה בחוץ וה"ה לעיקר דמ"ש סוף סוף תרווייהו פסילי שלא לשמן ובת"כ קתני בה בהדיא שלא לשמו וע"כ מוקי לה כר"א דאילו לרבנן לא איצטריך ליה לרבוויי דהא כי האי גוונא מתקבלת בפנים היא. **ת"ש** - סייעתא לרב חלקיה ותיובתא דרב הונא. **בגופה** - כגון תוך שמונה ללידתה. **יכול שאני מרבה** - גרס הכא דרישא דלעיל היא ובתורת כהנים הכי תניא לה אוציא את אלו שאינן מיוחדין לשם ולא אוציא עולה מחוסרת זמן בגופה וחטאת בין בגופה כו' והגרסנין שינו את הלשון וגרסינן הכא יכול שאני מרבה את כו' לפי שהביאוו בלימודא אחרינא וסברי דסיפא דההיא דלעיל היא. **יכול** - שאני מרבה משום מכ"מ אף עולה מחוסר זמן וכו'. **וחטאת בין בגופה בין בבעלים** - כגון של נזיר ומצורע שלא מלאו ימיהם ואילו אשם נזיר ומצורע מחוסרי זמן בעלים שייריה ולא רבייה לפטורא שמע מינה ס"ל דחייב. **ובמאי אי נימא בלשמו אשם נמי ניפטריה** - דהא לא חזי. **אלא שלא לשמו** - הלכך חטאת פטור דלא חזי לפנים ואשם חייב דחזי לפנים ואף על גב דאין ראוי לשמו והיינו כרב חלקיה ודלא כרב הונא. **ה"ג הא מני ר"א היא כו'** - ולא גרסינן לעולם בלשמו. **הא מני ר"א היא** - כלומר ודאי בשלא לשמו היא כדקאמרת הלכך חטאת פטור דלא חזי בפנים לא בלשמו ולא בשלא לשמו דמחוסר זמן הוא ואשם



נמי פטור דלא חזי לפנים לשמו במחוסר זמן ולא לשלא לשמו דר"א קאמר דפסול באשם שלא לשמו והאי דשיירה לאשם לאו דס"ל דחייב אלא כיון דחד טעמא הוא משום דתרוייהו פסולין שלא לשמו בפנים הוא תנא עיקר חטאת דפטור וכ"ש טפל אשם והאי כ"ש גמגום ודוחקיה דרב הונא לאוקמיה כר"א משום סיפא דעל כרחיך כרבי אליעזר מיתוקמא כדפרישנא לעיל ועוד משום דלרבנן לא ילפינן אשם מחטאת ליכא למימר תנא האי והוא הדין להאי ואף על גב דלרבנן נמי קאמר דפטור דאין לך דבר שאינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו לא מצי לאוקומא כרבנן דא"כ נשמעינן אשם דפטור דנשמעינן בה תרתי וכ"ש חטאת. **ת"ש דכי אתא רב דימי כו' ואילו חטאת שיירא ובמאי כו' - כדאותיבנא בקמייתא. ומאי קושיא - לסיועה לרב חלקיה דלמא ה"נ כדאמרינן דבזמנו קאי כדאוקמא בקמייתא לעיל ור"א היא. אמר ר"נ בר יצחק - לא מצי לאוקומי להא בזמנו משום דרב דימי קשיא ליה דתני (ליה) בר ליואי אדתני לוי שחטן מחוסר זמן בבעלים פסולין ובחוץ נמי נפטר. ומשני ליה רב דימי - הא דתני חייב שלא לשמו והא דתני פסולין ודכוותיה בחוץ פטור בששחטן לשמו ומדקשיא ליה דתני לוי אבר ליואי ש"מ שמיע ליה לרב דימי דמתני' דבר ליואי נמי במחוסר זמן וקאמר חייב ואע"ג דאינו ראוי לשמו בפנים ראוי לשלא לשמו וסייעתא לרב חלקיה. **רב אשי רמי מתני' - דקתני לשמו פטור אברייתא קמייתא דתניא לעיל חייב. ומשני מתני' לשמו וברייתא שלא לשמו - כרב חלקיה. נימא תהוי תיובתיה דרב הונא - מדכי אתא רב דימי כדאמרן דליכא לאוקומא בזמנו מדקשיא ליה תני לוי אדתני בר ליואי. **הכא במאי עסקינן - דמחוסר זמן חייב בשלא לשמו. כגון שהפריש שני אשמות לאחריות - שאם יאבד האחד יתכפר בשני ושחט אחד מהם בחוץ קודם זמנו לשם עולה דהאי כיון דסופו לרעייה קאי דאשם שכיפרו בעליו רועה ודמיו לקיץ המזבח שהיא עולה חזי לדוכתיה בפנים אי שחיט לגופיה לעולה.******

דף קטוב.

**כדרב הונא אמר רב כו' שניתק לרעייה - שניתק מדין הקרבה ומסרוהו לרועה עד שיסתאב דקי"ל (תמורה דף יח) כל שבחטאת מתה באשם רועה. עולה - אשר יעלה עולה. **גמר עבודה - שאין אחריה עבודה ואיתרבו להו באף כל כגון המנסך ומקטיר קטרת ומקטיר קמצים ומקטיר מנחת כהנים.****

**ויתב רב חסדא וקאמר וישלח את נערי בני ישראל** - נראה בעיני שהספרים חסרים כאן ולא ידעתי מה ואם אין חסרין זהו פירושו יתב רב חסדא וקאמר להאי קרא וישלח את נערי וגו' ומפרש דאלו הבכורות. **א"ל רב הונא הכי אמר רב אסי ופסקו** - אותו היום פסקה עבודה מן הבכורות שמסיני נצטוו על הכהונה כדיליף לקמן ושמשו נדב ואביהוא כל אותה שנה ראשונה עד שהוקם המשכן ומתו. **לישנא אחרינא הכי אמר רב אסי ופסקיה** - צריך להפסיק כאן נגינת טעם המקרא באתנחתא ולא יקרא בטעם פשטא כמו שאנו קורין אותו דכשהוא נקרא בטעם פשטא משמע שקריאת נערי בני ישראל דבק על ויעלו עולות משמע שהם העלום אבל כשאתה קורה באתנחתא עומדת התיבה לבדה ואינה דבק על ויעלו וי"ל שלא שלחם אלא להביא הקרבנות ולעמוד עליהם ויעלו עולות אותם שכשרים להעלותם דהיינו נדב ואביהוא שמשבאו לסיני הופרשו הכהנים כדיליף לקמן. **סבר רב חסדא לאותביה מתני'** - דקתני שנהגו עבודה בבכורות עד יום הקמת המשכן. **שמעיה** - רב חסדא לרב חנא דיתב וקאמר תו משמיה דרב אדא כו'. **איתביה מברייתא דשוויא בכולהו** - שתהא שוה להשיב על כל דבריו. **עולה שהקריבו ישראל במדבר סיני** - קודם מתן תורה וישלח את נערי וגו'. **והכל כשרין ליקרב** - כדמפרש ואזיל בהמה וחיה ועוף כו'. **והכל קרבו עולות** - השתא משמע שלא היו מקריבין אלא עולות ולקמיה פריך עליה. **רשאין לעשות כן** - דלא נאסרו להן הבמות. **יתקדשו** - מלעלות ואע"פ שרגילין לגשת אלי ולהעלות העד בהן שלא יעלו בהר. **זו פרישת בכורות** - הזהיר את הבכורות להפריש מן ההר. **זו פרישת נדב ואביהוא** - כלומר לא נקראו בכורות כהנים אלא מי הן הכהנים הנגשים שהוזהרו כאן לפרוש - מן ההר זה נדב ואביהוא שנעשו בסיני כהנים והן הכהנים הנגשים אל ה' להקריב קרבנות. **היינו דכתיב** - כשמתו נדב ואביהוא אשר דבר וגו' כדקאמר בסיני (שמות יט) פן יפרוץ בהם ה' וכיון שלא נזהרו לפרוש מן ההיכל בהקמת המשכן פרץ בהם. **אלא למ"ד זו פרישת בכורות היכא רמיזא** - ה"ג ולא גרסי' פרישת נדב ואביהוא היכא רמיזא מיתת נדב ואביהוא היכא רמזה למשה קודם לכן דקאמר הוא אשר דבר. **ונקדש בכבודי** - נאמרה לו למשה ביום שנצטווה על מלאכת המשכן ורמז לו שביום שישרה שכינתו על הבית יתקדש בכבודיו ולא נרמז להבין מה הוא עד שמתו. **אלא כדי להתקדש כבודו של מקום עליהם** - להודיע שהוא נורא על יראיו ומיודעיו וזהו הוא אשר דבר אלי

ביום שנצטויתי על המשכן ונקדש בכבודי באותם הנכבדים וקרובים לי אקדש. **שנאמר וידום אהרן** - הרי ששתק וקבל השכר מפרש בב"ר שמתוך כך זכה ונתייחד אליו הדיבור שנאמר אחרי אותו ענין פרשת שתויי יין ולא הוזכר באותו דיבור משה אלא אהרן. **נורא אלהים ממקדשך** - אלהים זו מדת הדין אימתי הוא נורא ע"י שהוא עושה דין במקודשיו. **אלא עולה קשיא** - דקתני הכא [דטעונה הפשט] וניתוח. **כללות נאמרו בסיני** - כגון מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו וגו' ולא נתפרשו הלכות עולה ושלמים שם. **ופרטות באהל מועד** - לאחר שהוקם המשכן נאמרה ת"כ למשה ושם נתפרשו והפשיט ונתח לרבי ישמעאל שמעי' דעולה שהקריבו בסיני לא הוטענה הפשט וניתוח. **נשתלשו בערבות מואב** - משנה תורה שחזר משה ואמרה להם על הסדר כדכתיב (דברים א) בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה וגו'. **חיה בכלל בהמה** - דכתיב זאת הבהמה אשר תאכלו וגו' וסמך ליה איל וצבי ויחמור וגו' (שם דברים יד).

דף קטזא

**ה"ג זכרים ונקבות תמימים ובעלי מומין לאפוקי מחוסר אבר דלא** - ולא גרסי' תמות וזכרות בבהמות כו' דמאי איריא קודם מתן תורה לאחר הקמת המשכן נמי איתא להא ועוד מדקאמר אבל מחוסר אבר לא מכלל דבעלי מומין לא נפסלו לא בבהמה ולא בעוף. **שנאסר לבני נח** - להקריב לגבוה. **שחיין ראשי איברים** - ולמה לי לאזהורי עלייהו אי לאו משום הקרבה שהקריב מהן בצאתו מן התיבה. **מלחיות זרע נפקא** - דטריפה אינה יולדת. **בדומין לך** - למעוטי טריפה. **תמים בדרכיו** - עניו וסבלן. **מהו דתימא אתך** - לאו למידרש בדומין לך אלא שהודיע שאינו עושה אלא לכבודו להיות לו לצוותא. **קמ"ל לחיות זרע** - לאו לצוותא בעי להו ומהשתא על כרחך אתך יתירא הוא למידרש ביה בדומין לך. **מי הו** - הרי לא נתנה תורה. **הבאין מאיליהן** - וכל אותן שבאו אל התיבה מאיליהן באו ובהן הכיר אותם שבאו שבעה שבעה ידע שהן טהורין ושבאו שנים שנים שהן טמאין. **ויזבחו זבחים שלמים** - וסיני קודם הקמת המשכן הוה ואת אמרת דעד [שלא] הוקם המשכן לא קרבו שלמים כלל. **לכל** - בין לישראל בין לבני נח קרבו עולות אבל שלמים לא קרבו לבני נח ומשעת מתן תורה שנבחרו ישראל קרבו להם שלמים. **תתנער** - לשון (שמות יד) וינער ה' את מצרים. **שמעשיה בצפון** -

היינו עולה שטעונה צפון. **ותבא** - אל מלך המשיח. **אומה שמעשיה צפון ודרום** - דהיינו ישראל שמקריבין עולות ושלמים. **משמניהון דידהו** - מן השמנין שבהן ומיהו עולות הוו. **בקיבוץ גליות** - [וה"ק] עורי רוח צפונית ובואי רוח דרומית לקבץ גליות המפוזרות בכס. **זבחים ועולות** - זבחים היינו שלמים וקודם מתן תורה כולה בני נח - ומשני זבחים אינן שלמים אלא לשון שחיטה בעלמא ולאכילה. **הניחא למ"ד כו'** - פלוגתא לקמן. **כתנאי** - אי קודם מתן תורה הוה [יתרו] אי לאחר. **ובהיכלו כולו אומר כבוד כו'** - רישא דקרא קול ה' יחולל אילות ובמתן תורה משתעי ובהיכלו של כל מלך ומלך כולו אומר כבוד להקב"ה. **אמר להם וישב ה' מלך לעולם** - כבר נשבע שיהא מלך לעולם על בריותיו ולא ישחיתם. **תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם** - וכ"ו מאדם ועד משה רבינו הרי דבר צוה לאלף דור (תהלים קה). **עוז** - התורה שהיא מעוזן של ישראל.

דף קטזב.

**דאפי' אקשווי** - אבר לתשמיש לא אקשו והיא שהיתה יודעת בדבר אמרה לשלוחי יהושע בלשון זה. **דאמר מר** - במכילתא בפ' יתרו. **אמרה ימחל לי בשביל חבל ופשתים וחלון** - במכילתא תניא הכי אמרה רבש"ע בג' דברים חטאתי בג' ימחל בחבל ופשתים וחלון שהיו מנאפים עולין אליה בחבלים דרך החלון ויורדים וגם טמנתם בפשתי העץ ובאותן שלשה דברים עצמן זכתה להציל השלוחים. **אסור לסייען** - בשעת איסור הבמות כגון בזמן הזה דקדושת ירושלים אין אחריה היתר. **אורויי להן** - היאך יעשו. **זילו דברו תרין עולמי גילאי** - לכו וקחו שני עובדי כוכבים בחורים בני גיל אחד שכן נוי לדבר. **דמסקא ימא שירטון** - לימון בלע"ז ומתייבש ונעשה קרקע דבעינן שלא נשתמש הדיוט במזבח. **ואייתו ציבי חדתי** - שלא נשתמש בהן אדם שלא יהא שברי כלים. **ואפקו נורא ממרא חדתא** - נ"ל שהוא פויישי"ר של איסתמא אצי"ר בלע"ז שמוציאין בו אש מן האבנים. **ה"ג כמאן כר"א בן שמוע דתניא ר"א בן שמוע אומר מה מזבח כו'** - ובת"כ היא שנויה בפרשה ראשונה. **כתוב אחד אומר** - ברייתא זו משובשת בספרים ושנויה היא בספרי בברכת כהנים וכך היא שנויה הא כיצד מקום מזבח חמשים וכל הבית בשש מאות רבי אומר בשם אבא יוסי בן דוסתאי גבה מכל שבט חמשים שהן שש מאות ר"א בן שמוע אומר ויקן דוד את הגורן כדמפרש בענין ויתן דוד

לארונה במקום [שקלי] זהב משקל שש מאות אבל הבקר לעולה והמוריגים וכלי הבקר לעצים בכסף שקלים חמשים ויאמר ארונה וגו' (ע"כ הגי') והכי פירושא דקרא ויקן דוד את הגורן ולא פירש במה קנאו שהרי פירשו במקום אחר כבר (דה"א כא) ויתן דוד לארונה במקום וגו' ואת הבקר קנה בכסף שקלים חמשים (זהב). **הא מודה ר' אלעזר בבמה** - דקתני המוריגים לקח דוד לעצים כדבר ארונה. **משקל שש מאות** - לקמיה מפרש כסף שוה משקל שש מאות זהב. **מטה של טורבל** - כך נקרא במסכת פרה (פי"ב מ"ט). **עיוא דקורקסא** - כמין עז של עץ ויש בו יתידות חדים [וגם עשוי] חריצים חריצים קרני"ש ומוליכו ומביאו על הקשים של דישה לאחר שנידושה ומתחתכין ונעשין תבן. **מאי קרא** - דהוא עשוי חריצים ומוכן לדוך ולדוק. **כסף שש מאות שקלי זהב** - וה"ק כסף שוה שקלים חמשים של זהב גבה מכל שבט ושבט. **בכל מקומות ישראל** - קא סלקא דעתך השתא דאפ"י יצא אחד מהן חוץ למחנה ישראל אוכל קדשים קלים שם. **שער נקנור** - של עזרה היה שער המזרח. **והן הן קלעים שבמדבר** - לפני משער נקנור הוה כמקום לפני מן הקלעים במשכן. **אימא בכל מקומות מחנה ישראל** - שאפ"י בשעת סילוק מסעות אין נפסלים אלא מוליכן עמו ובמקום חנייתן אוכלין במחנה. **עוד אחרת היתה** - מחנה רביעית חלוקה מהר הבית ומעזרה ולא היו עונשין עליה על הנכנס לה בטומאה במסכת כלים (פ"א מ"ח) מפרש מה היא חלוקתו מהר הבית. **דמחנה לוי מיהא הואי** - ומחנה ישראל הוא דחסר דאם לא כן דמחנה ישראל הואי ולא מחנה לוי.

דף קיז.א

**נמצאו זבין וטמאי מתים משתלחין חוץ למחנה** - שכינה לבדה דהא שניהם מותרין במחנה ישראל כדאמרי' בפסחים בפ' אלו דברים (דף סז). **מחניהם** - שני מחנות משמע אחת לכל זב ואחת לכל טמא נפש אלא ודאי הואי מחנה לוי ומשתלחין טמאי מתים ממחנה שכינה ומותרין במחנה לוי וזבין ובעלי קריין משתלחין חוץ למחנה לוי. **אלא מאי מחנה ישראל לא הואי** - ומשיצא חוץ למחנה לוי שוב אין שם קבע מחנה והרי הוא כשדה בעלמא ומותרין מצורעין לישוב שם הצריכין להשתלח ממחנה ישראל וישבו עכשיו עם הזבין. **א"כ נמצאו זבין ומצורעים** - חוץ למחנה לוי בלבד. **אלא כולהו הוו** - ודקתני לא היו אלא שתי מחנות לענין קליטה הוא דנסתלקה תורת מחנה לוי

מלקלוט את ההורגים שוגג. **ושמתי לך מקום בחייך** - רמז לו הקב"ה למשה במתן תורה שיזכה למצוה זו כדכתיב (דברים ד) אז יבדיל משה שלש ערים בסוף ארבעים שנה. **לך מקום** - המקום שלך דהיינו מחנה לוייה אף הוא נקלט. **מכאן אמרו בן לוי** - שהיה דר בערי מקלט שכל ארבעים ושמנה עיירות של לויים ערי מקלט היו כדאמרי' במס' מכות (דף יד) ואם הרג בשוגג גולה לאחד מערי חביריו דדריש ביה נמי הכי ושמתי לך מקום אף הלויים גולים. **ואם גלה בפלכו** - עצמו כגון משכונה לשכונה. **פלכו קולטו** - דומיא דמדבר שהיה מחנה לוייה קולטת. **כל הנידר והנידב קרב בבמה** - קטנה דאילו בבמה גדולה ע"כ קרבו חובת צבור דכתיב ויעשו את הפסח בגלגל אלא בקטנה ואמר דקרבי נדרים ונדבות ולא חובות ובתורת כהנים תני לה בהדיא לר' מאיר. **מנחות ונזירות** - נידר ונידב הוא וקרבי. **כל שאין נידר ונידב אין קרב בבמה קטנה** - כדיליף טעמיה לקמיה שאין יחיד מקריב חובה בשעת היתר הבמות ואפילו בגדולה וצבור בקטנה לא מקריב כו' אישתכח דאין חובות קריבין בקטנה ואי קשיא לר' מאיר א"כ יחיד לא עשה פסחו בגלגל וקרא כתיב ויעשו את הפסח (במדבר ט) פסח קרבן צבור קרי ליה דאתי בכנופיא במס' יומא (דף נא) והכי נמי בדר"ש קתני אף צבור לא הקריבו אלא פסחיהם אלמא קרבן צבור קרי ליה לקמן יליף טעמא דכולהו. **לא קרבי כו'** - לאפוקי מנחות ונזירות דלא קרבי בבמה קטנה. **כל שהצבור והיחיד מקריבין באהל מועד שבמדבר** - דהיינו כל הקרבנות כולן נדרים ונדבות וחובות (שקבוע להם זמן) מקריבין באהל מועד שבגלגל דהיא במה גדולה והשתא פליג אדר"מ ואדרבנן דמדקתני כל שהצבור כו' לאשמועינן דאין חילוק באהל מועד שבמדבר לאהל מועד שבגלגל מכלל דשמעינהו לר"מ ורבנן דאמרי יש חילוק ומה חילוקו שאין יחיד מקריב בו חובות וטעמייהו נמי שמעינן לקמן דאפי' בבמה גדולה לא קרבי ליחיד אלא נדרים ונדבות ולר' מאיר מנחות ונזירות בכלל. **במות מותרות** - במות יחיד. **ובמתו שבראש הגג** - היא במת יחיד. **אלא עולה ושלמים** - ולא מנחות ונזירות. **וכאן וכאן** - במת צבור ובמת יחיד לא קרבו בהן ליחיד אלא עולות ושלמים ולקמן פריך היינו תנא קמא דהא חכמים דלעיל נמי הכי אמרי. **ר' שמעון** - פליג אכולהו דכולהו סבירא להו דאין חילוק לצבור בין מדבר לגלגל בבמה גדולה ורבי שמעון אומר אף צבור עצמם לא הקריבו בגדולה יותר מיחיד בקטנה. **אלא פסחים כו'** - אבל לא פר העלם דבר ושעירי עבודת כוכבים לא קרבו להם בגלגל.

דף קיז.ב

**לא תעשון וגו'** - לאחר ביאת הארץ משתעי וקאמר לא תעשון כשתבאו בגלגל. **ככל אשר אנחנו עושים פה היום** - שאנו בין צבור בין יחיד מקריבין חטאות ואשמות ובכור ומעשר שהן חובות שאין קבוע להם זמן וכ"ש חובות הקבוע להם זמן אבל מה אנו עושים שם איש כל הישר בעיניו היחיד לא יקריב שם אלא נדרים ונדבות שישרו בעיניו לנדור ולנדוב עד מתי כי לא באתם וגו' עד שתבאו לשילה. **ישרות תקריבו** - נדרים ונדבות. **חובות לא תקריבו** - היחידים דאיש כתיב ולא פליג קרא בין גדולה בין קטנה דליחיד לא קרב אלא נידר ונידב - הלכך שאין נידר ונידב אין קרב בבמת יחיד דהא אין קדשי צבור קריבין כדתנן במתני' זבחים (דף קיב) קרבנות צבור קריבין במשכן קרבנות יחיד קריבין בבמה. **מנחות ונזירות ישרות נינהו** - דאע"ג דבמלאת נזרו הויין קרבנותיו חובה עליו מיהו ע"י נדר באו עליו. **אין מנחה בבמה** - כדאמרי' לקמן זבחים ולא מנחות [דכתיב] למען אשר יביאו בני ישראל וגו' על פני השדה היינו במות שעת היתר שלהם והביאום לה' אותם שהוקדשו בשעת היתר ולא הספיק להביאם עד שנאסרו כדאמרן בהשוחט לעיל (זבחים דף קו) דפסוק זה בקדשי קדשים שהוקדשו בשעת היתר והקריבום בשעת איסור קאי וזבחו זבחי שלמים ומפרש בת"כ אין לי שקרבו בבמה אלא שלמים דהא אוקימנא בקדשי במה מניין אף עולה ת"ל זבחים יכול אף חטאת ואשם ת"ל אותם ומה ראית אחרי שריבה ומיעט אמרת מה שלמים הבאים בנדר ונדבה אף כל הבא בנדר ונדבה ולר"מ איתרבו נמי מנחות ונזירות ורבנן דייקי זבחים ולא מנחות אלא דבר הזבח. **נזירות חובה היא** - דהוא לא התנדב [אלו] הקרבנות אלא אסר עצמו ביין ובתגלחת ומאליו נתחייב בקרבנות. **מחלוקת** - דר"מ ורבנן בנזירות בחטאת ואשם שבה אבל עולות ושלמים דנזיר דברי הכל קרבי. **חזה ושוק** - המורם משלמים ותודה וארבע חלות המורמות לכהן מארבע מיני חלות שבתודה כדכתיב והקריב ממנו אחד מכל קרבן וגו' (ויקרא ז). **ואין נוהגין בבמה קטנה** - גרסינן בסוף פירקין זבחים (דף קיט) דכתיב בהו להניף תנופה לה' ולא בבמה ואילו מורם מאיל נזיר דהיינו זרוע בשלה שיירה ולא תנייה שמע מינה לא קרבי שלמי נזיר בבמה דאי הוו קרבי הוה תני דלא נהיג ביה נמי תרומה דידיה. **אלא אי אמרת בחטאת ואשם הוא דפליג** - אבל שלמי נזיר דברי הכל

קרבי הא מני. **איש הוא דחובות לא הקריבו** - ואפי' בגדולה אבל צבור מקריבים חובות.

דף קיח.א

**ורבי יהודה** - דאמר יחיד נמי מקריב חובות בגדולה אמר לך כי כתיב הישר דממעט יחיד מהקרבת חובות אבעיניו כתיב. **אלא לרבי יהודה הא כתיב איש** - ואי לאו למעוטי אף מבמה גדולה אתא למה לי דכתיב איש נכתוב כל הישר בעיניו וכיון דבעיניו היינו קטנה פשיטא דאיש הוא דמימעט דהא צבור לא מקריבי בה. **להכשיר את הזר** - לעבודת במה. **זר מוזרק הכהן נפקא לן** - לקמן בפירקין דכתיב (ויקרא יז) וזרק הכהן את הדם על מזבח ה' פתח אהל מועד כהן פתח אהל מועד ואין כהן בבמה אלא אפי' זר ואפי' עבד הכי דריש ליה בתורת כהנים. **חכמים היינו תנא קמא** - רבנן בתראי היינו רבנן קמאי דהא אינהו נמי הכי אמרי דיחיד לא קרבו אלא עולות ושלמים וצבור קרבי [נמי חובות] דהא מאיש נפקא להו מיעוטא. **קרבו נסכים במדבר איכא בינייהו** - לרבנן קמאי לא קרבו נסכים במדבר ועולה ושלמים גרידא בלא נסכים קא גמרי דקרבי בבמה דבמדבר לא קרבי דכי תבאו דפרשת נסכים (במדבר טו) להטעינה נסכים במשכן שילה אתא לאחר ירושה וישיבה כדאמרן בהשוחט (לעיל קיא) ורבנן בתראי לטפויי אתו מדתנן משנה יתירא כל שהצבור מקריבין באהל מועד שבמדבר מקריבין בגלגל למה להו למיתני הא רבי יהודה נמי בצבור כוותייהו קאמר והכי איבעי להו למימר כאן וכאן לא קרבו ליחיד אלא עולה ושלמים אלא לטפויי אדרבנן קמאי אתו ואמרי כל שהציבור צריכין להקריב מקריבין באהל מועד שבמדבר מקריבין באהל מועד שבגלגל ולטפויי נסכים אתו ולמימר דקרבו במדבר לצבור וליחיד וכן בגלגל לשתי הבמות ולמאן דאית ליה קרבו במדבר אית ליה דקרבו בבמת יחיד בגלגל דכי תבאו לא אתא אלא להטעינה נסכים לבמה קטנה דהא בגדולה כבר היו קריבין. **פשיטא** - דבעו למיעבד פסח. **ערל** - שנטמא במת מקבל הזאה וטהור מטומאת מת ליגע בקדשים ויליף מהכא דכתיב (יהושע ה) ויעשו את הפסח בגלגל דמשמע שעשאוהו כהלכתו במילה בטהרה ורובן ערלים היו במדבר דכתיב (שם יהושע ה) לא מלו ואמרינן ביבמות בעשרה בניסן שעברו את הירדן לא מהול משום חולשא דאורחא אלא בחד סרי הוא דמהול ואשתכח דטמאי מתים שהיו בהם שהרי רובן טמאי מתים היו שמתו



אבותיהם כל ארבעים שנה במדבר ונטמאו בהם ואם לא קבלו הזאה ונטהרו בערלותן אין להם שהות להזות משמלו דהא צריך להפריש שלשה ימים בין הזאה להזאה רביעי חמישי וששי וכאן אי לא הזו עד יום אחד עשר בניסן הזאה ראשונה לאחר שמלו תו לא מטי זמן הזאה שניה עד יום חמשה עשר וביבמות איתיה להא דרבי יוחנן בפרק הערל (דף עא). **ותתרגם מתניתך** - דקתני חובות הקבוע להם זמן קרבו בגדולה. **בעולה** - כגון עולות של תמידין ומוספין צבור קרבו בה [אבל] חטאות הקבוע להם זמן כגון שעירי הרגלים של צבור לא קרבו בה. **דאי בחטאת** - דאי חובות הקבוע להם זמן בחטאת נמי קאמר. **חטאת נדבה מי איכא** - ליקרב כיוצא בה בקטנה ועל כרחיך מתניתין קמ"ל דלא קרבו לר"ש בגדולה לבד מפסחים אלא חובות שיש כיוצא בהן נדבה מדקתני אלא פסחים וחובות הקבוע להם זמן ואי ס"ד כל חובות הקבוע להם זמן קאמר פסחים דקתני למה לי הכי הוה ליה למימר אין בין במה גדולה לבמה קטנה אלא חובות הקבוע להם זמן והווי להו פסחים בכלל אלא ה"ק אלא פסחים שקרבו בגדולה ולא קרבו בקטנה כלל ושאר דברים שקרבו כאן וכאן אין חילוק בהן אלא שבזו לא קרבו אלא נדבות ובזו קרבו אף חובות הקבוע להם זמן. **ונוקמה נמי במנחה** - דמשכחת לה כאן מנחת נדבה בקטנה ובגדולה עודפת מנחת חביתין שהיא חובות הקבוע להן זמן בכל יום. **קא סבר רב אדא בר אהבה אין מנחה בבמה** - דזבחים כתיב ובשלמי צבור דעצרת ליכא לאוקמה משום דשלמי במה קטנה לא דמי להו שאלו קדשי קדשים ואלו קדשים קלים. **מנה"מ** - דבית אבנים למטון ויריעות לגג. **ויטש** - משכן שילה אהל שכן באדם. **השמר לך** - משתבאו אל המנוחה קאי קרא.

דף קיח.ב

**ולו תאנת שילה** - חפשתיו ולא מצאתיו במקרא אבל מצאתיו (ועבר) מזרחה תאנת שילה (יהושע טז). **תאנת** - לשון תאניה ואניה (איכה ב) שהיו מתאנחין ורואין שמשם היו זוכרין אכילת קדשים שהיתה במקום מראיתו. **שאינו שלו** - אשת אדוניו. **בן פרת יוסף** - לשון פריה ורביה מקום אכילת קדשים נתרבה לו על ידי העין ושילה בחלקו של יוסף היתה כדכתיב (תהלים עח) וימאס באהל יוסף וגו' אחר ויטש משכן שילה כתיב. **ורצון** - ע"י רצון שלא רצה ליזון ממה שאינו שלו. **בין השנאים** - שילה קדשיו נאכלין אף בגבולי שאר שבטים

ששנאוהו. **אסברא לי** - הראני דוגמא לדבר. **בי כנישתא דמעון** - משם היו רואין את שילה ולא היה דבר מפסיק. **לא רואה את כולה** - לראות משם את כולה שילה אלא מקצת. **חד ברא הוה ליה לכייליל ולא מיתקן** - נראה בעיני כי אביו של אביי כיייליל שמו. **מי מקרבן** - שילה וגבול נחלת בנימין. **תאנת שילה** - על שהיה בנימין מתאונן עליה. **העולם הזה** - כל מקום ששרתה שכינה ואף שילה ונוב וגבעון. **נשתיירו לשילה** - מארבע מאות ושמונים מיציאת מצרים לבנין הבית שס"ט. **שניה הוקם המשכן** - דכתיב ויהי בשנה השנית בחדש הראשון וגו' (שמות מ). וקאמר כלב בשעת חילוק כשבא לתבוע חברון בן מ' שנה וגו' והיא היתה השנה השניה נתעכבו במדבר שוב שלשים ושמונה שנה נמצא כלב בן ע"ח שנים כשעברו הירדן וקאמר בשעת חילוקה בן חמש ושמונים שנה הרי שבע נשתהו לכיבוש. **מדשבע כיבשו שבע חילקו** - סברא בעלמא היא. **ואיבעית אימא מדלא אשכח י"ד שנה אחר שהוכתה העיר**. דלא מיתוקם קרא דכתיב ביחזקאל בארבע עשרה שנה אחר אשר הוכתה העיר בראש השנה שנאמר בעשור לחדש היה דבר ה' אלי וגו' ודרשינן במסכת ערכין (דף יב) איזה היא שנה שראש השנה בעשור לחדש הוי אומר זה יובל ולא מנו שמיטין ויובלות אלא לאחר ירושה וישיבה וכי אמרת דשנות כיבוש וחילוק י"ד היו ודלית להו ממנין היובלות משכחת לה דחרב הבית בשנת ל"ו ליובל והוה ליה שנת היובל שנת י"ד שנה אחר שנה שהוכתה העיר ואי לא לא משכחת לה כיצד ויהי בשמנים שנה וד' מאות שנה וגו' ויבן הבית לה' צא מהן מ' שהיו במדבר נמצא משבאו לארץ עד שנבנה הבית ארבע מאות וארבעים והבית עמד ד' מאות ועשר הרי ח' מאות וחמשים הרי י"ז יובלות שלימים צא מהן י"ד שכבשו ושחלקו שלא מנו יובלות נמצא בית חרב קודם השלמת היובל י"ד שנה והכי תניא בהדיא בערכין (שם דף יב) י"ז יובלות מנו ישראל משנכנסו לארץ עד שיצאו ואי אתה יכול לומר משנכנסו מנו שאם אתה אומר כן נמצא בית חרב בתחילת היובל ואי אתה מוצא י"ד שנה אחרי אשר הוכתה העיר אלא צא מהן שבע שכבשו ושבע שחלקו ואתה מוצא ארבע עשרה שנה אחר שהוכתה העיר. **חרבה נוב** - ע"י שאול. **בקרית יערים** - שם נתנוהו לסוף ד' חדשים שעמד בשדה פלשתים שנאמר (שמואל א ה) ותכבד יד ה' אל האשדודים והחזירוהו בעגלה חדשה ונתנוהו שם ועשה שם עשרים שנה עד שהביאו דוד משם בשנה ראשונה שנעשה מלך על כל ישראל שהיא שנה שמינית למלכו על יהודה. **הכי גרסינן עשרה דשמואל**

**עצמו** - שהיה שופט לבדו משמת עלי עד שמלך שאול ובמסכת תמורה (דף יד, טו) ה"ג לה עשר שנים שמלך שמואל לעצמו דאותה שנה ששאלו להם מלך היא שנה עשירית לשמואל הרמתי ושנה אחת מלכו שמואל ושאל יחד שהיה שאול הולך אחר עצת שמואל עד שסרח במעשה אגג וסר שמואל מעליו כדכתיב (שמואל א טו) ולא יסף שמואל לראות את שאול וגו' ומלך שוב שאול שתי שנים והן שכתב במקרא (שם שמואל א יג) ושתי שנים מלך על ישראל דלא חשיב אותם דמלך שמואל בהדיה והיינו דאמרינן בסמכת במסכת תענית (דף ה) מי גרם לשאול שישב בגבעה שתי שנים ומחצה תפלתו של שמואל ברמה דבחצי שנה ראשונה סרח ונגזרה עליו מיתה אלא שעמדה לו תפלת שמואל ושבע שמלך דוד בחברון על יהודה ולכשהמליכוהו כל ישראל עליהם הביא את הארון מקרית יערים עיר דוד הרי עשרים.

דף קיט.א

**דכתיב והימים אשר מלך וגו'** - ל"ג שנה הרי נ"ג וארבע שמלך שלמה לפני בנין הבית ואותה שנה שלמו ארבע מאות ושמונים ליציאת מצרים נשתיירו לשילה שס"ט. **מנהני מילי** - שהיה היתר לבמות אחר קדושת שילה משחרבה. **כי לא באתם** - בימי גלגל אל המנוחה וגו'. **ולמה חלקן** - הכתוב לכתוב את שניהם. **ליתן היתר במה בין זה לזה** - דהא קרא בהיתר במות דגלגל משתעי וקאמר עד מתי אני אומר לכם איש כל הישר בעיניו כי לא באתם עד עתה וגו' אבל לא משבאתם ואי אין היתר בין זו לזו לא ה"ל למיכתב אלא מנוחה ומדכתיב נחלה ש"מ דה"ק להו אחר קדושת המנוחה תחזרו להיתר הראשון עד בואכם אל הנחלה. **אי הכי** - דשעת היתר הואי נייתי נמי מעשר שני לנוב וגבעון שהרי נסתלקו כל קדושת שילה ומאי טעם לא תנן במתני' לאוכלו שם. **שם שם** - ואכלתם שם (דברים יב) אי נמי (כי אם) לפני ה' אלהיך (תאכלנו) במקום אשר יבחר לשכן שמו שם (שם דברים יד) ובארון כתיב (שמות מ) [ונתת] שם את הארון וגו'. **וכיון דארון לא הוה** - דכל ימי נוב וגבעון היה הארון בקרית יערים כ' שנה ובעיר דוד עד שנבנה הבית. **פסח וקדשים נמי** - דהא ואכלתם שם בהו נמי כתיב (דברים יב). **מני** - הך מתני' דקתני מעשר שני בכל ערי ישראל ולא היה צריך להביאן שם. **ר"ש היא** - דאמר חובות שאין קבוע להם זמן לא קרבו בנוב וגבעון והיינו בכורות ומעשר בהמה ויליף טעמא כדאמרן לעיל בגלגל וכיון דמעשר בהמה לא הוה

התם מעשר דגן נמי לא בעי לאיתויי התם דאיתקוש להדדי דכתיב (שם דברים יד) עשר תעשר ואמרינן בשתי מעשרות הכתוב מדבר במסכת בכורות (דף נג). ה"ג - אבל לר' יהודה ה"נ דאמר רב אדא בר אהבה מעשר שני נאכל בנוב וגבעון לדברי ר' יהודה. **והא בעינן בירה** - דכתיב (דברים יב) לפני ה' אלהיכם. **נוב וגבעון** - חדא חשיב לה. **זו וזו שילה** - ואפי' הכי יש היתר בתרה דקסבר קדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא ובקדושת ירושלים גופה סבירא ליה דיש אחריה היתר כדאמרינן במגילה (דף י) שמעתי שמקריבין בבית חוניו בזמן הזה ואוקימנא כר' ישמעאל. **זו וזו ירושלים** - ועד שיבנה הבית לא נאסרו הבמות.

דף קיט.ב

**ויהי כנוח הארון** - חיפשתיו ולא מצאתיו ואם אינו בכתובים יש לי מקרא אחר בדברי הימים (ב ו) בשלמה קומה ה' אלהים לנוחך אתה וארון עוזך. **מנוח** - בימי שילה היה שהרי לא חרבה עד שמת עלי. **הכי גרסינן תנא דבי ר' ישמעאל כר' שמעון בן יוחי** - ברייתא נמצאת בבית מדרשו של ר' שמעון שהיו תלמידי ר' ישמעאל שונים כמותו. **משכינהו גברא לגברי** - ר' שמעון שהוא יחידי משך את תלמידי ר' ישמעאל להניח דברי רבם שאמר זו וזו שילה. **לא שנו** - הא דקתני דהקדישן בשעת היתר והקריבם בשעת איסור אין בהם כרת. **אלא בשחיטה** - כדתניא בהשוחט (לעיל דף קו) יכול יהא חייבין עליו כרת תלמוד לומר זאת להם ואין אחרת להם. **ואליהם תאמר** - גבי העלאה כתיב ובתר קרא דאיירי בשוחט קדשים שהקדישן בשעת היתר ושחטן בשעת איסור ולא יזבחו עוד וגו' דאוקימנא בהכי. **ושחט והעלה** - אחד שחט והעלה אחד שחט וחבירו העלה אלמא בהעלאה נמי קתני דאין בה כרת. **לפני ה' וסמך** - לרצונו לפני ה' וסמך ליה (ויקרא א) וסמך את ידו. **צפונה לפני ה'** - ולא צפונה בבמה והכי דריש ליה נמי בתורת כהנים. **על המזבח סביב** - ומהכא נפקא לן מתן סובב באיזהו מקומן (לעיל דף נג) וסיפיה דקרא אשר פתח אהל מועד. **נראה בעיני דהכי גרסינן** - הגשה דכתיב (ויקרא ו) הקרב אותה לפני ה' וגו' ומהאי קרא נפקא לן הגשה בקרן מערבית דרומית במסכת סוטה (דף יד) ובמנחות (דף יט). **זבחים** - (ויזבחו זבחים) שלמים לה' אותם ואוקימנן לעיל (זבחים דף קו) להאי קרא בקדשים שהקדישן בשעת היתר וכתיב אותם מיעוטא אלמא זבחים הוא דהו

נהגי בהו ולא עופות ומנחות. **וזרק הכהן** - את הדם על מזבח ה' פתח וגו' (ויקרא יז) ודרשינן ליה בת"כ בפרשת שחטי חוץ זריקת כהן פתח אהל מועד ואין זריקת כהן בבמה אלא אף הזרים והעבדים. **ישרתו בס בקדש** - היינו משכן. **ריח ניחוח** - בההוא קרא נמי והקריב החלב לריח ניחוח לה'. **עד חצי המזבח** - מהכא נפקא לן מחיצה לדמים בפרק איזהו מקומן (לעיל דף נג) וכתיב המזבח היינו מיעוטא בההוא מזבח לחודיה דאיירי בה קרא והיינו מזבח של משכן. **לא שנו** - דיש מחיצה לדמים בבמה גדולה. **אלא קדשים** - שהוקדשו לשמו והקריבו בה. **אבל קדשים ששחטן לבמה קטנה** - והכניסן והקריבן בגדולה אין חיצוי ואם בא ליתן עולה למעלה מן החוט יתן. **ואין נוהגין בקטנה** - דכתיב בהו תנופה לה' מכל מקום בבמה גדולה איתנהו ואפילו בקדשי במה קטנה וה"ה לכולהו. **לא שנו** - דיש חיצוי בבמה גדולה אלא בזמן במה גדולה כלומר בשעת איסור הבמות אבל בזמן היתר הבמות אין חילוק בין זו לזו בדבר הקרב בשתייהן הלכך אפילו גדולה הקריבין לגדולה אין חיצוי.

דף קכא.

**שהכניסה** - גרס בדרכי אלעזר שהכניסה לאחר ששחטה בחוץ קלטה מחיצות לכל דבר גרס במסכת מעילה (דף ג) אלמא אף קדשים שנשחטו בבמה קטנה שהקריבן בגדולה כל דין במה גדולה נוהג בהן ושמעינן מינה נמי דבשעת היתר במה נמי לא נשתנה דין גדולה מהלכתא ושתייהן הלשוניות דרמי בר חמא פליגי אדרבי אלעזר. **שהכניסה לפנים** - אחר ששחטה בחוץ וחזר והוציאה. **מהו** - מי נהוג בה דין קדשי במה גדולה ליטעון בתרומת חזה ושוק וצריך להחזירה לפנים או לא. **ה"ג דתנן קדשי קדשים כו'** - ולא גרסינן דאיתמר ולא גרס אם עלו לא ירדו ומשנה היא במסכת מעילה. **מועלין בהן** - ולא אמרינן כמאן דחנקינן דמי והוי להו כקדשים שמתו דיצאו מידי מעילה כדתניא במסכת מעילה. **ה"ג** - במסכת מעילה והכי נמי גרסינן לה לאו היינו דרבה ורב יוסף דתנן קדשי קדשים ששחטן בדרום מועלין בהם ואיבעיא להו עלו מהו שירדו רבה אמר ירדו ורב יוסף אמר אם עלו לא ירדו רבה אמר ירדו דלא דמו לשאר פסולין שפסולן בקדש אלא כמאן דחנקינן דמי אלמא לרבה לא אמרינן קלוט לרב יוסף אמרינן קלוט. **דלא חזי לא מקדש** - דתניא בפ' המזבח [מקדש] (לעיל פג) מתוך שנאמר כל הנוגע במזבח יקדש שומע

אני בין ראוי בין שאינו ראוי ת"ל עולה והני לאו ראוי נינהו דלרבה כמאן דחנקינן דמי. **דחד מקום הוא** - שהרי בעזרה נשחטו. **דבעי רבי ינאי אברי עולת במת יחיד שעלו למזבח מהו שירדו** - ה"ג ובמעילה (דף ג) נמי הכי גרס לה אבל לא ברבי ינאי גרס לה התם. **אברי עולה שנשחטה בבמת יחיד** - שלא במקומה הוא לגבי במה גדולה כקדשי קדשים ששחטן בדרום. ה"ג - איתמר עולת במת יחיד ששחטה בלילה רב אמר כשר ושמואל אמר פסול וקמיפלגי בהא דרבי אלעזר רמי כתיב גולו אלי היום אבן גדולה בעוד שהוא יום אלמא דלילה פסולה בבמה קטנה והתם במה קטנה הואי שהרי במלחמה היו רודפים אחרי פלשתים וכתוב סיפא דקרא ויגישו כל העם איש שורו בידו הלילה. **רב משני כאן בקדשי במה גדולה** - שהוקדשו ליקרב בבמה גדולה ואע"ג דאקרבינהו בבמה קטנה בעינן יום. **כאן בקדשי במה קטנה** - קרבו בלילה. **ושמואל משני** - הא דכתיב יום אקדשים קאי ואפילו בקדשי במה קטנה בעינן יום הא דכתיב לילה בחולין. **במדבר** - סיני. **מאהל מועד ואילך** - ששם נאמר בויקרא. **קרן וכבש ויסוד וריבוע** - ילפינן להו בפרק קדשי קדשים (לעיל סב) ובמזבח של משכן כתיב כיור וכן בין אהל מועד ובין המזבח כתיב ביה (שמות ל). **חזה ושוק** - תנופה לפני ה' כתיב בהו (ויקרא ז). **שחיטה הפשט וניתוח כו'** - דלא אשכחן בהו מיעוטא. **דס** - לזריקה מתיר את הבשר בזריקה ומקמי זריקה אסירא. **ומפגל** - פיגול נוהג בהן כדיליף לקמן. **ומומין** - דלא אשכחן דשרינהו בקטנה. **וזמן** - לאכילה. **אבל הזמן והנותר והטמא כו'** - סיפא דמתני' היא ולא בברייתא הוא. **מנין לעשות זמן** - להיות נפסל בנותר. **הלן** - היינו נותר. **והיוצא ישרף** - נפקא לן בפסחים (דף פב) מהן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה היתה לפיכך אכל תאכלו אותה הא אם לא היתה פנימה ראויה היא לשרף. **מה יוצא כשר בבמה** - קטנה שהרי כשירה בלא מחיצות אף לן כשר ומעתה לא יהא הזמן פוסל דהא אתיא מהאי דינא כדאמרן. **ודין הוא** - מדרך אחרת שיהא הזמן פוסל בה.

דף קכב.

**ומה עופות שאין המום פוסל בהן** - דאמר מר (תמורה דף יד) אין תמות וזכרות בעופות. **זמן פוסל בהן** - דהא רבינהו להו גבי פיגול בפ' בית שמאי (לעיל מד) אלמא פסול בהו זמן. **תורת זבח השלמים** - תורה אחת לכל

השלמים ואפילו לשלמי במה קטנה למה שאמור בענין ומה אמור באותו ענין  
זמן לתודה וזמן לשלמים ומחשבת פיגול והא דאיצטריך לרבויהו משום  
דאתי מבנין אב דהלן ישרף והיוצא ישרף דלא יפסול בה זמן לפיכך הוצרך  
לרבותו. **לעשות זמן במה קטנה כזמן במה גדולה** - לתודה יום ולילה  
ולשלמים שני ימים ולילה אחד ונותר נמי מפיגול יליף (שם זבחים מד) מג"ש  
דעון עון וטמא נמי בההיא פרשתא כתיב (ויקרא ז) והנפש אשר תאכל וגו'.  
**הדרן עלך פרת חטאת וסליקא לה מסכת זבחים.** -